De Pedro Rico

de Yssum.

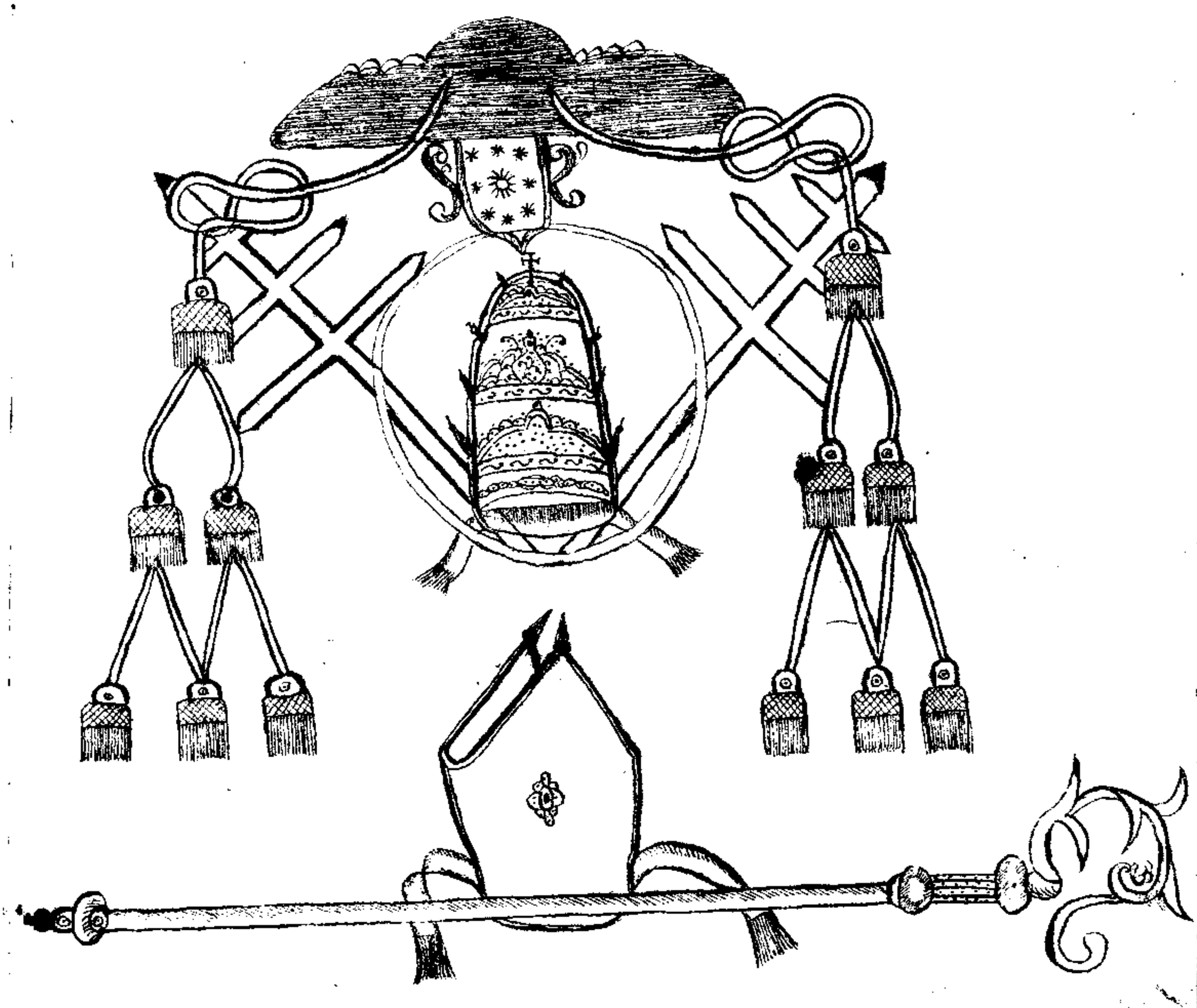

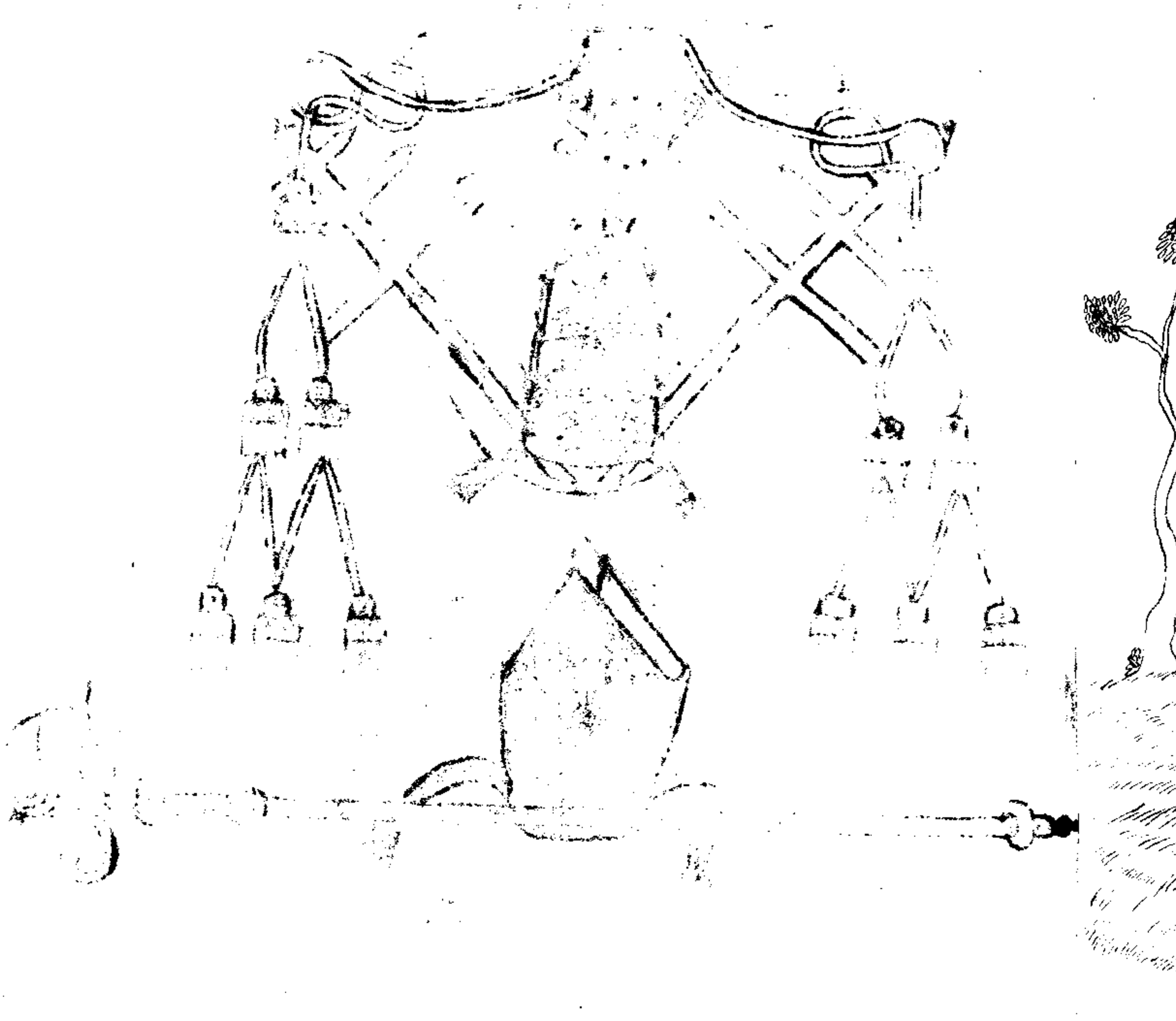

Gratia Benedictus et nomen

Carta de Hermandad hecha por los Sñ.tes

En este Colegio de S.n Cirilo de Silos del Civ.l de este
presente Año de 1761. siendo Abad N.ro P.e M.ro
Fr. Pedro Arias Lector el P.e M.ro Fr. Juan de Guemi, Sup.r
P.e M.ro Fr. Juan de Seoane, y el P.e M.ro Fr. Ildefonso Saenz
y P.e Fr. Beda Heredia.

P.e M.ro Fr.	Pedro Arias	Abad de Loria	6
P.e M.ro Fr	Juan de Guemi	Ovarenes	6
P.e M.ro	Bernardo Seoane	Santiago	6
P.e M.ro	Ildefonso Saez	Silos	6
P.e M.ro Fr	Geronimo Cano	Santiago	6
P.e M.ro Fr	Benito Ruiz	Belanova	6

Condiscipulos

Fr.	Isidoro Martinez	Ona	6
Fr.	Diego Camino	Monesterio	6
Fr.	Juan de Espinosa	Cabagun	6
Fr.	Benito Alonso	Merindad	6
Fr.	Miguel Garcia	Cardeña	6
Fr.	Geronimo Moran	Moradeta	6
Fr.	Miguel Moreno	Ona	6
Fr.	Silvestre Perez	Santiago	6

	D. Ceremundo	Nuñez	Vamuzo	6
	D. Joseph	Cneyro	Cahaoun	6
	D. Ramiro	Saez Trequieras. in.o	Vapezan	6
	D. Gabriel	Lopez	Vamos	6
	D. Balthasar	Therrero	Cahaoun	6
	D. Sebastian	Cayon	Nieva	6
	D. Marcos	Fernandez	Nauera	6
	D. Celedonio	Otaro	S.n Millan	6
	D. Gregorio	Garcia Diez	S.n Juan	6
	D. Ruorio	Gonzalez	Arlanza	6
	D. Faundo	Vazquez	Selanova	6
	D. Martin	Oviedo Ayum.pa	Selanova	6
	D. Fouerin	Tor.e reg. in pace	Coruar	6
	D. Angel	Gago	Salvarieza	6
	D. Vicente	Otero	Burgos	6
	D. Juan	Barrio Treq.in pa	Valladolid	6 pa. 8
	D. Pedro	Benito Rico	Valladolid	6
	D. Joaquin	Merayo	Monter	6

Hizose alt.a de Marzo del sobredho Año con 12a de su Rma
el Sr. Ll. á Joseph Balbora Sen.or de N. Conv.to y nos obligamos
todos los sobredhos a la Sta carga de Seys Misas rezadas p.r
cada uno que falleciere.

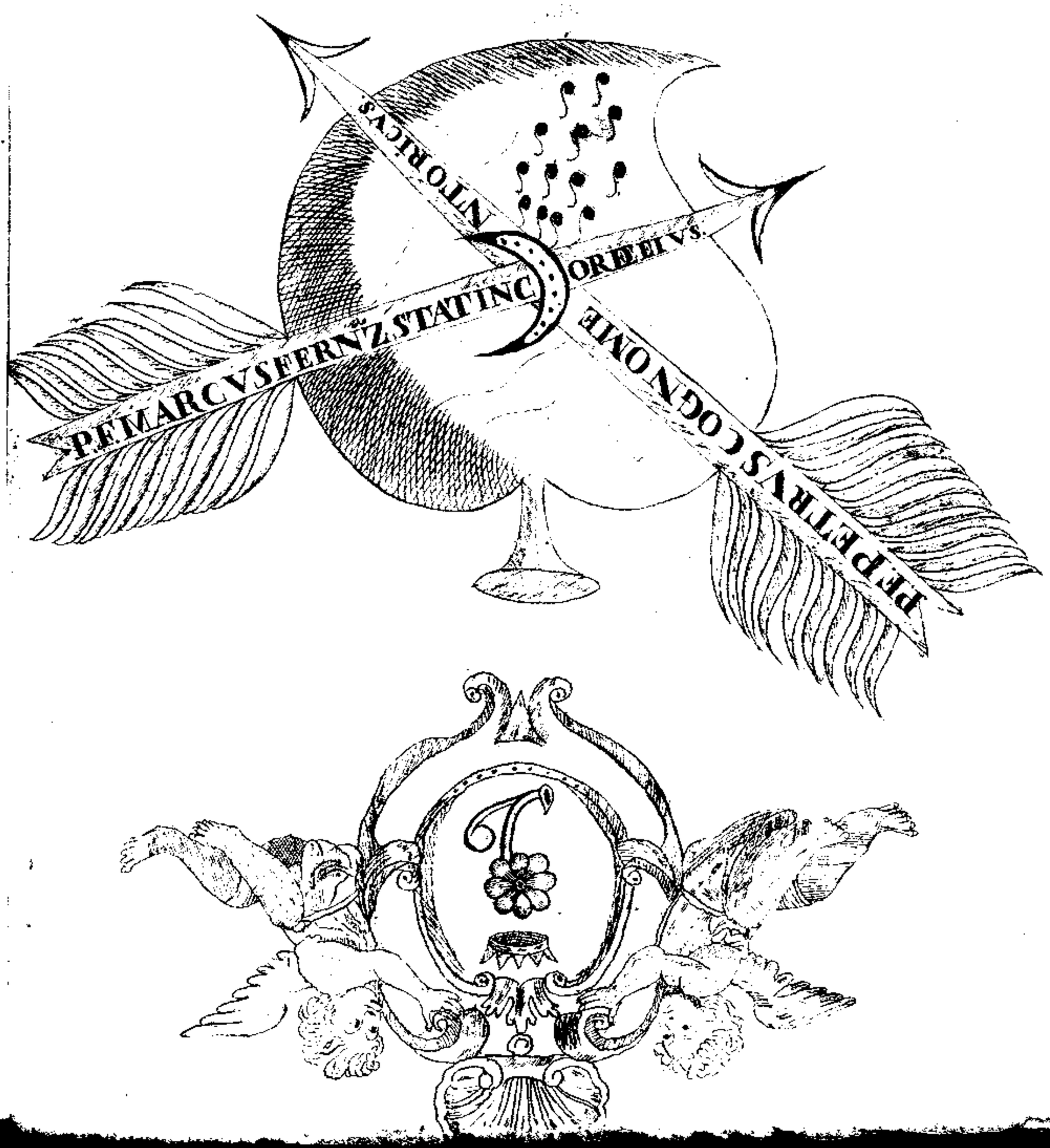
P.F.MARCVS FERNZ STATTINC ORÆEIVS.
PRINCIPATVS COGNOMINE

PHILOSOPHICUS CURSUS RATIONALIS, ET NATURALIS.

ЛЕТОПИСЬ
ГОЗОВСКАГО
БЫТИ

PROŒMIUM

1

Ecce adsunt Dilectissimi Fratres atque mentem vestre forsitan sapientia pulsat haud alibi domicilia quærens: ubinq; inveniat, ex pro sempr̃ patrideat, ut verè afflatur diuinis cunctis amabilib⁹ qdcq; fluatu capijs, quæ vecq; sapientia affert, ut dicat diligenter se: ipsa, credite mihi amabilius, nec aliquid aramqdq; melius; pretiosa quippe cunctis opibus est, de desirabili super auru, et lapidem pretiosu multu, imo nihil pendenda in specu illius ea desirabilia sunt, attestatur sapiens; quis ergo sapientie renegabit quot cor, ecq ultro n̄ properabit adquirere? certe non desyt, qui sapientiq diuinq timorem Dei edocentem valde utilem simulgtes, naturalem, qua sermony vestrorum calet, et argumentoru volutiõe disparticem orbis terrarum, et ipsum elementoru, inquq, Philosophiq, quq enquisivit, recipiendq autumgt: alij epijcingtes non satis cu sanctitate posse sociari, quam Deus eruditis dedignatur sectas, xaa alij Philosophiq simplicius esse deceptricem, hæresu parentem, et nutricem ipsius ueru Philosophoru vitia tribuentes: alij, quod inducent torpentem Christianoru concludendq in una scriptura sacra intelligentia, historie Ecclesiastice, Sanctoru Patru, Conciliorum peritia; ad his merito adgtendy Domini verby apud Mathey vig.º test.º hæc oportuit facere, et illas non omittere: demu alij in Philosophiq acutis inveniut, ut rudibus hominibus facilius illudere possint; ob id Lutherus, et Hæretici alij scientias speculativas dignatur, cu tamen ipsi ad sua fabricanda sophismata n̄ semel abutant ijsdem. pari de causa Maometes suis Sectatoribus interdixit studia, scitus ineptissimq recte animis felicius, quq saltibus pramovendq fore, nec nisi apud ignaros valiturq; ante hos omnes impiissimos Iudianus Christianas litteris prohibuit inveheri, certus quod scientijs detectis sic per facile extinguerent, et enervarent, fidem hi omnes insipientes veluti deridendi sunt: sapientiq enim, atq; doctrinq studia despiciut, ut legitur proverbioru p.º, et hoc unu apud vos certu, et indubitabile sit inde horu capitale odiu omniu habere, quos dolosas contra veritatem inducit illico Philosophia dirigi, facile propulsat, et Hæreticoru xaas sub verboru, et eloquentiæ fuco efficaces apparentes ipsa vitro fragiliores, potius debiliores reddytur; vide Divus Hieronimus super Ezechielem alloquitr: quicquid in seculo pervexioru dominatur, quidquid ad terrenq sapientiq attinet, et putatr esse robustu Dialectica subvertit arte, et instar incendij in cineres, et favillas dissipatur hoc, inquq, fixum tenete, simul quod unius Philosophia desiderat, voluntatem perficit; quippe falsu a vero, bonu a malo secernere docet, Christianq in fide corroborat atq; ad eius adversarios maxime conducit confutandos: omniu artiu apud Ciceronem patrem dicit, et procreatrix, quoq; major est dux vitæ, virtutis indagatrix, et vitioru expultrix: quid quod magis deceat religiosu virum? quidq; superesse utrum de pleno studio Philosophiq unusquisq; veru sibi comparare contendat; credite cordium dectissimi quo modo nunc intenditis; ne Cassiodorus opus vobis Philosophia erit, quæ ipsi pandite cor, ejus in studio, quisq, doctus sactus; me, quod attinet, inparatum, et adversus sodalem habebitis, nullu videbitis quod recusabo laborem, ut mihi, et vobis

gratiæ adiuvamur, sonum vocis cupiat meus ad Deu optimu maximu verba mea-
ces preces effundit: da mihi Domine ocy, atq; ita te amare valeam, quanq; amas te ipsum
piamq, et nobis me reparatione à pueris tua, quonq; ecclesia tua sumpo, et filius ani-
lla atq: homo infirmus, et cpuscu temporis, et minor ad intellectu; sic ecce accurrit
ctime Triados. Omnipotentis auxiliu, quo resultas aperiq; ori mei, et oig; sapientiæ
mostrabo vobis: intendite ego audite verbones meos!!

Introductio ad opus et brevis operationum

intelectus explicatio.

Quamvis unicuiq; homini naturale lumen, quo velut radiante luce ad operan-
du dirigitur, nihilominus ejus adducere claritate perfectus intellectus humanus pro adqui-
rendo vero alicujus egeat juvamine artis, qua naturalis mentis humanæ vitium
infirmq adjuvet exigatq; emendet; debilemq; suis regulis firmet, et præceptis; unde
Aristot. 7mo metaph. p.o posteriorq; hoc p.a artis quidq; magistra necessaria est, quasi directiva
ejus actus regens, per quam homo in ipso actu rectus ordinate, facilius, citius et expe-
dite procedat, quamq; ut hæc ars subdit immediate dicens: et hæc est ars logica: igitur
ad salubres operationes rationis ordinandas insufficiens est lux illa nata congenita, qua lo-
gica naturalis nominatur, et proptereq necessaria est adquisita logica, sive artificialis
qua p.o loco in Philosophia tradi solet, et dividit in majorem, et minorem, in par-
te vetustiore et magna; de hac parvea, lectione tantum disputanda: illa vera qua magis
disceptata, et præceptiva, quæ disputationis esse debet, quod volg de regulis bene disputi
tradi, deq; sermonis in disputationibus communis utilitatis docti. unde breviter tractabit logica
magna summa (vulgo Summula nuncupata) nunc aggredimur explicandam.

Logica,
cum proprium hujus logicæ sit intellectu dirigere, necdq; ocy, quod ejus objectum et finis est suus
actus quarat errori succumbat, et intellectus noster explicatis possit exarare, sem velocius
simplici intuitu contemplando, vel de illa judicando, vel denique ex judicatis, et contemplatis
aliquid inferendo; tres ergo in libros pro explicatione erroris repellendo ab Authoribus
patriis solet juxta numeru et ordinem operationis rationis, quibus hæc in veritatis pro-
cedit cognitionem: ex. gr. primum capitulum: Apprehensio nempe, Judicium, et Discur-
sus: Apprehensio extractus ille, quo rem capit intellectus, quam de illa quodq; affir-
met aut neget, ut dum capio hominem in præcisa perceptione retinendo, idest nec af-
firmando quod sit animal, nec negando quod sit Equus. Judicium est actus, quo in-
tellectus de re apprehensa aliquid affirmat, vel negat, ut cum affirmatur de homine esse
animal, vel negatur esse Equus; denique Discursus est actus ille, quo intellectus de ap-
prehensa, et judicata aliud deducit et infert, ut ex hoc judicio præsupposito homo est
rationalis, ad inferendum progrediatur intellectus: ergo est risibilis: pro his igitur operа-
tionibus artificiose exequendis Sicut

Liber Primus Sumularum

De his quę ad primam ratiocinationis operationem expectant

Capt. I de Termino in communi

Uarijs acceptionibus termini utpote extra Dia
lectica meam prętermissis, de illo necessy quod ad Logicam attinet exactare cura-
bimus, et quia definitio ab Etymologia tradita Logicy erit recensere, brevi-
tatis ad ylla potius, et nostrę utilitatem attendere mihi in animo est consulentes illa as-
signabimus, quae mihi magis arridet, et captui nostro videtur aptabilis: ego terminus lo-
gicus est primum principium extrafactum logicale: definio hac optime explicare existimans de-
finitu, stat enim genere, et differentia, per ly quidem primum principium loco generis ap-
positum cui primum venit cuiuslibet alterius extrafacti, et enti naturalis principijs;
per ly vero extrafactum localis differt ab ęb. alijs ad Logicam non pertinentib. ulterius
definio praffata omnia ex-volis venit definitio, nempe omni ex-voli termino dialectico
huic termino in omni primum omnem terminy aprehendit; et dein. terminy explica-
tur per ordinem ad quodlibet extrafactum Logicę, ut stans est; nulli quippe reperitur qui
ab ex aliquo o. principio localis non sit, unde de necessitate tradita definitione iudi-
care non licet.//

Lugor autem hactenus dixit, plures in data definitionem dif-
fuse opponit Authores, aquib. ob. faciles expedemini pra oculis habendo, qu-
od particula primum non ponitur in definitione ut significet ordinem ad nostrum, sed dumtaxat
ad exclusionem alterius principij priorum; unde hoc sibi vult: terminus est principium
ante quod nullum aliud invenitur in extrafacto Logicę, et hoc in omni vere est, et appellatur
primum principium, admodum materia, et forma Scoticum, et ut prima principia subiecti
tialia opponi, licet praxis ipsum huius alia principia intrinseca nominent; insuper ani-
madvertendum quod voces ut eadem terminus Logicus vocatur egent extrafacto Logico parti-
culi subindui ut cuius per modum partis sistunt extrafactum Logicale totale.//

Enunc
sinat propositionem sive quodlibet aliud extrafactum oplety non sistituere per modum ter-
mini Logici aliud extrafactum per artificium totale quo gaudet; sed soly nostrum quod dicitur
nostrum intentionem termini, et partes, simulque sinat verba unius cum alio in propositione
nectens, et propterea copula dicta, quae est nexus partium, ut propositio terminorum
vinculum, non esse proprie terminum Logicum: prout nec enim non pars per se sistituens, idpo-
cius unio partium per se propositionem sistituentium; uti accidit in spatio substantiali, in
quo materia nexus et forma non est pars, sed unio partium, non primum principium ip-
sius, sed totum primorum principiorum dicta vinculum, hic et alibi utpote doctis pra oculis
habitis quaslibet objectiones contra terminum definitionem assignatam diluemus.// Sanc-
tissime quęre volet impraesentiarum an voces non significativa ut Blitiri, Sindarim, et alia
similes: itemque an voces extra propositionem, hoc est de illo actu non ponuntur, sint termi-
ni Logici: hęc autem omnia libenter omitto, ut quę res parui momenti, et nullius

aduocaes est, arg.ª voluto maxime pendet ex definitè termin.ª, quę unusquisq.ª pro sello libito tradidit, et potissimu, q.ª uocdecy est hujus prima pars dupucaxe nonae, sd sequ-
las sequy dd disputandy ofexit, unde hos sub.ª selectis transeamus ad alia //

Caput. II. de diuisione Termini

Ut clarior vobis eluceat essentia termini logici ejus differentias oportet explicare
p.º 2do diuidit terminus in vocalem in mentalem, vocalem, et scriptay, terminus men-
talis est primy pncipij artefactus localis mentalis, sicut artefactus localis vocalis
terminus vocalis, et scriptus scriptus: terminus mentalis alius est fortis, objectiuus
alius: fortis est ipe actus intellectus Petry v.g. astruendo ignorans; objectiuus vero obty
ipius astruendo disponity. Terminus fortis diuidit in ultimy et non ultimy, ultimus
est actus quo attingit obty sistendo in illo, non ultimus est actus obty attingentis
sistendo in illo, sd in alterius ignitum progrediendo: inuper terminus fortis men-
talis diuidit in directy, et reflexy, primus est ignis qua p.º dignoscit obty: se-
cundus est ignis ipsius ignitis directi //

Exemply accipite: ignis qua ignoro Petry v.g. est ignis, ad terminum directum; qua vero ignoro me Petry ignorare est
ignis, siue terminus reflexus; aduertite tamen, quod ut ignis reflexa nunquam
obtinere potentia proueniat debet a qua erit ignis capta qua reflectit; qua-
re reflexa non est ignis qua ignoro aliy ignorare Petry. Denuq.ª diuidit ter-
minus fortis mentalis in intuitivy, et abstractivy; primus est ignis rei pręsen-
tis, qualis est qua habeo nunc alium visty; secundus est ignis rei absentis, qualem
nunc Petry visivy habetis // Quęuis aliay termini diuisioy non nulla ex-
mino mentali possint adipisci, clarius tamen in termino vocali explicatur; qua-
re terminus vocalis diuidit p.º in Categorematicy, Sincategorematicy, termi-
nay: primus est qui per se solo significat aliquid ut homo, lapis, secundus ergo nihil
significat nisi alteri adjungatur ejusmodi est Omnis, Nullus, Aliquis; tertius vero
est, qui predicty utrumq.ª terminy actualiter tenet, ex mutuaq.ª relatione, vg Nemo
idem significat ac Nullus homo nihil ac nully ens: terminus sincategorematicus
consignificativus appellari valet, q.ª ut significet aliquid 2jung. debet categorematico
seu significativo, diuisq.ª hujus modis, quas ejus significationem modificat, aly
nempe ampliando, ut Omnis homo aly nully restringendo, ut Aliquis homo: in p.º
vos homo pro addity sincategorema ad ōes homines extenditur, in 2.º autem ad
aliquos tpty significados limitatur //

Secundo diuidit terminus vocalis in compli-
exy et inplexy, ille est cujus pars separata significat juxta significationem to-
tius ut homo, Iustus: secundus est cujus pars aliquid significat, vel juxta signi-
ficationem totius nō significat, ut Petrus Dominus: sd notare ut plures obscurius
significationem termini complexi significate partis resultare, quam pars demte
separata ab ipsius significent, unde fit quod hoc vox Dominus nō sit terminus
inplexus, ipsa enim idem significat, ac habere dominiy, ejus vero pars idem ac dans,
nemus. Item diuidit terminus in communem, et singularem, communem qui
rem significat de pluribus diuersis predicabilem, ut homo, qui de Petro, et quolibet

humana nãa individuo valet prædicari vocum, et divisim accepto, unde divisim
quia ē termino collectivo, qui ung rem determinate, collectq tamen ex pluribꝫ
aliquid idem est plura vely ejunctim significet, ita ut de quolibet vocum nequeat
affirmari; propterea hic terminus mixtus ex omuni, et singulari nuncupatur, licet
enim aliquid omune significet ut terminus omunis n̄ tamen dividit sub xaã
alicujus collectionis pluria illud significat quare n̄ valet Petrus est Civis Catholicus
na, sto valeat Petrus est homo.// Singularis terminus est qui rem singularem
significat ut Socrates: alius est vagus, qui rem vagã et indeterminate significat, ut
quidq homo, alius demonstrativus, qui xaã alicujus signi demonstrativi unicq rem
significat, ut hic homo; alius ex suppositione, qui nempe vi alicujus suppositivi facere uni-
cq rem tqq modo illud ut filius virginis qui accepit pro Nõto Domino ejusq natura
quod est unicum ex utroque natus; terminus omunis dividitur in transcendentalem
n̄ transcendentalem, et supertranscendentalem, primus dicitur, qui de ibus rebꝰ univsalꝫ
cpetenib! et possibilib! valet prædicari, ejusmodi // hæc vocer, res est, verum, bonum, ali-
quid unum in hac dictõe Reubau prehensa, vocabulus est qui plura significat, videlicet
rib! ad certum genus, seu speciẽ determinatq pertinentib! potest prædicari, ut Animal,
Homo ad differentiã termini transcendentalis, qui pertotum dicitur genera, su-
per transcendentalis est qui non vely se extendit ad ea quæ realia s, verum et ea quæ
ab intellectu fingente proveniunt.// Dicitur dividi terminus in univocum, equivo
cum, et analogum, univocus est qui significat rem suæ naturæ ad plurib! subeis equaliter
participatq ut nomen Homo quod significat naturaliter participando ad Petrum,
Paulum, et Franc.m, æquivocus est, cujus nomen est omune, ratio vero significata per nomẽ
est omnino diversa, ut nomen Canis, quod omune est Cœlesti, terrestri, et marino
cum tamen hi canes in hoc participent ad invicem differant, terminus hic pariter univo-
cus, vi aliquid ei addatur æquivocationem tollens, ut si adjungatur Canis particula la-
crabilis, vel enim rationem significat æqualiter participando ad conib! terrestrib! secun
dum celesti, et marino convenientem.// Analogus est, qui significat aliquid rationem
communem, in qua partim simp! differunt, partim inflexionis veniunt puta per dictus
de pede animalis, de pede columnæ, de pede montis, et similib!; sed de hoc infra cum
in metaphysica; pro nunc tamen notandum quod quando ratio significata est pluribꝰ com-
munis secundum quidq proportionem, in qua illa multa quidq similitudinem dicunt
tunc dicitur terminus analogus analogia proportionis ut in exemplo apposito, in quo
quia, sicut se habet in homine pars illa ima ad ejus totum eandem sustentandq, et proprietã
dicitur pes, ita et in columna se habet ad ejus structuram sustinendq nominata
pes analogus analogia proportionis relatæ ad pedem hominis, et pedem columnæ.
Similiter notandum, quod quando ratio analoga dicitur de multis propter similitudinẽ,
quã habent ipsa in aliqua forma, vel quasi forma quæ cum epitetis pronun-
paluis venit, seu attributa, dicitur terminus analogus analogia attributionis, ut
dicitur sanum de homine, pulsu, et medicina, sed de homine principaliter, inquæ
sortitur in se sanitatem continente, de pulsu vero minus principaliter, ut designans et
notatis, de medicina ut illius causa.// Amplius dividitur terminus in abstractum

et connotativ: primus est qui aliquid significat ad modu per se vegu, vel et abiq; alio respectu ad aliud, ut terra; secundus est qui significat rem per modu alterii adjacentis, ut alby: dicit terminus connotativus, quia connotat subu cui applicetur tqquq forma; sd notate quod licet forma realiter non adhaereat, dummodo recipiatur vel adjacens salvatur adhuc essentia termini connotativi, ut patet in vocali, quod nomen connotativu dicitur q. ex modo significdi ut inhaerens recipit vel homini realiter non adhaereat utpote idem cu illo: similiter ut aliquis terminus absolutus sit, qui nomen quod defacto vere per se, sd posset significare ad modu per se vegtis, ut albedo v.g. de facto subo adhaeret, et tamen est terminus absolutus, hoc solu quoad modu per se vegdi recipit, quare p modo significdi suum debet termini absoluti a connotativo discerni. // Sed

Sed dubitanti affinis est alia in scientu, et abstractu; primus forma in subto significat, ut dulce, secundus vero a subto separatu ut dulcedo; hoc tamen est differenter inter terminu abstractu, et absolutu, connotativu inter et in scientu, quod omne abstractu est absolutu non vero ẽstra, dulcedo enim v.g. est terminus abstractus, et etiq absolutus; homo vero est terminus absolutus, sd n abstractus: similiter omne connotativu est scientu, secus vero é vicissim: homo enim exempli causa est terminus concretus, utpote inse habens humanitatem tqquq forma, et tamen connotativus non est valim ex modo significdi, quia non significat formam ut alteri adjacentem. Deinde dividitur terminus in finitu, et infinitu, finitus est qui rem aliqua determinate significat ut Equus: infinitus est qui negatae infinitatis, et propterea nihil determinate significat, imo omnia alia in infinitu significat propter subu, cui applicatur negdo, ut n Equus, ejusmodi enim affecto negdo termino Equus nihil determinate per se significatur. //

Sed particula non est negdi, et infinitqx accipi potest; primu evenit, dum supra copulqcadit, et ipsi immediate anteponitur, quomodo affecit propositionem negativ, ut est hoc: lapis non est homo: secundq accidit quando termino, quem infinitate decernimus, anteponit, quo sensu relinquit propositionem affirmativ. Ultimo dividitur terminus in terminu primae intentionis, et secundae intentionis; ille est qui significat rem vel quod inse habet à parte rei, et independenta ab intellectu ut Sol, Homo: hic vero est qui significat aliquid vel quod accipit ab intellectu; ut genus, species, subjectu, et praedicatu; quippe rei a parte rei nec est genus, nec species, nec aliud ejusdictis, sd id ab operatione rationis recipit. //

CAPUT III. DE COMPARATIONE TERNORUM.

Multiplices termini valent inter se reperiri; alij sunt pertinentes, impertinentes seu disparatae alij: pertinentes dicuntur, quando unus alteru infert, vel illi repugnat, ut homo risibilis, et homo lapis, impertinentes vero quando unus alium non infert, nec cu illo pugnat, ut Miles Poeta, neque enim eo quod aliquis Miles sit inferatur esse poeta, nec hoc Militi repugnat est: terminis pertinentes alij sunt pertinentes vequela, quando nempe positio unius infert positionem alterius; alij vero repugnantia, quando mutuo se excludunt ab eodem subto, ut

bacer in exemplis adlatis: termini pertinentes sequela alij sut similiz conver-
tibiles, inconbertibiles alij; illi sut qui mutuo se inferut, ut homo rationalis: hi
vero, qui mutuo non inferuntur ut homo animal, licet enim valeat ut homo, ig animal, non tamen é contra. ¶ Termini pertinentes repugnantia (meliu appellari) repugnantiæ quadruplicit opponuntur, scilicet nempe quod evenit, dy opposi-
tio vertat inter formas partiales mutuo se ab eodem subeo expellentes, ut albus, et nigru: contradictoria, dy oppositio intervenit inter forma et eius negationem, ut albedo: et non alb: privative qui oppositio inter forma mediat, et regu extinctionem ut virtus et cecitas: demi-
nistratiue qui oppositio inter forma mediat, et regu extinctionem ut virtus et cecitas: deni-
gc relatiue, et hac oppositio est inter verba relativa, quoru neutru alterius relationem
potest subire, ut Pater, et Filius, id quia juxta dumtaxat negationi, et privationi
oppositio negatiua, et privatiua recenseri, scire oportet negationem carentiq forma
significare in subo incapaci illius ut visus in lapide, privationem vero carentiq in subo
capaci, ut visus in Petro. ¶

CAPUT IV. DE PROPRIETATIBUS TERMINI.

Quinque sut proprietates terminoru, scilicet suppositio, appellatio, restric-
tio, ampliatio, et alienatio: suppositio, qua p.a exponitur in termini pro
priendo est, sic communis definitur. acceptio termini pro aliquo dequa ve-
rificatur, et q.a significatu duplex esse potest, materiale nempe, et forte,
duplex ergo est suppositio, alia materialis, fortis alia. prima est accept.o
termini pro se ipso, id pro suo significato materiali, quod est cum vocis termini, ut nume-
rus vicinarij, ut in hac: Policiis est vox, Coely est decem dissilaba; secunda est acceptio
termini pro suo significato forti, seu pro re illa quæ vere vocatur ut in hac: homo
est animal rationale, ubi le homo non pro voce, id pro humana nata supponit. ¶

Suppositio forte dividit in propriq, et impropriq: illa est acceptio termini pro re, quæ propria
vocatur, ut acceptio animalis pro nata venibile: hæc vero est acceptio termini pro re,
quæ impropriæ significat, et metaphorice ut in illud dicit, Deo de tribu Juda, ubi Leo vum-
mitur pro Xpto Domino: suppositio propria dividit in simplicem, et personalem: p.a
est acceptio termini pro eo quod significat secundy id quod ab intellectu habet, ut homo est spe-
cies, ubi significat nam humanæ speciem per intellectu ad inducta quidem
nata: secunda est acceptio termini pro re, quæ significat apparere seu, ut homo est rationalis
suppositio, personalis alia est communis, singularis alia: p.a est acceptio termini pro signi-
ficato communi, ut homo est animal, quod vere est de ratione hominis: secunda est acceptio ter-
mini pro suo singulari significato, id pro determinato significato in singulari, ut Pe-
trus currit, quod solu de hoc singulari vere est. ¶

Suppositio communis dividit in
distributiuq, collectiua, determinatq, et ofusq: p.a est acceptio termini pro omnib: et
singulis suis significatis ty secorum, ty. ejunctim acceptis, ut dy dicitur: animal
est genus, ubi animal pro oib: et singulis accipitur. animalib: collectiua est ac-
ceptio termini pro oib: suis significatis ejunctim acceptis ita quod vis eorum alteri de
illis predicari queat ut evenit in hac propositione. Apostoli sunt duodecim, quod de
nullo queat de aliquo determinato, sed soly de oib: Apostolis simul: determinata est
acceptio termini communis pro aliquo ex suis significatis determinato sicut aliquis

adjunctum ut patet in hac: Sue homo videt, ille vadit ingulfus determinate quus videat, quousq; vadeat, et pro hac volymodo supponit homo: supponit vaga est accept. termini pro aliquo ens vnus significatus indeterminate, et vage, ut vt dicas oculus est necessarius ad videndy non assignando vtrum ne dexter, an sinister, vt enim necessitas non cadit supra hoc nec supra illum.//

Supposito distributiua est oplexa una, inoplexa alia, p.a que provenit ista generalis omnis est accept. termini pro ob.t suis significatis immediatis, similiter mediatis scientis sub voce significata per terminy ut videre est in hac: omne animal est in arca Noe, animal pro ob.t speciebus animalis, et pro ob.t speciey supponit individuis dicenda quę pro generib.9 singulary nominatis, est accept. termini pro ob.t speciebus sive significatis immediatis, non pro individuis, sive mediatis significatis, ut vt dicas: Omne animal fuit in arca Noe, cuius propositionis sensus est, ens ob.t speciebus animalis aliquod individuum fuit in arca Noe, ide animal pro ob.t speciebus sub ipso stantis non pro ob.t supposita individuis.//

Denig.t supposito distributiua alia est absoluta, ad modum dicta alia, illa est accept. termini pro omnib.t suis significatis absq.t vllq.a restrictione, ut Omnis homo est rationalis, hac vero est accept.a termini pro significatis cy aliq.a restrictione ut cy dicitur, Omnes in Adam peccauerunt, ubi particula omnes pro Virgine Matre ab originalis labe prorsus immuni non supponit, nec pro eius Sanctissimo Filio. Pro pleniori cognitione suppositionis terminory aduertendum, quod subiecta supponunt pluria existentia designari, quapropter hac debet attendi ut suppositum subiectum dicatur: sic textorum numerales supposita existentia collectiue, termini necessitatis ipsius suppositi confuse, termini naturales superuenientes suppositionem distributiue et denig.t termini contingentes confuse suppositionem exigunt, et ad hanc omnes alias regulas reducuntur.//

Appellatio; quae inter terminos proprietates semper debet locum habere applicati.a vnius termini ad significatum alterius ut in hac propositione: Petrus est albus, in qua albedo albus appellat supra Petrum, quatenus ad hujus significatum applicatur vnitatem illius: terminus appellans est ille, qui alteri applicatur, hic vero dicitur appellatus: appellatio alia est formalis, materialis alia; illa est applicatio termini appellantis ad significatum formale appellati, quod evenit in hac: Petrus est magnus Medicus; li enim magnus non supra corpus Petri, quod est ejus materiale significatum, sed supra medicum importatum de forte, id supra Petrum ut Medicum appellat: appellatio materialis est applicatio significati vnius termini supra significatum materiale alterius appellati, ut in ista: Petrus magnus est logicus, ubi li magnus non supra logicum quę importatur tertiam formam, non supra corpus Petri materialiter importatum cadit, inde est quod si terminus appellans ante copulam ponatur, erit materialis appellatio; forte vero, si copulam posponatur.// Ito clarius appellatus nostra obtemperandy est, quod si nomina numeralia primitiua, ut duo, tres, quatuor &.a termini subiectiuis applicentur nedum supra materiale, sed etiam supra formale significatum appellent, unde vtrumq.t multiplicant, eaq.t propter idem est dicere, video tres homines, ac dicere video tria subita tres humanitates habentia, ephine falsa reputata hac proposito sunt tres Dii, q.a etsi sint tres personę habentes Deitatem, una tamen est Deitas vnicuique omnino immultiplicabilis ad multiplicationem personary, quare non sunt tres Deitates in tribus personis: secus accidit, si predicta nomina terminis adjectiuis applicentur, tunc enim vnly materiale significatum multiplicat, ut patet intuenti:

vyt tua alba, quæ facit hyperony, vyt tua subtã habentia albedinem unde prone
vltiores irræ non tres ętrni, nostres increatæ non adjectiue, sã substãtiue debent intelligi.

Hæ vero propositiones sunt tres Diuinæ, sunt tres Omnipotentes adjectiue sumptæ
sunt catholicæ, in hac quippe materiali nomen sunc appellat supra materialia vgnico
et hujus nominis Omnipotens, quodest persona, et hunc dubãt multiplicare, quasi facit
hunc sensy: vyt tres persona habentes eadem omnipotentiã, vyt tamen hæresica subsub
tiue sumpta, et ideo dignare ista Fratres: hic enim nomen omnipotens substãtiue sume
bat sibi volendo esse tres personas, tres omnipotentias habentes: deinde notandy, quod
quando terminus appellatus est exercitus, et appellãs connotatiuus significatiuy hujus ap
pellat supra materiale significatiuy illius, ex quæ regula evadit falsa propositio hæc:
Pater est creatus, q.a li' faciens appellãs est terminus connotatiuus, et appellat supra sup
positiuy Patris quod uti diuiny sferi non valet, et ut ab hac appellatiuy ambages expedia
mus recurrãt ad particulares reduplicantes ut sunt quatenus secundy quod reduplicatiue
inquiry, ut unde si a nobis quæratur an Pater sit æternus: respondendy est, etiam
si quidem Deus, non quatenus homo. si an Medicus cancet, dicit cantare non ut Medi
cus, est secundy quod est Musicus.

Quarto tertia termini proprietas, est coarcta
tio termini a majori ad minorem significatum, hæc accidit per additionem alicujus
particulæ limitantis significatiuy termini ut cum dicit Ecquor est albus secundy dentes,
ubi li secundy restringit ad unam partem communicatam albedini: ampliatio restrictio
opposita est extensio termini a minori ad majorem significatum, quod duplicitur valet
euenire, vel ratione copulæ quia expenditur ad significandum res existentes pro diuerso tem
pore ab eo quod per verbum importatur ut in hac: mortuus resurget, ubi terminus mortuus
supponit pro tempore præterito, et propositio facit hunc sensy, qui mortuus fuerat, resur
get, vel ad diuersa restituuntur, et hæc dicitur ampliatio temporis, vel potest accidere ratione
unius significati affluentis termini, ut cum dicimus: omnis homo est pictus, ubi li homo extend
dit ad omnem hominem ratione illius partículæ omnis, et hæc dicitur ampliatio significati
alienatio est translatio termini de proprio ad improprium significatum et cum dicitur de
Papa quod sit Leo, sunt enim duo Leones Leonem significans ad improprium significatum
transfert.

CAPUT V. DE SIG
NO.

Signum in communi sic ab Aug.o definitur quod potentiæ ignaræ aliud aliquid
præsentat, in eo nogg.e convenit signum natura quod ex signo ducat in cognitionem rei
per illud significatæ: definitio hæc recta videtur, ng per li' representat conuenit cum
aliis reipsa representatibus a quibus per li' aliud ave differt, et aliqde omnes regulas
bonæ definitionis servat. Sed cum signum ut explicatio patet medium est per quod po
tentia in cognitionem significati ducitur, duplicem habitudinem sequentur dicit: ad potentiam
ad signandum aliq: et hæc habitudinis ad potentiam dicuntur in fieri, et instrumentale; primum
est quod immediate representat significatum ut aspectus homo, unde immediate representatus hoc
aspectus hic dicta similitudo fotiæ, seu species intentionalis hominis, de qua in libro de Anima
ma agendy: secundy est quod præsupposita cui signum ducit in cognitionem alterius, cuiusquis
libet imago, qua prius debet cognosci, qua existente representatum per ipsum. De hac significati accep
tione intelligunt omnium authores signi definitionem ab Augustino traditam per hæc verba: Signum
est quod præter speciem, quam ingerit sensibus facit nos aliquid cognitionem venire, ut

imago Nᵖⁱ Dñi, qᵘ̄ p̄ceꝑ speciē impreꝛq; potentiā diuinā operat in celū ad ymaginē Nᵖⁱ Dñi repꝛesentand; xᵖᵒ erubescim⁹ dꝫ pro⁹ a Pictore colorate. //

Ex hijs clare duas ꝛones esse oportere instrumentales vnam; vnq ꝛoni, videlicet imaginū, et aliam vꝛonatā, nempe Nᵖⁱ in exemplo apposita; ad vnam vero sole vnq volu requiri immediatā terminatq ad vꝛonatū p̄ꝛem intentionaliter per quā notitiā, vel speciem, quā medijs ext, inque nata vꝛonata ꝛonatū. Exparte habitudinis ad vꝛonatū diuidit vꝛo in instrumentale, in naturale, ad placitū; et exparte rei, primū est, quod ex nata vna aliud aue potentia repꝛesentat; vt fumus, ignem, et omnis dolorem, secundū est, quod volu ex libera hominū arbitrio aliud aue repꝛesentat; vt voces articulate, quibus inter loquendū vtimur pro varietate linguarū, et nationū, tertiū est, quod ex vtraq; et ꝛei natura aliud aue indicat, vt ramus ad parietē appositus vinū venale vꝛonat. Plura de ꝛono apud Authores reperiri, nobis dicta sufficiāt, vnū tamen obꝛeuate, quod nempe particula illa aliud aue non illius diuersitatem, aut alietatem in nata vꝛonū inter et vꝛonatū, sed eq-tymodo in modo dicendi vllq habendi, vt ordine est in Sacramento altaris, in quo sq-quidē, qui sub vini specie exiuit, vꝛonat sanguinem, quem Xᵖus effudit in Cruce, qu-in inexcedat distinctio in nata vanescit; bene vero in modo, quat⁹ in Sacramento ea-dem sub specie vini, in Cruce autem sub propꝛia sanguinis specie. //

CAPUT VI. DE NOMINE, VERBO ET ORATIONE.

Nomen primo ad Logū spectat vt omnium definitū: Vox significatiua ad placitū sine tempore, inplexa, finita, et recta; huius secundo definitionis patet, nq pexū vox ex occib⁹ naturalib⁹ non ad placitū vꝛonificata? Deinde, et ab illis per hoc significatiuo ad placitū differt, additur sine tempore, vt dist. pinquatus a verbo, per hoc inplexa distinguitur a termino infinito, ple-xo, per hoc, finita excludit a casu nominis termini infiniti, vt non homo, et per hoc tā excludit casus obliquos, vt huius omnes extra nominatiuū, qui non propꝛie nomen sd casus nominis sunt. Verbū est vox significatiua ad placitū, cū tempore, inplexa, finita et recta, et est nota eoꝝ quę de altero pꝛedicant, unde verbū differt a Nomine in significando cū tempore, et inde nouū eoꝝ quę de altero pꝛedicant, et simul per hoc, par-ticulas excludit a sui ratē excludit participia, semper enim unit pꝛedicatū cū subo quod denotat, secus vero participia. // Ne tamen in aquisitio laboretis scire oportet quid sit significare sine tempore, quidq; cū tempore, pro quo aduertite quod aliud est significare tempus, quod fit quādo res vꝛonificata directe ex tempus, vt. apud mensis, et hoc quidem nomini inest, ut exemplis patet opposito; aliud cōsignare tempus, quod euenit, quādo res vꝛonificata determinato tempore exercet, quod eiq nominib⁹ inuenit, ut stat in hoc pꝛandiū, cena &c. aliud itidem est vꝛonificare cū tempore, quod vꝛonificare actionem aliquā exercerī in tempore determinato, et hoc unice speciē verbo: perpendite has voces cursus curro, p⁹ dicit actionem currendi sd non tempus indico exercita, secundo vero dicit actionem currendi, et de pꝛesenti exercitā quapropter cū tempore significat, minime vero prima: prandiū similiter dicit actionem meridiāq, carery eq exercerī tempore pꝛeterito, vt verby epposuit, unice vꝛonificare per verby prandeo, et aliud simile. //

Postqdy insupr omne verby significare aliquid per modu actiõis, qua fit intempore ñ
q̃ remota sit vemps actio, id q̃ significare per modu actionis, sic verby quãuis liceat rerum 6.
ea carentiã actionis significet, hoc tamen ipm significat velut exercitu tempore presentis;
hinc fit quod in proprijs vemplicissima veritatis, qualis est ista: homo est animal ratio-
nale, licet oppone rei significare, et ratione extremoru nullu tempus determinet, ex modo
tamen significadi determinare tempus presens, sicq̃ verby etiã in his propositionib̃ cu tempore
significat. Oratio est artificiosa dictionu sequentia cuius partiu aliquid significativu est. Ora-
tio alia est perfecta, imperfecta alia, illa perfectu generat veru, ut homo est albus; imper-
fecta imperfectu generat veru, et animu non quietat ut hec; si fuisset hic.//

CAPUT VII. DE MODO SCIENDI ET EIUS SPE tiebus.

Modus sciendi triplicit accipi valet, large, scilicet, stricte, et strictissime; in pra-
senti volup agemus de modo sciendi stricte sumpto, nã strictissime sumptus est demo-
stratio, que in tertio libro loçu habet, et large sumptus apprehendit omnia argumenta lo-
gicalia ad aliud perveniendi ordinata; certa modus sciendi stricte sumptus est ora-
tio certa manifestativa, species huius syc tqdy trea, definitio nempe, diuisio, et argumentatio,
hic solu deprimis duab̃ utpote ad primu mentis operatiõem pertinentib̃ tractandu: unde sic.//

DE DEFINITIONE SI.

Definitio est oratio explicans essentiã rei; definitio hec servat regulas pro cujus-
libet definiti rectitudine exactas, quaru p̃a est quod definitio sit ex genere, et
proximo, et differentia infima, genus proximu dicitur id inter quod et infima
differentia nulla mediat veniendi rõne: ut est animal in homine, inter quod
et rationale nulla data rõne veniendi; differentia infima dicitur illa infra
quã non datur alia, sic est rationale in homine. Secunda regula est, quod definitio definito sit
clarior, omne enim quod explicat aliud debet esse clarius illo. Tertia est, quod omni ex solidis pri-
mis veniat. Quarta, quod nec superflua sit, nec diminuta, superflua dicitur, cu aliqua par-
ticula superest, ut si dicas: homo est animal mortale, syc enim mortale superfluit, cu nec ge-
nus sit, nec differentia; diminuta esset, ut hominem per solu animal, aut rationale solu defi-
nires. Quinta regula est, quod definitio cu suo convertatur definito, idem enim syc: ergo definitio
pro definitione tradita recta est.// Nihilom̃ dices: prefata definitio n̄ est clarior suo
definito: ergo nec bona. Probo ant̃: tradita definitio est sui ipsius definitu, cu seipsa definiat
cu omnem definitionem definiat, so n̄ est clarior seipsa: ergo. Ego primu ant̃ et probo min. Quia
dicto est definitu vult poni sub explicatione definiti sed hoc: oratio explicans essen-
tiã rei neg̃ min, et sic distincta min, nego seq: igitur tradita definitio sub aliena expressio-
ne definiti est, et definitu, definitu nempe, quat̃ sub hac expressione definitio sumitur cu alio;
definitio vero quat̃ est oratio explicans essentiã rei, sub hac expressione est clarior seipsa
sub illa scilicet definitio indicantur et ad hoc inveniens sumpta separate ab̃ sequitur distinc-
tionem expressam, seu ex modo significandi definitionem, unde dr definitu.// Definitio di-
vidit in essentialem et accidentalem: 1a explicat rem per alia predicata essentialia,
et hec est duplex: alia metaphysica, que rei essentiã per predicata metaphysica declarat,

ve essenciq hoiꝰ per animal racoale; alia vero phicꝰ, quę nec essenciq per phicꝰ prędicaꝰ dicęq; vt dy definit homo per corpus, et aiamq. Definitio descriptiua est quę explicat essenciq rei per suas proprietates; vt homo est animal risibile, vel vt Platonꝰ placuit hominem definiendo per hoc quod est animal implume vigens. Pro defectu definitionis correlatiua similiter aliquę regule observande veniuꝯ: pᵃ est quod vni uny per se, alias plures habeat essencias, pluresq definitas exprimentes; secunda est quod sit vtile, qᵃ sicut de singularibus nᵒ datur scientia quod sensibilia, et variabilia sunt, ita nec definitio, in qua scientia tenetur in principio invariabili fydei; tertia est quod genus habeat, et differentiam, vt ydem definitio sit.

DE DIVISIONE

S. II.

Diuisio est totꝰ in suas partes diuisibiles, diuidentiq. in vtramlibet, essentialem siue est quę totꝰ in partes actuales, seu quas de facto habet diuidit, vt dy homo diuidit in animal et racoale, secunda est quę totꝰ in partes, seu potestatiuas, seu quas sub se potest diuidere, et talis est diuisio generis in species, animalis v.g. in racionale, et irracionale, secunda diuidit in accidentalem, quę totꝰ in partes accidentales distribuit vt Equus in alby, et nigꝝ; et in substantialem, quę totꝰ in partes substanciales diuidit. Accidentalis diuisio est triplex. pᵃ subit in accidentia, vt diuisio Equi in alby, et nigꝝ, seu dare in accidenti in rubea, vt diuisio albi in niuem, et lac; et papyrum, terra denigꝝ vt decidentis in accidentia, vt diuisio mixti in amaxy, et dulci: id naꝝdy diuisionem posset vapore diuidere. unde homogenea dicunt aparab. homo, genera, et a heterogeneis, heterogenea, physica, et a metaphisicis, metaphisica, et eciam vocant adequata, dy, partes totꝰ adequatę, inadequata vero dy ab eis non adequatur.

Regule pro diuisionis rectitudine observande sunt; pᵃ est, quod nulli membꝝ diuidens diuisi adequet: secunda, quod membra diuidentia participent eadem diuisi: tertia quod partes diuidentes adequent diuisꝝ, et quod nihil sit in hoc, preter membra diuidentia; quarta, quod diuisi sub se ponat membra diuidentia, quinta quod inter partes diuidentes diuersi sit ordo vt racionis. Due ex his in diuisione valent efficaci argumentandi modi: primo ab toto diuiso ad membra diuidentia sub hac forma; est animal: ergo racionale, et irracionale. secundo negative a diuiso ad diuidentia, vt si dicas non est animal: ergo nec racionale nec irracionale, et é vera, si autem argumentum negativa fiat ab uno ex membris diuidentibus ad totꝝ diuisꝝ ab subꝰ falsa erit, vt si dicas: non est homo. ergo nec animal. si vero fiat affirmative, vera erit vt est hec: est homo: ergo animal. ꝯ

LIBER II. DE HIS QUÆ AD II.am SPECTANT OPERAꝺ NEMMEN tis.

CAPUT I. DE PROPOSITIONE.

Propositio est enunciabilis ex sumpta vel exacto attributo et subiecto componens vnius alterius

ejusmodi definitionem exigatur sequentem propositionem perpendere. Petrus currit. Petrus ist subiectum, ubi Petrus est subiectum de quo enuntiatur currit quod est praedicatum, et li est copula, seu nexus dicit unum praedicatum enuntiatum de subiecto; inqualibet vera propositione quatuor necessario reperiuntur, materia videlicet forma, quantitas, et qualitas; subiectum, et praedicatum materia propositionis dicitur; eam autem forma disponere, forma nuncupatur: universalitas, vel particularitas propositionis quantitas vocatur; et denique veritas ejus, aut falsitas, qualitas dicitur. Exporro materia dividitur propositio in necessariam, contingentem, et impossibilem, seu repugnantem; prima est in qua praedicatum necessario convenit subiecto, ut in hac: homo est rationalis; secunda est in qua praedicatum accidentaliter dictum de subiecto, ut est haec: homo est albus; eadem impossibilis, seu repugnans dicitur illa in qua praedicatum repugnat seu subiecto tradi- citur.// Ratione formae dividitur propositio in affirmativam, et negativam, prima est; quae praedicatum cum subiecto unit, ut haec: Omne animal est sensibile, secunda, quae praedicatum a subiecto seiungit, id quod est idem, unum de alio negat: ut lapis non est sensibilis. recolite dicta supra termi- nos finitum et infinitum: ratione quantitatis dividitur propositio in universalem, particularem, singularem, et indefinitam; universalis est, quae signo affectum universali, ut omnis, nullus &c. singularis est, quae signo affectum singulari, id est de nomine singulari, ut hic homo vadet, Plato docuit Athenas: particularis est, quae signo particulari designatum, ut quidam, et aliquis: indefinita propositio est, quae nullo affectum signo, ut homo est iustus: ratione qualitatis dividitur propositio in veram, quae res sicuti sunt, enunciat, et falsam, quae res enunciat aliter ac sunt, exempli pro prima sit, homo est animal, et pro secunda, homo est irrationalis; ad obiecta notanda, quod veritas et falsitas fundamentaliter in rebus reperiuntur, unde Aristoteles ait: ab eo quod res est, vel non est propositio vera, vel falsa dicitur: inveniuntur vero in enuntiatione tantum in subiecto, et invocabili denique eo quae in signum manifestativum.// Iterum dividitur pro- positio in categoricam, et hypothecticam, seu in simplicem, et personalem; prima est, quae unico subiecto unicoque praedicato, et copula constat, ut haec: homo est animal: secunda est, quae duabus saltem compositis aliqua particula copulativa interuitur ut haec: Petrus est iustus, et Joannes est doctus: et est quadruplex copulativa disjunctiva rationalis, et causalis: copulativa est quae mutuo et simul ut in ultimo clarex exemplo: disjunctiva est, quae ex pluribus compositis ponitur particula vine id aut veritatem, ut si dicas: Domine aut pax, aut mors: rationalis est cujus pars particula si praeponitur, ut in hac: si vivis, scies. denique causalis est quae particula quia, vel alia simili copulatur, ut hoc dicitur: quia non vivis, non vides. Iterum dividitur prop. in propositiones de secundo adjacentes, in quibus praedicatum inhibitum in copula, seu verbo copulae, simul et praedicatum exprimit ut in ista: Petrus currit, et in propositiones de 3to adjacentes, in quibus praedicatum secundum ex copula exprimitur ut in hac: Deus est Misericors.// Iterum dividitur propositio in absolutam, et modalem, illa est quae simpliciter enuntiat unum de alio, ut homo est rationalis, dicitur esse de inesse, quia praedicat praedicatum inesse subiecto, id est inesse; haec est quae ultra esse exprimit modum quo praedicatum secundum subiecto, utrum, vel ali- ter est, necessario vel contingenter, possibiliter, vel impossibiliter: duplicitur vero modi exprimuntur: nominaliter nempe, et adverbialiter; sic dum dicitur: Petrus est contingenter albus adverbialiter, exprimitur modus, nominaliter vero si dicas: Petrum esse album, est contingens, in hac propo- sitione, in qua modus exprimitur nominaliter, duo, ut videtur, reperiuntur, illa nempe propositio quae loco subiecti ponitur, et dicitur dictum, et insuper modus: ex dubitari potest quando affirmas, aut negatio, veritas, aut falsitas, universalitas, vel particularitas ejusmodi propositionis invenitur: propterea nota in qualibet propositione modali duplicem: eamque invenies, unam in dicto, alteram in modo, quae dicti cum illo connectit.//

Hoc exposito dico propositionem modalem tpc esse affirmatiuq, cy affirmat modum, negatiuq vero cy negat, hocq; sine affirmet, sine neotra dicy: unde hec: pariterem esse. alby non esse necesse, negatiua quod licet affirmet dicy, negat modum; hec autem hominem non esse alby est impossibile, est affirmatiua, q; licet negett dicy, affirmatiue modum, tpc similiter propositio modalis dicitur vera, cy dicy veram habet, sicut per mody affirmatiue, falsa vero, dy vanqet oppositu, circa quod attente est aduertenda materia, unqa proposito dicti est formanda. Tandem universalium, et particularium eyudem propositionis ep modo unico dicendum est; quare utilis erit, si modus ad freeing particularis, si modus particularis sit, et autem sciatur quisnq ex quatuor preffatis modis utilis, particularisue nuncupetur, animadvertendu est, quod duo scilicet necesse, et impossibile similitudinem dicyt cy signo utili, et huic aquivalet; reliqui vero cy signo particulari quod indicant sequentia carmina.//

Omne, necesse, valet. impossibile nullum.

Contingens quidam non, sed possibile quidam.

Demy propositio dividitur in exponibilem, et exponentem; exponibili, quę propter aliquę dictionem, quę affertur, veny reddit obscuny; ideoq; opet per alią clariorem explicari quae propterea vocatur exponens: propositiones exponibiles sunt precipue tres: exclusiua, exceptiua, et reduplicatiua, exclusiua est, quę afficitur aliqua particula excludente, ut sunt: dumtaxat, tpy soly &c. v.g. homo tpy est rationalis, quę propositio sic exponitur homo est rationalis, et nully aliud ab homine est rationale; ad notandu, quod quando particula se tenet exponte verba omnia alia subtus excludit a participatione predicati, ut videre est in hac: soly Deus est eternus, quę sic exponitur, Deus est eternus, nullu aliud subtus preter Deu est eternus quando vero particula ex parte predicati se habet, omnia alia predicata a verbo relegat, ut cy dico: homo est tpy rationalis, cuius sensus est; homo est rationalis, et nihil amplius.// Propositio exceptiua est, quae particulis afficitur exceptiuis, ut tpc preter extra, quod videre licet in hac: Omnis terra plaga nobis nota est preter Hispaniam, quę sic exponitur, omnes alię regiones terrę nobis notę sunt, et soly Hispania nobis manet ignota. propositio reduplicatiua est, quę aliqua vocat reduplicatiua particula, quales sunt, utpote, in quanty, quatenus &c. ut cy dico Deus in quanty omnipot. omnia creauit quę sic exponitur; Deus omnia creauit, q; est Omnipotens.//

CAPUT. III. DE PROPOSITIONIS PROPRIETATIBUS, ET I.um DE OPPOSITIONE.

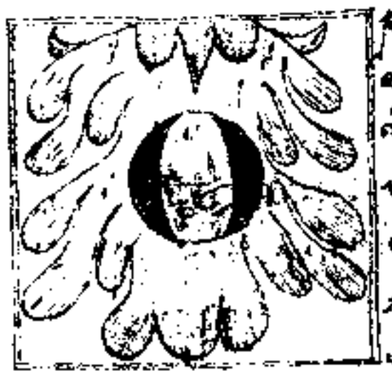

Positio quia unit duplicem vocem propositionem, est affirmatio, et negatio ejusdem de eodem et vicissim idem, id est copulę duarum propositionum eiusdem subjecto, eidemq; pendentium predicato; ad hoc quod unionem debet universalis vocatio vocum, ob cujus defectu oportet ut tpc hec: Canis latrat, Canis n latrat, obscuriores eam tpc appellaret, et examini superiores, minima enim variatio unius, aut expedita oppositionem tollit; oportet autem enuntiationis vicissim qualitatem, vicissim quantitatem, aut tempus. et simul, dum enuntiat, quod una est vera, et particularis alia; vicissim fit quod una vera est, falsa vero altera, aut econtra quod una est affirmativa, et negativa altera; rursus denique quando una est universalis, particularis altera, una vera, et falsa altera.//

Oppositio triplex est, contradictoria, contraria, et subcontraria, contradictoria est duarum propositionum eadem prorsus de subiecto et praedicato pendentium, pugnans secundum quantitatem et qualitatem. v.g. omnis homo est animal, aliquis homo non est animal, inter duas enim propositiones singulares potest esse dubium, ut Petrus currit, Petrus non currit, ejusmodi propositiones nunquam esse valent verae, aut falsae, cum enim contradictio sit affirmatio, aut negatio eiusdem de eodem, et vicissim idem necessario debet unica in illis vera, alia vero falsa: aliter idem posset simul esse et non esse, quod est impossibile. oppositio contraria est certarum inter duas propositiones inaequalitas pugnans, secundum quantitatem, ut omnis homo est albus, nullus homo est albus; propositiones istae in nulla materia possunt esse simul verae, bene tamen in materia innocenti simul falsae, quoniam quia aliter duae contradictoriae possent esse simul verae, cum enim duae contrariae tales essent ut supra dictum non est cur particulares sub illis vicem, nempe aliquis homo est albus, aliquis homo non est alb. non sunt simul verae //

Ratio vicissim est quia cum ex contrario affirmet una praedicatum omni subiecto convenire, et altera nulli convenire dicat, valet accidere, ut praedicatum aliquod duplex subiecto veniat, et tunc utraque falsa erit. Oppositio subcontraria reperitur inter duas propositiones particulares pugnantes in qualitate, idest negante una, quod affirmat altera, v.g. aliquis homo est niger, aliquis homo non est niger, propositiones hic oppositae haud esse queunt simul falsae, bene vero simul verae; ratio huius est, quia si duae subcontrariae essent simul falsae, propositiones contrariae illis contradictorie oppositae essent pro dubio simul verae. Hanc autem intelligenda est de propositionibus efformatis in materia innocenti; praeter hanc oppositionem alia datur subalternorum oppositio, quae subalterna vocatur, et est inter duas propositiones, quarum una est universalis, altera particularis, de amba affirmativae, aut negativae, ut earum hanc omnia faciliùs percipiatur sequens accipe schema //

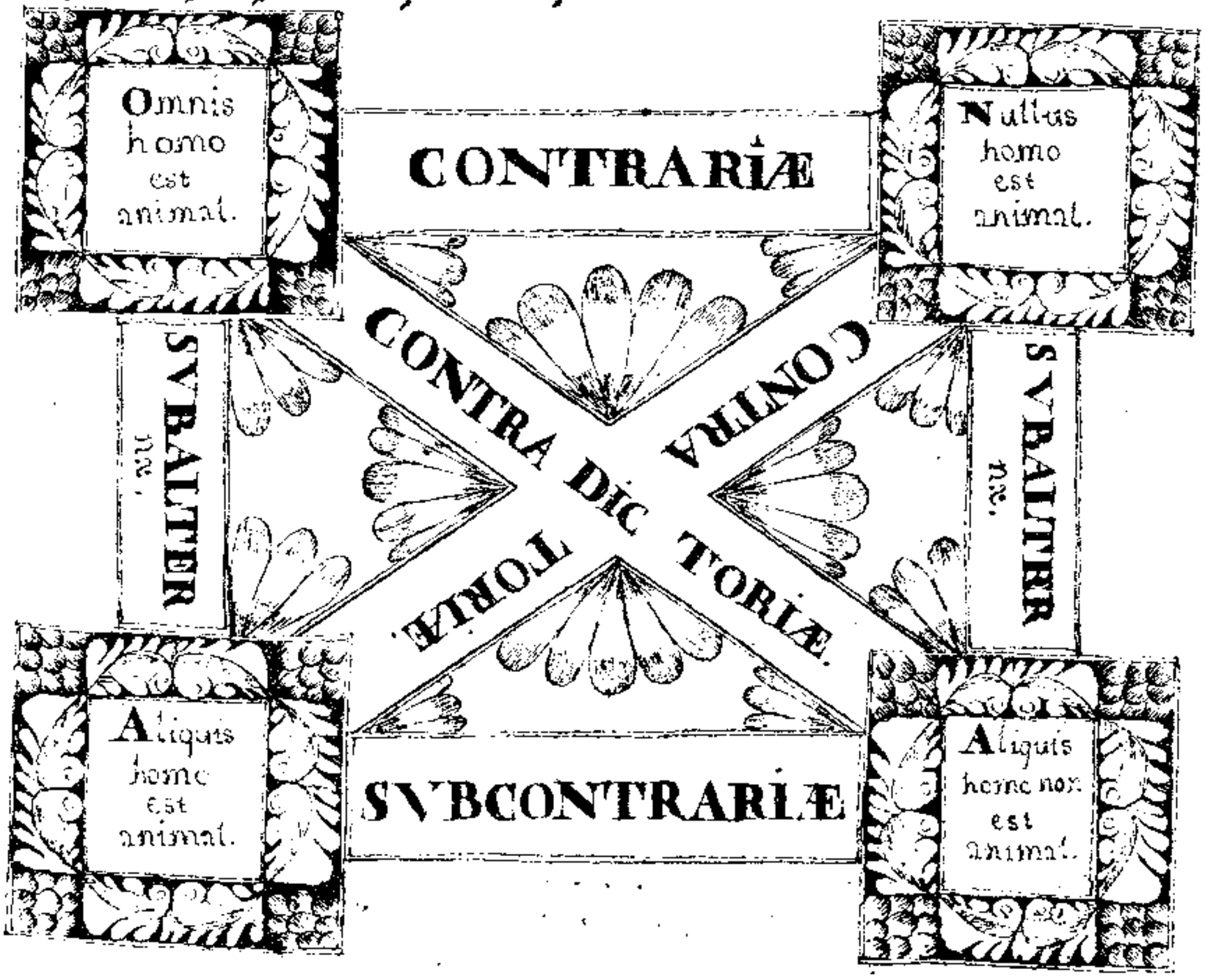

CAPUT III. DE II. PROPOSI ÎNIS PROPRIETATE QUÆ

est equipolentia.

quipolentia, ut proposicoes obscuras in claziores resolvendas ad-inveniendas, nihil aliud est, quę equivalentia duarum propositionum invicem ostendere, quę facilime obtinetur vi alicuius negationis anteponendę, aut posponendę. quędo anteponenda, vel posponenda sequens videtur tamen

Ppa, contradic, posp, contra, ppa, pospq. subalter.

quod denotat, propositiones predictorias reddi equivalentes, per hoc quod vigore alicuius propositionis subtę affirmanti præponatur negatio, ut exemplum: omnis homo est animal; aliquis homo nō est animal, ut hæ propositiones equivalere debent sic in ei ut negatio debet: nō omnis homo est animal; aliquis homo nō est animal, vel sic: omnis homo est animal, nō aliquis homo nō est animal; postea indicat propositiones istasiter equivalentes reddere, dymodo alicuius subtę ponatur negatio, ydē esset: omnis homo est animal, nullus homo est animal, sic equivalentes reddyntur: omnis nō homo est animal, nullus homo est animal, vel aliter: omnis homo est animal: nullus nō homo est animal; denq. ppa pospq. subalter significat propositiones subalternas equivalere vi alicuius subtę anteponatur negatio, et posponatur, ydē si istius subtę, omnis homo est animal, anteponas, et posponas negatio in hyc mody: nō omnis homo nō est animal, idem significat ac hæc: aliquis homo est animal, pro clariori hory intelligit. sequentia docet.

Non omnis quidam non, omnis non quasi nullus.
Non nullus quidam, & nullus non, idest omnis.
Non aliquis, nullus; non quidam non, idest omnis.
Utetque non, neutet, neutet non idest utetque.
Non alter, neutet, non altet non, præstat utetque.

Conversio est mutatio unius propositionis in alią mutatis subtis in predicata, et predicatis in subta eadem servata qualitate, nempe affirmatione aut negatione, ecuita te item, aut falsitate, et est triplex, simplex, vulgaris, per accidens, et per transpositionem; simplex est mutatio subti in predicata, et è contra servata propositionis quęcunque, et qualitate, ut aliquis homo est justus, quę propositio sic simpliciter convertitur, aliquis justus est homo, conversio per accidens fit per mutationem subti in predicata, et è contra servata quęcunque ydē hæc propositio: omnis homo est animal sic peraccidens convertitur; aliquod animal est homo, conversio per transpositionem fit similiter per mutationem subti in predicata, et predicati in subta, servata quęcunque et qualitate finitis vero terminis in infinitos mutatis, idest ponita negatione una ante subta, et ante predicata alia, ydē hæc propositio: omnis homo est animal per transpositionem convertitur sic omne nō animal est nō homo, cui hoc antiqui pro quacunq. conversione sequenda clausulam verborum

Simpliciter feci; convertitur E va per accid:
Asto per contra; sic fit conversio tota.

In his carminib⁹ quatuor vocales a, e, i, o, in hui⁹ dictionib⁹ fecũ Eva, Aves reperta ꝙ adnotare debemus; a vñicat universalem affirmatiuꝙ, e, uñlem negatiuꝙ, i, particularem affirmatiuꝙ, o particularem negatiuꝙ, ut sequentib⁹ versiculis exprimitur.

Asserit A, negat E, sunt universaliter ambæ
Asserit I, negat O, sunt particulariter ambæ

Sensus xpo prioris carminis est, quod universalis negativa, et particularis affirmans quæ designantur per E et I in voce fecũ (vertyr simp.), similiter quod universalis negativa et universalis affirmans vñificata per E et A, in voce Eva (verayan per accidens, ecclie) universalem affirmatiuꝙ, et particularem negatiuꝙ per A et O, in voce Aves designatur per transpositionem vocũ notate vers in vera ꝙ propositione conversa, et conversione eandem terminorum proprietates servari debere.

LIBER II. DE HIS QVÆ AD III OPERATIONEM SPECTANT.

CAPVT I. DE ARGVTATIONE.

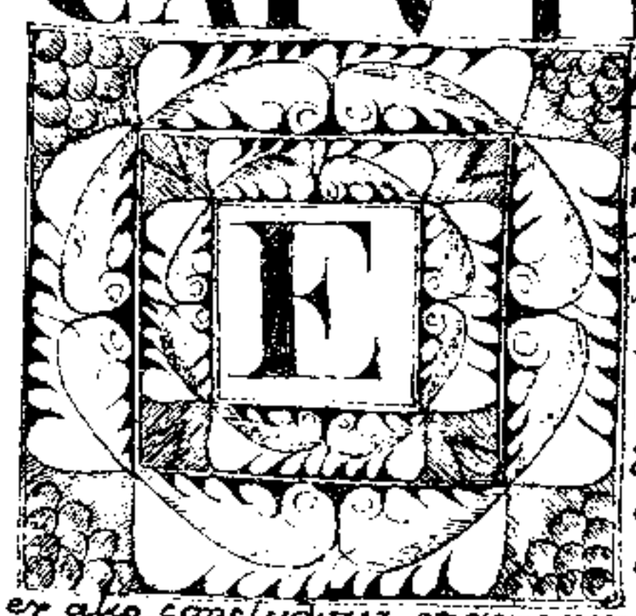

Expratibatur in principio Summulary patet discursy esse actꝰ unius ex alio inferentem, qualis est actus hominem esse risibilem concludens ex eo quod rationalis est. Hic autem discursus quat⁹ exercitium prolixay argumentatio nominatur, quę ita definitur: oratio in qua unum infertur ex alio media illationis nota: vꝫ. sol lucet, ergo dies est, in qualibet argumentatione tria necessario reperiuntur, antecedens videlicet, consequens, et sequela seu illatio. antecedens est illud ex quo aliud infertur: quod ex alio deducitur appellatur consequens: sequela seu illatio dicitur forma illa, vi cuius unum ex alio concluditur, et agnoscitur per unum ex his dictionib⁹ igitur, ergo. In recta argumentatione semper antecedens debet esse causa sequentis, quod si adsit argumentatio nõ deficit, ergo si sit falsum antecedens ut in ista propositione: omnis homo est irrationalis: ergo et Petrus, quę ultima propositio est falsa in vi materiæ, recta est in vi formæ, et sequentia.

Ex hinc colligitur quod dum occurrit pernicenda, vel disinquienda ultima propositio duci semper debet duplex sequela, vel ipsum permittendo, minime vero sequendo, huius ratio est quia dum defectus solum accidens ex parte materiæ sequelæ quæ nominatur sequela si autem ex parte formæ defectus inveniatur absolute sequela ars negotia, aut enim in antecedente distributus terminus, et est omnino vera, falsa vero si non distributus recte, quare nulla manet sequela per disinctionem dicendum. Argumentatio dividitur in syllogismum, dilemma, inductionem, et Dilemma, Entimema est argumentatio duabus ipsum propositionibus tota, quarum una ex alia deducitur ut hæc: Petrus currit: ergo movetur: Inductio est argumentatio a singularibus sufficiens enumeratio ad aliquod universale scibendum, vel a sensu ab inferiori ad particulare

xia deducenda, ex exemply pro utraq; huic ignis erille calefacit: ergo omnis omni igni calefacit; ergo ille, et ille primus argumenty di modus dicitur arcenius, secyd. exto decimus.

Dilemma est bimembre, cuius cornuty argumay, in quo ex duab. propositionib. disjunctiue pro antec. ti ponitur altera subsidit utriq; respondentem ponemes, qualiber enim ex disjunctiuis sectis inferius mentay exemply accipiet, vel Deo placet, vl non, vipsimy; ergo ejus adimplet praecepta, vl secyd. ergo ejus mandata neglegit. Hoc est argumentationis species qua ducitur exemply, et est argumtatio ex uno, aut altero simili aliud deducens; ut Potius peperci Saxoni poenitenti: ergo et mihi poenitenti agenei parcet; alias argumentationis species omittendas judico cum quippe aut nyqua eis utuntur Scholastici.

CAP. II. DE SYLOGISMO.

Ylogismus inter argumentationis species praecipua argumentatio, in qua ex duab. propositionib. recte dispositis tertia sequitur media illationis nota: ex hac definitione istud sylogismy, ut quodliber aliud artificialy logicy ex materia et forma coalescere, ad materia duplex est remota una, altera proxima: remota uyt terminy propositiues ponentes; proxima vero ipsa propositiones sylogismy subsequentes; in quolibet autem sylogismo tres esse oportet terminy, quay vocabula uyt, extremy majus, minus exterminy, et medij: medij est terminus ille, quocy extrema singula in conclusione, et quod in utraq. reperiatur, minime in conclusione; extremy major est terminus ille quocy medio conceditur in majori, et extremy minus est quocy medio ut subjy, ol praedicay ajungitur in minori, utraq. hoc extremy simul in conclusione reperiatur. Ioannes fit manifestum in hoc sylogismo: omnis homo est animal, ad Petrus est homo: ergo Petrus est animal, ubi homo ponitur in utraq. praemissa est terminus medius, animal q. in majori reperitur majus extremy nominatur, et Petrus, q. in minori cy termino homo ajungitur minus dicitur extremy.

Forma sylogismi, quę ejus materiae artificiosa dispositio enq est duplex altera correspondens materiae proximae, altera materiae remotae, q. a dicitur modus, et est artificiosa propositiony dispositio secyd quantitatem, qualitatem, vel. secta nempe terminy dispositio secyd subjectionem, et praedicationem, dispositio haec appellatur figura, quę est in triplici differentia secyd triplicem connationem medij cy extremus in subjiciendo, et praedicando, ng vl medij subjiciatur in majori propositione, et praedicatur in minori, et en primq figurq, vel praedicatur in majori, et minori et est secyd figurq secundi, vl denq. subjicitur in utraq. et ys habetur tertia figura, sic exemplis pro ieb. pro p.a sufficit aposity supra, pro secyda: omnis homo est vivens, ad nullus lapis est vivens: ergo nullus lapis est homo; pro tertia: omne animal est sensibile ad omne animal est vivens: ergo aliquod vivens est sensibile, ita sequens declarat carmen;

? ? ? ? Sub pra prima: secyda bis pra, tertia bis sub ? ?

Cy dispositio propositionis attendatur supra illarum connationem secyd universalitatem, et particularitatem, affirmationem, et negationem illarumq. conjunctionem varie fieri quoq; varij ejusq modi sylogistici resultent. novendecim communes a Logicis assignantur, quibus dem sequentib. carminib. continentur.

Barbara, **C**elarem, **D**arij, **F**erio, **B**aralipton.
Celantes, **D**abitis, **F**apesmo, **F**risesomorum.
Cesare, **C**amestres, **F**estino, **B**aroco, **D**arapti.
Felapton, **D**isamis, **D**atisi, **B**ocâdo, **F**erison.

ovem primi ad primũ, figuræ; quatuor frequentes ad frequentes, et reliqui ad reliquos attinet, quatuor primi primæ figuræ semper directe concludit, quinq; vero reliqui indirecte, modi frequentes, et reliquæ figuræ et vi alterius modo indirecte, ut plurimũ directe concludit: syllogismus directe concludit, in cujus conclusione major extremitas prædicata de minori; indirecte vero ubi minoris extremitas subjicitur majoris prædicatæ in prædicatione nonnullis dictionibus. Quatuor vocales reperiuntur, nempe **A, E, I, O**. quæ denotant quotitatem et propositionis qualitatem juxta applicationem illius versiculi Rhythmici Alexandrini in præcedenti libro: in quarum quælibet dictio regit vocalis obtinere debet, quarum prima denotat majorem syllogismi, secunda minorem et conclusionem, si aliqua reperiuntur, ut in Baralipton, et Frisesomorum, ut carmen ostendit apposita, sola ego vobis curo sit de his primis.

Hic mature perpendite difficultatem quæ in quarumq; dictione syllogismorum efformare et ut ei eveniat, observatis regulis, inquam subsit syllogismus inveniri, ne ab illa regula errans peritia, nempe sub, pro, prima et in distributione subtracta, et prædicata devietis, attendite erga tres vocales dictionis ut frequentes quarum ordinem, quotitatem, et qualitatem propositionum per illas designatas observetis; pro cujuslibet ergo figuræ perfectione sit vobis exemplum et primum pro modis primæ figuræ directe concludentibus accipite in Darij: omne spirituale est incorporeum, sed aliquis Angelus est spiritualis; ergo aliquis Angelus est incorporeus; pro indirecte concludentibus sit in Baralipton: omnis homo est animal, sed omne rationale est homo; ergo aliquod animal est rationale; prout figura sit in Cesare: nullus lapis est irrevisibus, sed omne animal est revisibile; ergo nullus animal est lapis: pro tertia denique sit in Darapti: aliquis homo est invisibilis, sed omnis homo est rationalis; ergo aliquod rationale est invisibile.

CAP. III. DE REDVCTONE SILOGORUM.

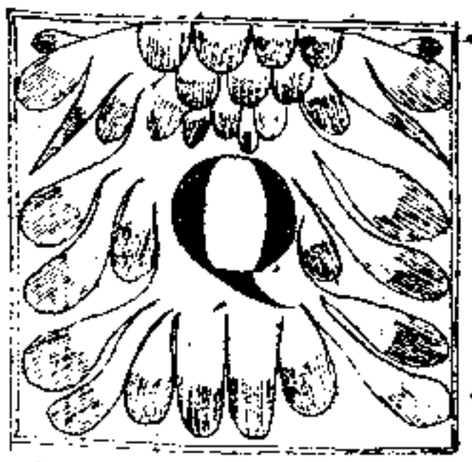

Quia ingens valet ratiocinii examinis concursus ex inscitia, et ob defectum attentionis negligentia adhuc remanet ex syllogismorum imperfectorum reductio ad perfectos, ut certum quod nullum non pareat syllogismum perfectum qui nimium quantum primum dictionibus et primæ figuræ consonant tales dicuntur quæ conclusio ita perfecte expressionis deducitur, ut quilibet prima inductu clare sine illationis cognoscat, sicut imperfecti, ita reprobati, quæ non ita perfecte declarat in illis apparet regula bonitas, de syllogismi ad alios prout quatuor enumeratos modos specialiter, ut clare, et illudat solutio ergo ad unum ex illis reducendi quod duplicatur fieri valet, ex conversionem vel ex impossibile; reductio per conversionem ex retrocessu syllogismi imperfecti ad perfectum per solam propositionum conversionem, et transpositionem extremorum; pro quo notate quemlibet syllogis-

ductiv modj aliqua ex his literis incipiēte B, C, D, F, qua denotat modj imperfecti ex eā reuertendo siue reducendj ad perfectj eadem litera incipientem ut Baralipton, ad Barbara, Celare, ad Celarem, et sic de reliquis.

Quarta est 2° in modis imperfectis harū trium literarū reperitur S, P. M, C. S denotat propositionem denotatj per vocalem precedentem simpr sed conuertendj, P per accidens, M minus dat ex propositionibus premissarum nempe ea ut maior fiat minor, et ex ea; denq; C, significat modj illj ingressj inuentum per impossibile, n vero per conuersionem eum reducendj, quod sequentes exprimunt versus

S vult simpliciter uerā; P uero per accidens.
M vult transponi; C per impossibile ducit.

Ad ulteriorem omnj euolutionem sequentia accipe exempla: et primj in Fapesmo: omnis homo est animal, sed nullus lapis est homo; ergo aliquod animal nō est lapis, vt loquimur hic reducendus est per conuersionem ad Ferio, utpote eadem initiali preditus, et q.a litera A sequitur P.a propositio, per illā denotata per accidens debet conuerti vic: aliquod animal est homo, minor uero debet uerti simpr q.a ad uniuersalem E minorem desiderantem S, consequentiam, ut dicat sic dicens: nullus homo est lapis, et denq; q.a in Fapesmo litera inuenitur M maior in minorem est mutata, et ex ea, quare sub hac forma reducitur prędictus syllogismus ad Ferio: nullus homo est lapis, sed aliquod animal est homo; ergo aliquod animal nō est lapis: eodem modo exemplj in Dimatis: aliquod lignj est substantia, sed omne lignj est corpus: ergo aliquod corpus est substantia; syllogismus hic reducendus est ad Darij sub hac forma: omne lignj est corpus, sed aliqua substantia est lignj: ergo aliqua substantia est corpus.

Reductio per Impossibile a Dialectacis adinuenta ut qui eo profectus deueniat, quod ratio premunit recte illatj sequentiā pertinaciter negent, per illj cogitur vel negatj conclusionem concedere, vel duo contradictoria esse simul uera fatetur, uti definitur: reuocatio syllogismi imperfecti ad perfectj sumpta conclusionis negatione, et una ex premissis recti, quod ad præsens reducet nostrō p.o omnes modos imperfectos in his uersibus contentos: nascebatur hodieq; latrans Romanus, in quibus vocales repetitæ A, E I, O, reducendos esse ad perfectos, quorum scilicet conatus destruatur per illas uocales, uti Baralipton correspondens p.o E dictionis barbebatur ad Celarem eadem uocali includendum debet reduci: Celaros correspondens p.o Iesdem dictionis ad Darij: et sic de reliquis.

Secundo uidendj, quod in p.o ductu nascebatur quinq; modi imperfecti p.o figuræ mnemonicis in odiebam; quatuor uero p.o figuræ, in latrans Romanus repertæ figuræ destruantur, et ideo Baralipton p.o uocali nascebatur correspondet: quomodo tamen cōtra dicat ratiocinatio sumpta conclusionis et una premissa recta sequentia docent.

Maiorfit minor, et fit contradictio maior.
Dempto Celantes, in quo pertinet ordo.
Secunt maiorem, mutat quæ secunda minorem.
Tertia maiorem mutat, secunt quæ minorem.

Qua indicat quod in p.ª figura straditoria sclusionis negata ponēr pro maiori pro minori propositio, qz antea maior erat, et in conclusione infertur straditoria minoris scire. Celarent excipitur ab hac regula, in pro enim pro maiori subrogatur minor, et pro minori straditorij conclusionis, in qua maioris scitia straditorij deducitur. ¶

In vltima figura reliquitur maior, pro minori ponitur straditorij sclusionis, et scitia minoris straditorij scluditur, interdum pro maiori subrogatur straditorij sclusionis, remanet minor, et infertur straditorij maioris scire: ex hac omnia clarius percipiatis accipite exempla: pro prima figura vt in Baralipton: omne risibile est rationale, sō omnis homo est risibilis; ergo aliquod rationale est homo: ad hyc syllogismy per impossibile reducendy est straditoria sclusionis assumenda vīz. ergo nullu rationale est homo, quo supposito vic syllogismy perficy in Celarent: nullu rationale est homo, sō omne risibile est rationale; ergo nullu risibile est homo. Pro Celarent vic: nullu invenibile est animal, sō omne ligny est invenibile; ergo nullu animal est ligny, huius syllogismi, vt negetur, deducitur vic: ergo aliquod animal est ligny, et ita ex reducitur ad Darij: omne ligny est invenibile, sō aliquod animal est ligny; ergo aliquod animal est invenibile. ¶

Sic exemply pro 2.ª figura in Cesare: nullus lapis est venitabilis, sō omnis homo est venitabilis; ergo nullus homo est lapis. huius straditoria est hec: aliquis homo est lapis, qz pro minori locata, et minoris maioris vic in Festino syllogismy efformatur: nullus lapis est venitabilis, sō aliquis homo est lapis: ergo aliquis homo nō est venitabilis: denegt pro tertia figura sit exemply in Festino: nullus homo est lapis. sō aliquis homo est risibilis: ergo aliquod risibile nō est lapis, ista hanc negatam sclusionem redarguit: nullus risibile est lapis: quę pro maiori apponit, syllogismy sua per impossibile reducit: omne risibile est lapis, sō aliquis homo est risibilis; ergo aliquis homo est lapis. Hec pro reductione sufficiant.

CAP. I. VE PRINCIPIJS QVIBUS SILOGISTICA RECTITVDO FVNDATVR.

PRimus principij axiom syllogistici est, dici de omni, dici de nullo, cuius sensus est quicquid affirmatiue de subo aliquo diuisibiliter accepto dici debet de singulis sub ipso sitis, et similiter negari de his quicquid de illo negatur unde qz de homine distributiue accepto affirmata quod sit animal, et negatur quod sit lapis, de quib⁹ inductionis humanę nata debet affirmari primy, et negari secundy, hic non in libro p.ª dicty est terminus distributionis supponit, cui pro quib⁹ et singulis accidentia inducendo sub ipso dicenda, distributiue sumitur vero termini secundy propositionis qualitatem, quare in vtili affirmatiua distributa subey, qz signy vtile hoc eqdmodo afficit: in vtili negatiua distributa subey et predicaty, illud secundum, et hoc in negationis, qz facit vt in omni vtili vtriusq; extensione, in particulari negatiua nō distributa subey, ut per se patet in hoc: aliquis homo nō est lapis: bene vero predicaty tacite negationis propter dicta, in particulari demy affirmatiua nec subey nec predicatum distribuitur. ¶

Secundy principij axiom syllogistici est quę sunt eadem uni tertio vni eidem inesse; et ea quoru⁹ unum est idem cū tertio, alterum vero ab illo distinguitur, distinguitur a dictum: ydemptitatem medio identificata perfecte inesse ut minori debent inesse: vt exemply: omnis homo est rationalis, sō Petrus est homo; ergo Petrus est rationalis, ubi Petrus et rationalis in sclusionem cadunt, qz cū homine medio identificata fuere, exemply aliud pro secunda figura, et parte principij: nullus homo

est insensibilis, sd lapis est insensibilis: ꝛgo lapis nō est homo, ubi lapis et homo nō idemfica. Quæ vel q.ª de homine negata in pȝa muni. quod de illo asserit. Pro plenioꝛi intelligentia vyloꝝ mi, necessq. deductione sequentes regulas seruare debeꝛis; p.ª est quod vyloꝝ mus tribꝰ dupat terminis stet, aliaꝝ ex identitate cȝ tertio identitatem duaꝝ adinvicem nō licebit inferre; secyda est quod vyloꝝ mꝰ nullꝰ terminꝰ eadem seruet proprietates, hꝰquippe variatis haud vyloꝝ mus scludit, ut patet in hoc: homo est species, sd Petrus est homo: ꝛgo Petrus est species.

Tertia regula est quod medij duxerubꝰ spleꝛe in aliqua supponat ex pȝmissis, ne in maȝi pro aliquib.ꝰ et in minoꝛ pro alijs dnoficatis supponat, sic enim necesse foꝛtiꝰ unꝰ nec seq.ª valebit inferꝛ; quarta, quod nullus terminus duxerubꝰ in scluꝰone, quod nō fuerit duxerubꝰ in pȝmissis, neplus pȝmiꝰ teneat seluere; hic ordo fuit illud à nō distributo ad distributꝰ nō valet seq.ª sicut nō valet in hoc omne homo est animal, sd omne homo est substantia: ꝛgo omne substrā animal; q.ª substrā ergo distributꝰ supponit in conclusione Quinta, quod ex puris negatiꝝ nihil sequatur, ex eo enim quod medij in pȝmissis ex extremis nō unꝰ cum alio minime sequitur hoc inter se uniꝝ, ꝗdē nō valet: nullus homo est lapis, sd nullꝰ animal est lapis: ꝛgo nullꝰ animal est homo. Sexta, quod ex pluribꝰ particularibꝰ haud scludꝰ aliquid, affirmatiꝝ intelligꝰ, ut patet in hoc: aliquis homo currit, sd aliquis Claudius est homo: ꝛgo aliquis Claudius currit: ꝛcho huius est; q.ª medij nō distributꝰ perfecte in pȝmissis.

Ex particularibꝰ autem, quaꝝ una sit negativa in vyloꝝmo dꝰcte scludendi pȝpeꝝ inferꝰ seq.ª, potest tamen sic indirecte scludꝰ, ut dicte est in hoc: aliquis homo est animal, sd aliquis homo nō est Equus; ꝛgo aliquod animal nō est Equus: hinc clarꝰ dignoscitur inter terminꝰ particularem, et singularem, ille vagus et indeterminatus est; ꝗdē in alia ꝓpȝmissa pro uno, in altera vero pro alio supponere valet? quare nō potest esse medij apꝫ ad recte scludendꝰ: singularis autem ꝰ determinatus vt pro uno tempꝰ, et eodem supponit, ꝗdē ex pȝmissis ꝓpȝmiꝫ ex singulari recte inferꝰ identꝰ illoꝝ inter se: ut in hoc exemplo potest Petrus fuit peccator, sd ipse peperciꝰ Deus: ꝛgo aliquis peccatoꝝ peperciꝰ Deus: sd notꝫ debet esse pȝpe singularem, ita quod ꝛ ꝓpoꝝ incommunicabilis plurib.ꝰ Septima est quod scluꝰo semper sequatur debiliorem partem: id est si aliqua pȝmissa particularis sit, alia singularis, similiter scluꝰo negativa, aut particularis erit; ꝛa immediata est, q.ª nō potest unꝰ in scluꝰone ex terminꝰ quꝰ unꝰ de pro, et de pro in pȝmissis negatus alterꝰ, ex similibꝰ nec tenuit valere, si in pȝmissis est ꝫ particularibꝰ eorum.

Octava regula est, quod nullꝰ fiꝝ terminus in scluꝰone, qui nō fuerit apparenꝰ in pȝmissis, aliꝫ de ꝫ scluꝰo sit effectus pȝmissoꝝ aliquid esset in effectu, nō reperꝫ in causa, ꝛa datis terꝫ prologuꝫ nemo dꝰt, quod nō habet. Pro seq.ª cui ergo assignatꝰ regula: p.ª quod ex vero semꝑ sequitur verꝰ, ex stringenti stringens, et ex falso falꝫ, ut elige pete, nq ex accidens ex falso potest sequi verꝰ, ut patet in hoc: omnis lapis est animal, sd homo est lapis: ꝛgo homo est animal: secyda regula est quidquid sequitur ex antecedenti sequitur sequens et é verso q.ª idem ꝫ, ꝛtia quod repugnat antecedenti, de sequenti negatur propter rationem eandem.

CAPVT V.
DE SYLOGISMI SPECIEBVS.

Ratione materiæ syllogismus dividitur in demonstrativum, vel analiticum, probabilem sive topicum, et sophisticum seu Palacem; demonstrativus dicitur ille, ingquo ex præmissis certis, et evidentibus infertur et certa scientia: probabilis vero, quando valde præmissa probabili, seu verosimili nititur; sophisticus probabilibus solum innititur, quamvis falsa, illa in rationum pondere minima, fere in authoritate Doctorum. Sophisticus est ingquo ex præmissis non apparentes veris, sed solum apparentes inferatur conclusio, ut sicut est sylaba, dimus cæcus rodit: ergo sylaba cæcus rodit. Multiplex est Palacia, de omnes quilibet vitare potest, si secundum præscriptum regulas cautione exquisita caveat, quia nullus omnino nisi temere fraudetur.

Hæc solent auctores de inventione medii tractare, sed tum ad hanc multi regula ap[illegible] hoc quam de[illegible] memoria præcipiam ingenii, studium indefessum et observatio. Et post dicta sufficiant pro dialecticis institutionibus. Nunc quia totius doctrinæ et bonitatis, omnisque laudis auctor et donator Omnipotens Deus bonum omne

[illegible] principij, cui pœnitas pro beneficijs acceptis te
[illegible] pendit debitus, corde simul et
[illegible] prædicemus
Te Deum laudamus te Dominum confitemur.

FINIS
CORONAT
OPVS

ORDINARIUS LOCUS

E vestibulis
Lŏgæ ad ejus interi-
ora penetranda progre-
alta petimus & superatu
dificilia sane; d, indefesso labo
re credito, fient aspera in vias
planas; per Lŏgam enim ad o.
mnes paratur additus: unde
necesitas exigit, ut inarescē
dis scientiis ab illa fiat i.
nitium, quia modum
docet in omni.us

DE PROŒMIA LIBVSLO GICÆ IS.

CAPVT PRIMVM DE NATVRALO GICÆ EIVSQVE DIVISIONE.

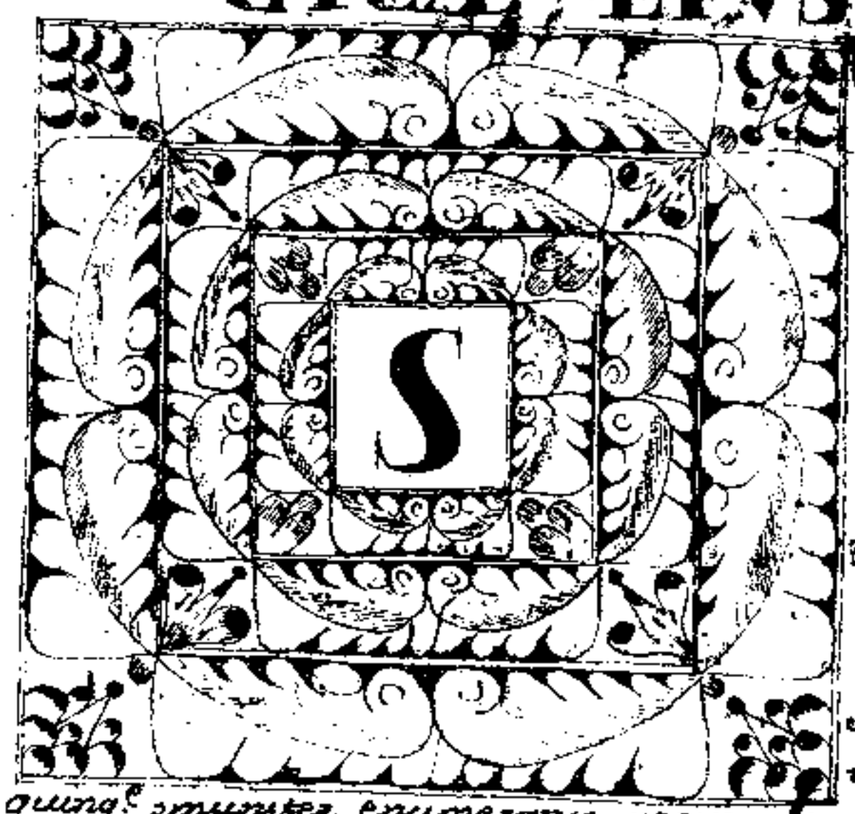

Upõsita ex dictis Sumula
rum exordiõ expurgantia Logica pro ejus
materia, dignoscenda adverterdy est ipsq
a voce prolata Logos, dictionis, quæ conjuncta
cum idem, ac hæc: oratio, sermo, seu Dis-
putatio, est enim habitus rationi expe-
lenda studens vicissim cum alijs dis-
gendis, et disputandis, inquirendis, qua-
re sic definiri volet. Ejus finis dicendy
cujus finis est magis ad salvo discrimine
et his liquet intra quæ operatio intel-
lectualis Logica sciveri, quæ propria Philo-
sophy vepro Ethicay dicitur. habitus in-
tellectus perficiens. huius autem omnium
quinq; simultas enumeranda species, Intellectus, vel ejus, Scientia, Sapientia, Pru-
dentia, et Ars. Intellectus ñ sumitur in præsenti pro intellectiva potentia ad pro
hibitus quo perficitur intellectus circa prima principia per se nota, quoq; ab ijs assen-
endy disponitur.

Scientia si sit habitualis, est habitus certus, et evidens per-
mostrationem parabilis, vnivero acquisitus cognitio earum, et evidens ob necessarij ex pri-
mis principijs illata. Sapientia est scientia rei ex ultimis causis, et universalibus ad
principia. Prudentia est habitus agendi vera cy ratione circa ea, quæ sunt homini bona Ars
denig; dicitur habitus cum recta ratione factionis. Ijs quibus mens nostra perficitur circa
vera, vel ut aperiatur per virtutes morales circa bona vitæ lucem juvetiq, temperatiq, et fortitu-
dinem: eaq; propter eximios umbraticos usus propter ut ea definitione patet finis logicæ,
est intly dixisse ne in suis actibus erret, ipsi eadem omnium intellectualis haud negare
licebit. dubitatur tamen ad quæ ea vtantur species attineat, primoq; autem mentē
nostrā super hoc aperiamus, quatenus ea Logica adnotare opportet.

Sibarium quem in naturalem, et artificialem, p.o aliud n.o est, quę lumen naturale ratione primis ornatu principijs, quo quidem potest quis nulla arte magistra aliquem acuy definitionis, diuisionis, siue diuisionum elicere, vequde est ciuitas quędy studio, et labore sparata indy finxare sexeus, et determinatis regulis, ut faciliis et sine errore in suis operacionibus regerat. Logica hac diuisa in actualem, et habitualem, actualis est actus quo intellus aliquod opus logicy conficit; habitualis est facilitas quędy ex repetitione actuum generata indy ad eimdem opus eliciendos inclinans: eadem adquisita logica in docentem diuidit et discentem, illa est quę regulas exacte pro logicali arte factory instructione, et dictus docens, q.a quis scientis docet indy instrumenta iuciendo ordinate formare; hac quo est quę, iuxta regulas ab illa preceptas artefacta examinando calca. Hus ab.o examinis nec hoc Logicy n.o spectat nec vub Sapientia, nec vub Prudentia examinędy agredimur nunc ad scientiy et artem accingimur, und sit.//

QVÆ IN TOTA LOGICA CONTINEAT INTRAGENVARTS.

§. I.

ARS, inquit Diuus Thom. p.a secd.ę q. quinq.ma tex.to arte.o est recta ratio operis agendy, quod coindit ex omnium artium definitione, supra data, et dividitur in mechanicas, quę nempe ordinant ad opus operis, sempex corporis potentias operendy, et in liberalem, quę scilicet per anime potentias operatur, cuius septenarius est numerus hoc carmine sprehensus:

Lingua, **T**ropus, **R**atio, **N**umerus, **T**onus, **A**ngulus, **A**stra.

scilicet **G**rammatica, **R**ethorica, **D**ialectica, **A**rithmetica, **M**usica, **G**eometria, et **A**strologia: septem ęcq artes mechanicas immunis recensentur, et sunt: **A**gricultura, **V**enatoria, **M**ilitaris, **Q**uinquipid, **T**extonica, **N**autica, et **F**abrilis, quas omnes sequens continet carmen.

ARus, **N**emus, **A**rma, **R**ates, **V**ulnera, **L**ana, **F**aber.

Deinde nocędy artes omnes certas habere, determinatas, et infallibiles regulas, quibus informentur opus semper evadat recty, quare si aliquando aliter accidat n.o regulary defectu, sd artefacis ignorantia aliqua culpis tribuendy est. Hus postris immunis sententia logicą inter artes liberales enumerat, et licet aliqui ey novas illas cum Aristot. Moneda copy sub munere docentis artem esse proponent sententiy, probabilem amplectimur.//

ASSERTIONES.

§. II.

Logica sub omni concepta nempe sub munere docentis, et discentis est ars liberalis, hanc dicto voly in exordio, et per quandą similitudinem est ars. Primy docet D.s Thom.s opusc.o secundo. Sunt q.o ad tertiy per hac verba: illę inter cętetas artes speculatiuas artes docentis

tia que nõ solu habere oppõnem, sd opus aliquod, quod esse immediate ipsius rationis, sicut syllogismy et oratonem efformare: sd oratio syllogi: pertinet ad logicu sub munere docendi, ergo valeat quod hoc munus est vtile. Quoad 2am dicit docentis esse exprimere tradere, p.o posse uoy docere p.a ubi sic dicit: Itur quodq necessaria est que sit directiua ipsius actus rationis, et hoc est vtile Logica; sd logica sub munere docendi est directiua rationis ergo sub utroq munere opetit ipsi rationi artium liberaliu.// Rationem uadens annexio: Ars liberalis id est recta ratio operis faciendi, id habitus cu recta ratione factiuus; sd logica, sub utroq munere docendi, et discendi recta ratio est operis faciendi, id habitus cu recta ratione faciendi: ergo. Probo min: Logica ut docens infallibilia precepta affert ad opera intellectibilia ordinate efficiendae, et ut discens purgat ea precepta syllogismy et orationem: sed ut, sd habitus ita se habens est recta ratio operis faciendi, id habitus cu vera ratione faciendi, ut per se patet; ergo. Pro assumpto cuiusdam animadvertendu est quod factiuum nõ sumitur hic stricte, et proprie pro habitu ducente ad opera exterius inclinare, sd late pro habitu pio nempe interne et intellectualiu operu.// Quoad vltimu, patuit probata assertio: habitus ordinatus ad actuationem syllogi et aliorum huiusmodi interiorum operu similitudine. ergo et impropie vocatur ab eis, sd ars liberalis ita se habet: ergo vltimo impropie. Confirmatur quodq similitudinem participat rationem artis: ergo vehementer poterit cu dicas ars liberalis, uera ratio manet, vltimo impropie et metaphorice obtinet rationem artis: unde dicimus esse Angelica. Praeterea p.a secundi q. quinq.ta sept.a ars tenet ad tent docentem: quod inpius speculabilib.9 inuenit aliquid per modu cuiusdq operis, puta ordinatio syllogi, aut orationis congruae, et ideo quicq ad huiusmodi opera rationis habitus speculatiuus ordinatus dicitur per quodq similitudinem artes, vocatur liberalis, ad differentiaq illaru artiu, que ordinatur ad opera per corpus exercita, illae vero scientiae quae ad nullu huiusmodi operu dirigit simpl.r scientia dicitur, nõ autem ars, nec apparet ex liberales artes ignobiliores, ut magis eis scientiae ratio artis. ergo quib.9 legimus istae ergo artes liberalis esse ergo artis improp.e dictis.//

ARGVTA SOLVNTVR §.III.

Ergo p.o ista primq assertionis partem: Logica est scientia: ergo nõ est ars. Consequentia probatur: scientia est ars vel differentia diuidens virtutem intellectualem: sd differentia diuidentes aliquod genus unius oppositi: ergo Maj. ex supra dictis patet, min. indubia videtur nõ enim alia ratõe opponitur rationale, et irrationale, nisi q.a diuidit ratione animalis ergoq eius differentia. Eadem ratio ipsi scientia modo resolutorio ergo ad universalia procedit, ars uero ipsorum modo, et de particularib.9 agit, ergo diametro ergo scientia et ars opponitur adinuicem.// Argumentu inductu in oppositu sapientia, et scientia, qui similiter virtutem intellectualem dicunt ergoq eius differentia, et nihilominus amico foedere in metaphisica copulantur; quid ergo mirum est quod scientia et ars in logica foederentur? optime quidem cohaeret quod dogma dicatur, et artefacta dogmatia sortiatur, quo uerbi regerit ut ars, eo quod ultimum artificij formet cu certis et invariabilib.9 principijs sub qua ratione merito obtinet conceptu scientia. Sed aliter respondetur

respondeie ponimus quod nempè licet conceptus scientiæ exactis proprijsq; simplicitq; talis scientia mecanica imitare ponerent, minimè tamen ideam scientiæ exactis metaphoricè talis inesse esse in Deo Domino qui deo per similitudinem dicitur, quoquo aliqua maximq; opportunitatem dicat cum ideam propriè dictam, et specificam //

Ad 2um rationem dicimus, scientiq; similis agere de singularib. quatenus rationem communem specificantq; ipsius præscindit, ut patet in metaphysica, quæ de hac singulari quantitate pertractat secundum rationem entis specificatem ipsi: unde nihil mirum quod logica circa singularia exerceatur dymodo recipiat illa sub ratione artificij ergo ipsa proprijq; de illa speciem: nec idem operatio, seu ipsius opositio cum ideam scientiæ ponatur esse: siquidem n. illam ipsi ponit, ad quam ipsa formatur opus cum certis et invariabilib. principijs, atque artefacta omnia resolvit, ut infra videbitis ejusmodi autem formatio nequit opus mentale nullat. ponatur cum ideam scientiæ, quoniam illius ipsa inviolabilis sit modus operandi externus, et mecanicus //

Contra secundam partem assertionis sic objicitur: arx liberalis participat rationem artis mechanicæ; ideo participat artis ut sic est ideam artis simp. talis: ergo ars liberalis est propriè, et simp. ars. Respond. artem liberalem rationem artis ut sic improprie ipsi, et per similitudinem participare, cum propriè non sit efficiens, et formam in operationem non inducat materiam, quod ad propriam artis rationem prærequiritur, sed solummodo sit agens et forma intra ipsi intrinsecè delinquens, quam rationem artis liberalis obtinebit, et hoc esse et proprie, ex quo non licet inferre artem propriè talem concipere quidem //

QVÆST. II.
UTM. LOGICA SIMPLICITER SCIENTIA sit; et sub quo munere?

§. I.

RAmus Logicæ intra genus artis propriè talis non includit pro eius nata inveritioda examinandi sit, nam eadem scientia simp. talis propriè participet, et pro clariori intelligentia dubij sciendi est scientiq; in præsenti non sumi pro solutione aliqua certa et infallibili quæ circa dubij haberetur, ut est Divina et Angelorum notitia: sed loquimur de scientia strictè dicta, quæ per demonstrationem adquisita præcisa definitionem prius supra datam deinde animadvertendi dubij procedere de Logica docente et utente intra materiq; propriq; demonstrandi tanti, et intra hanc venient nunc Logica sub utroq; munere docentis et utentis recipi unumquemq; propriq; recipi: sic applicata scientiæ inquisimus: circa quod p.a sententia Logicq sub nullo munere scientiq esse tuetur, secunda ejus diametro opposita eam sub utroq; munere scientiq fuisse asserunt, sic Eminentiss. Cardin. noster de Aguirre, quem sequuntur alijqui in manuscriptis, cert.a tandem opinio Logicæ sub prædicto munere docentis scientiæ recipi operetur docet, et a frequentes Thomistæ et quæ plurimi ejus nostris cum Illustriss. Ogtonedo, nobis recipi sententia placet, unde sit //

ASSERT. I. §. II.

Logica absolute sumpta est propriè et vere scientia. scientia autem aliis habetur per demonstrationem adquisitam, sed Logica est primo dicta: ergo. Major est definitio scientiæ; probatur min: per hanc demonstrationem: et ulterius assumptis sicut dispositis in materia necessaria generat scientiã, sed ita se habet demonstratiq; ergo generat scientiã; aliquis adquisitus habitus, sed nõ alius, quã Logica; ergo. Min. patet, nq per actum in materia Logicæ formatos nec metaphisica, nec aliã dari adquisitã scientiã, cuius nõ sit propria materia actus: maj. est indubia, unde inter alios similes actus abstrahõ se, facilius ad alios similes exercendos, et sic q. Lonet. Sformans sed ipsi habentes de suo obto proprietates, et passiones demonstrans. scientifice semper est sed ita se habet Logica: ergo. Sed apud omnes est certa, probata min. demonstrans est obtq Logicæ, sed de hac demonstrat Logica generare scientiã, ut inducti, quæ est demonstrari proprietates: ergo //

ASSERTIO. §III.

Logica sub utroq; munere docentis, et utentis respectum accepto est scientia: Duplicem partem probando assumpsimus, quarum p.a est expressa in D. Thoma q.co metaph.e lec.e q.ta vic. ante: Dialectica potest sic dici quod est docere, et secundo quod est docens habet considerationem de actu secundi intentionis, et instrumenti modo quo per illam procedi potest ad cognitionem in singulis scientijs probabilium ostendendum, et hoc demonstrative facit, et secundo hoc est scientia; ergo sub. vic: habetur demonstrative procedens scientificam formam est, sed Logica sub munere docentis ita se habet, juxta D. Angelicum: ergo Logica sub hac ratõe est formaliter scientia //

Ad primã rationem: Logica ut docens nõ modo regulas tradit, sed eas demonstrative probat reddendo nempe rationem evidentem illarum, sed habitus ita se habens formã scientificam est: ergo. Reg.a infertur, et major patet, probo min: Logica docens definitionem sive definitio clarificans esse debent, et alia similia demonstrative exercens, et per evidentem reg.m: ergo. Ant.s patet, quippe per hanc demonstrationem quodquid applicatur aliud est clarius illo, sed definitio applicatur definito ergo. debet esse clarior illo: regulq; sanq; ergo recta definitione demonstrative exacta illum evidentem reddendo rationem, ejusq; veritatem ostendens, et reg.a legitime deducta //

Ad secundã partem probatur assertio: Logica in applicatione regularum indefectibilium procedit: ergo ut utens est formalis scientia. Probo ant.s Logica formans utens eas regulis indefectibilibus in hanc applicatione indefectibilium se gerit; sed Logica formans utens eas regulas indefectibilibus: ergo. Probo min: Logica formans utens eas regulis ab ipsa ut docente et clarificante ejusmodi regulas ut indefectibiles: ergo. Maj patet, haud enim aliter cæteris regulis, nisi in applicatione formando eas illis, min ex supra dictis patet, et reg.a infertur: Logica ut utens demonstrativa formalis est, ergo et formalis scientia. Probo ant.s Logica demonstrationem efformans demonstrativa formalis est, sed ut utens demonstrationem efficit; ergo. Maj constat, etenim usus domus struere proprie demificare est, ita demonstrare, demonstrationem efficere, min, et reg.a liquent //

Contra dices: Logica utens nõ ponit ea regulas indefectibiles esse: ergo licet eas ponat eas regulas indefectibiles esse, non sequitur ipsas eas indefectibiles esse, ut non procedit. Reg.a est clara in operatio domus qui etsi formet eas ponat eas regulas a Magistro celatas indefectibiles nõ procedit, quod nõ ponit ut minime indefectibiles prædictas regulas. Ant.s probatur: quia indefectibilitatem regularum ad Logicam docentem attinet, respectu ad illas ut primus principijs formantem; ergo Logica ut utens

regulary in defectibilitatem conexas. Disp.o ant.s n. ignoscit regulas indefectibiles esse, ut illas ofexas concedo ant.s, ut illas applicet, nego ant.s ad probationem similis ant.s disp.o ignia indefectibilitatis regulary ut confexantes concedo ant.s ut applicentes nego ant.s et sub eadem distinctione seq.r

Ad 1ogg docentem cy ex proprio munere regulas habeat sacre pro legibus assertas scrutendis ignoscere expectat quas indefectibiles esse, cateny n. excludat scientias inesse docentis eo precise quod regulary peneterat firmitatem; id per hoc quod eam ignoscat ex fine regulas ofexendi pro recta assertany sectione, sime licet ad 1ogg ueritem regulary rectitudinem ignoscere attinet, ut certify abilla formy dy recte operat inquo cy 1oga docente uenit, et abilla differt, q.a regulary certitudinem ex fine illas applicandi sine in assertas expediendi ignoscit; hujus doctrinae ratio est quod cy 1oga docens, et uerus ex aequo sint habitus intellectuales utrag. ignoscitiue debet esse illius, quod ad suum attinet munus, ydeo 1oga uerus n. cece expresse obedentialiter, id cy attentione et advertentia in assertis scrutendis procedit, per quod datur disparitas ad exemply operum domy: quippe cy uerus domificandi ad manus potius dexteritatem quag intly expectet, regulas n. eget ignoscere, id illas in fide magistri, seu quod idem est, ex obedentiali modo valet executioni mandare.

ARGVTA SOLVTA tut. S. IV.

Ad primg assertionem evertendg plura ingerit authores Philosophi testimonia; primy ex 1ib.o p.o Rethorica cap. vio. 11o p.o deducunt, et ita se habet: sequis Dialecticg, et Rethoricg ut scientiam et n. ut faculatem dexteritatem imprudens est, et eany naturam subversa; secundy depromit ex 2.do metaph.a cap. 1.mo ubi uic allogutus absurdy ergag esse simul scientig et mody sciendi: ex quo deducit 1oggm n. esse scientiag, q.a ut omnib. est infesso mody sciendi est; very adhuc facilis est responsio, et ad primum dicto 1oguy Philosophy de 1oga probabilia disputga quo uenu Dialectica solet appellari, uel melius ex ipso testimonio 1oggm scientig esse, simul ex familiarem conuincit; ncur ex hoc sequis hominem ut animal, n. et rationale pernacem imprudentem esse, hominem inferre necdy animal, very et rationale esse: secundy testimonij totty potest dici, quin aliquid ex ipso in assertis concludat, q.a 1oga n. est intr. et subjective modus sciendi, sed objective solummodo, in quigny agit de modo sciendi uelut de obto suo.

Arguit p.o ratione ex dicto secundo sexa primg assertionem: scientia proprie talis habitus est per demonstrationem adquisitus, sed 1oga n. est ejusmodi: ergo nec sumpt. scientia. Probatur min. 1oga affectiua est ex demonstrationis directiua, sed per unum effectum nullus adquisitus habitus alius esset causa sui ipsius: ergo. Resp.o dicendo 2.do min: n. est habitus adquisitus per demonstrationem ave elicitig sicedo min: a 1oga naturali, nego min, ex neg. ad probationem 2.di.gi may, effectiua est ex demonstrationis ave elicitae sicedo may, a 1oga naturali nego may, et sicca min, nego neg. Habitus 1oga quoad primum sui esse per demonstrationem ave facty haud valet sparari, alius unig. sequeretur inconueniens in eadem opposity, unde opponet quod per alig adquisitus precedentem ipsy, huj. usum effectiua causa naturalis est 1oga sive lumen naturale xaois primis ornaty principijs, unnute quoty intellus valet exire in scientia acty assequig habeat habitus?

Ney dicas demonstrato perquig adquisita scientia debet esse fortior, ad hanc aloga naturali prouenire n. potest: nam nuyt dicas. Probatur min: demonstratio fortior assignata

fortiùs est, id ejusmodi demonstratas aliqua naturale præfluere nequit: ergo. Probo min: demonstratio fortiùs existens causa pariat fortiùs talem: id loqua naturalis nō valet habere: ergo. Resp° tertia maj. nego 2° min, et similiter huius probationis min, ejus cy probationis maj, est enim instans primis ortianus principijs iisdemmodo ut unus alter loquens artificialiter efficiens est effectus fortiùs artificiosus producere; in pronq̃ cuius præsentes semina, et scientiarum principia, quapropter macus fortiùs scientificus et fortiùs artificiosus prodire valet, quamvis fortiùs artificiosus nō sit, nequidem ad hoc minime requiritur præsentia fortis, id quod eminentialis, seu virtualis est, ut clarius in calore, qui solis effectuum est quasi solis formalis, id cuius virtualis vis; sicut enim in alia quacunq̃ scientia quasi nulla propria scientia acquisita valet adquiri per demonstrationem aut syllogismum, et nihilominus omnis persona mathematicam sparsim

Arguit 2°. obtis loqua nō est vimp.r et propriè scibile, ergo nec loqua vimp.r scientialiter probatur: quod nō est vimp.r ens, nec est vimp.r scibile, id obtis loqua nō est vimp.r ens; ergo detur ant.s q.a cy scibilitas vis pariò entis quale fuerit hoc ejus debet scibilitas esse, probo min: obtis loqua est ens rationis, id ens rationis nō est vimp.r ens, cuiusq̃ vis ens secundum quid, et umbra seu entis: ergo. Resp° nego 2do ant.s cujus probationis dupl° maj: quod nō est vimp.r ens nec prædicamentaliter nec prædicabiliter sicdo maj, prout prædicamentalitas, nego maj, et iuxta dictorum min: simil q.s probatione, neg° seq. Bifariam accipit ens Porp.s Prædicabile op° de ente et essentia cap.° 1° prædicamentalia scilicet et prædicabilia, prædicamentalitas quat.r significat essentiam, seu entitatem rei, et prædicabilitas, unumquodq̃ ens capax est dictum enunciari, et prædicari aliquid, ydē dicim.s quod licet ens rationis propriè nō sit ens p° modo accepto, bene vero in secundo modorum dicitur ens, unde enim de ente rationis vera dicitur quod essentiæ capax sit, ita de ente rationis affirmari verum est ab entitate pendere, nec similiter ratiuus loqua prædicat de ente rationis, nempe, de universali, quod est prædicabile quia metaphysica de ente quod est bonum, et hoc sufficit ut propriè et vimp.r scibile negetur, scibilitate inquā inopiera quicquid entitate imminuta, id loqua quia cy vota entis prædicabilitate mutuatur, quamq̃ sufficit ut ea obtis scientia propriè tale //

Argum.to 3°

in secundam assertionem: reprobatur sequela scientia, cui repugnat experimentaliter demonstrandi, id hoc repugnat loqua ut docens: ergo. Probo min: experimentaliter demonstrandi exactum, unum et experimentis, id hic loqua ut docens repugnat: nempe propriis, et peculiaribus loqua utentis: ergo. Dupl° maj: cui repugnat experimentaliter demonstrandi sub omni vni expressione, sicdo maj, sub aliqua cqay, nego maj, et similiter distincta min. nego seq. Ad probationem cay dupl° maj, experimentaliter demonstrandi sub omni vni expressione est actus, unum, et repetitionis, nego maj; sub aliqua cqay sicdo maj, min, in eodem verum, et nego seq. Inquantum liber demonstratione, siue experimentis demonstrandi in materia propria loqua duplex sequela indicandus est; et distinguendus, nempe secundum traditionis regulary, et hary applicandi debita, sub p.° secundum loqua docens correspondet, et instanti sub secundo. // Nota in hac demonstratione logicali: quicquid explicat aliud debet esse clarius illo, id definitio explicat definitum; ergo est clarior illo: actualis doctrina, qui reperitur, quat.r peritiis docentis regulas definiendi loqua sub expressa docentis fortiùs tribuenda est, et loqua ut utens regulary experimentis pro recta demonstrationum traditary; ejus nqq.e est regulas docendi, præcipuas executioni mandare: ergo loqua docentis actualis veniet experimentaliter demonstrandi secundo quod doctrina traditis pro artefactis structuris, quod propriè et speculative patet, ut est, sicut loqua utentis actualis eandem regulary executis pro demonstratione faciendi, et cuiusq̃ sit vera, et prop.e experimentaliter demonstrandi, neutiq.e istarum regularum valeat, quilibet sub propria recta demonstrative experientia, habeq.e proinde quicquid ad recti scientiæ prærequiritur //

Arguit 2ndo loga nec ut docens, nec ut ueens est prop. uciencia, xmo ergo primy argu-
ty, et uecydy. Ant.us probatr: loga ut docens et ut ueens unice dicit scepay omnem omni
arti, sd procul dubio requit esse uciencia. xpo. Patet min. q.a alias uciencia foret omnis
ars, quod falsy est; probatr may loga ut docens unice dicit facultatem xpulas
tradendi, et ut ueens illas applicadi, sd xpo ulas tradere, nullas applicare omni aprem
arti, ut uiduby est. xpo. Rejp.r nego 2.dam ant.m cujus may. probatrq 2.o loga ut docens
ut ueens uecydy genericy scepay docendi, ut ueendi scedo may; uecydy scepay upacificy
nego may, et simliter 2.o probationis may, facilitatem tradendi xpulas et illas
applicadi uecydy genericy scepay tradendi, et applicandi nego may, uecydem scepay upa-
ficy scedo may uecq.e duincta minori nego uecq.e

Datemur 2dog ut docentem, et ueen-
tem uecydy scepay genericy tradendi, et applicandi à tali uciencia prgscindere pr-
opter xadem argumenta 2.am: in prgsenti autem n.r loquimur de loga sub hac ge-
neralitate, sd uecydy utilitatq.e specificy scepay, inquo forsitt claudit 2gnis ueritu-
tis xpulary, et prary conceptionis cy certis, et invariabilib.us principijs, quibusq
uadocens doctrinq, et ut ueens ofirmat tuitionem, et in hac uersa ducim.r loggq sub cujus
munere uciencia simp.r esse, ut probacy manet: xao huj ut est, q.a cy loga ad aliary
artiy dutinctionem soly ueritatem inuestigare scendat sub munere docentis, ob tuen-
tis sub quo intra genus habitus intellectualis trium demonstratione media proce-
dere debet, et per euidentem uecq. quod essentialia exprgit 2gnitionem prgdicatq, nul-
lat.s 2munem omni arti: hucusq.e de loga prte demonstratiua. //

Nunc pro
complemento inquires, an similit loga uciencia sit in parte topica, simul
et sophistica? pro quo notandy duplicita uersari loga xga cy log.cos topicos et
sophisticos: ut dicens quat.s illos elicit, ut reflexe inquiry per dictu demonstratiuy illos
uideat uelut obiectu quo proprias passiones demonstrat, inp.r uersu dicim.r n esse uciencia-
tiq, cy proxu uic demonstratiue n.r procedat, bene uero in secudo, et probatiu: habitus demon-
tratiue procedens uciencia forsitt est, sd loga circa materiq topicq, et sophisticq inuen-
sue dicto demonstratiue procedit xpo. Probo min: loga demonstrat syllogismy phalacem ge-
nerare exxoxem, et opinionem topicum: xpo. Detur ant.m hactenus est loga demonstratio: syllogismus
uerus ex pragmatis probabilib.us generat opinionem, sd ita se habet syllogismus topicus; xpo generat
opinionem: igitr loga demonstratiue procedit xpa partem topicq, et sophisticq. //

Replicabit: lo-
gica ut demonstrans syllogismy topicy opinionem, et exxoxem generare sophisticy xpa partem
demonstrativ uerata: xpo ex hoc minime infert uciencq esse in parte topica et sophistica. Ant.m
probatr: loga ut demonstrans syllogismor prgdictor opinionem, et exxoxem generare. nonby tendit
quod nulli subest falsitati, sd quamodi oby ex pauis demonstratiue: xpo. May nego ant.m nequit
cy certy sit, et omnino uery syllogismy topicy opinionem, et exxoxem generare sophisticy, min.
et 2.o neg.a sequent. Dico 2.o ant.m uerata xpa partem demonstrativ tqty materialis, et ueritu-
tiue, nego ant.m in esse obti, scedo ant.m uicq.e duincta probatiue nego uecq. Cur enim syllogis-
probabiles et sophisticus nullipariter subesse falsitati in quiry loga q.a ory demonstrat pru-
positates, et noq, semper tamen uery sunt primy obnoxiy falsitati, ut secundy esse falsy: un-
de dy hoc loga demonstrat abstrahit de syllogismo topico et sophistico pertractant, quod uat
est ut dicam logicq xpa partem topicq et sophisticq esse ucientiam, q.a oby quod attac-
ty est materia probabiliy, et falsy. //

QVÆ. II. I. NVM LŏG.ª DŏCENS ET VTENS IDEM

sint realiter habitus. Apetitus titulus, et sententiæ referuntur.

§. I.

DE Logica habituali præsens procedit scrocessiua, et inquirimus ny illa duo munera, nempe exadendi scrupulos, et illos applicandi duplicem habitu exposcat, et ab uno, eodem realitr profluant, ita ea eadem ipsa faculeas quæ scrupulos confert, illos ad unu redicat, et per ipsissimu realr adiumu. munus exercendy perficiant indies promptius sciantq. et facilius; pro quo notandu diuersitatem aliq duci realem, aliq rationis, pª omnem antecedr operationem intlm, et ea sola unu ex identitatis, quæ una aptr rei recentiores ab alia, secuda ab intlm formalius inter ea ponunt, quæ aparet rei nullat. diuersitatem; illq unu habitu logica docendi et utendi interuenire proponunt Fonseca, cui plures subscribit Schoncus; cui tq opinio nimius Jesuitarum, nobis tamen straria longe probabilior apparet, unde sit

ASSERTIO. §. II.

Logica docens, et utens sunt idem realiter habitus; unus ad efficaci raõe suadet arguendo: ubi nr est noua dfcultas superuda superfluit nouus habitus, et determinatus, sed pmissa logicæ docenti, nr est in intlu noua dfcultas ad usum superuda: superfluit ergo habitus logicæ utentis realr diuersatus ab habitu docente. Maj: est certa, habitus enim ad uincendas difficultates apponitur; probo min: habitus logicæ docentis perfecte instruit intly et facilitat ad executiõem logicalia struenda, sed posito ejusmodi habitu nulla est in intlu nouæ dfcultas ad unu superuenienda: ergo. Maj: ex eo patet, quod habitus docens regulas ofert intlu pro facili executione, quod est ipsum de ipsis facilitare ad struendu, sed nihilom. probatur: per habitu perquem scit intlus facilius executa logicalia ofcere, facilius recidit ad eorum structionem, sed ita se habet per habitu docentem: ergo. Min notior indubia, ng difficilius ad opus aliquod mentalis unice ex longeua proueniet, probo min: intlus utens mody executa formaliter scit facilius illa struere, sed per habitu docentem scit mody facilius executa formaliter: ergo.

Applicatur hæc ratio: noua dificultas in usu superuda adhuc posito habitu docente, deppotente potentiæ, circa materia circa eam, sed ex neutro capite erit ad unu in intlu dificultas posito habitu docente: ergo hoc in casu nulla nascet dificultas ad unu superuenienduz indeq. superfluit habitus utens realr a docente diuersatus. Probo min: in primus nulla dificultas ex parte potentiæ superuda superet, eadem enim potentia, intlus utitur, quæ regulas scit, et illas exequitur: aliunde nec nascet dificultas ex parte materiæ, circa eam per logicam docentem quidem subtq, quodq. exigitur facile possumus res a nobis gentiles in modu subtr ordinatas, et exigitur, ex materia est an illa fiat executa logicale, nr sentiat, qualitas accidat an arte fabrili, qua proposita adhuc artis præcedentibus regulis nouaque industria ars ferry formatur ad regulas exactas: ergo.

ARGVMENTA SOLVUNTVR.

§. III.

Arguunt p.° actus logæ uerentis nequit ab habitu docentis prouenire: ꝛgo habitus logæ docentis et uerentis realiter distinguuntur. Ant.° probatur, actus logæ uerentis opinatiuus multotiens est, id actus opinatiuus nequit ab habitu docentis prouenire: ꝛgo. Probatur min: actus opinatiuus haud quidem intellectuali profluere valet, id habitus logæ docentis est ditus intellectualis: ꝛgo. Probo may: quidlibet intellectuali volymodo procedere, potest actus determinate uerus, id actus opinatiuus n.° est ita: ꝛgo. Totus discursus est D. Thomæ p.ª q. quinq.ª sept.ª art. 4 ad tert. ayendis: habitus uirtutis determinate se habet ad bonu, nullo autem modo ad malu; bonu autem intellectus est uerum, malu uero ejus est falsu; ydeo illi habitus uirtutes intellectuales dicuntur, de quib.° uerum dicitur uerum, et nunquam falsum, opinio uero et suspicio potuit esse uera, uel falsa et ideo n.° sunt intellectuales uirtutes. //

Ad argumenta

quod potissimu opinionis aduersus fydamentu stetit, nego ant.° ad probationem ceteramay. nego min: ad probationem dumq.° may: actus opinatiuus haud quidem intellectuali profluere valet primario, uerum may; secundario, nego may. uerum min: et may probationis dumq.° quidem intellectuali volymodo procedere potest actus determin.° uerus obiective, uerum may. in se et subiective nego may, eademq.° distinctione applicata minori nego uerum. Actus opinandi ex duplici fine potuit elici fallendi nempe, uel ueritatem obscurandi, uel per finem illu adquirendi, et ex priori uirtutis, ut ex pp.° fine produceret n.° ad logæ uerentem, ut ad habitu obtinendum logæ spectant, ex recto uero ad logæ docentem, et uerentem attinent, et ab utraq.° profluere possunt

Uerum quidem ex dict.° eu quærat logæ, et intuit uig ueritatis ostendere, simul et quidquid ipsu ab illa retrahere valet ejus cura precipua sit, et cu opinatiuis haud ueritatis procedat, ne sophisticisq.° erroris periculu sit notu, ipsu uniq.° docere oportet, quanq probabilia, quanq falsidica principia sint, ne illis utatur; elicit ergo secundario nempe opinatiuos, et sophisticos actus, ut eoru defectu penitus ab illis recedat, neq.° solum ab dict.° eoru prabeat aditu, admodu quo agit Medicina de pharmacis salutaribus, et simil de uenenis ne aliquod nocumentum afferant, et simul Theologia moralis de uitiis tractat ut illis caremus, et ergo deuitemus peccata uitemus, quare dicit Medicina secundario de Topicis agit, siccuti logæ actus opinatiuos et falaces elicere solet propter indaginem ueritatis, ad quod n.° peruenire, nec inuenire, quod sit uirtus intellectualis, et ut talis semper sit uera, licet enim per actus topicos ue sophisticos n.° ue habeat ad uerum eliciendu, id est n.° eliceat uerum actu entia, sit tamen determinate uera obiective, id est semper se habet ad uerum neq.° dum primario, quod est n.° amplius exposcit ratio uirtutis intellectualis, et per hoc sistat ad auctoritatem D. Thomæ. //

Arguunt 2.° ex duob.° denominatis implicat unu augeri, quin aliud augeatur, id potest augeri habitus docens, quin augeatur uerum: ꝛgo realiter distinguuntur. Min probatur: potest quis se exercere in ratiocinone regulary quin se in una exerceat illary: et habitus docens augetur per actus doctrina, et uerum per actus uisus: ꝛgo. Dumay. nego min, et probationis dumq.° may. quin se exerceat in una, nec facilitatem adquirat ad alia, nego may, quin se exerceat in una actuali, et exercito permisto may. similiter dumq.° min, habitus docens augetur per actus doctrina, et simul habitus uerum, ex dictis min. habitus docens praeuia, nego min, et sic recyda parte distincta, ut reg. Qui plures elicit actus doctrina procul dub.° perfecte notitia adquirit pro artefactis logicalib.° dirimendis, redditurq.° facilis ad eoru inspectionem ut ex rat.° probatiua patet, et facilius euadit qui plures elicit ejusmodi actus, ex ꝛgo in hoc utet habitus uerum augmenta, et rerum facilitas quidq ad artefacta logicalia examenda sequitur inde quod ut uterq.° impeditus docens et uerum, ut neuter per similes actus augeatur. // Ad 2.° argumentum cuique

libet actui imperato suppetat doctrina, cui conformis euadat, quocirca iteratus actus, iteratum doctrina, per quod adquiritur, et augetur habitus docens; si autem unus

utriq; attenta ad regulas, hæc neq; loqua utentis est, nec eq propterea auget; hæcenim ut repetitus definitus erat, nititur regulis à docente præscriptis, unde quamuis permittatur, posse quemlibet exercere in exactione regulary, quin ve actu exercentium tamen per actus doctrinæ adquisitus habitus docens, et utens, et minul utrisq; per actus unus augetur, dymodo doctrina, et usus ad eadem potentiq attineant, et utriusq; sit una materia, ut enim dauincta est, licet actus ab eadem potentia prosiluit diuersos habitus ejiciunt, ut patet in syllogismo logo, et metaphisico, quæ quidem ab eadem potentia à suis ejusdemq; regulis quibus ad forma nituntur, et nihilom. à diuersis habitib. prosiliunt, quod ecay est diuersa materia. Si vero hus obr. adiunctis requisitis, nempe potentia, et materia idonea, et speciali aliqua difficultas in usu, utriusq; pluries adhibita, habitus defectui tribuenda n est, sd promptiorem memoriæ speciey, et aliary similiy, quibus se habent, actui requisita ad actu secundu, actus vero actui principio ad eliciendu actus necessaria. // Obijciunt denig habitus distinguuntur per actus, sd actus logæ docentis et utentis distincti realiter sunt: ergo et habitus. Maior tradit sidera ab Angelico Magro p.a secunde q.e quad.to quinto arti.o p.o ayente diuersitatem autem obiectorum secundy speciem actus diuersitatem actuu secundy speciem, et per oreq.o habituu. min.or etiq apparet certa actus quippe doctrinæ est actus dirigens, et usus actus directus, actus dirigens, et directus realiter distinguuntur: ergo. Probatur ma doctrina Doct.or Ang.i resp.o dicto.o may. habituu distinguuntur per actus idem obiy respicientes nego may; diuersy obiy ordinatos sedo may, et dito.o min: actui logæ docentis et utentis realiter distinctæ sunt materialis et entitative ordinati sedo min; fortiter accepa, et per oreq dictum ad obiy nego min, et oreq. // Non quilibet diuersitas actuu infert diuersitatem habituu. sd unice illaq; inter actus reperta, et ortu adversitate obiectoriy fortiq; respicit; ide ay actus logæ docentis et utentis licet materialis, et entitative secundum ergo speciem intrinseq, et entitative adinuicem distinguatur, idemmet obiectu fortiq, atq; finitq; valuerit formq respicit; propterea diuersitas habituu assignandi non est, admodu q.o ab eodem habitu charitatis, ut o muniter veniut Theologi proveniut actus, quo Deus, et quo diligunt proximus, eo soly quod idemmet obiy forte respiciut, quapter alius inter se entitative distinguatur, et certe si ea distinctio realis actuu, habituu distinctio dimenda esse tot entium, tot volutates, totq; ergy habitus docentis adtribuere oporteret, quot sunt ergy actus. // Illica dicet: sd actus logæ docentis et utentis diuersa obiecta formalia respiciut; ergo diuersos habituu ejiciunt. Ant.s probatur: actus logæ docentis obiy ut dixibile, et ut operabile actus logæ utentis respiciut; sd obiy ut dixibile est formalis diuersy ab obio, ut operabile: ergo. Nego ant.s ad probationem dicto.o may obiy ut dixibile et ut operabile inspiciut dixibilitatem et operabilitatem se habentes ut quo sedo may, ut quo nego. may, et dicto.o min, objecay ut dixibile est diuersy ab obio ut operabili ut quod, sedo min, ut quo nego min, et oreq. In quolibet obio distinguendu est quod attinguitur ab habitu, ut potentia, idq; radicaliter attinguitur, primy, obiy quod, seu ratio quy, secundy obiy quo siue ratio sub qua dicitur, exempli est in obio cursus, ubi id quod attinguitur nigredo est, ut albedo, id vero ratio cuius est color, qui propterea dicitur obiy quo, nigredo autem obiy quod. // Ad dicendu quod licet actus logæ docentis, et utentis diuersy obiy quod respiciut, actus tamen obiy quo, obiy enim dixibile et operabile respiciut ut sub ratione dixibilitatis, et operabilitatis eqquidem ratio sub ratione formæ denominatiuæ exemplabilis et valibilis, quæ ultima est respectiue actus logæ docentis, et utentis, cy autem sit una, et à ratione ultima actus utq denominant speciem, unde est prædictus actus nullatenus fortiter specifice intrinsece distinguuntur, nec utiq habituu, potiq est in hoc exemplo potentiæ unius, cuius actus per eadem realiter potentiq eliciuntur, etsi alius albedinem, alius autem nigredinem, utpote enim rebus indifferentes colores inspiciut. //

Expdictus colligens p.° logq docentem, et utentem brutis per eadem diuingui, quoniam enim utrobiq; sit unica entitas duplex habet minus, et officiu quoq; colligendi eydq; unu, et aliud duplici modorabile, inquo utat distinctio sortis rationis, animal et rationale unica sunt entitas in individuis entitatis hominis, unde homo indistincte animal eque uerum est, et quod dicitur rationale, duplici rationis actu; doctrina hac expresse tradita a D.° Thoma in authent.e relata per illa uerba: Dialectica potest indicare rationem eydq; quid est docere, et eiusdq; quid est uerum, ubi li indicare diffinitionem rationis intra utrobiq; uincit. // Colligunt 2.° logq esse unu simplicem, nec plures habitus operq; qualitatem, cuius ratio est, q.a hoc inuenitur in illa habitus deseruiendi, dicendi, et demonstrandi, n.° multiplicem, sed unicq habitu arcuit, in eadem quippe eendyt obiq; forte quo, forma nempe assertiua, quę est ultima ratio formalis qualibet assignandi instrumenta logce Corolariu est expressu in D.° Thoma p.° secunda q. uerbq.a quar.a arte q.to artic. ubi sic alloquitur: si considera habitus recipiu ea adeque se extendat sic inuenietur in eo quodq; multiplicitatem, sed q.a hec multiplicitas est ordinata ad aliquod unu ad quod primaliter respicit habitus, indeq; quo habitus est qualitas simplex n.° diuisa ex pluribus habitibus neq; ad multa se extendat, n.° enim unus habitus se extendit ad multa nisi inordine ad unu, ex quo habent unitatem.

QVÆSTIO.

VTRVM LOGICA SIT SPECVLATIVA VEL SIMPLICITER AVT PRACTICA?

Notantur aliqua, et sententiæ referuntur.

§. I.

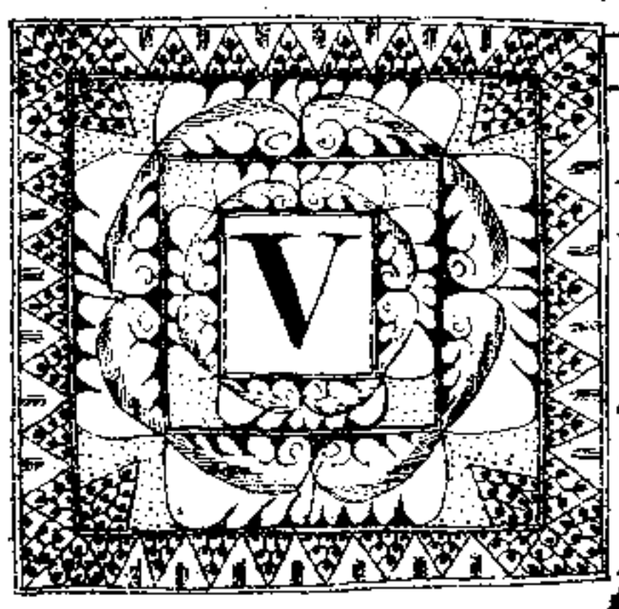

Tria scientiæ stabilito, distinctionem in actualem, et habitualem, alia prius partitionem munitus fit in practicq nempe, et speculatiuq, hanc ad solq ueritatis contemplationem tendit, illa uero ad operandum insuper, p.° respicit ueritatem ut operetur, secunda ut sciat, super alium munus refertur prologuiq; per speculatiuq scim.° ut sciamus, per practicq uero scim.° ut operemur, ephi.° colligitur utrobiq; sui obiecti ignem includere alter, tamen ex alter, speculatiua enim ut sit in illa ut in fine primario, et ultimo; practica uero ea supposita ad opus progredi, præcipua [illegible]em differentia speculatiui à practico ex triplici propter eapite, p.° probo, scientia quippe practica respicit ut operabile, speculatiua uero ut contemplabile. // Secundo ex modo procedendi; speculatiua enim modo resolutorio quar.° resolutiones ad infallibilia principia refert, practica uero modo partitio procedit, inquiqu suas applicat conclusiones ad completandu aliquod opus, uerbi ex fine, q.a speculatiua finis operisq; est ueritatem contemplari, uerbi operis finis practica, unde Aristo.° 2.° metaph.ce cap.e 2.° ait finis speculatiui est ueritas, practica autem opus: nonqdy tamen ex alio esse finem intrinsecq, extrinsecq alio, alijs terminis alio finem operis, et alio operantis, primus est ad quem ex semetipsa ordinata uenientia, secundu uero ad quem ultimu ordinat alij adiacens uerbi logo incumbens ut effectus fiat, hac

utpote experimentalis logica qua practica nō versatur, nec simulūs speculativa, ab illo 7.
vero, aut practica, aut speculativa dicitur.

Ad 2um Cui supponitur quot modo quaer.
solet pater, tot opinōes Authores, quidq tenent esse logicā simp.r practicā, item.e
simp.r speculativā, vic Epim.s Dr Vasquez, et Ugnado, quib.s subscribit Fernandez quoq
plures. Defendunt alij esse simp.r practicā, et nullo modo speculativā, extra alij.
Communis opinio apud PP.r Societatis, quib.s ego nostris nō nulli adhęrent logicā adeuntē
simp.r practicā, et secundq quid speculativā. Thomistae omnes, et Schotista cum suis sub-
tili Doctore, quib.s suffragantur Eminent.us N.r Lugo, et Illust.s Moneda logicā,
esse tum simp.r speculativā et secundq quid practicā: alij deniq logicā esse simp.r prima-
rio speculativā arbitrantur, et simp.r secundar.o practicā.

ASSERTIONES. §. II.

Logica est propriē, et simp.r speculativa, improp.e solū et metaphoricē practica.
primo patet tradit Arg.s Magister secundā sec.a q. quinq.ta p.a art. 2.o ad ens ubi hanc
habet: ergo in speculabilib.s alia rationalis scientia est Dialectica quę ordinata ad in-
quisitionem inveniēdq, et alia demonstrativa quae est veritatis determinativa, ex quib.s sic
habitus ordinatus ad inquisitionem veritatis, simp.r determinatus ad ipsq est simp.r spe-
culativus, sed ita se habet logica, ergo Dor. Arg: logica est simp.r speculativa: plurib.s aliis
rationibus, sed ita se habet logica, ergo Dor. Arg: logica est simp.r speculativa: plurib.s aliis
rationibus potest assertio firmari, sed aliqua forte opportunius dabim.s, quę sufficiāt,
ut colligatis haud aliēnq esse assertionem professoq ā mente tēnā Doctoris. Ratio

suadet assertio; habitus ex fine intrinseco ad contemplationem veritatis ordinat.s
est simp.r speculativus, sed est ejusmodi logica: ergo prop.r est simp.r speculativa. Major
notabilis. patet, probo min: habitus ille ex fine intrinseco ad contemplationem veritatis
ordinatę, qui natura quęrit verā propter verā, vive perquem videmus, intelligamus, ad
ista se habet logica: ergo. Maj est indubia, probo min: habitus ille nata sua quęrit verā pro-
pter verā, qui ex fine intrinseco fugare ignorantiā intendit, ad talis est logica: ergo. Mayor
est Philosoph.s 2.o metaphys.ae cap. vec inquiens: ea propter fugit ignorantia philosophantes
patet quod causa ignorandi, et nullius unius oratio ipsi vere proequibitare, ergo
tale patet, habitus vigudem ex fine intrinseco ignorantiā fugare intentans, tendit nata
sua ad hujus oppositū, notitiq nempe claraq veritatis, id ipsi vere propter quod fit ig-
norantia, id errores expulsio. Probo min: logica ex fine intrinseco dirigere intēdit intellectū
in visu obti ignorantiā patrare errorem: ergo. Ant.e patet, regulae enim pro recta definitē
divisione, et argumentatione alio nō tradit nisi ut his applicatis intellectus nō erret in opi
obti ignorantiā, et consq.a est legitima.

Explicatur hoc tāo: logica primario dirigit intellectū
ut recte speculetur ergo est simp.r speculativa. Probo ant.e logica primario dirigit in-
tellectū ad recte definiendū, dividendū, et argumentandū, id recte definire dividere et argumen-
tari est recte speculari: ergo. Probo min: recte definire alicui nō est fortasse, quę nata est
essentiā rei artificiose ignorantiā recte, id hoc speculari fortasse est: ergo. Maj videtur indub.a
min est certa, et 3.a q.a patet. Respondent scotistae definitionem accipi posse, vi qua dicit
dicit ordinem ad obey, cujus nota ignorantiā, et sub ea recte speculationem esse tradi, id
quat.r artificiose dividimus esse juxta regulas logicae, et hoc in sensu dicit quod addit artifi-
ciū opus primario intendi a logica ergo habet quod sit simp.r practica: Nam
dicit ad hoc finem intrinsecū logicae ignorantiā esse fugare in operis speculatione, qui per no-
titiā claraq veritatis ingr tollitur tecundi quod hac notitia respectu ad regulas dictā se-
cus ignorantiā auferre. in obtā solutione, sicq.r intelligunt Philosophi occam.

Hæc est aduersariorum præcipua solutio in qua vlcp̃ insurgo; per hoc quod speculatiua habeat quæ epiquntur ut recta vt nequit esse finis habituis simp̃r practici: 2do per hoc quod actus definitionis pura regulas logæ fiat ipius formis euadat nequit logę simp̃r practicę statuere. Probo 1reg. per hoc quod actus definitionis regulas logæ formaliter minime exprimit eadem pura speculationis: 2do. Ant.s dicitur indubiũ, illud vero nihilom.s probo, operãs aliqua n̄ exprimit speculationis eadem eo quod dirigatur regulasq̃ ad certius, euidentius et facilius cognitarum ignorandũ ut perspicuum est, hæc enim accessio perfectionis potius augeret ut dicimus, quã certitudo speculationis eadem, sed actus definitionis & logæ diuersi sunt, ejus tamen subjacet regulis ut melius certius, et euidentius cognitarum ignorari: 2do. Sequitur enim actus siquidem definitionis ejus sua nãa ad essentiã obti dignoscendũ ordinatus & regulis logæ quo aliud valet appetere, nisi perfici, et regulari, ut illã facilius, et certius attingat.ll Secundo logã n̄ est simp̃r practica per o rdinem admodũ speculãdi, ad certã rem disponit actus melius est modus speculãdi: 2do. Patet maj. speculatio enim est modus speculãdi intra lineã speculatiuã forlitr, et propr.e sunt, et per 1reg.m appetunt hæc habeatur simp̃r practica. Probo min. disponit artificiosa definitionis actus est modus ignorandi obti nãm ei essentiã, sed modus ignorandi, est modus speculãdi: 2do. Inde ep dicatis finem intrinsecũ logæ ignorãtiã esse fugare in obti pontãe, nec tiã certã, insuper artificiosã structuræ, quã vis enim hãc etiã intendit n̄ propter se, sed propter illã est quin imo inferatur quod esset ep finis intrinsec.s intendere logæ artificiosã actus definitionis partitionem, nullatenus ergo eadem habeatur simp̃r practici obtinere posse; illa siquidem artificiosa partitio intra lineã speculatiuã potius quã intra practicã claudit, et pura est speculationis perfectio.ll Quoad secundã partem probat.s assero; eo modo logæ practicã dicit debet quo opus ab ipsa inspectã sortitur eadem operis, sed opus quod logæ respicit opus est improp.e ex metaphorice tale: 2do similiter logæ soly improp.e et metaphorice practica est. Probo may, min probatarum posset: eo modo quo opus sortitur eadem operis dicitur et est operativa causæ illius, sed practicã et operativã idem sunt: 2do. Maj est ta, nã eo modo quo opus sortitur eadem operis est operabile, et recte hoc dicitur operativa causa illius, min est indubia, ex 1reg.a inferitur, unde probo illã primã min: opus inspectã alicõa esse syllogismi structuræ, propositionis, et alioquin similiter, sed structuræ syllogismi est opus improp.e tale, et per similitudinem, seu metaphorice: 2do. Probo min: syllogismi structura opus est eqey per similitudinem ad opus operis, vel quod idem est admodũ operis; 3tio. Ant.s veritas patet ex verbis D. Thomæ q.e p.a relatis epp.a sec.æ q.e quinq.ta sept.a art. 2. ad 2. text.ll Confirmatur ad 2dam opus quod speculatiua fortitur est improp.e soly et opus, et metaphorice, sed opus logæ speculatiua fortitur est: 2do. Probo min: opus logæ quodcunq.e sit est opus intus inexistens, sed ejusmodi opus speculatiua fortitur est: 2do. Maj aboli: sedet. Min docet D.s Thom.s p.a sec. q.e quinq.ta sept.a art p.o ad 2. inquiens: quod duplex est opus scilicet operatum, et inexistens, practicæ 2do, et operativæ, quod diuidunt ista speculatiuæ sumitur ab opere exteriori, ad quod n̄ habet ordinem habitus speculatiuus, sed tamen habet ordinem ad inexistens opus intus, quod est speculari vere, et recte hoc certa habitus operativus, 1reg.a legitimè deducitur.ll

ARGVMENTA SOLVUNTUR.

§. III.

Ad 1mum p.o scientia quæ n̄ quæritur propter se, n̄ est simp̃r speculatiua, sed quare habet logæ: 2do. May est manifesta, etenim scientia speculatiua quæritur propter

obi speculationem, mñ vadit D. Thom. op. sepe. supra Boeth. de ebdomadis in solu-
one ad secudy ubi sic ait: scientia speculativa, ut patet in principio metaphis. e sunt de 8.
illis, quarū finis quesitus tantus est: veritas sola: scire autem de quib. est loga n quarta ad ipsos-
cendy propter seipsas; sd ex dictis ly quoddy ad aliud scientiae, et ideo loga n ponenda sub
philosoph. speculativa quasi principalis pars, ad quam quodq reducuy ad eam prout
ministrat speculationi sua instrumenta: arg. q. ultimo inferebat. Resp. dupto. d. maj. scient.
quę ex fine proximo et intrinseco n quęrit propter se n est simp. speculativa. ad d. maj.
quę ex fine remoto, et extrinseco n quaerit propter se, nego maj; et hac de ventilatione appli-
cata min. nego arg. //

Loga secudy quod ex fine extrinseco seu operatis ad adquisi-
tionem alterius scientiarū ordinatę, potius ad minicula quoddq ad alias scientias,
duq speculatiuq simp. scientiq libenter esse fatemur, quo insinuat ly dicta D. Thom.
verbis relatis alloquūt ut patet ex illis, prout ministrat speculationi sua instrumenta; exa-
men ex tendatur secudy quod tendit in propriq materiq ipsiq primario specificatem totaliter
ipse sui obi formem est, et sequentia propter seipsa, und sic appellata scientia speculativa
simp. est, ut si maxis dic D. Thomq in authoritate prefata sibi soly modo vellet loga inter
scientias speculativas infimy locum habere, ut sonat ex illis verbis: quasi principalis pars
et metaphorice quę principalior est inter omnes subalternari, quod ab ipsa n tollit scientia
speculativa eadem cy scientia subalternante adhuc sit ad subalternantem ordinari, sive
speculativa, sive practica est. // Arguunt 2o: actus primarij logicę sunt simp. prac-
tici: ergo et loga. Ant. probatur: actus primarij loga sunt doctrina, exercitus, ad ejus modi
actus sunt simp. practici: ergo. Probo min: doctrina est actualis regulary tradita dispo-
et hujus ratione illas actualis regulary usus, ad similes actus sunt simp. practici: ergo.
Resp. nego 2o ant. cujus probationi siesta maj. nego min: et hujus probationi maj. dist. 2o ex-
trinseca est actualis regulary traditio ad opus vere, et propie tale nego maj; impropie, et
metaphorice cedo maj, nego min, et neg. inferens distinctius. Opus inspecty a logica ha-
ud propr tale, sd improprie et metaphorice dupliciter ep D. Thoma, et potius ad lineq specu
lativę, quę practicę attinens ejus quippe artificiosa potius, utpote ad certum claritu-
dinem, quę practicę attinens et ea arguendo deservięns et ea arguendo inducta quędq speculatois perfectionem
veritatem obi cognoscendq deservięns et ea arguendo inducta quędq speculatois perfectionem
pulcritudinem et ordinatio, proindeq ad idem genus speculativę simp. pertinens intrinseca mi-
nima opus claudit propriy. // Ex hinc datur min. actus doctrina unus est simp. specu-
lativus, hic q. a veritatis prop. speculatois est, nisi quoddq actualis ordinata obtinet specu-
latio, ille q. a recte speculandi regulas dirigit, et exhibet, quare neuter ad opus propriy or-
dinatus foret, quoddq modo tamen per analogiq sui similitudinem, quę ad actionem at-
tinens in extraneq materiq artificiq transferentes in modo procedendi a tuto procul præsertim
practici valente nycupotu, et sumi, eo quo nam habitus improp. practici sibi loga vindicat; very
tamen hoc ipsi n est sufficiens auffere nam habitus simp. speculativi, sicut nec eq amittit
annumeratos sibi reo tales mathematica dirigens, et hic præcedentibus sua instrumenta dirigens,
eo soly q. a directio rationalis vo improprie quoddq operatio est, ut pote mentalis potius, spe-
culatio, quę operatio nominanda. // Replicabis: ut dictum speculatio opus inspecty a loga
hac media doctrina modo sponsivo tendit in ipso; ergo actus doctrina ut tales sunt simp.
practici. Dreq a inferas, nq ut dictum est speculativę a practico discernitur, quatenus modo
sponsivo, illud modo resolutorio procedit. Ant. probatur: loga media doctrina potius
ad propriy opus dirigendum se habet, sd hoc sponsivo modo se gerere formaliter est
ergo. Resp. dupto. 2o ant. modo sponsivo improprio sedo ant. modo sponsivo proprio ne.
ant. et in eodem sensu dist. ad probationem sesta maj. dupto. min, sed hoc potius modo
do proprio se gerere formaliter est nego min, sponsivo modo improprio et metapho-
rice sedo min, et nego dist. Negatur n valet et loga media doctrina adhuc manu-

vsitanda dirigere, et aliquomodo expa ea proxime regenere, cauery eprīde tam male deducti
esse propō practicq quq inferiores Mathematicq creaturas vsurpare apud omnes speculatiuas
eque dirigi et efficit sua instrumenta nō esse vsurp. speculatiuq; unde vicius hac extra lineq
vsurp. speculatiuq manet quq eodem modo ac loga se habeat ad vsum suorum instrumentorum
scientiem, ita debet illa manere, quę tota ejus directio ad speculatiōm tendit ordinatq, ope
rationis autem ordinatio proprie dici nequit, ne perspicuum est.// Jacobus 3.us

Et ejr replica secūdria, quod loga dirigat ad opus interny nullatenus probat esse eqq impropō et metaphorice practicq, ideo nisi eidem assertio nostra. xpo. Ant.us probatur opus interny suffecit naturale habitus vsurp. practicq. xpo. Ant.us probatur habitus aliqui practici dicyus, et propō sunt per ordinem ad opus interny: xpo. Assert ant.us ng philosophica moralis practica vsurp. est per ordinem ad actus voluntatis, qui nō minus sunt interni qu q actus intellus, xreq.a lectima est. Denq.o ant.us quod loga dirigat ad opus interny precise, scedo ant.us ad opus interny xactis, nego ant.us et utriusq; probatiuy in sensu determinato. Opus interny ob axie mecanica liberalem dividit, sensu vero speculatiuy a practica, utriq.e enim commune est sub hac generalitate, ut recte ep argumento deducatur, et ideo nō eo dicimus loga improp.e et metaphorice practicq q.a xga opus exercitatum interny. ad q.a ejus opus prime intellectuale est et intra limites manens solius xactis cujus opus est speculari ordy, utpo D.us Thom.a audustius, ng ejusmodi opus esse potest propō factuy, et propō tale ep quem utriq.e ad sui structurā nem accionem mere practicq, utpote medium speculatiuq sponte efficy, ep quo sic, ut sic resultat ordinatq in mody demarcationis v.o. quę propō speculatiua est exercitatiua scientiarum. Plures alię in d utriq.e partem assertionis objectiones ingeruntur, sd hus ob.s solutio data occurrit abunde, quare ulteriorib prolixitatis ab illus recensendis supersedere placet.//

QVÆ. V.
DE TVRNE PRAXIS IN
INTELECTV.

§. I.

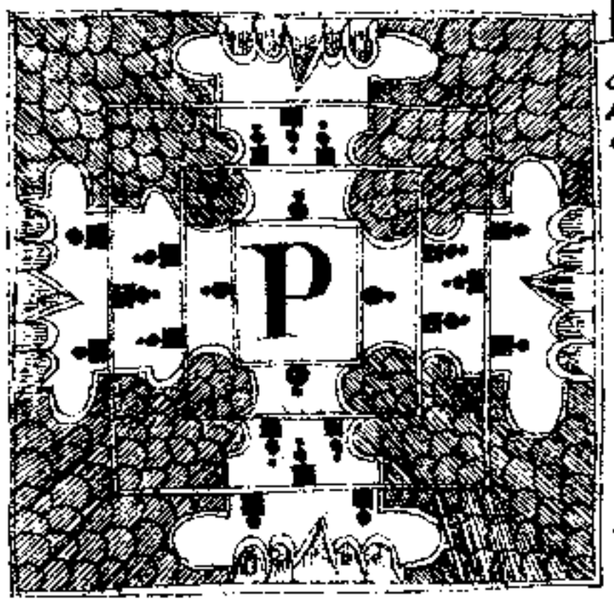

Praxis idem sonat ac opus, et ubi agit practici dicitur, quatenus dirigens hic, et praxis appellatur directus, quare a practica sponte recedentes tq quq obāt, et quidem habitus actus, vtq; dirigens, et directy, omnes actuum ad venire; in explicanda autem nāta praxis n.a errant Doctorum mens, siquidem Subtilis Magister, et cq eo Schotis.ę quq plures in illq definiunt actus ulterius potentia ab intellu naturaliter procedere incelectione nostra elicā sformitur recta rationi: per oppositq Scholastica schola cq Epus D.e tha pium judicat actu in nostra potentia virtute, quatenus distinctis obiis aut recitabilibus per rationem humanq. Ex hīs definitionibus primq judico haud locy questioni relinquere, si enim praxis est actus alterius potentia ab intellu, et hoc tq quq certy presuponit ea per definitionem expresse nulla ratio debitandi manet, ut per se patet, secundo duplicem eaq ep quo adstruit necessariq libertatem adesse praxi, de proprietate huius nāq restringit, utq.a eandem in praxi dari posse in omnibus actibus, unde ut ab omnibus deprehendatur actum ita praxim definiendy censeo: operatio aptā regulari per principia practicq media nostri practica, quo sensu usi.//

ASSERT. NSTRA. §. II.

In intu absolute esumpto nulla datur prapis propr talis; ratõe brevi, vt efficaci probatiõe, intus se solo nequit opire in actu practico; ergo nec prapim propr eoldem formare. Neg. infertur, prapis enim ad sui elicientiq necessario potiũ actu practico. Probo ant. intus se solo in vero ergo perse tendit, sd circa verum tendens nequit opire in actu practico: ergo. May est indub. probo min: actus practicus ut talis n̄ est precise circa verum, sd propter opus: ergo. Confirmatr, explicatur hac ratõe nullus actus intus est qui ergr ut dicat rectus n̄ sit propr speculatio: ergo nullus actus intus prapi propr talis ei vult: Patet neg. ntia vt dicit est prapis idem sonat ac opus ꝛ speculatõe duntaxat. Probo ant. quilibet actus intus ut dicebam obri quodq forlitr est ordinatus, rectusq ꝛgnis, sd hoc est propr speculatiõ: ergo. Probo may: eo dicimus quilibet actus intus absolute sumpti, ut hic perspicue recte, et errore procul suum obiectum attingere, et ꝛgnoscere, sd actus as hoc dicebam ergr ut talis obri quodq est forlitr ordinatus, rectusq ꝛgnis. ergo. May negari nequit, et min patet, intus enim haud pervicaciter dicere valet obiectum ordinate rectumq ꝛgnoscere, quin ille ut talis quoq ordinate rectumq ꝛgnoscat.

SOLVUNTUR ARGUMENTA I.

Obijcitur p. actus quilibet dirigens rectitudini est propr prapis, sd huiusmodi actus dubius est in intu absolute sumpto: ergo. Probo may, actus per quem regula rectificatur est prapim ipsa propr prapis, sd per actum dirigens regulis hã rectificatur ad praxim: ergo. Negata may prima. Prob. eccyq: actus per quem regula ad operandum rectificatur ad praxim est propr prapis recte may: regula ad speculandum nata subdupl. rectificatur ad prapim propr ralem nego may impropriũ et metaphorice recte may: et similiter dirigens min, nego ntiã. Dicit intus nãa vim quandam ꝛgnoscendi, et ad hunc vel illum dirigendi, et unum vel pluralitatem regulãrum ipsi serviendum aliud exigentia, et secundũ, ydeo esse practicum regulans ad operandum, sd ad speculandum dirigendumve intui, cuiq actus, qua talis est speculandi propr recti dicã propria nõ valeat operatio, sd cuiq ordinata speculatio, ut per se patet, perpendenti colligitur actus intus quo in propriũ obiectum tendit, ut dirigat regulis ratiõem sortiri practicã propr talis, aliãs omnis esset scientia practica, cui nulla sit cuius actus aliquib. nõ dirigatur regulis, ut sine errore, rectusq procedat intra materiã propriã, quo ad omnib. infertur est. // Obijcitur 2o. dabilis est actus intus, qui sit executio recti practici, vel qui modi actus est prudentiæ practicæ: ergo. Probo may: actus prudentiæ practicæ est executio regulari, moraliq scilicet, sd actus prudentiæ intus est: ergo. Resp. negando may, cuius probationi scientia may, dato. min: actus prudentiæ intus voluntas est, et in propriũ tendentis obiectum nego min, habentis adjunctã volitionem, quod significatur nomine scedo min, et rectusq insignis distinctionis. Prudentia vitæ est in intu subjective ut in abiective supto, sd ut actualitate mota et in ordine ad finem, et sequentes actus qui recte prapim assequi necessarij ut concludat, quod de intu abiective supto, ut nempe habitus ad obiectum propriũ tendit, nõ vero nobiscum de actu intus ejus experientia certamus, qualis est actus ordinandi practicum propr dictum, qua extendit ad volitionem præcedentes dirigendas. Ex his vltr ad alia, quibus nulla suadent nisi quod actus intellectus ad volitatem directã et inspectui habentem vtrãm prapim, diligenter enim ut formicæ fiant ad regulas moris quas practicæ sunt, quod ultro concedimus: siquidem ex hoc nõ deducitur finem et intrinsecum directos practicos recte gaudere, quo vertu procedit assertio. //

CAPUT II. DE OBJECTIS LOGICÆ.

Adhibeamus logæ nostræ intelligentiã pluribus adhuc finem obi, et hujus

: noticia qualitatis, cy enim facultas omnis propria obij cota sit, et abeo indeterminata specie sit cognoscit, qualé hoc fuerit, et illa debeat esse; propterea plures ipso loco in hoc omne ejus obij nos explanandos judicos et explicant, nos autem facilioris additionis causa capitatim plenius hoc in cap.e exactyda de facilioris exame. Ergo obij est quod percipitur, vel habitus ipsa sensitiva ex attingendy objectum, obij principium dicta respectu potentiæ, q.a tamen attingitur medio actu plurimorq.e habitus operata ipsa, et cog actus et habitus obij dicta attingere, quadoq.e subij quatenus subjicitur diuersis circumstantijs scientia illius propriæ demonstrandi seu passiones, quadoq.e materia ny cuiusq.a cuius quod cognoscitur habitus et potentia sensitiva, sed nomen obij principium est quo sub.o duobus in materiali, et forali, hoc est quod percipitur, et tacte sui, illud vero quod attingitur tacte foralis, scilicet materiale dicitur obij potentiæ unitiæ q.a tacte coloris attingitur, forale vero color, albedo v.g. ratione sui attactus.

Obij forale alijs forale quo, alijs forale dicitur quod hoc quod cognoscitur quia solet appellari tactus est in obio materiali forma per potentiam illa datam, tacte sub qua dicitur tacta cuius attingibilis est tacte quæ, ut tactu foralis coloris recipitur potentia visiua visibilis in pariete videtur albedo, ut enim attingitur hoc q.a albedo est sub q.a ratione coloris, ergo colligitur obij forale quod foralis dicitur respectu habitualis, scientiæ spectata ad forale quo materiale potius est; q.a omnis omne determinabile debet habere ut materia, et forale quod per forale quo determinatur; at vero materiale proprie debet cognosci subij quod in se recipit forale, patietur v.g. respectu albedinis in pro recepta, sive non. quæ est in parui momenti. Rursus obij forale in primarijs duobus et secundarijs, primum quidem proprie tangitur est, et quatenus propria est, sine respectu ad aliud; secundo est, quod in ordine ad principium et proprium illud quatenus. Deinde aliud est obij adæquatum, et totale, inadæquatum aliud, sive partiale, adæquatum est ultra quod nec potentia progredi ua, nec habitus, ut respectu visus colorem in omni omnem determinatos colores sub se continens, inadæquatum est ultra quod progredi potentia, ut albedo præcise quo attingit eius potentia visiua, nigredinem, et alios determinatos colores; obij adæquatum attributionis dicit aliquis alij vero appellandy judicant illud, quod est in adæquatum principaliter intendit scientia adquodq.e partialia ordinat alia: quod quia tacte foralis principaliter reperitur in ipso.

Ab obio foralis adæquato tacte sive foralis est ab quæ speciem, ex unitatem habitus mutuatur est enim et mensuratur extensiue, unde debet esse per se una et unitatem habitus mutuatur, ut scientia ab omni in ipsa diuersimode, et aquilate habitus sub qua tandiu obij capitatur, ut scientia dicitur habitus nec plenius nec minus habens quia potest hic, et valet attingere tandiu ejus mensura perfecta, eadq.e propter opponitur ut teneat omnia de quibus pertractatur scientia, aliquibus etiam proprietatibus debet quidem de ipso demonstrabilibus unum ejus essentia necessario connexus, immobile necessarium, et universale transiens, singularia enim et contingentia transeunt, scientia vero stat, quæ sine obio haud subsistere potest, et q.a singulare et tale defectibile est, ejusq.e falsibilis veritas; scientia autem firma, et æterna nullig formidinem circa obij veritatem patiens. His suppositis,

QVÆRITVR QVODNAM SIT OBIECTVM ADÆQVATVM THEOLOGIÆ.

§. I.

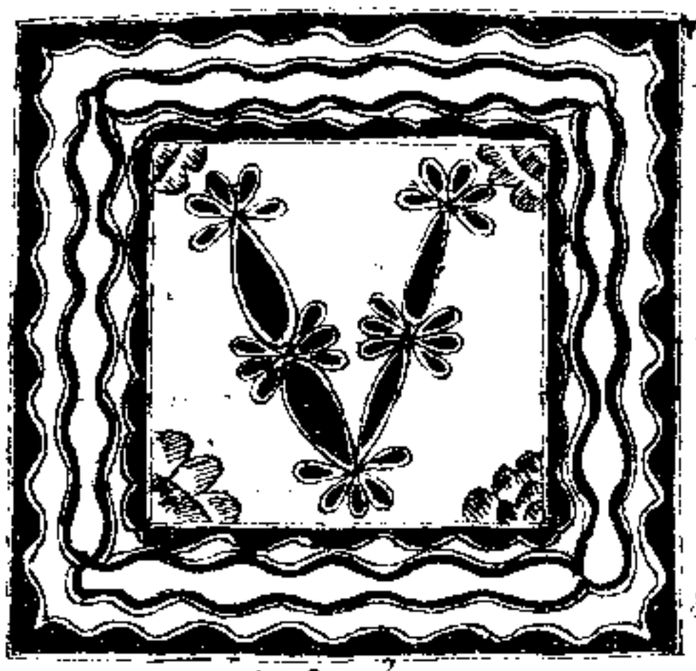

Tertiu supponim⁹ modu vsiendi obu loca esse, vd q.ª vocat Lo.
endi modus tripliciter assumpt⁹ vsitatissime tempore
sola demonstrãe; qua ex examinis intellectionis solarici-
ones facit scientia in rebus accepta: vsitate prout de-
finitionem aprehendit diuisionem vim, argumentatio-
onem quibꝫ instrumenta artem ordinari videmus, de
sufficienter omnes haberi actus disponit, et denigꝫ late, quatenꝰ
accipit pro arte pro omni ad scientiã ꝓ cõsequi, sicut vtra-
dicta sunt ratio genꝰ et species propositionis th.ª dubiꝫ vnius
qui quidem ex his obu loca adaquari eadem obtinent? sed
mõet de obu solũ quod sine de eadẽ solũ verbo q. ꝓ
et propter se attacco, hoc in vemu pª veritª doctrinã demonstrãem volq obu adaquatum loco, aly
sunt pro modo vsiendi vsitate sup⁹, ut Epm⁹ D.ª Senensa quẽ diuinu, necnon Thomas ali-
qui; defendit alij modu vsiendi late sup⁹ dicta instrumenta artis aprehendendam adꝫ quam ob-
ig loca esse, sic communiter Thomistæ, Emus, et Card⁹ de Aguirre, necnon Illus. Moneta, quib⁹
sit.

Mas ert. Nostra. Sit.

Modus sciendi late sumptus obu fortè adaquatu loca est; suadet assertu: obpũ adꝫ
quatu loca est quod suo se habet, quidquid loca primario et fortiter respicit; sed hmodi est
modus sciendi late sumptus; ꝛgo. Probo min: loca primario et fortiter respicit ultra demonstratio-
nem definitam, diuisionem, propositionem vim, et quinq. predicabilia; sed hæc omnia claudit
modus sciendi late sumptus: ꝛgo. Probo maj: loca primario respicit quod per se ducit in cogni-
tionem ignoti, sed ita se habent instrumenta predicta: ꝛgo. Min quipp ad definitionem, divi-
sionem, et argumentationem probatione nõ eget, ut ex definitorib⁹ patet, quipp ad reliqua pro-
bata: nec propositionem unius predicati quę reb⁹ soleant, sive repugnant, vel q. modu reperi-
antur, et convenientia cognoscit, sed aliqꝫ per quinq. predicabilia fit patens intlꝫ quomodo
uparent ad inferiora nota, et predicent de illis, aliqꝫ diuina loqa vsitate. Confirmatur loca
per se primo: quia obu fortè tangit quidquid per se intly illuminat, et ab ipso tollit error nem,
sed ita se habent quinq. predicabilia: ꝛgo. Probo min: intlus solet errare aprehendendo ge-
nus pro specie, speciem pro differª sed ad hunc errorem vitandu ipsu illuminãs, denudatq. ins-
trumenta relata, nesciens enim quid sit genus, quid species, quidq. differª distorqꝫ aprehendens in errore manebit: ꝛgo. //

Argumenꝰ occurrit tursus.

Argumen pª in favorem primæ sententiæ; et sola demonstratio specificat loqꝫ: ꝛgo sola ipsa
est fortiter adaquata, et fortiter. Antⁿ probatur: sola demonstratio est modus sciendi fortiter:
ꝛgo. Dreq. patet ex dictis, antⁿ probatur: sola demonstratio est fortiter intlus: ꝛgo. Dreq. pa-
tet, siquidem modus sciendi fortiter est, quo fortiter obu scitur: antⁿ probatur: fortiter scitur
intlus dy certo scit ex per causã, solhac sola demonstratio intlu praestat: ꝛgo. Resp⁹ nego ꝛum
nec. et eodẽ modꝫ antⁿ cujus probatio dnego⁹ maj: fortiter demonstrative scit intlus dy certo scitur
per causã scedo maj, aliter, nego maj, mih in vemu diuersimode, et dreq. Sane perfectiu ve-
ritatem intlus assequitur demonstratio media, quę instrumentis aliis adjuncta, et recto ordi-
ni rib⁹ operãdi habitis; nõ vero ipsa sola fortiter scit, cũ ea per definitionem quidditatiu, et es-
sentia rei, necnon proprietates ejus, per diuisionem partes intlui fortiter patefiat, unde quamuis
nõ demonstratio, definitive saltem, et quasi ita modi sciendi hæc omnia gaudent; nõ
vero demonstratio sola, ex similitudine eadem suo cuiq. modo reliqua instrumenta ignorãt per se ma-
nifestia propriæ participãt; eaq. propter ipsa sola intlui obu fortiter primario inspicit loca //

Dices omnia quæ loga vcit per demonstrationem vcit: ergo vola demonstro modus vcitedi
fortitr est, et loga obay fole primary. Ad 1um antecedens, nego 1um. Quia enim eadem ps
veritas per definitionem, et instrumenta reliqua certo vcita aliunde per demonstrationem sciat
quæt, n̄ propterea hæc sola est unica vciendi rō respectu loga, quę vcit partiones
definiri, divisiones et alioy demostrat, sic definitem definit demonstrationem, et alios, qu-
od vicq; n̄ faceret super definitionem n̄ certo vcitur, vcit ergo ea vcientifice vcit vppta scientia pro
pria certa et vne extore, vcit etiq per divisionem, licet divisim modo, ac per demonstrationem
ng unumquodq; aliter, realiter explicat rem, definio exprimit ejus essentiq, atq; quidditatem
et proprietates ostendit, divisio rei partes facit partes, eas adinuicem vq reparat, et mensa
ordinate præsentans, demostratio autem de hac ult. mentem notificat conexionem indicq
omniq, vi cujus una alterius est necessaria sequela: ephunc claret quodlibet ex tertia-
mentis, dequib; loga agit per se modi vciendi radem vaniri, perq; vem præsentiri sey-
ay differentiq in lumine quæstionis allatq, eaq; propter aloga primam invenda quæstio-
ne eqquq finem suspicit medij quo perfectionem rei adquirit notiaq, vel ultra quæsit
media quib; mens ad perfectq rei apprehensionem deveniat adquq est opus quod rei ult. mo-
dus cognoscatur quib; dignosci queunt, sy ergo perfecta apprehensio rei n̄ per volq demostra-
tionem potuit haberi, opus loga habet eq definio, sum divisione, eaq proposito ne, et quinq; pq-
dicabilib; ng hujusmodi sum, et nulla creatum res ult. modis, quib; scibilis est, innotescere valet.

Replicabis definitio ut vciendi modus apponit ordinem ad demostrationem exprimit
ergo definitq, sed idem dicendum est dicendy: ergo vola demostratio per se primarie aloga inspici-
tur, atq; infertur obay enim primary, ut dicy est per se et propria se attingens. Antepo-
nas; definio demostrandi diversit quatenus explicat essentiq rei; sed secundy hoc modi vciendi
radem participat: ergo. Nego may primi, et sec. sylogismi, essi enim definio demostrationem
ut actionem eqquq ipsius ingredatur pars, n̄ tamen hoc habet quatenus modus vciendi est,
et explicat essentiq rei, secundy quod nullq ad demostrationem ordinem exprimit, ut per spi-
cuum est; sed soly radem alicujus intentionis secundæ, majoris nempe, sive minoris exprimita-
tis, aut medij, quq subindicit per accidens sane, minime enim spicit eq, ut explicatces-
sentiq rei. Quæ omnia patescunt secundy apponat quodq in loga esse invenitur
soly secundum ta sciendi specifice exprimi; sic termini, sic præmissæ, et hujusmodi alia
quæquidem n̄ ob aliud videntur logicum, nisi ut propositiones sylogismaq; construat, et hæc
optima fole obay loga sunt, utpote per se ad aliqd ejusdem artefacty ordinata. //

Alia quodq sunt tota perfecta, aptaq; suis respective partib; artificiose integralis or-
dinque, nec definiq ex genere, et differentia, ex membris dividentib; divisio, et syllogismus
ex præmissis quib; ult. constat nihil deest, nec aliò indigent, ut talia sunt, definitio enim, pro-
est perfecta loga opus in nullo deficiens, et sola sufficit essentiq patefacere rei, et demon-
strativa, et aliys vciendy. Ex his tamen demostratio spicitur, unde provenit quod omnia
a quib; loga tractatur partes demonstrationis dicantur, esse partes demonstrationis optima
definiuntur, et aliqy similiq artefactoy essentiq, ng opus n̄ habet demostrationem definiti
ponere ut definitio est, imo potius definitæ demostratio eget, ut demostrata sit, quatenus
definitio nec hujusmodi alia per se demostrationis sunt partes, nec valent dici, sed adsymy
per accidens, quod accidit ipsis demonstrationis partes fieri. // Ex his n̄ licet inferre demos-
tratam n̄ esse aliqy per se ex paribus per se ad illud ordinatis scientiq, quæ enim mentis
mentis scienda aptata universumq; propriæ notionæ atenta, per accidens eqqy demonstratam
strenuæ ut subindicit eandem exprimunt, medij, et præmissæ, ordinque per se adaptq, q; sub
acceptione definitionis eq. soly fortiter exprimit idem quod de alio asseritur, et de quo aliud in pæ-

minus dicitur, quæ vero ad definitionem secundum proprium usum esse specialia omnino quidem aliena esse, siquidem proprium ipsum minus est essentiæ rei percipere, et differentiæ exprimere, quod unicuique debet in nomenclatione veluti substantiæ secundæ inventionis, occasionem dicendi aliquid, vel scribendi. Patet ergo nullum instrumentum ad primum secundæ operationis speciale secundum proprium usum essentialem scopum ad aliud ordinari, et aliquem usum inordinate, ut inducit aliquem in intentionibus dicitis, et unumquodque inde, ut inconcussum in propria linea fundo alio egere, et proprium usum absque illo respectu dirigere, quare minus non est in ordine quod bona sibimet ipsum in ordine primario adæquato fortis, et in qualibet evigilatum velut in hoc inadæquato primario. 11

Arguunt 2° pro 2ª sententia: ergo totale logicæ est de perquod includens sic omne scibile rei, sed hoc assequimur per modum sciendi vocitæ nunquam: ergo. Item ergo secundo, probo min: per definitionem cognoscit includens quid erit rei, quæ utique per divisionem, et qualitas habet per argumentationem, sed nihil aliud superest de re sciendum: ergo. Item ergo 3° min: per quod includens scit omne scibile rei accepta præcise quoad utrumque, nego min, quoad subjectum, et modum, sed 3° min: hoc assequimur, idem scit omne scibile rei accepta præcise quoad subjectum, nego min, quoad subjectum ex modum nego min, et ergo sed probationem nostræ min, similiter 3° min. nihil aliud superest sciendum de re absolute, et quoad subjectum accepta, nego min, quoad modum scitorum, nego min, et ergo. Quodquod expectat ad esse absolutum rei per definitionem divisionemque argumentationem perfecte dignoscitur, nec aliud de re quoad subjectum accepta nempe, utrum includens scibile, et præter essentiam, partes, aut proprietates; rei autem non vult absolute ignorabilis est sed quæ plurib⁹ aliis modis, scilicet per modum generis, speciei, differentiæ &c. quib⁹ non manifestatur includi per modum sciendi vocitæ nunc, sed vult per quinque prædicabilia adhuc de logica innotescat, et diversa fortiter, potius enim de modis ignorandi rem, quæ de absoluta rei cognitione, sicut dicunt esse non perfectionem, sed apprehensionem ignorationem perquirit, idque est opus, quod dignoscens rei alib⁹ modos, quib⁹ ignoret queunt. 11

Arguit 3° dicens in majorem assertionem: genus, et differentia ad definitionem secundum proprium modum sciendi, sed logica minime primario tractat de instrumentis per se ad aliud ordinatis; ergo hæc non cum alia primario logica, nec per aliquem modum sciendi logicæ unquam prout quinque aprehendit prædicabilia. Probo maj definito genere, et differentia fortiter talib⁹ sicut est in libro p° Summulæ dicas est: ergo. Item 2° maj: genus et differentia secundum scopum ad ad definitionem secundum proprium modum sciendi, nego maj, secundum scopum cum, et ab, secundo maj, min, et nego neg. ad probationem 2ª ant⁹ definito genere et differentia metaphysici fortiter talib⁹ sicut, secundo ant⁹, logicis, nego ant⁹ et neg. Duplex scopus diversimode est in genere scilicet, cui, et ad, per primum præcise munus cui alijs sciendi dicit, et sub hoc definitionem fortiter ponit; hæc enim ad quæ operationem fortiter potest scopum commune prædicamentum per quod veniat cum alijs definitis, et sunt aliud particulare, per quod ab illis differat, unde infima differentia nominatur, quæ prout differre præstat indubie solum scopum ab exprimere, et sub his muneribus cui, et ab hac fatemur cui et ab nec genus, nec differentiam velut cum primarium alicui inscibile, sed tanquam essentiæ partes definitionisque examen secundum scopum ad id est superiora universalia sive prædicabilia ad quæ sub quo genus logicum fortiter dicit, sicut metaphysicum sub scopum cui, nec ad definitionem ordinata, nec est cum arcta obri primarij logica excludat, et enim quod speculum et perfectum nullum ordinem ad aliud exprimens, nisi pure prædicamentalem. Sed dicet:

genus (idem dic de alijs) secundum scopum ad est quid complexum: ergo sub nulla ratione imperium per se ad logica. Item 2° probatur: genus secundum scopum ad species respicit ut perfectibile per illas sed quod est perfectibile per aliud est quid complexum: ergo. Probo maj: quod est de linea potentiæ respicit proprium actum ut perfectibile per ipsum, sed genus secundum scopum ad est actum potentiale, et species vinum quæ potentia actus: ergo. Resp° nego 2ª ant⁹ ad probationem 2ª° maj: respicit species ut perfectibile per illas fortiter mere generis, nego maj. materialiter et pro subjecto, secundo maj, min, et nego neg. ad probationem 2ª° maj. respicit proprium actum ut perfectibile per ipsum materialiter, vel fortiter, secundo maj, fortiter præcise, nego maj, et 2ª° min quoad secundum partem.

species sunt ejus potentiæ actus perficiens, nego min. patet extremum; nego maj. Genus vocatur vocatur accidens quoddam subiectum, vide nay animalis, eo dicens et vocatur intentionem, seu formam generis, et vocatur usurpat videtur; exprecatur vocatur nay ut subiectum ut unquam perfectibile est per differentiam, quacy velut opaca toty quoddam, sive accidit speciem, contradicatur vero pro foxli per vocatur intentionem generis, species respicit totum pury extremum sua habitudine, ad illam enim totam opacam velut superius ad inferiora de quib⁹ valet predicari qui quidem respectus totus componitur pro foxli nullatenus tollit quominus primario insistat aloga, ut sic totius opleti, et perfecti, minime perfectibilis, ut sit potentialis. R

Arguitur 1° simplex apprehensio est incapax erroris, ergo ejus instrumenta ad ipsa pertinet, ut divisum, in quib⁹ error tameri nequit obtinet primarij loga ut sunt impositio ejus definitionis incantatio ergo. Hanc⁹ docet axioma omnium ex receptis: de vera hendum, et apprehendum non est mendacium. Instatur arguitur in definite, dubio, quia supra plures adversarios, sunt obtinet loga, quibus ad primum operandum attineant: directe tamen, ut argumento respondeam duplex error dissolvendus est, nempe dominus, primus in deformitate actus ejus obtinet judicatio, ut si dicetur, homo est vocalis, et simplex stans in deformitate actus ejus apprehensione, ut si apprehendas hominem ut genus, ut speciem animal, hic dicitur simplex ex parte actus, et obtinet animal, nullaquippe fit enunciatio, aut predicatio, nec ex parte obtinet reperitur impositio, ut autem obtinet sic aliquomodo ponitur, ut homo irrationalis, ejus apprehensio simplex erit ex parte actus, et ex parte rei opacitas; sed nihilom⁹ in ipsa reperitur error non est opportunus, quia nihil perillo, ut patet enunciatum. R

Primus erroris simplex apprehensio non est capax, bene vero vocatur judicij, quidquidem pernitiosum esse solet, ejus enim apprehensio ideo obtinet formet, hanc perturbat, falsa judicat erroribus absurdos illatos necessario requirit, quare ad vocatur ipsius loga simplicia praestat instrumenta ejus quæ solicite suum regulis dirigit; hunc ostat quid sit ad axioma dicendum, nempe divisum et apprehendum non est mendacium compositionis, est tamen inordinata acceptionem. Godens colligitur subiectum, et predicatum non ejus pertinet ad primum indirectum loga, essentialiter enim ad propositionem, ejusquam ejus partes ordinatur, ut ejus eorum definitionis patet, siquidem predicatum ejus proprie dicitur est quod subito dicitur, et subiectum quod subjicitur ipsi quibus definitionis ad propositionem ab dubio exprimitur exdo, ejus illa forlitur stet pro eo quod predicatum de subito dicitur, et hoc subjicitur ille de recte autem obtinet primarij est nulli ordinem ad aliud per se dicere ut propria se pertractantis ergo.

Ferij dicens ideo genus est obtinet loga quæ ducit ad notitiam essentialiter ejus primum ornamentum, illud restringit in oi pure termino, id sic subiectum predicatum et ejus ratio respicit ergo. Probatur min. procedit ergo ad subiectum pertinens, sicut ad subjicibile predicabile, ut predicabile ad subjicibile pertinet toquq pury termini: ergo. Probo may: predicatum eadem ordinem dicit actus ad subiectum, quem predicabile dicit in potentia: ergo. Resp⁹ vocando may, et nego⁹ min, ad probationem nego may, cujus probatio duplex⁹ ant⁹ ut predicabile dicit in potentia pro foxli nego ut supponit, pro subtracto vocabulo ant⁹ et nego cons. Genus ut predicabile comparatur ad subjicibile toquq quidem superius et perfectum in propria linea ideoq⁹ respicit illud ut pury termini, predicatum vero ad subiectum ordinatum toquq ad partem, ejusquem et ipso resultat propositio, undelonge aliter se habet predicatum ad subiectum, ac ad subjicibile predicabile inesse talis; si autem vocatur subiectum accipiatur cum hoc predicari possit, unde vocatum vocatur a intentione predicati, ab intentione predicabilis distincta, quæ ex se perfecta est, et vocationem habet in potentia dicit ordinem quem ut predicatum actus exprimit, ejusquem minime deducia quod genus, ut genus est similem ordinem dicat, sola enim nata transit ad predicationis actum. R

QVÆSTIO II.

UTRVM OBIECTVM FORLE 12.
LOGICÆ MO
DVS SCIENDI FORLISSI
an obiectivus. §. I.

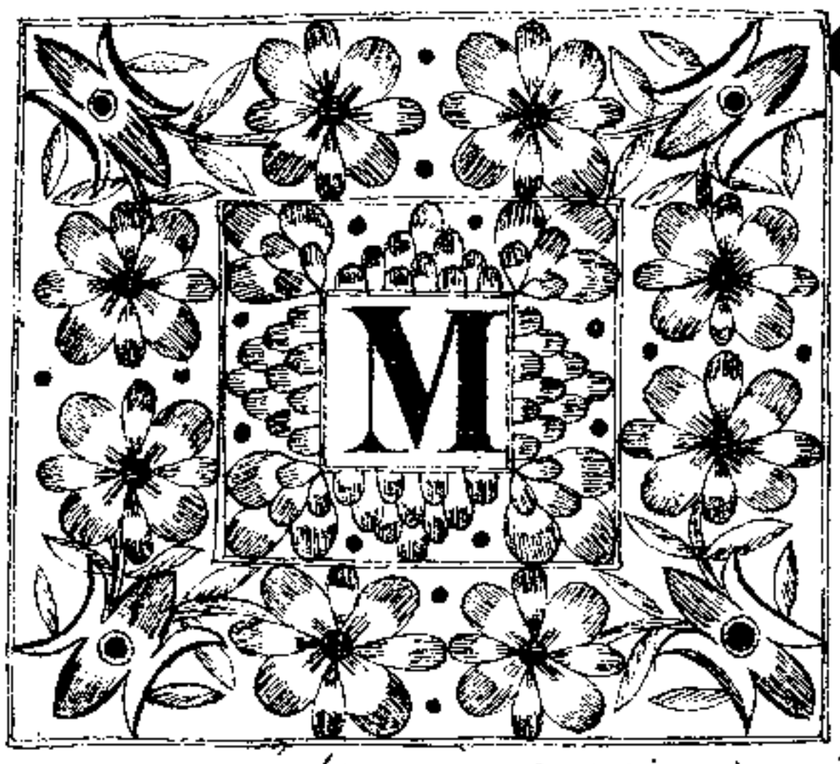

Odus sciendi quem logicæ diximus obiq primarij adæquatq alius est formalis obiectivus alius, primus est actus inclus quibus artifex logico versatur definitionis nempe durus ille recipius vero vel logicali definitio intentionem sub-indues, unde actus inclus animal incipiens, et rationale sonorem tq differentiam, scq predicata hæc in mody definitionis hominis dus-ponens definis forlis nuncupatus, predicata vero illa animal, et rationale sic disposita sunt objectiva definis; uterq loga suis requisitis dispositis, et artificiosq supponimus, quis tamen ephi pro-pria dicatur definis, et sciendi modus, secundum ille primaria loga numerectionis actus, ny obiectionis? inpræsenti quæstionis sub pre-fixo titulo, procuprit decisione recolligi dicta super forle primarij obiq, et ultra notatu, artificiosus actus inclus tripliciter considerari posse p° directe ut elicitus a loga ad representandu, obiq artificiose disponenda. Secundo reflexe quatenus loga peralij actu exu exemplata cognitu, quodlibet tacti gaudent, et nonnulli esse juris præscripti regulatu. 3° denig secundu quod aliquis subindues intentionis, qua ecqu essentiq patefaciat, sic hoc in sensu n modus sciendi forlis nominatur, et obtinuit potius, quam de actib⁹ inclus hac in acceptione n procedit debiq, nec etiq sub p° ob sepiu dicta, sine ordinem quæ forlia præscripsit, actus obiq exprimit ejq obiq primarij tacte inpatibile? //

Septima sexta est de actib⁹ artificiosis inclus reflexe perordinem ad regulas quib⁹ formatus exemplatis. Pro modo sciendi obtinuit schola Thomistica tacta esse, pro modo sciendi forli pugnat Jesuitica, nostraq plurimi medij inrequentes vig quem-libet obiq forle inadæquatu, et adæquatu ejq utroq resultare docent: sic Reverend⁹ Patres Mag⁹ Cursus, Cursus, et Tomus dignissimi olim lauream in Academia Salmanticensi, quib⁹ tribuna præcipue hæc aliqualis plausibilis opinio, cujus sane haud dissimilem video. Nostraq constabilimus præstare placet n omne discipline absente artificiosq inexistentia denominari, exemplaribus enim discipline actionem quib⁹ nihil artificij præstat, unde ut quod alteri a discipula, ejus obiq sit forle totum artificij specifregatis ipsq, requisitus quod inexistentia participet per se sine respectu ad aliud, non sufficit quod ejus directionem terminet, sed dirigi debet ac-per se ejusve adæquatu ad ipsq alia debent ordinari, his præmissis assertione duplici ju-dicij nostri declarabimus. //

ASSERTIO PRIMA. §. II.

Modus sciendi forlis nec adæquatu obiq primarij logicæ, nec forlis est inadæquatu: ratio probatis assertij. n est obiq adæquatu primarij logicæ, nec forle inadæquatu quod per

(1 ꝺ ꝺ ꝓpꝓe ee nꝝ quæxiõꝫ aꝺ ipꝺm, ſꝺ mꝺꝰ ꝺcenꝺi foꝛtis eſt eꝑ mꝺꝰ ꝺi xꝯo. Probo min: ꝺba nꝝ quęꝝ poſſe, eſſe ꝓꝓꝓie quoꝺ ꝛaꝺm mꝺꝰ ꝺcenꝺi nꝝ poſſe ꝑticipaꝛ inexiſtꝺe ſumꝯ ſ ꝺba ſe habet mꝺꝰ ꝺcenꝺi foꝛtis: xꝯo. May aꝺ oꝫ ꝺcꝺit, probo min: nulli intꝰ ꝺe - aũ xãe ꝺfniões q. inexiſtꝺe ſumꝯ valet ꝺcere, ſꝺ eaꝺem eſt xãe ꝺfnioꝝ ꝺ genꝺis, ſpeciꝝ, et aliaꝝ inventoꝝ, in quib⁹ ꝺcendi xãe eſt foꝛtis: xꝯo. Min. eſt indubia, probo maj. aui ꝺfnioꝝ nulle ꝓꝓietates queunt ꝺcere, nec xãe ꝺfnioꝝ inexiſtꝺe ſumꝯ valet ꝺcipere, ſꝺ nulla eꝝ ꝺfnioꝝ ꝓꝓietatiꝫ ulli intꝰ actũ ꝑtent ꝺcere: xꝯo. Maj. negaꝝ: neq; enim ꝺbitaꝝ eoꝝ ꝺfnioꝝ ꝓꝓietatiꝫ ꝙꝝ eꝑ eſſentiã connecte ne - ceſſario ꝺbet, in ſine hoc in nullo xãe ꝺfnioꝝ ꝺne poteſt. Probo min: nullus actus intꝰ in mꝺy ꝺfnioꝝ oꝛꝺnatus ꝺ mat genere, et ꝺfferẽ. a ꝺcentiũ ꝙ ꝺfnio, aꝺ eſſe clariꝰ illo. xõ.

Ad⁹ quoꝺ ꝓmꝙ ex ꝺcꝙ ꝑtem. negaꝝ nꝝ audens aꝺverſarij quoꝺ ꝺcenꝺa ꝺfi - nioi nꝝ ꝑtenꝺe xãe formæ, ſꝺ xãe materiæ ꝙꝙ, et ſoly ꝓpꝛietates aꝺ formꝙ ꝺcentes ſmuneꝫ eſſe ꝺbere ꝺfnioi foꝛtis, et obꝺecꝺiva, ꝺcꝙ ꝙ judicant, quoꝺ ha ꝺfnioi foꝛtis ꝺ operꝙ, et ꝺfnio ſit ꝓꝓ. ꝺ inexiſtꝺe ſumꝯ. Probatꝛ xꝯo quoꝺ ꝺcꝙ ꝺfnio ꝺ clariꝰ ꝺfnito in - ꝙꝙ fit ꝑ clariꝰ ꝺ ꝓꝓietates ꝺ quib⁹ magis elucꝺe eſſe illius, ꝛeꝺꝺꝙ ꝙ clariꝰ ꝑcep - tibile, ꝺ quęꝝ ꝑ ꝺ ꝺcentes ꝺfnioꝝ clariꝰ ꝺ ignoꝛaꝝ nꝝ magis elucꝺe eſſe illius, nec ꝛeꝺꝺit clariꝰ ꝑcepꝺbile: xꝯo nullus ꝺ ꝺcentiũ intꝰ in mꝺy ꝺmoꝛꝺ aꝺinꝺ ꝺ eſt cla - ꝛior ꝺfnito. May mihi ꝺbia indubia, nq ꝓꝺcepꝺ loca aliꝺ nꝝ ꝺcendꝺ niſi in formꝯe ꝺe - finioꝝ clariꝰ ꝺ ꝺ ꝓꝓꝛiũ ꝺ ꝓꝓꝛio ꝺ definiti ꝺtam: nunꝺq; oppaꝛꝺt ꝺcenꝺa, ſi enim ꝺcentiũ intꝰ ꝺ ꝺcentiũ ꝺcentiũ ꝺ ꝓꝓꝛiũ ꝺ ꝓꝓꝛio ꝺ definiti ꝺtam:

modum vaend[i] forlem n̄ dispon[it], et forliter tang[it], alias hos per alios dispon[eret] et in infinit[um] abiret, q[uo]d nullus dic[it]. xpo. ℣ ℟ Respon[deo] ad obiect[um] oppositum, ea[m] rem[anere] acty, ac secy[n]q[ue] eand[em] in ipa impositione manere. Ad hoc secy[n]q[ue] dic[o] duplicit[er] loqd actus assignationi attingere, vel prout medij illis res assignatione disponit, vel quatenus p formam eorum regulas nec aliq[u] actu illos violat sub p[a] sideratione fatentur forle obay loqn̄ esse quod exprimit causalitatem, attendendo ad assignu obtu, sub secunda sideratione vero eand[em] obi ipsis tribuit q[ua] prout sic mere causalitatem, et implicite causalitatis eand[em] importare, iudicat, exprimit vero actum ex forlia vel q[ua] formam eorum ordinem ad regulas, in quo forlia est obi forlis xão. Hac est precipua obiectionis solut[io] qua nullatenus infringit eand[em] nostrq[ue] q[ua] modum vacandi forlis quomodolibet sumptus, et inspectus ad loqn̄ ut ab obtu distinctus essentialiter dicit xpo. Probo ant[e]. modus vacandi forlis ut ab obtu distinctus id per quod distinguitur essentialiter exprimit, ad xão via seu causalitatis forlis unica modi vacandi forlem ab obtu distinguit: xpo. Probo min: forlis ut sic sumptus ex eo forlis oritur quod forlis est assignatio obi ignio, et obiectus res assignatione disposita ad eand[em] forlis ime est obi ignio, ac via ad ipsum: xpo. ℣ Explicatur id ipsum: modus vacandi forlis in esse obi per assignu a forli et obtu praecindens n̄ terminat loqn̄: xpo per assignu forle ut sic, assignu forle vocale ordinem ad obm essentialiter dicit: xpo modus vacandi forlis quomodolibet sumptus, et inspectus ad loqn̄ ordinem ad obm essentialiter dicit. Probo subsumptum: assignu forle tale n̄ est assignu accidentis q[ua] sic hujus in obm tendentis, videlicet modi assignu ordinem ad obm essentialiter dicit: xpo. Obt[ur] clarus, nq assignu forle n̄ dicit tale q[ua] vix actus precise, alias assignu quo subordinatus actus ut ejus possessor essentia forle diceret, et esset ab obtu distinctus, cujus status supponit in notabili[bus] minus est xpo et dicta tale quatenus affici actus in obm tendentes et ut tales, min̄ apparet: indub[ium] et seq[ue] ℣ legitima. ℟ Negat: accb[ens] ut res assignatione disponunt obi sicpius repugnare, xpo ejq ut assignati forlis esse: seq[ue] probatur, actus n̄ ut tales procise sed ut assignati forlis assignu in reb[us] inducit: xpo. Ant[e]. sicut, actus enim n̄ nisi ut jugulas facit effectu assignatorij forlis posse valent, et sequela constare, seq[ue] lectum de quo ng ut assignu in accb[ens] est xão forlis vel assignu causandi esse assignatum. Illud forlis operare adhuc utrales inspecti ordinem dicit ad res ng quig eam assignu causa, unde solum data teneret si actu causalitatis modo scienti speciem procise sine subtracti, siliceracens n̄ esse assignu in ipis recepti, tunc enim hic ab illo, praecisu abq[ue] illo, conciperetur ordine, quem ex se n̄ diceret; stante vero actus essentialiter ipsum ab assignato ultimum accipere res assignare ponendo cum ut idem ipsum dicere ac reflexe specie, et reflexio n̄ tollat ab ipso eand[em] assignu forlis, sed illa supposita maneat forlis tale, hoc inquig, stante tollitur insufficiens, immo min̄ nulla datur. ℣ ℟

ASSERTIO II. S. III.

Modus vacandi obtinens est obm forle primum ad aquam logicae: exadit auctor Ang[elus] Pac[tus] quam manifestissima lectu q[ua]m per hac verba: ens est duplex, ens rationis, et ens reale; ens autem rationis prop[ter] dicit de illis vocabulis intentionibus quas xão adinvenit in reb[us] considerando, sicut intentio generis, speciei, et similia, quae quidem n̄ inveniuntur in rebus nisi ut considerationem rationis connotant et hujusmodi vocabulum ens rationis est prop[ter] subum logicae: ex quib[us] sic: vocabula intendentes considerationem rationis secundum modum vacandi obtinuit sicpius: xpo modus vacandi obtinens est prop[ter] subum logicae, ac ut multis hujus disputationis ducat est obm forle primum, ergo prop[ter] subum forlissime est: xpo. Nec dicas logicum Precept[or] Ang[elus] de accb[ens] inclusus ad obtinendum dirigere supra quod ipse reflectens oda considerationes res et vocabula intentiones vocalium adinvenit n̄ denominques, res vel signa assignans, id signum solummodo quia representative sunt ipsa res ng inclusus intelligendo fit omnia, quis enim violenta sit hac interpretatio patet ex authoritate ipsa qua inferi: considerationis dicta adinventis similes intentiones, et hac vequa considerationem rationis. Id aliquando res considerata, aliq[ui] considerantes actus, alia considerationis rationis alicujus quod sequitur ipsum n̄ xpo sunt

obuy loca, ens Duns Thoma dicyt ut denominyt actus, id est affectus ens, quo genus modificati-
endi obiectus nominatur, et sumit. // Ratione. Quadruplex arguit. Quod est obuy primarij adaequa-
ay loga inque soly modi scienti non repetita intrinseca. id hoc soly intrinsecis zonibus, siue modo
scienti obiecto intrinseca potentie. xpo. Probo min: totamodi scientia non in definitio definiti
dumtaxat intrinseca potentie; id hoc soly intrinsecis zonitis intrinseca potentie. xpo. Probomin:
integra definitio soly intrinseca potest recipi in praedicatis apris explicare unumquiddi-
tatem rei, id ad hoc apta sunt tpay intima praedicata, siue zonita rei. xpo. Maz certa et certa
ex eo quod definito est certum quoddq, cuius subay, et forma intrinseca habere et integrari
apertire, silbay ut quod, hoc est quo ut nouissimus scientis logicus accidit, y de abridus subay explicq-
3. quoddtatem rei ut mutuo possidet formam simulem efficax praecaptem intrinseca recipere
debet, et ad hoc praecipandy apta dicere debet. Probomin: explicare ut quo quoddt-
tatem rei tpay est apay praedicary quod genus proximy rei, et praedicary quod ejus infima
differentia sit, id hoc solymodo habent praedicata intima rei, siue zonita rei. xpo. Maz posset
nq definitio esse forte ultima essentiq rei apertire per genus, et differentiq quod unaq. non esset, i genus
proximy et infima differentia ad hoc solymodo non essent apta, nisi apparet indubitanter ex nq. et explicit. //

Explicatur p.a definio est adaequata explicatiua essentie, ut tam logicus per genus proximy adaequate
sumptus, id soly per genus proximy rei cum ejus remota genera seinens, pcq. infima differentia
adaequate valet apertire essentiam. xpo soly praedicata quae genus proximi et infima differentia eadem
prop.e participant, partes definitio esse valent, id praedicata rationis solymodo speciei cognitis rebus. xpo.
2.a definio et definitum idem subsistunt sunt soly cognitione diuincta: xpo ergo auctoritate moueria
prop.e subtracta eadem esse debet ay definita re: id soly huius ultima praedicata hoc pacto habe-
re. xpo ipsa tota auctoritate definitionis prop.e subtracta queuis Explicatus 3.o roganti quid est hoc
soly responderetur apte aut saltem satisfacere, qualibet alia responsio inepta, et impertinens esset: ap-
ta xpo sunt tpay praedicata illa explicare quoddtatem rei et nulli alicui, ea ipsa sola auctoritate
definitionis intrinsece recipere possunt, utcunq. neq. a lege. aut. nq. si soly per praedicata dicta pq-
bere apta responsio euidens colligitur per ipsa soly hoc euentq intelligibilem fieri, et ipsa sola
ut significata quoddtatem hoc ejus ponere definitam propriq quae soly adsecvariys annu-
entibus est apta responsio. //

Iesuita respondens genericis forma specifici, et similiter esse ipsi
dispositionem actuy ipsas intrinsece, et intrinsece tpay denominatas res, non alij diuincq, quae
has afficiat intrinsece, illa sufficit enim, et nulla alia requiritur ut obtenta definitione rationis
quare non res, id actus sunt prop.e definito dumtaxat non res, id actus actuationis intrinsecus unita
et soly forma modi scienti prout hos intrinsece affectus et obuy primarij logae, secundarij tpay
quatenus denominat intrinsece res. Tuq voluntaria sit haec soluta ex dictis patet, cuius unius
praeclara manet, sicut enim non actus inclusus ut quod forte praedicabiles esse, nec manifestum
essentiq, quod necessarij est ad prop.e generis denominandam, seu definitionis subsistq. id hoc amplius
patebit ex infra dicendis. interim xpo ab ipsis, ny actus rationis obuy forte logae sunt inobtenta
representantes, id per auctoritatem ab hac representata praescindere, et proximy xpo prout denomina-
tus intrinsece res obuy primarij logae sunt quod cum uerbis actuy negat, sicq. non est logae quippe
cuius forma soly ut representans res ipsas denominare valet, secundy dicta requirit ny ex-
sistere ut representatae obiecti munitis, seu praedicatary essentialiy, non est cur potius genus, seu
definito, quae aliud dicatur, et soly ut genus id definito sunt esse positae obuium logicae af-

PARGVTAL. I.am Assertionem militantia SOLVUN
S. IV.
tur.

Primo nobis obijcitur sermonis D. Thomae p.o posse loc.o 1.a sicuti quod ita se habet,
sicut ejus hoc, quod dicimus ratio non inuenta est aut edita a Scotistis id fabulis sequuntur
homo fictus et ordinate accedit manus operetur, ratio, eadem ratione aut quoddq necessaria est q.a
ut directiua ejus actus actus per quae homo in ipso actu recto ordinate, facilius, et sine

arcus dicebat, et hoc est arcus loca id est causalis scientia quæ solus est causalis ex hoc quod est circa idem quod est obs. arcus communis id est ex hoc quod est circa opus actus sagittæ ea propria materia. Ergo vis ut non sagittæ intendere, arcus sagittæ ope materia propria loca, id materia propria idem ac obus propius solitus est ergo. Non enim sagittæ radicem intendere, et ejus infestus Klitus omnis scientia per se gradus sunt in materia prop.a id directe actus est materia loca prop.a ergo loca ultimo sunt in directe scopus ergo hoc unius ejus obus formæ proximus loca.// Resp.o distinguo maj. arcus sagittæ prop.a materia causalis loca, id obus negoo maj, et dist.o min: materia prop.a causalis idem ac obus propius, falsa est negoo min: obus id negoo neg. eadem distantia applicari scuto sagittæ debet, solutioni fy examen validum, sybet opus testamenti apposita aqui pacari togam scopum arcus sagittæ fabrili respectu manus actus, ergo vane sumeret eodem modo logq scopus mensis inspicere, ac arcus fabrilis manus actus, cujq nullus dicat manus actus artem fabrilem ex quq obus inspicere, id solus aliud sig, seu causalitatem sagittæ, quo in obus tendit, nec aliud facere arcum ac actus intus positus scuto, quq quo ad se sit materia loca prop.a causalis, sine per modum executionis, et vice, quatenus sagittæ illa medijs opis nervi artificij disponit, et tendit, in quo obus, qua per formq primas et ultimo loca nervi ingem denominan intrinseca. Si vultis dicito D. Thomq dementis actus ex quo scuto quod scuto dat intentionis obtinuit subministrare pinnæ, seu formq ab artifice fabri dicitur, sic non sensu in modus sciendi fortis, id obtinuit dicitur.// Dices: juxta D Thomq in præm.o Ethic. ut loca se habet ad scientias actus sicut Philosophia moralis ad operativas solitas, id philosophia moralis oritur ex causa solitas actus, ut obus primarius sui: ergo similiter loca respicit actus intus ut obus forte primarius, in ergo illos dirigit sine scientia, sicuti faber, nec quisq ad hoc aut faber indiget Ang.s Doctor aqui, aiat loq. Distinguo maj. negoo min, quippe philosophia moralis ex prop.a et primar.o fine docere quq habet quid bonum et quid malum sit, quodq malum et vicioso, ut solitatem ad illius amplexum et huius devitationem fugq: ydem in operativis voluntatis nulla intrinseca bonitate gaudentes, tq a bonitate finis, et obi quid respicitur cujq bona eaq propter explicare, id per illas actuosus ens philosophia moralis primarius obtinuit est.// Arguit 2a: modus sciendi est propius, et specificativus obus loca intrinsecus nemo, ut solus sagittæ actus modus sciendi sit prop.e ergo. Probatur min: modus sciendi exactis manifestus ignotis essentialiter est, id solus sagittæ actib.s ignotis prop.e manifestare potuit: ergo. Probatur min: actus sagittæ ignotæ prop.e manifestatus sunt, ignotis res manifestatis ejq: ergo. Ant.s patet, sequidem hoc actu animal rationale ex. gr. hominis essentiq explumem in virtu dato, alio quocujq: secluso haud dubie mens clare per illum actus hominis ignoscit essentiq antea sibi ignotq, quo idem fortius est, ac simil talem essentiq sibi per illum fieri notq, nq unius notitiæ esse notq non nisi penes vocem actusq differre et passivq. Ofirmatur: actus sagittæ prop.e definiti sunt, diuisio, et syllogismus &c. ergo prop.e sunt obus loca. Ant.s ostenditur, quippe definiens quq pro singulis vocis modi sciendi exhibeant in Simulato à prima mentis actib.s potuit eandem definitionem definitionis nimium, exacte explicatq essentiq rei huic actui animal rationale optime scienti, qui circa dubium est mentis exacte distincte diligenter essentiq hominis.//

Item q. 2. propositionis definitio qua jurea Philosophy p.o Pezh.ae, et D Thomq ibidem lect. sept.a est affirmativa, aut negativa alicujus de quopiq prop.a judicij mentalis est, et in nisi valde intrinsece adaptabilis ignotis rebus ergo soli sagittæ actus prop.e propio est. Juxta ad syllogy opponentis tractat D Thoma his verbis op.o quadrag.e sept.a initio habentis: ergo causa efficiens syllogi, aut anima rationalis formq ejus: unde syllogismus est actus sagittæ: ergo actus intus prop.e definiti propio sunt, et syllogismus. Ad arguy resp.o neo do min: ad prob. dicam scientia major. neo min, cujus ant.s probatur y dist.o: actus sagittæ ignoti prop.a manifestativus virtualis, et explicitus est sunt sedo ant.s intrinseca et fortis neo ant.s quod penitq patuerit, et sic ejq similia

dumquendq. Sue dñaccercemñamus ad obiu accus, sive reflexe peraliq predicamus accta ejus ordinis sumit ab obio ignito, cujus q.a artificij causae dicitur, seu effective manifestão dicitur extrinseca quidem per modu efficientis causae, ñ intrinseca, et fortis per formq quasi intrinseca ipsius ℔

Nõe accus attingens praedicata hac animal raõale, caq.e in modu oeneris et differ.ae disponens accida hois essentia manifestão ens, et effectiva, seu extrinseca, et quo praeire xacim fortem, nempe definois formq dlq intrinsece manifestqtem intrinsece tqay in ipsis praedicatis accipiq per modu causae efficientis inducit, et sexuit, intrinseca autem et prop.a per animi raõale fit, hac prop.e manifestqtem ignotu, ignotu, inquq, quod tale erat antecedens adaccus, et fit notu per ipsu accus, et viceversa. Ad firmaõem itaq exhis, et probatis raoib.s, quqy ad xacim definois attinet. Ad secudu dico proponendam esse unq.e affirmaõem et negaõem alicuius de quopiam, dafirmaõem, aut negaõem intrinsecq in soeuentia, aut dasoeuentia praedicari ejusdem fortia facq per ipsa forma tnsloantis intrinsice in obiu accipiq, per quq fortius dicitur affirmative, vel negative praedicatu de subio, quod est eidem ac formaliq esse propriq affirmaõem aut negaõem unius de alio, ñ autem extrinsecq, et effectivq, qua quidem ratione mentalis est velut causa proportionata obiua, a qua denominaõem ex actu subijcit ℔

Ad tertiu dicim.s D. Thomq ñ aliud velle hic obiecta dicta, quq syllogu effectus xacis existentis ejus esse, ex hoc enim antecedenti, est ergo causa efficiens syllogismi animal raõalis formqs ipsu impune concederetur aliud, et praesertim syllogu sue mentis accidem ut patu reflectenti esset, cuiq maxime q.s in dicta intlus actu est effectus ejus, nec obstat quod nomine actus accus, hoc siquidem nomen dqué ac actiob.s sonat cuiq bec forma, vel quasi forma perficienti subti potentiq hocq indeterminato esse intellectiua: cu autem syllogismus pro forti forma quadq propositione logicae subu sui intrinsece perficiens et indeterminato esse dicatur, cuiusq.e mlu perficiens qualemcq ipsu illum esse, et ipsi esse raõis sciendi, accidentiq nuncupati valet. Et ne in exemplificatiob.s forsan terminemur pro accultis habeto per unicq et eqdem vocem actum et effectu explicare multocies ut palq est in hac voce pictio qua imago picta, et processus signif.t tam actum

Ad ea autem mens D. Thomae datur supra hic et alijs quqy q.s formis vñ ipse humanae doctrinae ipsu audire. 2.m p.te q.e octau.ae sept.ae artic.i 1.mi in corpe ayerentis ad quodp.m variatur ab intlu humano esse huiusmodi, quod cognoscentis obiu, et secudariu cognitu ipse a cetu quae cognoscit obiu. Et concludit ex Philosopho nec.o deanima textu 13.mi 3.tii q.d obiu, nisi cognoscitu actab.s et actus potentiae ejusdem dare deducta syllogu et quod liberalius quod est obiu loce ut habeatur intellectualius est, ab ipsa accipiat p.o unquid diversitq ab actu cognoscentis et 2.o huius propter illud assignat, sequentiq.e syllogu fortem, quae actus intellectualius est a loca accipiat propria syllogu obiu, ex p.o ignitu quae fortius est in activo obiuo, et hoc est obiu intimatu loce. ℔ Atquia B.s n ob aliud instituta est logica quam ut mentem Philosophu sequens, quq ut homo per ipsq in ipso actu xacis ordinate facilius, et sine errore procedat, sed huic logae institutu plene et artifice propria directae actu ipsaq.e rectaedine, cuius operatus xacis finis et obiu logae sunt. Dicim.o may clarius gratia, ut hoc per ipsq in ipso actu xacis intrinsece artificiose ordinqdo ordinate facilius, et sine errore procedat nego may, vel pactus supponu; ut homo per ipsq in ipso actu xacis exercite procedat nego may: nego min. et seq. Dicitur in notabili.s est alq este materiq denominabilem duce dicibilem alia, ad ultimus artifici, ut q dispositionem logica primar.o tendit, ut cui quilibet actus hoc ergo modo dicitur, ut medij ad obiu assecutionem, vel finis, ut de soly illa materia dicibilis prop.e dicta respectuosa quq prop.e et fortius denot.t denominaõem subijcit. Hq autem hae directae dicibilies sint actus xacis, vel illa ergo quq nominant actiua sub lite est ℔

Diam⁹ acus intus ut de ipsis loquamur nec genez⁹ nec cujuslibet alterius secydas intentiois logæ propⁿ denominacõem pare subire, proindeq⁹ nõ esse forlitã dixi gubles dãrec tãe passiuæ, idest capaces rectitudinis intrinseca recipiendæ, en nõ negaous vppoa, dixiqua tamen alõga hæc⁹ ipsorum extraxe directiua, sd veruge circa instrumenta ad tres mentis operaoes spectantia, et queten⁹ tradit modu, quo res ordinari mediis ipsis debent, quod esse idem ac dixi ut medij ad executiõem obti, et perdirectam pⁿ terminarq ad quandam dispositiõem debitq unde q̃ propte ejus effectiua causa aptã fitiosi denominger, et recte, quare nõ plene exercuit institutu logæ propⁿ de rectitudine ipsorumq⁹ rectitudine, sd obscuy propⁿ dixi gubilis in qubus propⁿ rectitudo est, nec logæ⁹ institutu est ut homo per ipsa in pro accuxaois intrinsece ordinato ordinate procedat.

Ppriu instituit ega est intly instruere utrum assistãe ignorat, quod quãdoq⁹ per acus assequatur acuse fortiter ab obscuy tpis assistio lucrate, hoc vtq ad veritatem aperiet ofusiois ambiguitatis, et erroris omnes devitat scopulos, rem ita clare proponens ut pⁿ inuentu nõ possit nõ ipsas intimus ignoscere, ut hois exempli grata erentiq perfecte dignacat, ipsq mapeme juvante secyda intentiões genez⁹ et effect⁹ quib⁹ animi et raõale inducũ, et hois definidem sortitur perfias equidem clarepe perspicue patet, defurentib⁹ quib⁹ maneret obscura, attamen q⁹ prædictas intentiões mediis suis actib⁹ intus inducit, etiq per similes acus dicta instrui causalia quidem, et inpleté, nyquq forlitã, et plete quod soly obra recte disposita prauaq; hoc enim si eveniat, nempe quõ disponga recte sat utq⁹ est ut actiões recte ferguen in pra. ℣ Dicens intus nõ intuitur, nec

dixerit ad assistãe ignoscendy per secydas intentiões obtinãe, sicut supra sobrio. Subjungo probari: quod indy supponit assistãe ignoscentem hoc ipsq valet inducere ad assistãe ignoscendy, sd ita se habent secyde intentiões obtinãe: ergo. May certa videri ad quod enim post belly auxiliũ⁹ probatur min: secyde intentiões obtinãe assistionq ignorem secyas: ergo. ℟ Ego subjungo, ad probacõem dicti⁹ maj: quod ut speculty et inese effectus indy possit supponue assistãe ignorantem, nego maj, ut inteny, et inese obtã dico maj, et dico⁹ min ita se habent secyde intentiões obtinãe inese effectus dico min, inese obtã seu finis intenti nego min, eademq⁹ diuincõe approbationi applicata neq. Jugus assistiy obtinãy ut speculty supponat et intly sequatur instructy, nõ tollit quomin⁹ inese obtã et finis intenti ipsi sufficienta præcedat et instruat ad assistãos eligendos actus, immo ita debet evenire, prius est enim quod assistãj ponderem, et forma intellus intendat, ut mediata arente, q̃q quod illud per actus assistãos efformet, alias difficulter proxy per ipsis

Sicut antep ut domy officiat ejus prius mediam formq et mente præconcepit, eaq⁹ delum obtã et finẽ dixi ut domy operata instruat, ita Dialecticus ut propositum, aliudve logæ opus efficiat, hujus formq mente recolit speculando mediam, et super obtã opti facilem instructionem ejusdem præcepta quippe sine speculata promptior citius duby evadet: hinc prius est de propositionis requisitis intly inquirere, et illius perfectiõem formare, qua illq in particulari propositionem struere, nõ in operatio deficiat: dic assistiy obtinãy intly assistiose ignorantem. procedit, ipsiusdemq⁹ ut assistere ignoret quod sat utq⁹ est ut logæ nuncupet obtinãy, et sic, nõ enim nisi ut inteny aliud quidpiã obtinãe munere gaudet, quod erq de assistio forli fateri tenetur ℣ Instructor: xpo

assistiy obtinãy præscindere valet dicãe effectus impatibilitatem obtinãe sceptri; nõ minus hoc, nec aliter dicã dicenti, quã forte sceptrus vice: xpo. actus ab hoc similiter præscindere potuit; quo posito, nõ est cur denegem ipsis inadæquati valorem obtinãe sceptri. 2º eodem modus vendi, forlitis sub nulla ratiõe præcisus a vice rãe valet attingi, q⁹ sceptrus hujusmodi venire ipsi ut forlitis assistionis ergo: sed erq modo vendi obtinãe assistionis

fortiter operetur effectum loqua esse. xgo. Probo min. esse axiomatico modum sciendi obiectiva loqua habet; haudq. aliunde provenire valet xgo. Ad primum sciendum p. reg. negotiq, et reg. ex illa deducitur. Axiomata forte ut tale, cuius est axiomatum causa inobservantiis, tamen quod ei simili evidentia fortiri denominari habeat, ab aliquo alio, ydemq. ut eius essentia ordo causalitatis includitur, nequiq. sub ei indicatione exprimere debet, nihil enim intelligi valet absq. eo quod ad ejus essentiq. pertinet, nec ab illo separabile esse potest.

Axiomata obiectiva aliter accidit esse effectus n enim semper existunt sicut ipsi operationes, quod n ad ejus essentiq. metaphysicq. attinet, necq. facultatibus propriq. denominacem subijt, dicta objecta precise q. sic sunt, et axiomata sic talia haud essentialiter exprimere necessario potest, sed solq. formitatem cu regulis logicis in modis proponendis, aliisque exigi facit, qua utiq. valet intelligi ab actuali experientia prudentia; aliter propoo nequiq. nisi scipsum exigeret: sicut utiq. est quod modus sciendi objectivus esse axiomatis, et operationes aliqua habet tanquam unica effectiva axiomatis causa; n sic quoque axiomatis forte actus sit ejus effectus, et quod ineiq. talis inspiciata a logica, respectu cuius deinde eadem termini dicit: inquo ultimo cessat, sicut omne artefactum a quolibet artifice scientia; modus autem sciendi fortis nequiq. veluti terminus posset attingi, sed eq. ut enunciatio seu artefactio, et per reg.s permodum causalitatis et via, explicite est in actore formificativa a qua domus est facta, et hac illius effectus, quia objectum quoq. sic objectivum ejusdem, q. ut axiomatica precise est, illum sicut quoq. non exprimit: nequiq. tamen ejus actiones veluti objectum attingit, et per hoc patet ad secundum.

OBIECTIONES in IIam. Assertionem SOLVUNTUR. IV.

Obijcitur p.o Illud est objectum fortis loqua inquo dabilis est error per se p.o assignabilis ab illa, sed in axiomatico objectivo ejusmodi error n est dabilis. xgo. Probatur min. error ob.m nulla scientia, ut obscurum, verum, aut falsum esse potest: cum ibi sint epsema necessario connexa, et essentialiter ordinata. xgo. Explicatur: supposito directe actum nullum objectum ei penitus valet in ignorando timeri. xgo per antiphrasim, et directum actum omnino auferre error. Ant.s probatur: semel posito directe actum objectum nequit n recte ignorari, et recte ignorato esse. xgo. Ad argumentum sic ma, nego min. ad probationem dicto. ant.s in neb.d absolute supposito sciendo ant.s per ordinem ad intellectum subdendo. nulla est ignorantia fortis, et absolute supposito scendo ant.s obiectiva nego ant.s Quodlibet res absolute supposita necessario est id quod esse unde in ipsa neg.r error neg.r esse ignorantia potest, inprimis tamen relatione ad intellectum accepta veritas, aut falsitas reperiri valet, intellectum humanum supposito sumitur ordinate ignoscat illa propriq. naturam res debita proportione portet, nempe quod objectum multiplicis perfectionis dubitari in partes, augeatur se minime intelligibiliter sit; aliqui hoc nequiret error procedere.

Ignorantia est actus potest esse falsus, error vero ut falsa dicit, ille deficiendo a debito ordine in ignoranc.do hoc quatenus ipsi debitus ordo ipsius praescripsit artis deficere valet, secundum animal ut differentiq. rationalem caret defectus adest in actu, sed erit animali ordo, cum sit captus, decet, per quod formalis actus res sumpt.s per distantiam ab actu, ut docet D. Thom.s p.a p.te q.e decem. sept.a art.o p.o in ipso hui verbi: dicuntur res irrationales falsae sumpt.e ex secundo ut inquiunt deficiunt a forma artis, unde dicit aliquis artifex opus suum falsum facere quando deficit ab operande arte. Ex quib.s clare colligitur quod etsi res absoluta, et in se ordinata, connexaq. sint tamen respectu intellectus nostri, et prout illi objectum et ipsum representari, et a recta ratione artis deficere pone defectum participium gerunt se habendi; haec falsitas, error, vitia ipsius objecti, illa vero in defectu operandi minime nisi per ipsa fortis.

Ad explicationem dicto. ant.s nulli error actum pertinet timeri valet secundum ant.s fortiter nego ant.s reg.

Ad uiobiam dico q. ant.s obry nequit n extrinsece recte ignorari xedo ant.s forlitur intrinsece, nego ant.s cy arg.o Extrorem loca expulare intentat, et effective arequiritur me dijs suis actus formam ad regulas artificij xcy efficiens; forlitan autem solu per formatam intrinsecq cy regulis eazy dispositam in modu dicti speciei, et simuliy exigentib? intrinsecq dicti, ciphenum very, et falsy otroxia sint ubi repetitis falsitas, et oratis esse debet, et ygo in rebus esse intrinsece falsitates, dy efficaut a forma earum ijsdem intrinsecis debet esse oformitas cy regulis loca, in qua est exercitus falsitatis oppositio, hinc sicat quod licet recentiudo localis in obris repertis actiue per actus artificiosos ponatr, forlitan solu fit per secy dus intentiones obiectorum intrinsecas. Loquendo-

plificabile valet in magine qualibet, cuius recitudo provenit effective ab arte, sd orlitur ex regy a forma in qua recepta: per quam habet quod regulis artis oratus, et sic nullus dicet quod artis primar.o uendat recte factas actiones artificis, sd opus intiency imaginem, ita nec jure dicetur primar.o loog ville recy ordinatam actuy, benificio artificij recognitionem recy, maxime cy artifex obiter obrus formata indiuidua negligenter recognoscitus in ignorando defecte, uitiur quippe ignorantia, aut D. Thom.s eadem q. art.o 2. n. defectus in ignorando respectu illius, cuius simultaneam formam, nec alia ipsam artificialem di ayz acta per ordinem ad illy, nisi recydy quod adequatam ejusmodi formam, quo est immune artificis ex eodem posse in opus S.ti et D.e q.e deum recte ait p.m in opere: ex quo exorsus colligo quod recentiudo forlitis et veritas recy exparte ipsius recy se habet, et quod actus intellectus recti fiat per hoc quod forma ad praxcepta regulas obiecta propositionis intenta opq dispongat et causent quod perinde se habet ac rectificatio per opq formq intrinsecam rectificatem rei, et per hoc ab yoris exorem auferre. Recy tamen est quod posita directa actuy obry nequit n ignorari, erroneu esse, sd n ignorantia, et opus per actu nisi extrinsece quatenus illud effective causat, q.e ignoratio cuiusy actualem rendens illi absolutu? exorem reca est, sicut contra uio; intrinsece vero hoc solu denominatem rubire potest a forma intrinsece recepta in ipso, quae quidem est forma scibilitatis, riere-cyda intentio loga, per quam intellectus artificiose agatur, cy denominato intrinsecam non nisi a forma intrinseca provenire possit; ab hac forma dicitur artificiose operari, quatenus ipsa est intellectus xam ignorandi intrinsece; ignorantia autem ab positionem actuy opus habet intellectus res artificiose disponendi, ut ipsas non ignoret, cy enim eas removerit in habeant barriq artificiosq ignorabilitatem, et intellectus ignorare nequeat, quod ignorabile non est, nec unde ignoratio habet, necesse est quod cibuatr ipsis aliqua forma loga ad ignorandum artificialiter reuniendam. Quapropter

Aliquis denq.e modus sciendi obrius n est prop.o modus sciendi ygo nec obry loge: Ant.s probatr: inultus modus sciendi obrius n scit: ygo. Ant.s probatr: modus sciendi obrius est res scita: ygo. 2o. modus sciendi obrius potius manifestatus, quia docetus est, quo manifestatus, et docibilis: ygo. Rego ant.s primy, et sic proby, cuius probatio 2.a est res scita contrarie, et inelle rei, sed contra ant.s inelle obri, et manifestari, nego ant.s et arg. Quamvis modus sciendi obrius existentia sypatus, utpote effectus intellectus scientis manifestatus, docetus, scitus sit, tamen inelle obri, erunt artificiosus nullo jure ipsi xam modi sciendi negari valet propter dicta quę memorari opportet. Hac doctrina scientiis diuinare n debet, nq supra ipsi modus sciendi forlitis reflexe supatus, quamodo ipsy obry adequatay logicę adstruunt, et modus sciendi diuinans, manifestati et scientes, quasi sub illa rationale ipso scientes docetus cy abomni tenebrarum ac obry praxcindat.

CAPVT III

DE NECessitate LOGICÆ.

QVÆSTIO. I^a. VTRVM LOGICA SIT NECESSARIA ADALIAS SCIENTIAS ADQVIRENDAS.

§. I.

ET Loga artificialis pręsens procedę videtur, ñ de naturali, seu ope lumine ad apte ratiocinandu in quacuq; materia; hoc enim præsens necessariu ad omnes sparsim scientias ambire nemo, et pro clariori resolutione dubij supponendu est p.o necessariu aliquid duplicater dici, vel absolute, vel respective, absolute necessariu est quod omnino se habere ñ possit, sic necessar.o talis est homo, alias enim ñ esset homo, respective necessariu dicit, cuius existentia requisitum adesse alterius, vel hoc vel illo existente talis, vtrum sit vel ille nequaquq hoc experiri queat, et tunc dicta necessaria, vt vtrumq; (de hac necessitate procedę dubiu ut indicavit titulus) vel quod licet esse sine illo, omnino tamen, aut difficulter, hoc dicit necessariu respectu quid, et ad modum, seu facilius, ita necessarium est equum ad faciendu iter, vtrumq; vero ad vitæ cibus.//

Secudo notandu scientias adquisitę posse perfectę vel ut omnes earu veritates scitissimas penetret, vel imperfecte only declarationes calendo. 3.o ut sensus quęrentis appareat pro acquisitu habere oportet vtrius naturalis principijs omnij scientiarij imbuas, atq; naturalis logę, physicę, et mathematicę esse, etq; vtrumq; possint elucidare demostrationis cuiuslibet scientię principijs, in quibus omnes earu scitissimas claudunt, vtrius logicus physicus, seu mathematicus sit, certeq; aliquas demostrationis ipsius fortiri nomen logę, cum quodlibet aliud, et in quacunq; materia, fiat quę artificia debet esse et forma artificiosa pollere, ut scientię generare possit; vtrius autem demostrationis physica vel scientifica sit solus principijs physicis aparata, vel mathematicis cuperet necessario ad logę principia debeat reflexu prasens dubiu est, ng ut hoc vel ille dubiu sonata pro utilitate accuratus logę artificialis necessariu requisitu ad scienę dum esse, atq; illud quo demostratio physica a formis principijs logę narretur, logę accuratus est.//

Sicut necnę p.a demostrationę in materia logę absentibus scientia formata nullo pudore officię, unde his præmissis, necnon diversa logę in accuratem, et habitualem; p.a sententiam logę simp.r necessariq; pro cognat ad scientias omnes inquacunq; suas adquirendas, vt Soto, Ravennetę, Brando, et alijs quos sequitur, et illustrat Emin.s et Rev.s Aguirre; secundo solu necessariu logę adsumit ea adquirendas scientijs in suas perfectio, vt Carmelitę Complutenses, Joannes a S.to Thoma, et nulli Thomistę. text.a sent.a docet omnes scientias indigere suas sine logę habere posse simp.r est communis Scriptores inter Schotistas, quibusq; sentiunt Thomistas qui plures et nostras in materia scripsis, certeq; ea sine logę ex, vt sic percepi potę ny accuratis logę, ny habitualis necessitatem imponunt, quam sta

ASSERTIONES §. II.

Logica accuratis artificialis ad alias adquirendas scientias in quacunq; suas est ne-

cessaria simp.r secus vero habitualis. Prima vero deducta ex D. Thoma p.o pos. 17.ae lect.o 2.e ut pluries adiuvans agens. ars quę dq necessaria est quę est directiva rationis per quę homo in opo actu rationis ordinate facilius, et sine errore procedat, et hoc est ars logica. ergo quia. 5.a hoc ratiocinij efformo. sine errore procedere necessarium simp.r est ad operationem cujuslibet scientia, sd procedere sine errore absq.e logica nequit haberi simp.r ergo. Probo min: eodem modo logica necessaria est ad sine errore procedere ac ad ordinate et facilius; sd facilius, et ordinate procedere sine logica nequit haberi: ergo. Major est D. Thoma eadem necessitatem pro uno, et alio sonantes. Ac dicitur notat particula et, min ab adversarijs sordet, / upote a quos lucri motivus se solo potuit absolute discutere, et eamen facilius sectato juvamine logicę. Explicatur: 2.o

Thom.s in authoritate relata loquit de necessitate secundum quid, vel de simp.r tali? si primum ergo nedum difficilia, sed et facilius valet intellus sine logica scire, quod nyquam advertat: vj. patenta. Si secundum: ergo logica necessaria simp.r est ut intellus ordinate, facilius, et sine errore procedat, et per seq.s ut sciat, siquidem sine errore procedere scire solubet est; ut lepido hac orationissima mihi videtur ratio ad explicandi necessitatis secundum quid in no cabulo.s datae quia omnius est ob.s Et ut magis pateat D. Thomą in loquit de necessitate sec.dum quid ipsi audite op.o sept.g.o q.e sept.d sic ajentem: in addiscendo magis ab eo quod est magis facile min necessitas aliud requirat, et hoc potius opponet in addiscendo magistre a logica, ng.a ipsa est facilior ceteris scientijs, habet enim magnam difficultatem ex sui de secundo intellectus: sed q.a alia dependent ab ipsa ex inquirendi ipsa docet modum procedendi in ob.s scientijs; ng per me ajo difficilius sine hac sequi facilius reputo; docens ergo Doct.r Ang.s quod logica difficilior est alijs scientijs plusquę redundet esset ad hanc facilioren adquisitionem illą ejus necessario arrogare. // Ad

sio ad demonstrationem est logica actualis necessaria simp.r ergo et ad operandum scientiam seq.a infert; omnis quippe scientia per demonstrationem adquiritur. Probo ant.s ad quodlibet demonstrationem necessaria simp.r est bonitatis seq.a ignio, sd hac maxime valet sine actuali logica esse: ergo. Major apparet: dubia si quidem bonitas seq.a ex noua ignio per demonstrationem habita, firma esse ni potest, adeoq.e certa ut nulli spatium amorem, quocy impatibilis est scientia, ydeoque ex dubia intellus securus de veritate illata, nisi q.a bene deducta cognoscat? Probo min: bonitas seq.a stat in conformitate ejus cy regulis logicę, sd ad hoc noscendą simp.r necessario Logica actualis requiritur: ergo. Stat min; nq actualem conformitatem seq.a cognoscens actu actualis ejus logica est, aut ab ejus provenit. Probo ma bonitas seq.a in eo fortius est quod deducta ex principijs rectis, dispositis juxta præscripta logicę est; sd per hoc fortius conformata cy regulis logicę: ergo. Major evidenter patebit, min est inegabilis, et seq.a legit.a // Confirmatur: demonstratio necessitatis

tifica sit eget auxilio logo, sd ad hoc est necessaria simp.r actualis logica: ergo. Probo may: demonstratio dispositive logica carens carere dispositione præmissarum ejusdem scientię deducta ex eis. sed ejusmodi demonstratio scientifica ni valeret, fortius ut ex terminis patet: ergo. May ex eo patet, quod regat aliquo defectum ex parte premissarum, sive in ordine, et collocatione terminorum, vel distributione medij, syllogismus ni recte concludet, ut ex sumulis stat; deinde q.a demonstratio ut evidenter concat, et talis sit, debet forma perfecta gaudere. quę fortius est in ejus dispositive actuali, ejusdem illarum; nunc sic, sd demonstratio ex sa præmissarum, ex qua causare habent scientiam illarum; nunc sic, sd demonstratio ejusdem ut scientifica sit actualiter logica sine logica actuali simp.r humani ni valet: ergo. Subsumpta patet, nq actualiter logica ut potest solum utentes in principijs logicę, et hujus prop.a materia ab ejus provenire debet. // Respondent strarij bonitatem seq.a

significare vel exercere credere posse, significatq.e illą intelligere, quam ens instan-

vocans regulas logicas demonstrandi ut sic, et rectitudinem norcens particularem demonstrandi esse bonas cognoscit ex deprehensione utriq. et ex offerendo regulas demonstrandi; quod certe non fit solo lumine principiorum, et absq. omni tali logica; exercite vero bonitatem utriq. cognoscat per connexionis veritatis illatae cum principijs cujuslibet scientiae, qua cognita, nec dum nominata intus de veritate deducta, quae patentior videt esse principijs quae nouit, ita etiq. propterea actualiter et per certe de rectitudine illationis quae apponit, sicut accidit in pa. demonstratione logica. Ad 2am dicit intus solo lumine naturali attingere prima principia logica, ex quibus haec conclusiones deducta, sicut percipit p. principia aliarum scientiarum, vide positis connexionibus principijs illorum quorumcunq. citra vitium, posse naturali lumine ordinate premissas in modo et figura perfecta, et demonstrationem exinde elicere.//

Haec est praecipua adversariorum solutio, quae refellitur p. ea quae principiorum alicuius scientiae cognito non est sufficiens intus noscere de bonitate illationis, sed cum de veritate illata ut nos est, Nq alterius scientiae principia cum praesentem veritatem deducas, minime certo modo quo exercite deduci debent ex posito, hic solius logicae est, cuius ejus principijs eum modo claudit, unde sicut veritatem illatam certo cognoscit q. connexa videtur cum principijs antecedentis ipsq, ut veritas illationis noscatur ejus connexio cum propijs principijs patere necesse est, ex quo concitra quod si nisi referatur ad principia logica, evidentia de ea nulla nec exercite patere habeat. 2o. suadetur ipsum: intus nequit unquam adhuc exercite de bonitate illationis mi eq, per cuiq causaq cognoscat, sed principia quae b. veritas illata concitra illius causa non sunt: ergo penitus praecise hujus connexionis notitia nec exercite valet intus noscere de bonitate illationis: may est certa, quippe necessitas, siue concitio intus per cognitionem scientificam fit, quae apud omnes est cognitio per causaq quod illius est causa et quod aliter se habere non possit ex Philosopho docetur, in min, nulli est dubium, et mea pater.// Falso igitur solutio asserit, quod intus videns veritatem cum princip. connexa necessario concitra de bonitate illationis. nihilominus ex quo de regulis logicae, quod ulterius asserat, similis enim connexio posset videri, quia exercite sit mea bona, ut patet in hoc syllogo: animal est rationale, sed Petrus est animal: ergo Petrus est rationalis, inquo mea est certa, et mea mala: quod cupio indistinctum unus termini, vide in exemplo de veritibus majus exercitum, ni destituunt in praemissis; mea autem certa est, quae neq; rationale apparet rei est animal, sed certa animal est rationale, ergo nequit intus exercite concitra de bonitate illationis per cognitionem connexionis veritatis deductae cum esto principio, sed ultra requiritur cognitio formalis ejusdem cum principijs logicae per ordinem ad quae cuius similes ipsius defectus percipi valet. Hinc est quod in demonstratione physica vel scientifica sit ad physicae, et logicae principia recurri debet, ad illa secundum materiq quae dicitur, et ordinent, ad haec quoad formaq, cujus recursus et formalis etiq dignosci oportet, cuiq. haec cognitio sit actus logicae, scilicet actualis logica utpote tendens in materia logicae, formaq reducet artificialiq, sicut cognitio forte physica dicitur quae in materia physicae fit, absq. logica actualis artificialis ad demonstrationem scientificq necessaria simp. est.// ///

Exto imprimis solutio, si principia aliarum scientiarum intus concerent de bonitate illationis, regula de mea esset, quae hoc solum speciei principijs logicae: ergo. Probo may: ideo principia logicae regula sunt, quia certificat intus de bonitate illationis, et ut sic ad recta cognitionem minime: ergo. Si dicas scientiarum aliarum principia solum exercita hoc illustrem in particulare dictum, si vero restringitur sic, quod est minus regula, secundum est quod haec particularis scientia propria norma, et regula est ad omnes alias: ita primum in quocunq genere est mensura caeterorum. Sic etiam alibi censeo Philosophum aut quemlibet alium operare logicum, exacte absque. inquisitionis syllogismis separatim

corrigendo desseaues peruenit ad primą demostrationem in aliius scientię materia; formata, sic enim ñ apparebat materia logę; quo peracto euidenter ex recta ratione demostrandi satis supra ipsq reflectendo, hanc ipsi regulam fic ad quaslibet alias, quarum ignorat quod simili methodo in quauis materia seruata, demostrationem sine ñ recte concludere.// Sic ipsy accidaret super p.a principia alterius scientiarum recursu huius determinate relationis haberet, eadem enim ratio perquą hanc recte ex principiis deducit ad alias deserendas posset; par siquidem esse in ambabus, sicut ratio qua regula domus corrigere nouerit, potest alterius regula esse. Dfirmata sicly in aliis deducat aliquą veritatem ex principiis alterius scientię iuncta de bonitate illationis, nihil aux eiq in hac alia demostrandę hoc ipsi defuerat, ydę facilitatem demostrandi saltem exercitie absq logę instrumento haberet, hacq munime nobis utilis esset, adomnino superflua, immo nociua, nos quippe retardaret sane modum sciendi docendo, cum per principia alterius scientiarum sumi hic, et exercitium inuenii possit; ex quo patet quod nec ad facilius et ex recta saxia logę; difficultatis enim quę primus adquisita minueret, ñ adquiret quę in aliis hac et aliis succrescit adquirendis patesceret scientijs, melius q ex eo maiori profectu innuebat ab ambiguis ueritates quarendo, et modum illas inueniendi per ipsa alterius scientiarum principia, si hoc posset accidere.// Si ratio nostra alterius respondeat ad

scientiam sufficere ignidem exclusionis subsequtia, seu exercitium sequentis, ñ

sequi exercitium notitia, quis dicat, cum valet subsequi ipsq, scendi modum ignorare modus scendi veritatem deducq artificiosa demostrationis est forma; est ergo hui[s] cognitio necessaria simp.r ad scientiam habendą, quod sic ostendo: quicquid nescitur ignoratur ab exercitio discernere procul dubio nititur, si ab aliquo imperatur Sophista quisq exit an syllogus elicitus sibi demostrationis uere talis sit necne; ac quibuslibet aduersis dubijs scientiam uere ñ habet; ergo qui nescit bene syllogy demostrationis discernere assensy scientificy praebere ñ valet. Min: docet Augustinus lib.o p.mo ratio Academicos, ubi ad eam scientiam sequitur, quod requiritur in ea quisquis errare, nequibuslibet aduersis dubijs nutare debeat.// Maior sicut ng syllogy demostrationis de exercitio discernere nescientis sophistą phalatiq, aut falsitatem deprehendere nequit unde delusus sophismate cedet, sic haud dubie nitabit de ueritate praemittere, proponere quas sibi hyas syllogismy: quisquis sicut porcus est anima substantia abalterius spę et anima ñ est idem ac alter: at homo anima, ex corpore sicut diuinis a corpore, et anima Equi: ergo ñ est idem ac Equus. Sane hic nullą formidinem patiatur, occurrat autem Sophista negando may, et falsą probando hoc alio sophismate: quisquis constat corpore et anima distinctis ab alterius corpore, et anima ñ est idem ac alter; sed hic alter est uiuens: ergo ille alius ñ est uiuens. Quomodo ille cuius pote logę instantia ualuisq syllogi discretio deffecit secundi phalatiq detegere, et proinde terminum in praecedenti iudicio[?] certe inuerecundabile fit, quod nullą dubiy insurgat cy igitur scientiis logę sit regulas ad ueritatis confirmationem praestare, nodiq ñ phalacres nullatenus per uiri naturalis rationis lumine sint, ipsa sumpt intius egebit ad scientiq habendą, necnon bonitatem illationis prout ueritatem illatis ignoscere.// Hactenus

dicta logę necessitatem sumpt talem ad sciendą habendą pouncye, sed cy bonitatis negq ignio per resolutionem ejusdem ad p.a artificialia principia, quę necessario probabimus actus logicus fortitur, esse sit actualis logę de hac vola intelligendas sentiquam in aliquid obsistet quominus ejusmodi actus logę exercitualem fortem adsumere ñ supponat, et ab initio primis annexo principijs ut rose actualis logicus ñ nisi per actum fortitur tale sepius exercere, qui quidem actualis logę artificialis usus logicę usp.

demonstrationis scientifica sit prosequutiua ex parte intellectus actualis dictamen depromens formaliter ex requisitis, et principijs logicæ; ydeò actualis logica vecluso haud intellectus scientifice se gerere valet, quoties ad hoc habitualiter non egeat. //

Hæc est secunda pars directionis quæ ac efficaci ratione suadeo: logicam habentibus supponi in intellectum actualem ad actum demonstrationis ordinatam dictorum; id sufficit hic ad demonstrationis instructionem, subindeq. ad quaslibet sparsas scientias: quia ad hoc habitualis logica non est necessaria simpr. Min cy sicq. patet, et my perspicua fit in actu primæ demonstrationem dicentes, qui utpote logicam habitualem præcedens eaque ejus causa haud dubie ab intellectu actuali immediate procedit. Dfamur: logica habitualis per primæ demonstrationem nullatenus habita alia scientia parari quæ optime possent: ergo illa nully opus est ad scientiam habendam. Antes probatur: demonstratio actualis effectiue habitualem logicæ sufficere instituere modum in omnibus scientijs demonstrandi ve habendi: id huius causa solum do debuit præmitti Ille: ergo. //

ARGVTA SOLVUNTUR. §. III.

Prima igitur aduersarij Angelici Doctoris testimonia quibus strictim asserta docuere: primum quod opponit pro parte quæstionis decimæ septimæ artículo primo in corpore est, et causa huius: inest unicuique hoi quoddam principium scientiæ, scilicet lumen intellectus agentis, per quod noscitur statim a principio naturalitus quædam alia principia omnium scientiarum ab eis deducta: aliquis huiusmodi alia principia applicatur ad aliquam particularem materiam, quorum mentem et experimenta per sensus accipit, per inventionem propriam adquirit scientiam eorum, quæ nesciebat ex notis ad ignota procedens. Aliud depromit ex lect. septima super tert. de gen. nona metaphic. ubi Philosophus inquit, quod adolescens aptus est, operans effectus artis sine arte, et Angelicus Doctor ita legit, id est inepta ratione naturalitus præmissum quædam semina, et principia sciarum, et artium, scilicet, quorum intellectus potest capere in scientia, et artibus acta, antequam habeat habitum scientiæ, et artium, quo adepto operatur perfecte. Ex his infertur primo ergo intellectus per inventionem propriam sine scientiali logica valet adquirere scientiam eorum, quæ antea ignorabat. 2o. ergo sine logica arte intellectus demonstrationem elicere potest, et sic adquirere scientias. // His et alijs una et facilis est responsio; dicam. ergo D. Thomam intelligi naturalia ex principijs scientificis scilicet deducere velle: sicut cy scientifica de materia formam simul et materiam imponit ad peculiarem scientiam, cui propria est, sensus ejus est, perimat materia: forma vero ad principia logicæ, scilicet intellectus deducit scientiones singula efficiendo singulis, ex locis alicubi deducit formam, ex particulari subiecto materiam, sicq. per inventionem propriam simul operatur logicam et physicam, per inventionem, inquam propriam quatenus intellectus agens versus ad principia per se nota ex locis naturali lumine dictamen formare valet de exacta forma ad assentiendam scientiæ, quo scire nullatenus scientifice valet; nisi prius logica actuali acta scientifice elicere aliquomodo potuit, nq dictamen illud requisitum simpr. quoties ab logica actuali proveniens, actus formidabilis seu actualis est logica cuius necessitatem huius non excludit Angelicus Præceptor, id solum logicalis habitus. //

Arguit pro tua quod logica non est necessaria simpr. ad eliciendam demonstrationem, id demonstratio adquisita scientia: ergo. Probo may: intellectus se solo logica parata, id hæc utpote scientia per demonstrationem adquiritur: ergo. Explicata: intellectus sine logica ex huius principijs evidens deducit scientiam logicam generalem logicæ scientiæ: ergo scientia ipsa ex principijs physica secluso juramine logicæ physicam scientiam evidenter deducet ergo

rexit. Hoc argūco maxime fidyc adversarij, qui q.ª varie proponit eqquq minime rō respon-
sōē cavens, et certe delogā habitualē recte noscit, ni eq vel pa precedat, simq.ª successum evadat,
very de logā actuali ñ est xio par, aliquis enim actus debet assignari primus in genere demonstra-
tivo, qui mensura sit, reliquis forma de cetero faciendis, alioquin dabit processus in infini-
ty, quodq.ª tumultuarie, ac inordinato modo initius se habebit in actib.ᵒˢ demonstrativis, et
hinc q.ª falsissime logica actualis est ad ōēs alios supponita, nullusq.ª ad ipsa ꝟ q ꝟ resolūo, et
nostra doctrina clarior appareat memoriæ apponer in notabilib.ᵒˢ dicta de logā naturali,
et physica deinde notare logq per demonstrationem quicquid.ª scientifice alicūq cuique subet scient.ª
mat.ª sparsim valere dymēo occyduy forma fiat resolutio ejus ad principia logicæ, ipsiusq.ª nostra-
ex formāt: xonio hac qua reflexe formatum illa cognovit veluti aplem̄y scientifici actus se
habet, et indispensabile requisitū, ut scientificus sit; ydeo si xonio illa actualis est logica, ut dic-
tum habetis, hoc ad scientias simp.ª necessaria scludet logq ejusmodi reflexive cognoscat demon-
trato qualibet materialia ergo, ñ vero forsitan, et respectu formales scientifice erit, cui enim de-
ficient haud perfecte se scire xpnoscet: et licet xonio similis utpote speculativa nihil videat
apponere in oppō, facet tamen quod demonstrātio antecedat materialiter scientificā, sic forsitan talis res-
pectu elicientis ipsq: sic, praecludit quidq tacita replicia, et sic argūmento responsio quod intermi-
nus implicat, sicut logica actualis hoc in sensu loquatur, nq per actualem habitualis adquisita.
unde habuy, praeterea actus, hic autem utpote primus ñ supponit aliq. ꝟ Inclusa quia per primaq
demonstrationem evidenter deducitur principia Logicæ, cuiquidem haec est prima regula scientifica
ritudinem retinens, exprimere dicatur scientiæ bonitatem, et certitudinem, adeoq.ª illa initius incertus exi-
stens se scire xpnoscit, nec aliquid reflexit, quod actus ille aliq nullq ante ipsa supponat, ut
scientificus sit, q.ª ea sit ois primus ratio simul et regula cæterorum diq per semetipsa scientifici esse
debet, alias ad ung xactam forsitan requireretur alia quod est falsum: ydeo ab.ᵒˢ in seipsos, quodlibet
per semetipsa inspicimus, q.ª sola alia videndi est fortissima ratio; attamen alterius scientifici
cipia scilicet ergo cujusdq materiæ alaudyt, quare per illa solq veritatem illaq initius xpnoscens
secus illaus rectitudinem, quæ forsitan scientifica sit nūc ergo, cuiq.ª propter ejusdem scientiæ
ducens, licet evidens sit, haud se scientifice gessit; ad hoc est necessaria simp.ª methodi requisita
xonio, quæ utpote est doctor principia.ª logicæ, et ea despiciens inter primā demonstrationem generatimq
logicæ, et alterius scientiæ; ad illa ñ requisita alia, nec concredit logica, ad hoc est necessaria
simp.ª nempe discretionem principiorum, ergo alius recte scludetur. ꝟ Antecedens
est reflexa xtōrica: sclusa qualibet reflexione logicæ certa et evidens alicujus scientiæ da-
bilis est: xonio; ergo ad affectionem scientiæ ñ est necessaria logica. Ant.ª probatur: xonio pene-
tras veritatem sclusionis ejus penetratio veritatis premissæ certa proculdub.ª erit, id
sclusa reflexione logica dabilis est xonio ejusmodi: ergo. Patet min: quid enim obstat quid quis
independenter a logica Petry esse rationale xpnoscat, ejus eo quod homo est rationalis, et Petrus est hu-
mo, cui hoc a logica ñ dependeat? Confirmatur ubiq.ª logica reflexione optime valet xpnoscere sclusio for-
mis alicujus principij ydeoq.ª certo, sic ejusmodi xonio rationalis forsitan est: ergo. Deest maj:
p.ª quippe principia per se patent. Probatur min: illa xonio est rei per causq: ergo. Disq.ª infert.
nq xonio rei per causq est de genio scientiæ, suæ scientifici actus, et ant.ª dubium ꝟ
Ad argumen respō distg.ª ant.ª sclusa qualibet reflexione logica certa, et evidens materialis
alicujus sclusionis dabilis est xonio, xdo maj, forsitan, ssego min, cujus probationi ergo distg maj,
certa videlicet sub.ª evidens mat.ª est a forsitan xdo maj, forsitan praecise sub distg.ª penetrati similē
certa scientifica disponendum praemissæ xdo maj, sin autem ñego maj, sicq.ª distinctā min, im-
plicita probatio cessat. Jin pergendo sclusioni assentiendo distg.ª ejus scientificum est logicam praeap-
tas xonio cum adhæxebit ejusi, sed materialiter ergo extrinsece, et experimentaliter ut melius
dicq, ni forsitan sui scientifica, ad quid respondum quod deducens scivit illg recte deducendo ejusmo-
di, et quare deducta recta esse, nihilq.ª subesse falsitatis quod habere nequit, quin demonstrationis

omnib⁹ p̄ceptis logicis formem nascat, per hoc ngq; ex inse scientifica et respectu eluc̄ens
ens, quod ꝯnus certa fatus posc̄t //

Cū si dicat ens quodcūq; sophisma impossibile
ab expectata recedere recte audire, et mutare incipiet ut sit in scitu vera, sicut ante ab eo
ille, quis ad evidentiā, et forsan recta audiēm requirūtur quod sufficiens syllogismi ē esse phalacem
sciat, proprietates suas terminos servare, quodq; opportunis recte logē dispositis pre-
celle sclusio inferri, quā soly per reflexionem ad primū logē hec omnia p̄scribentia ab
unexi possit, unde lupares dubitē se quis cito ab sophismatib⁹ expediet, et ex utrorumcū-
clusionis nosce haud aliter se habere posse, ac apparet ꝓpositis secus accidere si soly sit intentus
et mutata sequentis veritatem in ter et accidentis, quā vide conspice, dymodo de pueris certi-
dine eventualiq; nutare incipiat; ut actus ille scientificus n̄ erit, quin̄ soly ꝯnus est
rei per causā, videtq; quod illius sit causa et aliud n̄ potest se habere aliter. Et hāc potest
ad fiziandam adquā in forma respondēri potest dupl⁹ maj: absq; logē reflexione optime
valet ꝯnosci eventuficē sclusio formis aliquo principio undequaq; certo nego maj, certe pu-
re scedo maj, hanq; distinctione applicata min, nego seq. ad probandam di seq⁹ ant⁹ ꝯnio il-
la est ꝯnio rei per causā et quod aliter se habere n̄ potest nego ant⁹ ꝯnio pure per causā
certitudis sequentis, scedo ant⁹ et nego seq. //

Dices: sciens demonstrationem formam certus
et evidentis principiis scientifiq; et formam habet certitudinem, sed ad necessariā sump⁹ n̄
est reflexa logē: ꝯo. Probo min suppositi principij ꝯnio pro demonstratione valet formare,
sed ad illā ꝯnionem necessariā sump⁹ n̄ est reflexio logē: ꝯo. Patet min ng principia vul-
gi mundane nam nosa. Concessa maj nego min, ad probandam dupl⁹ maj, suppositi principij ꝯ-
nio absoluta, nego min, suppositi principij ut applicabilis forme syllogistice, se-
cundo maj, et sic distincta min, nego seq. Solus logē est doctor modi applicandi demonstra-
tionis principio⁹ ꝯde efficiente illa plures immunem errores in applicatione illorum, ut in hoc
syllogismo: homo est animal, sed equus est animal: ꝯo equus est homo, quā quidem hoc
principio⁹ per venoto: quia sunt eadem uni tertio sunt idem inter se, licet omnibus aperte
sclusio falsa, quod pura praescripti logē ejus applicatio n̄ est facta, siquidem impro-
missus n̄ est distributi medij, ut ipsa praecipit. //

Ergo n̄ reflexio logē premissas evacuat
tas intus nosceret, sed mat⁹ eq; hec ut connexa sunt ex sequenti, n̄ forsan ut connexus
ex sclusione illata, quo sensu ex illius causa: alias ꝯnoscentiq; ut veritatis simplicis
n̄ ut premisse et sclusionis causa. Instruges: ꝯo demonstratio scientifica talis est precise q.ª
ex regulis logicis formis. ꝯo scientifica n̄ est aliqua independens a logē: ꝯo nulla pro-
ex logē recte sui ex propr⁹ scientia est, quod nullus dicet. Nego seq ultima quoniam enim
alia scientia logq supponit dicteqem modi demonstrationem efformandi, eaq; propria ab ea
necessario pendeat, q.ª ex dictamine predicto recte sui propr⁹ sformate, recte sui, ex propr⁹ sa-
entia sunt: exemplū est in ipsa logē que simp⁹ propr⁹ scientia est, licet a principijs depen-
deat, eo modo q.ª recte sui ex illius sformate, patet eq; in vente logē que juxta dictā re-
cte sui ex propr⁹ scientia est, et si veritas unius a veritate pendeat regulari, quas sfor-
docens. //

Instantes: dicta ꝯnio unice necessitatem logē adjudicij certi de recta demon-
strationis forma, n̄ ad veritatem ejus quoad materiq, sed per demonstrationem certq quoad
materiq alia spargica scientia; igitur ad adquirendas ipsas simp⁹ necessaria n̄ est logē
Concedamus, dupl⁹ min, per demonstrationem certq quoad materiq artificiose, recteq; dispo-
sitq; scedo min quoad materiq absolute sumptq nego min, et seq. Scientia demonstrationis ef-
fectus esse debet undequaq; certa necessaria quoad materiq, et insuper logicis regulis
formis, utriq; necessario exporti; ut scientiq generet: hec enim n̄ unquamq; certitudine
sed in ea est q.ª q; sclusio inducit, utrumq; pro nostro recte illata, q de ejus materie veritas,
informis, logave dispositis carens adquisitioni scientiæ n̄ est data, cuius scien-

uido n̄ habeam nisi per discursu recty ignoty ex notis scludendam vi illationis logæ: alias alia n̄ esset ē certitudine habita pēr primory brancharory habity.

Explicatio:

Phisicus quicyq. hoc veritatem per se noscens: quidq. movet ab alio moveri, sō. coeli movent, ab alio moveri infert; et ex illis propositionib. deduxit, n̄ tamen ordinate, vt opus, sō illas distribuendo, et in ealem ordinem cogendo vt infallibem inducendi certitudinem, sic enim ea n̄ alias ad ejus ignorem posset pervenire, cy talis veritas n̄ expresse posset in principijs, sō in ipsis tm sit implicita; ideoq. n̄ nota per simplicem assumptionem; yō premissary ordo, qui est forma logica ad illarem recte proferendam, hanc ō. conclusionis cy principijs connexionem apperit, examinis juncti dicet, adeo vt illa defectiente scientifice nunquā nota foret; indeq. colligit logicæ necessitas ad assequendā scientiā, quippe cy ipsa sola syllogisticas edoceat leges, sin applicat, et scientifice excludendi accidentia illatæ veritatis vt talis eandem, quā posuī assignavi, n̄ habeat unq. præter recte dispositionem præmissary hanc præignorare simp. necess. eget, et regt. notitiā regularum logicatum cy hoc artificij præscribentium.

In nobis, intellus ordinativus naturaliter est et discursivus: ideo ex quolibet princip. per se nota ordinate deducere valet, et discurrere sola nūa duo, et sine logica. 2° ignis reflexa qua necessarij ad scientiā ponim. scientifica n̄ est forlitan, ideo inclus per illa ignis enunciata. Ant. probatur: ignis physica scientifica n̄ est talis q. intellus per illa propriā nescia rectitudinem; sō nec ipsi patet ratio rectitudinis reflexa ignis: ergo. Patet min, et min ejusmodi quippe ratio haud reddi valet et ignosci nisi per aliq ignis reflexa in ignis p. n̄ esset causa scientiā, et cy eadem possit formari argma de precedenti reflexione in infinitum abire opus foret, eadem nqq. ratio est ad unq, et aliq. Ad primum dicitur naturaliter intellum ordinativum esse, discursivum item, n̄ tamen vi naturali sola, sō utendo logicis principijs quæ recte discurrendi modum tradunt, et prescribunt tamen. Principia reliqua illata concernentem solum tenent, secus illatis rectitudinem, in cujus ignitione scientia ratio stat forlitan hæc illa dicit, et scienti modum, quare ipsa ad discursum recty efformandum et scientificum sufficere necessum habet intellus.

Ad secundum negant. et min, probatumq, q. ignis reflexa de qua hucusq. ratio fuit medium est, quo actus alij evidentes fiunt, quatenus per ipsum intellus videns principia demonstrandam supra quæ reflectat respondere principijs artificialibus ordinem suis dispositionem recte præscribentibus, equidem convincitur de falsitate illius, huicq. firmum assensum præbendo scientifica per se ipsa propter est via quo valtim, eo quod ejus ignitione immediate in principijs ratio ab illis immediate mutuat rectitudinem, et hoc est ratio intellum præcaveo ejusmodi rectitudine, quin immo ipsa sibi ratio est ignorandi illa, nec opus habet intellus alia ignitione ut illa recte ignoret, q. ratio ignorandi alia ejus ignorando servit, sicut lux qua q. aliud videndi ratio est, n̄ per aliq lucem sō per se videt, et in nobis primis ortum est ratio cy cessit, quod ad una eandem forlitan n̄ est alia, ē ita accidit in demonstratione physica, quę cy aliarum regulam sit per se, quibus reflexa posuit esse, nec per se nec ejusq. sectura reflexione logica ad scientificum assensum cogit.

Arguit denique: ita ad secundum assertionis partem: ergo scientifici quemcyq. logicus procedit habitus, hic ignis n̄ est precise actualis logica ad ignorandas scientias necessarius est: emp. Ant. probatur: actus ille dictamen actualemq. logicæ supponit rectitudinis bonitatem edocentem: sō eo ipso logicy supponit habity cy hic per illa ignorata: ergo. Dist. q. ant. logicus procedit habitus per modum causæ, vt effectus, nego ant. per modum influentis causæ, nego ant. ad probationem rectitudinis maj. Distinctio q. min; nego seq. in sensu distinctionis. Intellus universalitas logicis sufficiens virtute gaudet ad quemlibet logicalem actum elicendum regulatum scientifici cujusvis actus ex quo actus habity logicæ permisto resultare, munus vero influere in alius scientiæ productivum actum, q. tunc præcisum munus gereret prædictæ effectus n̄ influentis causæ, et si forte postea subsequentes influat n̄ indigentia intellus tribuendum est, sō causa ratio, q. tunc illi

adest, ydē loga habituatis necessaria simp.r nō est ad scientias, quod patet insuper ex ijs
zadē adquisita habitus, qui nō dat simp.r posse, sd facilius.//

QVÆ II.ª

QVALITER CONCVRRAT LOGICA AD ACTVS ALIARVM SCIENTIARUM.

§. I.

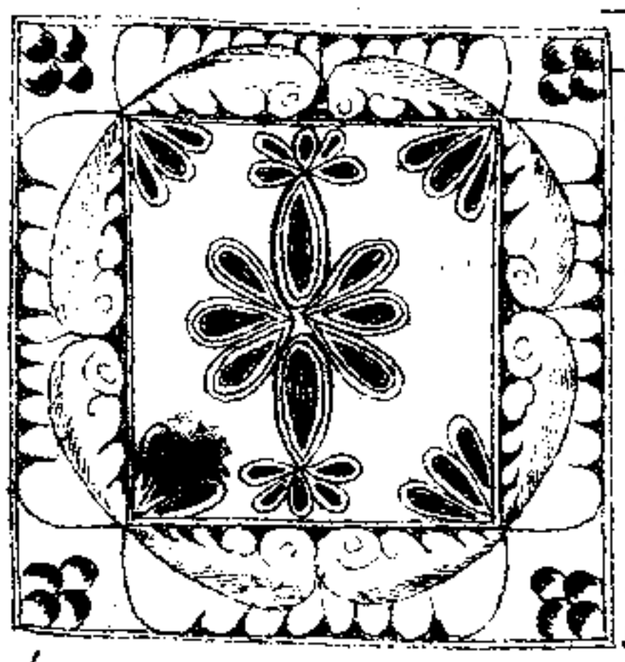

Nqualibet demonstrace duo sūdeqda veniūt materia scilicet et forma, actus, siue subiectia, et ipsius ordinatus ordo, illā nulli dubiū est quin ab alijs scientijs efficiatur: de hoc zoo. in presenti tanq sermo fit, et quatenus quomodo inp-sy influat loga, dinstituimus, ut occurrus ad alterius actus cōpl-en esse valeat, effectivus nempe, qui praestat q alio s'mil. effec-ty fiendo, ut q Mag. manū ducens nuncy characteres et sono formas, ut solū ducentes, qui sūt a nullatenus effectiui sd dirigendo vtqy efficientem regulis et preceptis, quib.s vtqy effectq faciat, sic dy Mag.r regulas, et exemplaria adducēdo-bus sedulo attendens puta vocalium literas, ydē quamnq en his scientijs alijs scientijs ad ipsarū artificiū dictū praestet loga, dinquirimus, nu simil dirigat illud, et efficiat, ny soly dirigat.r pro uniq.e p.te plu-re Theorēmatū sint, nostrates ut plurimū loga aiunt actus aliarū scientiarū nō tenere sd dirigere vtqumodo regulas praberdo, quib.s oratores frq.//

ASSERTIONES §. II.

Logica ad aliarū scientiarū artificiū actus sciendi soly dirigitur: ratiōe probatur: quae-cūq.e scientia se ipsa efficit suorū artificiū actuū: ad illud zoo vtqy dirigitur sciendi loca dirēq.a influxa: superest nqq.e loga ad quod se ipsis alia scientia tendat. Probo ant.s scient.a quaelibet proprios actus ut sortiūr scientificos se ipsa scientes: ergo et eorū artificiū. Ant.s vlq. est; nq alias sola loga sortiri scientia esset. Probo seq. actus scientificus est sortiri ab-ratione quo disponitur: ergo. Ant.s nemini dubiū exit, q certū sit solq materiq actus precisiue ab artificiosa forma, quq ducitur loga ñ generare scientiq, ideoq.e in modū demonstrandi ponī debet (quidquid sit de-atentiōe ad principia et praecepta logae) ut infallibilitatem, et scientificq inducat exactitudinem: seq.a est legt.a Ofirmatur p.o sola directiue Mag.i elicit discipulus effectū actūs sine arte: ergo sola directiue logae philosophia potest artificiū logq producere 2.o; iuxta plures adversarios sine logica actus artificiosi melius elicit: ergo pariter logica hoc facient.//

Respondent adversarij scientiq particulares solq subiectiq suorū actuū ñ nere, secus formq, cuius.e nihil potest adquod ñ praeiret, haud ex quibus prodire va-ler artificiū logq actus ordinatus, ideo sola loga in cuius ordine est, quia re scient.a q ulibet praeter logq scientificos actus elicit ñ adequate secundū materiq, et formq simil, sd indeq.e tqy quoad materiq: doctrina haec si parū reflectatis praeoccupata manet, et quo praecipue Disputō loga cuiuscūq actus ñ pura adhuc est, sd una.e forlis ratio scientificq sciendi ipsis, per illq nqq.e tqy solutionis cui premuntur aperta fit, notaq.e conexio per quod certus in-dubius reddit deducendo illata; sd Philosoph.a o.q scientificos ut tales actus nequit esse-re, quin sciunt simil formq unde tales fiunt: ergo.//

Demde arrfray illud modus est eliciendy actu, qui posse nr̄ ponēre eg quē quid dū- 21.
tncy ā subiecta actu, sd ab eadem scientia perquā hoc, et ille causari debent; ut
pote illoy perfectio intrinseca potentie exacta, quippe qui dat formā dat req.ª ad for-
mā. quin ep hoc liceat inflexe propriq transilire spherā. nēnim arrfray p.ª et ve-
luti obiy tendit, sd veluti ad veritatem in ipso declarandā. Praterea; arrfray actu est
modus indistinctus ā subiecta ejus (ut dicēnab.s adversarijs perpetuā) quidem conatu-
onem ad praceptā logā artificiosus fit, utriusq.ª ego idem principiy effectiuy debere esse
affirmat cū D.s Thom.s quarto metaph.ª lect.ª q.ª inquiens: in parte logā qua dicit de-
monstrativa sola doctrina pertinet ad logā; illius vero ad philosophā, et alias particu-
lares scientias; sd doctrina sola scientie perfectiuas salvata; ergo ab dub.º; for-
me mentē D. Thome nostry est assertū.

ARGVTS OCCVRRTVR. S.III.

Objicit° 1.° arrfray actus cujuscūq.ª scientie logy est fortior, sd arrfray fortior logy
ergo per solā logā valet effici: ergo. Prob.ª min: arrfray fortior logy extra spherā alius cujus-
bet scient.ª est, et intra propriā solius nenay logā: ergo. Ant.ª claret nulla enim ā logā scientiā
logy arrfray tenet cy sit hujus obiy et mat.ª prop.ª. Dcta ma, neg.º min: ad probationem dicº.
ant.ª extra spherā obiorq aliius cujuslibet scient.ª est, recdo ant.ª actuq [illegible] negoant.
et neg cy probāte implicata. Jugulis philosoph.ª nequeat actus sui artificij ordinem ad ob-
cy tqcere, neq.ª ejus passiones et proprietates demōstrare, q.ª tamen formaliter [illegible]
tio valicet, premissarumq.ª necnon conexio scientialis cy premissis scientificy [illegible]
cy hic ut talis ex qua prodeat; illq efficere necesse habet, etenim ni arrfray logy [illegible]
materia logę rfecay fit, haud intra spherā actuositatis ejus est, sd intra lumi[illegible]
soly, yde philosophia formalis illud extra spherā sui obei nr̄ egreditur.

Ad 2.

mostrandū forma in ejus actuositate nr̄ includit: ergo nunq dicta. Ant.ª proba
esset absq.ª inexperti logā illq physica deducere ex propriis principijs posset, ac
nata assertio precedenti dictis: ergo. Nego ant.ª et max probatio, aliud quippe est, quod arrfray
logy physice materiq ordinans in ejus effectiua tendat vt aliud quod sit impius principijs
presenty; ad primū sufficit, quod attendens doctrina logā actu ipsa valeat formare, quod
utriq.ª potest, ad secundū prarequisitus, quod princip.ª illa arrfray tenens, expressefq, quod
nullus dicit, nec ex dictis sequitur, sd omnia necessaria directionem logā supponit, et eandem
tenetq: a rafray nr̄ directive, sd executive cy proximiore physicq. Insuper: philosoph.ª tenet
proprij actu quoad subiectū, q.ª prout sic ens mobilis ignis est obei ejus, sd similiter est
ignis artificiy obei logā, ergo prout sic in sola tenetur logā.

Resp.º dist ano do min est ignis
artificiy ut quo se habentis recdo min, ut quod, nego min, et neg. Ejusmodi philosoph.ª ac-
tus est ignis entis mobilis tqquq obei ejus, sc̄us artificij; hocteny respectu illius actus
est id quo artificiose tangit physica obiy proprij, nr̄ quod per illy attingit, yde philosoph.ª
efficiendo illud ultra sui obiy nr̄ progreditur, remanet ergo quod actus proprios dirigat, et esse
tiat logā. Philom.s faventis etiq in aliena materia efficiy scientiy ejus, quodo aliquod
principij logy assumitur ad probabilia in alijs prienijs scludendy, quo sensu intelligendus
est D.s Thom.s loco citato inquiens, et sic apparet quod quidq partes logā habet ipsq scien-
tiq doctrinq et usy, sicut dialectica tentativa, et sophistica, quidq doctrinq, et usy scius
demonstrativa; tuncenim actus subiect.ª ad logā spectat. Similiter dy docet idem scientiq arti-
ficis artefacta venire, sicut scientia Dei, quia rerum omniy est effectiua causa, loquitur
de scientia artificis ad actus in mat.ª prop.ª formatos terminata, et ejus sensus est, quod
sicut artes proprios efficiut actus, ita scientia Dei omniy est causa rerum.

Ad alij solven-
dū objectionē adverte, quod ratio actus, sicut scientia nr̄ ab effectu, sd obiō sumitur, yde

quęquis aliâ scientiâ præter logicę artificij causam, quodmodo in illud scientiæ obiectum cendant artes reperiri possint ñ dubitet; bene vero logicę propter oppositę rationem; præterquę quod reperiri artes reducere possint, quę efficientes inducendæ artificij; quare artifex artem polleni dicitur, ex qua precibus artificij exigatur, quod ingenue dicerem, forme per precibus elicientiq, ex hinc venit quod artificij ab arte promanare possit directive equę, et medicate, minime semper effective. 2° notam logicam valy ad alienos facilioreę actus inducendę equę et medicate, scilicet impedimenta removendo ut activa philosophi virtus artificiose in actu exeat, sicut Sol impedimenta tollit ut videat homo. Similiter ultro scędire per varios actus quodammodo augeri logicę ad obtinendę equę quarentes obiectum sunt, qua reperiendę logicalem habitu necessitatem augeri; et hęc sufficię pro tractatu 1° præmittendum ||

DE ENTE RANI SIN COMMVNI

Metaphisici potius investigandi est quę logici tractandi usus: nam Metaphisicę, cui de Ente in omni, eius partibus, et eidę proprietatibus propę est oppositę, de Ente maxime præcipue tractare spectat ex istis membris constans; omnium rationem illa: ad quę in logica exercitia plura ex solitis absque notitia huius percipi vix queat, placet hic de ipso disputationem texere, nempe de Ente tractatione metaphysico, ex logico illam breviùs imponam, et percurram clariùs utrique

QVÆSTIONVM DENTURIÆ

ENTIA RATIONIS SEU ENTIA RATIONALIA

§. I.

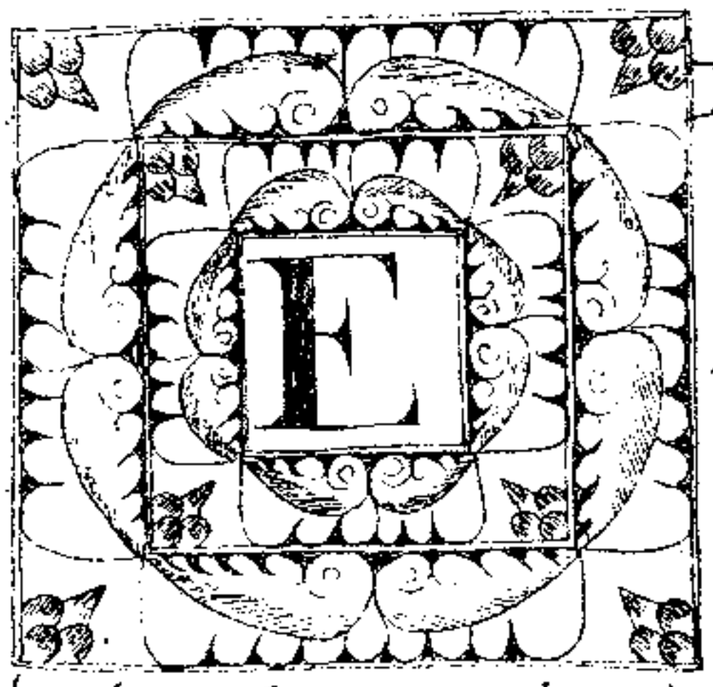

ENS rationis ita dicitur quod ratione percipitur tripliciter est, efficitur quod nullumpacto quidquid ab intellectu fingitur de actus intellectus intra entia rationis nuncupatur: subjectum quod nempe intra subjectatur, et cibro veluti recipitur, ut species intelligibiles, et habitus. Objectum denique appellatur quod ratio objicitur, et ab ipsa noscitur. Ex his autem quaedam sunt, ut realiter esse queant, quaedam nec sunt, nec realiter esse valent, nullumque esse praeter obiici intimi habent, et de hoc est quaestio praesens. Quod ens est duplex, aliud rationis rationatis, sine fundamento, quod quidem ratio efficit nullo ad hoc habito fundamento intra sic accidit dum ex traductionis fingit sibi nunquam mentes formas, montem aureum vel hircocervum bovem alatum aliaque similia monstrat. Aliud est ens rationis rationatae sive cum fundamento reali ex parte rei desumpto ut invento in rebus, ut cum intellectus videt cum bruti hominem venire nullatenus discurrere, animal ingenium, velut diffentes rationale capit, sic negationes rationis, et privationes, unitatem, distinctionem et relationem, quae intra vera non sunt, quibus ejus plenioni cognitioni resistit. His suppositis quia ens rationis evidenter infinitabus? ut enim scit quod negat nescire, si hoc secundum ostendit: si primum, in eo quod scit intelligendo facit ens rationis cum non ponit scire, nisi debuit accusari sine, per quod sciat, negat ergo quod asserit, et cogit avarus quod intelligit ignorando alios non permittat, nihilominus Em.us Sfrondatus eorum negat experientia contrarium quibus ens rationis dicimus saltem in hominem cadere posse dicit, secum insolentem animum facile patientem. pro se allegat Illust.us Caramuelem, et tanquam non nullos, quibus subscribunt unus et alter. Familia nostra, sed ego his aliis ens rationis omne et cum fundamento cum sine illo a medio tollere conor, alij quidem mentica tamen modo. Communior tamen opinio universa probat; cui adhaerere authoritas et ratio cogit.//

DASSERTIO NRA §. II.

Dantur entia rationis praeter objectum nullum esse habentia. Affertio haec ex dictis clarissima Thom.i patet. mentem sonat textus prosologi sic alentis: multa nequam cogitamus non esse, quae scimus esse et mutavisse quae non esse scimus non possumus. sed fingimus ut esse cogitamus. Subscribunt Arno.d P.r Pal.a Pon.e Sag.e Arr.a Sex.a Arr.o Cen.o ad secundum quod non habet in se ut cognoscatur, sed ignoscitur inquantum intus facit illud cognoscibile, inde vere fundatur in ente, inquantum non ens est quoddam ens rationis apprehensum scilicet a ratione, id ipsum docet P.a Sec.a q.t Oct.a Art.o P.o ad text, ubi ait, quod illud quod non est ens in re non capitur ut ens in ratione, ut negationes, et privationes entia dicuntur rationis. Clarius si fieri potest explicatur ap.o quaestione sec.o ubi haec habet. ens obiectivum intus tantum, cum nihil scitur non ponit nisi secundum quod est ens actu, unde nec opposita ejus intelligere potest intus, nisi fingendo ipsum ens aliquomodo quod ex intus apprehendere nititur effectu ens rationis. Nihil in utraque allegationibus nostrae expositionis valet, quod praedictas authoritates non adversetur.//

Sua ceu ego aliquis xaos nonne enus xaos: intelligit quod soly esse habet obauy in xaos: si placeat sunt qua nully proxsus habent esse preter obauy in xaos ergo. May esto enus xaos defin. Probo min: pluza qua nullaten.^us in mea sore, acsi essent apprehenayem; sd hec nully prorsus habent esse preter obauy in xaos: ergo. Probo may: negacio et prudens sane sequi et de ipso loquimur y ugo acsi essent, ut ex dictis tenebras operare texq; sd hec nec vere sunt; nec esse possunt in mea: ergo. May ex authoritatib.^us prefatis patet et reg.^a log.^ae etenim nens sua est negatio nisi ut ens, ut peralio quod apprehensy esse ignorat negat. Ut patet predicta ut omnia sunt mihi obay ignotis, sd hec non ex mungo per aliquod esse reale: ergo per obauy tray. Min est recidens, et reg.^a inffertur: nullyens soly superay inclusus nihil ipsy terminare valet quod alter.^ aliquod esse reale habens esse; ydo si negacio et prudens nully esse reale habens restat ut ignoracia pro esse obauy tantum.//

Contra. Nullo fydamo dicimus Deus hzico cexy apprehendere, lapidem despuyem, plures Deos valet, sd hec omnia nec vere sunt nec esse possunt: ergo Probo may: qui hzicocexy repugnyem sepit absdub.^o sibi hzicocexy objicit ergo. Dseq.^a inferez, sc enim intlus aliquomodo sibi presentem facere hicocexy potes; quare pro libito nequibit? ant.^a ommexio negabye adversarij cy affirmao et negão non sit nisi dubito aprehenso. 2.º fydamy prebent nos per hoc quod ut ignorantes alia assunt, sd intlus sta ignorando enus xaos sficit: ergo. Probo ant.^a animalia quod est dzibuay et in plurib.^us animalib.^us duo verey ob mutuam convenia, quq adinvicem ominade cye intlui prestat fydamy ad ipsy velut genus sapiendy; sd vtè sepy alia acest ignorancia cy sit uny de multis predicabile specie differenib.^us quod animal vize non habet: ergo. Eadem forma vt valet argmty circa oia entia xaos absoluta, et respectiva.//

Respondet Emin.^us Sfrondat intly procedes noscere nihil affirmando esse, quo sensu very dicit, secus de ipsis aliquidee judicando, hoc enim esset non privationem, sd ignoscere obay ab ipsius alitio: cyq.^e per eum non fiat ens xaois sepit enim quod revera est non negão alia acest per ignoriam negacy nully fieri oportet ens rationis. Sdm de chimericis venit nq hzicocexy aprehendens non utrumq.^e nq unq.^et eqdem sepit, sd utrumq.^e seorsim ait, quo sensu quodne vera ex aprehendit, judicaq; entidatem utriusq.^e repugnare: dem hominem lapidem seu hois et lapidis naturas, ydo quasi lapidey sapiens hoem, quod fore impossibile non est epistere. Solutio hec sapientissimy Suith exxore capay sumcit, ergo supponit nos intlui non sepiendi dzibuere negationes ut aliquid inre existens vocare ens rationis, ens q.^e tale terminare, et similia identitatem hzicocexy, et cexo realia possibilem judicando quod nec huius.^e ullo verbo illuimus, sd solummodo esse quoddq obauy, non ens intly dupum.^o offerre, ut ipsy noscat, q.^a per non esse ignosci nequit, ens q.^e xaois fune efficere ngper illq ignotum quod neq.^e in re est, necy quq posse esse, obause est in intlu.//

Ergo clariori percepcie scire oportet intly commody entis negacões ignoscentem dicinq.^a aliquod esse reale dzibuat ipsis, sc q.^a cy nihil sine acsi essent sepiret, quod est idem ac negacões ipsy terminare velut si entia realia essent per esse obauy quod accipiat, ut illud subtq; cuit per speciem entis realis rapit eg. tenebras per speciem lucis dzecte lucem, in dzecta las representatem ergo quo habet intlus ipsas secorq ponere, et tenebras obay intlus esse, inq.^o pucie est obauy esse sretinens ens xaois; ideoq.^e non ens non per nihil ignotum terminat, ignoscitq; non xae huius obtio.^e esse, quod exponere ipsary ponit et se habet velut id quo, seu xae cuius intlus terminatx ad non ens; ideoq.^e ens xaois sepiendy est ut sciat quoddq ssqs epn esse ut subto et obauo esse rapq forma, sicq.^e tacy terminare. Pari famulet dicim.^us quod quo intlus non posset nq unq in hzico, et cexo prascipere velut ita inre esset; posset tamen sibi objicere ejusmodi identitatem repugnyem, et hec illius obay esse quod sat est ut sciat ens xationis.//

ARGVTA SOLVNTVR.

§. III

Ad 1.um p.^o nulla entis xationis assignari valet effecaxa causa: ergo nec illud est. Ant.^a p.^a: aliquem esset assignabilis maxime intlus, ut hic non posset esse: ergo. Probax min causa realis introducere nequit ens xaois; sd intlus est ejusmodi: ergo. Min certa videtur, nq causalitas realis cau-

ia utpote realis ens reale requir ñ p̄sentare, min. ex obscuri, et neg.ª cōsequia. Resp.º neg.º ãm.º et min probatio, cy probativa may cuyus impugnatio ꝓbationem dicitꝫ? causaliter realio causę ens reale primarię et directe requir ñ p̄sentare, recto, secundario, et indirecte subdirꝫ? causaliter causę realio forliter ut talis recto, materialiter expere, neop. ens rationis utpote, utens ens sit pure intelligibile exponca soly ex parte causę, quod sit intellectiva; ydo intlus in ordine ad soly, nec realiter entitatem assumit, nec ab hac exigitur, sed intellectivy ens effectus bre-matus ejus, et directus realis semper est; nimirꝫ verby mentis, vel speciei exbrerva, recipiatis vero et indirectus beatitudinem ad qua aliis qua hic exigit ñ ex primis, causa realis valet esse, sicut effectus finitus ab infinita causa proveni-re potest.

Locus ens per causalitatem sit realem, per intellectionem autem qua realis est: Hg. tamen per ordinem ad ipsa de loci realitatem ñ importat, nec ut realis sit intlus. Replicabis: ens rationis intelligibile ñ est: ergo nullo modo ab intlu pendet. Sed probatur: esse intelligibile præcedit intly ignorantiam; ens rationis intlus ignorantiam sequitur, minimeq. præcedit: ergo. Disting. ãm.: intelligibile ñ est exercite, recto ãm. conat, neg. ãm.ª ad probationem vera may dimg. min: ens rationis exercite ut ipsum, recto min. cognite accepty, et quoad essentiã neg.ª min, et neg. dico ens rationis ñ habeat esse actuale, et exercitum pro priori ad cognitionem esse tamen cognitum habet, et possibile, cognitã, cognoscibilitatem autem in ñ repugnãtiã, ipsamidineus ad actualem cognitionem terminatã, sicut producibilitas creaturarum in ñ repugnat ea, vi aptitudine ad illarum actionem productivã terminatã: sicut ergo creaturæ q.ª in se esse ñ repugnat antequã fiant ut producibiles, simili modo ens rationis in intlu esse ñ repugnat antequã sit actu cognoscibile dicitur, et est.

Instatur: quod in se ñ est, nec esse potest cognoscibile nequaquã ergo ratio ruit dicta. Antec. probatur: quod in se ens est, nec esse potest nullo corporeo sensu percipi valet: sed impercepcibile sensibus cognoscibile nequaquã est: ergo. May ex evidentia, et min, notabili, nihil enim nisi per sensum potest intly notidi: ydo ortus duplex obstat contrarius illud Philosophi dicty ex nempe; nihil est in intlu, quod prius ñ fuerit in sensu. Explicatur: quod reale ñ est ens, nec entis realis speciem gerit, haud cognoscibile ullo modo potest; sed quod nec in se est, nec esse valet ex ejusmodi: ergo. Min. probatione ñ egent probatis may: quod reale ñ existens, nec realis entis speciem gerit, in reali specie videri nequit; sed nihil nisi per speciem realem representativã sui cognosci potest: ergo. May ex eo patet quod species nulla representativa valet, quod ex opposito, et obro directe representato dissimile; min ex certa, et neg.ª consequentia; quod enim ñ est in se, nec esse potest cum sensibile ñ sit aliena specie, scilicet, entis realis, et sensibilis profecto esset, ut in mentem veniat.

Resp.º neg.º ant.ª cujus probatio rerum may, dicitꝫ? min; impercepsibile sensibus per se immediate, pergs aliud, recto min: impercepcibile sensibus per se precise, neop min, ex implicita probatorum in mentis distinctionis, quo etiã est intelligendy affinity Aristotelis. Quod in se ñ est, nec esse valet, cy nullo reali caudear esse, sensibus per propriy nequit objici, ad hoc ñ tollit quominus per sensum ad intly mediatus cognoscendy, ñ enim ad hoc est opus quod illi per se vel per-ceptibile, sed datur, quod per ejus immissa speciê aliqua illud intlui repræsen-

rare posit, alias nec Deus nobis notus esset, qui ob rag immaterialitatem ven-
sib. percipy n̄ permittit, id tqy perfectiis; nec similiter sonorabili sub quae-
set, qg n̄ sensui, id per accidentia fit sensibili; quod autem n̄ est in aliena po-
sit representari specie, vel sui opponi est luce meridiana clarior, ng ay quod
cyg quod est per qy quod est excitabat, vel opponatur alteri ejus directa re-
presentativa species nequit n̄ de notato oppota representare, vel distincta.

In oppositum ergo sit auctoritas D. Hieronymi ext. metaph. cor ejus
per decem dierum laborem ceruum magnum sonora vocem persequentem velocius
ipsa exercitio. Et p.a p.te q.e 15 arg. S.c ad p. ubi dicentia inquit quod malus re-
cessit a Deo n̄ per propria locum cp̄ bonum speciem boni. Deinde cultus n̄ est
prop.a representatae careat, perfecte videri nequeat, qg optime in specie mali
sufficienter reducere valet, ut qy attingat intima sic discretus per suas partes,
per species nempe naturg duplicio quas primo in mentem venit, quaeren.o qg-
libet secundg propriu esse principium cy ista videns ratio, et hoc ipso dentatem
utrumq; repugnantem percipit, eodemq; ubi objecit, ac si esset aliquid similiter re-
nocturnus tenebros per speciem lucis, qg per oculos nota exiguo diu cubi n̄ videat men-
tu fydamy prebet, ut tenebras odisse possit, apprehendatq; ens suis mali ad explica-
tionem, ng si oppto vitiato in mala re-ipsa species, quae n̄ dissimilia?

Arguit 2.o nully est debile fydamentg, ut res aliter qg ay intelligatur: 2.o nully
ens suum est ay fydamto. Ant.s probatur: fydamy ita res aliter qg esse intellua-
tur, est fydamy ut nullatenus res intelligatur; 2.o nully est debile fydamy, ut
nullatenus res intelligatur: 2.o Non est indubia, probatur may: intia res aliter qu-
am est in intelligitur; 2.o Mr. Soprene docet Magn.s Theologiae quaestionis 2.o
2.a, et octoa.a 6.a Inquiens: quisquis alig rem aliter qg ea res est intelligi facit, Et
sic qui Deum aliter quam sit intelligit, non facit quod malum re-
ret est intellua, nec intelligit; 2.o res potest quadrag intelligi, nisi ut est. Hoc doctrig
amplectatur D.s Thom.s p.a p.te q. octoa 3.a art.o 7.o in corpore dicens; n̄ potest unus
eandem rem magis intelligere qua alius, q.a si intelligeret ea aliter qg sit vel melius,
vel rejus falleretur et intelligeret, ut arguit Augustin.s Quo quidem ad evadendum
Philosophin.s eig rato videtur valet q.d intia res aliter qg sit ay alio esse ab eo quod
habet intelligitur, qde n̄ proprig esse scitur, et hoc n̄ sensu, nec res dicitur intelligi

Resp.o negdo ant.o cuius may probatur dupl. fydamy ut res aliter qg est intelligi-
tur aliterae se habente ex p.te primo obi quia est inte rede may, aliterae se habente
ex p.te intelligentis, ut primo obi ut intellecti, nec.o may et vera min, ant.o proba-
tionis dupl. intia res aliter qg est n̄ intelligitur aliterae se habente ex p.te primo
intellecti, qui est inte, rede ant.e ex p.te intelligentis, seu intellecti ut est in intellu, nec.o
ant.o et sed. Duplex genus est discernenda adequata, seu entitativa una rem inter
inte alienos et nugq differens ens suum, abstractiva alia qg obiu intentionale-
ve partiale, de entia rationis est factiva, relation vo. dy animi a rebus prsqy
ab opa recepta forma generis, qg illi ut precisive sento, secus ut est in re extra-
huic ita esse existimado, unde nulla fallitas intervenit, ve error falsa opinione
existens, erit tamen ut ita superesset esse nempe inter rebus ap.te rei et sensus

Solutio est D. Thome ubi supra q.e octoa. 3.a ubi ad pum, quae ubi objicit;

ly mos; quo abstrahere dicim̃ dupliciter, uno modo per modu operationis et diuisionis, seu cu intellectus aliquid intelligit non esse actu, de separatu abco alio modo tm modu complicatis seu cu intellectus non intelligit nihil indecydo de aho; abstrahere igitur ea qu̇ secudu rem n̄ sunt abstracta secudu primu modu abstrahendi n̄ est abiq falsitate, sd secudo modo abstrahere pt intly, qu̇ n̄ sunt abstracta secudu rem n̄ habet falsitatem, ut in sensu apparet: cu sic dicitur quod intlus est talis, qu̇ intellectus rem aliter qu̇ sit, scy est, si intellectus assentiret ad rem inita: unde falsus erit intlus si sic abstraheret speciem lapidis a materia, ut intelligeret eam esse in mat̃a, ut Plato posuit; n̄ est autem uerum quod proponit, ut intellectus accipiatur exp̃te intelligentis; est enim abiq falsitate, ut dictus sit modus intelligentis in intellectu, qu̇ modus rei in essendo, q̃a intly est immaterialiter, per modu intlus, n̄ autem materialiter per modu rei intellecte.

Cum animalis et rationalis n̄ sint essentia una duorum considerari queat, et unu quodq; ea esse in intlu, animal secudu quod principiu sentiendi est et rationale secudu quod principiu discurrendi, quin intlus sic capiendo falsus deprehendatur; dumodo alterutrum precise apprehendat alio n̄ apprehenso; n̄ enim erit quis ad veritatem apprehensionis quod rem intelligens intelligat simul sia quibusq est ee in re; nec item est falsus intlus animal ut genus, ut predicabile capiens; quo modi tamen n̄ ipsi ut est in re, sd ut abstracto effert: ita D. Thom. q. 17a & por. art. 6. in corpore: nihil, inquit, est in reb̃ qu̇ sunt extra animu, cuius similitudo sit rō genus, sd speciei: nec tamen intlus est falsus, q̃a ea quibus sunt utq; rationis scilicet genus, et species n̄ attribuit reb̃ secudu quod sunt extra animu, sd solu secundu quod sunt in intlu. Ratio huius est q̃a sic intlus intelligens n̄ apprehendit aliud esse aliud quu est, sequit essentiq, et nag precise sonatq; ordine adeptionis nascit ut 2a intentionis obiect, cui nihil in re respondet, eaq; propter quid pure obiectu est, quq; exp̃te animalis ut abstracti uniq; se habet ut fictis rō ipsu intelligendi. Q

Quoquo tm modo sive sine rationali, sive ut genus intlus capiat nec falsus, nec dicimt ignorare, quibus aliter qu̇ est ut intelligat, q̃a minus aliquis nequaq; exp̃te animalis ut est in re capitur, quod si accideret non esse exp̃te rei intelligibilis falleretur tame, et minime intelligeret, solu modo autem se habet exp̃te intelligentis, ut obiectu ut intlu, quatenus apprehenditur unu alio n̄ apprehenso, ut supra illud aprehensu prius sic apponitur, ut ignoratu modo quo ignorabile profecto est, et ignorari potest; tyc cu alio esse oportet dicitur ignorantia; id hoc esse in eo quod, id quo res intelligitur est. Ostendet ad hanc explicationem explicat Mag. Preceptor authoritatem Augustini, et mentem propriu loco in argumento citata inquiens: quod aliquem intelligere ung, et eadem rem magis, qu̇ alium potest intelligi dupliciter: uno modo sic quod li magis determinet actu intelligendi exp̃te rei intelligibilis, et sic ponitur unus eadem rem magis intelligere qu̇ alius; alio modo potest intelligi, ut determinet actu intelligentis exp̃te intelligibilis et sic unus alio potest eadem rem melius intelligere, q̃a est melioris virtutis in intelligendo, ex hoc patet quilibet entia rationis sine fictione propria et omni secluda falsitate posse effingere. Inquirer quid sit, etiam quis sit fortasse ens rationis? quoquo modo sit, ex dictis propriis ex istentiq; supra ponitq; definitionem rejicitur, nihilominus n̄ modica lis est circa forte materia-

ay qm quodq enim solyt ens rationis in existentia nominatae sonitu sistere: alij in rationato ens realibus falta ipsius unitio; & ens alij in esse pure objectivo adequate distincto ab ente reali esse diuyo et possibili. Huic opinioni, cui adhereo, fauet D. Thom. authoritate inductu adpraecedentem probationem, et insuper q. p. de Verit. et aut. p. ad 7. ubi sic ait: ens aliquomodo accepty dicit ens ente, secundy quod non ens extenditur ab intellu; vde in 6. methaph. dicit Philoph. quod negatio vel priuatio entis uno modo dicit ens: id esse non ens ut apprehensio dicty non esse reale, 3o rationis est, non esse quod habeat ens inse, aut habere potest, id pure obiuce in intellu: zo.

Secundum tacue entis rationis fortes unitur ita est per quod essentialiter ab ente reali quolibet recedimus; id per esse pure obiuce in intellu ab oi reali ente ay entitate, ay possibili dimanatur: zo. Istud may: utrumuy enim et quantity idem sit; mm enim patet, quod esse pure obiuy esse reale nequit existens et possibile eidemq immediate opponatur. Sed maius: ens rationis esse debet in aliquo medio inter ens reale et puru nihil, quoniq aliquomodo ens obiuce realiter, non autem realiter ut puru nihil; at esse pure obiuy in intellu medium quid est inter ens reale et puru nihil: zo. Secundum: per hoc quod non ens objicitur intellu omni alio realiter distincte ens rationis: zo. Probo ant. per hoc quod non ens objicitur intellu fit necessario ens. id non ens reale: zo ens rationis, hoc totum inesse pure obiuo formaliter patet. Objicuy p. inuentes ens rationis per aggregatuy ex entib. realib. falso unitis: quoniam montem aury aliudue simile fictum ens rationis; id equimodi ens nihil praeter reales naues montes, et aurum et ipsorum falso unientem importat: zo ens rationis nihil aliud est quam aggregatuy falsuy realiuy entiuy. Min. probatur ea precise fictus ens rationis quoniam montem auru, q. a utrumq naturae esse impossibiles sapimus falso unitas actu, et existere, nego may; sortes est inexistere, nego may: min, et aequisub distinctione data. Dicuo simile ens rationis realiter, et existere esse in genere praedicatae naues falso coadunatae sortes vero in unione utrumq naa per illa ficta ipsorum, respectu cuius aurum naa, et montis veluti subiectacuy, et subay ve habet receptiuy, aliquo ex praedicta ratione quoniam falsa, sit realis ens rationis per illa unitiuy sortes non rationis esset, sed quid reale. Sed dices: exparnb. incorruptibilib. tuy resultare valet corruptibile, ut claret in homine, qui corruptibilis est, quoniam exparnb. incorruptibilib. ponitur, nihil ergo may quod ex entibus realibus resultet ens rationis. Dicendum am. nego neq. Disparitas est meo quod unio materiq cum forma defectibilis est et corruptibilis, et per hoc corruptibilis homo dicitur, ens autem rationis inaccurato pacto nihil rationis importat, id totuy reale est. Si dicas unionem illa indiuidua esse a mare et forma, proindeq incorruptibilem, respondeo ab illis saltem diuinum quod certitudinaliter sciendi, et prout sic esse corruptibilem: rationia in oppositum dicere multitudo solum vulgia manent.

QUÆ NUM
denominatio extrinseca sit ens rationis vel reale? §. I.

Extrinseca denominatio dicitur quæ extrinseca subito forma, vel potius obiecto præsentat, ac differentiæ denominationi intrinsecæ a forma subito intrinseca proficientis, sic denominatio filii respectu patris est extrinseca, quæ subito exquavis aut in pariete non est, denominatio autem videntis utpote ab eadem subsistente in facta potentia intrinsece recepta pululque intrinseca suscipitur; hinc est quod denominatio extrinseca haud à forma aliquo exigatur, sed ab illi. quæ quodcunque modo relativa sit, et ad aliquid extra intrinsecum subiectum præsens tendit, ut filius, amor, scientia &c. Hucusque nobiscum sentiunt omnes quibus aliqua denominationem extrinsecam fortiter accepta effectuum est causa; ita Sapientium Curiel Joannes a Sto Thoma et ex nostris recentiores fere nulli. Durandus in 2.m distinctione 1.a q.e 5. art.o 2.o media incedit via, sentiens denominationes extrinsecas abactibus rationis proficientes, ut denominatio sonitus, est causa eius: reliquas autem quid reale. Hanc huic opinionis defendit Exim.s D.r Mastrius, et est communior nominis scholæ Scotisticæ, tum Thomisticæ.

Assertio nra.

Extrinseca denominatio quælibet ex forma reali profluens, realis est. Suadetur ratione: effectus ex forma reali communicata realiter proficiens, abstractivo realis est; ergo extrinseca denominatio filii ita se habet; sicut ergo cæteræ: ergo. Maj. est evidens, et ratio minoris quoad realitatem formæ: quoad realitatem communicationis probatur: forma subito communicatus extrinsece, quatenus tendit, terminatus ad quid, et in illo sistit; ergo vere realiter tendit ad obiectum terminative, et fundatur in eo: ergo. Maj. a quodlibet notæ familiæ negatur, quod iudicat ad communicationem satis extrinsecæ formæ hæc, subito inhærere requiri, quodque intrinsecum illius communicationem immediate fundat, nullo modo minoris probatur, quia infra probanda, probo min: ut declaratur fictæ exhinc paries videor; sed non nisi per visionem ad parietem terminatam, ergo videntem: ergo. Neg. vis: sed repugnat videri parietem, et filium nesciri: ut ergo nulla interposita fictione exhinc video parietem hic et nunc realiter nullo modo denominatur proindeque denominatio ejusmodi non ficta, sed realis est. Explicatur: per

hoc precedere quod aliquis corpus terminetur ad Petry hic laddeus sortitur, nitur: sd sonio realiter sortitur terminata ad Petry: zop. Mundo orbis certa probo magis per hoc precedere quod aliquis sonio terminetur ad Petry sortitur hyc ille sonoreit & implicat unq sonoreze aliq, quin hic abillo sit sortitus zonitus, utraq; enim penes vocem actuq, et passiuq solymodo differt: zo.

Petrus Stratory respondet: ignem uiq; in parietem realiter tendere hyq; similiter terminare parietem se ostendo, aff. extrinseq denominaoem fydamentalem egij ignis, eiusdem. terminao predicta mentis fydamy prebet ut parietem per mody subi, ignem velut forme subo inhgrentem attingit; ps vero solem uiq; ig sub ignis applicatus intrinsece communicata parieti, q. effectui sortis forme est ipsa forma subo sortiri communicata. Soluitur hyc fydamus extrinseq denominaoem habeat, uiraq; sui, zomi, dilecti denominaoi sortiri ps nisi ea unione, vl zonitione ea subeq intrinsece afficiens sepra resultet n extrinsece, sd intrinsecq propriume ut, eq ex forma intrinsece in subo recepto solymodo prodeqt, per quod immediate intrinseca denominatio ab extrinseco deffert. Vltra ad ipsy: vel qualis est forma ducius denominao, vel supra mody applicationis eiusdem, puta adherentij n dicens, alias ipsq realem esse teneremur allerere, eq sito ut forma realis, ut dicitur, est applicatio, vel communicatio abstractiua intrinseca, quomodo denominao intrinseca dicitur esse? ad extra questus responsio est, quod ut ex arulo patet de extrinseca denominatione procedit. ℣

Ingenua ingenue quidem quq plures ex nostris occurrit ayentes extrinseq denominaoem solem exponere unionem quglibet, vel alig forme per mody forme extrinsece communicate parieti hyeq velut subq unionis accipere, quod toty est opus rationis, nraq; uno n est realiter sorma parietis, ad ponentiq, sicut huc est patuit terminus, vl obiectum, n subiectum illius. Soluitur n minus ea, quod unio ut parietem tendens puta exprimit munus actionis, sub quo denominatiq huc n valet, n etiam parietem respicit, ut subiectum cuiusq; effectus, sd ut obiectum ad quod extrinsece tendit, qua sub raõe parietis nequit fieri denominationem accipere, quq pariorem ironicat, seu receptionem pariq ut toti reflexione chaberet. Hic alia ingeniosa solutio quq tionis erga rippon destruit, siquidem ut certum ab oi p.e Supponitur esse forma realis respectiua extrinsece denominingens, quod utiq falsum est si unio n sit realiter forma extrinseca lapidis, et hic subiecti denominatiui illius. ℣

Vltimus extrinseca forma ut talis ad differentiq intrinseq inhgrentis subiecti n capit, sd ad hgrentiã solymodo, et recydit dici; sd omni vestita fictione capti ita capi potest respectu unionis: zop. May est ibus certa, probo mini: ai fictione remota capiat ignem extrinsece terminare; sd in hoc est forsitan raõ subiecti adherentiq: zop. Deinde utraq; impugnauit solutio: ai deferente mihi obiectiue leonis pictoriata videret, tyc obiectum dicit denominatiue abeidem: zop q.a denominatio eiusmodi n est quid rationis. May inconcabilis est, nq leo ut videtur intellectui n esset; probo mini: tyc leo obiectum esset fortasse videri: zop. Deq. videtur leo ut. et pure voluntarie nonabitur, si enim intellectui carentia nobet ut leo obiectum fortasse videat, quare officiat

ut obuy vñ soluer 3iij: id in hoc er denominão extrinseca soluit: hgc rop procul ab omni fictione resultat. // Ꝑ

SOLVNTR ARGVTA Siiii.

Ad primu ergo dicendu q denominão ab extrinseca forma proueniens realis nullatenus est, rop soluer vñ rationis. Ans. probatur: denominão per formã ñ informantem pprietatis realis nullatenus est, id itã se habet denominão ab extrinseca forma proueniens: rop. May er cetia, haud enim nisi a forma informante quilibet denominão profluet, nisi ex ea pater, quod forma subto extrinseca cui ipi ñ inhit, nec illud informare aliquomodo valet. Ofirmatur: ad realem denominacem exigitur ultra realitatem omunicationis realitas; id indenominabiles 3rii, et 3enith, licet forme realitas adsit deficit omunicationis realitas: rop. May er incerta, nisi qua dubia probatur: Tnio realis omunicata patieti inhzet realitei ipi, sicut albedo inest id repugnat quod unio patieti sicut albedo inhzeat: rop. May er 3tgi; liquide forme ñ omunicant subto realia nisi exhibendo sei pig. Ofirmatur ꝑ: ene 3tgi duci exterius 3imonii, quod ñ est inre: rop. Ans. probatur: exterius quod est inre alicui debet subto inhzere; id nulli exterius prędicay inhzet: rop. May er inevabili, et nisi patet, ng exterius ejusmodi nec in patiete est, nec a nobis supponit, nec in potentia, aliqui ipig denominaret 3tg. //

Ad rationes

Ad primu negat ans. et ad probatiõe dicto: denominão per formã ñ informantem intrinsece, vel extrinsece pprietatis, sed bene ad pbationem negat min, et ad probationem 3cetia maj, intrinsece pprie negat maj et nisi sub eadem distinctione qua colligit qui probatio implicita. Forma ut denominans informat profecto est, id hoc duplicuer dumtaxat valet, intrinsece nempe, vel extrinsece, pro modo ut informet, quod inhzeat subto requisitum cui informato aliud ñ sit qua omunicato formã, hgc intrinsece informans intrinsece subto omunicare ut debet, et in ipso recipi, secus accidet si informet extrinsece ng extrinseca omunicatio forme cuiuliber unice per purg terminationem, cepiu tendentig in terminu fit, qui soli adhzentiã et subay impropriy capacis. Ad confirmationem 3cetia maj negat min, et maj probato: dicto: unio realis intrinsece omunicata patieti sicut maj, extrinsece negat maj, et 3cetia min, negat 3eq. Solutio patet ex dictis, ng extrinseca omunicatio fit per purg terminabem intrinsecam, ñ per forme receptionem intrinseq in subto, sicut albedo omunicatur et qđ extrinseca forma per hoc quod in obay extrinsece tendat ipi omunicatiue extrinsece, nec ejus inhzentia est, id adhzione solummodo. // Ꝑ

Ad secundã confirmationem negat maj et probationis 3cetia maj, negat min, et quia ñ requiritur inconvenienti probationi implicitg. De ratione accidentis alicubi inhzere est quia ipse exterius 3uionii ut pote accidens necesse habet in aliquo subto esse, et ultig est intrinsece in potentia, extrinsece tandy in obto terminando ipsum. Cui vnio substantiã in potentia realiter immanenti ipi necessario inhzet, id qđ forma realiter ita est ñ absolutg accidens dicitur eig in termino esse, id precise quatenus hic est-

intrinsece terminat illg ad ppiy similitudo terminatg vcaydy quod munus subay nō exp̄ssit intrinsecy, aliaz una, et eadem forma indupliçi subdo simul recipereatur intrinsece, quod repugnat est, sufficit quod potentiç imit quin exp̄ssit nec additionalē- ceat ppe illg vig necessō denominādg fore; ngq denominatio vni p̄rop̄a soly exten- sōe termini est; et obz tuitionii, quod ay potentia nō habeat, nec possit habere illud incapax est, eaq̄ propter nec ppi auctione nibuitur, etenim denominatio cujus- ber formę subdo subri capacitatem p̄ręstatur; patet in animā rationalē, quę in pēde rendem haud dicuntur denominat, precise q̄a hujus denōminationis est incapax. Sirmatio potest mitti in extrinseca denominatōe fydamentalitē sumpta etenim tuitionii dicenti, quod ut pote accidens alicui subdo debet inesse, sd vitio nō inest, alias prout vic esset ens rationis; ceteat ergo ut potentia inhęreat, quod eoem quin ipsg fydamentaliter tuig denominet. // Replica-

bit: obay ut terminari nec subay extrinsecy est, nec ut terminata tuitio ratio- nem exprimit formę: ergo ex utriusq terminatione mutua fortiō denominatio nō prosfluit. Antē probatō obay ut terminari explicat sceptay extrinsecy formę, spectatęm tuitionem, et hęc initat subri se habet speciem mutuatē ab illo q̄a nō alterq̄ terminādo obay specificat actu: ergo. Perpendere qualiter enu- dym in Caribdin Scilg tuitę tuaij, impossibilem realiter judicięt denomi- natam fortem extrinsecy, et ad hoc suadendy extrinsecy fortem denomina- tionem objicięt quod ut pareat, vic replicy recto: tuitio ut ad obay termina- ta realiter est illius effectus inhęrere causę fortis extrinsecy et ab eodem ipe- ctficata fortiter denominatus extrinsece; sd sine fictione accidit hoc: ergo ad extrinsecy denominatam fortem fictio instar subpexistit. Iterat: tuitionem ipe- cificęt tuitionem extrinsece illg informat, quin ipsi inhęreat, q̄ informatem- trinsece quatenus oidentem potentię terminat: ergo ut forma informet extri- trinsece ejus inhęrentia necessaria non est. // Dō

1mo antecedens negato dirg secydy: obay ut terminari explicat sceptay extrinsecy formę spectatęm tuitione quidem hęc tię, ol munus tendentię exprimit, secdo antē dy exprimit scep- ty in, et pamonii secydy dici, ol secydy quod illud ultimo rgoic neofant, et neg. Ctio secydy quod est actio a potentia entem et nō obay tendem speciem ab hoc proculdubō accipit, et ejus effectus est: verumtamen ut pario et secydy dici, et improprie quod omnem munus per hoc quod pg est in termino actio ol in hyc est summata tendentia obay denominat extrinsece scilicet, quinde- nominetur ab ipso. Et hęc chimęra percipiatur in tuitione triplicem considerate sceptay sicut in qualibet respectiva forma: primus est coexistentię quidditativę Ab, eo quod a potentia prosfluit. Secydus terminationis, sive tendentię in terminy. Tertius sceptay In conjuncti ejus subsistentię in termino, sub 2o ut- ius actio, sub 2o ut pote dicens sceptay. Ad munus exprimit respectivę for- mę. Sub tertio denięs improprię nuncupatur pario: in primi considerationi- bus nulla denominatiōem obtio prętulit, et ab illo denominatus extrinsece, ut repli- cat respectu: in 3a vero in qua actio pg obay ut tale in respectu quo soly intentu specifi- catur ab illo, sd unice veluti tendentię termini in quo sceptus quiescens, et sicuti habet ut forma extrinsece denominatę, et obay ut subay denominatōis ejusmodi. //

Inuirgeri: 2oo vitio prouu actio est denominat sibi haud fortuita vig: 2op n repugnat. Aliquid realiter fortuitu potentiq esse ridentem, et illud realiter fortuitu ridi dixi per ipsi: assertioni igitur est nulla probabilia rão. Prima neq. ea immediate deducitur dicti, puta q̃ quę dicti denominão fortuita est ouatione prouu scepticorum exprimit actum; secuda dicat; nq potentia n denominata fortuitu ridentis per unionem munui explicatem actionis. Sequens primy dicto? 2op tuio prouu scho est enuntiatiue realitas, negt neq. fortuita reduplicatiue, sed do neq. Tuplem stanuy unionis munus, triplex est igty exprimio equidem enuntiati realis, quę potentia emijt, tendit, et uint in termino, quę per ouy indiuisibile exit reale dicti et ridentis denominatõe comunicat: unde q̃ ut actus realitas est eque ut potius quidem diuersimode expressa et unq prędicat, et alq: et hinc fit quod tuio in obty tendere nequit, quin hoc videat et potentia fideat, n enim aliud ea enuntiat ut obty assignem, et alia ut a potentia exiens, nec prius realitas hoc quę illud arguit, id simul, et semel, eadem unq sine alio impercipibile est.

Arguit 2o. homo ut sonans esse pure obiecty minima reduplicatiua; 2o denominata 2onans ea ea ratione. Ant: probatur: homo ut sonans esse reduplicative quo ad aliud intra et in quo habet; id quomodi esse pure obiecty proculdubio enuo? Nego ant: cuius probatio dung? may: esse reduplicat quod a solo intra, et in quo subire habet, sed do may, pure obiecte, nego may, min, et neq. Homo ut sonans suo precise imponat nomen denominaty denominantem cum sonatione, quę realis profecto est, quoniam enim ut soly intentionale habeat n pure obiecty est, id subiecty in ratione, sicut species intelligibilis et habitus, quoty n propter quę rationi dicitur esse tamen obiecty habet quatenus rationi obty est, id absolute consentit cuiq esse inte existenti correspondet, quod ens rationis n minus, alias quidquid obty intellus est ens rationis, atqui in presenti, quo est falsy. N

Inquiro, ny alię potentię ab intellu ens rationis fieri possint? et negatiue resp: stando definitioni entis rationis supraposita, et hactenus dicitur, ex quibus clarum illud nihil veniebiliter prędicari posse, alioquin reale quid esset, sicut omne venibile est; ny realitas prędicaty superius ad venibile ponitur, ut autem per aliquem contextum venitur fiet, vel interuoty cum debity opus esse venibile erat, quippe obty illoty hoc esse n minus exposcat quę intelligibile obty rationis: igitur per nullum consy officii valet ens rationis, hoc est proprię intellus cuius voluus est ens ut ens, vel ad modum entis agere fingendo quodammodo rationem ejusmodi, quę obty ejus adequatę et finicy est perquam especificatiue examinice, ab aliaq quacyq potentia secernitur: quapropter nec solitus species entis rationis formari, quę cy se n extrahat ad se, sed feratur ab illis ut sibi ab intellu proponitur, ide stans dum proloquitur illud: nihil foliby, quin proponity: sicut proponyatur sibi, ita terminatum ad illas, et nyquę ejus obty fieri valet, ut ad entis rationis institutionem requiritur.

Certe dy solytus mirum peccat obty aliter quę ea attingit, maly vulticer ut bony amplectitur, a hinc Scotus deducit ens rationis solitarem posse formare, atque ac ratio illud efficiens. Dy ut vera, quod tale n est intelligit, attamen solytus maly ut bony amplectens in ejusmodi bonitatem finoui ad solum intuitu approbationis et illi proportionem attingendy, quod immue D. Thom. p.a 2.ae q. 8.a art.o p.o

m corpore inquirem: ad hoc cotidie quod Tolyra in aliquid tendat ñ requiritur quod sit bonum in rei veritate, id quod apprehendatur in tali bono ng apprehendere proprij tactus est, et Tolyrari repugnat, accedit quod Tolyras ñ ferat ad res nisi cum ab intellu proponitur, quod dei ad unum sentijt, ut alterat illa ficta ab intellu credatur a Tolyrate igit prosecuta. Cy autem bonitas sit obiu voluntatis Tolyrari videtur maxime ñ essentia spherg intellus esse, propter incapax ab quo finat, id momento hac nega deducitur, licet enim bonitas sub tali bono intra spherg igit ximeatur Tolyrari, tamen sub tali rei ad intly pertinet, quod sat est ut ab quo specialiter

Exterm

vimbules venum quod ñ est ac si esset videretur percipere: ng furius in Iude, et collo Columbe colores ibi inexistentes videt, item baculy recty ut fracty aspicit et curvy in aqua, tenuy tamen colores ejusmodi, quibus reverā ñ sint, esse ponit ubi videntur et hoc sufficit ut per admodum eorum ens tali ñ fiat, alias hoc ñ distinguerem ab ente possibili: vel dicere potemus tunc illis verā colores aspicere, Deus inquit in representabili, vere siquidem in specie secundā diversa radiorum reflectionem variata representatur, sicut ab aquā motu, diversimode in ipsa refractione Solis specie refracta baculi oculus, quod hic curvus appareat. Examinare nunc restat utrum imaginativa habens ut presentem admodum, quod multotiens accidit, et ex preconceptis speciebus montis, et auri montem aurum esse ens tale efficiat? affirmative Exim. D. respondet, id cui ens tale formetur dū quod ñ est, nec ullo esse potest, admodum, stranum judico: ngq; res habens quidem actu ñ sit, tamen quod possibile est: ydē licet eā presentem imaginativa capiat, et falso apprehendat ens tale ñ existit, similiter dicendū dū montem aurum essimat, ñ enim natus montis, et auri ejungit, id colorem unus, alterius quidem in alio cogitat, nempe montis naturā cū colore aureo, et aurum in forma montis quod impossibile ñ est existere.//

Item inquirebam quomodo ens tale, ad quod supposito aliud ens tale cū fundamento, aliud sine illo esse dicendū est? Existimo ens tale cū fundamento exte forma rei essentiae saltem inabsolutū, et relativū adequate dividi, ens quippe tale ad cujus similitudinem efficitur eodem modo se habet, sed ens ad ejus fundamentū attendatur triplex est: negativū, scilicet, privativū, et relativū, ng fundamentū ad illud, ut tale aliquis esse subeo debit et sic est privatio vel subeo indebiti, et est negatio, vel est aliquid positivū, quod in ratio sceptri per intly partitus, et ens relatio cū predicti sceptri adinvicem per modū superioris et inferioris ordinantur, velut inter se distincti. Denigs quæres ng ens tale per triplicem operationem intellus effici potest? et affirmative resp., ng privationes, et negationes, necnon relationes aliquas per simplicem apprehensionem capimus, id super quibus intellectus ñ experitur esse judicare multoties quod nec est, nec esse valet? plures item per discursū deducimus operetur rei, quod realiter repugnat ipsi.//

QUÆ a III. NUM

Deus entia rationis eformet?

eu inquit Prophetæ Regius seu cogitationes hominy quonig vanæ sunt, ea ita quę dyt in corde hominis dicit: ego haud dubij latent tam cogitationes fingentes, nec entia ficta, alias nō omnia videretur in corde hominū ponita, propter a veluti e exty premito Dey entia rationis à nobis facta cognoscere, quidq. in contrarij clament Vazquez et Alacon, quibus impugnatis in ea re in presenti moremur, quam alij plus justo protrahendis: duxat igitur agredimur discutiendy possitne Deus entia rationis efficere, quod circa premonere oppotet entiy prędicatiy extorem includentia, et ignitionem precisig; seu imperfectam vulgata Deo summe perfecto fide prima nō posse attribui, quare judicantes ens omne rationis essentialiter imperfectionem includere Deo cuyuslibet rei effectricem catholice negat, sic Thomistę communiter, quibuscy enim D.r et Scotistay opinatur quę plures, autumgtei autem aliqua rationis enta ignitionem imperfectig nō exprocere respectu eoty per oppositu ventiunt.

Assertio nra. §. II.

eum absq; prejudicio rei divinę perfectioni entia rationis valere effingere asserty precipue Authoribus supradictis Mag.ro Molinę Suarez quidem. Valentia, quę reproducere opponet, etenim ens ipsa quęcyq; pro illo volendo vel dicendo vel ens unico principio pendent. igitur ens inquit ens obiectivum primy, cy nihil actu ponit nisi secundy quod ens rationis, ut dicitur nono Methaph.ę, ydę nec oppositu ens intelligere potest intellectus nō ens nisi fingendo ipsy ens aliquomodo, quod cy intellectus apprehendere nititur efficitur ens rationis. In his ut patet divinę intellectui creaty ratio Fundi Precepror nō diminuit, id de intellectu creato tam loquitur, quam volent sibi divini, simul et creati esse primy objecti, quod utiq; nequit indubitij veri statuto objecti intellectus divini primy intrinsecy ens increatum esse, ad extrinsecum autem ejus ens creatum in omni, et participatum pertinere, et ejus speciem ad entia nō esse nisi entis actu; ydę concludimus Deum nō ens intelligat aliquomodo ens illud receptio fingere, et nō ens intelligendo ens rationis procul dubio facere.

Efficaci ratione vrgebimus illatio: Deo summe perfecto in ignorando nihil latet, quę sit, et quę nō sint nec esse possit perfecte noscit: id hęc nō valet intelligere, quin illi aliquod objectiy esse tribuat, ratio et quin effingat ens rationis in esse objecto cui nullij esse inde respondet formaliter inveniens.

Probo min: q̄ nō ſ̄ nec eſſe poſſit haud per Dei ignoraⁿ queat quin ejus intlus obiect ſiget: ad hoc nō nisi per obiectū ei⁹ rubricæ Scripti: ergo. Probo min: intlus Dei nequit obiect eſſe aliud nullo modo ens: ergo nec ens illius obiect eſſe nō poſſit quin ſigat aliquomodo eni per eſſe obiectiuū tribuatur ipsi. Probo ant: quod nullo modo ē ignorabile intlu diuini obiect nequit eſſe; ad quod nullomodo ens, nec aliqualiter ignorabile, quia ignorabilitas ē proprietas entis: ergo Explicatur Deus intendendo nisi sub ratione entis minime potest intelligere, ad ita ignorascendo efformare eni rationi: ergo. Probo may: ens est obiect specificatiū intlus Dei sicut ejus pulcritudo bonitas; ad nihil amare potest nisi sub ratione boni, quod D. Thom.s innuit p p.te q.e 19 art.o 6. ad p. inquiens: quod unumquodq; secundum quod bonum est sic est volitum a Deo: ergo.

Sumatur: nulla creatura subesse fuerit valet diuinum intlui: ergo sequitur hæc: carentia nō ſ̄ ens patens ipsi; ad pōt ignorari eni rationi nequit nō ſ̄ficere: ergo. Probo min: per illa omnia ens rationis ſ̄t, per quæ carentia esse pure obiectiue in intlu habet; sed carentiæ illi diuina creaturæ ignorantiæ: ergo. May ens defunctio entis rationis probatur: ipsa Deo carentia ignorantiæ: ergo habens esse pure obiectiue in intlu; ng aliud nullum esse dicit. 2o. Dein hæc propositionem hujus creaturæ repugnat esse præcludibus; sed hoc volens hujus creaturæ obiectū est in intlu ejus: ergo efformat eni rationis. May ens impossibilis, probo min: Deus prædicta propositionem volens cui ejus subiectū valicet hujus creaturæ nescit; sed hujus creaturæ ignorari nequit, quin obiectū ſ̄t in intlu ignorante: ergo. Longius essem, si solutiones ostiariorum percurrerem, ydeo ne tempus inutiliter terantur, notate, quod dū hujus creaturæ aliquid repugnat, et carentia ut nihil sive qualitercunq; ignorantiæ a Deo obiectū ejus ignotus semper est nihil, quod impotens esse in re, ut patet ex dictis, nec hujus creaturæ apud repugnantia, quin sit ut ignorari, quod esse obiectū tribuatur ipsi, inquo distat ens rationis.

Fit satis objectionibus. §. II.

Ad 1.um ad ignotio entis rationis effectivæ imperfectionem videlicet: ergo Deo decet. Am.s probatur: ignotio entis rationis effectivæ est ignotio rei aliter quæ est in mente; sed ignotio ejusmodi imperfectionem videlicet: ergo. May inevitabilis est; ng ens rationis ñ aliter fingitur quam quod ñ est nec esse potest. Ac si esset ignorando, quod unq; mens humana accedat ignorare citra dubium est; nam ea apparet certa, quippe ignotio illa perfecta certeatur quæ rem ut est in re attingit ipsa ejus formatio, cujus oppositum accidit in ignotione rei aliter quæ est in mente.

Nego ant.m ad probationem dicti: may: ignotio entis rationis effectivæ est ignotio rei aliter quæ est in mente principe: ceda may: aliter quæ est in mente ignorabilis nego may, nam ob eadem distinctione, et neg. Fulgoni ens rationis ab intlu nostro ut factibile per ignotionem imperfici, ut dū tenebras attingimus aliquid in re existens, et hujus creaturæ ut possibile, tamen hoc illi haud creaturale est, sed soly quod per ignotionem ejus efficiatur quod ñ est, nec esse valet pure obiectiue accipiatur esse in intlu ut ignorari possit.

Ad dū etenim certe ñ ens scipitus admodū entis, sed

hoc in eqq est vere quatenus aliquod esse pure obiectiue subindicat, quod quidem quod-
dq umbratile est, et similitudinem cu esse reali imponigu est, in qua ut est in re aut
cu aliquo esse reali ipsi tributo dignoscatur, alter ecq ac est in re capitur, vere hęc alie-
nas se habet ex pte rationis attingendi, scilicet esse obiectiue, quod accipit, vt cuius in
eni habet aliquomodo esse, et posse attingi, cuius sic phantasia nō sit aliter ac est phi-
sice eidemque intelligitur; attamen propterea omino entis rationis effectum imperfecta
duci nequit et obiecto disconformis, nq quod nō est alicuius illq ut cognoscatur eni-
git, sub eadem nq ignium ut cognoscibile est, percipitur, et omino rei ut cognoscibilis est
imperfecta esse nō valet, imo perfectissima est maxime respectu obiectiui secundi quidem
in re cognoscibili, eaq propter Deo summe perfecto cognitu et nō dedecet entia rationis
effingere? Replicabis: per actus negationes ut in se sunt cognitionem nullum efficere
eni rationis; at animus intellectus negationes scientes illas ut sunt in se intelligit: ergo Dixero
may, nq per cognitionem obiectiue in se cu absoluta sui nullum fit eni rationis, sicut nō
efficitur per cognitionem realis entis quidem esse intentionale accipiat, vel obiectiui
in ratione, min erq patet, alias nō esse negationem Deum nō intelligeret, quod est
falsum. Dices may: per actus negationes ut in se sunt cognitionem li ut reduplicate ratio-
nem attingit simul et obiectiue intus, sed do may: obiectiue intus nego may, et duco
min: illas ut sunt in se intellectus li ut reduplicate rationem intus sed do min, ratione mat-
tingit nego min, et nego: Deus negationes et privationes scientes proculdubio illarum
nō esse scit, et hoc ipsemet quod ab eis intus attingantur, et se habet obiectiue in-
tus, vere q. mere ex tali habitudine ipse cognoscat habere scilicet aliquem entitatem
per quam possint terminare cognitionem, opus est, ut cognoscat quod aliquod subinduat
esse saltim obiectiue, quod se habet ex pte ipsius cuius ratio forsan ipsum cognoscendi.
Cu autem hoc esse aliud a proprio nō esse negationis sit evidens, quod hęc nō cognos-
cens ut sunt in se, secundo quod li ut reduplicat rationem attingat vel saltim reduplicat
obiectiue intus, quod est nō esse percipere obiectiue intus. 4

Et tandem obiectionem explicationem p. pro
oculi habeto quicquid entia rationis a Deo facta nō abiq Judaeo effici, quidpiam entis
nullius ipsi carentis tribuat, vel quimerę ut eas cognoscat, maxime adest ex pte ipsius in-
tus, qui ut summe perfectus nec dq entia, vere et horum carentiam, quibus ab entibus rea-
li differt vel possibili usque necessario cognoscat. 2o Deus hucusque attingeam utriusq
nae identitatem seu utrisq sit identificatis intelligeret, vta quod hęc identitas obiectiue
quod cognoscat, illq iqui attingit per diversa, nempe iqui quod cognoscat, et illq
re impossibile, quo venia quia nihil est, quod scipit dicimus nō posse nō ens rationis
effingere, nō vero illq attingit per diversa, idem velut quod existens, aut in re potens
existere. 3o esse obiectiue quamvis, et negationibus tributum nō extrinsecq pure sed intra-
insecq ipsis esse, quippe obiectiue cuiuscq potentiam haud ipsq terminare ullatenus valet
quin ejus specificativa rationem imponat intrinsece; quapropter quod intrinsece colorata
nō est videri negat, quod potentiae colorę est ratio specificativa potentię visivę; ideo videri ali-
quid nubile dicitur quatenus illi rationem participat, et in se habere videtur, vta ut cogno-
scibile quod vis rationem specificativam intus, scilicet ens, in se prohabere necessario en-
gitur. Negant 2i: vel intus creatus nullum effingat ens rationis, vel dominus pri-
mum profecto nō valet, nisi hucusq dicta retractemus: ego vero dicendum

fatem cōmunem. Probo may: Deo aō ꝓtento entia xaōis essormata, hꝙ adinde creata supponerentur facta; ad ꝙ casus intlus creatus nullu efficeret: ꝓo. May est indub.ª et min apparet certa, ng quōd factu est itetu nequit fieri. Neop may, et min probatōnis ꝙ sequª quod ora Deus entia xaōis efficiat nō est in causa de itetu nequeat ab intlu nostro produci, et quia illa facta nō ꝛspicimus in mente Dei, ut pcs esse obiectu quod hic negationes habentur vas ꝛsonoscamus, unde obiectu esse ab intlu nostro opus est accipiat ut ab obdictionalibus, quo ponit nonnulli ens xaōis proculdub. sit, ꝓcipue ꝛsto quia aliª est a Deo distet a nobis nō entia percipiuntur: Deus in sua essentia uiml quod est, et quod nō est intelligit intlus nostrū speciem elaborare queat, ut intellectus quę diversitati valeat ut ens ā creatura facta nyquq idem sit individuo ꝙ ente recto ā Deo speciei ngq elaborata nō sine negationu nudu solu ꝛpresentare valet intlus, et hoc sic ꝛpresentatu esse cu nō habeat ydeā sortiendo terminet illud necesse est accipiat. Si teneret argumentu nullu ens xaōis fieri posset pcr iudiciu et discursu, ꝓmittimus ngq quod sit pcr quoslibet ex his operationibus ꝛsupponitur pcr apprehensionem facta; cu ꝛpo otiosu experientia ꝓbet nihil mirū quod intlus creatus ens xaōis essormet, quovis aō ipsu facta supponatur.

QUÆSTIO NUM.

Artificiu primario inspectum a logica sit ens rationis, l. reale? §. I.

Ꝛsupposita entis xaōis notitia tibi operosa nō existimo ꝓpositi dubij intelligentia ad cuius resolutionem in memoria ꝛsto ꝙda sit ꝛtractatu ꝓcedentis cap. 2.º de obto loco dicta circa modu videndi sorlem, a obiectu necnon notabilia huius tractatus in pª q.ª ꝓsentis ꝓa ultra ꝙ nihil ꝓmonendu se offert ad quæstionem mentis de artificio obiecto. quod obiectu primariu loca diximus, et de hoc inquirimus ny sit ens xaōis reale, vel xaōis, scilicet obiectu pure; quod tibi ordinem de artificio sorti apparebit in calce quæstionis, interim Schola Societatis propugnat artificiu obiectu quid esse reale utpote ꝛsistens in extrinseca denominatione ab actibus artificiosis solummodo ꝓficiscens, ydeo dicit omnis subiectu vel ꝓdicatu ens mentis sortiuntur pcr hoc precise quod obiectu ut omnis ꝛa nonitu sit. Thomista ꝛpo oppositu sentiut, nempe artificiu obiectu esse sormā xaōis rei affirmantem intrinsece, et eas similiter denominantem.

Assertio ntra. §. II.

Artificiu quod primarie inspicit loca ens xaōis pure obiectu est. Doctor alterius Illmi. D.ni pluribus in locis expresse ꝙ. Methap. lec. 9ª ubi ꝛsibi alibi datis distinguens inter ens xaōis et ens naturale dicitur, inquit de secundis intentionibus genesis speciei, et similitudinis artificiu ens quod primario inspicit loca, ut nemo obiectu ꝙ

zop. Verba hęc inexpergitus adversarij de ente rōis subjecto, longe tamen
a mente Sctī Doctis sic ajentis q. 7 deposentª artº 6º in corpore. Sunt qui-
dq rōes quibus in re imta nihil respondet, sd ea quoq sunt ejusmodi rones
intus n attribut rebus prout in respū sunt, sd solū prout intellectę sunt sicut
patet in rōe generis, speciei, et aliarū intentionū intellectualiū, et pauciū inter-
pointis: similiter quidq recipit intus vel rō cui corresponder res ipsa, quę
est extra animā, vel est quidq recipit, vel rō cui respondet res imta secundū quod ejus-
modi sicut rō hominis, vel recipitur hominis respondet res extra animā, ratio-
ni vero, vel recipitur generis respondet solū res imta: sd rō cui nihil in re respon-
det, id solū res imta ut imta: eni rōis pure obtārij est: immerito rō interpreta-
tur verba Dñi Thomę de ente rōis solū subtāvo, cū docet ens rōis dici de se-
cundis intentionibus generis, speciei, et alijs.// 8.

Idem mīn docet opusc. 38. tract.
2º. cap 1º. ubi alloquens: ad videndū autem quid sit ens in anima, nota, quod
tripliciter aliquid potest esse in anima: uno modo effective, sicut dicimus quod
arca est in mente artificis antequā fiat, alio modo subiective sicut dicimus qu-
od scientia est in anima, vel actus intellectus, vel verbum quę sunt in anima si-
cut accidens in subto, tertio modo aliquid dicitur esse in anima objective, duo-
bus primis modis ens in anima est ens reale: tertio modo cūpto ente vi-
detur objective in anima in eo duo possumus considerare, scilicet id quod est objectū
in intellectu puta lignum, et illud adhuc est res, vel illud quod venit bono solum
ut ens objective in intellectu, et n venit ubi secundum esse reale, scilicet esse abstrac-
tum ab hoc ligno et ab illo, et hoc modo ens in anima n est res, sd intentio
cui nihil extra animam respondet, nisi pro fundamento remoto et sic attribui-
tur esse n enti. Quid exprimus? an ens quod n est res de ligno solum ut est ob-
jective in intellectu dicitur esse de n ente, quin imo ens quod n est res, secundum eaque
subjective sunt in intellectu, et effective, nec ens ut entia extra animam inventa enti subs-
tant? minime: nec enim dicitur de rōe generis attributus rei ut objective solum
est in intellectu, sed ut abstracta, cuius nihil extra animam respondet enti rōis pu-
re objectum est.//

Suadetur assertio ratione: axioma primum. terminus longe est
forma generis speciei, et similiter, sd ejusmodi forma quid in rōe pure ob-
jectum est, ergo zop. Probo min: forma generis quidq refertur formaliter est per quę ani-
mal refertur ad speciem, hominem, scilicet Petrum, Leonem &c.: sd relatio ejusmo-
di quid in rōe pure objectum est: zop. Probo min: relatio per quę animal refertur
ad hominem inter extrema realiter identificata versatur, ng animal est idem
realiter cū homine, sd relatio hęc nequit esse realis: zop. Probo min: relatio rea-
lis extrema distincta realiter exigit: zop. Patet am: ng eisdem ad idem repugnat
repugnat relatio realis: si zop animal idem est realiter cū homine quod nullum
adversarium negat animali ad hominem n potest esse relatio realis, ergo inter-
venit ficta exit ab intellectu, et ipso pure objective existens. Confirmatur: respectus gene-
ris ad species ut superioris ad inferiora neq in rerum natura est nec esse valet neq
pure objective in intellectu existit. Probo ant: respectus ille est animalis ut universalis: ad re-
spectus hic nec in rerum nā est, nec esse valet, ng repugnat universale aptē nātum
ad verificari plura: zop. Eodem modo discurrendū est de propositione objectiva cujus

forma sitit in ordine unius per modu subn ad aliud secu realiter identificatu, quod se habet taqug prędicatu, necnon de aliis secundis intentionibus, quaru nulla rei ut est in re venit, sed solu ut est in intu.

Ad tertia statuentes ut videmus ōpu forle logicę in artifitio se habenti ex pte actus rationis, quod dicit esse in ratione cu, ale, respondent artifitu obiu, forlitez esse in extrinseca denominatione per actu directu forlitez prędita, et formg rei artifitiate disponentem actu rationis esse ut extrinsece denominatu per formg aliqua ex actu in illu resultantem, ydeo rectu artifitiu obiu mingtez ipsius, n formg aliqug ex actu in illu resultantem, ydeo rectu artifitiu obiu extrinsecu apontu ex actu artifitiosu animal ut genus sonoscente, et coalescens ex animali sic attacto, extrinsecu dicit, et reale, primu q. a sonio denominatur n intrinsece nominata ex, sed alibi, et secundu, quod eadem velut forma se habens realiu est. Doctrina hęc traddi videtur a D. Thoma p.a p.te q. 28. art.o p.o in corpore ayente. aliq.do respectu significatus per ea quę dicuntur ad aliquid et taqu in ipsa apprehensione rationis affectantis unu alteri, et hic est tertius modus taqu, sicut cu sparatio homine ad animal ut speciem ad genus: ex quib.o clare patet relationem generis ad species n esse intrinsece in rebus, alias taqu n esset in apprehensione rationis.

Solutio hęc principaliu ostenditur doctrina valdissime impugnatur p.o sonio directa p.o, per negatiu n attingit, sed p.o attingit in animali formg generis, hęc ergo in illa forlitez n est. Probo min: sonio directu cu artificiosa loga forlitez sit nequit n p.o attingere obiu ut artificiosu loga forlitez; sed animl est artificiosum forlitez per formg generis: ergo. Maj patet: nq sonio artificiosa ut aqualiter alia forlitez distincta obiu distincte forlitez exq recipere debet, quod est solu obiu artificiosu ut tale, alias ex obio dumtxat n posset ab absoluta cognitione, quod falsu videtur, cu diversa sit cognitionis species, quę diversitatem diversitas obiorum secundu specie, dem inducit. Explicatur. dy animal ut supernius, et ut sic nominatur, superioritas, et universalitas prię forli sonoem terminat, sed terminus sonoris n est ipsa sonitio nec in ea ponit: ergo superioritas, et virtus in quib.o artificiu hoiu est forlitez quia sed ut dicta sonitate distincte: ergo hęc n est forma animl sentientis genus.

Secundo: terminus forlis sonoris dicitq est esse abstracte, quod animl de per ipsu habet: ergo n est ipsa sonio. Min.o patet, nq sonio illa utpote abstracta n ponit animal prout est in re. Probo req.o esse illud abstracte in anima, et extra animq nihil est: ergo. Patet req.a sonio tenim est subsistive in anima, ut est D Thoma videmus, ubi exq expresse dicit antecedenti rationis, nunc vic: ad rationem generis attributur animali ut abstracto, vel secundu quod huiusmodi reduplicative esse: ergo pro forli n est in sonitate. Min docet Arg.o Prędicto. Probo req: esse quod attribuitur animali ut nihil est extra animq et in anima simul quia pure obiue existenti in ratione est; sed sonio directa n est eiusmodi: ergo. Maj ex hucusq dictis clarum, min est inoub.a ex req.a legitima.

Ut plenius sciatur illud esse abstracte ex mente D Thome nihil in anima vel extra esse, priusquam sibi n debite attendo intentionem esse audire quę ad tertiu dicta sunt op.o 28 immediate subdit, ut firmet illa ex exemplo roboret; dicimus enim aiu, quod caecitas est in oculo, cu autem caecitas n sit ens, quomodo ergo habet esse quia dicimus caecitas est, certe solu esse intentionis, quod nihil habet facere cu ente rea-

li, ꝺ̃ oppoñ ab eo ꝺuꝺitur. Et ſi quęratur de talꝭ ens ubi ſit ſubꝫ ꝺicim̃ quoꝺ ex nuꝝq, ſi enim eſſet in aliqua ſubꝫ eſſet accidens, et per neq. ens reale, ꝺ̃ ſoly habet eſſe obiectiue. Sane exemply de cęcitate eſſe ꝺ̃ explicꝫ eſſe obiectiuꝫ 1o modo acceptꝫ extra rem ꝺ̃ducerẽtur, ſi eſſe quoꝺ ſignoſcꝫ animali reꝝꝺꝫ quoꝺ eſt obiectiue in intꝫ, ſcilicet, eſſe abſtractꝫ aliter ſe habet: ergo quoꝺ pure obiectiꝫ et nullibi ſubꝫ exiſtens, aliuꝺ per ſequens à ſigno, et iꝺem ꝺicendꝫ ꝺe forma genexii ꝺ̃ illuꝺere ſecuta. ℣ Hic ne

terminꝫ pa intentionꝭ et 2a forte ꝫ implicemꝫ animaꝺvertendꝫ iuꝺico intentionem aliꝫ eſſe forte, obiectꝫ aliꝫ ſortꝭ ꝺicta actus intꝫ animam vel obiectꝫ repręſentꝫ, obiectiua nyxipatur ꝙꝝ obiectꝫ in illꝭ ſubiectꝫ signatiui, unaquęꝝ in primꝫ et ſecundꝫ ſubꝺiuiꝺitur: prima obiectiua intentio est obiectꝫ ſecundꝫ eſſe quoꝺ ab intꝭ, et in ipſo ſolo habet, hęc ſecunꝺa intentio obiectiua exercite et practice attingit per primꝫ intentionem ſortem, ex qua proffluit, nempe actꝫ ꝺirectꝫ inadęquate cognoſcentem animal, ſeu nullo mentione de tali facta; ſpeculative autem ſoly per ſecundꝫ intentionem ſortem actꝫ reflexiuꝫ reflectentem ſupra ꝙꝝ animal abſtractꝫ per primꝫ cognitꝫ, et ejuſmoꝺi eſt ſpeculatiue meditatem; hinc quasi ꝺuplex aperitur inaꝺęquatꝫ cognitꝭ obiectꝫ, animal pa intentionaliter actꝫ, quo ſenſu res quęꝝ eſt, ideoꝝ realiter extrinſece cognitꝫ, et animal ꝙꝝ 2o intentionaliter acceptꝫ, vel ſecundꝫ eſſe per cognitionem habitꝫ nempe eſſe abſtractꝫ à rationali uny ex multꝭ, aut ut multa pro diuerſitate cognitꝭ infra uꝺebimus; eſſe ioitur quoꝺ animal 2o intentionaliter ſpectatꝫ. Profecti exprimit nuꝝq ex ipſa cognitꝭ, ſꝺ aliquiꝺ ex ipſa reſultat recundꝫ moꝺꝫ cognitionis, quoꝺ quiꝺem eſt ex pte animalis intrinſece ſe habet ex quiꝭ pure obiectiue

Fit ſatis obiectionibus.

Arguit pa: axiſtitꝫ ꝺefinitionis obtꝭ (iꝺem ꝺe alijs intellectꝭ) in extrinſeca ꝺenominatꝭ ex actu ꝺefinientꝭ reſultęte, ſꝺ hęc realis eſt: ergo. Probat maj: per hoc precise quoꝺ intꝭ ſit axiſtitꝭ ꝺefiniens obiectꝫ ꝺ̃ alio ſecluſo hoc axiſtitꝭ obtꝭ ꝺefinitꝫ exit: ergo. Am̃s probat: cognitꝭ hominis cognitꝭ clara per rationem ꝺiſcriminꝺi, et ꝺifferenꝺi, homo clare cognitꝫ per talem cognitionem exit; ſꝺ prout ſic ꝺicitur obtꝭ ꝺefinitꝫ: ergo. Aſſumatꝫ: intꝭ abſolutꝫ cognitꝭ nihil intrinſecꝫ in obtꝭ inꝺucit: ergo nec axiſtitꝫ. Am̃s eſt indubiꝫ et neqa probat: ideo abſoluta cognitꝭ nihil in obtꝭ efficit, qa ſolaꝭ ſufficit ut obiectꝫ ꝺenominetꝫ cognitꝫ; ſꝺ etiq̃ ex ſe axiſtitꝭ cognitꝭ ad præcisꝫ ꝺenominationem axiſtitꝭ cognitꝭ, maxime cꝫ hęc ꝺeterminata ſpecies ut cognitꝭ ut ſic, quę ſoly extrinſecꝫ ꝺenominationem ꝫmunicat, nullaq̃ ratio appareat cur actus obiectꝫ ꝺenominetꝫ quatenus cognitꝭ eſt, et aliter ſe habeꝺ ut talis cognitꝭ, ſalicet præciſiua, ꝺefinitiua &c. ergo. ℣ Argumentꝫ valet inſtaꝫ in ratibus entis quæ mexuit à ſeſubꝫ admiſſis, nq per hoc quoꝺ hujuſcetꝫ cognitꝫ, huic ame bonitꝫ proculꝺubio exit, cꝫ autem cognitꝭ hęc ñ minus quã axiſtitꝭ ſit ſpecies ꝺeterminata cognitꝭ ut ſic nihil profecto in obtꝭ efficiet; proindeq̃ hujuſcetꝫ nihil exprimet ficty, et ens reale exit. Reꝑ neg. maj, cujꝰ probationi ant̃s ꝺistꝰ obiectꝫ exit axiſtitꝭ obtꝭ ꝺefinitꝫ cauſaliter, ſꝺ effective, ſcꝺo am̃ ſortitꝫ neq. ſam̃. et neq. ad proba-

rem eadem er applicada distinctio. Albi dicty manet quod ca intus xes
cum tuere sonoscat necesse habet illa artificiose disponere, et intrinsecy artis
tiy eadem p̄ese ferre; q.a ens se n̄ habens partog artificiog sonoscibilitatem
exacty ad artificiog sonum exigendo, sicut enim unyquodq; sonoscibile
est ita sonoscitur, n̄ autem est sonoscibile nisi per esse intrinsecy, aut forme
ex p.te ipsius se habentem, et cuius cy actu proportionatus sonorente, cy sop
artificiata sit sonis attendens, seu definiens hominem huic ca talem sonitum
termines, opus est aliqua forma intrinseca ejus adinvicem partes ordingte in
mody generis et differ.ie per qug artificiole fiat sonoscibilis forma hec pel
eadem sonum sonoscitur ac producitur; impossibilis est enim practica sonitus
et caurgo ut est illa, cuius nullus effectus sit, illag n̄ sonorente quę sonoc.do
facit nempe secyda intentiones definitionis generis &c. Hec est differ.a
inter practicg et speculativg sonum, quau hec utpote supponens proportiona-
ty obty hoc denominat extrinsece durat; practica vero suy obty efficere exi-
git, yde sonis artificiosa quę hujus generis et eodem modo regerere debet
artificiy scilicet in obco causare, ex qua exig utheorica, et alia q.tacyg sonitus
secernitur; igitur sonis definiens nequit forma definitis attingere et in obco
fingere a qua soly forsitan obove definity nycupatur et est, causaliter tqy
ab ipso actu quatenus ex ipso velut effectiva causa forma illa prodit. Ad
firmacem xcta am.! neg.o seq.a ad probationem dist.o may, quia precise, ne-
go may, q.a nihil exigitur ex p.te obti ut sonoscatur xcta.do may, et dupliqua
min: sufficit artificiosa sonis exigentia intus atenta, xcta.do min; obi artificio-
se sonoscibili, neg.o min, et seq. Ad implicitg probandam dicito sonorem artificio-
sum et speciem sonitionis ut sic practicę esse secus speculative, q.d vix soly habet ex-
tinsece denominatione. Patet in dicti solutio quoty rao est quod ad hoc perfe-
ctę sonori dirigendę, necdy dirigere, species intelligitur sonoscat, ad ergo obty ut fiat
sonoscibile, quo sine finis ejus adipisci n̄ valet, recte nempe, et sine errore sonori-
dere, ut per se claret. Absolute sonitionis pariter in orani n̄ est, magnum
pertinax vertitur, ideo enim absoluta sonis nihil intrinsecy in obco efficit q.a
antecedentes ad ipsig hoc absolute sonoscibile est, nqq ex semetipso sonabile libet
sonoscibilitatem habet absolutg; aliter in artificiosa sonis stringit, quę ex nulla
artificiose sonoscibile obty precedat artificiose ut sonorentur aliquod necesse ha-
bet dupon.do per eg. Replicabis: sonis ista homo est animal nulla ens realiter inob-
to fingit: ergo sepius omittit precidendy, et subtily forsitan; ergo idipsig decepteris actib.te-
nendy. Am.o unice dubig probatur: si aliquid fingeret maxime relatione, ea dis-
tinctionem intrinseca animal inter et hominem; sed hoc illa n̄ fingit: ergo. Probatio
min: actus ille scipit ex p.te obti identitatem inter hominem et animal; illg enim
affirmat: ergo n̄ capit ex p.te obti distinctionem intrinseca animal inter et hominem.
Patet cons.a qua alias ex p.te obti minorem scipere chimeg, qualis est simultanea
identitas, et distinctio intrinseca, seu distinctio, et indistinctio!

Resp.o neg.do am.
ad probationem scta may, nego min cujus probationis distinc.o may: scipit ex
p.te obti forsitan identitatem inter hominem et animal nego may: ex p.te obti ma-
terialis, xcta.do may, et dupl.o neg.o min scipit ex p.te obti forsitan nego seq, ex p.te
obti materialis, xcta.do seq.o Obty forte illius entitatis adeo n̄ est homo, et animal
prout ibi se ext; quo sensu soly unum est idem cy alio, a quatenus secyda intentiones

subi, et predicati subintrodux, per quas foliues habent propositionem oponere, et
ut iste homo, et animal in syn idem, q. hoc ut enytiay de homine dicyt proprij
ee abstracty ab homine, et equo, cui in quoty huiusmodi secyda intentio predicati
tributus, et ero animalis ut abstracti per eadem abere dicimuitur hominis: affir-
matus nihilominus yny de alio, vt hoc q. precise identificata inte, quod tu predi
eadem looy affirmatiuq sufficit, ut infra videbimus; y de homine affirmata seha-
bet ex secyd. ex p^te obi materialis atacti, nempe hominis ap^te rei, in vero ex p^te obi
foliis, et extremoxy ut secydam intentionem redupliceat, quazy vt reflexyue adinue-
nempellatione, vel ordine ex illo actu resultante, qui quidem ordo inquo propositio
foliues est, perquemq foliues loga reddiuus ay in re in sit nec esse point in ratione
solymodo obiectiue: potius in respectu unius distincte, et indistincte capitus, id di-
versoxy, ex quo nulla repugnantia deducatur, distincte fingitur, et fingit^r separa-
atus ex p^te utriusq extremi, quatenus uny inne alio in inda est, animal nempe
sine homine, et identitas cuiq ex p^te utriusq ut aparte rei sumpt.

Secundo arrisi-
tur obiurg quod intendit loga ratio sciendi est, et assequendi veritatem, id enim ad
firmare habet: rop. Probatur min: id per quod res intelliguntur aliterquq sit haud
sciendi est ratio, et assequendi veritatem; sd per eam rationis intelliguntur res aliter quq
est: rop. Affirmatiua vonio desiciens hominem est vonio recta; sd vonio equimod
multq speciem eni rationis: rop. Probatur min: vonio enim rationis effectiua obiectiue
quod inse in habet, et forte repugnat ipsi; sd vonio hec potius quq recta falsa est:
rop. Sane pluximy arguumenty uzoet falsq et fictitiq propositionem entis rationis effec-
tricem statuentes: nobis vero omnem fictionem illius in fydata specione cui vidu-
tis approbatoribus, perq very et recty acty ficti in remedium accidentibus facili respon-
sio est: igitur verum may, neop min, et may probationis dutinq. id per quod res
intelligitur aliter quq sit aliterate se habente ex p^te modi vonoscendi, vl pre-
cise ex p^te rationis animalis, neop may; aliterate se habente ex p^te prius rei intellec-
ti, secundo may, et hac distinctione applicata min, neop breq.

Pluximy adueit
ad utrumq sufficionem et clarq rei intelligentiq assequendq quodlog immediata
ta distinguere et adinuicem aparare distincta, unaquaq quippe foliatus melius
separata percapitur, quq ay aliis simul, et indistincte acta, hoc apud oes in confesso
est, sicut in re ipsa fydamenty esse ut aliquemodo distinctum rei respiciat foliata-
ta equidem, in diversitate hominis operationy quazy aliquq ipse, nec non animali-
bus aliis videmus communes, ut sentire, alia particulares, ut discurrere, maxime of-
fert intus fydamenty ut principij sentiendi animal nempe sine rationali apre-
hendat, ab speciebus abstrahat, et abstracty ad quas rquq genus vl superius refere-
rat, hinc ut decty oibus deberet esse animali in repugnare ex^tibus modis aliquo scipi
ad ejus naturaq valde orientaley esse, et sic intus dupiente, nec hoc falli, nec illud
falso aprehendi, in enim cognitus ad veritatem aprehensionis, quod intelligens intel-
ligat simul omnia quibuscy res est in re, nec res aprehendatur falso quodlo ut no-
nocibilis est cognoscitus; falsa unq vonio esset animalem ut genus, ut differ.
rationale vt animali, et rationali ut syt inne predicte rationes tribuentur, quippe a
p^te rei nec animal est genus, nec rationale differentia, nec uny inne alio est,
nec animal in re fydat nonocibilitatem illq nisi pro statu abstractionis, in quo
quy sic est cognoscibile, falsa item esset vt animalis esse in veritatem vonionem inotescere.

Si vera é ꝛra accidit vera exir, et obra valde sformis, yugos en illa in hoc dif-
quod xenuiret esse, dymodo opus habeat eo ut ꝛonitionem terminet, quy fundat, et ali-
ter ñ ꝑsit terminare Ita se habet ens rationis per loog intenty, sive secyda inten-
tio definitiua sit, sive genera sive alia quelibet, ni ꝓdicata hominis generis, et
differentiꝫ subindugant intentionibus illius entis haud apetire queyt, nec anim
redde valet ꝓdicabile nisi immediate informaty forma generis, quę necesse est
se habeat en ptę animalis ut qdq; ad finem stituat ꝛonscibile, et proportionaty
obiy ꝛonitionis ad finem in idem terminata: yde per talem formq; eque ñ intel-
ligitur aliter ac ut intelligibile, id ratione quod sufficit ut illa propꝰ dicata
sciendi ratio, et allequendi veritatem, quin obiter quod per eq alter quq est intelli-
gatur, ut enim dicty habeas alterius hęc est modo ꝛonscendi secuta ñ se habet ut ratio
exacta, nec animali ut est inse tribuitur, id est velut dispositio quędq exacta ut illud
latius denotatur, vel ratio qdq animal ꝓxative ꝛonscendi, quęq; soly eidem at-
tribuitur ut est in intu, ut nos docuit D. Thom. q. e 8 depotª art.ª 6 verbis relatis
ꝓa qꝰ huyus tractatus, ex quo infert idem S.ᵘˢ Doct.ᵉ quod intus sic aprehen-
dens ñ est falsus. Recolite auctoritates ibidem apponitas.// Et ne similis alie-

ratio vobis appareat importuna ad obiecty ut syt inse clarq et proportionatq ꝛcep-
tionem attendere ad ꝛticulia, quę experientia texte litteras exgetores quę sunt in
se repreſentꝺo necnon obra propinquiora, seu mayora ꝛtui ꝓponendo facyt, quod
hęc ut syt inse clarius modo ꝛonscatur; mixty rep ñ exit quod ens rationis logicy
res aliter ac syt inse, videlicet secydis intentionibus quas inse ñ habet subiunctas
repreſentet, et nihilomꝰ ducat ad claritatem ꝛtionis et allequendq veritatem.
Ex hij stat ad affirmationem, et colligitur vere minime fieri secydas intentiones
quas logica primario intendit proficere ad clarq ꝛonitionem obiecty, quod est ver ut
ñ dicebat modus videndi fictus, nec logica obiecty ficty, sicut bony apparens, quod
est obiecty voluptatis, ñ propriª dicitur obꝰ apparens, nec ens fututy respectu scientię
intionis obiecty fututy, ratio est qª logica ñ curat de hiis inesse entii, id ut ad finem syt
et ejus regulis informes, sub qua ꝺ acceptione nullq fictionem exprimyt, quin ma-
terialiter, et ꝓsupposite ficte sint.// Ad

Ad 2ᵐ, et est replica ꝓdicta: modus
sciendi realiter manifestat ignoty, id hoc enti rationis minime potest: rep. Pater
may, ñ enim finaliter definitionem alterius decedere partis divisionem, et propne-
tatis demonstrationem parefacere. Min probatꝰ realiter manifestare ignoty ali-
quid est reale; id nihil reale de ente rationis verificari valet: rep. Affirmatur: acce-
ptiy obiecty. Logica obiecty est: rep ñ est ens rationis. Illeqª probatꝰ logica reflexiua rea-
liter ad obiecty ejus; id id ens rationis reflexii realiter nequit: rep. Probatur min: rel-
latio realis realem terminy exponit, id ens rationis terminus realis ñ est ut exper-
mini patet: rep. 2º: artificiy obiecty specificat logicę; id ad hoc ens rationis inabile est:
rep. Probatur min: logicę specificare qđ est perficere, id ens rationis utpote minimum
perfectione hoc ꝓprietatis ñ valet: rep. Ad assumptum: certa may, dubiꝰ min: hoc ig-
noty veraciter realiter manifestare ut quod, recto min, ut quo, negº min, et mayoris
probationis dubiꝰ: ignoty manifestare realiter efficaciꝫ recto may, obiecty subdubiꝰ
ut quod recto may, et quo negº may, et recta min, seq.// Modus

videndi vocatus est
vel ut videtur imponit ꝓdicata quę manifestat ignoty et secydas intentiones
quibꝰ ut hoc ꝓsentem illa disponuntur intimece; yde ꝓdicata ꝓdicta ignoty ma-

nfergr ut quòd; secyds sexo intentionis rgay ut quo; prædicata hæc animal ratio-
nale homini quidditatem explicat, attamen quia egent ad hoc secydi intentioni-
bus generis et differentiæ subindui, ita quod sine his nullatenus illa detegerent;
ideo dicimus secundas intentiones ut quo, et subintrare, vel subesse easy vonoty mani-
festare ut quod, et quidem realiter, quin ens inde luceat inferre deente rationis
aliquid verificari reale; ad sic enim manifestandy realiter opus n̄ est quod in
se subsire reale sim ens, sd sat unice est quod vere nonentibile sim, ut ens easy
nonitione manuducatur intus realiter in rei nonitionem per illas manifestary
ut quo, ut videre est in prædicatis essentialibus entis rationis, quæ quidem sint
quid rationis hujus ens entis realiter explicat; nec est cur hoc sit mirg, cy in-
dubiy sit fictiones poeticas intly immiscere, illigs plura detegere, et ētiā oblj-
tatem allicere. ff

Ad 3ramationem ducto ucemus cogicendenfalsitatem rgay de
obra reffexu, quæ quidem nellas terminy realem n̄ potest, ut patet in dicto
quimeras finxerit quo fabula finxitur, quagsmodi simpliciter, quin entia
realia, sd rationis soly respicigt. Ad secydm resp.o distro do mg.: specificativ-
nimiece loq; nego may: extrinsece tgay secundo may: et hac distinctione mtn,
necnon probationi applicata, nego 3tia. Duplicitur uny aliud specificare,
sive speciem tribuere potest, intrinsece, et per modum sitiatus, ut animal spe-
cificat hominem, quem intrat intrinsece, et generaliter quælibet entis rese-
ca forma; aut per modum extrinseci termini, 1.o modo ens reale specificgs
quid reale exigat esse, secus 2.o modo, cy enim specificativy ejusmodi nul-
lg entitatem specificato immiscet aliud realitatem ad specificandy requirit,
patet in Aritmetica cujus obiy specificativy est numerus, qui apud Pa-
trem Suarez est ens rationis, videtur id ipsy in Metaphica, quæ quidem scientia
realis specificatus ab ente rationis; tanto prout ad præsens est quia utrobiy
scientia specificet extrinsece aliqua amplius n̄ exigitur quæ quod meræ ra-
bili proportionetur ey ipsa, seu sufficienti veritate objecta gaudeat, ut ex
mine illa, quod vno fecus pontus loqy ens rationis, ut extrinsecy est, et nony re-
gulis, qua sub acceptione specratur a loca ut specificativy obiy ipsius. ff

QUÆ NUM Artificiu[m] reperiu[m] in actibus intellectus sit ens rationis, l, reale?

Primus conceptus mentis non esse materiam pro-

pue denominabilem loca nec forma artificio intrinseca suscipiendi capacem, sed nihilomin⁹ opus esse duxerit loq quatenus regulas offert, quibus aforismis obia extrinseca disponat, et ordinent, adq propter representative volymode artificios extrinseca valitur esse, quare dubij ñ de aliquo artificio, quod opus maiusve sit, d de representativo, et viali procedat, quod juxta plures Thomistas ex casu pure obiecy ad fydamento ex ipsis deiecto, alij per oppositu judicat, et omnesquisq recydy quod ejusmodi artificij nequit.//

Assertio nra. §. II.

Artificij in actibus intlus reperij reale quid est, et ab eorij entitatibus indutinerij realiter. Duplicem partem aprehendit assertus, quarij p⁹ suadetur ratione: artificij forte, quo gaudent actus stat: in eorij aformitate ad regulas loca; d ad similem aformitatem obtinendy opus ñ est ens rationis aliquod fingere: nop illudens est reale. Probo min: regulis aformatus actus quatenus ad attentione ad illas obia representat, disponit, et ordinat; d ad hoc opus ñ est entis rationis fictione: nop. Min. videtur indubia, ng alias actus cujusliber artis obij ut iggerent aformitatem ad regulas per eg prgociptas d'cursu entis rationis egerent. Illiter, et efficaciter suadetur assertij: effectus realis dumtaxat ex causa realj profluere valet; d habitus loca qui realis utiq est per actus rationis artificiose dispositos acquiritur: nopat. Ergo eorij entis reale. Maj colligitur ex illo communi protoquio: nemo dat quod ñ habet, min est manifestabile, et rationis legitima. Explicatur: habitus realis per actus reales generatus: nop habitus realiter artificiosus per actus realiter artificiales generandi esse debet; d actus sunt realiter artificiosi per artificij reale: nop.

Huic validissimè ratio occurrit negantij dicentes habitus loca ex actibus entitative supris prodire eorij artificio rationis ut pura relatione se habente ad similem prigendy effectu, ab entitate sceptuy dicit profluere loq simul et artificio rationis alacri tamen, et aliter ab illa ut ab effectrice virtute, ab hoc ut a relatione sine qua non, et necess⁹ exacta ad modu quo ayre, sacramenta nove legis causat realem exactiq dependentem a significatione verborij, quid est rationis tqquq a relatione sine qua prodiuy effectu ñ causarent: Sed ista est primo: actus artificiosi habitu logicalem generat quatenus in forma demonstrationis syllogistici, demonstratio enim qua talis scientificu constituit habitu, d dispositio actuy in modu demonstrationis ope artificij, et forte relationis in actibus intlus ut forlitur artificiosis habitus logicalis oritur, et artificij quid est in actibus se habentis generationem loga et effectiva virtute ñ ut relatio pura.//

Secudo omnis relatio ad causandu supponit in causa virtutem intrinsecq effectivam producendi, q artificij sceptu ñ supponit in suis entibus virtutem omnimodq habitum d calu producendq, cujus tota ratio specialis effectum formaliq producendi negatq: nop. Dicat maj, in applicatione ignis qua quidem est relatio ad habiendu se passive ex parte virtutem aliquam supponi ratione cujus ad habiendu nihil deest tribuat effectu. Artificij relatio tribuit accepty artificiosi: nop. Dicat maj ex assatu communi: relatio nihil ponit rhene, nisi ex eo quod entitatis actus est ve incapax est similem effectu prigendi; Patrem deseciamenti

nihil ꝙ voet, ng hꝛc ex libera voluntate Christi habent exaiaꝫ efficere, et significatio verboꝝ ex ejus institutione soly exactꝫ supponit in illis virtutem proconcomitantiꝫ gratiꝫ, quare volymodo pura additio erit (exacti admisso exaiaꝫ per sacramenta collatꝫ a additione rationis pendere) quod mihi nequaquꝫ arridet. Quoad vecijꝫ partem breuiter probatur asserty: forte arrisiꝫ acuy in eo forluer est quod obta cy attentione ad regulas ex hꝛi se formꝫdo sonorcgt; sed hoc per propriꝫ entitatem omni alio secluso operit ipsius xpo. Omat may in actib. volytatis, qui moralis forluer fiyt per pxiꝫ motionem ad regulas moraliter agibiles actus necessarios Dei redditus liber per hoc precise quod obꝫ libertꝫ motet, min propter eydem raoem euidens est, et negᵃ inferatur.

Fit satis objectionibus

Primo nobis obsicijt authoritatem Doctoꝛ Angˡ. vic mpᵒ. exhibens ayentia: alius est ordo quem xao indeligdo facit in propꝛ acta, puta cy ordinat sceptra suos adinvicem: ex quibus ita subsumyt: sd ordo quem xao facit in proprio actu ordingdo sceptra suos adinvicem est axiom fale, aliudeꝫ ficay: xpo. Neq; ecydꝫ partem minoꝛis, etenim n̄ omne quod xao facit ficay participatur ens, ut pater in intellectione, et verbo mentis, quꝫ ut entia realia, licet ab intra effecta, nec alia potest asseri xāo ad suadendo ordinem de quo Dᵘˢ Thomᵘˢ ens ficay et obtainy eue: ng quod ut ordo in actibus factus n̄ sufficit, cy forliter soly sinat ineo quod actus conformiter ad logicꝫ leges ad obta ordinentur, in quo nully involvitur ens ficty rationis, sicut nec in ordine quem dicit unius actus ad alij, qui purus ordo quo representationis est, quatenus actus hominem ut subꝫ assignati alij similatus representantem prędicany, n̄ forte duplicem acty propositio forlis, aliudde logicy instrumenty extꝛia.

Arguyt 2º. arg. fialy propositionis forlis est ens rationis: xpo et omne ariftiy & forle Anᵗˢ probat: arnfiny propositionis forlis stat in ordine actus representantis subꝫ ad alij, ol semetipsy ut representantem prędicany; sed hic ordo est ens rationis: xpo. Patet min: ng repugnat ordo realis ejusdem ad seipsꝫ, nec unus actus realiter valet ad alij ordinari, utpote quoꝝ ordo realis precise est ad obta quę naturaliter representat. Assumatur: propositio forlis ex subto coalescat, et forli prędicato; sed patet cuilibꝫ totius ordinantis adinvicem: xpo arnfiny propositionis forlis in ordine vtty unius actus ad alij n̄ potest n̄ esse rationis. 2º. modus arguendi forlis arnfinosus volymodo est vecijꝫ quod obtainy representat arnfiny; ex hoc est ens rationis: xpo. Illud. 3º. ideo arnfiny forte statuitur ni realem qua realem producit effectu; sed hꝛc xao est nulla: xpo. Probatur min: arnfiny obtainy eydem realem causat effectu, scilicet habitꝫ & bona; sed nihil horum est ens rationis: xpo. ℟

Ad argumenty negᵒ antᵉᵐ et my probationis quoad utrumꝫ partem; arnfiny quippe propositionis forlis in ordine actus representantis subꝫ ad semetipsy representantem prędicany nec ad aliud est, sed unice in respectu actus ad subꝫ et prędicany representata per ipsy, et in recta representatione obtainy iecydy precepta logica axiomatica acty dicunt et ideo precise quod hominem ut subꝫ et animal ut prędicany catly dicitur ex eo precise quod hominem ut subꝫ et animal ut prędicany attingat, minimeveꝛo quia ad ipsy vel ad aliud ordinetur. Ad confirmationem dicty: ens subto coalescit, et prędicato quod entitatem, negᵒ may; ergo subto et

prędicata repręsentative tale; sccdo my, etmin imlg depaxib⁹ totg aliquod prop⁹ tale omituenibus, recus totg repręsentative pure. Propositio forlis pura en repręsentatio propositionis obtus, et totg ejus esse per ordinem ad illg expurimur; ydę ejus axnfitg n en mensurgdy penes aliquem ordinem partiy inter se, id per respecty ad partes propositionis obtus, et ideo duci n potest totg ex paxtibus xpositg sed repręsentatio totius ex illis xstituit.// Rno verbo propositio forlis n en id mg⁹ de alio enyciatur uny, id potius quod uny de alio enytiat, é ona propositio tiva, aqui axnfitiosa dispositio forliter stat in ordine ejus extremoxy adinvicem per módy subri, et prędicati; hęc igo ex paxtib⁹ coalescit inter se ordinatio, illa vero in actu simplici en paxtes illas active quoadrngit. Ad secudy dicimus modg sciendi forlem repręsentative accepty, seu terminative ens xaou esse, quatenus repręsentatg axnfitg et terminy est ejusmodi, attamen subtrahe, et inde, dempserati actus secudy quod juxta leges logę obtuy axnfitg repręsentatę quia reale sum, ut patet in actu repręsentatę subtrg, qui soly repręsentatiue, vel exparte termini subtrii est, inte entitative accidens; quin imo si verę tenęret replica actui intlus repręsentg hominem esse entitative homo, et lapi repręsentg lapidem. Ad tertiu dicito axnfitg acay baud reale dici, quia causa logę prędicati, sd quia effectiva est, quę prędicare debet effecty, et ideo xaalis esse cy effectus est ejusmodi, axnfitg autem obtuy exprimitca tqty et forlis est causa logę, quę n exigit prędicare effecty, eo quod illi nulty esse prębet, sd pure terminative habens

Arguit 3⁹ m secudg partem auctri: «reparatio realis realem diminutionem quantę, sd axnfitg forle realiter dicere actibus potest: xqo. Probatur min: axnfitg forle stetit in actu respectu ad xegulas logę; sd respectus ejusmodi realiter actibus desinere valet, cy elici possint abrg ordine ullo ad xegulas: xqo. Secundo: axnfitg forle aliquid actibus addit: xqo realiter ab illis diminuitur. Min⁹ probatur: axnfitg forle actib⁹ prędicat quid clarius obia xonorcę, quod tribuere nequit nisi per virtutem ad sic xonorcendy; sd virtus hęc aliquid est, per nihil enim aliquid clarius xonori n valet: xqo. Ad argumty xndemus, distg min: axnfitg forle quoad entitatem, nego may, denominative spectatg, sedo min, et may probationi dist⁹: axnfitg forle entitative acceptg, nego may, denominative sedo may, min, in sensu diminutionis, et nego sieq. En commentatorg doctrina quę recte percepta vig uarg patet plurimis asperrimę difficultatib⁹ quin Philosop⁹ cg in Theologia expeditas faciliter extricabit.// Actus ab intlu elicitus, abrg attentione ad xegulas nyquq attenderi nomingtur: n quia deficiat ipsius entitas denominatiui status, id quia deficit huic connotare xegulas, per quę forliter habet talem denominationem prętitare: respectus ille in quo forliter est axnfitg forle entitatis est actus ad xegulas, et n sunt in aliquo ente ab hac entitate diminuto sed entitas illius est entitas ęquissima actus, quę ut xegulas connotet et xionet illi, extrinsica denominatiue forliter est, cy autem per semetipsg quocyq⁹ alio recluso ejusmodi connotationem realiter dicat, ad hoc enim amplius n requiritur, quę quę ad intlus illg elicitat attentu ad xegulas logę, per semetipsg erit axnfitg extrinsica utq; erit, et n per axnfitg ab ipsa entitative distincta, quare dy actib⁹ deest denominatio, vel connotatio ad illas simul et axnfitg deficit, veritamen n aliquis entitatis defectus, quę antea ex b⁹te ipsxy se habebat, et denuo nunc, sd notatis soly defectus, quę

fecta regulary videlicet, ea quary positione pzęcare denominão ysurget, illa zpo
nemoet entitas artificij fortis, quędo acubus sformitas decet, & vola denomi-
não desficit, quę artificy pzestare n̄ valet nisi posita motatione ad regulas doc-
trina hęc patens in acubus fit. Polygonalis honestis mozaliter per pzg motationem
ad regulas moxis qua desficente honestas desficit ipsis denominatiue duxat
n̄ defectu entitatis naturalis &cetz.// Ad sfirmationem dicꝰ antꝰ artificy for-
le aliquid acubus addit exprezivy totymodo xedo antꝰ, potuy, neop antꝰ entveq.
ad probationem xeua may dutꝰ min: aliquid est ab acubus entitate distinctu, xedo
min, distinctu subaudiꝰ exprimibile xedo min, entitative neop min, et xeq. Verum
est quod dicus per artificiosq dispositionem ipsorum clare habent obiu dignoscere, ad
hoc enim necessy n̄ est aliquę entitatem superaddere ipsis, vt valeat quod per pzo-
pzig entitatem pzęcepta loca moneant, et illi sformiter obsy atinogt, quod q; videm
supperadde videtur aliud n̄ est quę quędq exprimo ipsorum, vel quod per sformitatem
cy regulis aliter exprimatur, nempe artificiosi, n̄ tamen intelligatur exinde expres-
sionem artificiosi pzo pura voce, sed pzo re significata, vel entitate sceptus, de-
nominare foztiter, quęuis enim entitas nulla nouitez accidat acubus entitati ad-
uenit exercite denominare, vel respective exprimi, ad quod sufficit motati posi-
tio, vde potest dicere quod attentione ad regulas deficiente desficit entitas
ut denominans rqat, vel sub hac expressione, secus entitative. Placen. de methaph.
hisico, et logico ente xationis.//

TRACTATUS III.

De universalibus in communi. s.1.

PRimus atq; pracipuus logicæ scopus in id tandem reducitur ut mentis perceptiones dirigat. Ita quod rezy imagines seu claras ideas, atq; distinctas omni obscuritate sublata depingat imaginesq; eaq; quęq; fieri potuit obiectui similimas reddat. Ad id autem opus est unicuiq; ut obia n̄ cursim, n̄ leviter, & animo inserto, ac velut defixis in illa oculis, sedulaq; animatione adhibita illa invicem offerat, eaq; annotet in quibus sibi venire, aut a se invicem dissidere reperierit, ac obiorum inspectione soleate omnes illas notiones animus formet, quę universales dicuntur, in quibus omnem fere vocationum nostrarum perceptionem niti haud dubium est. Hinc ante omnia de rebus universalibus instituenda videtur tractatio ut perceptionis ab-

omni ofurione et obscuritate iudicemus, atq; ea ratione motus Aristoteles long
doctissimus ālib⁹ prędicamentoꝝ, seu categoriaꝝ exordium est, quippe ceptus nos-
tros, uel ideal ñ melius diuisi existimauit, quę ex reb⁹ quas percipimus ordinatim
in suas uyt veluti classes diuerę et adsyma quędą cellate oeneza, ueyrtamenquo-
nię prędicty libry obscure satis vulgarit Aristoteles Porphirius huic tractatuy edidit
qua categoriaꝝ illius quasi ostensiuer via, ydę Isagogen, seu introductionem ins-
cripsit, tractatuy erą de quinq; vocib⁹ prędicabilib⁹ appellatis, quod nempe rez omnes
universales, de quib⁹ agit, quinq; hii vocib⁹ oeneze, specie, differentia, proprio, et ac-
cidenti ninentaux.

Quoniq vero nobis agendy est de his quinq; vocib⁹ prędicabilib⁹
quę universalia nyncupgaux, ameqq de ipsis in particulari acamus opportet ut bre-
uiter quę ad utile in omuni auinent in presentiarum premittamus. Ergo utile nomine in-
telligimus uny uersus pluza, vel uny respectiuo pluza, quare iuxta diuersitatem
respectus, seu extensionis ad illa, illud multiplex et vaziy est, primo dicitur utile
in causando quia respicit pluzes effectus, quos procreat, et producit, sic Deus
dicitur causa utilis creaturazy omniy ut Sol roa ōia sublunaria corpora. 2º ut-
le in representando, quatenꝰ representat pluza ut vox animal, quę ñ uny simu-
lare dicitur, sō pluza, item imago circuli omnes representat circulos. 3º utile
in essendo, nempe quod pluribus inesse natuy est, seu uny apty ad essendy in mul-
tis. 4º denięq; utile in prędicando, quod uny apty prędicare de pluribus, de duobus
primis ñ et nobis sermo, sed de vltimis in essendo et prędicando utpote ad logicę
pertinenti, et dicitur uny, idem univocy perfecte uny oem diuersitatem excludens
ad exclusionem analogoꝝ, quoꝝ licet nomen uny sit tamen quoniam capax pauxi
eadem, parum diuersa est, ideq; aequivocum, quę eadem quidem diuersa in rebus si
multis excludytur aplexa, quę ñ ung, sō pluzes naas includyt, ut vox in sectione
duarum naaꝝ apię ad essendy in multis, unitatem ingulg in ratio abstractionis ñ
actionis in quo multiplex, et diuisa est, quapropter esse utilis nequit nāa diuisa,
quippe enim sit apta ad essendy in tribus persoñis ñ multiplicatur in illis, sed una et
indiuisa in omnib⁹. Hi doctrinali stilo scholastico in duby vertimus primo. Si

QUÆSTIUNCULA

I.

A parte rei sint naturæ tum re-
tales, & qualiter. §. I.

Heraclitus, & Cratilus à quib⁹ vix dissentiunt Py-

thagoras, et Academici scientias omnes de medio subtulerint, obia volysen-
sibilia esse, aut singularia cognitionem nullam orle de quo scientia dupoat esse qu-
ent. Hoxy Philosophoxy ventoja longo post tempore passim vecxaxyt Nominales
qui nullo prorsus zem xmunem, et orlem de qua scientia esset agnoscentes, hoc de
solis nominibus, et scriptibus, in quibo orle credyt habere posse statuerint, yde Nomina-
les nyupan sint; hoc ig pudem intercedebat opinio, sed eg ab inventu sindicabit
Ockamus, per oppositu sudicabit Plato naturas orles propuonatu, vexy a singula
rib9 sejunctas, quas et ideas appellabat, species videlicet, seu formas incorruptibi-
les, et xternas, quę xatoes essendi unicuiq sint, et à quib9 quodlibet individuum
participat suu esse, hazy equidem in scalo dum ponit, sic intellexit orle Pla-
tonii Aristoteles, similiter vero aliqui asseryt Magistxy inexpertatu fuisse sorte
animu sibi nominis sparsa ex depravatione xpi. Philosophi Porcephyrio, et hujusmo
di rib9 Platonem ab hac imputatu sinistrae congruit dog inexpertes loquen-
tem de divinis ideis, quę xexy xatoes sint; hujus opinionis et Magnus Patxeus
Augustin9 quęmonib9 et xtiaen9 accepta, quodquod tamen sit

Assertio I.a s.II.

Repugnat aptę rei nata sibi à singularib9 sejuncta, et pura essentia
tig Platonis Principi Philosophxy tribuig et suadet primo
repugnat in eodem statu nata sibi simul et singularis, sed nęc
aparte rei à singularib9 semota simul orli, et singularis esse.
xop. Hay adoexiarioxy negabit nemo, nec min quoad primg par-
tem, probatur xop quoad secundg: nata illa in xexy nata esset ab-
aliquo posita per actionem productivą sui, ni telinr ipig quod
increaty asserit et frequentat Dey, qui solus increatus est; sed
terminus productivę actionis singularis orig: est, quia singularis productiva
actio qualis est etig actio productoxis Dei ut pote singularis supponi termino
singularem exposcit, ad differentig speculgtas actionis, quę xendere valet ad orlem
xabem: xop. 2.o: orlis nata in essendo, vel prędicando vere de singulari sub9 dicitur
ut homo de Petro et Paulo; at nulla realiter separata nata vere de singula-
rib9 dicitur xop. Probo min: nata a singularib9 sejuncta realiter identificatur cy
illis, ng separata realis ista ens ideam distinctionis realis; id nata nullg identi-
tatem realem cy singularib9 habens de ipsis affirmative prędicari n valet, cui
siquidem prędicatio identitatem affirmat, quę vere inter subjy et prędicatu verat
tur: xop.

Assertio II.a s.III.

Universale in essendo n est in vocibus, aut nominibus: et prima do-
cet asserty Patxnus A Anselm.9 lib.o de incarnatione disp. 2 capa-
xty ut praetexim logg dgnas per hęc verba, cautissime do vocis
pag.a questione accedgt nostru temporis Dialectici, magis Dialec-
ce Hęretici qui, n nisi flatu vocis purgt orles subingressus, qui e
nim n intelligit quomodo plures homines in specie sint unus
homo, qualiter in illa sacratissima, et altissima nata aprehendet
quomodo plures Personę quarty sint una quęq; et perfectus Deus
sint unus Deus? xop orle in essendo in vocibus vacuentes speculandi meritosyt

tygq Petrus loqr. Sualdetur ratione: vule definitus vny apty ese aut prę-
dicari de multis; sd voces n syt in multis, nec de his prędicari queyt rqo. Ster
min in hac prędicatione homo est animal, obi soly de homine dicitur qu-
od ipso identificatur realiter, hoc autem haud voci animal evenit ut prędic-
tę realiter, Arumatur: per hqc definitem animal rationale mineme voci homo
explicatur natura, nec usibilitate demonstrata de ipso vocis demonstratus pro
prietas: rqo vule in essendo n est in vocibus. Arat ani? non enim vox homo est
animal rationale, nec eadem risibilitatis principy: rieq. inferatur ego dictio in
Sumulis nempe definitu esse universale debere, rqa quod etiq demonstratio ne-
cessario versatur cyca singulariu? scientia nequeat haberi; sequitur rqo quod voces
universales sint tqug in representando, et in essendo naturę significatę per illas.

Assertio IIIa s.IV.

Dantur à parte rei naturę soly fydamentaliter universales, hoc
est natura fydamenty prębens rationi ut fiat vnius forliter em
vnle fydamentaliter est in pluribus, seu similitudine pluriu,
qug per vnitu inspecta fydamenty ipsi prętat ut rationem as-
similędi in plures dung realiter ab ejus phnica multiplici-
tate prścindat, et aprehendat unong ab hu inquib? est multi-
plex participabilem, et apty prędicari de ipsis. Etenim inte
rei plures distinctę in aliqua rade invicem similes, nq oia indi
vidua naturę humanę plura licet realiter sint in humana natura qug multipli-
cata reperiuntur in illius invicem assimilgtur, invicemq; aveniye voitur est fydamen-
ty inte ut plura distincta realiter sub una rade similes aprehendat, consequen-
ter à parte rei exputa naturę fydamentaliter vules prębentes videlicet fydamy
rationi ut fiat vles forliter. Hinc colligitur, quod uniuersalitas forlis est in intel-
lu seu in re abstracta, quodq; vules nq in exputa extra singularia realiter, docet
exprese Dus Thomas p.a p.te q 85 art.? 2o. ad secydu inquiens: cydicitur univers-
le abstracty duo intelligitur scilicet ipsa natura rei et abstractio, seu vnitas
ipsa voitur natura cui accidit vel intelligi, vel abstrahi, vel intentio universalita-
tis non est nisi in singularib?, sed hoc ipsu quod intelligi est vel abstrahi, vel inten-
tio universalitatis est in intellu.

Arqutis fit satis.s.V.

Primo impugy assertionem objicitur; ista prędicatio Petrus est
homo est prędicabilis forlis: rqo in illa n dicitur natura identificata
cy Petro, nq alias prędicabo n forlis, sed identica esset: rqo vules na-
turę extra singularia subsistit. 2o. naturę vules prędicatur nec-
ssario rationi recptus: rqo, Ant? probatur: vules nota scientiay
ligi et mentis obiy: at obiu prędicat acty potentię vel habitus con-
tenti in ipsy: rqo. Ad primu vero antec: negotur: siquidem in-
telligy est apty esse per identitatem in multis, et alyde ut proportio sit vera na-
turę quę sit in Petro necessy est prędicari de ipso, etenim verby est quod cy subso
prędicaty nectit identitatem inter utrumq requirit, nec eprinde quod proportio sit i-
dentica requiritur, ut enim talis n sit sat utiq? diversitas ortus ab alio in signic.

qꝫ adus ea significet animal in prędicta propositione sensitiuꝫ nag przcue, quꝫ
ñ significat homo. Ad secudy dicꝰ naꝫ liźles duo importare valicet oblitaꝫ
subjectꝫ nag, ipsꝫ uem ualitatem, ꝛquoad primy ꝛpectatur omnem mentꝫ ꝛoni-
uonem przcedyt, secus quoad secudy acceptꝫ, sic ꝛideratione ꝛequytur xaos
ipsi à multiplicitate phica przcidentis, ly autem scientię similiter obꝫ ꝛide-
xem per actus quibꝰ vnle fozlitez sit ut formaliter hęc ea sit ꝛubiequytur ad
scientias, et ipsi soly przcedyt ut fundamentaliter unioꝛalia. Ad Objectꝰ 2o

vnlei naa scientiaty obia syt; ꝛd hꝫc identificari ea singulazibꝰ nequeyt: ꝛeq.
nec illa. Min. probatur: quidquid est singulazibꝰ jyctꝫ defectibile et mobile
est; ꝛd scientiaty obia perpetua, fixima, necessariaqꝫ syt: ꝛeq. Majorem euidꝫ
docet, videmus ngꝫ quotidie singulazia quęcyqꝫ in fluxu otineo, et quidoꝫ
desficere, cetera ꝛicꝫ, ꝛqꝫ adeo ad obia scientiaty scientiae eidem stabiliendas
ideas ꝛubseruiens, et vnles naas à singulazibꝰ separatas ipsis adtribuere ei-
dem possit quęcyqꝫ quę ea singulazibꝰ identificęrur defectibilia dnqꝫ quod ea ꝛcien-
tug esse, secus quoad veritatem essentię, licet enim desficere possit hic homo, tnan-
gulus esse, secus quoad veritatem essentię, licet enim desficere possit hic homo, tnan-
gulus hic, necnqꝫ quod homo sit animal rationale, Trianguli enim angulus
ꝛicꝫ, vele scientiaty obia prout à mogaur obyphis inuariabilia, necessariaqꝫ syt,
hęc quidem ñ se habent ad res ut sub existentia positas, sed secudyle et ꝛpeci-
ales quasdam particulaies, quę syt de lectabilitas, primapy, accepta, quę
demu ꝛolis impedit conclusionem, przdictaty dientibus, qnq; dlle modo dica.
xi, aut aliter se habere ñ potest; cycia quę scientia demonstrat aut de exactis
universalibꝰ ut ea dicitur subiecta est eis per se, aut de singulazibꝰ demonstra-
tis sub aliqua ꝛili ratione recti esse admirativy de Petro, quod ea Petri
est, ꝛd ut homo venit ipsi nyquq de singulazibus ea syt quatenus singulazia
syt, quare obꝫ eazy fixmy ꝛempes, et inmutabile est. Objectꝰ 3o

libꝰ vnle juxta definitionem ejus est uny; ꝛd vos est uny quod dico. Min pro-
batur: natura ut significata uny esse ñ potest. Ant. probatur: naa ꝛignifica-
ta identificantur ea pluribus; ꝛd ea multis identificata modo, quo ea pluribus
ꝛoo. Dcetra may, nego min: ad probationem dico, quod natura ut ꝛignificata
uny esse ñ potest & multiplicitate przcia, nego ant. Ad probationem dico may.
uny fozlitez dcedo antꝰ fydamentaliter nego ant. Ad probationem dico may.
naa significata. phice; dcedo may; ut ijdem przcise nego may. Et dico min.
una fozlitez, ꝛd multiplex est dcedo min: ñ una fydamentaliter nego min, eruq.
Phice ñ una est naa; ꝛd pluries tez quot indiuidua dexahemia syt, very ea oia
hęc inocentilla duvia nda similia sint, vicemaqꝫ ꝛoenigt fydamenty phice
est ut in una natura ꝛonoꝛcęus quoad naturg eqty inqua similia syt, ñatenus
multiplicitate reali aut quasi obstet hic ens quibꝰ ejus dumio oritur, sic accep-
ta natura una fozliter est phice propter dicta fydamentaliter eqty. Hoc in
ꝛensu q. ea pluribꝰ identificata ñ una est, ꝛd multiplex, ab hac autem multi-
plicitate, q. ea virtualiter in zuty natura distincta przcindere valet, ider xipsis
ꝛecudy sua essentialia prędicata przcire, quoꝛ nulla ꝛingularitas est, ea ea ꝛin-
gulazibꝰ et distincta fozliter ea nullo identificata. Ad

Replicabit: naa a singulazibꝰ aꝛtulia ñ exurit in ze, ider puramentu xcptio:

zop solus sceptus, aut socii interne vtilitatem subindyt, n rei sconicae per voces, Quorundeq dy sententiq Platonis virtute conamur in Nominaliu deliziu incidimus, 2°: quodquod in rerq nãa subiunit et singulare foliter: totus a parte rei nulla exit vtilis natura. Ad primy dico q̃ ant̃ ridet pura obuia mentis sceptio scedo ant̃ forlii neop ant̃ a rieq. Nam vel sceptio forlii est actus rationis, quo quilibet animata res, obuia sibi vel sy obuy atacuy; dy zop à singularibus nãa precindit q̃ in intlu precisa quia nãa est quiq singularib⁹ plicq sygoitus; et prout illic una et vtili foliter dicitur, ei riquidem soli vtili definitio minime soli adaptabilis est. Ad 2m dico q̃ rieq. nulla exit vtilis nãa foliter scedo rieq. fydamentaliter, neop rieq. ng in entitate singulari licet producta nãa singularis foliter sit, tamen fydamenty rõis & precisa ei ipiq a singularitate precindat, et vtilitatem stituit.//

QUÆSTIO NUMNATura physica aliqua sit una realiter in pluribus unitate Possitiva, l, nctiva, cõmuni.

num perinde est ac indiuisiy, yõis aquq diuisione n habent ea ratione qua n habent ony vtt, et similem dicyt, quq ay cãsentiq diuisionis imponent, tot ejus genera quot ex aduerso diuisiony fuent. In reb⁹ autem ẽt est materiali diuisio ita nyeus para qa à principijs materialib⁹, ac indiuiduis desypia, et item foliis, quq à forma prodit. Petrus enim est diuisus à Paulo sõla numero durante ab ipso, et à Bucefalo eiq specifice quidq alio: zop unitas essentialis vl foliis preter numericq, et materialem est; utraq̃ pariter unitas vere in re ipsa prieriq reperiri cõsueuit. Petrus riquidem n sola est una numero sed animal omnisquidad essentiq id est una indiuisa in plura indiuidua sic in plures natas humanas vna unitate hanc talem, numero distinctam est qua nãa creatrix una in pluribus abscompinoda diuisionem sui, quq quidem plura existentia, vel possibilia respectu quoru vertens, cognit, et de hac potens est diuidiy, nempe vtiy realiter, ephice ut aliqua nãa una in pluribus eadem indiuisa manens, seu quq amen aliquaq. mentis opus apta fit ad eiendy in illis; sed q̃a hoc dupliciter accidere valet possibe, aut necarie, potest quidq indiuisa una eademq est in pluribus, vl actualiter n ante sit, vel aptitudinaliter dy in potentia est, negative tamen quidq nec positive in multis inuenitur, nec hoc ei repugnat, sed et aduixyus indifferens, de unitate sub hu acceptionib⁹ procedit dubiy.

Schotus affirmat, sed omnes uno ore Socyiat, vane unanimiter docent nag

humanq.og. cy individui realiter, a hæcceitatibus hoxy identificatq; sed ib ysdem ante mentis acty ex natura rei distinctq. et ei unumode distinctionis naq humanq vere in statu phico ung aliqui sentiq. et innumem pluribus per inexistentiq ita nimiriq quoo una et eadem humanitas realiter repetitaa in omnibus hominibus exempli.o. humanitas Petri et Pauli in inuicem distincta plusquq exigitive ratione videlicet hæceitatis zyxtatis et hæc unitatem naq in numericq, sed forlem essentialem nominq. et unitate numerica minorem, hęc tamen sententia displicet alijs Mercnero distinctum et Masshio, qui quoii admiq realiter innumem naq per indifferentiq videlicet negative quatenus judiciq naq cujuslibet hominis extra rei singularitate distinctq esse in habere repugnatiq ut jocietur cy qualiberalia vero in copularim, id disjunctim, vel divisive in pluribus reperiri alteryt, idest in simul duabus singularitatibus, id nyc una, nyc alia licet extrinsece impedita sit per singularitatem cui est realiter injuncta. Ita

Clark unitatem negativq dicit hoc est ut ipse se explicat Mastrius in expediq, et ab impedo liberq, sed actualiter impediq extrinsecè per petreitatem, qua determinatur natura ac veluti retinetur ne eadem sq in Paulo subsistat, sic tamen ut in ipso physico practionis statu specificative, quoii in reduplicative accepto vere habeat esse in repugnatiq ut cy alijs hęceitatibus zyxtatur; ydè semper indifferens est ad multa, cum sit apta in aptitudine proxima, sed remota, eo fere modo qua materia subvna forma exuitem indifferens ad alias, erapta manet. Eminentissimus Noster Card.is Sfrondatus lib.o 1.o log. cap. 2.o unitatem, quq q.m formalem et specificq vocat in humana natura physice agnovit, vere hąc unitatem in alio sinere judicavit quq in similitudine, vel solemnia quq realiter inuicem dicq, et hąc similitudinem vere unitatem docuit, sed q.a similitudo hąc vel occulis patet, cy Eminentissimo Authore in nri defloce potest esse otentio, an videlicet pluriq similitudo realis unitas propria talis, et vere omnino concenda sit: Scholisticos inter et Thomistas est præcipua lis, et hi omnexim Jesuitæ specificq unitatem forlem pluribus revera quomodocyq vel positive actu vel aptitudine, vel negative immunem agnoscentes dupat naq physice fydamemaliter ung secudy explicationem alterius. Jq antecedens q. præsens.

Assertio I.a s. II.

Nulla natura physica est una realiter positive in pluribus actu, nec aptitudine. Quoad primam partem probatur assertio tam: humana nãa ante omnem operationem sacri duorum, et multiplicem ut pote. identificata cy ipsis sop in est una positive in multis, aliquin eadem in esset multiplex simul, et una foret, unq.a adversarijs placet, multiplex q.a identificata cy illis. Ant. probatur: similitudines trahentes vim pluries, id quod identificatur cy pluribus nequit in dividi, atq; pluralificari: sop. Sed humana natura quq est in Petro quq q.a specifica dicitur eadem est realis entitas cy ejus nãa numerica; id quq in Petro est nãa numerica est duorum dumtaxat vere a natura Pauli: sop una eademq nãa quq est in Petro in potest esse in Paulo, cy quinq sua habeat naq, vel entitatem. Maj negari in valet, quod ad cujuslibet rei spectat essentiq

ab ea dirimoui n̄ potest; ejus autem nāa equidem essentia est. 2o. nāa Petri est singularitate Pauli vellecta; ergo et ab ejus nāa. Dieq. probatur: natura Pauli identificatur cū ejus singularitate: n ergo ab hujus singularitate est separata nāa Petri, et ab illius nāa debet esse. quidquid enim identificatur de uno verificari de quo cūq; recy identificato opus profecto est: ergo n̄ est una natura in utroq;. ||

Scholium-

ly ad hęc est immunis responsio nāq humanq in ipis individuis multiplicem materialiter sive divisq aut numero, n̄ vero formaliter, et specifice, est enim aparis rei specifice formaliter in singularib. una, n divisa, seu multiplex, alias Petrus, et Paulus in re specie different, ut Petrus et Equus. Ex hac solutione concedo n̄ plures realiter homines, et plures unice singularitates esse, et in hii ung individuq nāq, proindeq; humana individua ung hominem solummodo esse admody quo Petrum Divinq propter unitatem nāq n̄ plures Dij, sed unus ipse Deus, quod utiq; est venerabile mysterium Trinitatis ad creata extra esse; sed hoc summere n̄ potest: ergo. Sequitur enim eandem humanitatem in Xpo Dño esse simul, et proditore Juda, eandem idec simul adorabilem, atq; detestabilem esse, dignaq; eandem, simul et glorificaq;. Item nec Petry in nihily redigere potest Dey superante Paulo, manebit enim in hoc illius tota nāa, nec itidem potest Deus hominem noty creare, nq creatio producta rei ex nihilo est; nec autem quicq; producatur homo aliquid ejus precedit, in reliquis nempe præcipiens humanitas. Ultra insuper est quod cy res dividitur aliqua ipsa necessario dividitur, et multiplicatur, dimme quod ea idem realiter est: sed in Petro et Paulo existens nāa eadem realiter est unoquoq: ergo cy divisione singularitatis subsistere nequit unitas utriusq; nāq, seu immultiplicatus. ||

Suadetur 2a pars assertionis: humana nāa physice ad ung determinata realiter est; id nulla ad ung determinata nāa apta est esse in pluribus est: ergo. Probo maj: probatur prius: nāa eadem unico cy singulari, singularitate unica determinata ad ung per identitatem determinata realiter est; sed physice humana nāa unico cy singulari singularitate unica determinata identificatur: ergo. Nec probo min: nāa determinata per ung haud per plures determinabilis est: ergo nec apta positive. ad esse dq in multis: am. Et enim eodem ny velint quod nāa modo identificata cy Petro et hoc possit ad Paulq transire, quod impossibile est, sicq. in Petro; nq aptitudo ad plura aliud n̄ est quq per illa determinabilitas. Explicetur: si natura existens in Petro posset esse per identitatem in Paulo, vel hoc haberet in ratio pertransitus, vel illq discendo, n̄ primq. alioquin duplici singularitate simul traheretur nāa, quod asseri nemo, nec item recydq, quod est totam Pythagorici recidet de transmigratione animarq, perinde siquidem est nāq de individuo in individuq transire, ac animas de corpore in corpus ut commodit Pythagoras. ||

Firmatur: ad impossibile n̄ est aptitudo; id impossibile est quod nāq unius individui sit in alijs: ergo et quod sit realiter apta esse in pluribus. Probo min: impossibile est quod singularitas Petri sit in alioquolibet: ergo. Patet ant. ultimq quippe status realis determinatusq haud datur determinari per alij, et sicq. supposita identitate intrinsq Petri, et singula-

xtatem ejus ineoabilis est, ng eptidem aseipio, vel quòd idem est abeo quo
ej realitez identificatus diuisio realis repuonat, diuideretz autem sinou-
laritas, et naa, si hęc in alio, inquo sinoulaxitas esse ñ potest, esset, si xpo iden-
tificatur realitez ubiq; simul opuet existt, ubi nãa ibi et sinoulaxitas, et
nullubi vtraq; vbicyq; alterũ repuonat esse. Si dicat, quòd licet naturę reduplı-
catiue ut xtracte pez hęc essem ineste plurib⁹ pez modũ unius n sit possibile,
bene tamen specificative, et recydy sũ quidditatem accepię, dese enim n est ma-
gis unus, qug alterius? Dna est p.° quod solutio staty recydy te cy statu xfy-
dat xtractonis, etenim nãa recydy sua quidditatem accepta quidditatem redu-
plicat, quod est propry, et peculiare solius status solicudinis, recydy te, vel essent
ut ab statu xtractonis pscindendi, de quo deindey presens. 2.° quòd nãa rea-
liter phice haud sinoulaxitatem admittere valet, quę ponitive impedat illi cui-
libet ineste alteri, deinde quòd quęuis ratione sui nãe metaphysicalis mul-
tiplicari ñ repuonet, tamen ipsi phince ejusdę repuonat, quo remu essentia-
liter sinoulaxis est, preterquàm quòd ex quocyq; cap.° impossibile sit ei communicari
plurib⁹ pez se ut ex nullo capite dicati apta, sicut absolute repuongs homini
quoduis assertus, essi ut animal ex ponitive sibire ñ excludat, q aptrecte ra-
tionalitatem claudit animalis xcepty determinętem quę repuonat illud?

Assertio II.ª s. III.

Nauza realiter phince una negative ñ est, assery itur explicitè
quę omnem unitatem impuonat ad tale ens cyq. Nihilom.⁹ bene
suadetur rationis: unitas negativa aliud ñ est quę pura ñ re-
puongia ad essendy in plurib⁹, vel tęty uno, indifferęnter ac ad
utrųq; sejunctim; id nãa realiter phince ut sic, aliter sinoularis
plurib⁹ ejusdem repuonat, et ad ony est vere xtracta per quod indif-
ferẽ tollitur: xpo. May et min exemplificatis vdem in homine
recydy te, qui nec albus, nec nioer est, nec enim aliquid determi-
nate ponit, et ideo negative dicimus albus, aut nioer, quarenus quodliber ac-
cidit sibi permitti ad suam phicy ingitatus; hoc ponitivatur albus aut nioer de-
terminate est, si nioredine affectus ig albedinem accipere impotens, eaq; propter
albus negative dicitur esse; cy xpo ñ minus sinoularitas multiplicetur quę ni-
oredini opponatur albedo, pariter de nãa sinoulari philosophęndy est eadem
unica differẽ quod albedo est accidens phicy phince separabile, secus sinou-
laritas, quę semper ap.te rei nag omittatur, quare quodcyq; afficiatur hzc alig
accipere nequibit.

Fit satis argutis. s. IV.

Argo ps humana nãa in plurib⁹ una realiter est: xpo una spes
positive in illis. Ant.⁹ probatur: humana nãa phice ñ est soliter
duisa: xpo. Ant.⁹ probatur: duisio soliti est duisio specifica: sed
humano⁹ nãa realiter specifice ñ est duisa, alias Petrus et Paulus
in re specie differrent sicut Petrus et Equus, quod nullus dicat:
xpo. Hoc est precipuum quod in prima attentionem argumenty ob-
jicitur, pro cujus et aliorum solutione meminisse oportet, quod

distinctionu, quid duitionu, quodq; nomine diversitatis innuitur; distinctio idem ac identitati carentia sonat, et hoc unice negat, quare cy endivisione compantur. Divisio ultra carentiq identitati carentiq oppositionis pancit; diversitas denicq; nedy identitatem et unionem, ocy et similitudinem, vel convenientiger cludit. hinc Petrus et lapis qa duumlu inuicem, diversi dicyntur: Petrus autem et Paulus dumodi duplices, atq; divisi, minime vero diversi propter ocy convenientiq, et uniformitatem in naa. Notare ultra, quod termini formaliter specifice in ordine dialectico sunt termini secundi intentionis, qui quidem reb^s nisi ut nominis sub ocy specifici receptibus in oratione, qde implicatorie reb^s phice ipsis adaptiquntur.

Hii premissis resp^o duro^o ant^s in plurib^s naa realiter existentia unitate similitudinis xcedo ant^s, entitati, negp ant^s primy, et recipy inty de divisione ut pote identitati et oppositioni carentiq innuit. Ad probationem duro^s may: divisio formalis entitativa precise, negp may: similitudinis carentiq dicenti, xcedo may: exclusive min: specifice divisa in ens ex respecte divisione similitudinis carentiq xcedo min: pluralitatem entitatiq precise, negp min: vel aliter specifice divisa in ens sectam - taliter xcedo min: formaliter, negp viuppoy: ngq; aptae rei in ens specie formali, cujus raõ sali rei venit ut in intellectu nostro quemadmody venerit raões subti, aut predicati, et alig quę consideratione rationis requiuntur, et tamen essentiam separantis, videlicet sydarmy in similitudine, et convenientia, quę indivisa in diceret dicyt ut intellectui raões ejusmodi fidelicer assimilandi adunet, et capiat ut ong illi omnem. Quod in humana nãa per singularia dispersa assimilatur hęc ora citra dubiu est, eaq; propter illa in ordine ung unitate similitudinis oppositi diversitati negabit nemo; verum tamen untar hęc quidem major, quę in declarabilem, qa precise in posset esse alia ad tale intendendum insufficiens est, ut pote quod equivoci unitatem perfectę non excludentem divisionem, quę spectatur illa similitudinis scilicet intrale, imo ipsi essentialiter repentiq similitudo realis extrema porcurrentiq dumodo.

Nec alia omnino natuq phice accubui potest, siquidem inseparabiliter inter singularitates ejus distinctio, et realis distinctio, adquq multiplicatio naq; necessario sequitur, utpote identificatq cy illi, exempli g. naa Petri hujus cy hęcceitate objecta, et eadem realiter in potentia quod hęcceitas est propriq exprimere, et enim ex duob^s identificari realiter quodquod venit ori alteri oppositi veniat, cyq; sit hęc ab alia quacyq; divisa nempe ab hęcceitate Pauli naa debet esse similiter, et sequenter a naa, quę singularitas Pauli identificat propriq eadem racem, preter quicquid duo dicyntur phice homines Petrus et Paulus quidem eodem sensu divisionis omniuq; naa, atenta regula illa: nomina numeralia substantivi applicata materiale significant multiplicat et formale. Hęc divisio formalis dicitq a formalitq predicatoriq est, naturaq; videlicet, carentiq in ideo specifica nyxuppda quod hęc ultra carentiq identitati, et oppositioni, carentiq similitudini claudit, sive diversitatem indicat in naa.

Manifestq est autem quod Petrus, et Paulus est duplici o audegt naa entitative distincta inicem assimilatur in illa, secus Petrus, et equus, qui nedy distincti, nisi quatenus ocy naa specifica est duplex in epti, vel entitative divisa, bene vero Petrus et equus in quib^s est naa diversa. Ex hinc autem infertur non licet Petry et Pauly in re unitate oaudere specifica pluraq; similitudinis ex eo quod distinctione specifica carent, falsa quippe hęcceitas illatio: Petrus et Paulus specifice non distinguuntur inter se: ergo sunt specifice unus, sicut hęc alia: Petrus, et

Paulus n̄ syt plures lapides: xop syt unus lapis. Phalucia prima stat in falso sup. Ao.
pos, quod relicet detur species sortis apte rei, qus videatur vera esse, valet enim
a negatione multiplicati ad unitatem in eo casu, in quo hec possibiliter, minime
aliter. ut nec Petrus, nec multiplicitas exit, quare supposite nre n esse speciem sortis,
nec Petrus, nec multiplicitas sortis specifice ullo iure affirmabitur: nec Petrus et
Paulus syt specifice phice sortis una, nec item Petrus, et equus specie distinct
sortes, sed hi soly propr sortem diversitatem unius ntās sydamentaliter specie
distinct, illi vero sydamentaliter uny.

Si quzras ydē dyancio sortis inter Petry,
et Pauly exponitur, dico, quod cy simoulaxitas Petri, et equi nāa sint realiter idem
ab utrāq; provenit phice supta, quo in sensu quidquid de simoulaxitate verificat
nāq; debet attribui, et ē ista, ex enim utriq; unica, et indivisibili entitat. Nihilom.
minus modus loquendi est, quo ē ortus a simoulaxitate distinctio, qus soly in nāa
exercetur, cetery hoc ad illuendy quid Petro tale nāq; quid tale simoulaxitis
vemat professus, quod usq; dy fu simoulaxitas a nāa prscindatur, fuit enim
ysticitus, id secydy sui metaphicy esse, sub quo inspecta melioratur ut distinctio-
nis ouoq, et nāa veluti subty aut communicatur realiter illa: vo: intlu prospiciens
distinctionem realem inter Petry cedentem, et Pauly adeoq; minus dy procedit
sub qua hec tanto ydem secuit inte speciat ipsis, erit adequatus ad predicandos
sentialia recurrit, rcurratur quid habeas nāa tale sui a simoulaxitate prscia, quid
et hec ut sola intlu, videniq; nāq; esse nulla distinctionem ex parte, schllicet uny
simoulaxitatem exigent, huic attribuit prscipuy ortus ydem modus essendi, qui alis
solet, ubi eadem utriusq; indivisibili entitas phice aliquid ydē et diversi modi ve-
niendi usq; adveniendi sortis ex tale; sed de his amplius, dy de distinctione
formali agamus.

Arguit 2° pro aptitudinali unitate nāe in re duā plurib⁹
inest: xop aptitudine caudet ad essendy in illi, vale enim tale acta ad potentiā illius
ap^te rei plurib⁹ et actu imunicata nāa: xop ens plurib⁹ imunicabili, requirem cui-
libet actui eiusdem linee debet correspondere potent.ª Resp.º distō ma⁹ actu
individua, vl una plurib⁹ inest, nego ant⁹ divisa seu multiplicata sicdo ant⁹ erneg.
mentu distinctionis. Nāa est inte per esimoulaxia dispersa sive divisa; ydem
est apta esse in plurib⁹ una unitate adūate exacta, sed est tale imunicabili multi,
quatenꝰ valet per varias generationes multiplicari: ng quilibet homo sibi similem
soly producere potest: et hec est potentia realiter amonabilis phice, nempe parª
generativa cui actuali imunicatio et phice nāe respondet in actu, in imunica-
bilitati sortis, cuius soly est actui predicatio sortis nāq; de particularib⁹, à quib⁹ fu-
it per xacem abstracta: xop est est in nāa potentia adhuc imunicandy, et essendy in
multi, very in adhuc imunicandy sine sui divisione, quod exponit unitas sortis, de
qua in presenti.

Arguit 3° sta secundy assertu: humanꝰ nāq; phice supposita re-
pugnat unitas sortis: natura poller unitate negativa imuni. Ant⁹ probatur: nāa
repugnat in re fortis beneficio xacti: xop. Tuto⁹ ant⁹ n repugnat unitas sortis
fydamentalis, sicdo ant⁹ sortis, negs ant⁹ et probationi seq. Quotiēs nāa in sta-
tu phico permanet, simoulaxii fortiter est; et hec determinate, hujus videlicet indi
vidui sit hecceitas alig⁹ habentis, nāa autem per simoulaxitatem determinata

sicut ñ est indifferens ad singularitatem, ita nec ad universalitatem solem, quare nec ista nec illis negative: quod tali fiat per operationem intus minime ista est tyc enim nata ñ ut ens capitur, sed in gradu intentionali erit a singularitate, omnibus quę in statu ybico dicit precisia, quę precisionem et ultimatem solem q. ybice fydat nata, ybice dicit fydamentaliter illis, nyquę vero, solitier adhuc necatę, et quo inseparabiliter singularitatem importat, et determinatem ad unum, et indifferentiq ad plura tollentem. Nec intelligat hoc nos positare precise tale singularitatis ens tale vni, nq quidem tale sui methaph. sypta ñ plus singularitatem, quę ultimatem exprimat, illa essentialiter ex se ybice exprimit.

QUÆSTIO III. num nata in statu secundum se, seu essentiæ, aliqua gaudeat positiva, l, negativa unitate communi, s.i.

In quadruplici statu specula quę libet est nata, physico, methaphysico, precisionis, et logico, physicus realis abstractionis dicit et aparte rei incogitatę essentialia methaphica, et individuata precisa singularitatem videlicet, quibus nihil addit, preter naturam, necnon accidentia plura, methaphysicus quidem solummodo essentię sumpsit, et secundum se, et quod nata in ipso precisa essentialia predicatum importat connotationem, quę ad essentiq necessario sequitur, sive positiva, sive negativa sint, vt homo sequitur se nata predicata: animal rationale includit, et præterea esse risibilem ñ esse lapidem, status hic enim abstractionis dicitur quatenus sic attenditur nata ineo actu nyquę abstracta foret, nyquę alia præter essentialia diceret quę sola relucent, et ab eo nullus singularitatis mentione facta, vere qđ qualicunq status performq quodve in recto importat, sicut de connotato utitur, et status secundum se precisionem tanq de connotato dicit, in recto nihil essentiq, utpote de qua solum curat intus, quin precisionem videret, ideo statim precisionis hinc inter et logicum medium admodum apponit, inquo ab una, et a multa precisa positive spectatur nata.

Status hic unitatem positivq modi in recto tenet, et cujus nata alterum termini a quo est precisa inferiora, vel singularia respicit ergo precisionem in recto dicit, in eo quippe intendatur ut precisa natura, vel a multiplicitate vel yca, illa proinde positive excludens, inquo nititur unitas positiva, quando autem status secundum se in quo precise nata capitur nec directe nec indirecte accipit singularibus mere negative se habet quod illa, ac ñ essentes illa negative excludit: Ide ona tanq negative dicitur; status logicus est ille in quo nata indubinduer secundum intentionis generis, speciei &c. a statu precisionis differt quatenus in eo se habet ad inferiora natura tanquq terminy ad quem aparative respectitur. Status vellata omnes profecto nos accidit ergo quidquid vale illorum dicit,

quod vero ratione vni, et intrinsece nag sorsit in solitario statu, essent. nempe 21.
& proprietaty radicatio, quodve aliud vt̃ accidentale, vt ei essentiale est, et pig
in omni statu omittetur necesy est, yde celebre dicty; quodquod soenit nag in statu
secydy ie in omni alio debet pi soenire. Hii prelibati vra Patrem Tonsecd
nag secydy ie ong unitate reali pontiua pluribꝰ omuni obstituentem.

Assertio nra. s. II.

Nauxa in statu secydy ie nulla rade sui pontiua, vl negatiua qua
dei unitate pluribꝰ omuni, est tamen una rade status negative:
triplicem partem omes assertio, quaxy pa brevi suadebit viml
et secyda: quodquod nag secydy se rade sui essentialiter siue sor-
tit, pig in quocyg statu omittatur; id neutra nec pontiua, nec
negatiua unitas nag in quocyg statu omittetur: zop. May doctri-
nꝫ scoti Philosophoy est eo inipa, quod nãa secydy se nuda ra-
tione sui essentialia importat predicata, qua per omnes status di-
cantur, et item qua ad hec necen.ꝰ sequntur, siue pontiua, siue negatiua sint, qua
omnia sint nãa ipsa, et quomodoliber excogitetur hec opus est intelligatur ut strictu-
va ejus, ultra qua nihil essentialiter est reo, yde qa secydy se rationalis est homo
semper supta omnes et ubig rationalitatem dicit, inibitatem item ad rationalita-
tem necen.ꝰ sequtꝫ vml et irrationalitatis exclusionem. Probo min: nag nulla po-
sitiua, vel omuni negatiua omittetur unitas in statu stractionis ad Petry. og. inq.ꝰ
et determinata ad illud individuy, qua quidem determinatio, seu restrictio cuili-
bet unitati pluribꝰ omuni opponitur, ut ex dictis patet: zop. III

Tertig assertionis par-
tem exprese docet Arnꝰ Mag.ᵗ op.ꝰ quinq.ᵗᵒ 7.ᵐ inquiens: si quis ratur, utrũ uta
nãa ic sciderata possit dici una, vl plures penitus sedendy sit, qa utrũq; essy est
expta unty homini, seu humanitati, et utrũq; posset ibi accidere, si enim plura-
litas esset de intrinseco ejus, nullug posset dici una, cũ tamen una sit secydy quod est
in Sorte, similter si unitas esset de intrinseco ejus uic esset una, et eadem Sortis, et
Platonis essentia, nec posset in pluribꝰ verificari; zop patet quod nãa homini ab-
solute sciderata abstrahi à quolibet esse. Et in natura secydy se uniratem negatiuq
secydy quod hec apud omnes intelligitur in hoc situtem quod nãa nec una, nec plu-
res determinate sit, nec hoxy repugnet aliquid, io quodlibet accidere ibi possit, et per-
mitat, quod esse requit abig nag indifferentia ad unitatem, et pluralitatem, ut scilicet
uxli per unty fiat, et per singularitatẽ multiplex, quin in statu simili omni impe-
dimento ad utrũq; careat, cũ autem rade sui hec indifferentia nãa in patiendo
alias sicut essentia per omnes duxpaxetur status, quod faliget, ad traxy recurren-
dy tanquq ad radem fixlem ejus, nempe qa nãa secydy essentig solgit inesse, et
quod ex accidentaliter evenit, et quidquid rade status hujus; quapropter cũ ipsa ad alios
status nõ descendit, sed cũ statu perit.

Fit satis objectionibus. s. III.

Objicitur pº naa secydy se nõ est duxia pontive: zop est pontive indi-
via; id individua est unitas: zop. 2ª secyda sicqa infertur zop pa quę sic pro-
batur: naa quę secydy se nõ est duxia pontive est pontive nõ duxia: zop
est individua, utrũq qd à propositione negatiua valet ad affirmatiuq pxę-

casu + inuo in infinitu exigimur ato. Dcirco p.o am.r neg.o seq.r ant.m probationis; quoru enim in rerum abolutu et phico hic teneat modus arguendi in reduplicativo deficit, ut palg est in rerum: homo secundu se non est albus: ergo secundu se est non albus; animal secundu se non est rationale; ergo est secundu est non rationale, quę quidem illatio non falsa fit, dabile siquidem est medium inter unu et aliud, scilicet, indifferentia ad utrumq. Hinc nãa secundu se respectu diuisionis et inuisionis importat utpote prout hic pura essentialia dicens, et nihil accidentale, à quo prędicanda proindeq. à diuisione et inuisate, quę accidentaliter adveniut ipsi: rationi nãe sui nãe secundu se nec ponitur diuisa est, nec indiuisa, ab utroq. prędicandi et est ad utrumq. indifferens. ℣ p

Propterea quęcunq. de pria propositione affirmentur negative quatenus prędicatu sit accidentale uerę sunt: falsę uero affirmative, et ratio est, q.a prędicata tanu prędicata immut ad essentiam nãe n spectare, quod indubium est, ut. in his propositionibus: nãa secundu se n est poritive singularis, n est ponitive simplex, n est ponitive diuisa, n ponitive indiuisa, secundu autem falsum sit, q.a significat aliquam latitudinem carentiam, ultimative, aut alterius cuiuslibet nãe rãe sui, et essentialiter spectare, quod falsum est, alias in quouq. statu ejusmodi carentiam importaret, hoc n obstare innuit D.s Thom.s op.o creato ubi ante relata uerba hęc alia habet, animal in quouq. animal est animal solum et significat essentiam simplicem quę dese n est una, nec multa, nec expressam in hi resultibus, nec in anima, nec alig. horum potentia uel actu, sed significat quodq essentiam, quę nec est ullius, nec potest calatiui: et hoc modo nihil erit uerum dicere dei, nisi quod uenit sibi secundu quod huiusmodi, et de quidquid aliorum sibi attribuitur fuerit, falsa erit attributio, ut. homini ut homo uenit animal rationale, et alia quę in definitione ejus cadunt, alby uero, aut nigrum, aut quidquid huiusmodi, quod n est de rãe humanitatis n uenit hominę secundu quod est homo. ℣

Certe tradictoria uidentur diuisa, et n diuisio, ideoq. forte dicet, aliquis ephii nãq n posse negari, et uerum est in rerum phico, et absoluto, ing.o q.a tradictoria sunt unum, aut aliud de quolibet altero impossibile est, uerum in reduplicativo, in quo uerimo nobis de nãa est, uiderit tradictoria immediata n sunt, mediat enim inter ipsas ad utrumlibet indifferentia, quare optime valet nãa ad diuisionem et indiuisionem precindere, nullo determinate dicere, id solum ad utrumq. indifferenter se habere. Replicabis: nãa secundu se dicit carentiam pontiuę diuisionis: ergo est indiuisa ponitive. Am.s probatur: nãa secundu se rãe sui seu essentię suę carentiam importat diuisionis; sed ad essentiam, utpote quid ponitiuum carentia sequuta ponitiua est: ergo. Probatur maj.r: nãa rãe sui, seu essentię suę n potest dividi: ergo. Neg.o ant.m et maj.r probationis, cuius am.s probatiuum duntaxat n potest dividi diuisione abeuntia ipsa proueniente, nego ant.m et ei rãe similis ergo uenit, neg.o am.s et seq. ℣

Carentia ponitiua diuisionis in eo quod subtus illa importat prędicatum aliquod teneat diuisionem positiue oppositum sibi, ut cuius illa diuisio sic repugnat: in quem subtus ita careat diuisione, ut ipsa nec habeat, nec excludat, quod nullum prędicatum ei positiue oppositum includit pura negativa carentia est, ut sic nãa potest habere in statu essentię, in quo nullum accidentale prędicatum claudit, et ideirco nec diuisionem, nec indiuisionem, quę quidem ipsi accidentales sunt; et de uerum est dicere nãq secundu

se duplicare carere, veritatem eg de essentialib⁹ prędicatis, q̄ illa duplar exprimit
quilly respondet duplicem, aliar adw repugnęg, ad essentiam nāe pertinere ipi
in omni statu vocabitur, adeoq; adeo nec in statu abstractionis duplicem par poss
jure assumari nequit, quod carentia illa partiva sit, nāq; speciat rāde sui, seu es-
sentię sue, q̄ prędicatorę permittit unitatem habendę pro statu logico, complu-
ralitatem ad mentę cognitā abstractionis; ex hui negari nequit nāq; rāde sui, seu es-
sentię sue duplicem n̄ includere, q⁹ rāde sui sola essentialia importat prędi-
cata, quale n̄ est duplex, et item quod nāa rāde sui n̄ potest duplex q̄ q̄d duplex
essentialiter, vel ab essent.ª provenit ipsi, falsę vero est quod essentialiter excludat
duplicem, et rāde status hic n̄ potuit advenire.//

Objicit 1º aliquā nāq; spent
in statu secundę se, quod nāq; haud in omni statu amittatur: ergo rāde probatur ergo
a. Ant⁹ probat.: nāq; secundę se juxta mentę assumatur affirmativa contra negativa
patuit; sed hoc nāq; à parte rei n̄ amittatur: ergo. ex termini alienationis suppono
Solutio patet, etenim allegamus n rāde sui nāq; secundę se, sed soluto statu amit-
tatem negativę provenire, quapropter mihi n̄ est, quod cum nāa ad phicum nāe de-
cendat, hęc ipsę in alio quolibet sequatur, quoniam enim essentia p⁹ omnes diva-
getur, nectiquę statui, et quicquid rāde hujus provenit nāę, quod omne ipsi accident-
tale est. tqdiu cum illa permanent, quamdiu status durat; aliter accideret, si prędi-
ta omitteret nāq rāde sui speciem, nec necess.º ipsę rocaret obiectę esset, sicut ens.ª
ens: igitur n̄ tenet partitas implicita, siquidem partiva omittat, quę rejecimus,
juxta Patrem Fonseca nāq provenit rāde sui, et essentię suę.// Objicit 3º esse se-

plica contradictat nāa secundę se ab intrinseco, et rāde sui n̄ est singularis: ergo rāde sui
est negative utilis. Dicq probatur: eo nāa ratione status utili negative asserimus,
quod singularis n̄ est rāde illius: ergo. Dcetio ant! nego neq, cujus probationis duo
ant.s eo precise, nego am.s eo et quia rāde status singularitate caret, nego ant.s et
neq. inferiu dimittentis. Nāa negative utilis est nāa singularitate carens, equi-
cenb! autem essentię sue n̄ habet singularitate carere, aliquin nyquq cum ipsa ly-
pereret, quod est vicenb.s essentię nāe speciat nyquq defficit ipsi, sicut n̄ defficit homini
n̄ esse lapidem, q⁹ negatio hęc provenit illi rāde essentialiq rosy prędicatory: ey ergo in
statu phico cy singularitate nāa affigatur, haud carentia illius, quę in statu secundę
se proculdubio importat, eidem rāde sui potest attribui; sed rāde status prędictorii,
et indifferę, quę ex tali singularitatem n̄ spatitur: rotatur rāde sui nāa secundę se
nec singularis, nec utili est, nihil enim eorq pertinet ad essentiq ejus, et propter
idem hęc rāde sui ad utrumq se indifferenter habet, indifferę siquidem est prop.ª
status secundę se, et nullius alterius, cujus prorsq est, quod in alio natura defficit.//

Quare cy omnes negativa in equimodi indifferę.ª ia nāq asserimus idymodo
rāde status provenire, q⁹ nempe in intlu est rolq essentię simplicem essentiq explicat, qui
odi n̄ are, sed ab intlu habet, et accidentaliter advenit ipsi, sicut sic intelligi; utroq
facilius percipiatur prę oculis habeto quicquid accidentalia de nāa secundę se veri-
ficata, qualia igit quę ipsius definitionem n̄ ingrediuntur, quęve in nullo alio statu cy
ipsa ingredientur rāde status solutis ipsi provenire, secus rāde sui, quo provenit essentia-
lia duplar quę in omni statu reperiuntur, importat; propterea dicim⁹ quod ra
tia duplar quę in omni statu reperiuntur, importat; propterea dicim⁹ quod ra
tione sui nāa nullę unitatem habet, intellecte immunem, very quippe est, quod ori-
tate ingredientali gaudet, quę quodlibet includuenti ei spem in quocq; statu
etiq in phico, ubi Petrus ony individuy, et item unus est homo, quatenus una nāa in
se à nāa Pauli dualia, et cujusliber alterius poritur, inquo nihil ingredientalis omnes.//

QUÆ A QUA PER QUEM
actum intellectus fiat universe sorliter logum s.l.

Solius intlus est naar vsler sriauem, quę nec expingt ab individuis separarę, neq; circumgeriar individuges eruyt, nec vniratem aliquę omunem pluribꝰ imponęr, ut ex supradictis liquet, qª tero nihil mens intellexit quod per sensus n accepit, yde imuniter receptę illud axioma nihil est in intlu quod prius n fuerit in sensu, intly de rebꝰ sensibilibꝰ prętam et nap vsler sitiuatę percipeem mens prięnętur, inqua n vsle, id simulacra attendytur, examingly sumimꝰ qualiter in fabrica vslis habeat intlus; oby igtur sensibile pº percepit sensus speciosos per speciem sensibilem, atq; simulacrem abpijt, in quorum nempe repręsentatę rei: exhinc species trgęt ad munem sensy ita dicę, quod omniu sensibiliu exteriorꝝ species recipit, obraq; prędictorꝝ sensuꝝ ut arbiter, et existimator sudicat speciei invicem dicentes diuersos ꝯ inter se auditus. Hoc in sensu paululy ob nimiq humiditatem cui⁹ mexqutur species, eosq; procedytur ad fantasiq, imaginatiuq sive, vbi alteraqꝫ diuiditur, yde fit quod obꝝ abientibꝰ auxibꝰ, oculis eng clausis percipeviaꝫ imaginamur a nobis rei, vel auditus, vbi rerꝝ imagines ducytur fantasmata, quę ꝯ repręsentęt obta quoad apariemq dupat, colorem videlicet, quantitatem, figuraꝫ lineamenta, et sic hic, sive in sensitiua memoria inquasi enaciter seruatur, residęt, materiales et sensibiles sut, quo modo ab intlu ut spirituali potentia qª percipi nequęt, ut assequatur, nobis est prędicta spirituali sublimma lucę, qua supra phgtasmata radięte speciei expellu reflectat nudaq; quidditatem rei repręsentęt, et abstractaq ab omnibꝰ materialibꝰ adiunctis, nempe tempore, quantitate, colore, loco, expiręª simultate cę alijs, sicut luce Solis reflexa super parietem, species visualis resultat, repręsentęt colorem absq; suo adiunctę, humiditate, densitate &ª quibuscq est in pariete color; quomodo hęc operatio explicari difficillimę est, sed ad animatiq pertinebit. Quamodo autem Solem intelligentię nominarit Plato, Aristoteles vero, D. Thomꝰ et omnes Peripatetici vocęt intly agentem, cuius muneris est ex phgtasmatibꝰ species spirituales educere, nudę et simplicem rerꝝ repręsentęter essentiaq, eamdem ad possibilem, aut passibilem intly trgiffere, possibili dicetur, quatenꝰ per speciei prędictas potens fit sonitionem elicere, veritate intelligibili hęc quoddam omnia supra illuꝰ intlus intelligibꝰ sit omnia; passibili dicitur quod eadem intra recipit species, et recipere quoddq est pati: intlus ergo possibili sive passibili speciebꝰ ejusmodi quę vocętur intrę intelligibilesque dem efficięt, quasi prętonatu speciem exprimiq, seu rerby mentis paxumiin quo veluti in speculo intuetur, et obta cognoscit. Nave autem sensitiuę actuq quibꝰ in obuy vendere potest; horu primꝰ negativa dicit abstractionem

quddibatem, et ellenrg atingem, nihil de prędicatis accidentalib⁹ cuiusq; hȳ
videlicet nec directe nec indirecte tgem, secudu abstractio ponitiua mycu-
pauer, ut pote per quem directe licet, seu in recto sola nāa capitur, actuali-
ter tamen et exercite capitur prędicta, bsindeq; nihil attingitur de connota-
to singularia tgqug terminy a quo fuit abstrax//

Tertio: noa nag abstra-
actq regerit intlus eg simp.r per modu superiorii ad inferiora ppar.do qui
actu dicitur pparatio simplex, quod pure nag aprehendit cū ordine po-
sitiuo ad singularia, inferiora siue ut terminos superioritatis rug abiq; af-
firmatione, vel negatione ulla, ad differtiq pparationis positiū sic mycupa-
tq, q.a per ytg nāa necdū inferiora respicit ut correllatiua eius, vtpote
de hiis enūciatur, seu prędicatur actu. Prętera ig ntroversia inquirit per
quemng est hic acerb.s fiat usle logy, cuius definitio intro tractat.s prętiba
ta est, extendatur etiā communiter ad usle methaphicy cuius nomine intel-
ligitur nāa capax habitudinem scientiarū terminādi, ol obiq ipraxq esse
quib.s omnib.s q.a Methaphisica nobilior illis nomenclaturā desit, verūtamen
q.a n̄ orb.s una est ex alijs huius explicatio, quoū sicuti ineo, quod est nāa
abstracta, de usli logo tgq certamen inire placet, inquo adeo dubitandum stu-
herer ut nullus in ea armonans acerb.s cui finis effectusq usus unus, vel alter
n̄ attribuat.//

Assertio nra, s.ll.

Per simplicem pparatem naa fit usus formaliter logicę: expressa
est in D.o Thoma q. I depot.a art.o II sic ajente: Secūdū rellatio rea-
lis sistit in ordine rei ad rem, ita rellatio rationis in ordine intel-
lectus, quod quidem dupliciter accidere potest: uno modo secundū
quod ipse ordo est adinventus per intlm et attribuitur ei, quod rel-
lative dicitur, et quodammodo ipsi rellationi, quę attribuitur ab intlu re-
bus intlis.m plura intlm: sicut rellatio de rerum specie, hoc enim rel-
lationi rationis adinventę subiectio ordinem ejus, quod est in intlu ad
rem quę extra, sed in rellationib.s est usus formaliter logicus. Sortes fuit prius intlm
nag ad inferiora pparatem simp.r Dicq.a locut.a est, ordinem quippe videlicet
re adinvenendo prędicare, quod pro eodem accipiendo cenitur, liquidem ad
intentio idem est ac comminus et imminus idem ac finis. Sicut hoc Sanctus Thomas Ap.la
pparare, ut autem mentis ejus veritas pateat audiatur idem Sanctus Ap.la
q.e vigen.s 8. art.o 2.o in corpore: aliq.d inquit, respectus significatus per ea, q.a
ducitur ad aliquid est tgm in ipsa aprehensione rationis ex extremis unius alterius, et
hic est rellatio rationis tgm, sicut dū pparat hominem animali sicut speciem ad
genus. Ex quib.s ex aprehensio collativa simplex ut pparatio, liquido infertur.
per hoc usle logy fieri.//

Ratione suadente assertio: universaliter loga sita
formaliter est in ordine quoddq nāe ad multa per modu superioris ad inferiora,
sed ejusmodi ordo haud nisi per simplicem pparatem haberi potest: ergo et ens)
usle formaliter logy. Patet maj ex usu logi similiter definitione recepta, appa-
rendo siquidem ad plura, quę illud essentialiter exprimit, ordo quodq formaliter est,
Probo min: ordo usus ad multa ut in terminū adquem se habet ad ipra, sed

nisi per simplicem apprehensionem ut terminy adquem plura respicere nõa nequit: ergo. Maj. est evidens, probo min. discurrendo per singulos actus. per abstractionem intellectus agentis, cujus hic ignorantiam in illis, prædicari nõ volens fieri, unicq; utpote adquem necessario ignis requiruntur. Id nec per ullã abstractionem intellectus possibile; fuisset ergo quod oriatur ex simplici apprehensione. Probo min. per abstractionem relativã sola scripta nõa a nullo modo norcytur simulatoria per abstractionem positivã cognoscitur ignis individua veluti termini aquorum jam abstracta; id repugnat ordo ad simulatoria per ignorãm positivã illis nõ recepti, et aliunde per actus antecedentem ipsa ignis termini a quo negueunt se habere veluti termini adquem, ut illa logis vile respicia, nempe ut ingulfi apparent, aut de quibus prædicari possent: ergo

Explicatur: ordo nãq; vilis est ordo intentionalis, et solius rationis opus; sed nõ rationis absolute ignorantis: ergo nãq; imperspicuus. Probo min: ordo rationis negant esse nisi per actus nãq ad inferiora referentem, vel in ordine ad ipsa ignorantem; cateni quippe sic quarentium nãm recipitur, et nõ aliter possent regi, quã illa imperative ignorando; sed hoc ad nullum actus absolutus spectat, ut ex terminis patet: ergo. Deinde: ordo positivus quarum nãm recipitur relative ad alicui haud scitu fatet quin simul hoc aliud ignoretur: ergo per actus nãq vilem instituentem simulatoria simul animadvertit illius terminy. Patet antecedens relativa enim ut talia sic simul nãm, et ignorãm claret; id simulatoria per vile respiciuntur ergo termini ad quem: ergo illa debent irrelligi, id nullus est actus potens individua cognoscere ergo termini ad quem pariter apprehensionem simplicem: ergo. Dicat hic ultima min, quoniam ad actus abstrahentes, et quoad apprehensionem positivã nõ minus certa videtur, ita quidem est actus judicij nãq de inferioribus actu prædicari, promicq; predicabilem supponere illi, nisi quis fortiu vellet loqui et aliunde sic apprehensa judicij enim nõ nisi de apprehensis fit.

Argutis fit satis. s. III.

Plures authoritates D. Thomæ in contrariũ assertionis notæ possunt opponi, veluti quibus videtur innuere vilem nãq fieri per abstractionem, vel actionem a relationibus individuorum depurgatem eandem, sed ibi ignoranter vult Magister Angelicus per aliquam actionem, vile dialiter, imitative, sive remote, per alias sydamtaliter propinquè juncta dicenda fieri, quare ab illis recedendum abstinco. Probatur 1ª. radè: per abstractionem intellectus agentis una redditur et apta nãa reddiri ens ut prædicari de multis, ergo in hoc est vilitas logæ: ergo. Probatur maj: nãa omni carens impedimento ad hoc apta et factibile est; reã per abstractionem intellectus agentis illa habet nãa ut potè per quã extrahuntur ab ipsa differentiæ impedientes vilitatem: fortem: ergo. Confirmatur: nãa ut per illã actus abstracta non est simulatoria: ergo vilis fortiter est. Dico 2ª. maj: una redditur et apta dialiter, immediate, seu sydamtaliter, secundo maj. et fortiter ponitur ergo negatur maj, ratione hujus min. et probationi adhibenda est. Nãa per abstractionem intellectus agentis redditur una quarentium nõ representatur divisa, in omni radicis, intellectus quidem agens ignorantiam non est, unitas autem vilis est omnes ignorantes, et per illã ignorantem effecta, ut per illã

acq vrlii effici nequit, sed in via soly modo ponitur inquqq imoulatarum
nidata nrāqui expedita, quq erat inre capitur ad vsitatem habenq, et
quasi incipit ad eq dispomis. Immo esi una esset vnitate xaōi adhuc vsui
n foret, ad hoc enim prēter imoulatam caremq, opus unq habet admissio
ad reflexū, inq. respectu est forlii vsitatus loca, et hinc stat nec negnega-
tive abstractq vsum forliter esse propter defectq respectu equidem, esse vero
fydamentaliter, q quidem minus remote quq per abstractionem intus agen
ti actq, quod unitate xaōi licet negativa ponitur. Ad rfirmadem xcllo.
am! nego neq, quippe imoulare inest et vsle forlater medio vde fydamtalit.
remote, vel proxime, quod per abstractionem ponitq ponitur, Sed dices:
ipo per abstractem ponitq ponit fydamtq proxime vsui forbi: ipo et fit
vsle formale. Hec neqa probatur: ponto fydamto proxime cellaois cuiusli
bet alia qualibet actione excluta xellao remanet: ii ipo per abstractionem ponī
tiq intus possibilis ponitur fydamtq vsui loci proxime, ex cellao, inqua vsi
tet fiet. Prima neqa xcella, nego sequelq cuius am probatiq, duro: remā
tat cellao realis, xedo ant cellao xaōi, nego ant et neq. Cellao xaōi per
pmotem fit, et eatenq quatenus pmotatus per pmotem autem fydamtq ha
bd forliter noscitur: ydē ad pmotionem ejus alia pmotio requiritur prēter effec
tricem fydamti, cuius xao est, qa cellao xaōi soly cu fydamto conexitus in
quqq hoc ejus producitq actionem, vel pmotem exporcit, ex quo exuncitur
quod si esset statim ac fydamtq concipitur, aliter se habet cellao realis
quq cu fydamto necessario connectitur veluti cu principio a qd naturaliter
oritur, quare hoc posito deficere nequit. Aliter inferes: ipo naa per abs-
tractionem positivq atacta est vsui fydamtaliter proxime: ipo ad multa
sensibilia proxime; hec neqa leqa est, nqq vsui naā fydamtaliter proxime,
proxime potens est recteq intentionem vsitatus induere, et ad plura per
modq superiores sensui, quod perinde se habet ac sensibilem esse, et natura
sensibili proxime per modq superiores, ad multa. ergo est forliter locē: ipo.
Min probatur: verba in definitione posita n dicit actu, sed aptitudinem, ut
sint vulgare proloquiq: ipo ut naa esse vsui forliter locē non est quod ad mul
ta sit sensibilis proxime. Duplici pa neqa scissa nego subsumptq cujus ant
probatur et falsq, quqdo actui et distincta eventali rei, tqt enim ipsq definio
opus habet exprimere, et in tqq aptitudinem, hoc duo vle forlet ad essendq
in multis, et prēdicari de ipsis, ut definitio indicat, in vero ea individua respi
ciat, et referatur ad ipsa tqqq superius ad inferiora, utpote quod est ens ex
piciens plura, et ad ipsa qdinem actualem exprimq per aptitudinem dicens,
hoc esse ita importabit, si illud esse rei actualiter in intellu accipiatur, sonate
vero, si sonate tqq, et ab esse a prēcise sonōcatur. Sic innuit proloquiq
adducta quod verba in definitione posita n dicit actq esse rei sensibilis ac-
tualem esse rei definite n cpiqt, sed aptitudinalem tqq, n vero quod
esse rei sensibilis dicat ad essentialia prēdicata sui in esse actu habē-
da, unde semel quod vile sit actu, actualem cellaōem ad plura exprimat, et
sic. Prēfacti illatibus occasionem prēbuit supponis facta institutioni, vel
effectioni vsui loci fydamtaliter proxime per abstractionem positivq intus por-

ribili, qaare necesse est primo ipsum aliquo modo reddere, erit quod corpo-
cuiusmodi illius nãa sintantum una unitate positiua realis, apprehendi enim ut
à singulari ibõ positiue distincta, ut pote per quã positiue separata ab alijs, proin-
deq; tertia positiue excludens, simul et diuisionem, quæ positiue ñ excludatur
nisi per unitatem positiuã oppoñ: et sic sicuti per aliã per eam eandem similiter
noscitur singularia, ipsa quæ referenda est, nihil illi videtur deesse ut vitio for-
maliter sit quæ quoõ intrinsecus videret ipsa ex positiue respectu ad multa per simpli
cem separationem, eaq; propter cõtio hic dicitur hydamaliter proprie, seu quod
idem est propinquè capax suscipiendi relationem superioris ad inferiora.

Sed notare: quod per eiusmodi actus inferiora ignorentur veluti terminus à
quo nãa recedit, ñ in quib⁹ est, nisi tamen intimet aliquis ineo quod recipi
debeat, dicito per alium actum; vel per eundem ut omnio est, non ut abstractio realiter
forte; sed hic autem, q.ª positiue nãa ñ intelligitur una in multis, sed soly di-
visa ut realiter est, saltem ut sensu, vtile enim est ens in multis. Notata
insuper quod quidam per nullum actum intrinsecum possit directe ignorari singularia
materialia ut talia, indirecte vero potest terminare ignorationem, et terminat, quã-
tenus intrinsecum, adhuc specie per intrinsecum existentem efformata, ut intelligat per ad phã-
tasmata, in quib⁹ materialia singularia sunt, verbi, et verso, cui hæc representen-
tur, in illis negatur ñ ignorari veluti terminus à quo nãa in verbo directe re-
presentata, et similiter per speciem intrinsecum existentis fuit abstracta, et opposita
doctrina D. Thomæ p.ª p.ᵉ q. 86. art.ᵒ 1.ᵒ in corpore. ex eadem ratione concludentis:
intellectus ipse vtile per speciem intelligibilem directe intelligit, indirecte autem
singularia quorum sunt phantasmata.

Arguit 2.º separatio simplex in nãa
supponit aptitudinem ad essendi in multis: ergo et vtile cognitum. Antece-
probatur: actus separatus nãg aliquid ut ens, et aptum ad multa, ideo enim se-
parari ipsum q.ª potentem ignorari in illis esse: ergo. Neg p. antem intrinsecum de apti-
tudine positiua, et dicito secundo: nãg aliquid ut ens et aptum intrinsecum, vel pu-
tative, secundo antem speculative precise, neg antem vel subdito ut ens aptum
hydamaliter, secundo formaliter, neg antem et neg. Nãa ad collativum appre-
hensionem præsupponit per abstractionem partium una alterius, id inferiora
respicient ut terminum à q.º recessit, ideoq; positive excluduntur, qua sub ratione
nec intelligitur, nec valet capi ut apta esse in illis; prout sic enim ad indi-
viduum habet ut in terminum ad quem, inq.º sive denuo potest esse: ydeoque sim-
plex separatio in nãa ñ supponit aptitudinem ut sit in multis per quã ut
formaliter intrinsecum existens per ipsum fit, et ignorando ponitur, quare verum
est quod nãg aliquid ut ens et aptum ad multa intrinsecum, seu speculative
ita quod terminetur ad nãg ens et aptum sq ad multa per aliquem actum intrinsecum;
est igitur nãa ñ abstractus una apta vere soly hydamaliter, et eodem modo
dicta potest tertiam ultimatio accipere, seu pertinq; formalem aptitudinem per
actum simplicem separationem ipsum.

Arguit denique: vtile cognitum subsequitur actum negationis
in multis ignorantem; ergo hoc est propriè separationi aptatæ: ergo. Probo min:
nãa ignorantem una in pluribus per actum ipsum ut eisdem identificata ignorantem:
ad hoc aliquis ñ est nisi separationis aptatæ præcisam cui subest identitatem assumatur:
ergo. Explicatur: nãa formaliter ultimatur quærendo plumbum scientem intelligatur;

id prour sic ꝺonoꝛatur ut ꝺentificata cꝯ illis: ꝛgo. Resp° ꝺuꝯ ꝺ° may: nag in multis vng actu: nego maj: aptitudine, ꝛcꝺo maj: eademq; ꝺiuincule applicata min, nego ꝛeg. Vniuersale ꝺefinitur vny apꝯ esse in multis, aut prꝺicari ꝺe ꝑ̄ vnij actu in multis, quapꝛoꝑ hꝛec nequit ꝑꝛ actu nag vng in multis existentem actu ꝺonoꝛantem, id ꝑ quem ꝺonoꝛantur in pluꝛib⁹ potens esse, ꝑꝛ quem enq de pluꝛib⁹ ꝑ̄ ꝺe pluꝛib⁹ ꝑ̄ prꝺicari ꝺeq; quod ꝑ̄ ꝺ̄ veniens melhoitta, quaquidem ꝓꝛesupponitur ad quacꝯq; affirmatem, quę supra ꝺ̄ veniencq; fundatur; qꝺ ꝑ simplicem ꝺparationem ejusmodi ꝺ̄ veniencq; ꝺonoꝛantem fit vniuersale ꝑꝛ le, quod ꝑ actualem prꝺicatem perficitur, de infra tꝛadetur. Et hij sunt vltimi methaphici intuitus ꝑ̄ esse aptitudinem ad essendy in multis, aliud enim esse ꝺebet à intuitivo actu loꝯ, quare ꝺefiniendy ꝺudico vny ee multis, vt unum à multis.

Appendix ad dicta de universle in communi.

Hic ꝺolet inquiꝛi quoꝺnq in subintracꝯ ordis logi, quoꝺve subcy supra quod ordines immediate cadat, seu quod idem sit quod obcy immediaty actui universale ꝺfferentes quadcirca quoꝛumq; ꝓꝛecautiones obꝛuas adveꝛtatur ꝛoꝛem ocy et individuicy collectionem ꝺfine per mody omniꝫ ꝺomicy ordis logi subintracty dicyt; vo. hujus ꝛcepti homo tꝛyug obcy attingit ocy natas imaginatiuy hominy per mody omnes imaginatiuas; qꝺ nag ordis oib⁹ individuis ꝺentificari ꝺebet, quod ꝑ̄ habet vna sola et abintracta, sed nata ꝺuina in tnoquoq;. Ꝓꝛecautiones obuias propuongues é ma ventiꝫ ordis subcy propicy attendentes ꝛatiem obtinq, sue nag ab inferioꝛib⁹ ꝓꝛecitq obtine: hanc opinionem amplectimur, quare ꝛatie ꝺuadeuis ꝑ̄ subintracty ordinati logi quid ens ony apty ad essendy in multis; ꝛed ejusmodi est ab inferioꝛib⁹ nata per mtly abintracta: ꝛop. May ee ꝺefinite ordis stat; propo min: nata per imtly abintracta ut pote pluralitatem excludem vna profecto est, aliqꝺ potest inoꝛ esse à quib⁹ abintracta fuit: est enim ꝺeptioty essentq ꝛop. ꝛ Secyꝺo: subintracty ordinati est ung potens prꝺicari de multis; ꝛed collecto ꝺuiduoty haud ejusmodi est ꝛop/ et nata per rationem obtine ꝓꝛecia. Probo min: ꝛocta ꝺuiduoty ꝛoꝛtes quę unq ñ est, importat enim pluralitatem unitati oppoty, aliqꝺ ñec potens prꝺicari de multis: ꝛop. May ee adjuncta probate claꝛet, et min ex eo quod falty est Petty omnes homines esse, vel oty ꝺuiduoty ꝛoꝛtem, nec valet si ꝺicas collectionem prꝺictq ñ secyꝺy se toty, vt adequate prꝺicari de Petro, id inadequate ꝺuꝑt secyꝺy portionem subto ꝛesponꝺentem, de qꝺ prꝺicatur; nq tuc prꝺicato quodlibet fracta ordis ñ exit superioris ꝺelicet de inferioꝛi, id particulari de particulari in ista quippe prꝺicatione: Petrus est homo, ꝓpꝛie prꝺicat Petro nihil aplius ꝛespondeꝛet, quq in hac alia: Petrus est hic homo quq particularis est de particulari. Deinde qꝺ licet in analogis talia sint prꝺicata qualia subta ꝑmittit, secus in univocis, pro quib⁹ est illa ꝛegula: dy quippiq de quoppiq prꝺicatur ꝺicitur de subto quodquid sumet prꝺicatq, ydeo vel ꝛatio individua ꝓꝑ̄te obti stentia in prꝺicatione ordis à Petro ꝺemit, et ego subcy ordis nec vny est positive, necapiy prꝺicari de multis, vel prꝺicatio ordis ñ exit. Objicyt

ꝑ̄ subintracty ordis ung est apty prꝺicari de omnib⁹ et singulis singulariq;

id humana nãa per rationem obaue precia impotens est prędicari de aĩb⁹ et inoulis simoulariy: ꝛoo. Min probatr: nãa quę prędicatr de Petro nequit prędicari de Paulo: ꝛop. Ppõ probatr: de Paulo prędicatr ñ potest quod n identificatr cy ipio; id nãa prędicata de Petro ñ identificatr cy Paulo: ꝛop. Probatr min: nãa prędicata de Petro identificatr cy illo; id nãa identificata cy Petro ñ identificatr cy Paulo: ꝛoo. Dicat may, ng prędicãa forlã prędicatr inter et ruby identitatem epponit, min ex supradictis patet, et neg.ª infertr. Dicta may, neop min, et ad probationem dicto⁹ may: identificatr cy ipio phisice, ꝛcedo may: intentionaliter, neop may, et dicto⁹ min: ñ identificatr cy Paulo intentionaliter supra ꝛcedo min, phice tuddaro; ibiq; in dictione, ꝛcedo min, dicta neop min; ad probationem dicto⁹ may: identificatr cy illo intentionaliter supra, neq. may, phice, ꝛcedo may, et dicto⁹ mm: nãa quę actu phice identificatr cy Petro, ꝛcedo min, quę ut abstracte [illegible] identificatr cy Petro, subdisco⁹ ñ identificatr actu cy Paulo ꝛcedo min; aprtudine, neop mm, et neg.ª

Inhac prędicãe Petrus er homo enytian de Petro nãa positive abstractiue per rationem abstracta quę prout sic cy ab illis scipiatr obtinet dictã identitatem cy Petro, Paulo, altove simulari ñ exprimit, id solũ esse nag ꝛ quę uniformiter ꝛuenientem oibꝰ, et q⁹ habet poste prędicari de ipso, quin obiter actualitatem dictitet, quippe ad prędicationem forlẽ tam identitas phica, quã ipsa nãa intentionaliter una ut obtinet precia cy simulatis habet, adipta nãa, cuy dictitatem duplicia, per illa, et insuper aprtudinalis intentionalis identitas, qua caudetnãa precia cy oibus et singulis simulatis in quoty potest in oibꝰ esse per identitatem in phico statu, inq⁹ vety est quod nãa Petri ñ identificatr cy Paulo saltem tamen quod nãa ea prędicata de Petro, seu intentionaliter supra pluraq; cy Paulo ñ identificetr cy Petro.ff

Obijcies 2º subitanea cuilii est illud supra quod unitas cadit; id equimodi est individuum collectio, ñ abstracta nãa: ꝛop. Probatr min: unitas, et individuo applicati ñ valet nisi subito diuiso; id hoc est individuum collectio: ꝛop. Resp̃ diuisionem et unitatem subito phice diuiso applicati ñ in ꝛemu aponto⁸ diuisionis, id est diuisione retenta, alias unitas cy diuisione ꝛpoterit ñ pro, quod profecto repugnat, id mimu diuiso, seu diuisione amissa ꝛed subito alby ut recipitat moxedinem, albedinem prius relinquere debet, q⁹ vtraq; inocuabilis est. Ethinc colligitur, per hęc vocem homo dei homines significati, ñ secundum ꝛaõem particulares, ꝛed secundum ꝛcepta munem hominis, idest dei homines nonnisi sub secundo quod homines sint, aut secundum nag humanã, inqua ꝛeniant, ñ secundum rationem particulares, et individuos, sicut hęc voꝰ triangulus proprie nominat triangulos siquos ñ triangulo habeat, ꝛcilicet, nec aliud quidquid in particulari.

Obijcies 2º ny utilis loci forma quid realis sit, vel rationis? secundo partem amplectitur q⁹ sani fulcita ꝛf q⁹ precedentis rationis: ubi recolite dicta brevi suadetur ratione: ubi loby fortiter est in respectu ad plura; id respectus hic aliquid realiter ꝛop. May vtile ex dictis, probo min: respectus realis inter extrema realia, realiterq; distincta verantur, id respectus inq⁹ vile sonat ñ reale habet: ꝛop. May docet D. Thom⁸ q. 7ª de potª artº 8 in ꝛpore. inquiens; ad hoc quod aliqua habeant ordinem ꝛ opponi quod utriq; sit ens, et utriq; distinctum, q⁹ equidem ad veritatem necessarium, impossibile est, ni vellint nag, quę ad inferiora ꝛsertur intentionaliter supra, phi-

ice sive realiter ab illis distingw, quod nullus ex vocibus dicer. Dices: relatio
ciaq est singularis; ia per formg singularem pquit vide Arist. xpo. Inhaerentia
rationis singularis, per quem sortes adventitios singulariz vide fortiter. Dino? mayor
singularis ut quod, ycedo may, utquo nego may: et sic dicitur min, ycq. Relatio
illa inse procul dubio singularis est, fortiter vero apprehenditur ab intellectu ut forma
apta nata sistere ad essendy in multis quomodo valet ut quo dicitur, et propter
Dices si forma rationis haud nata vere predicabilem potest reddere, quidem dicta
n est; xpo nec vere fortiter. Resp° veritatem predicationis in relativis realibus fundari
ey subito sydari, quę quidem nata ey inferioribus haberi, ideo forma rationis hoc pręs-
tat, ia sdy quod per modum superioris nata de inferioribus predicari, deq; debe-
re prout sic predicatur, secundy quod vere opponitur falso, quatenus vere ey sic pro
eodem ac realiter.//

Quoad 3°. vero ey nata vide in actuali predicatione ad-
huaem dependere nempe an dy sortes homini predicate de Petro, bestiali-
mali de Leone virtutem amittat vel secter? et certa est sententia Scoti, a proposito
fortis loca superiorii et de inferiori, n equali de equali, vel de superiori si pre-
dicaty virtutem amitteret, quippe idem dicere profecto esset Petrus est homo,
ac Petrus est hic homo, et ideo vera est ista, solus Petrus est hic homo, erigitur
alia esset, solus Petrus est homo, quod falsy est; ex q° deducitur, quod in hac
1ª prędicatur de Petro nata immunis, et vacua, n paraculariz, ut in p° videmus
accidit quoties exptę prędicati minuens vel determinans aliquid n pomitur addi-
tg. Vera dicet pro Scotistis: in hac prędicate Petrus est homo de Petro dicitur
ejus nata; ia nata Petri singularis est; xpo Hic homo enuntiaty de Petro virtutem
n servat, Dato? may: de Petro dicit ejus nata appropriative nego may, attribu-
ve, ycedo maj, et dato? min; nata Petri appropriative, ycedo min, attributive nego
min, et ycq.//

De Petro valet enuntiari nata tggug propria illius, et nullius alte-
rius, quomodo singularis per singularitatem quippe quod huic est n alteri aptum
nata habet, vi tggug quod Petro provenit, et eidem potest attribui, quo remoto vilis
est et sic prędicatur de ipso, quod enim Petro provenit minime quod similiter pveni-
at alijs, et hoc etiam quoties humana nata singularis cujus n assistit aliquo.
Replicabis: in hac prędicatione Petrus est homo, nata n pręscinda a Petro, sed
nata n pręscindens a Petro ejus est et nullius alterius: xpo. Probatur may: nata
quę in Petro connotatur n pręscindit ab illo; ia in prędicta prędicatione notatur
in Petro nata: xpo. Dato? may: n pręscindit a Petro exptate subti, ycedo may:
exptę prędicant, nego may, et sic dimittatur min, ycq. Ad probationem dico? may:
quę in Petro connotatur ut propriis, ycedo may, tggug illi provenit subdito?
n pręscindit exptę subti ycedo may, ex parte prędicati nego may. Licet exptate
subti proportionis illius nata n pręscindat a Petro, idem enim est Petrus ac hic
homo, aliter evenit exptę prędicati, quod est humana nata ab individuis pręscin-
n hujus, nec illius, quatenus provenit illius, et proinde apta prędicari de ipsis, ergo dy
prędicatur de suo ni aliqua afficiatur determinati particula. Hinc infertur de
Petro prędicari nec quę participata ab ipso, n ut participata et singularem, sed ab-
solute et pręcisive spectata, quomodo nec repugnat, nec aliquid Petro repugnari
imponitur.//

QUÆSTIO

Quæ distinctio gradus inter metaphi-sicos ejusdem realis entitatis intercedat.

Q ua ualo docuienda suscepimus lucet plures ad Metha-phicq orgs dissengt, oportunuo visq fuit hic tractare, ad pleng quippe intelligentiq pro utilo doctrinq dary nihil est quod magis jubet, quq distinctionis notitia, perquqq id sit identitati distinctioni opposita, seu identitatis unitati q. la tractat. S huius explicata clarescet magis; opposita enim juxta seposita magis elucescit, traq distinctio inge-nere nihil est aliud, quq unitatis carentia in entitate, in entitate fundatur, ea quippe quelibet res non est alia, q. ipsa, inse, ol individua est, cq autem unq sit ens, quot sint entia dis-tinctionem exigit, est quidem q. eni aliud reale, aliud rationis est, illud quod est apty esse, seu existere secluso quavis mentis ponibe, hoc quod operationem intlus requirit, traq distinctio alicq realis dicitur, q. inter alteram, p. a. beriatur inter extrema, quoriq unq a pte rei, ol remine coniugte non est aliud, sive invicem separata sint ut Petrus, et Franciscus, sive unita, ut corpus, et anima, secluso dicta q. 2a ce. circa distinctionem dubitationem, traq dubietatem. Distinctio rationis est intlus prodijs quq plurce sint eadem, velut plura respiciente, seu in varias rep-tus dividente, ita quod obq unius per obq alterius non possit definiri, aut explica-ri.//

Distinctio realis juxta indolem extremoriq in ponitur dividitur, negatiuq et mixtq; ponitur inter entia realia ponitur reperitur, ut inter Leonem, et Aquilq, re oatida duplicem inter carentiq cognitionem videlicet, et suscitatem; hqc distinctio potius realis illative quaren. infert distinctionem formaliq, quq reali fortiti debet nyeu-pari, q. nullus enti nullq sit partiones; mixta inter extrema, quoriq est ponitiq, et vere existens, aliud negativq exercens, ut inter lucem, et tenebras. Preter. alia est adequata, inadequata alia; illa inter extrema recydy reperiq quod habet se invicem excludentia intercedit, hqc quq loca identitati relinquit recydy aliquid, ejusmodi est, quq inter hominem et animq exercens, dum monstri enim homo ab anima q. a priq hqc aliquid aliud nimirq, corpus intelligit, et inadequate dum monstrat, quod ergo ani-mq intlus esse claudit, quacq homo recydy tpq identificatur, idcirco simili distinc-tio includenti et includi dicitur. Rursus distinctio realis absoluta una modalis est altera, p. a inter res absolutas, quarq neutra ordinata ad alterq reperitur; 2. a inter rem absolutq, eujusq mody, vel inter duos modos, qualis inter corpus, et ejus figuriq, inter hqc ea duplicatione occurrit.//

Modus dicitur debilissimq quidq en-titatis afixq rebo sine quibo existere non potest, quod sine ipsi esse valeat res, talis sit ybicatio, duratio, vestis, unio, et alia ejusmodi nonnulla sint a rebo absoluti phice distincte, non ideo entitatis absolutq nyeupgdi; quod essentialiter ad rem absolutq spe-ctaq ordinatur, dicitur tamen modalis entitatis, eaq propter modalis distinctio. Tandem distincta realis dividitur in actualem inter extrema actu distincta vertq-tem, et in virtualem, potius fundamentalem distinctionem, quq distinctio nyeupgda, et ineo sita quod una et individui rei equivaleat pluribo nzquq virtute gaudem efficiendi, quod præstaret si foret multiplex, vel ineo quod eadem mente-

titas ob eminentiq̃ sug mineat perfeccionẽ pluriũ inreb.ᵈ distinctis reorum adin-
uentas, hȝ distincto fydamentalis nominatur, quod fydamy prȝber intui ea eg-
dem rem in oaiori, dumctaq̃ sepaio dividar, eg sapiendo secydy ung perfectionẽ
ñ secydy alig illg identificatq̃ phice, hominem ug secydy prȝsig raoẽm animalis,
aut viventis. videns quod omnii creatura aliquid in se habet, nempe, mineꝰ
esse cy lapidibꝰ vivere cy arboribꝰ, sentire cy animalibꝰ, intelligere cy Angelis,
ut docet D.ˢ arq̃ Mag.ᵘˢ Gregoꝰ supra Marcy scribens, ydo distinctio hȝ
solȝ in poremᵖ ñ actu distinguit.

Distinctio raoũ alia raois ratiotinatq̃, alia
raoĩ ratiocinatis est, et hanc differt a stat in eo quod p.ᵐ fit a raõe praecidente
invento fydam̃to entis, quod quidem fydamy est equivalentia prȝdicta; secuda
profluit ex raõe nullo a reb.ᵘˢ fydamto prȝcisso, et pro libito suo illg efformgte.
Distincto raoũ sifat in sceptu, quoxy nullu includat seu contineat alty adequa-
ta divisa, inadequata vero q.ᵈᵒ sceptus unus licet alty ñ exprimat implicatame
involvit qlg. Prȝter hanc distinctionẽ alig agnoscit Subtilis, aut Seraphica scho-
la, quę dicyt realem fortem ex nãa rei, et fortitatẽ equidem rei invicem distin-
guere; fortitatẽ nomingt prȝdicata intrinsica rei, quęve in quolibet reperiuntur indi-
viduo duxerunt dependibilia; in Petro v.g. subsᵗa corpus, vivens, animal, homo, ra-
tionale &ᵃ quę prȝdicata dicuntur oradus, per ipsa quippe mens nostra gradatim as-
cendit et descendit, a subsᵗa descendit ad Petry ab hoc ad subsing ascendit, metha-
phicã item quod ad methaphicq essenng attinet; ejusmodi distinctionem Scho-
tus judicȝt medig inter realem simp.ᵉ et raois, hanc majorem, minorem illa; hoc
q.ᵃ licet neutra coexistentiam intrinsecam importet, tamen extrema unius sȝ absolutȝ rei
et alterius fortitatis eiusdem rei; addȝt hȝc distinctionem optime cũ identitate
reali stricta, seu absoluta sociari, q.ᵃ fortitates inter quas veritatis una sȝ, et eadem

Ric dicyt extrema, cũ omnia ita ipsa sȝt, ut ony possit unum alio esse realiter, vel
divinitus, mutuo, vel ñ mutuo, sic duo homines, duę albedines, &ᵃ fortitates autem
cũ eiusdem individui inseparabilia penitus prȝdicata sȝt, ut animal rationale &ᵃ
Item licet ratio distinctionis realis absolutę inquiȝt, causalitatem q.ᵃ nullus potest
recty causare, saltim quoad primum esse, ergo separabilitatem esse, nihil enim a seipso
separari potest, sive sine se evitare; dumtaxat fortem inveniatur ex definitione,
explicatione, aliq reduplicatione; idem cy duo fortiter distinguȝ extra rei cy diver-
simode definiuntur; cy ony excludat aliud a quidditate, essentia, raõe forti, seu de-
finitione essentiali, esse ony infrugty tale venit alteri utrali ñ veniens; supposita tem-
per inseparabilitate reali. Ego distinctionem fortem sic exponig propugnat Scho-
tus omnes intra oradus methaphicos eiusdem rei, nimirum inter genera, et differentias,
nag erig, et hȝcceitatem a pᵗᵉ rei: v.g. inter animal, et rationale, hȝc inter et singularitatem
Petri antecedentia ad omnem operationem intrinsecam realem actualem distinctionem de-
tendyt, nempe quod animalitas, et rationalitas a pᵗᵉ rei sȝ actu duę fortitates
distinctę, quarum una sola et individualis entitas. Thomistę simul et Jesuitę nullą alig
distinctionem prȝter fydamentalem agnoscȝt et propter q.ᵈ illg impossibilem absolutę judicant

Assertio I.ª s. II.

Inter oradus methaphicos cujusvis individui, hoc inter et singularitatem schotica
repugnat fortis distinctio. Omnino valde tamen efficaci videtur raõe: implicat

inter attributa attributiua rei distinctio realis simp? talis entitatiua, siue rei ãre, ut fatentur adversarij ex eo quod essent? cuiuscunq; rei est indivisa; id forsit distinctio ã Scholasti statuta est distinctio entitatiua realis. 2op. Probo min: distinctio duplex inter ens reale ante oẽm operationẽm intellectus occurrit realis simp? et entitatiua est; idcirca deberet distinctio forsit exp nãa rei actu realiter inter forsitates exercita: 2op May pluriqu? existens est, sicut enim distinctio forsitatis distinctionem ex eo nancisc? forsit, entitatiua realis ab oĩb? dicitur, qua duplicem inter entitatem realem intervenit si mentis ratione remota, seu duplex inter ens vere reale reperiat. Probo minor animal hominis &c. realiter forsitet exp nãa rei ã rationali distincty, et ut distincty vere ens et vere reale; idem de rationali dicendy. 2op. Dicq? instetur, nqq? animal ã rationali distincty unq; et idem esse cq rationali n̄ posset in prædicati, quę ipsi secundoq? ad ens distincty convenit. Probo antẽ? animal ut realiter forsitet exp nãa rei a rationali distincty vere aliquid realiter esset, id aliquid ex eno vocatur: 2op May inferabili est, alias forsitudo animalis ut a forsitate rationali distincta nihil realitatis foret, et para negativa distinctio forsit quod Scholasticq n̄ dicit, min est ergo indubia et sicq? 2o? enim in tenui inq? animal est aliquid, ens similiter debet esse. &

Applicatur hęc ratio: distinctio forsit exp nãa rei est positiva realis distinctio: 2o? forsitates inter quas versatur sit aliquid positivum reale ut extrema, ut distinctio; sed extremum quod est aliquid positivum reale ens est positivum reale: 2op ex modi sit forsitates distincty quarent? forsitates; id potius actuali distinctione forsit forsitatis sit plures actu realiter; 2op et plura entia vere realia; 2op animalitas et rationalitas hominis a p?te rei sicut? distinctione forsit inter ipsas n̄ unq realiter ens, seu duplex actualiter sit et sicq? frequenter entitas duplex, ens enim et entitas invenitur: 2op distinctio forsit scholastica duplicem inter entitatem realem vocatam, reali, et entitatiua nequit n̄ esse; & repugnat entitativa reali distinctio juxta Scholasticos inter prædicata attributiua rei, seu inter forsitates ipsius: 2op repugnat distinctio forsit exp nãa rei inter ipsa realiter vocigi. Primum antẽ? sc?t Scholasticq, ex quo reliqua recto ineq? filo procul dubio inferuntur.

Nihilominꝰ Scholastici respondent distinctionem forsitem esse quidem realem n̄ stricte simp? quę solum intercedit ens inter et rem, aut entia ita ipsa, ut quodlibet explicat per se et unum ponat sine alio esse, ex? simp? entitas nunquam, at inter ipsa inventa entitatiua sola distinctio dicatur, esse vero distinctionem pure forsitem realem, ex quod inter forsitates versatur, quarum quælibet aut in recto n̄ est ens, ad aliquid entis, aut est precise ens quatenꝰ opponitur nihilo, seu ens impleyad aliud intrinsecq? ordinatq, inseparabile item a quacunq? alia, quapropter unice habet unq ab alio discerni pure forsitter, n̄ entitative, nq ens impleyq quale forsitas est haud eq entitate positiua, et proinde realis ejus distinctio n̄ entitativa est, ad forsitatis ejusdem entitatis. Solutio hęc in ratione prejacta præoccupata manet, si enim animalitas hominis &c. ante quodvis rationis opus ut a rationali distincty ens vere ens quid. distans habens a quidditate rationali distincty, vere item existens, quo ex eis quidditatibus ut vere sit ens, maxime eq modus rationalis sit, et aliud ens, res, et aliquid sui, pene nomina differt.

Deinde quod forsitis distinctio inter rem, et rem n̄ inter sit minime obstet quominꝰ stricte realis dicatur, et sit, nq distinctio modalis stricte modalis est cibus sue relati inter rem, et mody, sue inter duos modos. Nec ideo obstat, quod extrema ipsius sint forsitates, quippe ita se habent rationalitas hominis

et inhibitar. Equi er tamen stricte realiter dumnougar adinuicem. Quid obest? 98.
pzterea, quòd inter entia impleta interueniat? nyqūd n talia sint mat.ª et forma?
interuenies subtiale spāty, et nihilominꝰ stricte realiter differyt.? quid zop.? dicent
hec omnia separabilia esse, secus forlitates, et ides n tenere paritates adducas, sed
quid inde? hoc qdy euenit, supra Scholastas inter formg corporeitatis et materig quo-
dog; item inter duas Personas dumnctas realiter, quarum una secundum ab alia ponit
existere; superest recursus ad productionem realem, et qua, inquiyt, inuenietur ad
est stricte realis distinctio, sed hic nihil proderit, nqꝫ annuemusꝰ ytq, ergo Spūs
Sanctus n procederet a Filio realiter dumouerent ab illo: zop absq; productione
simul et separabilitate dabili est distinctio stricte realis. 8

Secudo suadetur assertio

zase: repugnat est distinctio forlii inter predicata forliter eadem; taliter se habent
gradus superiores et inferiores inter: zop. Probo min: ad predicatēm rez forlem rea-
lii forlii identitas subiy inter et predicaty exigitur, at gradu superiores de inferiorib.
vere predicantur forlitier: vtq; siquidem predicationes: animal est rationem homo est animal,
Petrus est homo rez sunt in sensu forli, et formaliori, quę saluari possunt: zop. May est
euidens etenim eo intellectu in quo predicatio est vera, idem subiy et predicaty debent rea-
lng vestitas predicabili inuestitate identitatis affirmatę sydicatur, mutuatur, et reciprocatur
lenit.ª Sed infertur: zop gradu qui forliter n predicantur de alijs, inuicem dumnoun-
tur forliter; id animal de rationali predicari n valet, nec é ora: zop. Negatur maior
et secundg; licet enim ex predicatione forli a potentiori inferatur forlis identitatis,
secus ex dumctione forli predicati forlis, quòd hęc priores identitatem forlem exigat mu- * identitatis
tuationem vnius in alio, quę quidem n est inter animal et rationale utpote quę sunt par-
tes metaphicę hominis, et prout sic se inuicem excludentes in re vniuersali forliter
per intly durant; ob eadem zacēm hęc proportio: animal est homo intellectus
est falsa, siquidem sto animal includatur in homine, hominem inte n claudente ra-
tio autem ob zacēm oratig hęc alia: homo est animal. 9

Hinc sat superq; patet

haud realiter forliter nqꝫ pone a singularitate dumouari eademenim realiter en-
titate gaudent, sicut gradus superiores et inferiores adinuicem, quoty impartibili Scho-
tica dumctio forlis ut probaty manet, ulterius tamen esti breuiter suadetur: nāa
Petri secundy est sibi forliter eo nāa rei identificaty est hęc numero nāa, est n alia:
zop proprig hęceitatem forliter identificat: Ant.ª probatur: nāa Petri secundy illud
esse determinatus, seu ducitur realiter a nāa Pauli; id per hoc quod realiter
ter a nāa Pauli dumouetur, hęc numero determinate nāa tollitur: zop. Iterum
maf, nqꝫ secundy illud esse nāa Petri cy peritate identificata realiter, ut infra-
tur nemo; et esse per quod realiter cy Peritate identificata nequit n illg a nāa
Pauli secernere; min est erg indub.ª præsertim cy ioly numerice, nullatenꝰ specifice
tue generice possit unaqꝫ nāa dumoui realiter, ut est eidem, item rec.ª legitima est
explicatur: vel nāa Petri eo nāa rei ab hęceitate Petri dumcta est realiter ea-
dem cy naa Pauli, vel n? si primum, et Pauleitas eadem numero nqꝫ assi-
cuiꝰ quod n audent asserere, uraborrentes in creatis Trinitatis mysterium; si secundg,
cy dumctio inuenient ioly numerica ponit esse, quę quidem ex singularitate forli-
ter prosilit, naa Petri ut ex nāa rei adhuc ab hęceitate dumcta singularitatem
identificabit ideoq; forliter et similiter singularis erit.

Assertio IIª s. III.

Inter gradus methaphicos inest dumctio virtualis extrinseca, repugnat

autem immineca; p.ª pars dicat expdictu, etenim distinctio virtuali eptimeca adest q.do una, et eadem rei realiter indivisibili equivaler multi actu distincti, utpote perfectioni per plura disperata inte indistincte primeni, ex quo haber quod in virtualiter multiplex, seu potius ipsig similis inoanias recipere dicidere, quod equidem accidit inter methaphicas oradas, qui omnes unaqz, et indivisibili rei, virtualiterqz inre, seu equivalenter multiplexe, ut in homine cernitur. Quod recydg patet probatu: distinctio virtualis immineca stat in capacitate, seu di una ptē rei de ina, et indivisibili se assumenaus predicatoria sine predicatione; id similis capacitas apezte repugnat; ergo. Probat min: repugnat à parte rei idem predicatu realiter affirmari de ino et eodem, simulqz negari realiter, id per hoc predicata predicatoria ducyunt: ergo. Probo maz: repugnat idem predicatu identificari realiter, simulqz realiter n identificari cu eodem extremo; id hoc profecto sine esset reo dem predicato affirmare, simul et negato de ino et eodem subto realiter, ng de se affirmare solymodo quod identificati cu illa, et negatu quod est distu ut patet: ergo.

Fit satis arguti.s.IV.

Ad argue p.ª predicata predicatoria minime queut inte nisi verificari de plurib.º actu distinctis, assumão, enim et negão eiusdem de eodem inte repugnat; at de animali, et rationali hominis verificatur predicata predicatoria realiter: ergo inter animal, et rationale hominis et vera distinctio mentis omnem pomoem precedens, quę cu n sit realis, foret ens nata rei neceū.º exir. Min. probatur: animal à parte rei assimilat hominem equo, et rationale dissimilat, id assimilare, et dissimilare predicatoria sunt: ergo. Hoc argumentum tamen ingeniosy Schotistę dicut, sed neminem eius pondus exercebat, quippe nullius est, cui levissimum, et hoc nobisqz saltem adesse Cirinei parrabut ipsi, tamen enim plures forlitates actu distinctas in eadem entitate proponent, aliquas tamen ex nata rei fatentur penitus simplices, et in nisi mentis operę resolubiles, hasq una rationalitas est, quę si quid arguisqz schotici valet explurib! forlitatib! ex nata rei actu distinctis erig valebere, et aliqua erig forlitates ex nata rei distinguu ista Schotistarum regula prorsus eodem pacto perfacile fiet.

Imendose rationalitas actu ex nata rei ab animalitate distincta, nobilitati similis profecto est, utraq enim vera forlitas, vere simplex, ingenerabilis, defectibili ab alys distincta, demq utraq differa specifica, et eidem alię dissimilis est, nimirq in ratę differę humanę principij dicuttendi, et talis formalitatis, hęc siquidem nobilitate minime repugnant, et ergo rationalitas revera eidem nobilitati similis, atqz dissimilis; unum re! eadem simplex forlitas citra denominationem, quelibet tale distinctionem simul similis, atqz dissimilis alteri esse potest, quo dato argumentum certe fugitivi fuit, vel n distinctę schotica sufficienter arguitur ex similitudine ac dissimilitudine unius ad aliud, certe rationalis idem est studium de qualibet alia forlitate, quapropter simplici seu forlitate ex nata rei ab animalitate distincta nobq inte distinctionem forlem ex nata rei neceū.º admittet, ita quod schotica venit, et insuper forlitatu eiusdem rei infinitus numerus proculdub.º exit, en quomodo ex equo crucis pondus Schoticarum pręmis ingenia.

Dixerat ad argua resp.º nego 3.m min, cuius maz. probatur dico: animal à p.te rei dissimilat hominem equo perfecte, et rationale perfecte dissimilatur, neqz maz, imperfecte, seu minus, procedo maz,

et dutoꝝ. min: dummilare perfecte, et similiter assimilare, sed o min, imperfecte, seu mixte neoppm, et sicq. Similitudo mixta dissimilitudine, sei, et soluta omnes rigendo quegcui simplici, quidquid enim ceo caudi esse videtur necesse est cy aliji salum in raõe entis, aut realitatis, et simul ab eisdem differat: inesse videtur in animalitatib⁹ qui homini, et equo quia rgo opere schoarna assimilat, qd quidem in eo quod ona rationalitatem exprimat vel vecy inseparabiliter habet et cætera secus, revera dissimilque: qui inveniri in quocyq; alio qd omnino simu litter impossibili desitus similitudo perfecta, cuiq; nulla sit dissimilitudo inter extrema positiva quocyq; et evidenter colligitur imperfectq similitudinem, ac dissimilitudinem sociabiles esse, nec stradictione opponi, necessarium eam forsan sine aliq realem exquere, alias animalitas hominis et equi dissimiliter dissimilitudo soluter.

Equus ergo quod animal assimilet hominem equo, et rationale dissimiliter perperq inferius distinctionem forsan inter ipsa veritas, nam enim animal omnino assimilat, nec rationale dissimilat, id quodlibet a pte rei homo habet assimilare, nem equo dissimilari, utpote quia ut idemine, quapropter quodpiq verificari de animali hominis nequit a pte rei, quod in veritate de rationali, et vicissim. Sed inferes: ergo homo per rationalitatem est similis equo, sic aut per animalitatem vere dicet similis: ergo sicut animal in homine, sic etiq in eq. inveniri; sic rationale reperitur in utroq. Sic sicq. videtur leoni. ergo homo per animal et assimilatur equo nulliq. in utroq. invenitur. Ad hoc sicq. alioqui forsitan dicitur in remis phico aliqua posset sicq dici. sicut animal in homine et etiq in equo per similitudinem, sic rationale reperitur in utroq, sed o sicq, sicut animal in homine et etiq in equo per identitatem, ergo supposito, siquidem animal hominis a pte rei in eadem realiter ac animal equi, sed huic solummodo simili. Rationale vero est animal, et ideo quidquid de hoc sustinere inve, de illo verificari debet; cy ergo animal simile animali hominis inveniatur in equo, in pio erg aliquid rationali a pte rei spectato simile reperiri

Hinc patet quod animal a pte rei est ratio veniendi etiq diuersificandi hominem cy equo, et similiter rationale; utriq principij sentiendi, et utrumbo principij discurrendi; aliter accidit in sentiu methaphico unioq accepto, ergo soli animi est principij sentiendi, soli rationale principij discurrendi, homo per soli animal convenit cy equo, per rationale diuersificat ergo nulli equum invenienti; ideo enim quod est idem re et differam ratõe nihil prohibet, inquit D. Thom. q. 7a de pot. art. 9. ad quinq. pñdicari stradictoria. Item vltr quod sola perfecta similitudo, et dissimilitudo excludit rem, et stradictorie opponatur, dissimilitudo autem imperfecta compatibilis est, in impio homine entitative simili equo, entitative dissimile adhuc aliqua stradictione et entitativa etiq distinctione etenim aliq. integra ad axioma. Instabit: Petrus a pte rei similior est Paulo, quq equo; id hoc nequit ei provenire per unioq et simplicem formalitatem: ergo per plures in pio reperiri. Min probatur: ab unica et simplici formalitate eadem oritur similitudo: ergo si similior est Paulo plures inde formalitates habebit: Replicq vetro: Petrus stricte realiter similior est Paulo quq equo: ergo non est similior equo secudum se totq. 2o: Petrus Paulo est similior quq equo inhibitiue: ergo huic simili erit in pluribus formalitatibus eidem ergo simili non est secudum se totq, et inde habebit plures formalitates ex natura rei dimicari.

Ltaq; xcetia may dutrd min. nequit ei evenire per unicq et simplicem forlitaem eydem
terminy inotatem; xcdo min, dweriy neop min. et xcetio ant! probatiuo subeadem distinc-
tione, neop xeq. In Petro a pte rei n est pluralitas forlitay, sed unica et indivisibili
sofa manu similli Paulo, quq equo, erq equo minus simili tota, ad quod sufficit
diuexpstia exptę termini, et insuper ut nulla sit dtradictio cy respectu ejusdem n sit
licet idem fydamy habeat, quod n est ita, n autem hoc absolute supty majorem, et
minorem similitudinem fydat, id inotative accepty per ordinem ad diversos termina
Pauly et equy, exquibus Paulu majorem similitudinem terminat, erq fydat cy
Petro a pte rei plures xceptus unifocor, quq equus ut est evidens, nq hic fydamy
pzbet durat ad xceptus cenetticor, ille erq ad specificor, et item qa animalitas Pau-
li rationalitatem secy entitative identificat, secus animalitas Petri, quod n habet ani-
malitas equi. ||

Arguit 2o animal n est definibile definitione rationali, nqq) aut-
dent distinctis definitionib9 nempe animal definit principy sentiendi, et racale
principy discurrendi; id quq dwersis definitionib9 definiyatur syt in quadruplae distinctio
et ejusdem rei in re; cy ergo animal, et racoale simul realiter, seu entitative realiter idem
sint, forliter ejusdem rei distinctis debent. Hac argumy validissime instatur in apre-
hensiva, judicativa, simul et ti discursiva, quq diversimode definiyatur, et tamen ju-
xta Scholistas forliter ejusdem rei n distinguyt, similiter in quolibet penitus simplici
forlitate, cui proculdub9 plures definitiones respondent. rationalitas enim ut differt a
specifica definitiua forlitas intactiva generis, et ut talis differt a ti discursiva, seu
nihil om9 rationalitas omca, et indivisibilis forlitas est; ergo. Resp9 ergo distinguendo maj:
animal a pte rei n est definibile definitione rationali, neop maj: physice accepty,
xcedo maj. et distinguendo min: quq diversis definitionib9 adequatis, id est rem secundq qu-
od inre habet explicatib9, xcedo min; inadequatis, seu rem physice solum attingentib9
neop min, et xeq. ||

Diximus definitiony ita solum arguit a pte rei diversas quidd-
atres, cy definitiones adequatq obtineat, explicet videlicet declara ratio physicam quid-
ditatem obti ut est in re, minime cy physice sit, atq inadequatq, quq distinctionem
ratio in obto supponit, et imponit, quibusq solum formaliter distinctq per rationem
correspondent, hq siquidem n rem secundq quod est in re, id secundq aliquq rationem per-
tinq physicq ditate patefacit, ejusmodi sit definitionis adducq, per quas animal
et rationale physice merhaphice spectata definiuntur, secus aliquod secundq quod est
in re, cy enim animal a parte rei et rationale n differt essentialiter, et unaquaq sit
una essentia physica fieri nequit quod animal a parte rei definiatur definitione n includ-
ente rationale, per principy partq nempe sentiendi, n simul principy discurren-
di; utrumq ergo animal essentialiter a parte rei, utrumq rationale includit, et ut adeq-
uate explicentur per utrumq quodlibet debet definiri a parte rei. ||

Replicabis:
definitio quq cy definito convertitur ipsum adequata censetur; id animalis definitio
data ejusmodi proculdub9 est: ergo et adequata. Atqui definitio explicari nequit
est inde adequata est; ita se habet animalis definitio aperta: ergo. Distinguo maj: ipsum
ut definity est adequata censetur xcedo maj: ipsum absolute, ut ut est in re subdivisi
sicy definito absolute sumpto convertatur, xcedo maj: si secus, neop maj, et distinguo min:
ejusmodi est animalis definitio data, videlicet cy animali ut est in re convertitur, neg.
min, physice accepto, xcedo min, et neop xeq. Si animal physice, et ut a ra-
le distinctq accipiatur, dupliat est principij sentiendi, et ejus esse prout sic attenditur
definitio proculdub9 adequata; si vero ut a pte rei et attendatur, cy essentialiter ratio-
nalem, adequari nequit nisi per definitionem racoale simul explicatem; sola de-
finitio utrumq claudens, nempe principij sentiendi simul et discurrendi ipsum erit

inre poter adęquare, eoq; ouerti, ñ puzy principij sentiendi; quę definio cy animal pzcise accepto, seu metaphice ouerittur durat, et illud explicat; eoquo nulla dimetio realis inter animal, et rationale ãpte rei sumitur, sed sola distinctio rationis, quę asseximus.//

§. Arguit 3°. spositio realis extrema dimeta realiter exponit; id inter animal, et rabale realis spositio intercedit: ergo et distinctio. Hoy ens eo sitat quod spositio est distinctoxy unio. Probata min: inter animal, et rationale spositio adest metaphica, id hęc hęc realis haud dubie est: ergo. Hoy est evidens, et min est eo patet, quod primoo spositio ze puoręi est Deo, ing° cuiq; ullo inexistenti spositio realis admitti valet. Nessa may, neqo min, ad probationem similiter nella may neqo min, etenim spositio metaphica ut pote exponere, et differęa coalescem, quę in re soly tydamaliter reperiuntur, opus realis. Etenim pez modos generis rationale, eqq; differęq; accipienti suppona pzcisionem vnius ab alio velint ejusmodi spositionem realem esse intentionalem ñ infinabimur, prout sic enim rideretur realis requiritur, ñ antecedat, ut opus exat ad differendą dimetionem realem formam ãpatie rei quodvis mentis opus pzecedentem. Ad implicig probationem dicito Deo spositionem metaphicą repugnare, q^a Deo (yme simplici potentialitatem repugnem claudit ut ex duplici extremo utriusq; quasy uny trahibile, vel determinabile alius determing, et perficiens est; quod non dicit admittendą eam spositionem realis, intellectus spositionem impropzię positus ex p^te nostri se habentem, et soly resultrem ex pluralitate actuum quib^s indiget intellectus humanus ad perfectionem divinę quodęq; modo accipiendą, quę nequit vnico actu attingere.//

Arguit 4°. singularitas est accidens respectu riae: ergo extranea rei realiter differens ab illa. Ant^s probatur: singularitas enim nam definitionem ñ ingredit: ergo. Primy ant^s dicto^r est accidens phicy, nec ant^s metaphicy et ergo extraneum ab hujus probativy dicto^r definitionem essentialem metaphicą ñ ingredit: ergo ab ant^s phicą, nec ab entię: Hinc ad essentią metaphicą alterius pertinere dicta; quo nihil subjici nequit, ideo animal^s actus ad metaphicą essentią hominis et rationale; similiter essentią phicą ingredit quidquid ap^ret rei cuiusq; et ideo nihil ñ ponit apponere sine illo, nec subjici quidam in simili essentialem ergo non habet indeterminatą capitur; nec ponit subjici sine determinatione hujus, vel illius, nec ab singularitate ergo habet quod in his determinate quidditas remanet in tota phica, pariq; nullo modo habet quapropter ad essentią phicą nas ingredit, nec ab ente, quod ñ ad metaphicą, quę quidem ab singularitate potest subjici sine singularitate accio^s metaphicy nas separatus, sicut et quodvis aliud, quod in tota volitionem ñ admittat, ut phicą, sicut phicą ut pote essentialiter ajuncta cy nata phice ingredit.//

Arguit denig in favorem oppositi immunitas ab impertinentia actus ordinati, quo homo detestatur peccatum, intuitu summę Dei bontatis realiter est amor Dei, sim^l et peccati odium; id solutum: amoris et odij realiter identificati ante quodvis mentis opus pzedicata ordinationis unius sine ordinatione subjici ing° dimetro formali immunitas solvitur ergo. Probo min: amor in predicto actu terminatus ad Deum, minime vero odium; id terminatus, et ñ terminatus ad Deum plane ordinatus sit: ergo. Hoy quoad primum partem est evidens, quoad secundam probatur: odium ad quod vis obiectum semel terminatum ipsum odio habitum denominare debet; sed odium in actu ordinationis reperitur Deum ñ ut denominat: ergo. Hoy ergo eo sitat quod formaliter odium in actu ordinationis reperitur Deum ñ ut denominat: ergo. Hoy ergo eo sitat quod formaliter immunitas subjecti, vel obiectum capaci, sive intrinseca, sive extrinseca immunitas ut ipsum proprię denominationem nequit ñ pzcise cy ergo certum sit Deum esse capacem denominationis odium habiti, et aliqua ex ñ subsit, evidenter odium illud ad Deum ñ terminatum. Hoy vero neqo min, et may probatur, cujus may probatio dimo: ipsum odium habitum denominare debet, si capax sit denominationis ejusmodi per illud odium subjecti, sed major autem neqo may, et min patet, sequentiq.//

§o.

In actu intuitionis est amor determinate Dei, et peccati determinate odij, non alius obi, odij autem illud non est peccati ut tale, id peccati propter Deu ut summe amabilem, tqqz motiuz detestandi peccatu sibi; si enim Peccator propter se peccatu detestatur, sed propter Deu; ydeo toby enunciatu ejus odiu vere intuitiue, idemq; amoris est motiuz; quapropter nec odiu intuitionis ab ipo respectu, seu tendentia voluntatis in Deum potest cupi, nec amor ab ipo voluntatis ordine ad peccatu, à q° recedit propter Deu, nec in illo actu ullatenus sequitur valet determinata voluntas in Deu et aversiua in peccatu, etenim Peccator non voluntatis in Deu, nisi avertendo se à peccato, nec ab hoc averteret nisi se in Deu verteret, quemadmodu idem motus q° pergimus à loco A ad locu B, et recedimus ab A, nisi ad eundu ad B: igitur nihil apte rei verificatur de odio intuitionis quod eodem instanti amori non conveniat, et vice versa, amor terminatur ad Deu, odiu similiter, quin eoipso inferre liceat Deu à simili odio denominari odio habiu, hoc enim denominacem præfatæ potest durare odiu determinate Dei, vel odiu ex hujusmodi odibili præcisa ipsius, sicut odiu proferentis ipsa ipsius Dei ut summe amabilis, quale est odiu intuitionis, à q° potius denominacem amati quu aliu habere valet: concludimus quod odiu terminatu ad Deu ut amore est, ex q° ipsa amore denominatio odio habiti retinere nequit, ideo dicitur incapax Deus similem denominacem ab odio intuitiuo subire.

QUÆSTIUNCULA NUM intellectus gradus metaphysicos distinguens ipsos præscindat formaliter, vel objective. S.I.

Distinctionem formalem exposita rei nobilis requirentibus solggsperabilem rationi rationatæ distinctionem inter gradus metaphysicos, hos inter se unitatem propugnabus presentis admodu præcisionis distinctionem rationis ratiocinantis, aut efficientis devolutæ, præcise intentionalis fit, et similiter distinctam, quodo rationabilem entitatem physice rangens plures in perfectiones dividit, atq; separatim cognoscibiles ab alia secum sapiendo, et duplex, scilicet formalis una, obiua alia; formalis dicitur per quod toty esse quod aby in re habet, ejusq; formalitati omnes subquales libet attingere, in ordine licet ad ung notatu, vel operandum cognoscibiles id adeo tenui repræsentationis claritate, ut si illius pecunde aby appareat, aci unico caudente prædicato, illo nempe, quod in ordine vel subjecto ad notatu clare præsentatu, et cognoscitur, exempli gra cognito hominem ut animal attingens in ordine ad sensacem, quomodo totu entitatem, atq; rationalitatem hominis attingat, sibi ejus et formalitatibus quibuslibet, quæ in eque clare, rationale videlicet hoc animal, id illud et alia nimis specifice, seu obscure, clare solu animal.

Præcisio obiua quidq est diuisio intentionalis unius ab alia perfectione exptæ obi correspondens, siue distinctio rationis adequata inter formalitates ejusdem entitatis, quæ hic accidit, dum entitatem aliquam rationaliter partitur in aspectus varios, et diuersos, quorum nullus alius obiue, seu ex parte sui includit nec exprimit, nec implicite. Hæc est præcipua notio præcisionis obiuæ, id qui nomine ne de loco stentet ut, cum Scotistis in præsentiarum intelligimus notionem unius prædicati alio secum identificati plice nullo modo omisso, ut Rexaui præcindit, intelligit, ng si omnibus abstrahat, ut aliud ens noscitur, id ut distincte, ex qua notione non noscitur ista formalis præcisio,

quę ora ponitur exp^te actiue, seu modi ꝯnoscendi, n exp^te obi, sicut obiua est; itaq; questio inquirit, ny intlu animal à rationali diuinouem illud obiue pręcindat, ita quod animal ut ꝯnitum diuinouemu recydy vny methaphicy esse ẓgat in intlu sit, vel soly forliter, adeo utꝝ pury esse methaphicy animali, id hoc, exquęẓ phice identificet obiy sint atacy per illa ꝯnitum, inqualitate dicta. Sententia negę pręcationes obiuas ꝯmunis est apud modernos Societatis ẓta quos sentiyr Thomistę omnes, et primus Schoutz.

Assertio nra. s.u.

Diuincho rationis inter gradus methaphicor experta fit per pręcisionem obiuę: et experientia in D^o Thoma p^a p^e q. 8a ar^o 2° in opone sic agente: in abstractione quę fit secydy orle, et particulare n remanet id à quo fit abstractio; remota enim ab homine differentia rationale, n remanet in intlu homo, id soly animal; idem q^e 85. ar^o p^a ad p. ubi hęc habet: hoc est abstrahere orle à particulari, vel speciem intelligibilem à phantasmatibus considerare scilicet nagi speciei absq; consideratione individualium principiorum. Mixy est adversarios intuitu verborum pręductorum adhuc pręcisionem obiuę repugnantem judicare, nullaqs saltem prętextu D. Thomę admittit, si enim id à q^o fit abstractio haud in intlu remanet, id sola fortitur abstracta, ẏ intlu id soly quod in ipso est intelligitur hęc per equimodi pręcisionem intla, quomodo intelligeatur aliud? Insuper pręcisio fortiri n removere ab intla id à q^o fit abstractio; nop pręcisio qua ponitur hoc ab intlu remotum, seu si cuius haud in intlu remanet n fortitur, id obiuia est, aliude per illa abstractionem dumtaxat rationis inter gradus methaphicos inducitur, ut ipsi adversarij conuenit: nop.

Rațe duadem assertio: dumtaxat ratio perfecta qualis inter gradu methaphicum est, obu partium dicitur in ꝺcpaso definibile; sed hęc pręcisionis obiuę: nop. Illa pars tria fu ab intlu animal^is ꝺo. secydy esse methaphicy sui quae scipientem nop in nuli benefitio pręcisionis obiuę. Patet ant^e quippe aliter animal diuersimode à rationali, aliare differens definibile apparet. Probo seq: per se ens animal secundy esse methaphicy sui, pręcise scipientem nullatenus rationale nominatur, sed in hoc obiua pręcisio stat fortiter: nop. Probo maẏ: actus animal secydy esse methaphicy sui melioreni minime ẓgit, quod in hac in ordinem; ad esse methaphico animali n ordinem rationale: nop. Probo min: esse methaphico animali soly claudi-tur quod infra ejus essentiam methaphicam est; id rationale n ita se habet: ẓgo. Dist^r min: ẽp D^o Thomę p^a, p^e q^e 3 ar^o 5° agente: genus differentias extra ejus essentiam esse, ẽrg p^o ista genus cap 85. sic: intlus ea quę ẏgit in se ipsis intra mediy duplicem accipere potest, q duo unum eorum in alterius rationem n cadit, et propter hoc intellectus considerare potest hinainy ẏgit, et animali rationali id, quod est sensibile ẏgit: ex his secydy minor^s veritas datur, ratiocinudem idem accidentia methaphica, vel methaphicus ꝺcpaso sonat, id ẽrg possibilitas pręcisionis obiuę, quę nopaxi n valet dyno-do in animali rationali quod est sensibile ẏgit vel soly animal, n rationale ꝺnoscamus.

Respondent Jesuitę ꝺnionem annexam animal ut animal simul etiam rationale ẽp exp^te obi necessario aliquod, utpote enim unica, et indivisibiliter gaudet entitas quę tota est principium sentiendi, tota principium discurrendi; earumpropter tota nequit n ẏgi, dy animal ut principium sentiendi sortitur modalitatem videlicet advenientem quę non in ordine ad discursy. In summa inquiunt quod per ꝺnionem animal totum ꝺnoscitur homo n sub aspectu homo, nec sub aspectu rationale, id soly sub ratione animali, quę sola clare per illy actu percipitur, cętera ẏgit implicite, seu confuse; solumo hęc nec breuitas eadem nostra infirmat, ng exacta coincidit per ꝺnionem animal nullam

eiemq; methaphicq rationali ronoa, quod sic ostendo: per ronoem animal haud
ullatenus ordo ad discursy ronoscitur; id in hoc ordine est rationalis essentia: rep. Prob.
maj.: per ronoem animal nullatenus discursus animaticus; id discursio n ronoisse
nec ad ipsy ordo ronoscitur: rep. May ego ipsa solutione patet, et min prat ego,
quod rexmino rationali n noto, nec ordo ad ipsy, vl res ut rellata noscitur, Oppli-
citur: eo modo que rationale ronoscitur per ronoem animal debet ordo ad discur-
sy ronosci, ut pote inq.t in methaphica rationali essem.t quatenus rationale ullat.s ronosci
nequit; id per illg ronoem in eodem hic ordine relationem annuente vel talem
exequente, siquidem attenta per ordinem ad sensationem rationale discretat animal, sicut et
quilibet alia qua realiter identificat homo; imperq; discursy n ronoscit, quo ignoto
haud ordo ad ipsy ronosci valet: rgo.

Imuper: sceptus methaphicus rationalis
qua tali in methaphico animali sceptus n includit; rep per ronoem animal
sceptus rationalis qua talis n ronoscit sceptum nec implicite. Hui⁹ adversa
ratio est, rationale ut tale asserentis perfecte ab animali ut tali dumtaxat plusquq
se penes implicitu et explicitu, et vltr accepit essentia rationem alterius esse
id essentia rationalis ut talis et principij discurrendi: rep hgt in animali essentia
methaphica n claudit: rep exacta animali ut tali n amplius essentia methapli-
ca rationalis, siue principij discurrendi, nec proinde rationale, utq; q.a n hoc implici-
tatenus in animali ut tali penes implicitu, et explicitu tqm duntaxat sicut
definitio, et definitu, n autem perfecte ut supponit. Deinde sicuta rationem
animal potest ronosci in ordine ad sensationem absq; ordine ad discursy: rep et
animal sine rationali ronosci potest. Probo maq: eque identificat realiter ani-
mal et ordinem ad sensationem et ordinem ad discursy, ac animal et rationale iden-
tificatur in homine; si rep n sequitur animalis in ordine ad vtq; sine or-
dine ad aliud nec impossibile est animal sine rationali ronosci, nec item rep
duo⁹ identificari realiter alterum sine altera per eadem ratio; vide tu damnetq;
solutionis ruit, nec mirum utpote cujus validitas nulla est, etenim eo pertinet ad
tertiae unitas Dei sine Trinitate Personarum, quib⁹ nulla alia magis identifica-
ta potest sciri vel ab Antiquis Philosophis ignota fuit.

Alia nec roborata
allegatio: actus animal ut vivens sentibile ignoti, siue ut principij sentiendi
haud ullo modo ex p.te animalis rationale ignorat: rep. Probo ant.m imdi
actus animal attingit ut omnino eadem: rep. Deq.a probatur
actus animal prout sic sciens nullq differtq ex p.te animalis agnoscit: rep. Pa-
tet ant.a alias animal n ut omnino eadem, sed partim eadem, partim diversa
agnosceretur ab illo. Confirmatur: intlus hgt propositionem effatam omne pr-
incipij sentiendi est animal revera ignotum animal; id n ignotum rationale
ex p.te illius: rep q.a animal prædicatu obtinere præcise est a rationali. Probo min: in-
tlus per illg actu n ignotum quod n importat prædicatu; id rationale n importat: rg.
Probo min: totq quod importat affirmatur de subto; id rationale n sic, alias falsa
propositio esset, n enim omne principij sentiendi est rationale: rep. May sicut repe-
tita pro univocis predicatibus, qualis est facta in superioribus data, min ex im
plicita probata est negat. Dicit univocationem in tali animalis, per hoc
quod ex p.te obti rationale attingatur intentu dicto, nempe in ordine tqm ad sensationem
quo modo ut pura ratio sentiendi resplendet, soly quippe ut ratio differendi se habet, qy
clare in ordine ad discursy capitur.

Quarto ita facili impugnatu appareat nequi-
dem dy modo animal licet implicite secy habeat rationale, rationem differendi nequit

ut vniuocy sepi, nisi enim alia ratione omni analogig plures adveniaxiony propug
ngr niiq[a] essi pro exprsso à differsji prscindas, illeu implicare clauder. Ruzius:
Lao sonicata per animal quoquo modo ineludeni rationale partim eadem, partim
est diuersa: ropanimal ens p[te] sui raôale ineludeni n est vniuocy, sd analogy. Probo
ant[e] rao nonificata per animal ineludem raoale est viuens sensibile discursiuy: id
equmodi rao partim eadem partim est diuersa, ngq[s] homo per viuens sensibile ve
nit cy bruto, et ab eo peresse discursiuy procul dub[i] differt. rop. Demq[s] sudetur
assertio: obtiua prscisione reclusa impossibilis est diuersa perfecta raois inter
predicata realiter eadem: rop stabilini debet. Probo ant[e] obtiua prsentione reclusa
predicata realiter identificata nyquq fieri duo per modem quyc; rop nec raôe dis-
tinguu, sicut realiter n distinguntur, quq realiter duo n syt, vel plura. Probo ant[e]
obtiua prsentione reclusa per eadem ro modem inseparatim animl et raôale scipiy-
cur et ququq ronidem terminge adiuncta in intlu manent, rop nyquq fieri duo
per eadem quq, siue aliud et aliud ut diuersa perfecta raois exponit.//

Fit satis argutis. s. iii.

Argugt p[o]. subto quod est vny et idem prsdicata tradictoria nequeg-
uenire; ponta prsentione obtiua uehirem: rop repugnat. Probat
a min: ponta prsentione obtiua animal hoii ronicita sapientie ani-
mal, eademq[s] raôale n ronicita; sd ronoti, est ronoti eadem prs-
sertim ronie vnicle tradictoria syt: maxime cy animl idemq[s] ra-
ionale. viz: rop. Vnde, explicatur p[o] animal ronoti vinl est ronoti
ei eadem ronie tradictio est patens, et euidens; idejumodi sequitur
prsentionem obtiua: rop. Probatur min: animl in primis ronoticis ronie
animl, deinde idem animal siml n ronoticis ea ronie: rop. Min quoad secundg
partem quidem p[o] per illg ronioem n ronoticis raôale, sd raoali n ronitone nec ronoti-
cis animal, ung[s] q[a] raôale est idem ac animal: rop. 2[o] nomine ex hoc syllogismo;
cuius efficacia maxime patere videtur; dy animal a lege vity ex motu proprio vsq[s]
sui ronoticis esse animal, quin ut raôale ronoticis: hoc raôale n ronoticis hac ro-
nie animl; sd hoc animl est hoc raôale: rop hoc animal n ronoticis hac ronie
animal. Vnde c[o] indubitabile eggem togy aut nihil attingit: sd animl et raôale syt
unica et indubitabili entitas: rop animali aliquo nequit n ronoti rationale.//

Tertio: dy ronoticus animal rationale necess[o] ronoti debet, rationale siquidem
est realitas qua per ronioem animal ung[s]nata, utpote eadem cy realitas animalis
reuera ronita, et ronioem terminge; vel rop raôale per ronioem animl ronoticis, vel
animal ronoticus et n ronoticis siml eadem ronie. Hoc argumy inuicty proclamat
hic Pater Lorada, sd quq immerito, urquitq[s] iudicet, eadem fere terminis videat il-
lud in ipsy retorty: subto quod est vny et idem prsdicata tradictoria nequeg ue-
nire, sd ponta prsentione fatti uenirem: rop. Probo min: ponta prsentione fatti animl
hominis ronoticis clare ronie animl, rationale autem eadem ronie clare n ronoti-
cis, sd ronoti clare est n ronoti clare. Vnde tradictoria syt, maxime cy animal
idem cy raôali sit: rop. 2[o] animl ronoti clare, siml et clare n ronoti eadem ronie
tradictio est patens, et repugnat sd ejusmodi sequitur prsentionem fatti. rop. Pro-
bo min: animal ronoticus clare ronie animl, deinde idem animl eadem ronie clare
n ronoticis: rop. Probo minquoad secundg partem: ponta prsentione fatti animal
ronoticeret clare, n ronie clare raôali; sd n ronie clare rationali nec animl clare non-
noticis: utrq[s] q[a] raôale est idem ac animl; rop. Similiter cętera retorquenda sunt.//

In forma ad argumy resp[o]: subto[do] may: subto quod est vny et idem rg phice, quq

methaphice, xcedo maj: quod er uny et idem phice zgay nesp maj: eademq; dumtaxat applicata min, nesp neg. Ad probandam xcessa maj dico, min: sonoci, ergo nonci respectu ejusdem, ersecydy idem, xcedo min, secydy diversa, nesp min, et neg. Aquvii animal, et rationale phice sint idem, non tamen methaphice, essentialiter quidem methaphica unius extra methaphicq alterius essentiq est, quapropter nihil mizy quod prava sic uny sonoram alteri non sonito, uti accidit dy animal secydy propriq essentiq vim, vel ut principij vocabuli notatu, quem aliqua irradicata inesse natura exprimit, utpote quo zgaymodo adest, dy aliquid affirmam, et siml negabit de subito eodem secydy idem, minime vero secydy diversa, qualiter de animali, et rationali sonoci verificam, ergo sonoci, nemm de animali prout phice est, quatenus rationale identificat affirmatur sonoci, sed de animali methaphice sumpto, ergo sonoci determinatum, ergo syr idem, id duo quorsumcunq; sinonimy non est toty quod est homo, nec uny includit aliud.

Hoc exprese docet Paxem

(N. Scriptum cap. 16 monet) per hec verba: cy aliquis homo dicitur corpus, rationale, et homo non modo secundum hec tria dicitur: secydy enim aliud est corpus, et secydy aliud rationale, et sic nomen hoc totum quod est homo, est et aureum totum, ut quodlibet includeretur in alio, ut patens est. Pro clariori solutionis perceptione memorari oportet intellectibili obry aliquod percipere, nec posse mti secydy quod in eadem presentia illi, ede, propria adequate, vel inadequate secydy mody speciei, que adequata, ergo inadequata potest esse, maxime cy obry ex virtualium multiplice, quod aliud, et alias speciei unq; inadequatum immittere valet, seu ut representetur cpty secydy ung; totalig forte tam, non secydy ens simul, vo. secydy forte tam animalis speciem huic correspondentem, ergo rationali forte tam racalis, hazy qualiter immissa specie animalis nempe esse intellectibile humanum presentat et influo percipit, cy autem in quomodi esse, ut dicty est, non includatur esse racalis, inde dum. nec hoc representatur, nec sonorei potest per sonorem animalem animal ut tale, id zgay media specie, que ejus operationib! intellectualibus percepta oritur, ejusve esse intellectibile zgay representat, velut ing.o nihil aliud claudit.

Ad primq explicationem xcessa maj neop min quoad secydq partem quq nulla patitur edoceri, cum enim animal phice sit idem ac rationale, secus methaphice, quatenus ut terminus sonoris animal: syllogismus ille ing.o maxime Societatis sectatores fidei ponus paralogismus, quq syllogismus dici debet, utpote ing.o evidenter false phica methaphica excluditur, vel quod idem est, zgatus sit a sensu materiali ad formalem, qui quidem modus arguendi penitus est, ut hic alius: animal essentialiter de Leone enyrabile est, sed rationale est animal: ergo et de Leone essentialiter enyrabile: ydeo ut facilius premissis negare nequeat, equi, quin excludit, medy enim ipsius non est perfecte ung, ut explicanda est min ac: hoc animal phice sumpty, secedere, methaphice accepty, negare. Quando animal a longe videtur et operacoib! perceptis sensationis species animalis oritur, ing.a toly ejus esse intellectibile, seu methaphicq presens sit, et intellectus capit, nempe subq illud ut vbiq semibile durat in vera presentiam esse phicq ejus phice sumpty, quod soly est idem cy racali. Ad secydy dicendy, attingentem indubitabile tq phice, quq methaphice toty, aut nihil attingere, cy autem animal erratile. Licet phice identificata, methaphice non sint idem, optime separatim possint accipi. Ad tertiq stat solutio, siquidem realitas animalis in pluriq phice realitas racalis est, methaphice ergaq dummodo, et sic accepta realitas animalis sonum examinat, ejus hinc autem nemo intelligat mti quod esse methaphicq animalis, quod in statu phico idem est cy rationali, per illg sonum acquisiti methaphice est, nemoq unq est in re.

Instabis: adhuc ponita diminutione racali, implicat animal produci, cum produci-

ronale: rep er illud ronorci, hoc n ronre. Dieq. probat: ideo pumy est very, q. produc
uo esse phicy affica, arq reale animali, taliter ronio se habet: rep. Dcetio am. negop rieq.
cujus probationi dico: may: q. producto esse phicy afficit atq reale animali, ut phi-
ceet, zoedo may, intentionaliter sypay, negop may, ardito min. taliter ronio se habet
videlicet esse phicy animali afficit intentionaliter sypay, zoedo min, ut phice et negop
min, er rieq. Ronoe dupar ronitonii, et productionis est rao, intlu enim nra sua
vim ronorendi. Dei habet n solu intuave, id est abstractive prscindendo sive nras
ab esse. a alijs q. particularib. additionib. ypsi nempe sidrando sub abstractissimis
raonib. abrq illa mentione illoy, quę ey statu phico eidem accidy, urquiq inse-
mpio potest experire, dy forig hominii essentq stemplam abrq mentione hujusmodi
illius; causa vero proxima ad omnieqdq experiendq rei practice quidem tendit
sub quibuslibet circumstantiis singularib. quib. inre afficit, prsertim si ovemgt ipm
per identitatem, ide patet quod productio entitatem rei ut est in se adsquate ngoit
omneq simul forlitates ejus identificatas phice, ac n posse supra ong, aut aliq duplat
cadere, prsariua ronio est ratia, rei entitatem affert n ut est phice, id sub hac, illave ra-
tione methaphice spectata, ideo rectydy esse methaphicy eidem sub dicta rao. rei-
pondentem, imq quidem nullius alterius esse includit, proindeq n est mixy quod
verificetur de illa ronorci, et n ronorci ogenitione prsariua.

Replicabis: ronio prs
ariua terminat adesse phicy animali ut est in se: ergo vel non. Ant. pro-
batur: n ronio illa terminatem adesse animali ut a rationali distincty: rep.
Ant. probatur: si ronio illa terminatem adesse animali ut a rationali distincty, ista
invicem essent pro priori ad ronitem; sed hoc est falsy: rep. Primo ant: negato
dutq rectydy: n terminatur adesse animali ut distincty a rationali presupponitur,
ad eqdem ronitem, rcedo ant. practice distincty et experiri per ipsq negoant. et may
probatur inlq de distinctione realis, ng de rationali n est dubiy. Ex ronitone prs-
ariua distincto rationis inter animal et rationale probatur, quatenus videtur rationem
animali nudq, ut hujus quidditatem in specie profecto resplendentem inequid
divine rationalis, ita practice distincto ratis fit, eramus ut distincty practice
ronoscitur, utpote quod in intlu est, et per ipsq ronitem ponit rectydy esse aliquid
rationalis unq distincty, nempe rectydy esse methaphicy sui precise. Inter ronitem
ejusmodi animal solu est capax distinctionis, seu fictitiae a rationali distincty,
forsitan autem n nisi per eq fit, quin obstet quod similii ronio directe, n enim
ob hoc supra esse ipsq precedens ut precedens radit, ni speculativa sit, vel intuitiva
ngq sit prsciuia forsitan solu habet animale inadequate rem, ut ita inquit D. Thom.
videtur negq abrq videndo individualy principiory, hęc est tendentia directa ip-
sius, et ide prsariua dicitur.

Instabis: rep q. animal methaphice a rationali distin-
guitur bene inre sepi valet; id methaphice distinguitur a rationali q. inre ipse ra-
tius, atq q. distinctio methaphica ex sceptione pendet, rep sepius inre rationali
q. ineeo ratius, quod est aperta petitio principij. Dico rieq. q. methaphice
fydamentaliter a rationali distinguitur, rcedo rieq. forsitan, nego rieq. Rao a priori
quare animal sine rationali sepi valet est fydamentalis, seu fictitiae distinctio inter
utrasq vetigi apparet rei, ejus quippe beneficio entitatem hominii inadequate intlu
poterit attingere rectydy ung vel alig perfectionem ex illis quę ipsetim phice imponat
et indubitatis entitatibus reperiri dupere: hinc animal habet sine rationali sepi pos-
se, a sceptione autem causaliter distinguii, utpote per quą separatur ab illo et ad intly
tiahit rectydy esse nuoy methaphicy sui, ubi esse n terminus rationalis. Notare ut alias
objectiones dissolvant, quod ey rao animal sine rationali intelligit, dico ad aliud rndy

agisset, quem ñ habet realiter inse, impia nempe animal ponit recte dicere metaphicy, per quod ꝯnioẽm terminat, et intrinsece à rationali diuinouitur, ab initio ipi venit se esse in intlu, sed diuincta realiter, et preciso dub.° intrinseca. //

Arguit denigi: nulle obiy est ꝯnoscibile nra reddita accu ioniy, sed animal à ꝑte rei ñ est ꝯnoscibile sine rationali: ꝛꝯ. Probat min: animal accepꝑ cuionem mentis diuincta ꝯnoscibilitate ñ caudet à rationali? ꝛꝯ. Amꝰ probat: ꝯnoscibilitas est capacitas ad ꝯnitionem termingdg; sed hꝛc in animali et rationali a parte rei ñ est diuincta: ꝛꝯ. Reꝓ.° nec ꝺo min. ad probacem duo ꝺ anꝰ diuincta formaliter ꝯnoscibilitate ñ caudet nec anꝰ realiter, neꝓ anꝰ ex diuincta formaliter diuincta min probationis, neꝓ neg. Animal, et rationale à ꝑte rei unicaꝺ ꝯnoscibilitate caudem, sicut et entitate, attamen cy vnius indiuisibili entitas, licet unica actu amꝝ precisionem rõis sit virtualiter multiplex, ens ꝯnoscibilitas ad entitatem secũdum quomodi debet esse, nempe capacitas illa ut modo secundy ens, modo secundy alig formaliter ꝯnoscatur. Replicabis: ꝛꝯ animal à parte rei est capax ut ꝯnoscatur sine rationali; sed rationale ñ est capax ut similiter ꝯnoscatur? ꝛꝯ vel diuincta ꝯnoscibilitate caudem à ꝑte rei, vel est falsy quod animal ponit sine rationali ꝯnosci. Diuꝯ min: rationale ñ est capax ut similiter ꝯnoscatur sub formalitate animalis, neꝓ min: sub formalitate racõalis, concedo min; et animal à parte rei eadem est cy racõali indiuisibili entitas, quidquid de uno phice dicatur, alteri ꝯuenire debet, ydeo secundy animal phicy dicitur capax ꝯnosci sine racõali sub formalitate animalis, sed ens racõale sub formalitate ipsa, et ꝺ ꝯuerso est dicendum de animali et rationali dicitur ut cyt à parte rei. // Pluresq; authoritates D. Thomy nobis obiecyt adduxi, præsertim P.r Lorada ad stabiliendg forsan præcisionem, omnes tamen quoad præsens attinet omittendas judico, utpotequę de prædicatis Diuinis expresse loquut, inquib.° nulla oportet est methaphica exparib.° inclusio sese excludentib.° resultet, qualis inter methaphicq ꝯfusum indiuiduum creatum prædicata intervenit. Nihilominꝰ ut mentem D. Thomy ꝺ ꝯnoscatur, urgui videat distinctionem racõis ab omnib.° in Deo admittg ñ posse ꝺ ꝑte rei intrinsecã esse, sed etiã ipsius Dei, ipsy audire in p.° dist.e 2aq.e p.° art.° 3.° respondeo dicendy, inquit, quod sicut supra dictu est sapientia, et bonitas, et alia huiusmodi sic omnino dicy in Deo, sed differt ratõe, et hꝛc ratio non in entitate ꝑtis rei, sed etiã entitate ipsius rei; ydeo concludit in responsione ad quartu, patet quod pluralitas rationy rationy ñ est in entitate ꝑtis intrinseca nostri sed etiã ipsius Dei. Ex quib.° minime dubitamus adversarij ꝓpositionem forsan ab aliq̃ obiecta fieri, sive multiplicitas de Deo intelligi, quin multiplicitas virtualis ꝑtis ex parte rei, seu Dei ut intra racões sub quib.° multiplex apprehenditur; Justy utiq̃ Dey nominamꝰ, et hoc nomen bonus ꝯnotat Deum, qui per essentiã est Justus, sub illo tamen nomine duplex intellectus racionis justitiæ, qua singulis unicuiq̃ tribuit ad equalitatem, absolute ñ intra misericordia, qua pœnitentibus liberaliter indulget, non quia aliud est in Deo justitiam, et aliud misericordiam, sed quia in ratione objecti nostri intellectus distincte per rationem apparentem, sive ꝺ ꝑte rei distincte rationes sunt à nobis intellectæ. //

TRACTATUS IV.

De universalibus singillatim s. 1.

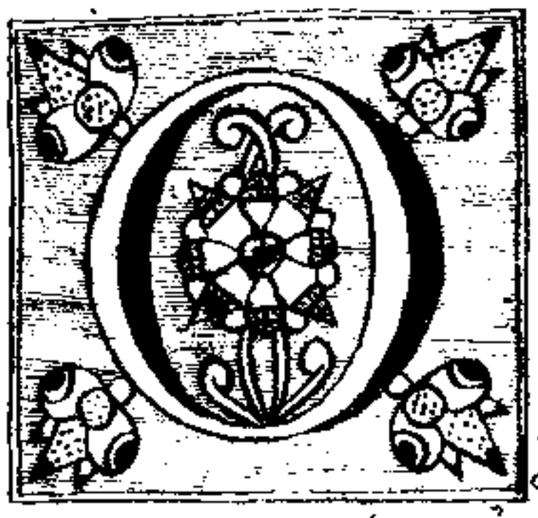

mnibus Antiquory plurimy placuit, et quę nunc fere omnium recepta est, alis partitio à Porphirio facta in has quinq; voces, seu species, genus, speciem, differentiam, proprium, et accidens. Quę prędicabilia dicuntur, quod modos logicę prędicabilitatis denotent, nihilominꝰ rogatus à nobis fuisti, an videlicet ista tenora et adequata divisio sit, et nemini vel in genere vel in specie vnivoca visa divisio, faltaret quod ego equo quinq; prędicabilibꝰ omnibus operat alis rão: unyq; dubitandy ens breviter vnimus a nequq ad explicationem prędicabiliy in particulari descendamus; unde.

Quæ. 1. quotuplex sit prædicabilium numerus

A veteribꝰ plures numerꝰ prędicabiliy minyr, erundyr alij, nos vero intenq et adequatq, nec plus nec pauciorem nec huiusmodi divisionem facientq, quę plures tenendas asserimus quinq; igitq species alis, seu prędicabilia esse. Ita Dꝰ Thomꝰ 1ª 2ªe q. 22. Inquiens: omne quod univoce de pluribꝰ prędicatur, vel est genus, vel species, vel differentia vel proprium vel accidens. Suadetur ratione: quinq; tot modis aliquid de pluribꝰ prędicari valet; sed tot prędicabilia dicuntur quot modi prędicędi: ergo. Probo maj: prędicatum alis quod de subo vel essentialiter vel accidentaliter, subo opert; id essentialiter venit subo igitq modi, et accidentaliter duobꝰ subis valet prędicari: ergo. Probo min: quodquod essentialiter in subo est, deq; prędicari valet habet ut essentia tota suum homo respectu Petri, et sic de specie, vel Petry respectu quod essentia totum habet, quod est genus, aut deniq; quod in pluribus partibꝰ tale est, per quodve species ab alijs differt, et deq; differentia est ut rationale respectu hominis, quod aliqua accidentaliter venit, vel ab essentia fluit igitq necessario sequitur, ut calor ignem, et hic est proprium, vel ni necessario sed immoenter essentię ignis, sicut albedo parieti, quod quidem accidens immune dicitur; aut nullus alius est modus quo prędicatum aliquod alicui potest de subo dici: ergo.

Fit satis objectionibus s. 11.

Objicitur pº quot prędicamenta, tot prędicabilia; sed illoq; demonstratum decem: ergo decem tantum prędicabilia esse. Probatur maj: cum sint prędicabilia quot essendi modi sub his prędicamenta mensurantur: ergo. Distº maj: tot prędicabilia sint pro materiali, concedo

may: pro forti neop may, et probatum dicto, quot essendi modi absolute, neop may: per modos superiorii in inferiorib⁹ scdo modificatum, scilicet neop. Predicabilia pro materiali ratione sit quę valuerint subordinare, quę quidem rationem sit quot partes essentiales, seu predicamenta, pro forti vero intellegendum ipsę nos vocauerit, arg predicabilium reduplicatiue modi, qui quintuplex est, propterea quę quinq; solummodo modi per modos superiores manifestos esse queant: hos modos essendi sequuntur predicabilium, seu modos essendi absolute essentię penes quas diuersitas predicamentorum attenditur. Replicabit: dicta tenent duo ultimo predicabilia exempli gr. Ens⁹ probatur duplici diuisa quib⁹ predicatur quodq; de vltimo predicari valet, essentialiter videlicet et accidentaliter, ergo. Neg. ens primum, et vltimum duo sit modi diuisiui, sicut species subalterna, scdo dicit⁹ in specie atoma, de infima, nego et antę, et neg. ꝛ

Species infima dicitur, quę in alia impartibilis est, qualiter se habet quemlibet est statuta, subalterna vero quę diuisionem patitur; ergo vtrumq; modi essendi essentialiter tripliciter accipi potest, autem in triplicem modum speciei dicimus subalternam, sicut induplicem accidentaliter esse, qui modi speciei subalternę nequaquam sit, quare dicat ergo aliter faremus, minime infimę dicuntur, ergo presens patet. Obijcit 2ª diffentia subalterna predicatur de pluribus differentibus specie, et infima de pluribus differentib⁹ numero, ergo diuersa predicabilia sit. Neg. seq. vtrag; enim in quale quid predicatur, per quod in ratione predicabili forsitan attribuas, de materiali autem se habet ad rationem quemodi quod numero, vel specie inferiora differt, idem est dicendy de genere infimo, ac subalterno, vtrumq; siquidem predicatur in quid implere. Dicet: mori et alia similia de pluribus dicuntur vtiliter, at nullo ergo quinq; modi specierum predicabilia saltim sit. Neg. Resp⁰ hęc omnia esse accidentia, ad quinq; predicabile, dicta in specie, prius videlicet, propriadente, et remanere ibi ens, et mensura pertinentia. //

QUÆSTIO II.

Num talis divisio in 5. prædicabilia sit genere ris in species & univoca distributio.

RAtionem sum cepit vtro & quę prop. quinq; predicabilibus enumeratis venire plures sit, qui negant, ac pelunt genus relpectu ipsorum se habere, aque ac animal respectu hominis, ac Leonis arbitrantur; ñ nullis autem videtur precipua quadq; relatione genus, et species vtra esse, reliqua soly improprie, siue per analogiq; quadq; vtrii notionem participare, sic Albertus Magn. Ona, aliqui licet pauci, vna quos sit alterno nostra: vide in summi se habet vtroblibet ad quinq; predicabilia, quinq; prima divisionis voca vmp. est. probant rac: vtle predicari in quid implere de quinq; predicabilib⁹ specie intra se differentib⁹ 100. Neg. ac Leo thomas a definitione generis, quę imed ante⁹ quod sic probatur discutiendo per singulas partes quodlibet predicabilis est essentialiter inferiorale; ergo genus hujus rationem de ipso in quid predicari, et quidem intrinsece vtpote quę de suis inferiorib⁹ dicitur, et ab eisdem participari: vtrumq; siquidem proponunt: species essentialiter est vltra differentia essentialiter qdlibet quę sit pars: deinde in predicabilium vtrumq; materialibus, vtrumq; siquidem est per differentiam cuilibet in predicando, quasi speciem determinare dicitur, vide sequitur predicabilis differentia specifica: 2ºp. //

Axonge p.o ñ ota predicabilia equalia eadem vtili paricipge: rop. 18
Hm.d probat: ~~eo modo que aliquid~~ tria priora essentialiter eadem vtili immedge accidentaliter duo posteriora: rpo. Hm.d prob: eo modo quo aliquid apty est esse in multis eadem vtili participge: sed tria priora apta sgt esse in plurib.s essentialiter, reliqua egty accidentaliter? rop. Primo ant.m negato est 2.o quoad secydg partem, et probatio maj: eo modo q.o aliquid apty est esse per modos superioris in multis, sed modo maj: q.o apty est esse absolute, et in re, neq maj, et scilla min quoad primg partem, eq quoad secydg dictog. Ut accidentaliter appellgr supra aptitudinem, idest nonigr ipig accidentaliter egty illius petere, neq min; appellgr supra esse, seu modg nonigr existendi in re, sed modo min; Inquolibet predicabili: est sceptus immunis, et particularis, sive ratio unitatis, aptg dif-ferentig illg eadem determinge, per quag ineste tali immunitus, per scepty immunem utili habet apty esse, ac predicari de multis; per differentialem autem taliter predicari in quid nempe, vel quale, idest essentialiter, vel accidentaliter; vt dixerimus hic haud esse sola differentiali ratione, id enim esse immune talis quag predicabilia participge, fluat, inquig, esse ratione immuni talis secydg respectata, ñ eque ipig, nec immune immunicabit, sivero esse sola differentiali ratione oriatur, tunc ñ est cur invocatio, et equalitas in participgdo cuilibet predicabilig negetur.

Ita revera accidit quodlibet eo his essentialiter esse vtile, et proinde apty in multis esse nullatenus existens essentialiter, aut accidentaliter esse in ipsis, hoc enim habet ab eo, per quod ineste tali immunitus, quod quidem est extra sceptu vtile: ut sic, vel ratione subtracti, quod soly ad essentig pertinet subi, vel ei addentiag est, et proinde essentialiter, vl accidentaliter dicitur, secu ratione formg, vel actus vt videlicet, et qua via predicabilia habent plura respicere per modos omnes et superiorii equaliter sane: notum quodlibet universaliq et equo essentialiter est apty in plurib.s esse quod sufficit dum ratio talis sit genus respectu ipsius, quin obstet quod aliqua ñ sint apta esse essentialiter in multis, sicut proprig, et accidens. Atqui 2.o eo quo vile sit genus adquing predicabilia plura respicere absurdum p.o quod vtile superius autem inferius esset respectu ejusdem, vnq.q inferius esset ad genus primg predicabile, et respectu ipsius inferius, utpote sub q.o quelibet sinexerius genera. 2.o quod genus esset species, et similiter ita predicabilia; proindeq nully aliud praeter secydg predicabile, species videlicet esset: rop.

Ad primg fatemur absurdg per eadem secydg intentionem vtile superius, inferius inesse respectu generis, sicut pariformiter, genere etiq duximode inspecto quatenus quidem vtile in commum, et quodlibet in particulari potest subire, et eatg vi predictos sceptus exprimere, nqq.s intellectus nata sua abstractiva et reflexibus unq.s ab omnib.s predicabilib.s valet eadem vtili abstrahere, et abstractag induere secydg generis intentionem cellarive adipta, inesseq.s eadem eadem utpote genus particulare sub genere in immuni prenatg inspiciens 2.a intentionem subjectabilis respectu generis huius afficere sub qua inferius vtile profecto erit, sub p.a autem superius ad idem genus id quod usq ñ exprimit secydg intentionem generis, id species, nec est quod aliquis dubitg misceat, intellectus supra unq secydg intentionem alig posse fydare, postquag definitionem vidit supra propriq intentionem definitionis majoris, vl minoris exprimitatis proponentem premissq q.d p.a tractatg primi proemialig cap.e 2.o intentionem induere.

Ad secydg dicto ota predicabilia ut subjicientur vtili velut species ejus sub habere, ñ per secydg intentionem ultimatq propriq, id per alig superadding speciei subjectabilis, ydeo esse et essentialiter soly secydg predicabile species est, reliqua tqty accidentaliter per intentionem superadditg, per quag respecty ad prop.a inferiora ñ exprimit, quod ipsis essentiale est, id ad vtile duravat.

Cap. I. de genere.

Genus ut ad hoc attinet, muniter dicit, quod predicatur de plurib⁹ specie differentib⁹ in eo quod quid: horum huius definitionis explicatione terminoru ipsum patebit, postquam aperiq, quid specie differre, quidq; nere, quidq; solo numero sit. Dicta nobis nam, ut simpliciter ut pposite accipi, simplicissimum nam hominis, dy quidquid adeius diuisionem essentialem pertinet, simplectimur, ut cum eo explicamus per esse animal rationale, quod simplex species nuncupatur, nihil enim essentiale habet homo quod his terminis non claudatur; impleté vero dy unquemq; eo illis rationib⁹ precisq; rationem animalis, vel rationalis remplamur, quamvis determinabilis exprimerur veluti ens indifferens ad alias species intuendas genus ducitur, et quę huius determinativa speciatur, ut rationalis differentia. Nam simplex vultq; determinati, vel visibilis, risibilis hęc certum⁹ innotescit, vel Petreitate, vel Paulitate, quę quidem essentię adventitię sut, et nam reddit incommunicabilem alteri. Itaq; dy una rem alteri, paucis dicta ita eas differre notam⁹ ut in tno utrisq; ex duob⁹ predicati diuisionis essentię eventit ad invicem, in alio vero notabiliter differt, quod explicitate proprietatis collige valet specie differre intelligite, tantum in ambabus eadem simplex nam videmus omne tui essentiale metaphysicę, simplemery dicentem species quidem venient, et solo numero discrimen inter ipsas esse; demy dy nullum predicati prefati in una reperiri omnia in alia tyc duci potest genere differre, ut homo, et lapis, hoc tamen non q⁹ predicatis generis ex se diuersitatem includat; idq; hoc animal vo inventis in homine nullatenus reperit lapidi: quare proprius differ⁹ ejusmodi specifica nuncupari debet.

His premissis per illas particulas, quod predicatur de pluribus, in definitorum⁹ generis positas, huius denotatur veniendi ratio cum predicabilib⁹ aliis; ovia hiquidem habent posse predicari de pluribus, per ceteras autem tas per quas differt ab aliis, nq per li differentib⁹ specie differt ab specie simpliciter proprio, de specie infima predicabili loquimur, quę cum prop⁹ de solo numero differentib⁹ predicatur: per ultimas particulas ab eadem recedimus specie, quę in quid simplex, sive ut totum infinitum essentiale: genus vero in quid implexe, utpote cum vocabulo pars, ut hęc determinabilis ac perfectibilis dicitur; ultra differt a reliquis, ab differentia quę predicatur in quale quid, a proprio, et accidenti quę predicatur in quale eq ex modo vocandi, et predicandi, quę ex parte rei vocantur. Predicatur in quid et essentialiter predicari, et subintelligitur, in quale vero adjective, et tno enim: id alia in quid ex parte rei vocantur, atq; ex modo significandi dicatur, dy significatu predicati ad essentię pertinet subi, nominaq; subintelligitur exprimitur, et admody pene regit significat, ut animal de homine, et vincitur ex eo quod inquirenti quid est homo? respondet animal utpote subintelligitur exprimi, similiter species ut homo predicatur de Petro. Alia predicatur in quid ex parte rei significatu id nomine adjectivo exprimuntur ut differt⁹ rationale de homine, ideoq; ex modo significandi predicatur in quale, proprium, et accidens semper in quale dicatur; utpote enim nomine adjectivo exprimit, et per modum alteri adjacenti significat.

Hac explicata

supponitur indubium veritatis volet, ny definitio prefata recta sit, et una partem affirmativa quę subintellecta, quod genere ex differentia sit rationalis bene definitionis servat, ut patet, objicit p⁹ Laurentius Valla; omne definitum⁹ opus est genere et differentia sitet, id sola species ejusmodi est: ergo. 2⁹ tradita definitio haud genere supremo adaptari valet, utpote quod indefinibile est, quippe nullum ulterius genus habet, per quod definiri possit: ergo. 3⁹ omne est genus respectu animalis, et plgrq; id animal et plgrum⁹ homines, id est genere differunt: ergo genus predicatur de pluribus differentib⁹ genere; quod da-

va desmio ñ est recta. Ad primu resp° quod sicut homo definibilis est, quia est animal rationale mortale, id accidentaliter speciei dupat, ita ut genus definitu sit, ratione cuius quod species accidentaliter sit per respectu ad unde ut ita, sui ut ruber genere et differentias unas, rade talis accidentaliter sit per respectu ad unde ut ita, sui ut ruber genere et differentias unas, rade talis dxlii, dequa dupim? ens genus et differentia determinate cy dia nag genera unic, quia accidentaliter subiecte denominatem speciei attinentem. Ad secundu dicito quod licet genus supremu p° intentionaliter vigay propria rationem absoluti definitu ñ possit, opinione? intentionaliter, nempe verum genera exprimit, quae genus supra se aliud genera nonce, scilicet predicabilitatem de pluribus? Ad ultimu dico animal et pedes genera differre respectu secundi inferioris, sicut enim genera diversa, sicut relatae ad genus sui genus, respectu cuius ñ sint genera, sed species subalternae.

Quæstio quodnam sit definitum in data definitione generis. s.i.

Definitu per definitionem generis proculdubio est genus; sed quia hoc est secundu accidentale expressa, quia denominatu genus, et p° intentionaliter, la substantia, et quasi similis denominatus prefatus secundus, quod quidem accidentale secundu dicit, quod p° intentio generis in pto veluti forma se habens ad genus proximu accidentis, utpote quae potest adesse et abesse nata, hac omnino in suo esse immutata, dubiu immo sit equidem crate, quin ñ nulli venit de facile, ny videlicet sola nata secundu intentionem mouere, an secunda imentia mouere nag, ad quod sequitur recte forluen pretactu definitionem eximere, quod definitu principale, ut debita claritas processus fiat premonendu, judico neminem debere nag sequi se ipsu, nec secundu intentionem in abstracto pene sola accidentaliter definitu illa applicari, sed ea qui ut pro secunda intentione depta in recto accepta loqui, quo genere sola nata denominare genus, et ita secunda intentio genus in recto est, qualiter nuc definire supponimus. Deinde in memoria revocandu rebus pro definitione, atq definitio in Dialectica date, presertim quae docet definitu unu per se esse debere, unica caudens essentialia definitae definibile, quae hic in presenti in uno modo explicare, nag Romanet cy Illustri. Moneda alterentes definitu forte in definitione generis recta ex secunda intentione insultu, taliter quod unius equi principaliter ac in recto definito operetur, urgent proponunt unica definitae adequati definitu quidcu quod unu per se in pertinente accidentali, quod colligere inquu ex partib° ad predicamenta distincta pertinentib° quae licet proutsic nulla ad invicem ordinem importent, q.a tamen aliqua pene ordinata ad alterq, ita accidens ad subtu, utraq in recto ponita inter se ordinata, una per modu subu denominatu alteratu equi forma denominans. Thomistae autem simul et seorsu illi principale definitu, et tale definitionis presertim defendunt secundu intentionem genera. Nagvero dubitat merito de nag subu ab illa motatu; hi ens una sola nag in recto definiri, de motato secundu intentionem aut sumentes iudicant quod definitu sit unu per se pertinente subjectiali: unde ex eo partib° impleri adinvicem pene ordinati per modu actus, et potentiae, ut sponte natura le ex materia et forma. Ex relatis opinionib° Thomistica sola placet.

Assertio nra. s ii.

Definitu forte quod in definitione generis est sola 2a intentio nag equi subu morgo. Hicetro hic quae pro subtilibus scitu accidentalib° equi stabilita, notatu a D° Thoma 7° methaphis lec. p^a sic ayente: unu quodq taliu nominu, quae significat accidens in recto videntur importare predicamentu subtilitatis, quae significat accidens ut inhaerentia subtilitatis. Ex quib° ay huiusmodi nominu, significat accidentia ut inhaerentia subtilitatis. Ex quib°

hec exurus ꝛac: definy per definionem generis rei significata per nomen genus cum dubijer; id rei significata per nomen genus in recto haud nisi 2ª intentio en: rep. Maj eptem: pater, mth. docet D. Thom. per illa verba: alby enim ca pro dicgnem ducatus solg qualitaem significat: neg docting ipsum esse simul cum ente impo. diffinitione 18. q. p. art. 2º. dicens: subay n includit in significatione nominis significatis accidentis scientie, unde pus Comentator 4º methaphicq dicer Abicena omny genera, enim nomen genus nomen accidentis scientie accepit; neg. clarel.

Suadetur ꝛac: illius quidditas est eventia per definiõem generis vnq; explicatus cui essentialiter venit ꝛac genus, id hec essentialiter soli 2ª intentioni spectat nag inorgi: rep. Probo min: illi spectat essentialiter ratio generis, quod ꝛac vni, competit ad vnq; alium; id sola 2ª intentio inorgi nag hoc habet: rep. Maj certa q; genus enim essentialiter tale per se loca rapit ut ad vnq; solum modo respicgi, et quidem per se, seu ꝛac vni, quod ego super dictis subi sua intentione patenter, nag soli sue intentiones per se sic dictate est. Explicatus: definio prius genus definit ut ad vnq; pertiner, id secunda intentio essentialiter, competit, nag soly de thomato, et ꝛac illius ad vnq; alium: rep. Omnia videntur perspicua, dicentamen: loca aut de secundis intentionib. adjectis primis: rep definitq; in definitione generis non est sola 2ª intentio, definq; p. idem natura. Neg. inferatur, etenim pretenditur quod est immunites recipiq; dicebatis: loca in agit de secunda intentione generis, id de genere: rep. Ocasione hujus replicę explicabimus quomodo in definitione generis de thomato impositum natura

agere de secundis intentionib. adjectis primis, ac per neq. de 2ª intentione adjecta nag, sed aliter et aliter, de 2ª intentione utpote essentialiter loca, et ut in ratio, et in recto, de nata vero, q; soly de homine, vel ꝛac secundę intentionis artificiosa est secundario, et in obliquo, tegug de obco materiali, et minus principali neq; unq; predictq definitionem terminat, cu enim in definitam 2ª intentio inabi tudo, id in recto, seu ut immunitas sua effectu fortiem nag, hic inveniam et propriu in definitione ipsa tegug subay 2ª intentioni subintracay, qualiter q. ª significata datur per nomen definiti, scilicet per nomen genus haud aliter per definitionem debet explicari, sicut per hoc definitionem fidelis qui reddit unicuiq; quod suu est, innotescit subay homo tegug cui ꝛac primitę definita precipue suu effectu immunitas hec ad impugnationem aliaru opinionu sufficiut. Nonaru q. ª nata n; eque annotibi lis à loco est, ac secunda intentio; Secunda, quod nata soly accidentalitez vultarem subintrauit, neg; 2ª intentio predicabilitatis opi advenitia est, ut hec predicatio animal est genus, que quidem accidentalis est.

Fit satis argūtis. s. III.

Ad rationes p. arrecentes scitu genus utrag; partem in recto pere quidditatem explicari ero D. Thomas 7º methap. lec. Subi hec habent accidentia n habere esse nisi per hoc quod inest subito, et propter hoc apponitur quod subay in definitione accidentis ponatur, quidog; in obliquo, quidog; in recto, in recto quidem, quando accidens significatur in scitione ad subay, ut cu dico simus est nasus curtus: et quib. cu in presenti definiam genus in recto evidenter colligitur nag et secundg intentionem in recto inveni dary definitionem generis. Ita auctoritate maxime fidei Illust. D. Moneda, id perspecg, ut potest quę soly immutat subay definitionem generis in recto terminare, hocatento secundy modg significadi, minime vero rei significata spectata, qua sub acceptione soly in recto locatur significatg essentiale accidenti quale subay n est, id quasi essentiale additg, ut pie D. Thom. docet eodem loco scludens: patet-ultra quod cu dico nasus simy n opportet loco simi accipere nasy curty, q. ª nasus n ponit in definitione simi quasi in de essentia equi, id quasi additg essentię. Atento modo significadi accidenti scitue accepti unq; dicitur in recto subay, et forma, et finaliter expono, quod unq; casu nominativo exprimitur, ut ad occulg patet in scito quolibet, id re significato

pexipecta, qus definitq principale profecto est, nectquq subq inoxedit in recto ysth. uitionem accidentalis scen utpote quod ñ includit in sonificatione nominis nisi egni accidenti sexerive, ut exp Dñ Thoma 7 duitis.//

Itaq ut 2o ratione: definitoe oeneris definitur oenus ineste oeneris: Ioenus inesse oeneris dcm utrqq paxtem in recto: xop utrqq definitam exeqtur. Probat min: oenus ineste oeneris est oenus sexerive accep-tq; 7 prout sic utrqq paxtem in recto dcm: xop. Probat min: 2q: inuenio se sola imo utrq; nqq inorgi in genus sexerive accepty, 7 in abstracto nempe oenexeitas, quq utpote accidens essentialiter debet notaxe subq: xoo. Diuos. maj: definit genus inesse oenexis essentialiter dypti, xcdo maj: accidentaliter, neop maj: erdurq; min: ineste oenexis essentialiter, neop mm: ineste oeneris accidentaliter, et essentialiter subdito: ex modo sonificadi, xcdo min; exp: 2o rei sonificatq, neop min, et neq: ad probatem xcdam maj: dist: min: dcm utrqq paxtem in recto ex modo signficadi, xcdo min, exp: 2o rei sonificatq, neop min, eramq probatq dist: recyda intentio utrqq signata inorgi, xcdo ant: 2 probat, deinde subq cui actu inunicat talq effecty talem neop ant: et neq.//

Accidit naq uixlem frexi, nominaliq; prædicabilem recyda intentione oeneris taliter quod qualibet reduplicatione facta accidentaliter tqq oeneris **xxxxxxxx**: cq xop perdarq definitionem genus subq essentialiter dypty, et tunc ad dcoq atinchi explicetur in recto haud naa exigit ut recyde intentioni subiqs similem definitionem in recto terminare dalet, erq: 2q quqdii accidentale sexery ex modo signficadi subq et forma importat in recto, tamen rei sonificata per ipty et sola forma in recto, ex sequenti subq duxit, ut dicq manet et Porphyrius docet D. Thom: 7o metaph: lec. p: inquiens: quod alby subq quadratum sonificat, et ex sequenti subq, inquqq sonicat albedinem per modq alteri adjacentis, nqq sei principue sonificata per accidentale sexery quidquid definitioni huius definiti principale cenetur; exhinc minime colligere licet recyde intentionem in abstracto, **xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx** per oenexin definitionem explicari, siquidem 2a intentio utpote accidens est in abstracto, et in sexeto respecty ad subq importat, in abstracto prexisio ab actuali inunicatione sui, et expectantia in illo, in sexeto vero ut ad id cui actualiter est in expectatio inhexet, sempex ac ita se habet in sexeto intelligitur, sicut et non intelligim: recyde oeneris intentionem sat verificat definitionem de qua ñ loquimur ut a subto prexcia, 7 ut afficiente ipty tanquq forma.//

Sed notine inquit recyda intentio est oenus utquo, id scilicet quo animal est oenus: quomodo xco definitionem oeneris in recto solat terminare potuit, perquq definitur oenus utquod? utrqq reip: oenus ut quod est definitq definitionis illius, 7 quod oenus essentialiter est; ñ quod accidentaliter pure ut naa recyde intentioni subjecta; 2a intentio naq utens xiti-uit, et prout sic accepta dicit est quo animal reddit oenus denominative durante accidentaliter, essentialiter ipta vola oeneris ratem vonitur, et essentialiter est oenus utquod, proindeq definitq, propterea tamen nemini videatur solq recyde intentionem oenus denominari, hoc etiq naa habet, 7 illa essentialiter, hqc accidentaliter pure, illaq forma denominatq, naa subq denominatq, cui adventitia denominatio est, sicut forma tantalis ve habens sellare ad subq necessarijq pro sitiatione sexeti, oenus essentialiter tale inu-per et pure denominative includenti, patet: videlicet, quibus naq oeneris ita volymodo gaudit, recyde immediate dicta; 7 de quotiei oenus utrqq complectens apprehenditur intelligi-tur 2a intentio denominationem accidentalem oeneris naq inunicati, et prout sic dictum oenus utquo, nyquq essentialem, hqc est propria recyde intentionis solum, quq idcirco dicta essentialiter oenus, ñ forma oeneris essentialiter supti, et hinc cq sola q oeneris essentiq, vel quod oenus essentialiter est in recto data definitio explicet, annuentib: omnib: utar subq in sexeto minime definiri per ipsq, quqcunq ejus in illa mentio fiat, velut subtentqtis subi, acce-nexu denominatem sustipientis.//

Atqui 3o: Patres Societat: id est definitq indefini-tione oeneris de qo verificatur definitio ipsa; 7 hqc de naa verificatur in recto impor-

-tata 2ª intentione in obliquo: zop. Probatur min: id verificat definitionem generis de quo vere dicitur esse predicabile de pluribus hoc; id hoc dicit de nãa nullatenus de 2ª intentione utpote quę cũ inferioribus generis identitatem habut, nec de ipsi affirmari potest in recto nec sola, seu cũ nãa: zop. Affirmatur: illud est definitum definitionis prefatę, cujus propria est essentia quę illa manifestatur: id essentia manifestata nõ est propria 2ª intentionis idcirco recte dicit predicabile; hoc est nãa recte notat intentionem: zop. Probatur min: definitio generis explicata illius essentia, quod propria dicit predicabile; hoc est nãa recte notat intentionem: zop. Cetera may nop min: cujus probatur dupliciter min: de q. vere dicitur esse predicabile in quo est logice, nego min, ut quod a nego may, et dupliciter min: hoc dicit de sola nãa nempe esse predicabile ut quod est logice nego min, ut quod subditive esse accidentaliter predicabile, concedo min, essentialiter, nego min, et neq. ut

Tertio ly in recto verificat definitionem generis quod essentialiter est predicabile de pluribus idem cui essentialiter annexa predicabilitas est, nempe definitio essentialiter definito soli convenire debet, ut nãa haud quidquid predicabilitatem importat, sed denominative, et accidentaliter tantũ, utpote cui accidit sic intelligi, et 2ª intentio per quam predicabilis nãam participat, cõe ipsa definitionem in recto verificare nequit, sed sola 2ª intentionis propter eam opponi, nempe qua ipsi essentialis predicabilitas est, quin obstet quod nõ possit predicari in quid, nec de inferioribus affirmari; hoc enim genus exponeret exponibile subtracti dubitat, quod ideo indefinitę ponitur tanquam quid actu predicabilitate loca finem vi 2ª intentionis ipsi immediatę inhęrentis, et propriam communicantis formam effectu: in recto item exprimitur nomine predicabile, seu quod predicari, vel qua ex modo significandi scitu genus utrumque partem importat in recto, ut melius intellecta forma quonicatę per scitu equimodi ab illo dependentia essentialis ineunte necessario indefinitę explicanda, nõ innuendo subesse essentialiter predicabile esse, id tanquam denominative, quo intentum non potest inesse definitum, et in recto definitionem generis, id materialiter, et in obliquo per modum suppositi, aut subire definitum formalis, quod est 2ª intentio, ex his stat ad rationem. Nec dicas esse predicabile essentialiter nam posuisse, ut subest 2ª intentioni, huic nam nãa accidentaliter tanquam subtrahitur, haudquaquam alteri ejus essentię communicare valet per quę esset dicas melius definitum generis juxta doctrinam prefixam posse esse id quod nãa predicabili redditur, cum enim in recto definiatur, sic explicari oportet, per quod ab abinvicem discernitur, utrique definito posse esse id quod &c.

Dubiola quædam ad nãram ḡeris explidam excitantur. s. 1.

Inquiret p. nus genus predicetur ut nunc, vel ut pars? nõ est sermo de genere formaliter supra id de subtracto primus, supra quod denominatio generis cadit, quodque de inferioribus predicatur formaliter, ut pertinet adeoque differentię: de animali do. subjecto rectę intentioni, nempe animal intendere valet ut pars actualis actu cum rationali animal hominem esse ut pars potentialis quatenus per rationale recipitur determinabile, nempe ut nãa plena ex predicati metaphysici, sui nomine, et sensibili, per quę definitur, unitura; demum ut nunc potentiale, nõ actu, id tacite, implicite, enim potentia inferiora animal veluti pars subjectiva et potestativa, ut nunc patet, quę per ipsas explebile, et actuabile est, nequaquam quidem omnibus quę veniens, ex ad omnes indifferens. Exop dubium est, quo exducti modo animal ut subingrediens 2ª generis intentioni predicari de homine, et ut nunc potentiale predicari statuimus. Favet huic assertioni Precep. Arnob cap 5º de ente, ens essentia inquiens: si animal nõ est nunc quod est homo nõ predicari de illo, cum nulla pars predicetur de toto. Cum 2op animal de homine predicatur nunquam nõ nunc quod est homo ut pote rationali prout sic sumptum, alias nõ nunquam, id unspecie predicaretur, neq. est ut nunc potentiale predicari de specie.

Suaderur ratione: nãa generica predicari de homine ut superior,

ex vsu, aĩ prouerbio est tory potentiale: xop. May essentĩa cuiuslibet potentie vadat cui
semper sformatur actus. Probo min: nãa oenerica ut superior, ang vltĩ prędicata alia
quę sibi subiyt, speciei videlicet, respectu quary superior est implicite proculdubio inest, id
in hoc est nãa totius potentialis: xop. Probo may: nãa oenerica ut superior, ex vltĩ quid
est equę potentis, et vnformitur se habens ad ońa quę sub ipsa sunt; id hoc est implicite illa
primit: xop. May, est min est expressa in D. Thoma op. 22. de agente: in alijs enim oe-
nerib⁹ reperimus vna nãa quę subet intentioni vltimatis, ut dicatur, nãa cuius ey unifor-
mitate quę est a nãa uniformitet se habet ad ońa, quę sibi subiyt, quod est illa implicite
teneat. Explicatur: animal prędicatu ut superius tory est quod est homo, et aliquid
amplius, alias nõ superius, id equale homini esset; xop q⁹ habet speciem de qua prędi-
catur, et alias; id hoc nõ habet actu: xop in potentia, per quod tory potentiale intuitur.
Explicant 2º: animal ut genus prędicatur omnibus: xop in actuali prędicatione de homine
nullã diversitatem includit, indifferens q⁹ manet ad alias species, et aptus prędicari de illis,
proinde q⁹ tory potentiale est.// Obijcies p⁹ genus prędicatur de speciebus inquid
implere: xop ut patet. Dicit⁹ ant⁹ prędicata inquid implere pro expresso sed ad ant⁹
pro expresso et implicito non op ant⁹ et neg min eodem sensu. Dy animal prędicatur de ho-
mine et patet ut rem prędicatã nag sensibilem, quę quidem sequitur naturaliter hominis esse,
nõ ut partem excludentem alias, ng animal ut excludens rationale nequit prędicari de homine,
cũ sit tory quod est homo, id utrumque uniformiter ad ea species sibi subiecta se habens, et ipsa
proinde implicite contenta. Clarius: expressit nag sensibilem, quę quidem est pars metha-
phica hominis, id quę dy prędicatur ioõice solitus in dicit rationem partis, et enim ut superior
prędicatur absolute superioritate defendit expte modi prędicãdi importata, quocy nõ partium
quod forsitan ut pars prędicetur, nequidem pars ut talis superioi ad tory nõ est. Hac doc-
trina pro occulti habita replicis plurimi obijt. quilibet occurrere potest, notate vt solon-
ce dicitur esse genus cy prędicatur expressive tm partis tantã rem prędicatã, ac partem in-
esse partis expressive primy, partium dy nõ totius pro subiecto. Nihil enim obstat quod pars
sub alia nõe rationem totius subintret, sicut optime potest tory nõem partis subire, quod
eodem instanti solitus esse tory simul et pars implicatorie est.//

Obijcies 2º: quodlibile nequit prędicari de homine; id prędicaretur profecto dy modo animal tory potentiale adjuncta:
xop. Probat min: animal prędicatur de homine ut tory potentiale deq⁹ subiectum rationem
includeret; id de subito dici debet quidquid tenet prędicatum: xop. Iterũ nãa, sed op min, et
probãti dicto⁹ may: quodlibet rationem includeret actu ut rem prędicatã nego min. Impotentia
et ex modo prędicãdi, sed op may: similiter dicto⁹ min: quidquid tenet ut dictum est prę-
dicatum, sed op min, in potentia proxime, et sic dy modo prędicãdi nego min, et neg ĩ qua-
libet unitatea prędicatõe de subito dicitur quidquid actu inesse tenet prędicatum ut genus prę-
dicata, secus quę in potentia tenet, et ratione modo, alias ergo a intentio erit ea pars
tii quam prędicatum impertat supra opinionem omnia prędicatorum de pro; et xop genus
ut tory potentiale actu differtas nõ claudat, id in potentia claudat, et tgq quod ex modo
prędicãdi superius quo modo supi nequit abig simplicia differtia tenere, item ex specierũ
respectu quary superius dicitur, indeterminatum, nec alia differtia quę libet animali
prędicari de homine.//

Obijcies 3º: nãa oenerica ut tory potentiale indifferenter ad species
ve habet, ĩ sic dy prędicatur de homine dy huius speciem determinate respicit: xop. Dicto⁹
may: indifferenter ad species ve habet enuntiationis indifferẽs neop may; determinationis per
differtias, sed op may, et dicto⁹ min: ĩ sic, idem nõ indifferenter se habet indifferẽs determi
nacõi per differtias, neop min, indifferẽs prędicationi, sed op min, et neop neg. Aliud est
quod nãa oenerica determinate prędicetur de homine, aliud quod nãa oenerica deter-
minata per rationale dicatur de illo primy; minus determinate in prędicatione, secundy dif-
ferentias in prędicatõe animalis de homine dy modo animalis ĩ ipsa una rationale, semper
manet indifferens respectu cuiuslibet differtiarum determinatus et non se habet, ng prędicatur ut pars
de homine nulla differtia expte sui importata, id nag tgq quę homo, et equus dicuntur, ydo in simili prę-
benitem ad quamq⁹ speciem, inqua ex tgq quo homo, et equus dicuntur, per quę determinatur tory potentiale, deter-
minatõe nullius differtiarum determinatarum dicit, per quę determinatur hominis, et hujusmodi
minate tamen prędicatur de homine, id per hoc ĩ fit determinate hominis, et hujusmodi

pię, alio, nec amittr ablatam, ępriudineme ut pędicetur de equo, cuius contrarię est equa eadem nõ ut nibuta, nullo tempore, vl addito eppiatiui de qualibet specie pędicabilis est, inordine adequat uniq indifferenter se habet, et ut noy perenniale de quib pędicatur in actu.

Inquires 1o an genus de sola specie, vel etiq de hapis indeordinatis pędicetur? dico tellacem genus immediate ad species se habere, a qua immediate ipsas nuc abstracty, et postea cuius differig immediate ipsarum equi perentalium et pecierum, vl regula illa primapio: dici de omni dici de nullo &a qa de individuis dicitur species etiq genus speciei pędicatur de illo et genus genui uiq ad supremum, uiaq; mediate dicitur nic de Petro immediate pędicatur homo, mediate animal, mediatius vivens &a Quęres 3o pluries necne genus speciei logy opponat? ad quod affirmatiue respondetur genus differt a genere, et utile quod est ony &pty ad essendy in pluribus, quę quidem a pauidinem, genus ut vole nequit in essentialibus dicere, inquig ad plura, species videlicet, quam ut determinat recipit superiorum uiq: sicut Dns Thomas 2o posteriorum lec 2a inquiemin et possibile invenire aliquod genus, cuius unica tpty sunt species: vide ut unica tpty species esset humana. vo. hec pędicatas: homo est animal genus logi de specie nec iet, id metaphica tpty. Quęres denig quomodo intelligendy sit illud: genus se habet de materia sumitur, differentia autem a forma? respondes genus sumi a tota entitate tecydy et ready magis, et perfectibilem, differig inde ab entitate ipsa tecydy et ready magis determinaty, et particularem, quare proportionaliter intelligendy est, in quig magis communis assimilatur materię, quę perfectibili, et determinabilius est, et gradus perficiens formę rationem actus habent determinati, et perficientis

Caput II. de specie.

Cuius speciei acceptionibus prętermissis ut ad logicy institutu attinet, accipitur pro natura quadrig in tuo esse completa sub aliquo genere situata, inuptaq de individuis pędicabili, circa quas acceptiones duplicitez definitur, primo subiectibili quomodo est id de quo genus in eo quod quid pędicatur, vel quod subijcitur generi; 2o ut pędicabilis qua sub acceptione id communiter dicitur, quod pędicatur de pluribus differentibus numero in quid plete videlicet ut tota inferiory essentia. Hoc in capite docet Porphirius in quolibet pędicamento genus esse quoddg superiory aliud supra se nocens, usq ad speciem infimg infra quę alia non est, deinde subalternas quarumdg speciei duplici respectu attendentes, alio speciey ad superiora, alio genery ad inferiora, hęc omnia &a in recta linea colocat, cuius ultimy loci posidenti-

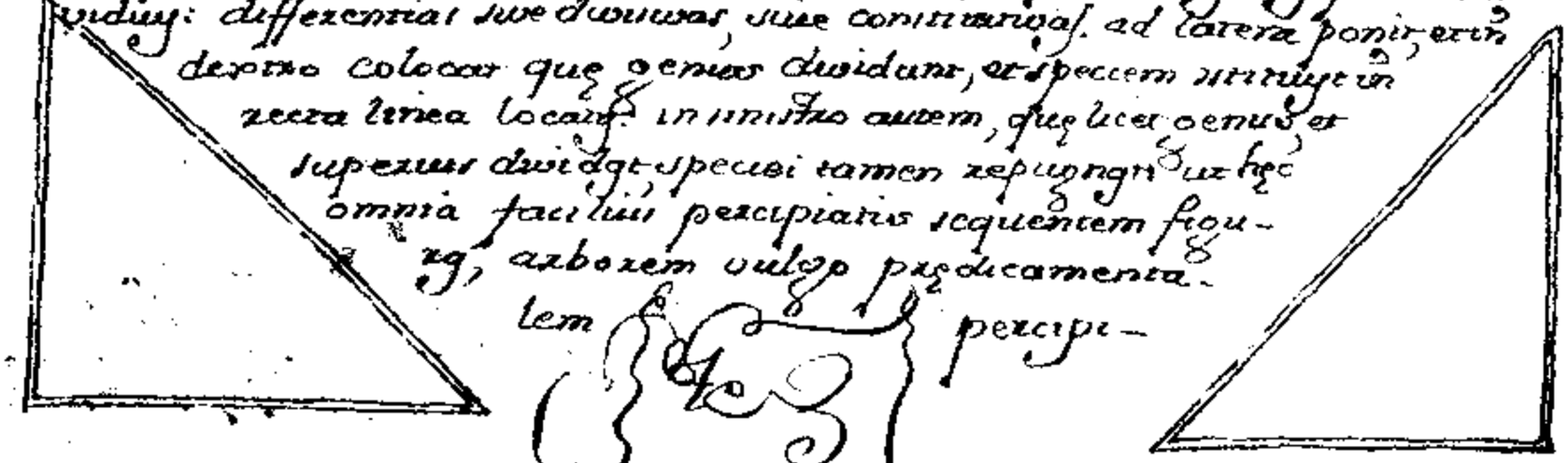

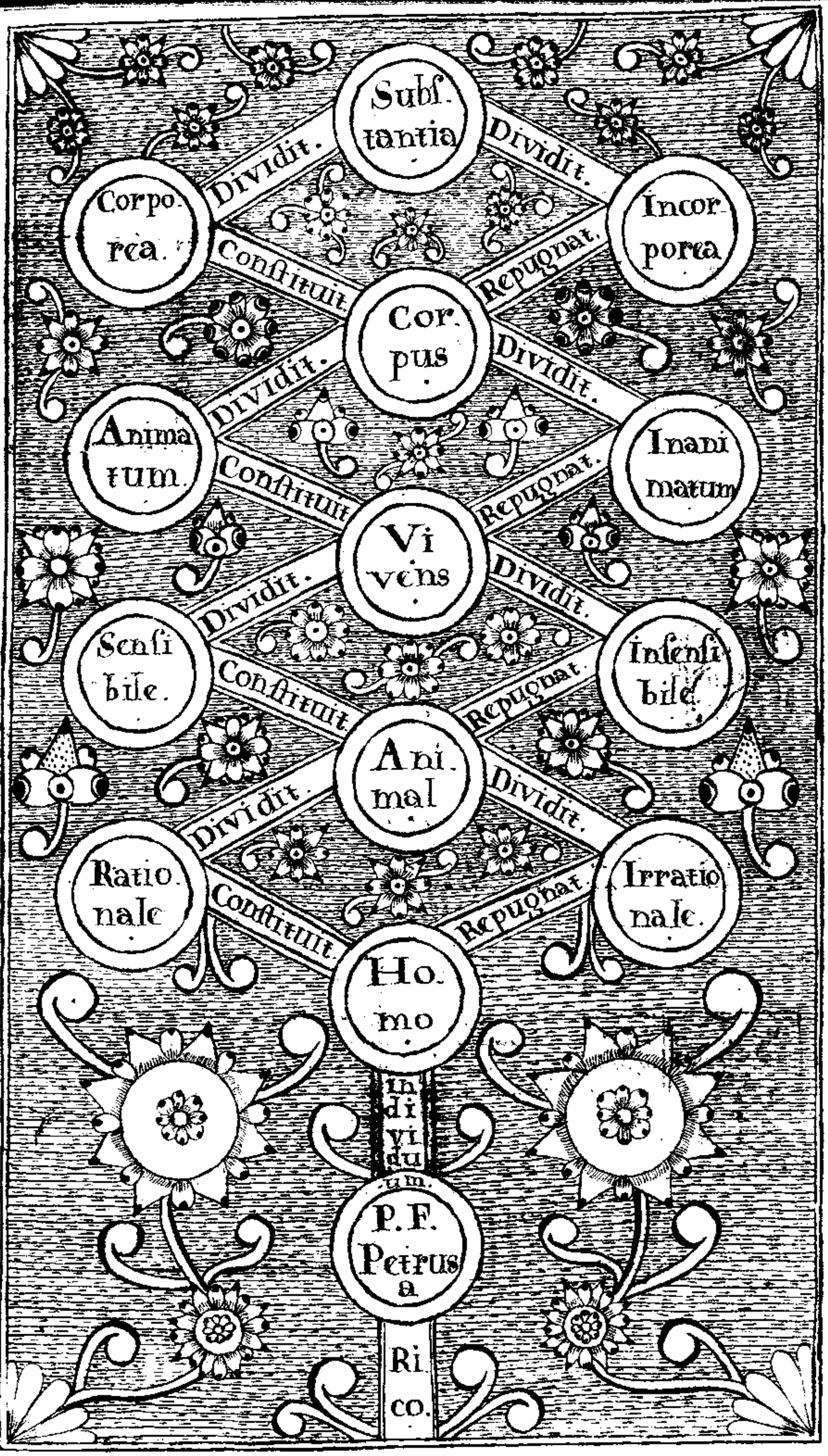
Subſtantia
Dividit.
Dividit.
Corporea.
Incorporea
Constituit.
Repugnat.
Cor
pus
Dividit.
Dividit.
Animatum.
Inanimatum
Constituit.
Repugnat.
Vivens
Dividit.
Dividit.
Sensibile.
Insensibile.
Constituit.
Repugnat.
Animal
Dividit.
Dividit.
Rationale
Irrationale.
Constituit.
Repugnat.
Homo
individuum.
P. F. Petrus a
Ricco.

Quæ, unica num species quæ subjicibilis sit forliter prædicabilis:

§. I.

Omnes ep proxime dicti duplicem in specie infima reperiunt respectum alij subjicibilitatis adeoque superius prædicabilitatis alij ad inferiora vel individua, quemadmody in specie subalterna refulget respectus subjicibilitatis adeoque superius, nempe prædicabilitatis ad species inferiores sibi p̃ter mody species, idem ep per modum genetis, utpote quę n̄ de solo numero, id enim differentib⁹ specie prædicatur, verum quòd inclusus veritatem est, ny per eandem specie prædicari; unde quòd inclusus veritatem est, ny per eandem respectu forliter species subjicibilis inferior, ex prædicabili, atque subjicibilitatis et prædicabilitatis à parte rei, et conceptu, esse abstractiva proprietatis oriatur? vt an respectus ejusmodi essentialem admodum connexionem imponent, triplicemque dicy versy ponentes propositio, species qua subjicibilis est forliter prædicabilis subque libro examen infra se.

Assertio nra §. II.

Species qua subjicibilis n̄ est forliter prædicabilis. Brevi quidem ratione: Quæ forliter ony est pluria respiciens tum superius inferiora sua, atque ei vt subjicibilis ingebetur n̄ multa ut inferiora, id unumquodq; est hoc ipsum quod superius respicit hoc ipsum sic n̄ est forliter prædicabilis. Proponit ex explicatum species est subjicibilis forliter est inferior, id ut inferior n̄ est forliter prædicabilis: ergo. Utramvis, neges subjicibile vel tale per respectum ordinem ad superius immediatum ad quod proxime sic nequit ordinatum inferius. Probatur minor: species est forliter inferior, nec est nec valet esse superior respectu prædicabilis est forliter et superior: ergo. Eadem ratione summitas realiter essentialem inter respectu subjicibilitatis et prædicabilitatis contemporaneum habere, qui proculdubio haudquaquam opponuntur vt potè termini essentialiter oppositi respicientes, unus ergo, et individua alius, vel saltem disparate se habent. Sequidem bidui murices in sylva quovis alterius ab altero separari valent, ferme ipso facto ante, ut ens specie subalterna terminus subjicibilis est et n̄ prædicabilis ergo in singularibus species subjicibilis sane necessitate rem aliquam est forliter prædicabilis.

Ut satis arguitis. §. III.

Assumpta p̃ species est species subjicibilis ergo; id ergo ut species determinatur ens prædicabile ergo ens subjicibile forliter prædicabile, et non aliter sic hoc asserit negata. Talia debuit est, nempe homo qui homo est animal est ergo ut homo est rationalis; ergo homo est animal est talis, illo syllogismus excludit falsus profecto est, utpote in primum subsumatur reduplicative in neg. Nihilominus declaratum aliquatenus maj: species ut species inferior est subjicibilis, tertio maj, ut superior est prædicabilis, negs maj, et dum minor neg. Species superior dum quarens respectu inferiora reduplicative, nec dicunt respicit subjicibile vere quarens omnis genus negavit ut inferius, seu unum respectum aliquem idem n̄ in forliter negavit tendere ut quid inferius, adeoque aliquid superius inde ut prædictor respectus n̄ esse forliter idem. Negatur ergo valet enthymema ad quemvis prædicabilis vel species prædicabilis vel subjicibile. Applicam: sicut animal determinatum

animali ſuber ut nic ita ordo particulare ordi in omuni; id animal ut ſortitur talem habet animali ut nic: ergo arg ordo ut tale ordi in omuni, id ſpecies ut prædicabilis erit ordo particulare. ergo proinde ordi ſubjicitur. Dcmo ant: nego negationem; eenim ſpecies ut prædicabilis reſpectu ſuperioris reduplicat adinferiora ibi, qui quidem reſpectus ni inferiorii ad ſuperius, per quem rely ſortitur prædicabilia ſubjicijuxta ordi ineri, vera ung ſit quod ſi ſpecies nō eſſet eſſentialiter ordi nyquq ordi ut nic ſubjici posſit, attamen ut ſubjicitur alio reſpectu ejus; vl quod in ordine ad eandem ordi determinatq induat 2ª intentionē ſubjectibili, nempe per quā habet ſortiri eorum reſpicere ergquq inferiora ejus: hæc reipsa intentio ſupra ordinatem determinatq facit, quę proinde per modū ſubjectī durat re ipsa, neq nata determinata animali, quę nō per propriū eſſentiale eſſe, id per 2ᵐ intentionem ſubjectibili inferiora animali ut nic ſortitur, et hæc 2ᵐ intentionem dy ſubjectum de facili importat, ipsa per modū ſubjectī re habenti; hinc patet ad oppositionem.

Replicabit: ſpecies ut ſubjectibilis ordi ſortitur et: ergo Antᵈ probatur: ſpecies ut ſubjectibilis det ſortitur de quo genus prædicatur in quid: id genus de ordi nullatenus de ſimulari poſſet: ergo. 2ᵒ ſpecies ut ſubjectibilis reſpicit genus ut correlativū ordi; id genus mere talis ordo est: ergo ſpecies ut ſubjectibilis, correlativa enim ſub eodem genere esse debent. Ad primū reſp. nego Antᵈ cujus probatur dico q. min: prædicari de ordi ſpecifice accepto, ſecus min, reduplicative, q. min, et neq; licet genus prædicetur de ſpecie, quę in se ordo est, nō tamen ut ordinatend reduplicat ſpecies ſubjectus genesi, ordi est in ordine ad inferiora sua, et per ordinem ad ipsa exprimit ordinatus reſpectu: per ordinem vero ad genus de ſortiri rely importat eandem inferiorii, et ſubjectibilis, materialiter ergo et ſpecificative rationem ordi. Ad 2ᵒᵍᵘᵐ dicitur ſpecies et genus ut correlativa ſub eodem genere remoto tellatiui esse debere, recipi ſub eodem genere proximo ordinati, ſed licet opus sit ut ita ſint quod correllativa ſint, ut videre est in individuo ſpecies correllativo, quod quidem per eandem tellationem in ſpecies nō rendit, ac hæc reſpicit ipsig: ſpecies ergo ut ſubjectibilis tellativo se habet ad genus, id tellationē inferioritatis durat, alia profecto a tellatione generis, quę ſuperioritatis est.

Vigebit: genus prædicata de individuis mediante seu media ſpecie: ergo hæc media inferiora ſubjicijuxta genesi: ergo earum individua mediate ſubjicijuxta genesi queretur immediate ſpeciei immediate generi ſubjecti subijci: et individua immediate ſpeciei ut ſuperiori, et ordi ſubdijuxta: ergo earum individua mediate ſubjicijuxta genesi; quatenus immediate ſpeciei ſuperiori, et ordi immediate ſubjecti generi ſubijci: ydē sequitur quod ſpecies ut ſubjectibilis est ſortiri prædicabilis: negq ita immediate ſubjecta generi est ſortiri ſubjectibilis. Alijs aliter neq; recipi dico: earum fydamentaliter, sed ita neq: earum ſortiri, neq; neq. Prædicabilitas immediata generi de ſpecie fydamentat prædicabilitatem ut mediate prædicabile ſupra ipsum de individui, utpote de quibus immediate ſpecies dicitur prædicabilem, similiter quod individua immediate ſubsint ſpeciei ipsi dein fydamentat ratione aliqua ſupra mediata ſubjecta generi: nō ergo per eandem rationem ſubjectibilitatis ut individua ſortiri subjicijuxta ſpeciei et generi duplicem ſubindijuxta, ony quo speciem ergquq ſuperiorem aspicijuxta aliquo mediate se habent ad genus, reſpectum hic mediatum dicimus, quod a prædicabilitate ſpeciei de individuis ergquq a p.ᵒ fydamento oritur, nempe individua prout mediate ſubjicijuxta generi immediate ſubsint ſpeciei ut prædicabili, quę ipsi ut ſic, ſimul generi ſubjectibilem, seu ſubjectibilem reſpicijuxta.

Hinc nimis hic ſolet inquiri pontine ſpecies prædicabilis in omnibus ſalvari individuo? ante nata aliqua unica est individuū reperiri potuit ſub ſpecie ordi ut prædicabili? dubijuxta est de nata cui licet de facto uni insit plura tamen individua in repugnat, ut accidit nata Solis, quę proinde ex Dᵒ Thoma pᵃ pᵗᵉ qᵉ 13. artᵒ 9. supponimus ordi recipi ydeam quę ad distinctionem nata cujuslibet cujus de facto existentia realiter non plura individua humana videlicet dicti idcirco ordi recipi rem, et rationem: ergo dubijuxta est de nata unico individuo stante, ni nuperq ab intrinseco per plura immultiplicabili; in exemplū Angelica ſpiritualis nata, pene subintrans, quę Thomiſtę primcipij, sive radicem multiplicationi numericę materię, vel ordinem ad materię unanimiter asserentes, cum nec

materiali: ut, nec ordinem ulli ad materiq̃ importet, ab immenso impotentem numero multiplicari, sequenter docem, ern̄ ioly Angelos omnes invicem specie differre vely et repugnare omnino duos equidem species solo distinctos numero. ¶ De hac determinate data hypothesi, quod ipi plura individua repugnent, sub hu termino, an nãa specifica cujuslibet Angeli scipi possit specie vnius dubiq̃ enucleari voleq̃ ista Thominay plerorq̃ partem neopinq̃ complectimr. Nobisq̃ semper D. Thom. p. pezibeum. loc. 1o. influente: duplicita possent innotescere quod id quod nomificare potest miem p se ita acuq̃ nauq̃ prædicari depluxib., uno modo quidem nomen nomificat formq̃ q. ñ est nata in materiq̃ recipi, alio modo recydy quod nomen nomificat formq̃ recydy quod determinata est ad hãc materiq̃, sicut hoc nomen Sortes, vel Plato, quod nomificat naq̃ humanq̃ prout est in hac materia. Hinc deducitur naq̃ Angelicq̃ fieri aptq̃ prædicari de multis, adhuc inadequate, nec recydy eadem specie inter q̃, nq̃ propriis immaterialis essentialiter est, materiq̃ ex ordinem ad eq̃ repugnq̃, aliquod idem est impossibile materiq̃ recipi: rep. Hac redeplicatio præcludit aduersarioꝝ responsio. Nec inde tur alterius: utpote logq̃ adhuc recydy eadem unq̃ est apta ad essendy immulti, id Angelis, nisi repugnantia recipi, pluribus individuis repugnantia supponat. rep. est ut boc ostendi. May ex hujus definitione elaret, probamini repugnare terminos collationi ipsa repugnantia collatio; sic Angelicq̃ spirituali nãq̃ repugnat plura individua: quæ ergo repugnat ut plura specificq̃ velint terminos propriis rep. May est evidens, mini ex hypothesi data, et eadem ut specifici stat. ¶ Respondent Thomistæ naq̃ Angelicq̃ inadequate, prout supra recepta quoad sui esse specificq̃, ex singularitate negatum, seu individuali nãq̃ individuo repugnare: nimirum ex repugnare. proindeq̃ intus cum fundamento absoluto nãq̃ recipere, ex hujusmodi principio plura posse Angelica individua ut possibilia recipere, et naq̃ de ipsi specifice prædicabilem recydy eadem, adquod plures individuos possibilitas sufficit, inequitur plura essentia propria. Duo soluunt claudicat naq̃ Angelicq̃ ex recepta specificorum individuos pluralitatem ñ excludere, ex quo pluralitas hæc, quæ vi impossibili existere phice, cum fundamento valet ab intus sfenoi: hoc infertur contra illo, quod falsum prout dubitat, siquidem intus naq̃ Angelicq̃ quomodolibet intelligat, nequit ñ ipsi ut spiritui simplicem subsistq̃ incapacem in materialem essentialiter, sive immaterialem recipere, hoc enim est propriis sui specifico recepto habere, id nãa ut spiritui essentialiter, et essentialiter immaterialis individuos pluralitatem repugnat necdy phicq̃, necy exobiq̃, sive ab intus sfenq̃: rep.

May Angelicq̃ nãa specifice accepto notionem trinet, mini est D. Thomæ q. unica de spiritualib. creaturis art. 8o. ic ajenti: Angelus est forma simplex subsistens absoluta, materia, impossibile est ergo fingere quod implicet Angeli omnes species: ergo nullus verbis contrariis ꝛa solutio pati; insuper adhuc dato similem pluralitatem recipi posse, ergo quod illa individua specifica fierent, evana Angelorum essent idola, de quibus implicat naq̃ vere prædicari eadem loco ullius affirmative prædicari posse: aliquin ergo ex ipsi possent contrificari, quod nefas est dicere: tamen authoritatem D. Thomæ nobis objicunt solutionem supra data ratione in responsione ad 4 hu verbi: scut hæc albedo ñ prohibet habere subiemul- ta individua, ex hoc quidem albedo, quod pertinet ad rationem speciei, de hoc quod est in hoc, quod pertinet ad rationem individui; ita nãa hujus Angeli ñ prohibet esse in multi ex hoc quod inferi ordine vere quod pertinet ad rationem speciei, id ex hoc quod ñ est nata recipi in aliquo subiecto, quod pertinet ad rationem individui. Authoritatis,

videtur adversarioꝝ opposita pro suo dicendi modo, quia tamen minime favet utpote solummodo innuens naq̃ Angelicq̃ recydy exprimi scipsi specifici sui haud pluralitatem excludere, secus recydy implicitq̃, licet enim nãa illa hoc expressa scripsit, subintrat spiritualis subsistentia repugnantia plures singularitates ñ exprimat proculdubio implicitq̃ sub illo libro immaterialis essentialiter sit, et proinde unica singularitatem radicali. Pergit quidquid adhuc authoritate ut facet scripta illarum adversariorum ñ noimus, quod

ngq; Angelorꝝ nãq ep̃ scepta specifica vui ñ prohibeat esse in multis possibilem, primo meinferꝫ logq vltratem ꝓmus, adquq pꝛeter eam emq singulariter, ꝑtonus capacitat epp̃te nãq in numbrudine plurꝫ individuorꝫ fydata, ut per eam pꝛedicabilis xpiatur de illis, quę quidem suppota repugnantia individuali pluralitati immebilis er quoque accipiatur modo nãa. Nec quem ep̃ paritate obedinis inffert Sancty Doctrinę ꝛeꝛtuę hunc doctrinę sentire, ꝛenim haud inoleuerat, alias veler nq Angelicq vllem esse recydy rem et raõem, ꝛicut albedo quod nullus mortalꝫ admittet

Objicies; nãa Gabrielis exemp. q. valet ad singularitatẽ pꝛeuendi; id nõ pꝛesta ut pe-
tei vlti sane sepi potest, quia veritatem accepta nãa ab illo raõe per quę reddit
immunicabili pluribꝰ et ad vny determinata, qualis et singularitas nati fydamꝫ
aden ut eq vllem sortiat. Dicito Gabrielis nãq respectum ad singularitatẽ possit quę
in Gabrielitate ut exoptata sortit sepi posse, nyquq a singularitate radicali nempe
ab epigent. omni singularitati durat, quę equimodi nãa vapore immaterialis splen
enq ex sepu specifico essentialiter claudit, et qua tempes ac immateriali sepi-
tati necess. aprehendatur simul et immultiplicabili, quippe pugnãe nec materię,
nec ordinem importat ad ipig, quę multiplicatois unicq principij est pura doctrinq
suppotq.

Deuei n minus opponi unitati pluralitas, quę pluralitati omitat id
n obitqte pluꝛꝫ ꝛaccatione nãa materialis humana videlicet sepi valet ut una:
tnp et nãa unicq singularitatem radicali vrãlis sepi potest. Resp. eque omnat po
test et necess. pluralitatem e pacto opponi, ac pluralitati unitatem; n vero pluralis
tatem pure permittq, quę vel vnice terminus indifferet et capacitatis nãq; nãa im
materialis specifice essentialiter unicq singularitatem radicat, veluti terminus quę
necessitatis, seu inq. opus esse habet; ocuꝫ n sic materialis nãa, quę pluralitatem
singularitatis radicat et terminq indifferet, quemq; permitta recydy et spectatusque
cy pantur, quod in ono equitat, ut certum est in nãa Solis. Ex dictis inferes pꝛedita-
tionem, quę fiat de nãa cujuliber Angeli n esse locali, id metaphoricat, ex qualide
equali ut hęc, homo ut animal raõale. Inferes etiq ad propriq vltratem recydy
tem, et raõem n sufficere nãq ad modum rei materialis, seu pro specie sensibilem, et
materialem sciperę, quomodo mitus noster nãq aprehenda Angelicq pertinẽ
imperceptibilem, aliat etiq nãa divina orbis sepi potest, quod recedere n audent ad ver-
satij.

Cap. III. de individuo.

Speciem recta linea subsequitur individuus corrolarius qui, et de im-
mediate post illq de ipso immunita tractat, instituitur, quod bifariẽ
spectari valet, p. immediate seu ut immediate nimirꝫ recydy ea quib. annece-
denter ad omnem operationem influi audet, et p. ut immediate sup-
ponit ut videlicet esse habitus a raõe reduplicat, sub priori acceptione
sic a D. Thoma p. a p. te q. 29. ar. 4 explicatur in corpore: quod ei-
mie in duninctq, et a Porphirio, cujus collectio
pro priorꝫ nyquq in alqd aliud eadem esse potest: collectionem equimodi sequentia
simul examina.

Forma, Figura, Locus, cum Nomine, Sanguis
Patria sunt septem, quę n habet Unus, & Alter

Unde seriui definitionem ut illud esse individuus quodcy nullo alio immunicat reperiri
bili proprietatibꝰ simul accepti, in forma nempe Complexionem, et Temperamentꝫ,
in Figura, Dispositionem membrorꝫ sortiẽqte, item Loco natiuitatis, Conceptio-
nis Virginis, Nomine, quo dignoscitur, Stirpe, natali denigꝫ Mo. Hęc definitio dei-
cipitia pacꝫ eradicatam est, iquidem Deo miraculose operante minime repugnat
duplex individuus, eidem simul prędicty proprietatibꝰ repetiri, quare iquę essentia-

li annonari valet, presertim quia D. Thom. nadia sub presentia examinis, vel sub hii scripta: individuum inie, est duum a quolibet alio individuum inie intellecta impositi quidem ratio, ac denominatio, licet in plura individua. // Individuum 2o intentionaliter ut subiectibile dicitur quod vi potest immediate subesse ut predicabile quod de uno tpore predicatur. Hucusq; data doctrina munita est; cui autem individuum et simulare idem profecto sonet, et sibi insurgit de simulandi nec scientia nec definitionem esse, queri forte quomodo definitur illud? ad quod respondet D. Thom. loco citato in responsione ad p. hii verbis: licet hoc simulare, ut illud definiri non possit tamen id quod pertinet ad rationem communem simulationis potest definiri ut Philosophus subinfert prima, et Boethius Petrum longum: igitur individuum exercitium hoc nomine Petrus, et Paulus appellatum definiri potest, bene vere significare, et sub aliquo effectu eo nominibus istis: simulare individuum, p. subinfert. Dicet tamen individuum predicari de pluribus ut perspicuum satis patuit ultra predicationibus Petrus est individuum, Paulus est individuum; igitur simul dicta quod predicatur de uno tpore. //

Resp. ab oib. individui 2o intentionaliter sumpti reduplicative subiectibiliter de uno abstrahi posse quidem rationem communem universaq, nempe 2m intentionem individui eque prout ne convenientem oib., deinde et predicabilem, que quidem de Joanne dicitur, et Paulo accidentaliter in illis predicationibus propriis ad 5. predicabile pertinentibus, ni ad aliud particulare. Si velint individuum po. intentionaliter accepta rem unice predicari tollerare, potemi dicere eam in aliquid rationem universaq, id ana loco predicari, scilicet rationem individui propositionaliter sumpti unicuiq; communem, differentiales rationes includentem implicite, et unicuiusq; proprie rem predicata durat imponigrem; juxta hanc doctrinam nomen, ens proletyve individui oib. particularib. commune est, secus implicite, id est naturam significare, que in una est rebus omnes particulares, aquib. nulla universa ratio potest abstrahi, nequit sive p. diversis, simplices, ultimeq; differentiis soly communicari in eo quod recte una diversificat, similitudinis, ni in aliquo predicato communi vere retrahibili, erq. ex differentiali methaphice ritu augeat. Hec retinui implera sic; verum re ita facilia, ut nos diutius morari in debeamus. //

Cap. IV. de differentia.

Differentia nomine ratioque ejus sit intellectus unum ab alio discriminans quo vel est aliquid accidens mobile, seu separabile, ut albedo, per quam albus a nigro recernitur, si proprietas ulla, scibilitas nempe nominem a bruto discernens, videnique predicatum essentialem subministrationem ingrediens ut rationalitas qua differt ab equo, eaque propter dicitur Porphirius differre, in genere, proprio, maxime proprio, seu propissimo p. ab accidenti mobili sumitur, a prop. 2o 3o. aberrandi ratione: hec sola rerum predicabile attribuit, quod variis definitionibus explicavit Porphirius, earum tamen precipua hec specialiter ad naturam inferiorum pertinens ita se habet: predicabile de pluribus specie differentibus, in quale quid, nempe ut pars essentialis forme determinativa. Hec definitio prop. differentie subalterne adaptabilis soli videtur; nequidem infima de pluribus solo numero differentibus et predicabili, verumtamen haud negare simul et huic adaptari valet nequit licet infime differre invicem inferiora specie n differat, ejusve specie determinatur ab alijs, et insuper quia utraq; inquale quid predicatur, quod essentiale differentie est, accidentale tpore quod inferiora specie, vel numero differat. // Inquires utrum per respectum ad speciem quod instituit, vel per ordinem soly ad inferiora speciei ulli differentia instituatur? breviter dico utrum instituit per ordinem ad individua, eo quod differentia haud specie superior, adequati est ipsi, tpore una quidem alia pareat: valet

enim est homo: ergo rationalis, est rationale: ergo homo. Vltenius q[a] de[re] rationale inferri plura respicere, quod per ordinem ad speciem differ[a] nequit habere, cum illa plura in ipsi, nec erat enquod virtualiter multiplex in id et subiecta individua sinem, quippluralitatem reduplicare, et adhuc equalitatem differri, sigt speciei siquidem proprie superioritatem reduplicare, et adhuc equalitatem differri, sub se trig plura individua sinem. Dicet: predicabile dicit ordine ad illud quod immediate respicit: id differ[a] immediate speciem, mediate speciei respicit individua, dicit enim Petrus est rationalis, q[a] homo. 2° terminus differt ut talis ille solymodo est quem differre facit, id soly speciem, n individua determinat: ergo. Sed primum dicto differtq se parte speciem sinuentem hoc immediate respicere, ut species cum vero immediate durat individua quę omnia inferioribi unq sigt, cui speciei sit equalis eidem, quapropter hoc predicabile homo est rationalis metaphisice est equalitatem equalis, loca solyhoc: Petrus est rationalis. Ad 2m resp° minus differri metaphisice vt pte determinare ille, sed loge accepto, cui tanq est proprium univoce predicabili deplurib⁹.

Quæ. una. utrum infima differentia sub. alternas forliter claudat & genera s.i.

Supponim⁹ realem identiq sue inclusionem rei, et superioris subalterne, seu different⁹ in inferiori, vt infima animalis videlicet ac sensibilis in animali; vde ad inclusionem forlem pariet dubium, vtq nimirum sua est ordo rei animal realiter et identice animal, sim sensibile est, hoc rei similiter ut sinien in socrate? vel quod idem est amicus animal est de re metaphisico homini, et animali sensibile vtq sque ad rem quidditatiuq animali pertineat, ita quod unq et alterq de rationali metaphisice accepto predicari forliter posit? hinc apparet differ[a] infima metaphisice, vt hoc accepta questionem instituo in qua tria Nominalis partem negatiuq amplectimur.

Assertio nra. s.ii.

Different[a] infima nec genus in suo recepto forli, nec differentias subalternas includit: Suadet ratione: infima different[a] forliter differentias superiores et genus includens animal sensibile, ut est animal haud absolute differret, imo ipsum equaret, atq sq[a] rei animal esset proprium recepti forli animal necessario esset, vltra quę predicata nullum aliud essentialiter speciei ultimę homo, q de differ[a] idem ac speciei predicabile esset, utpote quę de individuis rumq tota ipsorum essentia predicarentur; sed hoc nefas est dicere: infima rumq differ[a] cum genere rumq parte metaphisice nusq est speciem instituat ut pars, cui tali repugnat totum equare et illo minus principiatum est maius una parte: ergo. Confirmatur: differ[a] infima ultima est, ideoq differ. ratio; id procul hic nec genus in suo recepto forli, nec differentias subalternas valet includere, alias n esset ultima quippe forliter instituerent et illis, et ulterius in eadem inabilis esset ut in parte, quibus sinat quodlibet totum dividatur, nec tem ibi a differendi ratio, id etiq et veniendi pergemus, et differentias includas. ergo.

Fit satis argutis. s.iii.

Arguit p[o] rationale est forliter ens; id n alio: ergo per se. ergo rubina forliter id n spiritualis: ergo corporea: nec est corpus: ut n inanimata: ergo animata: ergo est forliter viuens: id n insensibile: ergo sensibile: ergo est forliter animal: quę concludatur

rationale porliter genus, omne ꝙ differias subalternas includere. Ad 2ꝝ p.ᵐ sylloᵍ primo sicꝙ immediate deducay duroᵈ 2ꝝ subtia prædicamentali arg. splera, nec sp sicꝙ irgicendi mali, et implera: ꝛcedo nec: qua diffinitione corrupt illam, verum? Ea duxat, quæ loquitur in recta linea subitꝫ prædicamentalis, et splez dicitur, quę vero ad latus sit ponit, differt? videlicet, ioly irgicendemalis, et implez quod participat splez subitꝫ, subitans ty speras, ty implera? irgicendentio, qui quidem ꝛceptum in def. 2ꝝ genericus, nec quem arguimus intendit: in ꝛceptu rationali includere: ergo equus daccidens rationale in ista Sperpez deducitur includere genus subitꝫ, quod unus eraccidens ꝛceptus mediat irgicendentali subitꝫ. 4ᵐ Ꝛ

Replicabit: rationale porliter genus viuens includit et quidem splete, seu prædicamentaliter cuipay: 2ꝝ. Et hoc probat. rationale porliter est principij actus vitalis, quales enumerati; Ꝛ principij equus mediate viuens essentialiter est 2ꝝ. Nec inᵒ et maj. probatꝫ. Quia est principij actus vitalis qua vitalis 2ꝝ maj? qua tali, seu qua discursiui, ꝛcedo maj: et sic in tam 2ꝝ. Quod ꝛceptꝫ: et rationale 2ꝝ qua principij discursiui attamen q.ᵈ duplex indiscursiu ꝛeptus detrahitur, scilicet actus vitalis, et actus discursiui, qua ty primus est immunis, ꝛcipdus patrocinandi, ñ absolute, sive remuctione reclusa rationali 2ꝝ principij discursiui debet attribui, nqꝫ ꝛcipdy ꝛceptꝫ immunem actum ille principij immunis cuiuꝫ! viuentiꝫ epponit, differtiale ꝙ ꝛcipdy participate quapropter dicimᵒ primilem operationem et vitalitati ꝛceptꝫ reduplicat, ab animali, quod tribus viuentib.ᵉ est principij immune profluere, et a rationali duxat ꝙ discursiua esse. ℣

Eadem. Solum est argumento adhibenda quoad loco rationalis: ne exemply adducam quodibile 2ꝝ genericum principij, quod est principij ꝛeptionis, scilicet ruminare, qui veniam forte daret, 2ᵈᵒ Ergo inde ruminare forte animal, etenim ruminare ut ab animali diuentiꝫ nec principij ruminare adequate sumpti, nempe ut veniato est ex tali specialis, diuinos quare 2ꝝ modo ut significat differtꝫ veniationis; in ruminare est ꝛcepta veniationis, ex tali veniatio, veniato ab animali, taleitas 2ꝝ à ruminabili prædo. Pro certo habeo in fima differtꝫ quęcuꝫ deorsum vo. nisi esse forliter ventiuꝫ, id ioly determinatiue, seu specifice, nempe differtꝫ, sive rationem methaphice trahentem, cuiꝫ determinatiue genus veniatui, seu animali; et hinc ad argumenta et replicꝫ tuto ꝛespondeat qui velit rationale esse 2ꝝ, quidem pura ratio differt. est, et nullo modo veniendi; quod ipsi haud potest nec asi si forliter genus includeret. Pariformatur replicꝫ vani obuiꝫ dicendy videlicet ducuriy ut unꝫ differtꝫ reduplicat viuale esse determinatiue, ioutꝫ 2ꝝ, nullo, nyguꝫ 2ꝝ. Et cui argumenty veryꝫ teneriꝫ de rationali ꝛcipdo subay, quod est rationale, loquatur, minime ide rationali differt. specifica hominis, quatenus dicimᵒ non includere forliter animal. ℣ Ad

Ad 2ᵐ. animal de rationali prædicare forliter: ineo 2ꝝ forliter claudicat. Ideꝫ legitimatur, et antᵉ ꝛio de ratione sylloᵍ primo in Darapti formata: Omᵉ homo est forliter animal; Sd aliꝫ homo est forliter rationalis: 2ꝝ aliquod animal est formaliter rationale, vel aliquod rationale est forliter animal. Respᵒ sylloᵍ Quamꝫ concludere in conclusione rationale supponenti pro subto rationalitate caudente, Petro nempe, vel Paulo, minime accepto pro differt. specifica hominis. Hic enim ly forliter supra 2ꝝ esse hominis in prædicatis appellat; intellectꝫ vero supra ong 2ꝝ ex partib.ᵉ cui ꝛcepti acceptꝫ nequitomne 2ꝝ esse quod est, à quo inadequate distinguitur. Dicet: infima differt. de similibus est: igitur intuitu ꝛcepti forliter aliquod genus includit. 2ᵒ animal dividit in rationale et irrationale: 2ꝝ rationale forliter esset animal, cuiusqᵃ membra dividentia habent participare rationem dividi. Ad primꝫ respᵒ: infimꝫ differtꝫ p.ᵐ intentionaliter 2ꝝ esse definiri n posse, enim ipsorum methaphica carere 2ꝝ esse simplex, ultimaqꝫ differentia definitio 2ꝝ qua solet explicari improp.ᵉ est: nullo genere proprie tali, id sola rationem ruminandi dicit. 2ᵒ intentionaliter aliter se habet, ngqꝫ ex ratione importat 2ꝝ genus et propriꝫ rationem, ut differtꝫ. Ad ꝛcipdy dicitur, animal propriis in specie, quę indiffe-

rias recadit, erq; genus in species duodecim invicem differentes, quod à differentijs formam habet, ideo illum immixtum in differentias ex partitione fieri.//

Cap. v. de proprio.

Quatuor acceptiones proprij immixtum ex Porphirio recensemus, p.o pro eo quod species tertij agentium, id non diboejus individuis, sicut Medicus homini. 2.o pro eo quod species alicujus soli semper individuus, id hii non soli, ut esse bipedem, quod non ut proprij homini, ut etiq alijs animantib.s brutis non conveniat. 3.o pro eo, quod omni, et soli, sed non semper potest ut videlicet quod dormiens sentiens speciei alicujus hui soli, et semper venit, ut admirativij, quo semper humana individua gaudent non quidem et sola. Hec dicta sunt de proprio p.o inrationaliter considerato, pro eo quod nempe essentiq quq supponit mixtuq necess.o et per se sequitur, quod eximde collativus esse quodq modo accidens, id quod licet extra rei essentiq sit, inclusum tamen est extra essentiq, et una cum ipsa mentium, ut hoc illo defluente subjecte nequeat. Proprij 2.o intentionaliter sumpti est predicabile de pluribus in quale necess.o, vel quod idem reddit predicabile de pluribus accidentaliter necess.o circa rerum predicabilium eandem ac differentia dicendi, quod subsequatur genus de speciebus sub illo mentis, quod vero speciem de individuis eandem predicabile est.//

Nunc quq restat sub qua acceptione ex quatuor relatis proprij quinarij mixtum predicabile? hoc breviter dico propter dubium in dicto modo posterius positum. eo quod certum in quale necess.o predicari non valeat, utpote quq non necess.o id immanens subtrahi nequit, nequ quin et Munica adiit duplex positiva nata inesse quq optime potest, quq dubio procul differret quarto modo usurpato, utpote cum essentia necess.o mixto, deficiente proprio, et debeat de ipsa inevitabiliter dici. Verumtamen opponitur in ratione op. actu videndi, aptitudinem ad risum, seu facultatem risivam, et hujus facultatis radicem, quq rationalitas est, penes actu recedi si proprij amissa accidens est immune, unquam quia ille defectibilis est, et ejus defectus defectum nequ non arguit, ut adeculy patet, quare facultas risiva durat, seu aptitudo ad risum, vel ut immixtum dictum risibilitas in actu p.o proprio nominari debeat. igitur erq.o homo actu non videat, fruticans in aqua, haud jure affirmabit risibilitatem hominis propriam non esse, nec frigiditatem aquq, enim defectus actus in ipsius defectu aptitudinis et repugnantiq essentiq necessarij connexq.//

Cap. vi. de accidenti.

De accidenti predicamentali subinde inquirendo, quibus enim in aliq in methaphisica sermone exitu nunc de accidenti loquimur, quale predicatum assumitur quodlibet subito immanens advenienti, et adjuvi essentiq nullatenus pertinens, sive entitative subintrans, sive mutative. accidens; hoc enim non videretur logicum, id subito intrans predicatum veniensq, quq in predicato negato diu quq subito permanere scipsum accidentalem et immanentem illico judicat, ideo accidens logicum predicabile p.o intentionaliter dicim, quod potest adesse et abesse subita corruptione rei subiti eodem utpote, vel saltim immutabiliter manente. Quq quq hujus veneris accidentia inseparabilia sunt, id non propter ea proprio stricti debent, quq licet subito phice reparari nequeat, intentionaliter tamen subito potest illi deesse, si negari, nec tamen essentia subiti mutatur: proprium autem non sic. ideoque negatio ejq essentiq est quod possimus ab ea mentem nascitur.

Illa durat ex parte rei individui cujuscunq, quq ejusmodi realitas phice dempsi

cquus, n̄ methaphice, videan D. Thom. q. 2a de anima aut. Nad. Stinchoxy necao nyquq nag subi detrum, licet desecty suppor. inovat, seu materialy principiory, per quod sufficienter dicriminatus a prop. Nstare li ex indefinitor apponity n̄ copulative, id disjunctive voly modo accipi, q de pmunde en dicere debet et abelle, ac adesse vel abere. Accidens logy 2o intentionaliter sypay ic definitur: predicabile de pluribꝫ inquale nouem, cujus definitoi bonitas patet. Jugxta tamen per ordinem ad quem dem inty accidens ic predicabile, cui dubꝫ ertmunit responsio per ordinem ad subta accidentiy quod debit ygy nouem dicitur, de Petro videlicet et Paulo, ut perspicuyeit, ng alby de albore ꝫ pedes, color de albedine per medy generis predicamti: q de colore ad pic de accompaccidentis ut quimy nouem predicabile identitatem sortem ꝫ eposi subta cy predicato, id quod hoc subay afficiat, et denominet.//

Cap. ultim. de actuali prædicatione. §. 1.

De predicabilibꝫ hactenꝰ quę diximus, majorem ut accipiat lucem aliqua de actuali predicatione prelibare opportet, qug do ng scilicet sortii predicatio sit, qugd ong identica sortis, materialis sive, in superq quomodo scita de abstracto, hęc de scito, qdo et predicentur vere. Predicat sortii dicitur ea cujus predicaty in subto sortitur claudit, vel ut pertinens ad scipsy methaphicy hujus, vel in ipso re habeni ygqicq sorma denominngi, identica sortitur dicitur, cujus predicaty alibꝰ modi cy subto quoad entitatem, et ronificatem etiq quoad exprieny qugdaq saltemen idem; ut gladius et ensis; Petrus et Petrus; materialii demq certicam identica, cy tqty & intensu reali, seu phico cy subto predicaty et omy & in hac: rationalitas est animalitas. Quoad tertiy scitory, et abstractory quoad quid ist nominis ponita, q. in Summuli data, item alia subitqualia pximę intentioni, ut homo humanitas esse, quędq accidentalia, sicut alby albedo, alia 2a intentioni, ut genus scitas genus, dico po nec subitiale scitty, ut homo, nec accidentale videlicet alby de abstracti, et é verso vere predicari posse.//

Quare falsę reprugnat predicationes istę: homo est humanitas, humanitas est homo; alby et albedo albedo est alby, quod abstracty utpote vdq forma imponi vel significata ut pars, et scitty ut toty, quod negat predicari de parte, nec subjia vipi. Hęc intelligute de propria abstractis, ng de aliena vere propositionis formam: ut hęc: albedo est similis, dulcedo est excata: item de scitis scitive acceptis: nam exp. te predicati effectus sortis formę intellectam duxat, predicato scitis de abstracto vera erit; sicut hęc: quinitas est quia, ubi li quia idem ac mensurabilis vonat. Excepe tn̄ accidentalia scita, quę ob simplicissimą identitatem sui mutuo cy abstracti scitiqua, unde valet Deus est Deitas, Deitas est Deus; ens est entitas, entitas est ens. Dico 2o abstracta subitqualia scitia vere logice de inferioribꝫ abstracti cnyciari specifici, sicut de differentialibꝫ posse, quare vera est hęc: humanitas est animalitas, ea quod abstracty ejusmodi a specifici abstrahi valet, excepiony eidemęque scitiei, revera enim humanitas, et equinitas in animalitate ponit sicut homo, et equus in suo animali, hęc autem: rationalitas est animalitas falsa scitia in sensu sortii, utpote quę mixtem sypdurinęq sortitus, et mutuo explodytur, ygqug methaphici totius spatiei. idem de abstracti accidentalibꝫ seu de scitiy: vera sypt enim albedo et color, generositas et magnanimitas.//

Enque prior nostri pars est exhausta laboris.
Desistat calamus, sed mens insistat eundo.

Opuculy hocce avide n oscitgor n perfectorie volvendo, utq; dy evara-
ca capitis abunde, mea interest, id maxime festina, quod talenne
usque credita exescam, et hinc spectato Judicio o eminara com
pareq;. Sic illari animo, vultu sereno, et quasi Scanensane
victoriq encomium in arenam unus quisque descenderet, quali
et zubor o emnar ocstras susunde, palorque per ora discu-
rrer si talenta in crudario habuerevis reposita? Absit a
vobis ejusmodi rubiginem zelyniq, certe non mili laboze cun
cendq, sed stupezgui laboze cui proinde parcere nulli decet,
nullq; parcai, expecto, laboris mei, siqua dianua en ha-
ud aliq; estimationis spenratorem explocno; Sicing ut
opto commodat. Flavit Deus, incusas laudem ce-
dgr hudurq; dicta, hinc; ipsi oratinudinis
debitq testimonio metrico plausu
modulato concentu omnes
decantemus ad unum.

Te Deum &c.

Die XXII.
Junij.

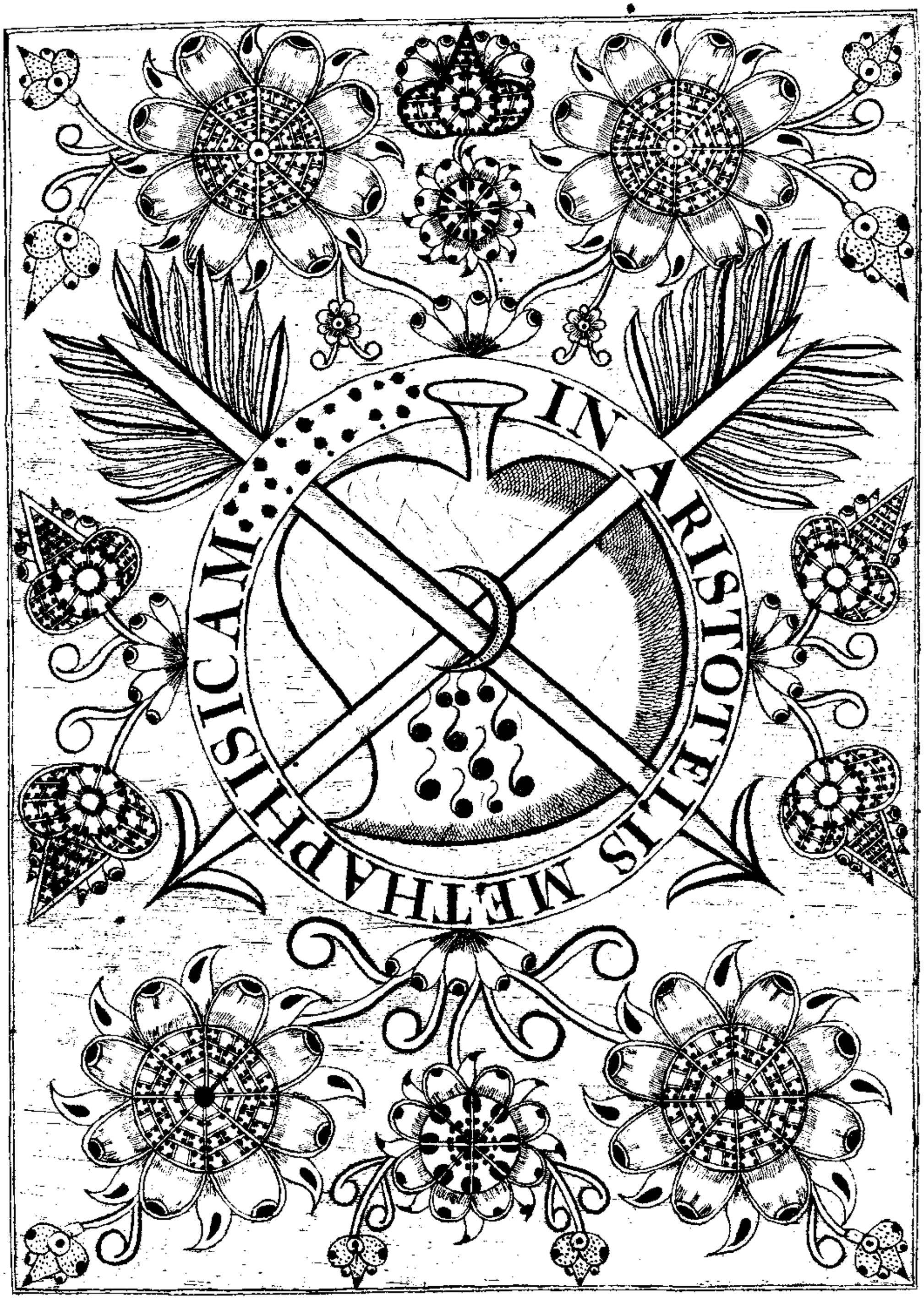
IN ARISTOTELIS METHAPHISICA

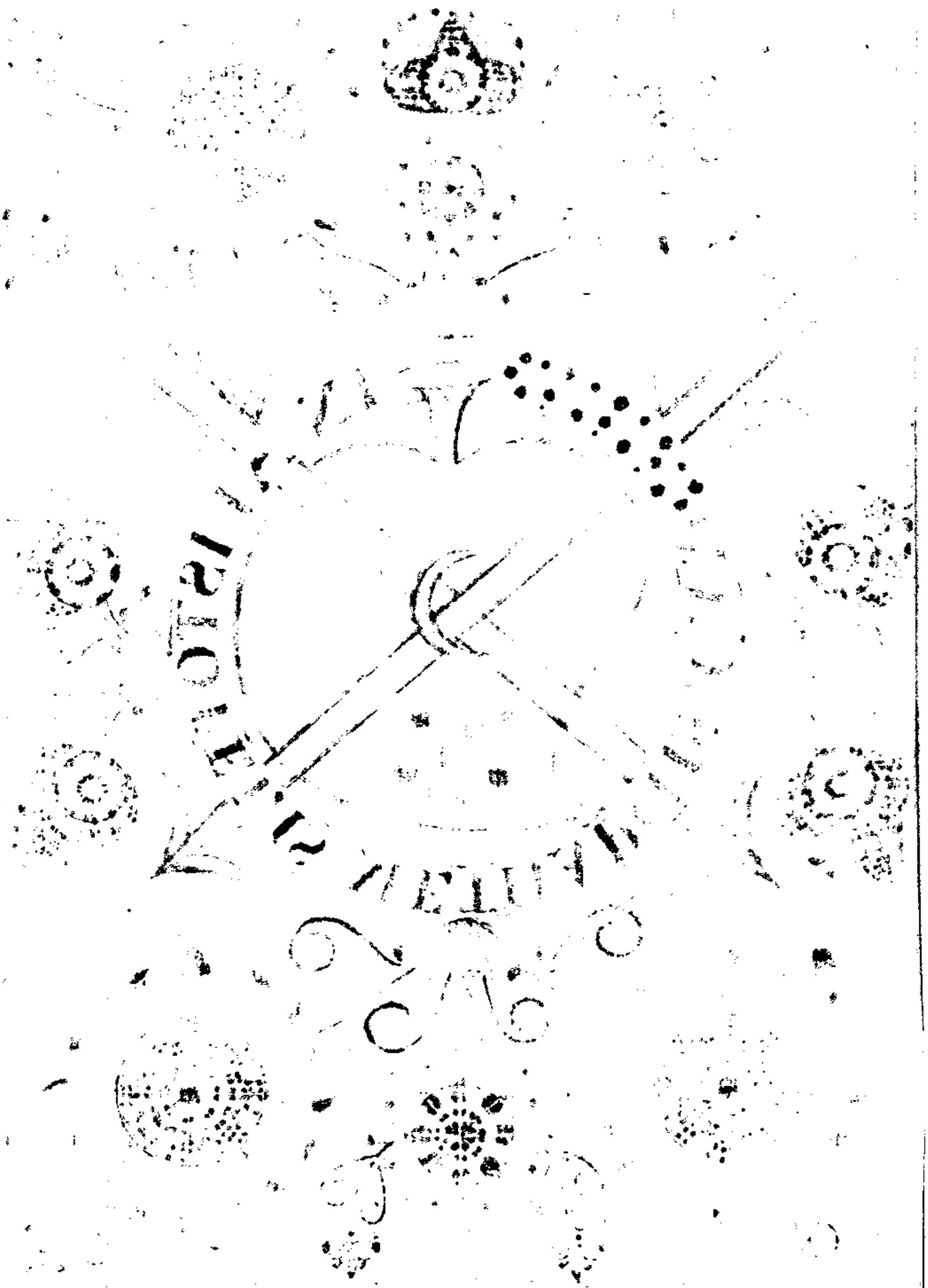

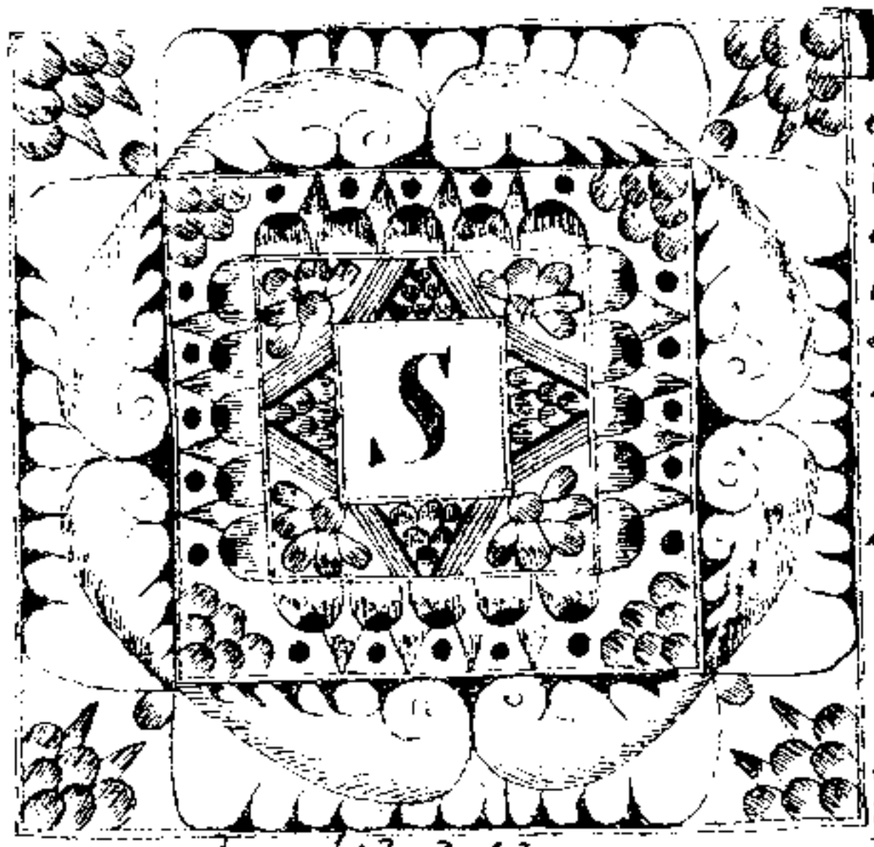

Ynthetica methodus incep- 1.
ta Metaphysicq nobis adire cogit
hoc loc, cujus universes altissimas
simplicissimas, et rationes rerum ab
omni materia defecatas, idroq; sen-
sibus impervias minus est proprium
exemplar, sicut abstracta rerum
rerum vestigiorum relinquas, parare
facere principia, inquit eandem re-
solvit, in primus, et universalissi-
mis utriq; stenta, unde sibi nullo alij
nomenclatura, nomen cum Philoso-
phia prima, siml Sapientia, vendica
generalis scientia, quod posi scientia
rum omnium sublimia licet arcana patent, quivve capaui nihil sub Cælo esset
in Cœlo quod non clarescat, visibilia omnia invisibilia cuiq. Angeli nempe, Deus ipse
per ipse quidam ejus perfectio nudi valet ingenita luci permixtis. Sane amplius
jam nihil est opus scientia hujus prodigiosissime, siml et veritatis mendacia, qui-
id enim utilius ad formandam eandem, religionem tuendam, quid ad arcanas univer-
soles, et primitivas rerum omnium rationes mentem erigere? hinc Augustinus experitus
xis rebus avocatq; ideas quæ sola mente percipiuntur revocare? hoc opus Meta-
physica nostra cui proinde animum adde admovendis enim scientiæ vos monea,
munus vestrum exposcit, meoq; mos veteris de Deo disputationibus et Angelis ad
Theologiq; inquirendi satisfacia hanc disquisitionem præmittere aliquali clarita-
te ac frequentius hic agitata proponq: sit ergo

TRACTATVS I.

DE ANTEPRÆDICAMentis.

DE NOMINIBVS.

CAPUT I.

DE VNIVOCIS EQVIVOCIS

DENOminativis, et analogis.

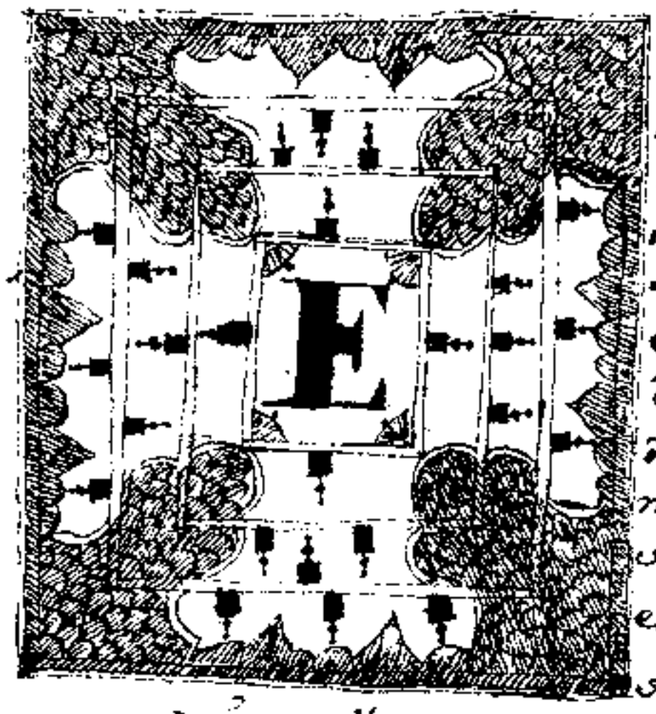

ens indiuiduum, dicimus mat.ce ex diuersis rebus
obiq metaph.ce adstruit omnis Philosophorum pomio,
hoc uno euidenter admodum, quod aliqui metaph.ce
obiq fortè eximiæ, ens unum sua latitudine
nec nempe reale complectens, et nobis propinquum
cumq; ens nobis neve entis scibilis haud quaquaq; ab ente reali pendere, ordinemve ullum ad aliud
ejusmodi exhibuisse. Vtrâq; aliqui est sensus ens reale du-
plat à creato et increato praescindens Metaphicum ex-
minare per sep.os allexentiq; ens autem nobis scijo.
solymodo, quod videx ejusmodi ens, et inesse scientur-
esse entis quid rursus obscurissimi esse atq; ab ente reali
sine dependent.a imperceptibile. Vnusquisq; satis dente fa
mat profecto, nullius tamen partes necessq docere possit, ac similiter ex uno aliquo
immorari, sane quippe impertinens ad cætera est exaggerandum de ente prolixius ab-
ejus, ac decem prædicamentis, de quib.s in Metaphica præcipue statuitur vemo enob.s
enti!! ✠

. nullisq; autem ad hæc accedam.s nec illius remanear obscuritas locus.
quid univoca sint, item aequivoca, denominativa, et analoga similiq; prælibare op-
portet, hæc enim notitia prædicamenta ad capacq; vtq; maxime aperit, ideoq; præ-
dicamenta dicunt, quæ univoca sunt, quorum nomen est commune, et ratio significata per
illud omnino eadem: sic animal, quod nomen est homini atq; bruto commune, inasqeq;
ratio significata per ipsum, videlicet nota sensibilis in utroq; simp.r eadem, in quidem idem
esse reali, sed identitate nostra, quia utriq; quidet per unum abstractum, talis quod
ea quib.s iperit nomen ut significata per illud unica definitio aub.et sensibus aequè
adaptabilis applicata possit. ✠ Cui astat nomen univocum pluraq; inesse subeos-
dentia respectu quorum dicatur commune, eaq; propter singularitatem, unum tamen sit haud uni-
vocum esse. Nomen commune, seu cop univocum appellatur univocans, seu vero significata
aliaq; ipsa participata univoca univocata dicuntur, hæc participata, illa participa-
tem dicendi pro æquivocis et analogis. Vtra nihil nostrâ apprassare definitionis
intelligentiq; occurrit, nisi univocationem diversitatem realem, qualis inter homines
et brutea aspiciatur univocari nequaquam officere, dummodo in ratione communi ratione,
sed differentijs trahentib.s illa diversitas profluat!! ✠ Æquivoca sunt quorum no-
men est commune, ratio vero significata per nomen diversa simp.r usque habent pisces
sidus et domesticum animal, et significata nomine Canis; homo similiter Francus,
et Gallinaceus, nomine Gallus; hæc omnia sane sunt omnino diversa ut respectuve
nomini subsint, utpote cujus una ratio significata non est, cæterum ijdemq; ut
ut aperte constat quod quid sit Gallus rogata? haud una responsione satisfieri po-
test ni primus rogetur an vertimo de homine Franco, vel de Gallinacea sit adh.c denomina
tiva dicatur quæsumve ab aliquo nominis appellationem habente solo differentiæ casu; quæ
nempe ab aliqua forma mutuetur appellationem vola in vocativo, seu nominativi forma ap-
pellativi, et appellativi terminatio finalis vocalis vel literis differt? imperitura. sicut

hy ab albedine Vbay et ab ypia-penes alamas Vberas qui mouet ipsos ens, et
voce vnius prop. denominatiua sumpta; impropᵉ aut qui vel vnly denominem.
ol. vnly significatem ab alio participat, ut vndiosus dicitur significatem accipiens
a vndio vnly ipsius vocem.

Analoga vnivoca inter se aequivoca medijs qu
os nec omnino vnum eam, nec omnino diuersa in ratione significata per nomen, ea
dicuntur quoru nomen est commune, ratio vero significata per illud diuersa sumpt
et eidem vnicuiq; quidᵇ nimirum qua in una ipsa ratione communi, pluralia significata
per nomen sumpt. differunt et similiter veniunt. Hac defenic analogia logicos et ni-
quiosis tq; modo agunt, minime obuios, sic nuncupatos, quod ratio significata
inequaliter ab inferioribus obuiae participat, idest, neque perfecta reperitur in
ob; ut accidens rationi animalis, quae in hoc quorum perfectior ostenditur, quᵃ quo
libet bruto in deprauatione ex ratione communi animalis abstracta, sed deficiens
riam deriuata perfectione inaequali, quapropter impropᵉ soly nominatur analo-
ga deficiensq; nec est secundum prius, sed logicis expositus in eadem ratione com-
ni praeuia differentib; et superiorib; differtᵃ et superiorᵃ ex eadem exorta q

3)-Cuq analogorum duplex communis designata species, alia dicitur attributiua,
seu proportionis, proportionalitatis et altera; 2ª definitur, quoru nomen est
commune, ratio vero significata per nomen eadem secundum terminum, ac simil diuer-
sa secundum habitudinem ad illum; quᵍ scilicet unum communi nomen; in ratione au-
tem significata sunt unum quatenᵗ hae omnes terminus, et diuersa, qu
od diuersimode respiciunt illum; exempli cui in hoc cuiq; quidem de prudu
te medicina dicitur et animale, cuiusis nomen commune; attamen ratio significa-
ta sanitas nempe, respectu illius eadem solummodo est quatenᵗ ut unus ne-
mero terminus respectus ab ysis, yde sana dicuntur, scilicet diuersa vero
sumpt. qᵃ diuersimode ab ysdem inspicitur, animal comitatur psq; tquiq; subq
intuentu, pulsus per modum signi medicina per modum causae.

Quasmodi ana-
logia dicatur attributionis, quod ex analogatus unᵘ principaliori ei nempe, tq
propᵉ atq; sumpt forma significata recipiat attribuitur reliqua, ordine quᵍ de-
nominacem pertinentem ad psq participat; sic animal in exemplo sani, prodigus
quasmodi nomen absolute supponit; yde in praecedibq ablᵃ analogq per se supponit
pro primorum analogato. Similiter qᵍ quodlibet analogatum eorum nomen sub-
est, si omnia similiter respiciunt ad unum, analoga proportionis dicuntur; proportio si-
quidem aliud nᵗ est quᵍ habitudo unius ad alium. Analoga proportionalitatis
dicuntur, quoru nomen est commune, ratio vero significata diuersa sumpt; et eadem
tquiq; secundum aliquam proportionem, idest quib; ratio significata diuerso valde si-
tulo sumit, de ypsumq; nᵗ sumpt dicitur, sed modo proportionali; sic analogum dici-
tur nomen principij commune. Sanᵈ, et tyriamento et effectij; in his enim diuersa sumpt
et ratio significata per illud, et una proportionaliter soly in quoq; sicut sanum
modo se habet in ordine ad initiatum, sic, ejoamy ad inquoddam domy, tamen
si nᵗ uno modo secundum.

Hac analogia in duobus et nᵗ in pluribus quibusdam propᵗ

dicūr. a. Deus ens causatum per nomen nō⁹ analogatis prop⁹ simp⁹ et intrinsece venit absq⁹ dependentia unius ab alio, per quod ab analog⁹ attributis recedit, qua dependentia involuit. Improp⁹ aut accidit, quoties analoga ratione prop⁹ non improp⁹ per q⁹ nomen ista relationem tribuit alteri: ut. Deus est homine, et metaphorice dicit de Petro ens: inter analoga proportionalitas, et proportiones esse minima, quod duplicem inter proportionem deprehendit, quam quelibet respectu alterq, prout q⁹ quadruplicem exprimit, duplicem alia duplici proportionatam: hec vero esse in habitudine termini ad alium.

CAP. II. DE DIVISIONI BVS AC QVIBVRE BUS PRÆMIENTIBVS

Predicamenta.

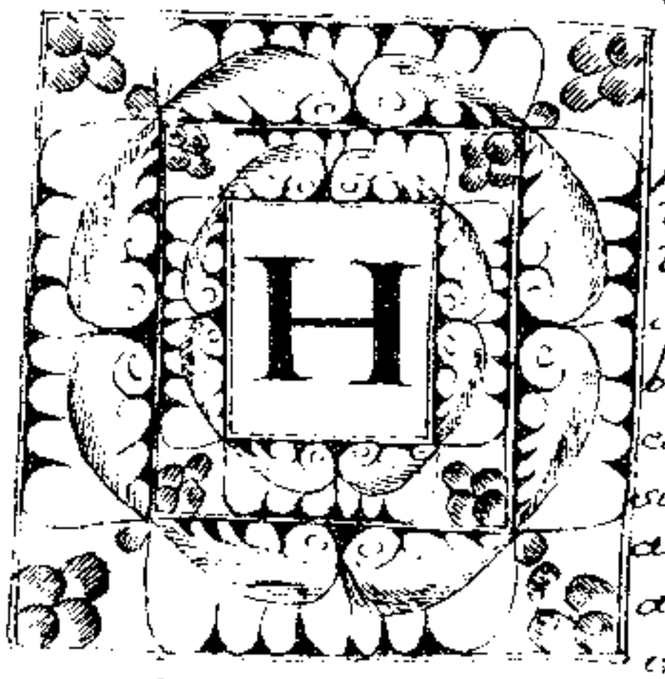

Vsq⁹ dicis immediate aplexum nominis ens sub aplexum nominis Philosp⁹ subdit, sane ut asserit predicamenta illa intelligit exclusa, quippe aplexu quidq⁹ plura aplectit simil adiuncta predicamenta specifica, solaq⁹ inplexa, que nempe essentiq unicq exprimit in predicamento locari debere videtur. Deinde q.ª predicamenta est quidq seriei predicatorum superiorum et inferiorum quorum aliqua subjicitur et predicatur, alia subjicitur tantum; item alia se habent ut totales, alia particulares subintrā; alia ut talia vel particulārē accidit. quamobrem in predicamento subst.ª locari, ut quem debet unumquodq⁹ in respectiua cathegoria locatum retinere, et ad quam pertineat dignoscam, sequentem regulam adhibeo.

Ens quidquid sit quidq enuncit de subjecto dicitur q.ª tamen in subjecto nō sunt: quedq in subjecto sit, sic de subjecto nō dicatur; quedq in subjecto sunt, de q⁹ subjecto dicuntur: quidq deniq⁹ nec in subjecto sit, nec de subjecto dicatur. Hanc diuisionem ut caperis adverte, subjectum aliud attributionis, aliud esse inhesionis: primum dicit quod alterū subjectum reliquum subjectum predicationis; secundum vero cui aliud inhereat ut accidens; unde sensus Philosophi est: ens quidquid sit dicere vel dicit in predicamento, quedq de subjecto attributionis dicitur, ut predicatur, ut homo de Petro, et Paulo: omnia item talia subst.ª quia quidem in subjecto inhesionis non sunt, quidquid in subjecto sit, inhesionis, et subjecto vero attributionis nō dicuntur propriā accid.ª quedq subjecto simul inhorens et de quo dicuntur ut talia accid.ª quidq denique nec in subjecto sit inhesionis, nec de subjecto dicatur ut particularia subst.ª

Duas item regulas assero, quarum est

p.a cum quodpq de q.uoppiq ut de subto dicitur, quę dicitur de predicato, etiq de sub-
to dicetur; quę nimirũ essentiales quidditatiue predicamẽ includit, opẽ est sub-
to conuenire. Secuda regula est: duoꝝ generũ quarũ utrũq subalternatum, non-
za diuersa sunt differẽ.a subalternoꝝ autem differẽtiæ easdem nihil prohibet em:
subalterna genera sunt, quoꝝ uny alteri subeste animal conuenit corpori di-
uersis, quæ quidem solent per easdem differẽtias diuidi; pq differẽ.a diuidẽtiũ
uersus ad utrumlibet ducitur diuisiuũ animalis. Genera ũ subalterna, quoꝝ
nempe nullum alteri subest, sd disparata se habent, ut arbor, et scientia, eadem
unquq nequeunt differẽtias habere, utpote quia specifice differunt, atq; diuersa per
tinent predicamenta.//

CAP. III.

ENARA ENTS INCOM

muni.

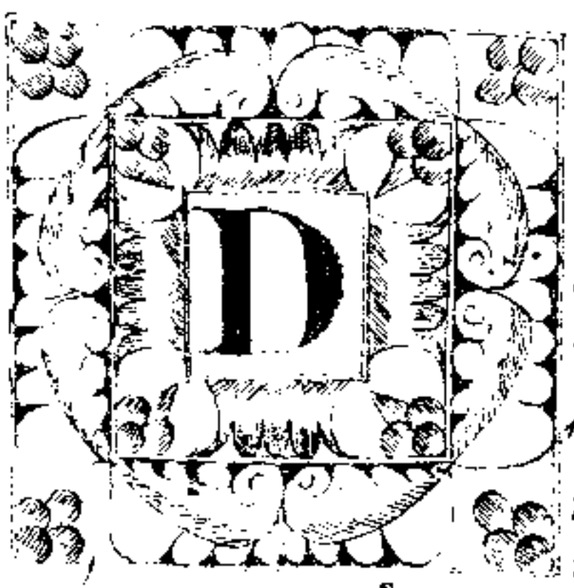

uplex entis intus est: interdu nim nominis haberet
tãtum sic Ens quod nominãtiue uocatur, idemq apud
eue significat. Ꝑpterea participiũ accepta uerbi subsequi-
ti: Sum es quatũcunq idem sonat ac essens, uel existens
actu: sub hac acceptõe sub qua participiale dicta, pro
reb.9 actu existentib.9 extrahit causas positiuas ultra nup-
ponit; sub q.a uero etiq ad possibilia, quæcunq ñ repugnãt
esse, siue aliàs existãt, siue ñ extendit. Ens nomina-
le in reale et rationis partit. de quib.9 satis in logica Ens
reale in increatũ et creatũ diuidit in Creatorẽm, et
Creaturã uidelicet, eorũ enim quæ sunt in rerũ nãa aliquid assignari ab alio
independens oportet, à quo cætera sint: Deus est ens huiusmodi Ens per quem ex
nihilo facta sunt oĩa, quiq solus per semetipsum est etiã se, ydeo dicit Ens per
essentiã et increatũ, per participationẽm et creatũ Creaturæ prius, nem absolu-
te stingens, quod esse quo gaudent amittere ualent; Deus autem necessa-
rio simp.r ob eãdem oppoꝝ: Ens creatũ diuidit in subsistẽtiã et accidens; subs.a
est per se ens et unum, ut Homo, Ang.9: accidens in alio, ut Color, et Calor. Ens
increatũ differ.a signatã assertiuã Creatũ abalienans, subs.a per se reales, accident.9
porro inalienans, His præmissis ad nãã Entis aptius legendã pauca de ipso de-
cernere uolentes sic//

QVAE I:
TRANSCENDAT

VENFORLEREN
OMNES IPSIVS MODOS ET FORLI TAES.S.I.

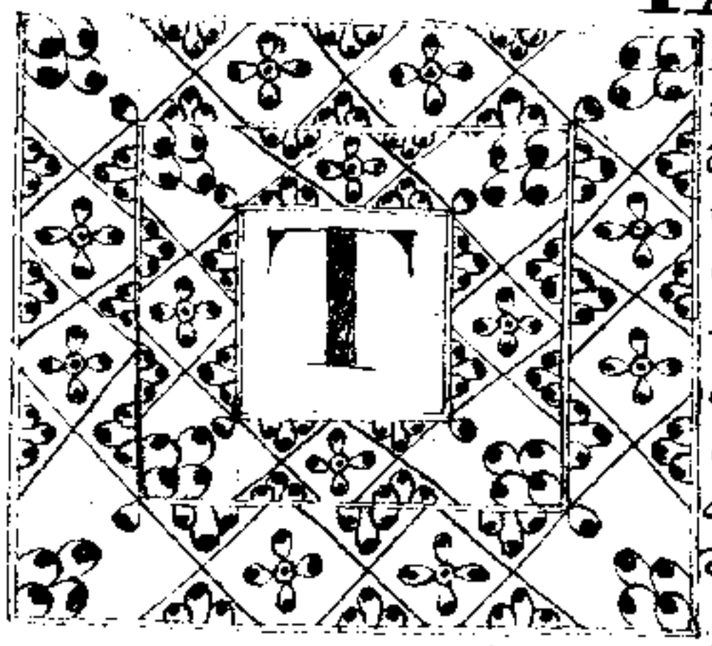

xqrcendentia q.e ultima inclusio eorum in alio, altera materialis identica, seu physica dicta, et de quolibet praedicato in alio physico tqay stricto verificata, quo in sensu animal est praedicaay differtq rationale xqrcendens ut pote cu ipsa physice identificaay. Alteram cupata forlis seu metaphica, q.a metaphica inclusionem exposcit, nempe quod praedicaay xqrcendens ad metaphicu essentialem scepe praedicaa xqrcensi pertineat, et saltem mediate huius ingressiua definitem in recto: de hac xqrcendentia in presentiaay est sermo, atq.e de Ente nominaliter supto, quod quidem omnes modos ipsius et differtias xqrcendet forlis, dummodo in omniu quidditatiuo recepta excludant, de ab.q.e sit forlis affirmabile; praterea notqdy, alias mediatas, et ultimas differtias censeri ut rationale, rugibile, alias proprias quasdam et immediatas ut alleitas, abaleitas, perseitas, inalienitas; et has omnes transcendentales forlis ab Ente sentimus.

ASSERTIO NORA JII.

Ens reale forlis quascuq.e differtias exqrcendit. Ita Scholastici, q.a plurimum qug auctoritas urget, etsi D.s Thom.s presertim alicubi plurib.s in locis edoceat oppositum sudetur: nulla forlicas est, modus, aut differt.a q.a qualitercuq.e specialis tota eadem Entis essentiat: ego. Ante.s probatur: Entis differt.a quascuq.e est prop.s accidens forlis aptus esse realis est, ex nrepugnantia; ego. Antq.a patet a definitione ad definitum; Ens enim per aptitudinem, aliquod dicit est nrepugnantia ad esse explicata. Probo ant.s nulla differt.a Entis realis aut modus forlis implicat esse, alias nulla esset: ego. Assumpti: per se ipsa forlis supta vere realis distinguitur ab omni ipsa, utrq.e q.a Ens est determinatio ad subiectq, quod alteri differt.e nequit, id nondistinguitur per nihil; ng distinctio vera realis vere sequitur esse: ego per aliquid; sed Ens in idem redditur ac aliquid: ego.

Quare hac ratione: per se ipsa vna forlis ens indifferentiam negatiuam excludit, quod est nullam per se ipsa forlis Ens, saltem vel indifferentiam negatiuam excludere, neque dicitur positiuum esse, quod per se ipsa sit, cui omnis indifferentia inter Ens et nEns necessario careret, aliave necessitas est per se ipsam forlis Ens; nam per se ipsa enim nEns circa diuisiua est. Respondeo Scholastica differtias Entis forlis nec aptas, nec ineptas existere esse, neutrum nec aliquid, nec sui indifferentiam excludere, nec includere, sed ab his alio Ens prop.

ens reale ꝯ nepeu. praescindat ꝯ ḋ. ḋicat solutio esse per quod unaquaq. explicari et definiri, ideſt ratiocinatio entis, siue determinatio ipsius, q̃d dicit negatiua propositiones esse utriq. ueras in sensu praecisiuo siue negãte infinita ex acceptis; secundo negantis, aut negatiue. Sane mens mea medij ejusmodi praecisiui quatenus, chimerici intra et ñ chimerici refugit credere, sicut et parit duplicem contradictionis in sensu praecisiuo esse falsa, ut aliqui docent.

Quare sic in solutionem ipsius rationale ꝯ. ñ ꝓbat solutio: quia ens rationale implicat contradictionem li ñ negatiue sumpto: Probo ant. hoc proposito, rationale solutio implicat contradictionem juxta dicta ens est falsa: Illa ergo cui opponit contradictoriũ, uera procul dubio erit, eorum enim propositiones contradictorie dictorum ueritate pugnant et falsitate juxta communem Dialecticorum sensu, sunt q. contradictoria in rigore, quoties affirmat una de aliquo secundum idem de quo quod altera negat ut praefatus proposito obijcit. 2º. per solutio ens est id per quod ens determinatur ad subiectum: ergo haec propositio per solutio ens est solutio ens determinatio ad subiectum li ñ negatiue accepto, falsa erit uel uera prima contradictoria: ergo per solutio est solutio entis negatiui excludit, et per consequens est solutio ens. Haec me mouent, ñ enim uideo assignabile medium, nec assignat Scholastica unum inter contradictorium et aliud, nec cur sensus praecisiones contradictionem euertant.

Secunda pars Illust. Numero ratio. praefixi occurrit fore differentias includere solutio ens attamen ñ quid, sed quale; per ens quid ens accepit intellexit ut ens potentiale contrahibile, arg. determinabile, per ultimata, ultimis et in quid praedicabile; per ens quale ens actuans, determinans, adjectiuum ut quid adjacens ens spectatum, et munus differt. a qua talis uoluit operetur. Enim uero hoc potius est difficultati succumbere quã quaerere; nq ergo, illud ens quale in sensu solutio apud est ens, ñ repugnat includit; et sui contradictorij negatiui excludit. ut ñ? si neget, solutio adhuc in est ut singulatim per omnia patebit; si affirmet plane transcendentia ens de quo nunc, uenit cedere, ut quod inaptitudinie ad existendi et ñ repugnant. sustit: breuitatis tamen repetita: ens quid, et quale. aliqui eadem dividit ens in ens quid, nec quale: ergo ens ab utroq. praescindentis, sed hoc est ens nominalitas supra hoc ergo differentias transcendet.

OPPOSITA §. III. SOLVuntur.

Opponit 1º. si differt. a quacunq. ut modus includeret solutio ens haud inuicem possent differre; sed hoc ueritati repugnat, quippe differt. sunt inter se diuersa: ergo et ejusmodi inclusio prius transcend. a solutio. Min est euidens, probatur maior si differt. a quacunq. ut modus entis includit solutio ens quodcunque reperiuntur ipsius erit solutio ens; sed in hujus casu, differentiae nullatenus differre; meaque idem oculdubio uenit: ergo. Patet mat; si enim aliquid in differentijs reperiri ñ. eadem effugeret, haud jam ens ses differentias et modos transcenderet. Explicatur: differt. entis sunt inter se diuersa: haud ergo ea inuicem differre, ut simul in unum ens uenient, ut minime? si hoc secundo asseritur, sunt ergo secundo solutio, quo intendimus; cupimus, cupiens ne nosy sit quod aliunde differre, ejusdem rationis

diuersitatem oriri fatendy est qua n̄ sic fortita ens nempe aliq.ª differentia li xaē superaddita enti, per quā habeat differ.ª sufficē nullat.ᵉ venire, q.ª que n̄ sit ab ente trascensa. //

Hoc axoma validissime valet instari, cui in Schoalsens venit; nq erit ultima differ.ª in multis veniet, in xaē videlicet differ.ª ultima entis qualis seu adjective in xaē talis tantis ac terminatum, ineo erit quōd n̄ trascendat ab ente; et nihilom.ᵉ inocem differet: vl ego ex ipso quo prius q; veniet, et sic axoma respondere tenenti, vl in aliq.ª alia xaē a recensitas distincta, de qua ut pote xāo differentialis cōem xationalitatis formam Trag.ª ad axoma nego may et probatis min; nq.ª venientia differentiary in Ente haud plus quā analoga est, qua quidem diuersitatem misceat patet, adeo ut xaō qua veniendi est, siml sumpt.ª sit differendi; sicpatus Ens aequmodi est ut ex dicendis patebit, n̄ univoca xāo qua omnem diversitatem excludit, ex nihil mūy quod in ipso, et ab ipso ejus differ.ª invicem sumpt.ª differat, secus q quid. erit q veniant, neq.ª ex axomate utrariy assertionis evincitur. //

Hac solutio explicatiua adaptabilis est, ex q.ª quidem sequitur minime differentias Entis differre per aliquā xaēm superadditā enti, sed nec ipsum hujus xaēm differre, item ad invicem venire. Insurges: sceptus, vl xaō entis determinabilis est, et xtrahibilis per differentias arctiorem q.ª abalienatem, et alias; sed determinabile fortitū excludit determinans, utq.ª q.ª nihil per se neq; per xtahi determinative potest: igitur sicpatus, vl xaō entis fortitū differentias excludit, proindeq.ª differendi xaēm, quod patet nequit cū eo quod sit differendi, et veniendi sit xāo. 2º: ita per se ita determinat ens, ut ambo metaphicy sicpy subst.ª sinuat; sed quod per differendi xaēm aliter determinatur, fortitū esse xāo veniendi solymodo: ergo. 3ª: si per se ita fortitū includeret ens, tota species subst.ª profecto esset; sed hoc est absurdū, per se ita n̄ praedicata de hac, vl illa subst.ª ut dicens tota q ipsius essentia: ergo. // Ad primū dico.º may: determinabilis, et xtrahibilis prop.ª per differentias, neg. may; improp.ª tq quq per majorem exprimitur sed o may, et dico.º min: determinabile prop.ª sed o min; improp.ª nego min, et cons. Duplicitet xaō omnino per particularem xtahi potest, vl prop.ª per fortitam videlicet metaphicē ab opa diuincq, eidemq.ª superadditq, ut accidit animali per rationale xtracto ex quo: prop.ª talis metaphisica oppositio oritur, qua distincta secundq propriq xaēm est unio; cui q.ª xaēm veniendi xāo differendi ex prop.ª sui essentiali sicpatu detruditur, et e converso: vl improp.ª, quatenus xāo differendi qua superadditur, et xtrahens, haud quid metaphice a xaōe omni divincq, sed huic precise nouq expressionem aliquq affert, per quod n̄ tollat fortius enclusio unius in alia, nec quōd xāo differendi veniendi sit eriq, ut pote qua a xaōe omni utq; expressiue distincta. //

Ita sane se habent Ens et differ.ª ejusdem: nec hae prop.ª sunt differ.ª quae natuq significent, seu fortitudinem superadditq Enti metaph.ª sibi distinctq ab pro, id utriusq illius expressiues se habent, et utrales utrahit ipsq quatenus alterum mutuo nomine differ.ª ac nomine Ens: est doctrina D Thomae q.ª 9.ª de verit.ª art.º 9.º ayenais: Enti n̄ potest addi aliquid quasi extranea natura, per modum qua

differt.a addit generi: q.a qualibet nãa essentialiter est ens, so secyõy hoc 5.
aliqua dicyt addere supra ens inquãtũ exprimunt ipsum mody, qui nomine ipsius entis nõ exprimunt: et paucis intuitum: subit.a inquit, nõ addit supra ens aliquid differẽ, quae sonitet aliquid nouum supraddit enti, so nomine subit.a exprimit specialis modus essendi, scilicet esse ens. Sed hec necdy improp.a entis terminatio per differentias essentiales, so etiã ens per semetipsum subsistentiae repugnãs determinari seu trahi ese essendi eadem sunt et differendi.// Ad secundũ di-

tur.o may: sepy subit.a metaphicy prop.e sumpt negatiue may; improp.e resultat negatio may: haecq applicata distinctae min, negatiue neg. Oppositio metaphica prop.a duplicem sibiipsi sepy exposcit inuicem exprop.a eãe distincty quoxy et neutex neutiquam includat, quare ex genere prop.o prop.ũ differt.a resultat, improp.a vero ex lata diuersa expressionibus rũq, et quasmodi metaphica oppositio subit.a ex prop.a differt.a entium sepiu exprimitur solũ diuersi modi. Hinc sequit pro simplicitate siue secundũ rem significare tũq, de rei specifice adaequate subiectiq tũq, de rei specifica ipsius, quoties subexpressus peritas tũq quod est subit.a nõ exprimat, sicut nõ exprimit per exprimit ens; per se enim implicat tũq quod est subit.a eãdem entitatem simulatim, unde utrumq penes implicitum tũq subit.m adaequat, per quod patet ad tertium.//

Illico infertur: ergo per se entialiter nouum expressionem entis aliquo modo affert: haud ergo plusquã expressiue distinctum inuicem quod sic suadetur: per se et in alio solum inuicem differunt: per quod supraddunt ad ens; sed ergo nouum expressionem aliquam adiciunt plusquã expressiue distincta nõ exigit. Alter impugnata solutio: per se entias subiectaq ab accidenti secundũ subiectũ distinguitur: ergo per se entias praeter expressionem entis aliquid aliud prop.e habens entis. Nego sequelã et ant.s probatum: diuersa per quod supraddunt ad ens univocum nego suppositum; analogum subdo: per illud unice, nego ant.s per illud et eadem entitas inclusa, secundo ant.s et nego seq.//

Ens utpote analogum nõ una eadem et eadem simpl.r sed omnino diuersa significat, ergo quia prout simpl.r habent differt.a differre, quare nec entias in subst.a et accidentia reperta in quidem omnino ebet esse diuersa, differentiasq nõ soly per expressiones per se et aliter et, sed etiam per illa eadem imbibita inter se distinguũ necesse habent, alias nunc nõ subiectaq ab accidenti simpl.r differens: igitur differre per per se tantum perinde est ac differre per entias eadem sub illa expressione, et inde excludit differentias a se invicem plusquã expressiue distingui, secundũ quod inferebat habent, quapropter nõ sub omni expressione. Ad impugnationem claritatis gratia dist.o may: per se tas per se secundũ quod explicat, nego may; secundũ quod explicat simul et implicat secundo may, min, et nego seq: patet ex dictis solutio.//

Opponit 2o. unumquodq definiẽs in recto per sua differentialem sepiu expectat, ad ens nullius differt.a ipsius in recto definiendum in recto: ergo. May esse eius dem termini ex mutuo nõ negatiue per se tas ut definitio determinato entias ad subiectiq, ubi ens sepiu obliquus, sed ut notatum exprimit. Resp.o nego min; nã per se tas per se immediate haud dubie medium per ens definiẽs in recto, nequidem hoc praedicatum determinatiue sine tale tas ultra per ens, et quidem in recto

Definibile est impossibile quod scilicet aperte est esse, seu in re ponendo, ing.° essentiâ Entis nominalis supponitur et hoc sufficit ad inclusionem et exigentiam formalem in homine eorum, quo sub respectu nec dg ab animali, nec quod immediate, nec exig à diuersis corporis, aut subst.ª exigendis, per g.ª mediate definibile solummodo quod animal immediate per diuersos definibile est, diuersi per corpus, et hoc per subitaq: nec minus quod Ens duplicitatem in definiab.s per modg connotationis ponat, hoc enim solummodo innuit modg significandi duplicitatem in re, secundg quem duplicitatem quę plures respectus diuersg, q.d in recta manent, oriri, et exigi ratiq ad res in recta significatas minime ens.//

Opponit denig: animal excludere à prop.° rem radicale, quod utrumq.e diuersg tendit ad commodum, ita Ens transcendentales formas diuersg etiq commodum aspicit; hoc videlicet discursg, illud existentiâ, ut ex propriis definiab.s liquet: ergo. Resp.° nego.° et distinguo.° maj, quod utrumq.e diuersg respicit connotatg respectu distincto formas, concedo maj, q.ª præcise nego maj, et distinguo.° min: diuersg etiq connotatg aspiciat eorum respectu formas sed omnino distincto, nego min, et dist.° seq. Respectus et habitudo ad discursg formas possibilis est exterius, nulla mutationem imponens, capax et existendi, proindeq.e formas Entis, quod in ejusmodi capacitate ad existentiam consistit: hæc ergo in habitudine illa, nempe ad discursg formas claudit quicquis in unius utriusq.e sit terminus et thoro præcise duorsum exclusionem formaliter, sed solâ distinctio, et exclusio respectuum adinvicem, qâ dignoscitur unumquodq ipsorum etiq discretio; idcirco nulla est partium aptitudo, nec ordo ad sensationem nectiquq in respectu ad discursg ambitum utq.e radicale similiter animalitas pro explendâ essentiali scopu, et respectuq.e veluti duplici expansa formitate tantur metaphysice homo, qualiter nulla species Entis nominalis insurgit, quę suis in propria ratione omnino Entis ejusdem particulari statuens appareat, et inde est quod Entes diffentia nec propriè tales censentur, nec ullo modo ipsum ejusve proprium importent, modi progressus illud tegitq exprimentes ejusdem.//

QUÆ II. NVMERA COMMVNIS ENTIS VNIVOCA SIT VEL ANALOGA. §. II.

Ut rem primum Entis radicis univocam ponit ejusdem ratione omnino omnium Entis et q.ª in nomine venus utrumq.e id etiq diversè significata per Ens, analogice, venire meadem, nec quicquq equivocetur ut anaqui homine nullatenus dummodo, quare ad Ens tale nominalitas supponit ut Deum, Creaturas, substantiam, et accidentia, simpliciter complectens doctoribus dubium, et respectu horum haud Ens equivocum esse supponit, univocum sit vel analogum quæritur, supposita etiq exigentia formi-

Vniuocàem ens Scotus absolute propuonat et eq̃ pariũ ex. S. D. unio 6.
cocm̃ statuens ntã inferiora, quę nulla ad inuicem dependentia imparia,
analogia autem respectu illoꝝ quæ intra unius ab alio dependentia intercedit.
Analogia ens Thomistæ dicit uerum, aliqui ex suppositõe quod ni parit ab infe-
riorib⁹ prouenit simp⁹ alteri⁹ ordo nulla hypotasi facta; summo procul dubio simp⁹
tali stantia, quã ex sententia Illust⁹ Monedæ, et pluries ex nostris analogia
fœderari dicere //

ASSERTIO NTRA 5ta.

Ro munus ens analoga est respectu oiũ inferiorũ suoꝝ. Exceptis
in D⁹ Thoma plurib⁹ in locis p⁹ p⁹ q⁹ tex⁹ déc⁹ ax⁹ quint⁹ ubi ny eaq⁹
de Deo dicta et Creaturis univoce dicta deposita inquirens, dat resol-
utr: resp⁹ dicendy quod impossibile est aliquid prædicari de Deo et Creaturis uni
voce: En allectio nostra quod attinet ad Dey et Creaturas quę quidẽ efficax, porquy
cax valde videtur, sim⁹ quod nully nomen de Deo, et Creaturis prædicetur equi
voce, sic ibidem concludit: dicendy est igitur quod huiusmodi nomina dicta de Deo
et Creaturis vere dy analogia id est proportionem. Eadem ratione deducitur
eisdem et terminis q⁹ sec⁹ de verit⁹ ax⁹ unde; insupr p⁹ 2da genetes cap⁹ tricesimo
sec⁹ id ipsy hac ratiocinio ducitur: quod de plurib⁹ prędicata univoce dicunt genus
vl species, vl differt⁹ vl proprij vl accid⁹ de Deo autem nihil prædicatur ut genus
nec ut differt⁹ nec ens ut species, nęq⁹ ei aliquid accidere potest, ergo de Deo ni-
hil prædicatur nec ut accid⁹ nec ut proprij, ng proprij de genere accidentij est
relinquitur igitur nihil de Deo, et reb⁹ alijs univoce prædicari. Ratio hæc pro ob⁹
inferiorib⁹ tendit ut ex infra dicendis patebit. //

Ratione suadetur assertio:
tão in q⁹ ratiõ inferiora veniũt ut eaq ineq̃pra simp⁹ differãt; analoga
est, ñ univoca, sed ita se habet ratio entis: ergo. Maj: est definitõe tractata
logoꝝ, et min: quę nulli enig est dubia quoad primã partem, quoad secundã pro-
batur: inferiora entis ad inuicem differunt per proprias differentias, forsan, vel dif-
ferẽt⁹ sunt forsan seu ex tractatu ens: ergo. Arg⁹ vidua lect⁹: sic tamen evincitur
quę differunt per differẽtias formas suppositas, per essentiã differunt differentiarum qua
talium, vel essent⁹ differentiarum qua talium est forsan ens; si ergo inferiora entis ad-
inuicem differunt per proprias differentias formas suppositas, per eadem ens, formaliter dif-
ferunt. Confirmatur: inferiora entis haud per nihil formaliter differunt: ergo per aliquid,
et arg⁹ per ens, si ergo aliunde veniunt in eadem ratione, hæc analoga erunt. //

Ad hanc
rõnem respondent ñ recte concludi inferiora entis differre per ens, ex q⁹ per pro-
prias differentias formaliter differant; siquidem ens ad explicandã rerum differentiarum ñ per-
tinet sub q⁹ illã inuicem differunt: patuit adducunt hãc Diuina relatõem: rationem
entis formalem, quin per ipsã Personam inuicem differant, licet hoc habeant per relationes
ingressionis. Sane si hæc vera sint, entis differẽt⁹ diuisiua explicando ñ differant, quo-
od nullius exigentiã formalis Patronus vocat, ng si per ens quod est non explicãdo
illarum realitatem differant, ex sola explicatione differẽt⁹ superadditi, per hãc solã differẽt⁹ ens
substantia et accidens. 2⁹ impugnatur solutio: quęcunq⁹ enim animali veniũt eodem

ꝺeuꝑt inuenti sensibili exquacuꝙ ꝑ illud ꝑ hoc similia ꝺifferꝛ-carneꝰ animal penes hãc exꝑressionem unice implicite ꝺuens sensibile ꝺicat: ꝛgo ꝺ similꝰ

ens

Ens: implicat infexiora ꝺifferre sunt ẽñ ꝺifferre ꝑ ꝺifferentiã eꝺem; sꝺ ꝺiffer^{a} quaꝛus, sicuꝙ implicite unica sꝳ ẽt ꝺifferentias eꝺem: ꝛgo ꝺ eꝺem: si ꝺiuersitio exꝑressa penes explicitꝙ et implicitꝙ sive, ꝗ est ut ꝺiuersa significata ꝺicꝙ-ue quouis explicito, ꝺe implicito ñ ꝺeꝛiuetur, nullus erit ꝛceptus analogus, etenim ꝙcꝙ ꝛceptus ens unum apud eos ut analogus habitus hoc secuꝺo exꝑressꝙ, haꝺ aliquiꝙ exꝑrimit ꝺiuersitatem; ꝺ ꝺ saluaretur ñ ualet, nec ꝛgo solitio. Ens ens ꝺ anyfaceꝛ analoꝙ, q^{a} quouis in ipso penes exꝑressꝙ ñ appaꝛeat ꝺiuersitas proculꝺubio implicatꝛ, quaꝛe ꝛgo eꝺem ꝺe ente ente ꝺicendoꝙ: ꝺ ꝑmissam ꝺicto nꝙ ꝺuoꝙ ꝛelatiues trꝙcendẽs trꝙcenꝺ^{s} eqꝙ ꝛcali fortiꝭ, minime lõga ol metaphica, ꝺ ꝓuenit quoꝺ ꝺ multiplicatam ꝛelatoꝙ nãa ñ multiplicet, sicut Ens ꝺ ꝺifferentiã multiplicatam, ꝓꝓrie ratiõem oppositam, et quiꝺem si ꝓmissas aliquo ꝓbat, uniꝙ Ens nec ꝛcaliter ratiõem Entis in una ꝺiffer^{a} repertꝙ habet Ens ratã ꝺifferre ꝑ aliꝙ trahꝙ.

Alia ratã roborat obiectio; si Ens univocꝙ foret esset ꝑma genus; at hoc inꝓbabile est trꝙcenꝺ^{s} fortiꝭ: ꝛgo. Prob mꝙ, ꝓbatum: ꝓmissa minoꝛ: quoꝺ de pluribus ꝓꝺicatur univoce, ol est genus, ol species, ol ꝺiffer^{a} ol ꝓꝓrium, ol accidens; sꝺ Ens nullum est fortius horꝙ: ꝺ ꝛgo univocꝙ foret esset ꝑmum genus. Mꝙ est exꝓ^{a} in D^{o} Thoma p^{o} 2da genera cap^{o} 1mo 3tio sec^{o} ꝛelatio, min ꝺis ꝛcꝺit ad rationes ꝛceꝑ, ꝓꝓrii, ol accidentis, et sicꝙ ꝺ ꝛcꝺit ad ꝛcꝺit ad ens; quapꝛoꝛ ꝓbo illꝙ min eꝺem 3^{tio} Doct^{i} cap^{o} 3^{tio} 4to quinto ubi, si Ens unquꝳ esset genus opꝓteret ꝺifferentiã aliquã inuenire ꝑquꝙ traheretꝳ ad speciem: sꝺ si Ens ens ꝺ omnium eoꝝ ꝺ quibus ꝓꝺicatur ꝑ nullã ꝺifferentiã trahi ꝓtest: ꝛelinquit ꝛgo quoꝺ Ens ñ sit genus: quod est ratus ꝺiscursus ut ꝓcꝺit, qui ꝺ ꝓꝓr^{a} tractatione ꝺebet intelligi, et hoc in sensu ꝓbo min: nullꝙ ꝓꝺicabile ꝓꝓr^{a} trahi ꝓtest ꝑ ꝺiffam ad quam ꝛcꝺit, ꝺ ꝺiffa est, sꝺ ꝓꝓria ꝛcꝺit, ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ꝺiffam ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ens: ꝛgo. Mꝙ et ꝺ ens ex superaꝺo^{s} trahꝙ, Ens eꝺem min suadet: genus ꝓꝓrie ꝺ ꝛcꝺit ad ꝺiffam ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ens; sꝺ Ens ꝓꝓrie ꝺ ꝛcꝺit ad ꝺiffam ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ens: ꝛgo ens ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ens ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad ens ꝺ ꝺiffa ꝛcꝺit ad

7.

xõxitatis ad ſãnum Leonem. et alia ſi ut genus ſortitur est xcdo may, et. dus q. min, est ſortitur ens ut differens dicit ad illud xcdom, per xcspectu rupexitatis ad inferiora. nego minorem et xeq.ᵘ ℣ Animal et alia quodcuq. xrdica-

tu connectitur ſi aliq xrdicatã xparticulariq in ſexioritatis ad ens, alicq superioritatis ad inferiora: sub p. ne differtq diuisiuq illius xsequitur, et ad ipsum ens xparticulariter ut ad inferius sibi subiectum secundum oppositionem: sub secunda enim generalis solummodo explicat et superioritatis respectu inferioris sui, veneq quod est xdo ad veniendi simp; quin ens recipiat hoc numero gaudeat, si enim aliãs ut fortitur ens, ipsum modi xdo inoxitatis ad inferiora et materiali se habet xcspectu alicuius pro fortitudinaliter tendit xdo illa superiox ut talis. aliter accidit xrdicato generico ut ens, cui differt. Sed q. urq. ad ipsum respectu inoxitatis reduplicat; tunc sane quicquid differentiarum genera sint sub ente nemo dubitauerit. Imo plenior capiat solutio notare xcs absolute enim se nec univocas esse, nec aequivocas, ne etiam analogas. Non solum ut subiecta univoco analogo, ut aequivoco nomini quidem quod quidem ut uni nomini subiiciuntur aequivoca sint univoca autem ut alteri, sic sonus Dogaus, et Pallinaceus ut signi cadunt sub nomine Gallus aequivoca sunt, univoca vero ut subiecta nomini animal. ℣ Dices: ipse animal ut

genus seu superius non est fortitum ens: haud ipse illud ascendit fortitum ens. P.ª oneq.ª probatur: animal non est fortitum ens nisi quatenus illud participat aliquid inferius, et differentiam ipsius, ad ut esse generis exprimit quomodi respectu inferiorum in diuersa ens, ad superioritatem autem ad inferiora ipsius ipse. Oneq. primum dicitur: non est fortitum ens absolute intelligendo, determinatum, nego oneq, et eadem deducitur. Probatio similiter dicitur: non est fortitum ens determinatum, nego may; absolute intelligendo may, min, ergo oneq. Ens absolute et essentialiter cuipiam participat ab inferiori quocunq. ingeratur aliquid aliquid una ex differentiis ejus, quae ipsum determinat, et proinde sic nullum animal exprimit superioritatis respectu, sed aequum ut inferius se habet ad ens quod quidem recipit ut id quod participat; quapropter hoc in sensu animal est fortitum ens absolute intelligendo ab eo, sane participatum et saltem implicite dicitur. ℣ Attamen animal ut ad inferiora sibi relata cum haec ipsi non subsint ut ens est differens nec ut subiectum nomini ens, vel exprimit hoc, sed ut reduplicat propriam rationem et nomen; nec ut ens absolute fortitum, sed ut ens determinatum se habet ad illa, nempe ut ens expressum nomine animal, quod unicuique determinatum ens, et proinde sic esse generis dicit, siue superioritatis respectu, utcunque ad veniendi simpliciter est, quin exinde pariat scindat ens immunitum cuipiam quo quidem proceditur unicuique esse, quare hoc inferiora de ente determinato, vide ens ut determinatum per praedicatum univocum, quod absque praeiudicio dictorum sedemus, minime vero de ente nominaliter cuipiam loquatur, utpote quod ens nihil aliud entia ut talia unicuique distincta aperiunt, atque ascendit, et aliquem proprie differendi rationem ut talem. ℣ Nonus 2º.

in ratione immunitum ens omnia quae inferiora secum simpliciter non unicuique est. Non probatur: in huc propositionis Deus est ens Creatum est ens nulla imperfectione exparte

prędicari Luxemoz, ꝺ prędicary nully diversidem importaꝝ xão sequendi sumꝰ ens
ipo. Nego anꝰ cujus may prohibitiuꝰ sꝫ nulla importaꝝ expresse prędicari pro
expresso diversuaꝝ, sed ea maꝝ pro implicito, nego maꝝ, et ꝺ tꝫ mi: nully diversuaꝝ
tem importaꝝ nec pro expꝰ nec pro implicito, sed o mi, pro expresso praecise, nego mi,
et seq. Ens vapore infexioꝝ tꝫscendens cuꝝ ea in seipso forlan sinet; nꝫ eo pro illo
ry essentia est adequata quę quidem vocabula nequit in includere ideoque sequi
est, nihil enim aliud est ens quꝫ quę essentꝫ hoc quꝫ illi; quare sicut licet homo
sub hoc explexo animalitatem et rationalitatem, perquas adequate forlan sumitur,
n expꝛimat, illas tamen implicite claudit, ita similiꝫ ens sub quomodi expresso
perfectionem et malitatem n expꝛimat, et proinde diversitatem, illas procul dubꝰ
implicat enꝝ in prędicatoꝝ fãcis, quod satis est ut repugnet univocy; nꝫ hoc omnem
diversitatem ex pro expꝰ repugnat, et pro implicito. Iteꝝꝫ prędicatus huiusmodi
Deus est ens, Creatura non ens, Dei signatꝫ soly et Creaturę in ente proportiona-
ri, esse videtur entia n omnino similiter, sꝫ diversimode, recipiuntque aliquꝫ propor
tionem dicat, adquod est opus quod ens saltem implicite diversitatem includere
Arguit 3º ex exercitꝰ analogiꝰ necessarꝰ minime infexus: haud ens analogꝝ
est. Tenꝰ probatur: subꝰ sui infexiore tꝫscendit; sꝫ non subsꝰ n est analogatum
sui dicas duplicem esse subꝰ aliꝫ prędicamentalem sive opletꝫ sic definiens
per se. ad quod sequitur negatio essendi in alio tꝫquꝫ in supposito; tꝫscendentalem et
immunitꝫ aliꝫ definiꝫ per esse per se. adquod sequitur negatio essendi in alio, ut
in subꝰ inhaerentis, hocꝫ quocuꝫꝫ tꝫscendere, quia n sunt sortiꝫ accidens, ita
et analogꝝ esse, secus illꝫ vapore inpleretur subꝰ ut tales n tꝫscendens, sed quꝫ-
cus inesset. non patet ens aliud opletꝫ esse et praedicamentale, inopletꝫ aliud, et tꝫ-
scendentale, aliudꝫ univocꝫ esse, analogꝝ hoc. Ad 1am rationꝫ prima responsio data, ad
impugnationem dico quod Ens nominaliter sumptꝫ, sequitur ly nully oplementꝫ
est assignabile, quidquid enim ponatur esse forlan ens, et ab hoc indifferentꝫ forlan; subꝰ
autem oplebilis est per subsistentiaꝫ qua reddit altera incommunicabilis tꝫquꝫ sup-
pono; unde dispar est ratio utriusꝫꝫ. Arguit denicꝫ Ens nominale obꝝ metaphꝰ
esse; non ex univocꝫ. Diꝫ probatur; assii obꝝ metaphica munera specificꝫ unitatem
simpliciter talem; sꝫ hęc nequit praestare nisi prędicatꝫ univocꝫ. non. Sufficienter
occurrit argmto dicendo unitatem secundꝫ quid adrationem obꝝ satisfore, ut certatur in
sanitate, quę obꝝ est medicinę, quin gaudeat alia unitate respectu infexiorꝫ suo-
rꝫ, sicut n alia requiritur ut aliquis in demonstrando sit medius. Ratio huius est, quod
obꝝ vapore specificativꝫ exercitꝰ tꝫquꝫ, et per modꝫ termini soly mere subalternos
eget proportionali cꝫ scientia, secus in unitate; ex qua provenit obꝝ genericę unꝰ sci-
entiꝫ quę obꝝ specificę unꝫ scientię ac terminatę. Aliter occurrunt alii, quod
Ens univocꝫ esse mere obtinet, quod quidem patitur ex eo, quod in re sit analogꝝ
mere rei entis; qa subesse obtinet pura ordinem ad scientiꝫ imperatas et deforli me-
ritorias prędicatorias, scibilitatem videlicet; nully autem exprimit respectꝫ ad in-
fexiora per ordinem ad quę tꝫquꝫ analogꝝ dicit, sed hic de materiali habet. Haec
ratio solutio insignias difficiles patitur, sed quas facile discretio doctrina prosolu-
tio primi argmti tradita recreinta, si forsꝫ implicatoria n est. Ex dictis colligi-
tur Ens analogꝝ esse analogia proportionalitatis respectꝰ infexiorꝫ, quorꝫ unus in depen-

der ab alio; et attributionis respectu Dei et Creaturæ subd.ª et accid.ⁱˢ primi q.ª 100 primus intrinsece reperitur in ob.ᵉ analogatis, et reydy proprii dependentiæ quæ Deo Creatura ducit ex se, et accidens à substantiâ.//

QVÆ III.ª UTM ENS ABINFERORBUS SUIS PRÆSCINDI VALEAT SIMPLICITER. §I.

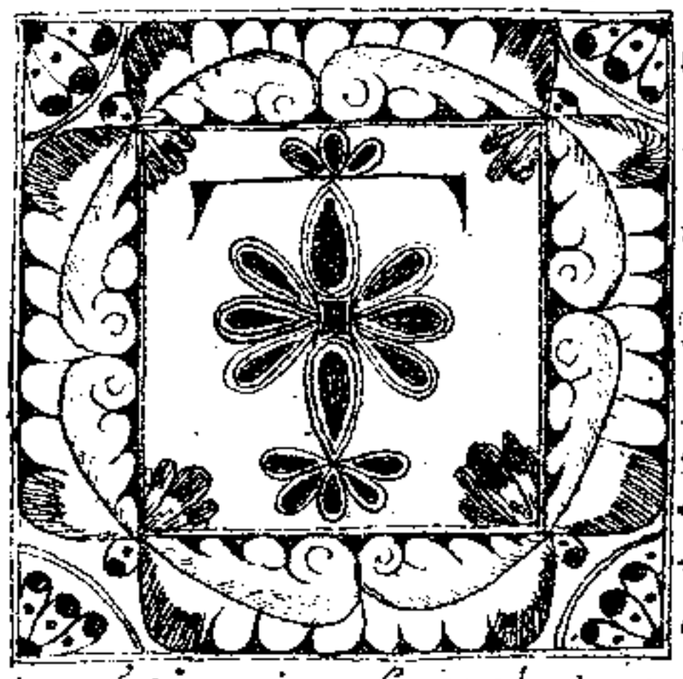

Transcend.ª Entis siml et analogia scrutata ópłoan praxenti difficultati superest: ad q.ª plures nobiscq trascendentiq et analogiq propugnates nihilom. ab inferioribꝰ trascensis præscindem existentem Entis, ideo eq seorsim examinandq suscipimus suppota trascendentia forti Entis nominalis cypri, de quo procedit: et pro ejus resolutione præmittatur appareat, præcisionem obiectq aliq perfectq aliq esse imperfectq; p.ª quæ dicit simp.ᵗ talem, tunc adest cy prædicatu præcisy ecxy ab ꝰ abstractu fuit dictum nullu excludit, nec claue nec ofuse, nec pro expl.ᵗᵒ nec pro implicito: hæc bastardus exit, si fiat ab aliqua parte ut tali, quq prout sic excludit ut est pria- cisio animalis à rationali; totalis autem si fiat a parte potestativa, specie videlicet, quq licet n̄ actu, tamen implicite claudit ex imparentia sic præcisio animalis abho- mine Præcisio imperfecta suit secudy quis ea dicia, qua prædicatu ab inferiorꝰ tra. prascindit, et hac in illius ꝓceptu actualiter ostinegat quqois implicite ac infra: quimodi est præcisio definita à definito//

Deinde recolite dicta in lega de præcisi- de obiecta quæ hic debent supponi; unde idem est dicere, Ens posse præscindi simp.ᵗ ab inferiorꝰ, ac posse ignorari his nullatenꝰ ignotis, et imperfecte præscindi posse ignorari, il- lis n̄ ignotis eqay pro expresso exparte obi, ignotis autem pro implicito, atq.ᵉ ita se. Illis Scotistarum præcisionem Entis simp.ᵗ talem ab inferiorꝰ tra. dentiq Scholastæ negq- tes, tenuis Subtili D.ⁿ inp.ᵒ dist.ᵉ secunda quæst.ᵒ 1.ª p.ª et sext.ª his annexis refragatur se- quitur, unus et alter ex Thomistis et plures nostratq cy Illust.ᵐᵒ Moneda. Omnino au- tem inter Thomistas opinio satq imperfectq præcisionem Entis ab inferiorꝰ paribilem defi- nitur, hqc amplectitur Ex.ᵐᵘˢ Card.ᵃˢ de Lugo, quocy//

ASSERTIONES. §II.

Nequa Ens ab inferiorꝰ tractandi simp.ᵗ, seu pluriq imperfecte recipi quid et expresse. Donat ad ex.ᵐ doctrinæ Præcept.ᵃˢ Ang.ᵉ ins superiorꝰ datos

nempe q.e p.a parag.o text.o q.m quidem repert q.r vig.ti p.a de bono a.r.o p.o et eiq
doctrinã q.m affert octavo metaph.ae lec.e quint. ubi sic alloquit: cu predicamenta
nõ hoc modo se habeãt ex additione ad ẽns sicut species se habent ex additione differ-
entiarum ad genera, id hoc q.m sit quoddam ẽns, manifestum q.d ẽns n spectat aliquid
additum ad hoc ut fiat hoc, idest subiect.a vel qualitas, sed natum a primo ẽnte subiect.m
de sic: id ẽns spectaret aliquod additum ut esset subiect.m dupliciter
si p.mum sic enim subiect.a n esset, sicut animal practum ab homine n est homo quia prop-
ter aliquid additum fit hõmo. 2do. Hinc authoritati facilem offert solutionem
Aristotelis, id q.d adhibent reverentiam ut menti S.ti D.i sic expressa p.o augentes cap.
vig.mo quinto. nihil autem potest esse quod sit præter id quod intelligatur per ẽns, si ẽns
sit de intellectu eorum de quib.s prædicatur: ex quib.s q.d ut ceteri hic supponant ẽns esse de intellec-
tu eorum de quib.s prædicatur, et aliunde deducunt ex hinc q.d videtur similiter ea de quib.s ẽns præ-
dicatur de huiusmodi intellectu nõ posse nõ esse, quis sam D. Thomæ exponens quasi intendentem ẽns
nõ posse præscindi mutua præcisione duãt ab inferiorib.s sicuis præcisione nõ mutua. sed
de his infra.//

Ratio probatur primo: inferius superiori essentiale adequate haud
obstat simp.r præscindi valet ab illis; de quibusmodi certum dubium est ẽns. 1mo. Minor
neganda: nequit supposita transcend.a vel inclusiue sortis cuius ẽntis in inferiorib.s adeq
quidem est propius, quod nihil in illius repertu sortitur supra vel modus, vel fortitas sit, vel
aliud quodcunq.e talem ẽntis efficiat; nq predicatu ita segregans sortitum superiu-
um adequate est superius, quod ẽpositum est inferius superiori. Probo maj: essentiale
de superiori inferiori et inferiori nihil est aliud q.d ipsa inferiora essentialiter supra, sed
hæc ab ipsis obstitie simp.r nequeunt præscindi. 2do. Maj est evidens, siquidem superius
vel et superius ut talia idem strictissime sunt, ita quod nullu sit aliquid amplius, quo ali-
ud: nisi ipsius terminus patet, et 3tia q.e leg.e est. Confirmata: nequit ab homine simp.r ani-
mal tale præscindi: ergo nec ẽns ab inferioribus. Probo 3tia: propterea primu est verum
quod animal tale integra hominis essentia est, sed ẽns ita se habet respectu inferiorum
suorum: ergo.//

Quamuis adversarij respondent ex 2da 3tia sane bona distinctas
ab ẽnte simp.r præscindi nõ posse, utpote quod est cuiusdam essentia, qua sine nulla res
intelligi profecto valet; minime vero ab illis ẽns præscindi nequit; nq.e adeo
essentiq illę ni attinent, sicut é verso evenit: ita ad hoc asserendu est quod nec per
ipsas definitx ẽns, nec ad ipsius explicatem pertinent, paucaem animales adue-
ant, quod ab homine præscindi simp.r potest quapiam sit de illius essentia; unicq.a homo
haud reciproce est de intlu animalis, quin idem é.tia accidat; animal quippe homi-
nis essentiq ingredit. Paucitatem hanc ut videntiq habent; ydeoq ẽns præcisive pauca-
li seu mutua, qualis intervenit ina animal et tale nõ præscindi simp.r a differtijs; potest
tamen præscindi præcisione totali, atq.e nõ mutua, ut est præcisio animalis ab homine.
Hæc est præcipua aduersarioru solutio, quæ plures ut impugnent primu reiiciunt verè-
pugnatem præcisionem eodem, sed hanc à nob.s admissa primuq illq impugnent, quid
opus sit ut aliquid alter.s dicant essent.a; aliquidam primitatem oporteat, ydeoq hoc
inveniendu est; nq.e tão adversariu ad asserendu ẽns aut essentiq inferiora nõ esse mi-
hi nõ placet.//

Certe denique ens nec ẽns explicant, nec definit, neque nec animal tale

nulle definiri aut explicari per hoem, ad hoc ñ aliude procedit nisi eo quod clarius ñ explicata per ipsum, nempe definio per definitu, nec amplius docuit quq quod definitio sunt quod definitu per ens, etiq explicatu tanquq per definiendum ipsum, sicut homo per animal rationale. Ja male concludit quod differt quidditas et ese ñ sint, seu ens unum sit, ng definitu et definio essentialiter convertuntur, talis quod esse praedicatum definiendi de definitione aliud ñ est, quq ipsu esse definiti, sic explicati, et hoc quq illud, sc cui esse animalis rationalis ipsissimu est hominis esse et é converso quapri definio per definiendu nicy ñ explicetur: ens quia et infinita quidditas essentia illius esset. unq. quia licet ens ñ definiatur per illa. Inde ergo entitas essentia convertitur est, eo quod explicat quod esse explicatis ipsissimu sit ac esse explicati, quod in inferiorib⁹ et ente supposita transcenda scientia est, cy ut definio et definitu se habeat, sicut ob id in animali rationali faciem et hominem; ñ vero eo quod praedicatu pertineat ad explicacem, vt definiem, quod definitu ut tale nequit ygnq habere respectu definitionis, qua clarius ñ est quare nec adversarioy nulla profecto est ut ab essentia. ens inferiora excludatur.

His premissis impugnatur p⁰ sic. ens de intu est, ut essentia inferioy suoy: ergo similia haec de intu, ut ens essentia sic: nec ergo adversarioy est nulla. Hac maq⁹ inferitur ex p⁹ quq ex antecedenti deducit D⁹ Thom⁹ p⁰ ra gentes cap⁹ 96⁰ p⁰ ut supra, et sic nihilom⁹ probo: ad intu ens et essentia specie quidquid essentialiter non aliud abeo; sed animus essentia est ens eo ipso essentialiter ñ est aliud ab ente; ergo si ens de intu est ut essentia inferioy suoy hoc patuit de illius ergo essentia. Hay apparet inconsub⁹ et mun clarete indocuisse ad hoc impugnacem premissq petita quq esse definitu, et definiendi idem fortasse est; et essentialia unumq⁹ convertuntur. 2⁰: si animal adaequata esset essentia homunus ab hoc necnon munio simp⁷ praescindi posset; sed ens essentia est adaequata inferioy suoy supra solutem: ergo nullatenus ab illis praescindi simp⁷ potest. Probo may: ideo animal rationale nec etiq ñ munio simp⁷ praescindi potest ab homine, q⁹ huius essentiq adequatu: ergo. Nec⁹ quomodocunq⁹ intelligatur ens, dummodo integra sit inferioy essentia, hoc in semper semper sonet actu: ergo. Probo ant⁹ sonens actu intuitivq eadem, pariter sonet intuitivq; sed quomodocunq⁹ intelligatur ens sonet actu intuitivq inferioy eadem, dummodo adaequata sit illoy essentia: ergo. May ex terminus nota est, intuitivq enim, et scientia sunt idem: min etiq est evidens, ng quomodocunq⁹ intelligatur ens nequit ñ actu tenere seipsu quod est inferioy intuitiva eadem. Deniq⁹ impugnatur solutio. Ens a differtijs simp⁷ valet praescindi q⁹ ñ explicatur per ipsas; sed nulla est ejusmodi eadem: ergo et solutio. Probo min: animal rationale ñ explicatur per hominem; sed nihilom⁹ ab hoc nequit simp⁷ ullo modo praescindi: ergo. Plenius my haec patuit animalis rationalis videlicet adversarios urget, idcirco impugnandis⁹ sacris ñ una omniu responsione, praecipua inter omnes mihi, quq praebeñ Jesuita, videtur. Hi unanimiter dicunt exaequendi fortiu, ut eo quod ens inferioy suoy essentia sit adaequata minime praesidem simp⁷ talem ñ mutuq repugnantem dicunt, ng ens animal transcendentem hoem, ut integra huius essentia, cy sub accepta homo nullq fortiorem determinationem importet, dum ea specie, et fortitas indeterminabilis sit, ad quod etiopus quod essentia hois, ut hic habet accepta homo nullq fortitudinem teneat, quod ñ sit fortiu animal, ut nihilom⁹, ñ mutuo

sumpt. animal prædicandi ab homine; quæ docent repugnare præcisionē mutuam
in ente rationali ens in categoria esse, sed in identitate, quia quæ mutuam inest homini mutuæ et
animali huius ab illo demunt præcisionem in mutuo, et propter oppositum repugnare
æquum illam præcisionem sumpt. talem animalis racionalis ab hoc. En paradoxum, quæ
omnes nostros conatus frangit, inquit P. Fonseca, sed quo fundamento ut puto non video
ut quisq. iudicare valebit. ||

Nam sit primum ens hoc subiectum homo secundum quod
est terminus a quo præcisionis totalis unius indubitabilem esse formalem; homo enim in
quoquo huiusmodi speciem est de quæ prædicabile aut animal prædicabile est inquid complexum
sive totum potius essentiale cui nemo ambigit; et quoniam nunquam animal essentialiter adæquat
huic esse adhuc promptum huic subiecto sumpto homo. Item quæ prædicatio animalis de homine
nunquam æqualis de æquali, sicut hoc homo est animal racionale, quod aliunde provenire
queat, nisi ex eo quod homo ut terminus a quo præcisionis totalis aptus sit quæ prædicari
animal, et hoc verissimum est. siquidem homo ut terminus præcisionis quæ species se
habet ex duplici formalitate animalis videlicet et racionalis resultans. Deniq. quia si animal
quod hoc nomen cognoscendum nihil in hoc latuerit illud excludens, sicut nihil in differentiis latet
quod ens non sit; manifestum est autem quod homo etiam sub sumpto racionale spectatum formaliter
ex speciebus animal; profunde hominem sub illo sumpto unico individuum formalitatem
tem nequaquam esse. ||

Dicitur impugnata solutio: in differentias cognoscitur una æqualis
ut connexus essentia ad animal sic nequit cognoscere hoc. ergo in unico quo ne eadem
ratio de præcisione non mutuo. probo min: si animal adæquate cognoscendum hominem
ut subiectum sumpsit homo, quodcunque de hoc posset sic affirmabile esset formaliter animal, ut
est formaliter ens quidquid de subiecto verificatur; ut aliquid affirmabile de hoc est, quod non
sit formaliter animal; racionale videlicet, quod non minus homini ut subiecto sumpto homo quam animal
convenit; ergo. 2°. animal racionale longe aliter se habet ad hoc per animal solum, sed illud
hominis essentiam adæquat: ergo animal non sic. 3°. homo ut subiectum sumptum homo definitio
nis per animal racionale cognitum pergenus, et differentias quæ sunt partes intrinsecæ proprie
am definitionem, et ideo talia quod nulla secundum definitionem aliunde adæquet, nec adæ-
quare possit, ut experientia cumulatissime patet; igitur homo sub sumpto homine universali
bilis formalitas nullatenus est; tamen ut sic implicans actualitatem ||

Ad hoc majorem
lucem accipiat ulterius impugnata solutio: licet homo sub sumpto homo actu formaliter dis-
tinctum non dicat, tamen virtute adæquatas prædicatas aptitudinis quibus diversorum virtua-
lis adinvicem formalitas possit distinguit, sive præcindi: sed hoc adversata cognoscendo totali
pugnat sive cum eo quod animal cognoscendat hoc ut tota talis essentia minime igitur ho-
minem ita cognoscendo animal. probo min: ut istum modo hoc cognoscendat animal necessa-
rium est, quod analysi hominis facta nihil quicquam reperiatur in ipso effluens formaliter ani-
mal, deque ut hoc formaliter prædicari non valeat; hoc enim cognoscendo totalis postulat, sed devi-
cto homine aliquid reperiatur in ipso racionale videlicet, deque nequit animal prædicari formal-
iter: ergo. Hinc rite perpenso facile quisq. colligere poterit distinctionem virtualem officere ac-
cognoscendo forte quia accidat ens. quia nec illa quidquam differentias intervenit, ut dignoscu-
tur quia alia ens differentias cognoscendat ac animal hominem. ||

Item clarebit disparitas

ad adversarios exemply, quod quidem est quod animl praescindi abho-
mine, q.a hic aliquid amplius praeter animl ponat, subit.a enim nihil qdam
qua ens, proinde q.l hoc praescindi nequit ab illa, ut animali accidere, ut homo
nihil ultra quam apprehenderet; propterea tamen nemini videatur praecisa animā-
malis ab homine totalem n esse, sd partialem dupat, enim praecisio totalis
dicit illa, in cujus praedicatu absolute nulla differtia excludi; ideoq.l totalis in
potentia remanet quod species sunt per ultimas implicite et potentialem perfec-
tionem remanet quod species sunt per ultimas implicite et potentialem perfec-
tionem; unde possibile est quo sensu extrema plus specie qualibet ex-
tremo alterius quidem differens ad ens se habet, eas respicit ut inferiora, et a qua-
cujq.l totalis intelligitur necessario praecise, n quod ab eo ratione totius praescindat, sd
ratione differt.a solummodo, ex cujus separatione praecise utrq.l habet nec hoc actu
nec aliud esse determinate, erq.a praecisio a differt.a n fit ut a parte inordine
ad se, ut exclusa ido totalis dicit, ad distinctionem partialis in cujus praedica-
tu abstracte actu et in potentia differtias taquā partes excludit; igitur quali-
bet praecisio simp.r talis repugnans esset quoties in praedicato transcenso nulla
fortitas assignetur, quae n sit ipsa transcendens fortiter et ido dicimus ens
n posse praescindi simp.r a differtijs, quas et ens earum fortitates, et modos trans-
cendit fortiter, bene vero animal, q.a in homine est radicale fortiter illud exclu-
dens. //

Contra scilicet analogia cujus praecisio simp.r talis alias sustenta assertio: ens
praecisy simp.r a differtijs haud analogum est: ergo. Probo ant.a: sicut enim a differtijs praeci-
sus simp.r non differendo n est: utrq.l quia differtias n trahit unde discedat, prodit
ergo nec analogus, cujus oppositum supponitur. Respondetur quod licet ens ut praecisum
actu diversitatem n dicat diversitatem tamen aptitudinalem seu radicalem importat,
id est quae inaequalitatem propr.a ratione ad inferiora dicendae ac ejusmodi inaequalita-
tem in ipsis causare quod sufficiat ad analogia existimant; et sic enim verborum
regula ponitur in fine illa innuant actualem diversitatem exigere, secus n actu sed
nec aptitudinem ergo //

Ex hac solutione nullus potius repugnans praeci-
sio simp.r talis convincit sceptus analogi quae possibilis; nq juxta eq ens praecisum,
analogum est q.a diversitatem radicalem importat; sd implicat ejusmodi diversi-
tatem, et ab inferioribus esse perfecte praecisum: ergo. Probo min: implicat ab inferiori
ens praecisum simp.r, ea dum essentialiter supra sumeratur; sd ens diversitatem radi-
calem includens inferiora sinet actu essentialiter supra: ergo. Probo min: inferiora
essentialiter supra radicaliter sicut aptitudinaliter seu diversa solummodo ergo. Neq.a
legt.a est nq diversitas radicalis eo ipso differtiarum est effectum formis; quare proba
ant.o inferiora essentialia supra radicaliter sunt differendi subintrantia; ro verba
in definia posita ni significat actum sd aptitudinem: vera solutio est: ergo. Alias impug-
nata solutio: ens praecisum rad.e n est in qua actu inferiora veniunt, utpote quod actu
n est in illis; sd nihilom.s a radice veniendi nequaquam praecindit: ergo a similibus etsi so-
lum inferiora aptitudinalia dicat n propterea praecindet ab illis //

ARGVTA SOLVTO

§. III.

Arguit 2º quoniã adest similitudo realis ꝓuenientiaue pluriũ in aliqua perfectione optime valet eq̃modõ xãõ ab illi obº perfecte praecendi; ꝓuenientia siquidem pluriũ est fydamẽ abstractiuũ perfectõ, recurrẽs sup xãõ aporis, subtº etiq̃ et animalis ad pluriũ inquib. realiter sit praecendẽs simpr; at inter ẽntia particularia, vo. Dei inter se Creaturaq, subiectaq, et accidens est ꝓuenientia seu similitudo inesse, ol ẽntis xãõ, ut necessabile est tpc qa inter Dei et Creaturaq differa nõ adest, quã inter Dei et nõ ẽns adnoramus, quae omnimoda est atq; nulla ꝓuenientia ꝓpatiens, ay qa ay esse Dei minime Creaturae participem per identitatem, per similitudinem et imitationẽm illud participare dicendy est, proindeq; quod in illo aliqualis est ꝓuenientia seu similitudo inesse, ol ẽntis xãõ; ꝑ ea haec quã optime potest ab inferioribº praecendi simpr. Majorem docere videa Dⁿ Thomº opº quinqº 110 sepr. inquiens: quod licet plura recydy quod plura nõ sicuteq; uny inty; tamen plura secydy quod similia uny inty dicuntur, min est euidens et ꝓbq. lepr. 11

Ad 1ũmo ad axgmãy respº. dutg. do may: quoniã adest mutua similitudo realis permisto may, nõ mutua, nego may, et dutg. min; inta Dey et Creaturaq subiectaq, et accidens optat similitudo nõ mutua, ꝛcedo min; mutua, nego min, et ꝛeq. Deceptus praecunctus simpr et unus perfecte abs participatorib. ipsy aequé debet esse ꝓuenientia, ut ola dere uny omnino dicatur inea et insupr participatus ab ab. abiq. aliquo dependa respectu in eodem, inquo est fortis mutua similitudo, qua uia Hominem et equy occurrit, et uicissim per fectiq fydat ol simpr talem. Praeter hãc est alia similitudo nempe nõ mutua, quã Dⁿ Thomˢ pa pte qa quaest. art. qº ad certũ Deiẽna apponit et Creaturaq et ꝛeq. mutuo subiectaq et accidens inquiens: ad quartũ dicendy, quod licet aliquomodo ꝛcedatur quod Creatura sit similis Deo, nullo tamen modo ꝛcedendy est quod Deus Creaturae sit similis; qa ut dicit Dionys. capº nono de diuinis nominib. in hijs quiq unius ordinis sunt ꝛceptia mutua similitudo, nõ autem in causa et causato; dicitur enim quod imago sit similis homini sed non ꝛverso, et similiter dici potest aliquomodo quod Creatura sit similis Deo nameñ quod Deus creatura sit similis. 11

Sane xãõ Sti Doctis Dei inter et Creaturaq subiectaq et accidens nullaq similitudinem ꝓuenientiã, et ratiõnem, quod Deus et Creatura se habeant ut effectus et causa diuersi ordinis, de quibº diuersimode dicitur perfectio similitudinem fydas omni proprietate excellentiore modo de causa, de effectu uero nisi cy dependa ꝛespectu aliquo ol ordine huius ad causaq, quã quidem xãõ inta subiectaq et accidens mutuo est etiq, utriusq; enim in diuerso ordine est: insuperq; xãõ ẽntis de accidenti in dicitur ad iq; ordine suii respectu ad subiectaq, ut ex ejus definitõe colligitur: igitur inesse, ol ẽntis xãõ nec Deus Creaturae, nec accidens subae similis est, quapropter ẽntia accidentaq similitudo incapax est praecisẽm perfectaq fydare, quadrel fydamẽ similitudinis usquaq ꝓpriata aequé ꝓuenientia etiq. 11

Ad 2ũm quã uelit argmãm solet occurrere sed do may inter de similitudine ol ꝓuenientia perfecta, seu pura, secus de impura, seu imperfecta, et sub eadem distinctiõe negº min, cy ꝛeqa; fydamẽ enim unicy abstractiuũ perfectõ nõ qualiscyq; similitudo, aut ꝓuenientia, sed pura ol simpr; collis in communi ex operatoribº ex qua quidem omnino similes species unius generis habent; secydy quod in illo ꝛmunicaq; audiri quippe o.ó. visio, auditus sensato siue de homine, siue ab equo proueniet ejusdem et omnino ratiõis, ut pote quae idem obiy formale etiq. precise respectu

hoc idem Sycamey assignat D.s Thom.s loco arg.to sic prosequens authoritatem xellaq. ex ido cy intus hoem aprehendit et Asinum inquey veniyt in una operatione, scilicet sensitiua, unico intu aphendit: quasi volens sibi n aliyd quq in opere toq, et consimilitudine puta praecisionem perfectq figurati, et maxime in similitudine principioy illaxy adinuicem, quae utrq; mixta dimultitudine est, sicut quq vestiti intra subiectq et accidens, et innata utriusq; equitantis nempe duersas, quales exposcyt utrq; soly permitti; quapropter abhinc negamus xaem ens praeciendi posse simp.r sicut ab hoc animal praecindi valet et equus.// Atquyt 2.o ens quodcunque alius praecindi simp.r valet a omni ea quod ipsum ad essentiq n attinet, sd equimodi sunt entia differt.a quocyq.t: xgo. Min probatur: posito quod ad ens essentiq differt.a pertanent ejus de quocyq.e praedicarent ens, hoc praedicamenta similiter; sd hoc verum negamus; alias de subiecta vere dicerent esse ens in alio et ens per se de accidente, quod nullus somniauit hucusq.e xgo. Suadetur may, de quocyq.e praedicatur ens, et ejus essent.a praedicari debet; utrq.e quia ens plusquq ejus essent.a n est, et cy ea vere tribuitur dicitur; si xgo accidens pertinet ad entia essentiq, eis et differt.a de quocyq.e ex adcaret ens, hoc praedicamenta similiter. Explicatur: de subiecta vere affirmata quod est ens: xgo et essent.a entis, ut de subiecta n nisi falso accidens verificari potest: xgo q.a hoc ad entia essentiq nullatenus pertinet. Discursu hic sfamus apparet regula supra data et recepta omnino, nempe cy quidpiq de quoppiq vere subiecto praedicatur, quq dicuntur de praedicato etiq de subiecto dicyt: nihilom.s sfirmata et argumy: q.a animal est ens vivens sensibile de quoquq verificem illud et hoc praedicatur xgo a simili.//

En argumy adversarioy penitimu, sd quod prius, ac nos si n magis prius patitur urget tum analogiq scilicet ex praecisione omn.i talis pertia quae essentialis diversitate cpiq ens, vbi ens opus est dicari cpientia ejusmodi adentitas essentiae spectare, quo posito sic impios argmu reflectitur de quocuq.e praedicabile ens et ejus essentiq praedicari debet; sd cpientia diversitatis de entis essentiae est xgo. sd ens praedicatur de subiecta; de hac igitur diversitatis differentia, et cpientia praedicatum simulatq; subiectq.e inalienabile exit ens cpiens et cpiens, quo nihil absurdius. Jesuitas n minus urget obiectas praecisiones negantes, videlicet animal et differentia, obiectas praeciendi et seq.r illas acu tangere asserentes, idemnum enim hunc impios fit argmu; n sunt dicta de quocuq.e praedicatur animal quicquid tangat actu, ejus et differentia praedicari debent; de homine irrationalitas et rationalitas de quolibet bruto.//

Dicitur ad argmu resp.o sed.o may et neo.o min; ad probationem nego may et hujus ant.s probatur dupl.o. de quocuq.e praedicatur ens ejus praedicari debet essent.a seu diei cpiens sed ens ad cpiendum implicite sed dupl.o. inadaequate, sed non ant.r adaequate, nego ant.s et seq. Quia vis univoca ratio veluti una et simp.r eadem de omn.s inferiorib.s et singulis adaequate secundum cpliciti et implicite verificari debeat; tamen analoga qua ratio est proportionalis una secundi quidet cpiens, implicite vero diversa simp.r seu multiplex, de nullo inferiori secundum adaequatum implicitum affirmari unq; valet, sd soly secundum essentiae partem implicita a subio permittit; in aliis enim analoga sut praedicata, qualia permutamus a subiis; unde ratio animis entis analoga sit de nulla differita dici debet penes vos implicite, sd secundum partem differt.s non-

ence de qua predicam: ergo subie.a predicata debent ita ut nõ pro parte malitie eadem, quare illa cũ accidena secundũ quid solũmodo veniat, ideoq. taqua predicatu implicite ttinet perfectiõ exprop.o sicpau excludẽte malitiam, relaquas et differtias, quas quidem ttinet etiã, attamen ut quid subie.e repugnãs; quapropter ipsa ñ declarat, id sola perficias, quod sola venit illi. //

Ad 2.am applicatam eadem est applicãda doctrina; et enim regula illa in univocis, qua secundũ implicãy et explicite simul adequate dicta, solũmodo teneat, nunmevero in analogis. Ad 3.tiam dico ens ut ant: neq. veq. Ple. mal nãq. predicatu univocu est nullã diversitatem importãs forte nec pro epp.to nec pro imp.to quare ñ est cur nequeat de subto affirmare quod pertinet ad ipsius essentiã; ens vero analogu est volũ proportionalium unũ, et diversũ simp.r prout dq. exponit inequalitatem de inferiorib.s dici, de subie.a nempe taqua ens perse, de accidena tanquã ens malio vl quod idem est secundũ implicitam inadequatã unicuiq. veniens. Replicabis: ens ut analogũ est diversũ simp.r et ttinẽs actu differtias per se et in alio; sed ut analogũ de subie.a predicatur forte: de hac ergo in simili predicate malietas simul nequeũ dici. Ergo vl ens dũ sic predicatur malietatem includat vl ñ. si primũ, hoc debet etiã applicari subie.o; si secundũ, ergo tyc ab malietate prescindet simp.r //

Ad replicã negamus, et man, nego vseq. Ad id quo replica urgetur, vsque ens, dũ de subie.a dicitur etiã malietatem includere, nego simulia vseq; de subie.a enim solũ predicatur quod implicite ttinet in ente eatqua illi veniens juxta regulã pro analogis datã; ñ autem quod subie.a repugnat, cujusmodi est malietas, dis et differt.a prout perfectionem, qua sola propriet.a predicatur de ipsa, atq. dũ ens predicatur ttinetur in eo taqua res predicata; illq. vero ut dictum duximus pacto ad predicatem analogã. Insurges: ergo ens de subie.o, taqua ens per se, predicatur simp.r ab accidena diversũ; sed ens ut ab accidenti diversũ illud ttinet; immo excludit a proprio aspectu; ergo in illa predicãe dis differtias ñ claudit. Disto.o vseq.o rgquq ens per se pro epp.to nego vseq; pro implicito subdo.o: ut taqua significatur solã perfectionem in ente se habere taqua rem predicata vsedo: nullã alia differtiã preter perfectionem ens ttinere, nego vseq, et vsena subaucta, vseq.o enea deducty dato.o: alias differtias ñ tenet secundũ expressã vsedo, secundũ implicitã subdo.o, secundũ adequatã implicitã nego, inadequatã vsedo. //

Ens de subie.a dũ predicatur velut predicatũ analogũ, de cujus ratõe diversitas est simp.r talis, se habet, ut tale differtias dis diversitatem causãtes nequeat ñ ttinere; ñ secundũ expressã, penes quod nullã exprimit diversitatem, et indiscriminatam dib.s inferiorib.s venit, sed pro implicito quod per dis differtias ttinetur simul, adequate sumpti delucet, et inadequate per qualibet seorsim accepta: unde est, quod ens in illa predicãe necdũ perfectionem implicitã est inadequatã ipsius, sed etiã accidens alias et implicat differtias hac distinctas, quod ttinet perfectionem solã ut rem predicatã, quod hac subie.a solã, reliquas autem ut repugnantes eidem, et ens ttinentes analogũ, diversã sui esse dicere, quod ens dei implicite differtias includit taqua expacias ad analogiam, ñ vero quod una includat malia invicem enim excludit se esse, quin exinde liceat inferre ens ut de subie.a forte dictum, q.a perfectionem includit, implicite solũ tanquã rem predicatã ab malietate prescindi: tunc enim predicãe superiorius nec analogi

esset, sd equalis de equali. nec ut analogū illud, dicebatur q.d incipio non videri sum simp.r //

Instatur: ergo ens de subst.a predicat minime dicitur accidens stanti in illo: ergo actus applicās ens ad substantiā ipsi ab accidenti praecindit simp.r Hoc nega.r probatur: actus applicās ens ad substantiam, capit ens quod applicat, quin sic prius aliquomodo accidens; sd actus ita se habens substantiā ab accidenti praescindit simp.r ergo. May ergo certa videtur quod ens accidy quod applicatur subst.ae obiectum actus praecise, vel secundū quod subst.a venit penes implicitum, nō aliud quam destinctū ab hac, ut est accidens, et per actum solū capitur eius obiectum. Replica huius solutionem propriā desiderari, et ab Ruchoub.s diligenter quaesivi, sd nō inveni; nihilom.s resp.t pro nega.a nega.o secundā, et huius probatio dicto.o may: quin capiat aliquomodo accidens in recto, concedo may, in obliquo, nego may, et similiter distincta min nego cons.a In hac praedicatione subst.a est ens significatur ens et equidem ung.m cy accidentia proportionata subst.ae; hic enim sensus est, propriis analogorum; unde de quolibet inferiori praedicata scorsum praedicatū analogum omnia notet necessum est tamquā terminos proportionis, quam servat in praedicatis, omnia sigillatim solū proportionaliter veniunt in ipso, cui ut subsint invicem etiam propter nequeunt in se connotare, quare cum ens applicatur subst.ae cum eo quod huic applicatur, accidens simul pro implicito et in obliquo debet ignorari, sive tāquam connotata, quae de subto nō dicitur, ergo ipse repugnat, ergo solū ut stringens se habet modum superioritatis analogi, cui modus de subto in praedicatis. //

Arguunt 3o.

repugnat ens intrinsece per oppositam differentiam ad ens quod eius differt ad essentialem repetitum ipsius pertinere, utrumque autem oppositum sunt ens se differre per se, et in alio, ase, et ab alio: ergo secundū rectam optime potest ens ab his perfecte praescindi. 2o. posteriora in ingredita essentia priorum, sd entis differentiae posteriores sunt ipso; quapropter ab illo ad nullā differentiā determinate cogit valet affirmatio: ergo. May videtur indub.r prius enim ut vale haud capi valet nisi ut stetur pro priori ad posteriorum accessum: min nō minus certa videtur, ergo seq.a leo.s est. 3o. nulla differentia dividens pertinet ad essentiā divisi ut patet in rationali, irrationali dividentib.s animal: sd differentiae dividunt ens: ergo //

Ad argum negando.

etenim praedicatū analogum utpote idem secundum quid et diversum simp.r necessario debet per opposita, vel diversa stetur, nec alter diversitas ejus vel multiplicitas perceptibilis est. Ad secundum dicitur ens pro eppio dicitur esse prius differens ejus, et etiam superius, secus pro implicito, unde solū potest evinci differentias de entis accepto pro exposito nō esse, quoniam sparitur quod ad ejus acceptā pertinēat implicitum et hac priorum seu superiorum sat ung.s est ut ab ente ad aliquod inferius determinate affirmative cogi nō valeat, ut in aequivocis accidit, quae nec superiora simp.r sunt, nec priora, sd pro exposito tantummodo, et tamen nō valet est Canis: animal rationabile. Ad textum concedo may de univoco diviso inclā, secus de analogo, et dico.o min: dividunt ens improp.e per solā additionem voce exteriori, concedo min; dividunt prop.e seu per additionem formalis et qualitatis existentes, nego min, et seq. Solito stat exclusis q.e p.a ubi videtur potest applicanda doctrina. //

Arguunt 4o. circa accepta eundem repugnare inter esse dubium et certum, siquidem scien.a ins-

paribus opinio et versus eam obij; sed ex experientia certum scim⁹ et certo quę pluues ente
aliquid ens, et dubitam⁹ an sit subiect⁹ vel accidens exempl⁹ q.ª en dubiū et sibi quęrentem
ens ente; dubitauit tamen Durand⁹ utrum subiect⁹ vel accidens esset; simulatq; anima ponens
sis. Lucius q.ª nemo vacuum ens negauit, et sub dubio posuit esse suum animę spiritum substan-
tiam an vnum accidentia supraddita illi: ergo. Disq.ª maj: cui accepta eundem penes ex-
premidem eandem, excedo maj; secundū diuersas, nego maj, et cetera mīa, nego seq. Ens a
differtijs exprimitur procul dub.º distinctū et hac distinctio sat est ut inter alios sit certus
de illius accepta simil et dubius de differtijs, vt nāq; ipsius expressę, claręve, suę descriptę
valet ens apparere sub accepta munita; sub particulari autem ostense dubitat. ¶

Huc porro

Ens accepta secundū expressū ens certū agnoscit. at de dub.º differt.ª vero in confuso solū-
modo, nulla de articulate vel dilucet et secundū proprium expressum; unde nequit inferri aliqu-
is differentiarum, et ens esse accepta plusquā exprimitis distinctos, super et accipitabilis
simp.r posse prascindi; exprimit enim similia certum esse indum de definito, cum de ni-
hilem ignorat, aqua de finito simp.r nequit prascindi, quin et utriusq.ª accepta sit
plusquā exprimitis distincta. Sed quid moramur? nonne aduersarij docent entis
accepta a reali et rationis prascindi nequire, et tamen quia plurimis certi sumus de eoqu-
od aliquid est ens, eatenus a denominādo eo. cum dubitam⁹ vtrum ens reale sit vel rationis.

CAP. IIII.

DE PROPRIETATIBVS ENTIS.

VT certum præmittam⁹ ens aliquas proprietates habere nomines
et attributa exprimitare debet quorum quidam nostrorum Meta-
phi.ci adstruunt impossibile quod demonstrare opus est, sibile sit, in nu-
mero autem eorum aliquot est dubium, sunt enumerati quin-
q.ª res, videlicet, verum, bonū, aliquid, unum, sunt qui tres ne-
cessarios addunt verum nempe bonū, et unum. nos vero primū
ex quinq.ª prafatis dubitat excludem⁹. quilibet nāq; proprietas entis ut talis dicatur aliquid ipsi superadditum debet;
saltem expressio distincta, quod res nō habet, siquidem
essentiaq; aut quidditatē ut inse est aliquo exprimit bene vero aliquid significat
ens ut ab alio diuersum, unde inquit D.s Thom.ª q.ª p.ª de verit.ª art.º p.º dicitur
aliquid quasi aliud quid. De tribus alijs agendum est infra; interea, quatuor
additas ad rationem veri passionis exactas imaginem designatiuas; p.ª est, quod ali-
quid sit, et seq.ª aliquod ens; nā entis enim nulla sunt passiones. secunda, quod
de subito vel essentia verum dicatur; tert.ª quod ab essentia cuius est passio ejus nāq
rei distinguatur, vel virtualiter saltem: quarta, quod subtum de ipsius nō sit essen-
tialis ratio; nec e contrario. Nihilom.ª haud ides additas tractatas simul putato esse
in oi propria passione observandas; proprietates enim sunt alia reales, quę nempe
realiter ab essentia demanant et per actū influxū causarum, ideoq.ª reale aliquid af-
ferunt illi, et isce ides simul debent procul dubio secludere; alia notionales dicuntur, quod
nihil realiter supradditum essentia nec ab ea realiter plusquā sunt expressive distincta.

enim quę

ut a cubita Diuina quib⁹ profecto officit vera ꝛ dicto assonata, sicut et quarta dūmodo innuat veras partes in eadem nāa ut subto omunicare nequire, ni vel significet totum de hac dicte exprimi per illa ut explicatu essentia subta accep huius proprii exponentis //

Ista sane quarta dicto intelligi debet, et vera ꝛ necessa- eo modo ꝛ cub⁹ explicatis passio⁹, quo porro nihil est obstat quos vere propr- ietates attribuamus ens; q̄libet enim ex dictis ipsū diversimode exprimit, vide gantis ut unum significās ens indolsū inse, vl affirmative cū ordine ad cetera diversa sicut aliquid, verū, et bonū, et hoc sat ung⁹ est ut quodāmodo in ente .scipiatur fundata, seu radicata, vl ad ipsū secute, sicut in nāa divina attri- buta intelliguntur ipsius, eodemq⁹ modo demōstrentur de pro; siquidem prius frequen- tius illud p̄ens ꝛcepit explicatū intellus intelligi, quā penes explicatū verū, vl quod- vis ejusmodi adhocq⁹ n̄ perveniat nisi per illud, ex quo prius ꝛcepto arg⁹ de solū col- ligit ꝛ̄o subto ꝛcepti explicatū verū etiā necess⁹ operetur, quasi ens apprehendens p- lūm hujus radicem. His praesupponitis superest quid sit verum, bonum, et unum ex pendens quare sit de vero

DE VERO. §. I.

Duplex apud authores distinguitur veritas, alia formalis dicta in repraesent⁹ etiam et veritas signalis, quā in formalitate signalis cū obto resultat, vl ipsa quod obtum vase habeat sibi repraesentata per actū. alia, trāscendentalis, quam n̄ uno modo explicant dēs ut apud Eminent⁹ Card⁹ de Aguirre disp⁹ secunda metaph⁹ sec⁹ quarta potest videri, nos vero cum ipso in eo assistere dicimus quod qualibet res n̄ fictitie sō vere idest quod realiter est cum aliqua tamen con- notatōe ad potentiā intellectivā: unde modo quo dicitur verus Deus, qui falsus, sive ficticius n̄ est, sic verum dicitur ens, quod nec fictum est nec fingens, addituō aliquam importare notatōem ad potentiā intellectivā, quippe verum ens quodlibet quatenus tale desuper vera existimatōem apposcit formari: sic q⁹ pa de verit⁹ ax⁹ 5⁹. verum trāscendentale Mag⁹. Ang⁹ explicat: res naturalis in quit mtr duos ordines ostendit secundū adequatōem ad divinum⁹ dictum vera; secundum enim adequatōem ad intlum divorū dicitur vera quatenus implet id ad quod est ordinata per illum, ut pa- tet per Anselmum lib⁹. de vero:: secundū autem adequatōem ad intlum humanū res dicitur vera in quantū est nota de se veram existimatōem formare, Veritas formalis n̄ est entis proprietas, sō trāscendentalis modo explicato quae supperaddit ad ens con- notatōem ad intlum //

DE BONO §. II.

Bonū quoad presens attinet in absolutū est res desiderij est praecipua divisio primo modo quidquid in sua esse perfecto et bonū censetur, et dicitur vere autem ultra indolem perfectionis in subto repertā, et enim essentialis perfectio existens nec quod rei nihil desit ad sui essentiā exactū, bonum essentiale denominatqd sōl soly trāscendens est; integralis vero, qua gaudet subtum, cui ex partib⁹ integrāb⁹ po- sitis, quales in homine sunt manus, pedes, brachia, caput et cetera, nulla nec mem- ma deficiū, sibi debitā proportionem servantibus, bonum integrale dicitur sicut accidē- tale accidentalis perfectio tunc exstans, cum rem omittat aut nullo deficiente accidē- tia ipsi perfectionem aliquā afferunt. Respectivū dicitur bonum, secundū quod est ob- tum appetibile, q⁹ sibi bonum, et agnitum. Bonum bonitate ab. ima essentiali indi-

cet abrdub.° cy ẽnte vertia, sõ nihil superadda ad aliud utpote quod ẽns inordie ad se, velut est si se tg tymodo explicat, ideoq.ꝫ potius ut quidditas ẽntis se habet, quã q ut proprietas, vl quasi proprietas ejus, respectiue vero, quod respecty exgscen dentalem ad volutatem pręsefert, cy respecty ejusmodi superaddita ad ens, nihil pro fecto deficit ut proprietatis ratẽm vendicet sibi: hanc sibi vult D.s Thom.s q.ꝫ p.ª de ve ritate artᵒ p.º inquiens. ens vl explicata per ouenientiã ad potentiã gnoscitiuã, et hoc facit verum, vl per ouenientiã ad appetitum, et hoc facit bonum, ep quib.s si cut de vero locuti sumus, de bono ꝓhibeo pbandy est: verum ẽntis proprietatem sta tuimus, quatenꝰ epprimit ordinem ẽntis ad intlum practicum diuinum et simulꝫ de cimus bonu, secundu quod ordinem explicat ad voluptatem diuinã, cui etiã nulli affe rat utilitatem placentiã utiq.ꝫ affert juxta illud: quasi placens sibi in operib.º ma nuũ suarũ //

ℭ. VNO §. III

Vnitas indiuisionem significat, et unu aliud nõ sonat quã indiuisu; unde perinde se habet ens unu ac ens indiuisu in se; ut unu ergo aliter exprimitꝫ ens, ac per expressiuã negatiue, et per unitatem aliquã ipsi superaddi proculdo. ocipitur videlicet indiuisionem negatiue, qua propria hoc in sensu passio ẽntis communiter dicit apud Authores, quibus nõ ꝓpositũ similem indiuisionem videri ostendere plu res, nqq.ꝫ mecq negatem esse tuentur; immerito tamen, stante enim quod est pro prietas ẽntis aliquid necessu est, sit etiã idem positiue, licet negatiue explicatum: videantur doctores pro vera passiõe obseruãda, p.ª præcipue, qui omnes admittẽtes quo nulli prædicatu oppositu ẽnti, vel cuilibet alteri, huic tãquã proprium in quarto modo conuenire valet: est ergo indiuisio quid positiuu negatiue explicatu idemmet cy ẽnte, et abeo solu expressiue distinctu, quemadmodu immutabilitas, immensitas, et immaterialitas, quæ reperiuntur in Deo, positiua prædicata dicunt, licet ob permixtã eorum terminis negatiuis omnitudinem explicentur //

Inquires quodnã sit unitas indiuidualis principij intrinseci, cuius quod in memoriã sunt reuocanda, quæ in 1.ª dist.ª tract.ª 1.ª q.ª 1.ª sed.ª 2.ª ad 2.º p.º supr uniuersale et accepimus b.º quisquis b.º suppositu, pro unitate individuali intelligim.º eam unde quilibet res hꝫ esse habet de terminatꝫ, et ab alia re individua, quacunq.ꝫ sit, ejusdem speciei, aliue ersa distincta aut incapax reddita multiplicatiõis in plura ejusdem nominis et rei essentia: unitas hæc singularis est, et numerica dicta, q.ª singulare astruit et unum numero, et fo, tras illa, quæ ultimo inesse talis indiuidui astruit indiuisionem vocata indiuiduatio, singularitas differt.ª numerica, atq.ꝫ item hæcceitas, q.ª per illã hæc reddit apta quarum enim ego quodnã sit principiu singulare, varijs Petrus exempli g.ª hic nos, singularis, et similiter nõ sit sortito de principio accidentali et ꝓbabiliori de causis efficiens videlicet atq.ꝫ finali &, nõ est rem qui dubitet quin individuatio causata ab ijsdem principijs a quib.s orta atq.ꝫ apti ori dependet individui productio, gigi et multiplicatio quo ad singulare. // Ens quidẽ nostrũ est quamlibet rem per propriũ ẽntitatem sin gularem et individuũ astruere realiter, per quam et sũum principiũ quo fortiũ innuens. ẽn titatem vocamus apponit: unde enim est unu quodlibet ens singulare, unde est ens, pro portionali siquidem modo ac ens transcendens est verum et bonum, undeq.ꝫ unu transcendenta le unitate Petrus unde ens verum, et bonum est, et unu quid debet esse; nõ autem per aliam entitatem et peregrinã est ens, nec verum, nec bonum, sed sane per propriã quã identificat. unde deducit nõ ab alio Petru individuatiuu principiũ quã a reali sui entitate verum, ac

bonitãe & ab hũ hoc indiuiduũ oratui. Deinde q.ª quodcuq.ᵉ aliud assumeta primũ indiuiduatis principiũ unde tqquq ex primeua radice oriatur, q iod ens, hoc potius quq aliud sit, scipso, & per sui entitatẽ indiuiduet necessitatẽ? enim xaĉ Ens alterius hoc habet, jam primũ principiũ illud exit et in hũc? nitiũ abiberimus; cui ego pariter alia quq inconcussa dicta scipsis enq indubitata exunt.?//

Metaphicq individuationem dicta ostendq sumoyt per essentialia cujusq. rei praedicata, enq ex physica, quq applic.do metaphicæ physicis possit modo stantiũs. Petry ordiuer physice hoc esse inquirendũ per realem physicq unionem inse, id est per corporis cum sua collocationem et animæ; item corpus per eius dispositionem physicq partiũ esse indiuisiũ inse, et per aseq.s hoc, simultim partem per ipsius respectum q collectionem physicq partiũ individuam totius, et sic de alijs usq.ᵉ dũ perueniat ad prima constitutiua, quæ esse simplicia sunt, idcoq.ᵉ de illis idem cũ proposito dicendũ, ac de anima rationali, quæ indiuiduũ est hoc, hanc determinatã, seu pars per se nequidem essentialiter praedicatoria suiipsius. Tam ergo imperfectus existens et ad materiã quam ad formã indiuiduq existatur; in Petro enim sicut materia, per se est hæc, pariter et forma potest esse, cũ utraq.ᵉ secundũ propriũ esse per aequalitatem? Petens sit, nec obstat munus, primũ subiectũ hoc in materia, ut pote quod etiq. venit materia ut sic.//

Si vero quæratur ad quid tam Thomistæ unde inquirunt quidditas reddatur hoc? sed ad scitũ et alia accidentia, accidens aeternũ, circumscriptiuæ temporis de his vtrũ eadem interrogatio redditur, et si dicat quidditatem individuari seipsa, vendemam ergo illi hoc privilegij praeformata praemat.ª pro alijs, prout quq quæ sicut quantitas ut individua reddatur nõ egeat alio principio realiter abeuntibus ipsius dictum? ita et quilibet entitas absq.ᵉ alterius juramento exit seipsa individua, ut hæc demum pro completo habeto nec materiq quidditate signatq, nec quatitatem secula, nec accid.ᵒ aliũ plusquq extrinsecũ esse individuationis principiũ, sive veluti signa per quq Petry hoc esse indiuiduũ cognoscim.ᵒ quod esse principium dicitur quoad sensum, utquod nos; nõ vero rei in seipsa, et ita exponi possit authoritates quascũq.ᵉ D.ⁱ Aug.ⁱ valde firmiter ad doctrinã et mentem ipsius, quã aperui op.ᵒ cuj.ᵒ sec.ᵒ cap.ᵗ vers.ᵒ inquiens: cũ forma recipitur in materia fit aliquid existens in genere substãtiæ et ultimo opteq habens radicem individui in substãtia sõ nõ fit hic et nyc demonstrabile sine dimensionibus determinatis et certis, quas habere necesse est; et ideo dicitur quod mat.ª sub certas dimensiones est causa individuationis, nõ quod dimensiones causent individuum, sed quia per dimensiones certas demonstratum individuum hic et nyc, sicut per signum proprium individui, et inseparabile.//

CAP. V.

DE PRINCIPIJS COGNITIONIS ENTIS ET EXISTENTIÆ

In duplici differẽa sunt entis principia, alia, quæ ipsi existentiq communiq, alia cognitionis, quæ sive intellectus nostrq nos docuit, et primo de his quæ sunt axiomata quædq per se nota, seu clara adeo ut mediocri sola attentione, et examinatu penetratione prohabita assensum evidentem. et firmum eorum intellectus ulteriori probatione nõ egeat aliquo

ve uti aliquatenus nec ullus dubitat. Ipsorum unquq sexio dubitare, nutarevе posse suppono sui ostensione. Ducuq ignorendi principia ol ignoris, quod ovia quaecunq ignoramus necessaria quidq inepte ducuntur ex ipsis et nisi per illa ignorare possumus: quare ordinem et expositionem eorum metaphicus quaerere debet utpote metaphica propria principia, quodnq sit primum ordiricet exq. caetera profluunt, quanquam et hinc et qualiter intelligenda sit.

Itaq. primum principiu et caeterorum origo in quod ol haec resolvunt hoc judicio esse: impossibile est idem simul esse et non esse, ubi idem intelligo secundq idem, quo sensu impossibile solu judicat quod simul sit et non sit: simul pariter significat ac temporis eadem instanti in aequi praesenti, ad futurum aut praeteritum, hocne quippe praetiuiu aliquando fuit praesens et futurum aut praeteritum erit, quare non est ratio debis quemadmodu enim impossibile est idem de praesenti simul esse et non esse, etiq idem aliquo instanti ex praeteritis simul fuisse et non fuisse, et ex futuris fore, ac non fore: ita intra temporis calle intelligitur instans quod indivisibile sit secundq durationem, quodve prorsus careat omni extensione, et in illo assignari non possit primum, aut postremum, nec intrinseca, nec extrinseca, desit ita ut ense durationem habeat ut cuius puncto solo respondere adaequate extrinseco termino alicui rei q durationem habenti quantulibet minimam.//

Ergo principii illud sic intiu adeo per se patet, ol sui evidentiq, ut certitudinem ingerat ut nullo evidentiori, aut priori se alio medio demonstrari valeat, assensuiq praesertim ut dictum; nullo quippe interveniente medio, ex quo ratio possit ostendi, per quq impossibile est idem simul esse, et non esse: eande immediate deducta is eadem quodlibet est, vel non est quod etiq intelligi debet pro eodem instanti praesenti, praeterito, sive futuro, nempe sic quodlibet erit aut non erit, quodlibet fuit, ol non fuit: hocce principiu quodqmodo praecedenti simplicius est, utpote paucioribus terminis constans, sed eo nullatenus prius, ut quibusdq videtur; siquidem per illud ostendi possit deducendo ad unumquiq: si non est verq quodlibet esse, vel disjunctive non esse, sequitur idem posse simul esse et non esse, quod est impossibile.//

Hinc hoc alterum principiu exoriens de eodem secundq idem nequit vera simul esse affirmatio et negatio; nqq. vera est affirmatio, quatenus respondens affirmata sicut affirmata se habet, et vera negatio dicetur non esse, sicut non esse dicitur, unde si negatio, et affirmatio verq simul essent de eodem secundq idem, sequeretur idem simul esse, et non esse. Huc accedit satis vulgatu aphoma illud: duo contradictoria simul vera esse non possunt, et in id etiq resolvitur geminum forma syllogistica in communes dictum principium: dici de omni dici de nullo: quae sunt idem cum uno tertio idem sunt inter se: ex supra expo. supradicto principio hoc aliud infertur, quidquid est quidditative est necesse est esse; eodem modo exoritur: negatio negationis non datur, eo quod negatio esse alicujus oppositi negat, non esse autem solu opponitur enti. Haec sunt principia quibus canquq luculentius clarissimis mens illustrata sese ad ulteriora veritatis indagandas accingit.//

Essendi principia seu existentiae sunt causae unde esse quod habet ens, accipit scilicet ens extra quod absolute necessario est, ut nunquq fuerit, si alius ipsi non communicaret esse et hanc aliquatenus notitiq praelibatq judico, demceps ut dicenda facilius penetrentur: pauca tamen subjiciq; quippe de causis in physica singuq in proprio loco copiose tractandis sumus; quae causa dicitur quidquid aliquomodo ut aliud existat, occasionem praebet, ol hujus in productione utcunq. intervenit, tametsi ipsi existentiq non communicet, id esse loquendo causae nomine intelligimus. principiu autem aliud vero se influens, ol cu Dō. Thom. ex cujus ore sequitur esse alterius: ie aliud ostendit effectu causa saltem numero singulariq.

hoc dumtaxat; dicitur per se influere, una pura actus discernatur, que nyquq in effectu influit, ad actum influentie preparare habet, disponere, vl ad causandu actum applicare, unde requisitu necessariu adhuc et nunc causandu nuncupatur, minime causa propie talis: ejusmodi est admotio ignis ad obluendu obicis remotio adjacendu aliquid.

Causa multiplex species est ad quarum autem reducatur ordinem, eadem precipua diuisio ejus fit in materialem, formalem, efficientem et finalem. Causq materialem dicimus subtu, quodlibet sit, subsistentiu, et receptiu esse cujusvis subsistentis vl accidentalis illi inhaerentis informatis, unde denominatis ipsu, quod si ceteris recipiat illud physice quoddq modo specifico, vera causa materialis erit; secus si tantu penes modu nostru rapiendi ut in quibusvis accidat ni re, sd sola ratione distinctis, ex. materiali et formali, quoru illud hoc determinari dicitur et apleri, utrumq vltimu subtu se habere subsceptiu ipsius, quin revera physice utpote idem cu ratione ejusdem hoc, per ipsu determinari dicatur, perfici, siue apleri: hoc et aliud simile subtu metaphicu nominari potest utpote quod hoc solu in sensu differtia, vl perfectione denotata secum physice affert, et proinde percipi intelligi, ceteru recipiens illg. Similiter nomine causae, forius intelligendu venit quidquid subtu indeterminato cui istiusmodi ineo receptu, vl physice tqdam sic ab illo distinctu, vl metaphice et secundu nostru modu capiendi, q. prout sic solummodo idemmodo existens, vl intrinsece ut forma subsequales, et accidentales recipitur in materia, vl extrinsece ut in termino forma respectiue recipi dicimus: sexq da tamen est propensio in applicando rationis ejusmodi causae juxta dicta de materiali //

Ex hac diuisione causa materialis et formalis in physicq et metaphica nobis operosu hau erit intelligere quid potentia physica, quid metaphica, loqa, vl objectiua; quid actus physicus, quid metaphicus, siue de una et altera obtinui; potentia physica (spontaneu loquendo seu receptiua) est capacitas rei subsistentis positiue ad actu excipiendu principium nempe ab illa siue distincta physice; metaphica autem est repugnantia ad quemlibet actu, quem una et eadem metaphica distinctio duxat intercedit: hic actus metaphicus dicitur et ejusmodi metaphica differentia quacuq: sicut ens ejq a pluribus existentia. Causa efficiens idest a quo et per cujus influxu ortu subtu esse quod accipit, vl idaquo p. et prop. effectus ortiu executio: si li p. abstahatur sumatur, solus Deus causa erit efficiens; quare relatiue ad alias causas accipiendu est, quas una primatu tenet, reliqua, a qua inchoatio executionis, mutationis, vl noue adquisitionis proueniat ente; reliquq enim nequam mutandum inchoare, quia nec se nec alias ad esse potest movere, sd ex abillamotu entis //

Causa finalis communiter dicit id cujus gratia siue propter quod aliquid fit; attamen ut ad propositum quod sit prop. causa finalis pernosci debet ut inde bonu aboperetur, alias in hac bonitate sua moueat, invitabit, ibi Deo pergendu aliquiter, quatenus se habens una ceteras causas nominatu solummodo. Causa una aliquq plura requirat, solu autem cabis hic nunc proponere placet quomodo causa praecedat effectu: aliquando causa tempore praecedit effectu, nu enim dis statim causat ac est; in mundanis patet, nq prius quq oriretur equus jq mat. creatura erat, idem in extensecis evenit, siquidem abrahd. primus Pater existit ac Filius: aliquando inquq, sd ni semper res ita se habet, ut spectu est in causis a necessitate agentis, a quq quidem exp. insuper quo sunt vere unq. agunt sic Sol illuminabit exq. posse, et ignis ex dno po est calefacere, proximas ego vl precedentia temporis ex parte causae, cenecessum necessaria nu est ut aliquis agat, et hoc supponimus hic quippe nobis in animo est explicare duntaxat principium nde, vl eorum ne unquq quemodo

ces mentes vernas epteorquege; vnq; prioritas hæc solũ venit causis vt ad b.u
lare ad proprios effectus, vtcõ ofundenda ñ est cũ prioritate temporis seu dura-
tionis qua vacẽm causa ñ exigit; nec item ofundenda cũ prioritate, præcedentiæ loci
ol perfectionis, vl dignitatis, quæ etiã ñ causis venire quq optime potest.//

Nec vlaterea ofydenda est cũ prioritate xaos quæ inter dũ occurrũ ina predica-
ta sola potiãe essentia, quoru unu vnãq; alterius scibile, vt inter Socratẽ et
risibile; Euno verbo, ofydenda ñ est cũ prioritate qua ñ fundat, in munere causali-
tatis realis: quãu nãa prioritas, quq servat quælibet causa realis sic explicata,
independentia ñ mutua unius ab alio tqquq ã causa, et per opportunitas posteriorias
dependentia ñ mutua et coexta; est causa dicitur [illegible] quo vnã nãa, q. hic ab
illa, tqquq aqua accipere dependet, quin invicem [illegible] nãe proxime porenãis
causare ab effectu dependeat generis eiusdem vt causa: independentia vtrãq mu-
tua in munere causæ fydata merito prioritas dicitur, quppe sibi nequit nec
explicari nisi terminis alterutrum significantib. præcedentiq, effectus enim vtpotiis
subsequitur causa et ita: omnia pullulat, narium, vt aut linea, ol sexus essendi pro-
prediãa á causa ad effectum; pullulatio autem, naturas et subsequutio termi-
ni sunt denotãtes præcedentiæ causæ ad effectũ, suæ preexistentiq illius.

Natura
prioritas nycupam [illegible] quoõ nãa dicit ãnascendo vlq. prioritas hæc in
ordine fundatr quo entia ab alijs alia nascẽdo venit. Qua priora nãa sunt in
signo priori dicyur existere, et in posteriori quæ [illegible] exiora, cum tam hæcquq
illa temporis sint eodem instanti, quare ut hæc cõtingit, satore signo prius ac-
texuis effectus est ipse ut a causa dependens, undẽ idem est dicere causq existere
in signo priori ac vltimo ad agendy expediq exercere, et in signo posteriori ac ali-
quid exercere, per mody effectus, vl ab alio produci. Hinc signa ista nãa ñ sunt
aliqua temporis insignia, nec partes alicuius insignis, quippe sibi nequit nec
partiq ejusdem momenti aprehendyq, vlla momenta [illegible] nisi eodẽ insig-
nis; nec sunt aliquod opus xaos, sed quid omnino reale, nq independens ano-
tris sceptib. in eodem instanti est independ. causæ ab effectu, et huius dependẽ.
simul a causa, per quæ munera discernyr signa hæc mente retinere vobis
plurimũ interest, ut facilius quæ dicenda in metaphica sunt, capiatis, quoõ
ñ paxy impedijt locutiones ejusmodi saltẽ in Scholis frequentes.//

CAP. VI. DE ENTE PU-
RE POSSIBILI.

QUoniã acalis est vnq; cognitione, et est potens esse ideo; vere pos-
sibile juxta illud satis omune dictũ: ab actu ad potentiq valet sed.
attamen possibilitas hæc reperit cũ exista ejuncta, puta ñ est prin-
cipiq. De qua loquimur ut indequat tãtillus; qualis nobis est sermo
de pura possibili ab exista ejuncto quodq; actualiter existens ñ
est, sed tãtum rationis existere; veru de nullis est annonãbilis posse
solq in actum exista actens existe, vt de se sibi existentia tribuat,
cui illq de suo ñ habeãt, eaq; proba ñ cernuntur sã cliqua causa ex-

cere potens quod actu existat. Duplex possibilitas est dicenda. 2a. existens. a una, in anima alia seu absoluta, hac nō est aliud quā in anima. a nō repugnantia. prædicatorum essentialiū adesse vel absoluta seu mera cohærentia prædicatorum ipsorum, ad discernendam impossibilitatis in anima. a assistentiam repugnā. a prædicatorum: sic expresse D. Thom. 2. p. a p. te q. 2. sig. 7a quinto arti. 2. cre. inquiens: dicta aliquid possibile vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem q. a prædicatum nō repugnat subo. ut Sortem sedere; impossibile vero q. a prædicatum repugnat subo, ut hoīm esse Asinum. Existens. a possibilitas est ipsa existens. a denominans desumpta ab infinita potent. a res potens producere, quatenus creatura notatur ipsa, veluti qua necessario egens ad existendum //

Hæc possibilitas

litas in recto dicit omnip. a et creatura ut notato, in anima. 3a vero e converso; unde deducitur rei possibilitatem intrinsecā ejus nō repugnā. a prædicatorum reperiendam esse solummodo, ejusmodi autem ab Omnip. a divina, quidquid in divinis vocaverit P. Oviedo res objectas afferens ideo possibiles, q. a Deus ipsas producere potest nullis aliis possibilitatibus agnoscens forsan ob reflexionis efficacy, qua posita, ita cuilibet videtur, per quem nunc omnium non possit explicari; nā si dicerem. s Deum omnipotentem esse q. a potest ea possibilia sua potent. a hoc unq. s recidet eo, Deum esse omnipotentem q. a potest ea, quæ potest; quod prop. e est eo recidere unde sumus profecti, in cuius sede revolvi, ut loco citato docet P. r Arno. s; unq. s longe facilior omnip. a Dei explicatio futura est si dixerimus Deum omnipotentem esse, quod efficere potest quidquid nō repugnat, vel ut D. Thoma q. a potest ea possibilia absolute, quæ inesse possibilia nō dependent a Deo, sed quatenus solum ea possunt existentia accipere: propterea nemo vestrum intelligat nō repugnare Creaturam eandem esse aptam a Divina Potentia in ordine ad productionem illius, sed tripliciter signari, ut a Divina omnipotentia colligimus //

QVÆ VNIGAVDEANT NE CREATVRÆ PURE POSSIBILES SIVE PRIUSQUAM PRODVCANTUR.

AD eo esse aliquo possitive actuali, vel sint purum nihil. §. I.

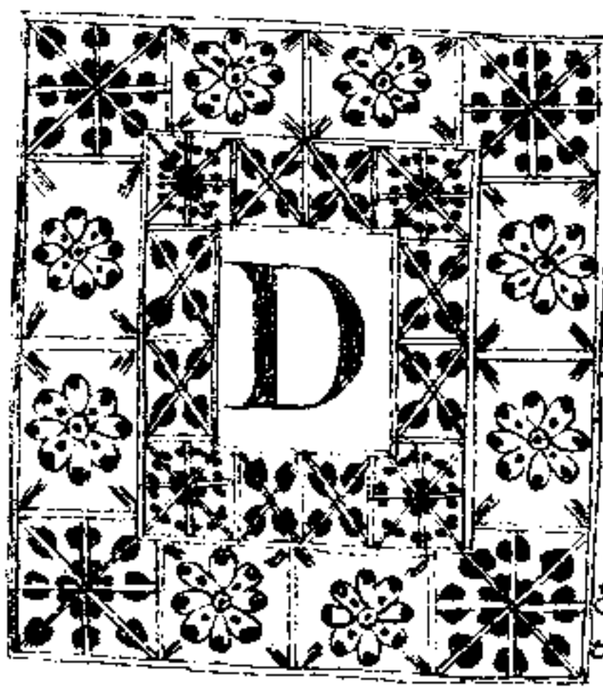

Ubij haud est nisi de intrinsecā possibilitate rerum repugnatij prædicatorum, essentialiū adesse explicatij, prius examinandum aggredimur hujusmodi possibilia gaudeant actuali exist. a vel nō. 2 sed ruat solummodo aliquod importare esse actuale, et positivum, priusquā adstatuj exist. a ducatur, quare bifariā ens actuale sic dividendum est, vel ut actuale actualitate eventali, vel ut actuale actualitate existentiali, et cui certum sit nullā creaturam ante sui productionem existere actu, ut Scotistæ asserunt. de ens actuali actualitate ejusmodi instructum dubij, in q. o plures antiqui Thomistæ patrem assumavij amplexi fuerunt. q. ubi. s et modernis unus, alterus

ctiq ex nostris adhesit. Secydo sent.ª exequoddq Sminury et meoiy inn reale et
zacio Czącanus possibilib.ª tribuit, quoo utrie ponit simplicis intellig.ª obia necessa-
xiy existamgr Schoolistæ unicersim dic opinytes. Terriá eqdm inacauthores Societ.ª
modernos Thomistas et Nostrates iais munis de esse actuale Czeaturis possibilib.ª
negat, et eas esse pury nihil tuerur.

ASSERT NRA fii

Creaturę possibiles ante sui productionem nullų habent esse actuale, sed sunt penitus nihil inse. Assertio hac sformus sacræ paginæ, eiqų unice sonat verbio illius Apostoli quid enim habes quod n accepisti; si autem accepisti quid gloriaris quasi n acceperis? nqq.ª si Creaturæ possibiles ante sui productionem n essent sub ullo nihilo tq essentiæ quq existentiæ aliquid dubio procul habexent n accepry a Deo illud videlicet esse actuale actualitate essentiæ de quo possent gloriari in statu existentiæ, tanquq ex seipsis independenti a beneficio Creatoris et habito firmari eiq attentum P.ª S.ª Anselm.ª in monolog.º octav.º cap.º inqueens; prę re summq essentiq cętera quæ sunt ab eodem ex nihilo facta sunt, idest n ex aliquo; quippe si Creaturæ possibiles haberent aliquod esse actuale præcedens productionem ipsarų, absolute nequaquq ex nihilo fierent, unq.ª q.ª præsuponerent adipsum esse illud essentiæ ex quo facta fuissent: aplius se opponet Benedict.ª hic D.r in decursu quæstionis: eidem subscribit M.r Arn.ª q.ª tert.ª de pot.ª art.º quint.º ad sec, ubi sic aliquem ex: ex hoc ipso quod quidditas esse tribuit, n solum esse (idest existentia) sed etiq quidditas creari dicit, q.ª antequ esse habeat nihil est; nisi forte in intellectu creantis ubi n est Creatura, sed ipsa creativa essentia: unde colligit quod quidditas, et essentia ad primumquq existentiq accipiat nihil esse extra Deum quoxy n sparte quod aliquid actuale sit positivy nec dum exist.ª sed eiq essentiæ, alias nyquq essentia ut abexistentia distincta dici posset creari.// Hæc omnia suadent assertio: quodquidditas Deum esse assignet ab eodem in tempore creari dubitare nequimus; sed si Creaturæ possibiles essent aliquid actu actualitate licet essentiæ, locum n sibi vendicarent ut creaturæ in tempore: ergo. Firmat-may. fides, probo min: creatio totius esse productio dicit exnihilo sive n ente; sed si Creaturæ possibiles essent aliquid actu actualitate licet essentiæ dici n posset ex nihilo sive n ente produci: ergo. Probo min: cy creatio totius esse productio dicit ex nihilo sive n ente, per nihil idem ac nullų ens intelligitur; sed quod est aliquid actu actualitate quacyq.ª nullų ens dici n potest ut exterminis patet: ergo quod nec ex nihilo sive n ente producta Creaturæ possibiles in hypotesi facta. Maps-tat ex D.º Thoma p.ª p.tę q.ª quadrag.ª quint.ª ayent: idemest nihil ac nullų ens et creatio, quæ est emanatio totius esse est ex n ente quod est nihil. Confirmata: nemini dubiy est, quin Deus quilibet Creaturaq redigere possit in nihilų; sed hoc profecto n potest semel ac creaturæ possibiles aliquod habeąt esse actuale, quodlibet scilicet utrq.ª q.ª semper esse retinerent ejusmodi quod est incessiens inemi in tuę sive, proindeq. nyquq tory Mary esse potest destrui inquo antiquitano forsan est: ergo.// Quamobrem.ª

et ratio proxima accessarioy est una responsio nępe bręvi summq essentiq cętęaq, sunt ex nihilo participato aliqx, et ex.ª et physice, finita, finite; et sunt ex nihilo nominata essentiæ, et metaphice, quod exsistimgr termuny aptus creaturæ nullatenus esse, sed pure mysolymodo, ut potest opponi physico esse, existentiali, et participiali supra quod termin.ª et ejus ad quem: proxime sensata confirmatoi respondent attentes ad rigulidem. Cayetanus et

p̄ncipiale existentiale distinctiū et phisicū, in nullū huic oppositū deūt creaturā
redigere; unde colligunt esse actuale quod tuenda impossibilis p̄me spātis creatē
simul et an̄quātis, nō enim illa sibi volunt actuali existentiā esse posse, entiave phica
esse, sue in rerū nāli existentiā; sed unicē in statu possibilitatis in recidem suarū essen-
tialiū prædicatorū rerum importare et per seq.ns actu, idest in eodem includere rationē
entis realis existentis in hac connexione, quā, addunt, eiq̄ possibilem esse, creabilemq̄;
q.d̄ quicq̄ est ens nominale esse causam efficiens potens tamen ipsi recipere nisi per exis-
tentiam, quam nullū aliud amurūcare proponit.// Si ipsos interrogares, num illud esse actua-
le signati vel nominale creati sit et a Deo dependens, dicent esse actu creatū, et a De
dependens signate modo quo proprietates inquolibet statu considerata dependere haberent,
dicūt, et ens actus ab indu ante sui ignitionem facūq̄; n̄ autem exercite per productionem
actionem qua ipsi exercitq̄, quin eapropter tollit in ipsos deduci ejusmodi ens positive in-
creatū, atq.e Deū esse, juxta doctrinā Illu.ris Pari.is Leb.o p.o de Trinit.e cap.e sept.o sēquen-
tes de Filio: sfactus n̄ est creatura nec; sicautem creatura n̄ est eo perdem q̄ Patre subr.a
est; quicquid enim subr.a qua Deus n̄ est, creatura est; ergo quae creatura n̄ est, Deus est; liter
enim sit vera ens positivum increatū ex repugnantiā Deum n̄ posse nec esse minimē ens
negativū increatū dicūt per quod actualem carentiā creationis, vel hujus n̄ eternā-
tatem, cujus est capax illud esse actuale signati: dicit, neg.o prima esse, si creaturas
nonbules ens participatum supra allicuerit, quod equidem si creatura n̄ est, Deus utiq.e
est; ex vero eodem entis nominalis soly agnoscat ipsis nihil videri posse// En
tota adversarioū doctrinā quibus nihil volui omittere, ne forsq̄ eos in recti sensus
ignaros aliq.do derideq̄, ut ardent, maxime cū aucta absurda ex illa recto filo secuta,
videlicet humanitatem Xpti Dmini creatā n̄ fuisse, utpote quia juxta Thomistarū prin
cipia existē.a producta eodem exercite terminare n̄ potuit, existat enim per existentiā
sibi improducibilem et absolute incausabilem, quo pacto ex nihilo exist.a facta nequaquā
fuit, nec ideo creata, quod absurdū est; et soly utpote per recursum ad nihil essentiā no-
minalis seu metaphicē. Deinde ulterior solutio est, eos formas per creantis actionem
et nullā per eductis adesse ergo ex ea tuexi debent Thomistae; quā nequ.e juxta ipsos dicta
educta, etiq̄ ex nihilo phicē, vel existentiā ducuntur, utq.e q.a materia ex qua fuerant pre-
cedens ad formā existentiā n̄ habet, nec usq.e dū forma accipiat, per cujus existentiā
ipsi stendunt existere: ex his clare evincitur terminū aquo creationis esse debere nihil
et essentiā quā existentia. Interrogatio facta opportuna profecto est, et neg.e deducta.
Dicit enim illud esse signatum actu, aliquid esse actuale, n̄ quod possibile, nec creabile per
ordinem ad ejusmodi esse, vel per absurdum, et n̄ repugnāq̄ ad illud, et sane repug-
nans esse actuale distanter a Deo, quod ut tale hujus subsistentiam producta creatam,
ni Deus sit, et esse tale esse illud esse signatum, Deus enim nihil ab aeterno produxit
sed acta fecit in tempore.//

SOLUVNTUR TRIA ARGVTA

Arguit p.o Deus ab aeterno possibilia cuncta ignoscit nequeat ergo terre
aliquid actu. Deq.a probatur: obay ignorare divina quod libet sit opus est
sit aliquid actu; sed ejusmodi sunt possibilia modo ab aeterno ignorabat a De
Dei: ergo. Probo may: Dei simplicem intelligentiā nihil teguq̄ obay termi
nare n̄ valet: ergo. Insuper si velis in negatoriā q.m exis, et privatorē urgue

a Deo ut possibile ab aterno ignoris erit, quin aliquid sint nec actu, nec in potent. que se scelo antecedenti nego scia. et huius probatis mai. cuius probatio y ant.s dico nihil tam actu, quã in potentia, scedo ant.s actu precise nego ant.s et scq: distinctio inuoluenda est de actualitate subtãa et huic oppositio nihilõ; ut creatura possibiles ab aterno terminent ignorãm diuinã, utpe huius sint obiecty necessy nõ est quod sint aliquid actu subtãe, sd sufficit quod esse possint habere; immo potius illud repugnat, enim Deus sy me scitor ignoscendo ut sic segerens res ut sunt soly ignoscere potest, et proinde possibilia secudy quod sunt impotent, alias cubbea nequaquã formarem ignio ipsius nec esset vera: scitio est D. Thome p.a p.te q.e quar decim.a art.o + quam ego my sic diluendo ad primy dicendy quod secudy quod sunt in potentia sic habent veritatem ea quã non sunt actu; vera est enim ea esse impotent.a et sic ignoscyta a Deo, Memorande diuisio veritatis in formalem et transcendentalem.//

+ 9

Arguy 2.o A homine secudy se ab aterno vere affirmari esse animal rationale: idem ego dicendy de possibili homine; ea quod actu est inclusy in homine de ipso vere potest affirmari solymodo: in eo igitur animal rationale imbibitã actu. Ant.s patet, hoc siquidem proprio homo est animal rationale semper et ab eterno fuit vera; subtypea inegabilis ens videtur, ni velimus, aque vere de possibili hoc albedinem esse animal rationale affirmari, homo enim et ens possibiliter albus. Affirmari p.o accidab aterno venit homini connexio predicatorum suorum: sd in hac connexione actualitas esse nominale actuale consistit: ergo. Ita ergo istud quod nunquã homo ad sui entis imperfecta se habuit, sd semper fuit cy ipsa connexus. 2.o: homini ab aterno rationi ignoti entis realis et actualis: ergo. Ant.s probatur: homo ab aterno unitatem pondus importare deuenientem nate cuicyq.e secudy se sumpte; sd unitas hec est proprietas entis actualis realis: quippe n entia n sunt passiones: ergo. Argmey eque valuit quimeras, entia rationis, vi privationes actuale aliquid esse ab eterno, ac hoem secudy se, quod falsum et similiter; siquidem de privatione ab eterno vere affirmari carentiq esse debite formae, de chimera itaq ideam involvere et caetera.//

Ultimo ad scitio ipsius erationy duplicem acceptionem verbi est transire opponere per alienationem dicitur et per esse; primo modo nulli temporis differentiã designat, sd predicatu ad subm intrinsecum subtã expectare et mutuã connexionem eorum precisione ab existentia vel huius contraria: sic in propositionibus semper de veritate accipitur in hac vg homo est animal rationale, ubi amplius nihil notatur, quã quod hec predicata hoi necessario conuenit, et essentialia nec aliqua ei opponi: 2.o modo significat tempus presens predicatu conuenire subto, nempe unumquemq accidentem et existentiã, hic semper sumitur verby est in propositionibus stantibus aperiorum predicatorum cy subto in propositionibus temporalibus et accidentalibus inventa explicatur per continuationem ad uno ad aliud ut existens: in hoc, quod subto qualitatecyq.e tempo predicatu conpetat ut ipsi necessario conueniens, et in quocyq; illud status ponatur ipsy omnem et predicatu talitatem quod hoc ex suppositione positionis illius vere semper valeat affirmari &c.// Ego his ad argmey scitio facilemente negando subsipot. vel illq dico quod actu est inclusy in hac loge de realis phice, scdo mun; realis phice tqay nego min, et seq eadem sub distinctione ad implicitam probationem cum facilitate respondendum erit. In quocyq; statu sistere hoc ipsy necessario immutata eius essentia et hoc est vere de illo affirmabile, attamen perpetuo insertis erunt actualis inclusio unius in alio ab eterno, in statu secudy se
* predicati actualis et ens possibilitatis, alia videlicet * prout quo habet subtm quo nulla unitas est, cy homo secudy se ab actualitate et possibilitate prescindat, possibilisq; mey sit impotentia; sd

xcludŕa unice a numalitatem et xacalitatem hoc nyquq deficere posse, et qualiŕ ponatur homo ei necess. eodem modo talia praedicata ponere: hoc secundum essentialia tam ... exeuntes ab actualitate sicut possibilitate; possibile vero in potent. non subtrahit, stiphica, quali et possibilem albus adhuc sub exta ponitur; sdobtria seu loga, quae reddit in idem ac xpugnatia ad, dicit esse subtrium et existentiae: huic doctrinae in adversam assentio subscripta, quippe actualis inclusio loga xpa actualitatem in extremis in exquisita actualitatem bonitatis sieq. villacis exposita subit modo quo fuerit ad positionem praedicati eodem in sensu. Ad min. probatem implicatq dico atq propositam homo possibilis est possibiliter albus in mundus verq est quq hoc, homo possibilis est possibilis animal, quoquis aliud et aliud entq in potent. universaliter aliud veniat hoi, animal necess. et pungens albedo, praesidet apertudine dicat vim actu sic essentialiter animl, et soly accidentaliter albus, hoc enim in obest albedinem ponatis. Ad primq confirmatem dico. maj. praeter praedicatum suum actualiq neg. maj, possibiliq, et ab utroq. praescindendo subdito. venit actu loge xedo maj, aliter nego maj etiam de inepte intlq actuali loge tqty, sicut maj. probatem implicitq, si loquatur de obtria potent. seu loga. Et actu loge praedicatq subto veniat, esse inexistentiae, opus in est, quodactualiter ulla in suppositis caudeq extrema, sd sufficit, quod uno quomodolibet dicto, aliud tqe inferatur, eo modo quo fuerit illud tqquq ei necess. veniens, sic nempe homo est, vel exit, vel potest esse: ego est, vel exit, vel potest animal esse; eodem sensu recidit haec propos absolute prolata, homo est animl, quae vera in desinit esse, ergo animl et homo in sint aliquid actu, sicut nec alia haec: si homo est, animal est, cui equivalet illa. Ad tuos inepte sic inda actu ab aeterno venit hoi, et hipactu eodem in sensu inepte cu praedicatis essentialib. suis inepabile est, sicut et quod ab ipsa hauio in potent. phica unquq se habuit; haec enim subiq existens supponit; verq tamen in est eadem ratio de obtria potent. seu loga quq actu abesse non possibile quodvis importat ad sui actualem essentiq, ut desit sui actuale, ut vide sui nihilo actu transeat ad esse actu, aliquid sui actuale, in quo nulla repugnt. deprehendit, tametsi possibilia ut talia actu sint nihil; hoc enim spatia oppone, quod aliquid sint in potentia, praesertim cq eorq nihilitas accidentalis solummodo sit, ipsius ratio status est in eo soly versetur, in essentialis quq rem absolute repugnatq est propa ut scias quomodo quq nihil accidentaliter sunt, aliquid sui impatent. phi cum, et actuale esse recipiqt, audite Parent. Anselm. monologi cap. supra cit. Creatuxe possibiles inquit, facta sunt ex nihilo, como quae dici solet divites ex paupere, id est qui prius pauper erat, nunc est dives, quod antea in erat hoc ipsa modo intelligi potest, si dicatur Creatricem essentiq universa facere de nihilo, sive quod universa per ipsq facta sunt de nihilo, idest quq prius nihil erat, nyc sunt aliquid.

Ad secundq confirmatem resp. nego ant. cujus may probatiq dist. ponitur unitatem possibilem, xedo may, actualem, nego may, nisi in sensu distinctionis et iseq. Homo secundum se unitatem essentialem importat in tamen actualem, so possibilem, abstractq. vel praescindentem; utpote enim in ratio entis fundatq haud alia valet ei accidere, quq sicut fuerit ens; manifestq est autem quod homo possibilis soly est ens impotent. et homo secundum se in est ens actuale, sd essentiale duxat ab actuali praescindens et cq possibili:

sd illico dices; depossibilio. accu verificari essent ens reale: ergo accu sunt entia realia.
Hmo. probatur: de possibili. accu verificari apparendo adesse, vl existere, sd in hac est essentia entis realis: ergo. Aliter: possibile idem ac ens reale fortior est sd possibile actu sit actu: ergo et ens reale; stat may, possibile enim ut tale idem sonat ac apty existere, per quod apparentiam de pm. ens reale dstinxi; hoc precipue quemdq nostrorum ingeniosy modernu asemiras nostris, deq. scisci pra deducique sentent. sd nubi nihil roboris habere videna, et soly fydari quadq equivocat termini accu accepti, ad quq deregendq, pra oculis habeo, ñ semper particulq illq in obn accumulatam innuere; sd multoties ea nos uti quin extrema sint aliquid accu obvioy penuriq adeo plicadq quodcqmodo snepidem eorum que accu ñ sunt loquendo de ipsis ac si aliquid essent, que ey dicim. Petrus habet accu egestatem, quod quidem dicim. vere licet egenus nihil sit accu.//

Aliter ergo contingit locutiones ejusmodi et ergo contingit alia, alias vere ñ essent, unq, et ut ergo contingit scidere eam, Ruiz. P. audire sic lib. 1. cap. 2. de vita beata. loquentem: nescio quomodo dicamus habet egestatem, habet nuditatem; egestas enim verbi est ñ habendi; quapropter utquod volo explicent sicca possumus, ita dicamus habet egestatem ac sidicam. habet ñ habere. Ego quib. in idem sane dicere videtur habet accu egestatem ac ñ habere habet accu: homo est accu possibilis, ac accu ñ habet esse, sd potest illud habere. In forma ergo dissq. ant. accu verificari enuntia entis realis possibilis, negdo. ant. accualis nego ant. vl aliter accu loge verificari vl. ex modo loquendi, negdo ant. accu verificari ergoq aliquid accu, nego ant., cujus may probatiuq distinge accu verificata apparendo adesse li accu appellate supra intly verificatem, vl denotantem possibiliq accualem ygnitem habeat, negdo ant. appellate supra apparentiam verificatq et invenire esse aliquid accu nego ant. aliter: accu loge negdo may, realiter practice, negmay, nisi sub eodem sensu, et dicq. Ad aliud resp. possibile idem ac ens reale in potentia fortiter esse ñ vero actuale.//

Ens nominale dicim. apty adesse; dicy per ens nominale ñ intelligere ens actuale, actualitate quotcqis, sd abactualitate et possibilitate praecindens; ens nimirum secudy se sumptum, cujus essentia in existentib. reperitur et possibilib. in illis cy existat ejusdem unde manuat actualitatem, vl actualitatem esse, in his autem puris mixta potentialitate, ex qua prata esse in potent. aliud accipere nequit, et obid dicimus de possibilib. puris entis realis pure possibilis essentiq verificari solummodo, nequaquq vero actualis, per quod intelligimus ens sequy existens; haudq. aliud innuere pxpositores de possibilib. factos, actu sine de ipsis aptitudinem et capacitatem adesse affirmares, quq illa actu ñ esse ens actuale, sd in potent. sequy: ade colligitur quod aptitudo per quam innuta possibile purum usq. dy existentiq accipiat, nihil actu revera est, deq. ipsa eadem modo philosophdy erit, ac de animali rationali, vl alia quavis entia, cui dicit secudy se supra, ut actu affirmem, necessy ñ est esse aliquid actu, sd sufficit logica necessaria utriusq. commercio, et de possibili ut tali quod ei in potent. ne accidat. Ego his patet per quod possibile quodvis actu excludit a propo. sepius imposibile, semper per esse ens, quod actu esse potest, quod impossibile certe repugnat: et similiter hem secudy se actu esse distincty ab equo ñ aliquq aliquid actuale, sd aliquale, quod essentiale prascindens ab actuali et possibili; distinctio tollis esse apparet, qualia fuerint distinctionis extrema.//

CAP. VII. ENTE EXISTENTI.

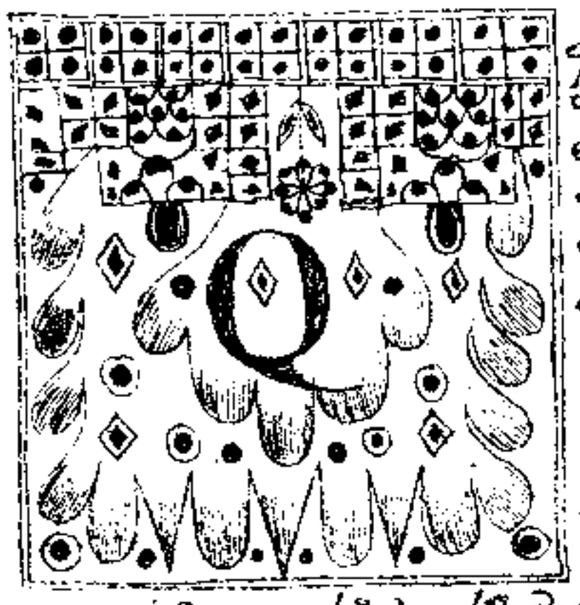

quodquod creaturę ut possibili deficit ypri cy exact. dona
tur actus media. crii producitiua, per quę de nō esse quod
erat trąs fert in esse, si essent. ipsius cy exist. ꝺjungatur,
unde esse actu fortita habet, actu esse aliquid in rerum natura,
et a suis causis distincty, quod nō habebat in statu possi-
bilitatis, sub quo nihil exat extra Deū stis, nūsorte in mente creą-
tis ubi creatura nō est, sed essentia creatura; quę ens essen-
tens extra causas est ens realiter Deo productum, sub
existentiaq. ponitur, et per ipsę quasi quoddą ens essent.
et exist. sortitur, ens essent. igitur subto, exist. vero tertio
ens forma; sic sane capitur de hisq. propterea fit sermo
quasi de pluribus duabus distinctis inter ipsas; quare nūtrum sit eorum et quomodo,
q. ex modo loquendi nihil certy excludi potest in examen adducta, et est unicę in
presenti desiderabile: sit ergo

QVÆ. VNICA AN EXISTENTIA REALITER AB ESSEN TIA SIT IN ENTE CREATO DISTINCTA. §. I.

exist. actualitas est per quam essent. actu ens actuali
quod esse habet in rerum nā, siue per quam actu est, ꝺe
per sape dicitur esse rei; munus ejus ꝺ sit, nempe
quod est existere rem extra causas et ab ipsis distinc-
tą fortitur, unquą, nq vocatur, et intrahitur nemo quippe
hoc tory habere per actionem agentis esse ipsi immedi-
tem, quę quidem exist. nō est; sed per quam, seu medio
quo causa tribuit rei existentiq. ergo quod indubiy
certum est ny exist. distinguatur realiter ab essent.
actuali, quę siue jam actu extra causas est posita
et ab ipsi pontiue distincta; nq quod essent. possibili
ab exist. sit realiter actu negatiue distincta in fuisse
nemo: nimiry quę rum. ny in Petro existenti vere duo sint entia distincta realiter
essent. ipsius quę denominata existens, et exist. quę ipsą existentem denominat.
Thomistæ universim affirmąt quibusdam sententijs essentiq ab exist. ut rem ab re
aliis ut rem a modo distinguu: Scotistæ dis et Jesuitæ sentijt essentiq et existentiq
nō aliter, quą animal a rationali distinguit.

ASSERTA NRA. §. II.

Epist.a rei cuiusuis create eadem realia en cy eiusdem essent.q Reflexio hec
quę Thomistis apparet menti disonę D.s Eng.l mihi eidem est valde
oforme sic, 0.o p.te q.e 5.a art.o p.o dò pa assert.o secydy hoc aliquid simp.r
dicitr ens, secydy quod p.o discernitr abeo quod est in potent.a tqty; hoc
autem est esse subsistrale rei unuscuiusq.; ydè pea esse subistrale dicitr unu-
quodq.e simp.r ens; exquib.s ita; essentia phica pea id exprimitr, peaquod p.o discernitr
abeo quod est in potent.a tqty; sd pea semetipsq hoc habet xgo pea semetipsq exprimitr, ꝛ pea
existentiq realiter abea distincta. May est evidens, probo min.r essentia phica
ea pea semetipsq est simp.r ens; sò pea id p.o discernitr abeo quod est in potentia
tqty, peaquod est simp.r ens: xgo. May est cclusio D. Thome in authoritate allata,
et cons.a legitima est. Clarius infra innuit ꝺ.s ydè pea hec verba: unumquodq.e ens
tqty perfectay est in quotay est actu; ydè manifestey est, quod in tqty est aliquid bo-
ny, in quotay est ens (idest existens vl habens esse) esse enim est actualitas omnis rei
ng essentia actualis independens ab existentia distincta, vl superaddito esse, quod rein
dem reddit, pea semetipsq est bona bonitate exercendentali, ens plenu et integrum
nihil deest exacty ut esse habeat inte, quale debet habere. ℞ Placet suadeta allexata.

actualis essentia pea existentiaq ea nihil y revera ponit, et extra causas, ab
ipsis ut ab ipsa distinguitr, et est ens in actu, sd hoc ꝛ aliunde, quę ase ipsa habet
xgo. May diner propriq existentiae notionem, sine ꝛaq. Probo min.r actualis es-
sentia, vl in re posita pro priori ad existentiaq distanciaq actuale dub.o procul est
aliquid, et ꝛ pura nihil, aliaquin existentia dum essentiae jungitr in nihilo ut proprio
subiro recipereta realiter ꝛ aliud ens ase, sd nihil y ipsi redderet soly existens:
xgo hęc ea alia pea semetipsq habet; undè enim actu esse aliquid mutuar, habet same
ab ois causis distingui, etiq hęc ea non ipsa. ℑ firmata p.o actualis essentia a quilibet
bet rei pea seipsq extra causas unq.e exijt: xgo. Probo ant.m actualis essentia quęcunq.e pea
seipsq ex nihilo abalio videlicet Deo, et ꝛ pea aliud ase terminar sui productionem, sd
peaquod terminar sui productionem et est abalio dependens, ponit extra causas:
xgc. Probo may. actualis essentia ut talis pro priori ad existentiaq distinctaq essei
pen.a creatura actualis, ꝛ exactum essentiae xgo. 2.o actuali essentia pea id habere exi-
stere, peaquod ꝺ causis ipsis distinguitr, et ab ꝺ ꝛ ipsa; sd hoc haud sibi convenit ali-
unde quę ase ipsa: xgo. May inegabilis est, et min indub.; aliàs ꝺ ꝛ ipsa pea ꝛ ipsq dis-
tingueretr, quod ꝛ minus repugnat, quę essentiaq ipsq esse ipsa ꝛ peaquod ipsa vere ꝛ
est. ℣ His occurrit Thomistae essentiaq, eodem insuper cameli cyenis.a producta pro habitu
priori ad existentiaq distinctaq intelligi, esse quodq gaudere viali impleto, et ipsi ut cuiu
pro illo priori exercite aliquid est actuale actualitate essent.a ab eo indistincta, peaquę,
et ideo per semetipsq existens reddit viali equę, entitative, vl implete; simulq extra
causas est posita, distincta ab ꝺ ꝛ ipsa, et terminat actionem sui productiuq; ꝛ vero
fortius, ultimo, sine ꝺplete, quod unice potest, inquit epus.a praestare, et revera praestat
essent.a igitq actus ultimus de linea ens is per quem extra nihil ponit existere, et subest
ꝺplero, sicut pea esse viale soly extra nihil essentiae. Hęc est praecipua Thomistaru solutio
quę ꝛ cohaeret menti D.s Aug.i exp.te sanctis in his, quib.s authoritatem superadditq proxi-
mum; per actus autem superadditos inquit, dicit aliquid esse secydy quid, sicut esse
alby significat esse secydy quid, ꝛ enim esse alby auferet esse in potentia simp.r ut adve-
niat rei jam praeexistenti in actu. ℣ Enquib.s ꝛ indoctae deducit essentiaq pea semetipsq
desinere esse in potentia simp.r ultimo ex ꝺplere deducitr; unq.e q.a pea semetipsq ens simp.
ens, ut nos docuit D.s Thom.s et ens simp.r ens ultimo ꝺplens est, quocy nulla potentia
talium ꝺparibilis est; nq li simp.r dem ac ultimo ꝺplens significat ꝺpudeyctem actum-

mediate loquendo de bono: ad quod ultimo perficiendum est bonum simpr, cuiq; primum esse in potentia ultimo, siue simpr. haud ulterius potest haberi nisi per quod ens existens reddit ultimo, per semetipsum existere dicendy est adequare, siue explere formam ad mentem Dⁿⁱ Aug; ñ autem soly violata, notauiue, vl implere ut volut Thomistæ?

Deinde mihi solito insufficiens videtur; nq vl essentia per actualitatem essentiæ tota est extra causas, vl ñ? si primum, nullatenus ex est in via ut sit, nec aliquid adhuc deficit ipsi, quo posito ad quid addemus extra? si secundum; ergo penes aliquid non dum est extra causas, sed in potentia, quod sane repugnat; nq eapropter inferuntur esse tanq; tota ñ esse extra causas, essentia quippe cuiusliber rei indiuisibilis est, prorsusq; nota extra, vl nihil eius esse debet? q. nihil aliud dñs intelligit esse nomine, vl existat, quq actualitatem essendi, qua forsitan ritu tota res extra causas, qui terminat creationem, qua jam desinit esse nihil, et mere possibilis; at hoc ita præstat illud esse actuale? quod creaturis pro priori adeptionem dum taxat penes quod essent producatur, et nullatenus producibilis, ut erat in statu possibilitatis, prorsus nihilo ultimo extra nihil ly sui: ergo.

Explicare hac ratione: actualis essentia pro priori adeptionem dumtaxat adhuc quod actuale nominata essentia nullatenus in potentia se habet, et penes quam in toto actu, utq; cuius aliquidem esse nihil essentia deficit in illo priori, alias ut nec extra nihil esset essentia et nemo impotentia propter se habet, nisi ad quod actu careat, ergo pro priori ad existentiam dumtaxat jam est in actu esse, enim id ex terminis ejusmodi est, quod penes de sui esse in actu est; nunc sic: ad quod est in actu esse, actu quotquot essentia existat esse necesse est: ergo essentia pro illo priori ad existentiam esse dubio procul existit, et per consequens existentia distincta superfluit. Probo min: quod est in actu esse, actu quotquot essentia adequate extra statu possibilitatis est porro jam ex adequatione ad Deo provisum, utpote quid actuale, quod Deus ñ est; sed quid a Deo adequate distinctum; sed hoc unice prorsus existentia esse: ergo si essentia pro illo priori est in actu esse, actu prædicto, jq; ut existat esse: ergo ay per semetipsum stetisset sub ejusmodi actu, atque ad idem est; actu actus illa absentia sit indistincta, per semetipsum existat esse, et ad hoc ñ egeat aliq? superaddito esse, et ab ea distincto. ℣

Alia ratione firmata ex textu: existentia quq absentia secernit Thomistæ peculiarem realem sui habet essentiq, siquidem ens vere reale actuale, actu et abeuntis est causa distincta; sed ejusmodi essentia nequit per existentiam distincta, alias in infinitum abiremus: ay ulterius hæc existentia sui q essentiq haberet, de qua argumentum fierent idem, utpote quæ sicut prima creata esset ens, et a Deo distincta, cujus solius est necesse esse: ergo idem de qualibet essentia creata dicendy; sicut enim hæc necesse ñ est, sed tangens existit, existat per existentiam? Cæte suppota indistinctæ reali existentiq intrinsece et ejus essentiq ita et validissime possunt intrinsece argumentaria; queamdy enim existentia per se quq essentiq existat, quin Deus sit, quin ideo infinita et illimitata detur, et q alia quævis essentia per se ipsq existere potest ab q. nullo existenti inveniri nec reperiri, radicali existentiq esse eandem existendi formam, eaq; propria existentia distincta, ut sit ñ egeat, ad unq quippe eadem formam, alia ñ est; nedq; ñ ideo cum hoc supposito, aliud creatum ens per semetipsum existens propterea necesse sit concurrere, et q. Dei: numquid existat ñ est per semetipsum existens, et nihilominus tangens existentia ñ necesse, quod soli spectat Deo? cum ergo potuit quodlibet ens creatum per se ipsum existere ñ potuit, quin illico necesse deprehendatur existens, et ideo assurgens in Deum.

SOLUUNTUR RAONES OPPOSITE. f. iii

Pro hac Thomistica sententia testimonia D. Aug. in quibus ipsius mentem Alexander nobis proposuit expresse ipsis verbis videre, imo eradere quod sine violentia nequit quenquam exponi sic nullis sane professis quod sformem ipsius mentis expositionem habeat; hoc neque propositum solum Deum esse suum esse; in Creaturis essentiam esse aliud ab esse utpote finita. Spatium adesse ruri tenuique ad acrum: imo Creaturam ex essentia et esse spatio sursum; quas partim ut prolatas a D. Thoma tenuique innuentes distinctionem realem inter essentiam et exigentiam adducit Thomistas, solum sequi esse per eandem distinctas, et aliud sibi velle D. Aug. colligit ex ipsa verba quia affert ad suadendum essentiam ab essentia distingui, quia est quod existat rei in ingressu definitionem; enim definitio definitum non aequat plusque distinctionem verbo, quin immo idem sonant ex similibus alijs apud ipsum inventis praecipue q. 9. de verit. art. 6°, et 9. de pot. q. tert. art. 2° quinto, nempe differre esse aliud agenere, seu exigentiam non esse ipsum addit genus aequale ad potentiam se habere, ipsorum ex his esse propria Creaturae, et nullatenus Deo subiendi, ex quibus distinctionem realem inferre non licet, nec Thomistas deluunt in argumento et differentiam. //

Sed enim testimonia distinctionem suadentia aequimode inter essentiam et existentiam exop. quadrag. octavo de praedicamentis tract. sec. cap. 2° deprompta: in Creaturis esse essent. et esse actuali existat. differre realiter ut duas diversas; quod sic patet. Aliud enim quod ex extra essentiam differat ab ea realiter, ens actuali existat. est extra essentiam rei. Patet. In his exprimit adversitatem oppositi; verum tamen aliud est quod sibi velit D. Thom. ab eo quod ejus terminis sonat, enim existent. nomine ibi subsistentiam significat, qua realiter ab essent. distinguit ultro citroque; non autem existentiam, de qua in praesentiarum est sermo, tempore loquendi de esse, quod est principium suppositi: quod huc sit sensum prius tempus qui subdit, et concludit: unde inquit, in quacumque subst. creata est compositio ex et essent. quae non est potentia materiae et formae, id est principio duorum principiorum suppositi quorum est potentia et esse est actus; unde esse respectu essent. dicit accidens, quia extra essentiam rei, et dicit subst. quia est ingenere subst. sicut principium suppositi: et subsistent. ergo exquitur et essent. sine subst. resultat suppositum, loquitur hoc loci Mag. Aug. Si velis dicere esse D. Thomam intelligendum de metaphysica, aut essent. possibili, quia ab actuali exist. realiter differt, aut ab ente non ens, secus de essent. actuali. //

Arguit 1° quia: exist. cuj essent. realiter identificata esset simpl. infinita; sed hoc repugnat exist. creatae; ergo et illud. Probatur maj: exist. cujus actus nullibi receptus foret: ergo. Oeq. probatur: lumen non cujus liber actus a subto, ut ordine profertur ad illud; sed actus in nullo receptus, nec subto agnoscit, nec ully ad hoc ordinem dicit: ergo. Probatur maj: actus ex se lumen non habet: quia propria Deo tribuitur ergo. Explicatur et praecipuam evasio: exist. est ultimus actus: ergo ultra non actus receptus non est: ergo si subto non inhaeret alicui, nec ordinem ad illud importat, haud unde lumen habebit; unq. lumen enim radix alia non est: si ergo exist. nullius alterius actus est receptus, ut ex D. Thoma quinto q. de anima art. sexto ad secund. patet, et alius de nec in essent. recepta, nully lumen habebit, et infinita simpl. exit. Accedit, quod existens nequit impotent. se habere ad aliquid aliud, cui ob. potuit adesse existendo sine impotentia. //

Inprimis dicemus unitas in exist.a realis superaddita rei quę utcunq; secu identifi-
cari sui existentię, et proinde ultimu actu de linea ęntis infinita similia exa. Deus,
resp.o neg.do may, enarmemaasf. sseq cuius probatio similis negs may, et sseq ex ante-
cedenti probatio dicęqi vera est sane illimitatu et infinitu et vadere actu, qui nec in sub-
to recipibilis esse, nec recipiens perfectionis alterius, vl actus, sic enim nulli potentialita-
tem jungeret, quę unica limitatio ens est xadix; et tamen in subto recipibilis actus ulte-
rioris actus sit recipiens adhdo potentialitatem misceberur finitas ens, et limitatio:
ejusmodi ens exist.a creata, quę licet recipibilis n; sit in essentia quę existentem sta-
uit, et quatu cōstituta, semp cujusvis subst.ę sit prop.a ulteriorus perfectionis est
receptiua subsistentię adducet, quę essent.a realiter recipit, sicut et aliaru perfectioy
de linea ęntis subtractali, vl accidentali, ydę infinita nullateniꝰ erit, quatucunq; essent.a
denaficetur, et hac quatucu realiter sit directa, ex quo enim receptiua sit subsisten-
tię, aliaru ve perfectioy exercia aliqua sibi possibili perfectię carere, quodcy illimi-
tatę, infinitudine sine nequaquq cohabet.//

Ad explicacam rei, pondeni potest neg.do
ant.do nqq.ę ęs perfectiones quę in hoc sunt prędta essentiaq, et existentiaq, sive naturales,
sive adquisitę, sive naę, sive sint gratię certe posteriores sunt exist.ę ut ppter quę,
ñ nisi jam existenti supervenyt subto, ut experientia docet, ęs siquidem homo nas-
ci videtur existens, sd nullus nascit doctus, nullus Sanctus, nullusq. magnus; ydę
sequitur quod exist.a plusquq ad actu ultimu magno ad primu accedit essendi, et
hoc quotis ponat ab essent.a distancia. Forsq quis dicet actu ultimu esse absolute,
sd ingenere rei essendi, in quo quidem nihil ultra desiderari potest superesse; verus erit,
et existat, sd falso dicet, nu linea essendi descendat ad lineą ęntis creati, sive finiti,
et prędta ut ārchilo discreta, aq.e chimera, volens ab his ultimo de existentiaq. quę in
perfectię entitativa limitata discerni quodlibet ens, et ad lineą ęntis precise ut pos-
tenus, intra terminos ve tqty existendi accepti; enim unusquisq. solu perexistentiaq
existens statuitur, quocunq. ad hoc alio secluso actu, qua propter quicunq. alius esse
quam ñ ad id munus prastandu dicit venire.//

Hoc in sensu, inquq, ñ magis ac-
tus ultimus exist.a creata nuncupabit, nunquid per apariem ad extrinsecam causam
esse quod essent.a habet in ordine illius, et in actione, vel obtiva sui potentia; reserum
prout virtualiter impotens a causa extrinseca, jam a nihilo in actu p.o discernit et chi-
mera; in actu 2o, et quasi medio prout est qualiter in actione agentis; et prout solitus
existit in actu ultimo, qui actus nihil participat, desr nihil ultra desiderat, nec
expectat pro munere esse a nihilo et chimera discernendi, tamen si alias perfectiones
de linea ęntis participare posset recipere. De cetero, idest si lineq ęntis qualitate pau-
perrimus, prouve aprehendit possibilem ēm perfectionē potius exist.a est actus pri-
mus, actualis, vl 2a rei, cui supervenit ęs alia perfectionis physice subsistentis; quod enim intimius et profundius cuilibet inest rei sane primu in unoquoq.e
est, exist.a autem intimior est rebus sibi alio quocunq. actu ut ex D.o Thoma 1a q.3.
de pot.a art.o septimo sic ajente: ipsum esse est effectus primus, et intimior subto alijs effec-
tibus, et p.a p.te q.e octava art.o p.o esse est illud quod est magis intimum cuilibet et quod
profundius subs inest; quare potius exist.a accedit hoc in genere ad primu actu, quq
ad ultimu, et ultimus ñ est, nisi in lineą ęntis ut a nihilo discreta, vl chimera pos-
sparatam ad existendum causa.//

6

Expnda nequaquq infinitudo requiat, dat pze arguendo ex identitate cy dmodocau
de linea entis qua dat patet dve qplecta am perfectadam pombilem, nec in aliq ge
nere potest deduci ens, orecte e ubay ultimy idmaficer acay, ni actus da entita-
mus ut perrengat ad ultimy, seu linee alty orady perfectdi attingat, q tunc dem
ponidxit perfectam pombilem cujus fuerit linea. Tandem quod dia sint impotent
ad existendy ultimy ex, dymodo dpatus pombilib. sexmo ficat, q quidem adexis-
tendy impotent logica dpm. elle; id hoc n tollit quomin. ens q quoq ad aliq phisi-
ce sit in potentia, quq non ut per eq existat pua discernau a nihilo, ut habea phice perfe-
ctau in aliq. acnexe, atq. cy pra actuat spty aliquod, siue actery; sic animato-
alus ens realis impotent. acte se habet ad existentiq oratie, ut per eq forlus san-
tificetur, et ut ex utraq. resultet, siue assurgat unery Sqetum. Aliud enq ens a limi-
tata potest evadere, exq. videlicet est actus receptus ab alio idest esse suum ab alio reci-
piens Deo nimiry, cujus beneficio est id ipsy quod est; repugnat enim sic actu recep-
ty, vel receptibile illimitatty simp. esse. // Arg ut 2o. essent. creata indifferens est, ut exis-
tat, vl n existat habeat existentiq, siue n habeat; haud nqq. necess. existat, sd indifferens
n est ad seipsq. ergo est ad existentiq distinctq, utraq; nihil enim actu identificatis seu ad
actu et n actu prop. duci potest indifferens. Instio argmty. essent indifferens est ut existat,
vl n existat ut quo, eqquq forma, vl actus essendi, utpote quq necess. n est; sd indifferens
n est ad seipsq: ergo. Item: essent. hois indifferens est ut possideat vl n illud esse vale ab
adversarijs inventy; sd indifferens n est adseipsq: ergo et ab existt. et ab esse essentiali
actuali distinguetur realiter. Dicere resp. dsang. do may: est indifferens obaue seu loge
accdo may; subaue, vel phice, nego may, et disto. min: indifferens phice n est adseipsq
accdo min; obaue, seu loge, nego min, et tseq. Indifferent. phica subty exparte existens, qu-
od posity sub existt. idem in se realiter maneat sub indifferent. extremo quocyq, nempe
sub forma, vl negatione ipsius, qualiter materia. prima se habet modo sub forma sit, modo
sub carent. forma, quapropter ad utrqq. indifferens phice dicta, et ejumodi indifferent.
realem distinctionem nomen imta subty et actu propria separationem possibilem unius ab alio.

Ooriua autem, seu loca, quq salvan in essent. metaph hice supra, quatenus, prout sic,
nec existentiq includit, nec excludit, sd permittit quod sub existt. ponata, quod extraha-
tur a nihilo subf.; vel quod dn esse ingressiua adeat, quod in idem recidat, ac indifferen-
tia n habere ad existentiq, vel ejus carentiq, phicy subty n repugnat, quod idem sub esse
ac sub n esse se habeat, sd subty solymodo, quod tale est penes mody capiendi pq-
cise, quod siue capita quod nest accidens aliquid entiy cui accedat n esse simpliciter
esse, et utrqq recipiens cy revera in se nihil sit antequq habeat ure, et aliquid agat
dy esse habet inre, et priusde quod intqty n esse recipit, intquty desinit esse, et recipit
esse intquty fit aliquid quod antea n erat; idest recipere esse recipiendo potius seip-
sy, quq aliud a se, et n esse, deficiendo a seipso, ubi nully subty omnino aspicia, sd modo
nihil, modo aliquid, tyc non essent. tunc essentia. //

Quia essent. creata indifferens est
ad existendy, vl n existendy quat. dy est potest n esse, aut dependere ens a quoo habet;
a dy n est potens a n esse recedere, et fieri aliquid quq indifferent. ab una, seu loca dicta,
quod sine n, sine n sit essent. sibi eq intime ab oo versari itaq oby potest, et affirma-
re de ipsa, q quod est, iq quod n est; ydeo potius quq subti receptionis indifferent. ab ud.
est, quoio enq duci, dicit proponitur subti; cujus ad hoc aut sit quod existt. necessaria

tent.ª ad rei quiddtaem pertineat, sicut sic est ut unum capiam indifferenter ut
vel ñ sit rationale et inde sola ratio distinctio rationis, per quam necessaria diuersitas
tio realis intellectus et existentiæ à Thomista infertur. Et facilius percipiatis hanc ratio-
nem notate quod cum ait. dicta de statu possibilitatis ad statum exist.ª respicere, nigrum
ille intelligendus ñ est quam alicuius subiecti omnino, quod idem sit subiectum status
a q.ª et ad quem, sicut est nigredo huius de pario ad magnum, qui tigrum phantasticum
ti; sed est nigredo de ñ esse adesse de ñ esse subiecti adesse subiecti, itaquod id quod nigredo
dicit in statu possibilitatis est nihil, et aliquid in statu exist.ª nigredo adducet logico
et puræ obiectum potentiæ, quæ potius destructa quæ perfecta præcedit; impossibile enim
esse subiecti, et actus ad quem importat esse, per quod ñ esse destruitur ut per se patet.//

Ad 2ª dicit intelligo nigredo existentiæ de esse adñesse qui successio ñ est forma alicuius ad alte-
ram arrancq, nec nigredo forma ad priorem quam essent.ª manens essent.ª sui nunc sub
ñ esse et antea fuisse subesse, sed est nigredo unius arrancatorij ad alium, dest subiectio ñ
subay essent.ª ad ñ essentiq; quare cum audis essentiq ex nihilo fieri, ne putes essentiq fuis-
se essentiq sub nihilo, sed fieri essentiq positiq ñ fuit essent.ª nec existimes nihilitatem
fieri aliquid ita quod esse supra nihily cadat, sed nihilitatem excludi per aliquid, quod
res aliquid fit; nec refert unus modus loquendi, nempe quod eadem essent.ª quæ nunc est,
erat antea possibilis; ñ enim per hoc denotatur eadem essentiq ponitur, et penes eadem
insumseq entitatem, qua gaudet dum est, fuisse antea possibilem; sed penes eadem entitatem
negatiue sui ñ repugnare, quatenus etsi nihil fuisset dum possibile, ipsi ñ repugnabat esse id,
quod nunc existat: hoc ipsum dicere venerit ad necessarij de essent.ª existent.ª quæ pariter de ñ esse
adesse, de statu possibilitatis ad statum exist.ª trahit sicut essent.ª cuiuscunq alterius.//

Arguit

3º: essent.ª creatura cuiuscunq est necess.ª exist.ª vera arguens, unq.ª siquidem illa propo-
tionem æternæ veritatis verificat, ut est hæc: homo est animal rationale, et hæc solum modo arrige-
ta vera, qualis iudicatur ista: homo est existens; sed arrigens est necessario verificati ne-
quit: ergo. Probatur hoc ut præcedens instans in essentiali esse actuali, quod in essent.ª Thom.
propriori ad existentiq distinctq agnoscit; hoc enim quoquis absentia realiter indistincta
est revera arrigens, et ñ nisi nunc nata venienti illi, utpote de qua ñ verificata usq.ª dum
terminat actionem agentis, vel est producta. Instata enim inepta stantia cum sua positis
essent.ª vel producere per quæ definitur, quidditas enim ejusmodi ñ minus est necess.ª quæ
quidditas hominis, quapropter hæc propositio, ens sua nuda entitate actualitas existendi, ut Thomista
dicit actum ultim.º entis, est veritatis æternæ, quin emittet obiectionem aboleto alterius
veritatis vere arrigentis durante existent.ª producta est, vel ejusdem causas.// Respº nigo dico nego:

essent.ª creatura cuiuscunq est necessaria hypothetice exist.ª vera absolute arrigens, secundum
est necessaria absolute, nego may, et distingº min: arrigens est necessario eadem in sen-
su secundo min; inuerso nego min, et seq. tam dum.º in propositionibus veritatis æter-
næ verby est nullis temporis determinatis unquam, nec aliud præter mentem præsenta-
ti cui subiecto, cognitionem existentem in bonitate alicuius unius ad aliud, quomodolibet
accepta subiecti; et vide ergo, homo est animal rationale. hyc recedere may, dummodo
fuerit homo et qualitercunq exit animal rationale, actualiter, si existat; in potent.ª si pos-
sibilis sit, essentialiter, secundum se supra; ex quib.ª quæ dicta supponere debent inferia
essentiales necess.ª solutionem, si hypothetice ergo existere quo sensu ergo necessaria est
exist.ª juxta illud, de quod est ex supponitur quod sit necesse est esse, quoquis simp.ª
negata sit hæc propositio exist.ª est necessaria; secunda autem non alia essent.ª est

necessaria, propn omnem vim accipiendi verbi est in vocab^o cui study incedendo
ol neo^do simp^r ocd lucet q^a inp^a li est accipiri in sensu absoluto et per se ratu; in 2^a
autem sensu hypothetico et rationali //

Iqui temeri essent^a necessarię dicere ee existentia ingens in probrei^a realis debet diungui necessariy enim hypothetice equ
est absolute simpler idemadem in rennuyt ay nihil ejusmodi dare quod necessariy
in sit sub hypothesi aliqua jupta regulę data; nec q^a creatura ol essentia producę
more accidentis, suie defectabilis formę permanente subro existentia pervenat, illi
dicta ingens accedens; sd q^a pro libito Dei esse desinere potest in re per ipsa, qu-
am existentem sternit essentia; enim existentia semota haud inde manet essentia,
sd tracsyt in nihily sui, vel nihil essentia; idest esse phice desinere potest iq essentia,
ejusq exist^a ipsius; yde colligia, quod ey existent^a removeat ab homine ejusmodi
existentia, ipse eiq, et ipsius essentia deficit, nec inde manet homo, nec hoc, sd q^a an-
tea erat aliquid actu, nyc est nihil, ita quod nulla potentia remanere possit actua-
lis essentia, vel homo actualis sine sui existentia. Si oulais negare may, inde iq de a-
ctuary essentia phice sypta. quę nec plus nec minus est necessaria quę exist^a //

Nouy: D^o nulla creatura est per essentiq existens. ey q^a hoc scilicet Dei ea unani-
mitas tenent Theologi; ey p^a. homo per essentiq existeret essentialis, et necess^o esset exi-
stere sicut essentialiter a necess^o est animal atq^e ideo ñ possem unquq existere si per
ñ esse animal, quod plusquq fedum est. ego creatura a quacyq^e per aliquid ab essent^a de-
existit ut ncay. Pramaia instancia in exist^a Thomistica duo^o ant^r nulla creatura est per
essentiq metaphice sypq existens, redo ant^o phice sypq nego ant^o Solus Deus per es-
sentiq existit eo ipso quod est Deus, suie per essentiq sui metaphice sypiq, ey enim essen-
tialiter metaphice dem omnino perfectionem includat, simulia ipsamet existentiq exigens;
homo autem ñ eo precise quod est homo, vel seaydy se sumptus existentiq indiget, sd
ergo quod est homo actualis; et proinde longe alius ac Deus per essentiq existit: Deus
per essentiq q phice quq metaphice ab exist^a indistinctq; creatura ex eo per indistinc-
tq solymodo dicit, metaphice autem diversa homo per essentiq defectibile, qualis est,
actualu essent^a ut ex superiob^o patet, et Deus per essentiq indefectibilem, ac impartici-
pabilem; yde quęvis creatura per essentiq existat, vel per aliquid ab essentia indistinc-
ty, ñ ideo existens essentialis dicitur; q^a si essentialiter prędicato existeny adjuncty ullu
modo tamen dici essentialis animi. q^a essentialis additur huic prędicato existere ultionarq
et hypothetiq tqty necessitatem significat. // Si vero vltobiq^e idem sensus servetur ab-
surdus ol hypothetica homo magis essentialis animal quq existens, sicut enim de
animy est quod homo potest ñ esse absolute et inde, sive phice utrumlibet, ut absolute ñ,
existere valet, et en aliud discrimen Dey inter et hom vexoqs; nq Deus essentialiter
existit sicut est essentialiter Deus, imo eo ipso quod est Deus, et hoc procul dubio abso-
lute, q^a sicut ñ potest ñ esse absolute Deus, ita nec absolute ñ existere potest propter
omnino indefectibilem qua gaudet essentiq, qua et existit. Arguit denuq^e eadem essen-
tiq, et hodie mavavis Angelo est, sd existit ñ sic. ergo. Deinde may. dist^o min exist^a
ñ sic ex parte rei, nego min; ex parte rei ñ nego min, et cons^q. Nihil intrinsece for-
tius existere quod hesi habet Ang^s hodie eadem scilicet essentiq manseri hujus anni; sed q^a
existere hodie praterea velut immovery diem presentem includit ex parte rei nulla
unq^e ñ est idem existens hesi, et hodie. ex usq^e dictis colligo essentiq et existentiq per

xtẽm dicendi: specialem rapm. ideẽm nihil earndo de accidali opm? primus 23.
utpote qui ad scepsim metaphicam ejus inexime, nec metaphicã definiem.

TRACTATVS II.

DE PRAEDICAMENTIS

Predicamtm est quedã series, vel ordinatio recta predicationum essentialium superiorum et inferiorum de uno supremo genere ducta ad aliquod usq; in individuum vel ultimum illius inferius. Recta dicta series, vel ordinatio dicitur quedã predicare ipsa quę dicente loquente intellectu ordinem speciei et genera quę enim ad latus differẽtia ponitur indirecte pertinent ad cathecoriã et ingrediuntur impliciter reducuntur duntaxat partes integrales et modi recte locati. Et aliqua res recta predicamentalem obtineat, ens vel res, reale, impleta, opleta, unum, unum per se debet esse, quia propria entia realia opleta, impleta, videlicet partes alicujus totius, analoga, et entia per accidens relegantur ad illa. Et quia

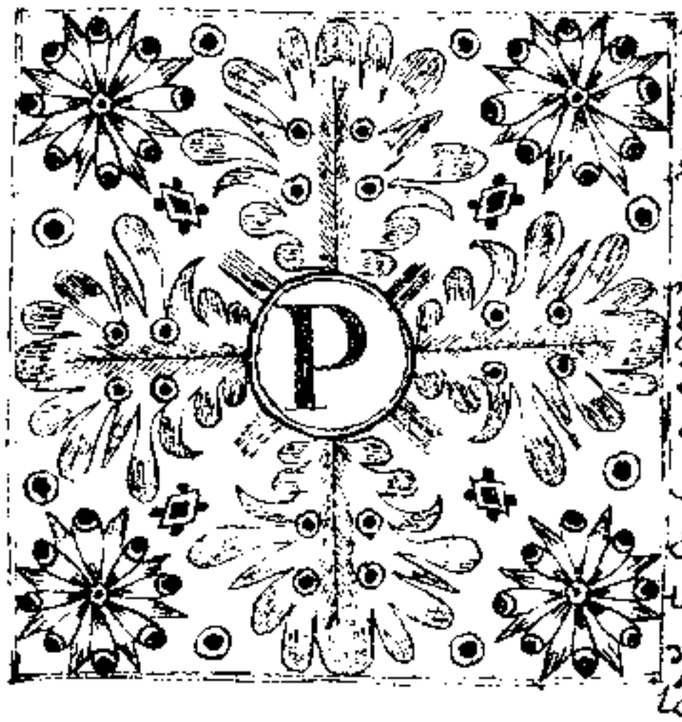

etiã et necessariũ exposcit quod sit ens finitum et limitatum, vel non obstet excepta diuina: vt id reuocari soleat indubium, an Deus optimus maximus citra rem in aliquo predicamento locetur? A quo evidenter absentem, quia ens, immo et partem affirmativi defendens et verissimum est nec speciem esse, nec genus, nec individuum speciei subalterni quę sola dicitur in predicamento locantur. Tamen quęstio instituenda et pro Deo affirmativa debet esse responsio, quia licet sit verus Deus verus etiã et homo, si

Deus unus est nobis Sanctissimus, Sexy et indurdum dequo, oxpdicam humana nãa: quo do-
sito ñ est cur relegem ut homo apxpdicamto substyrca, nec obstat substia divina,
hec enim se habet ut pura xdicõ, cuius infinitudo ñ xpssat, dymodo locata xsen-
finita ñ sit. xdicõ inquq nec reducitur locata, utpote oxonis superioris et mirabili-
ter supiens ablatis inpexfectionib⁹ oib⁹.//

Quinq genera Sexy sub ente stenta, vel prędi-
camta d⁹; mentocadit sypra dequib⁹ est sermo dicem ad longa munirer, et his dutin-
guitur nominib⁹ subsqtia, Quantitas, Relõ, Qualitas, Actio, Passio, Quando, Ubi,
Situs, et Habitus; ota sequentib⁹ ex prumya carminib⁹

Arbos, Sex, Sexvos, Fexvore, Refugerat, Ustos.
Ruxi, Crras, Stabo, et Tunicatus exo.

Arbor substqtia signicat, Sex qugritam, Sexvos relatõem, fexvore qualitatem, re-
fugerat actiõem, Ustos, passiõem, Ruxi, ubi: Crras, quando; Stabo Situm; et Tunicatus
Habitum; hęc divisim aprobat ões, et merito, apta siquidem est ad satisfaciendq
cuilibet enterrogan, quę, fiat de singulari substqtia dequacunq, potest quid sit quq*
tempore? quo situ? et quo indumto nunquid agit? nyquid patitur? quo in loco est? quo
*ta est? ad quid xeffertur? Et proindeq; sufficit dicere virgę quę finie dicitur
sunt categoria, hec ota xplum sunt dicta q⁹ ñ xãe solida sd Rudiora nuncupa-
tyrux et ideo ad prędicamtoxy explicatem in particulari sit//

CAP. I.
DE SUBSTANTIA

e prędicamtis Seorsum ductus a subst⁹ quę cęteris dignior, et
nobilior est adeoq eq solq propriẽ rem nominatq existentem
aliqui, et reliqua modoi ipsius, oppotet exordiy inde; quia subi-
tq cia quę prop⁹ naq rei vel entiq signicat, et hec insenu per
ota prędicamta sagata, nyc usurpata pro ente existenti esse
nullo ut sit vel existat exigenti praxidõ, et proinde pro ente ab
acadenti distincto, quod ut existat indiget subio alieno, quod
ve ñ nisi supra subiectq cuipy valeat existere quasi supapri-
mq oarum fabricę entis. Substa sic generaliime sumpta
dividit in increatq et infinitq ut Deus, et in finitq entie creatq ut Creaturę: hac iursus
dividit in incretq et in inpletq; pa est quę ad nullius alterius xpotatõem, vel xpletõem
ex se ordinata, ut Sortes, Petrus etc. inpleta est. quę ad xponendq aliquid extq ex alio
substa inpleta nãa sua ordinata, ut materia subiectalis et forma; obtet tamen no-
tandq, quod substa xpleta et potest dici xpleta inente subiẽ et extra ente nãa.// Primo modoni;
cupata substa xpleta dy intelligitur jq terminata per subsistentiq quę ultima et xpletiua
substa qua talis; inente vero nãe nominata xpleta nãa integra ñ ordinata ad xstitutõem
alterius nãe, et hinc xãe humanitas dicitur substa xpleta xplemto et integritate nate,
seus materia, et forma quę ordinatę ex se ad instituendq nãq totius humanitatem ide-
licet ex qua et subsistentia ex qua homo resultat, quod est xpletq inente substa inqua
linea humanitas est inpleta usq; dy sit per subsistentiq perfecta. Deinde substa xpleta
in primq, et secundq dividit: xãe prima substa significat hoc aliquid vel licet res quasi
demonstrabili digito ut Petrus et Paulus; quam nominant singularem substa quę neq; in

aliquo en subto inhorwenec de aliq. dicit; subst.ª secyda quid uny omnie et ôle, unde ducitur ut⁹ subst.ª quę imp.ª otiq.ª est ut⁹ attributorum subto, de quo praedicant essentialit nempe, et inde dicit quod quale quid, vel inquale significat.

Denuq. aliae sunt ascendentales subst.ª videlicet quę subsistêtes subrięias ty opleras, ty impleras oplerum, et divagant per ôes; alię est praedicamentales subst.ª quę praecise oprehendit subrięias opleras, aliq. finitas metaphicq impônęs oportunêm. Sex omnium designęt proprietates subst.ª p.ª est quod n sit in subto inhaesive; esse enim in subto informationis impleris subtęys ꝯgruere potest, et hoc venit ty primo, quę secundo subrięys, ty opleri, quę impleri: secyda est, quod secyd. subt.ª essentialiter univoce praedicentur de primis texta quod no aliquid pa subrięia significet, idest indeterminatum: quarta, quod nullę habeat contrarię nequitos intelligę; cy enim omnia sint ens quę sub eodem genere maxime distęt, erit ab eodem subto detruditę esse, et subt.ª in subto n sit, neq. ab hoc poterit aliquid esse ipq expellens; quinta, quod n suscipiat magis et minus, unde nullus est magis homo, quę alius: sexta et ultima est, quod eadem manens omnia suscipiat cy sui mutatõe, sic idem homo modo calidus, modo frigidus est. Deus propterea b.ª sermo quod n ꝺes talem unitatem in libore, quam o debet modo et hoc facile quilibet pauy supra eas reflectens inveniet.

Praeterea ad plenq subst.ª notandq restat exponere quodnq sit ostendivy ipsius proquo haecterz dico, quod subst.ª immuni transcendentalis immunis dicta n ostendit per negatêm essendi in alio; est enim quid positivy quod ut tale nequit per negatêm ostendi, erq.ª negõe in aliquo ponitio ꝓdest, quod primo in subst.ª debet intelligi esse prorsus ostendivy ipsius. Dices: subst.ª debet ostendi per quod abaccidenti distinguitur, atq.ª q.ª ostendivy et distinctivy sit rem, sed abaccidenti n nisi differe per negatêm essendi in alio ut proprie quod est in alio: ergo Resp.ª dico maj; per quod positive distinguitur et aperiri, recedo maj, aponitive et negative, nego maj sicq.ª distincta sun, nego cons; per esse per se immediate potuit et aperiri abaccidenti subst.ª distincta, et q.ª ad hoc necess.ª negõe illa sequitur, per quam modi negatêm, ttquq per propriętatem secuq adesse, et soly apostetiori abeodem discernitur etiq.

Ideq dicet subto.ª ôbet aliq.ª per aliquid superadditum ęntis, sed nihil superaddi potest ad ens positivy: ergo ostendit per negatêm. Iam diximus ęnti nulla superaddita neq. ꝺ expressiones dicit quod per has soly ordinata ad speciem determinatq, et proxime ꝺ pertinęntiq sub hac, vel illa expressione: recolatur dicta p.ª q.ª paragrapho text.ª ep.ę rub.ª mansellio ad replicq. Dicendum ergo ascendentalis subst.ª et impleta per se et per se positivy ad quod sequitur negatio essendi in alio ut in subto inhaesionis; et praedicamentalis subst.ª sunt opleta per se per se positivy ad quod sequitur negatio essendi in alio ttquq in suppositis: ꝺo illius ex promptu est, nempe q.ª esse per se ad quod sequitur negatio essendi in alio ttquq in subto inhaesionis, et quod essentialiter p.ª subrięiq abaccidenti distinguit, cy esse ꝺ p.ª illud esse sit et intelligatur in ipsa, et aliqde accidenti repugnet: ut patq est, magis esse per se ab intrinseco et ep.ª propria ęponentia, ab extrinseco enim et miraculose accidentia possunt sine subto vel per se poniq esse, et accidentia ęucharistica sunt.

Deinde

q.ª subst.ª determinatiy est ens et particulare, quod debet enumerationi includere esse ostentivy ęntis ut sic, et hujus talentum determinatiq, proxiq. et specialiq. ratõe ꝺ rationi, quod idem est, ꝺ talem esse specialis modo et particulari, qui est per se. Nõ secundi

ctr ea, quod esse per se adæquatè sequitur negatio essendi in alio tanquam in supposito unq; subsistentiæ essentialiter divideret ab his omnibus completis subsistentijs absolutis, sive modalibus, ut completus in ordine naturæ, et subsistens, ut incompletus inesse subsistat, et completus inesse naturæ, vel è converso; sequitur idem prædicamentalis subsistat utrumq; complementum opponatur, et essentiale rei distinctivum ejus esse intrinsecum fatale. Explicans itaq; esse per se intrinsecum subsistens munus haud subeat informationis excludere, sed inhæsionis solummodo, et aliquid colligatur ni esse per se utrumq; intrinsecum prædicamentalem subsistentiæ, sed esse per se plene omnimodè excludere, et completum subsistentiæ, atq; naturæ; proindeq; patet solutio ad objectionem quamq;

CAP. II. DE SVBSISTENTIA

Nomine subsistentiæ ordo ad unum intelligit id quo terminata, perficitur sive completur subsistens quo nempe ultimum hoc in ultimo termino de linea subsistentiæ qua talis, et symmetros pertingens, ultra quod nihil reliquum est percurrendum in ea; et per quem terminata subsistens in se dicta sistens, et ulterius non progrediens ad aliud. Sugluber subsistentia terminata subsistentia nominari subsistens sed non ideo denominata suppositum nec ulla persona; suppositum atq; persona includit naturæ completæ inesse non, et subsistentiæ, quæ ipsa subsistentia completa constituit ipsa subsistentem solummodo, addita subsistentia sive naturæ rationali completa subsistentem, personam, atq; suppositum reddit, sicut subsistentia eandem completam subsistentem atq; suppositum, nec aliquid ultra personam: hinc definita persona rationalis est intellectualis naturæ individua substantia; unde inquit Boetius hominis dicimus esse personam, dicimus Dei, dicimus Angeli, non Arborio, non Equi: suppositum definitur substantia completa per se subsistens incommunicabilis alteri tanquam suppositum. Notare quod hypostasis nomine sumitur numerata substantia et ideo Patres accurabat ante hypostases Filio in Deitate accedere, nec idem ac personalitas sonat. His præmissis ut magis appareat subsistentia naturæ

QVÆ VNICA VERA SVBSISTENTIA CREATA SIT MODVS ALIQVS Positivus realiter a natura DISTINCTVS.

§. I.

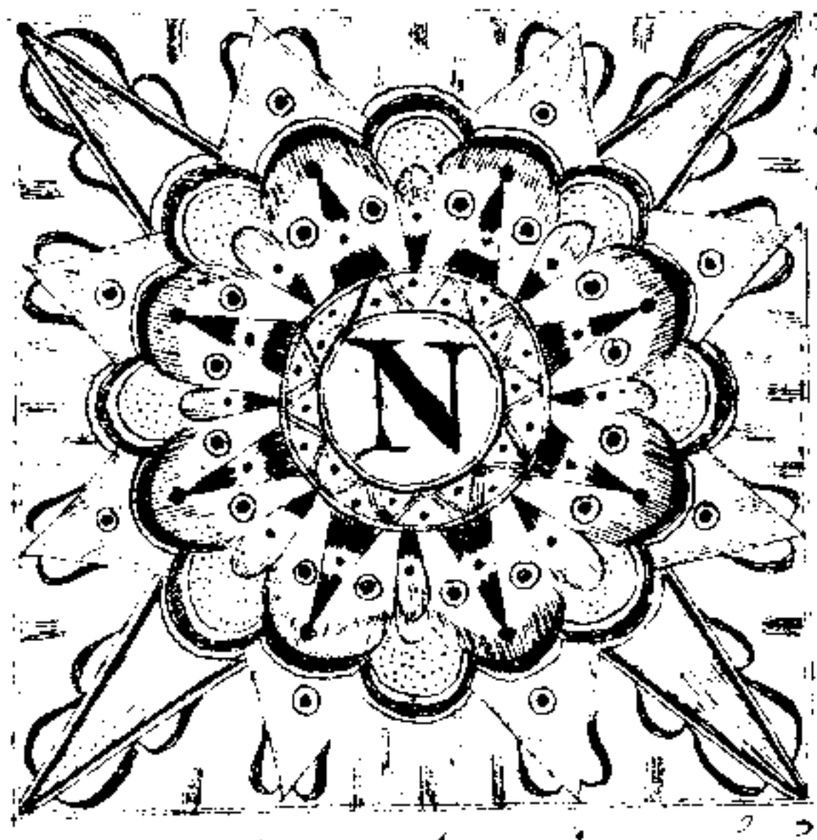

emam supponi in nat. naturate, humanitas nempe, & nat. in recto, videlicet homo, idest nemine &c. nam ea, sc. res agnoscuntur in eo aliquid aliud, quod subsistentiq; omnium, supponatur illam cuiq; personq; naturam ens: cuiq; una se debet habere supposito, si solq; nat. modificet, duplicem in nat. in Xpo credimus, duplicem cuiq; personq. Nestorio tenentem esse eandem non catholicq; fidem, unaq; solq esse personq in Xpo docentem, atq; duas naturas duasq; filiationes et alteriq; naturam tamen unx Philosophus cum dicitur, et actio sentio ipsa nat. illius dicuntur, et huius desinentem a nat, quq subsistentiq; ostenditur, quaq; sint personq ostendi nunquam ut una in eadem supposito subsistentia seu quid ponunt realc realem superveniens naturam et ab ea distinctum? num prius quid negativum? hoc possemus docet Subtilis Mag. et eius Discipuli ejus, quib; subsistentia nihil, vel aliud ex Rostris, quib; addunt supposita ultra naturam solu includere negationem ultimitatis incommunicabilitatis et ultimitatis subsistentiq; aliud a nat. distinctu sic mihi apprehendit prima equidem mea examinatione, et aperte patet, quod licet natura aliquam distinctu, vel sit, in rerum est quid rei aut ponunt superadditu illi, ex rei examinatu aliud in superadditu, quod in progressu ulterius, inde quod dicit suppositum ex subsistentiam fieri solummodo per negationem, et secundum quam suppositum in rerum natura existere solummodo per negationem, quq in creaturis aliud, negationem vero in obliquo, et subsistentiq; solu in recto negationem unionis intrinsecq ad ulteriorem suppositum. Omnia autem opinantur subsistentiq; creatq esse quid ponunt realiter a nat distinctu, et ultimo per, quod nituntur incommunicabilem rei tantum suppositu.

ASSERTO NRA. §. II.

Subsistentia creata est quid ponendum realiter superveniens naturae, et ab ea distinctum. Duplicem primum allegio explicabilis, quarum 1ª sic suadeo: subsistentia creata ultimitas est complementum, et ultima perfectio subsistentialis; sed ultima perfectio subsistentialis mere substantialis nequit in re quid ponendum. ergo. Probo min: ultima perfectio substantialis mere substantialis est aliquid pertinens ad linea substantiae, unde quippe perfectio et perfectum ut tale esse debent eadem ingenere, id cui quod pertinet ad genus subsistentialis quod liber est in quo est quid ponendum; nqq; subsistentia imponitur ostendo. Confirmatur 1º negato nulla praedicata valet perfectionem subsistentialis enim perfectio in est, sed perfectionis carentia actus et entitatis; perfectionem autem praestare nequit nisi perfectio, ut per se patet: ergo subsistentialis subsistentiq; perficiens in negatione sistere nequit. Confirmatur 2º. subsistentialis verbi divini humanam Xpi naturam immunem quidquid ei adesset, propriam subsistentialis non haberet; sed id subsistentialis verbi divini ponendum aliquid naturae humanae nam, personalitatem videlicet, quq in ipso sane ponendum quid est: ergo. Confirmatur 3º. subsistentialis verbi divini pura negationem supplere in potest, etiam negatio per ponendum impleberetur, et quidem casus unum praedicandum supplendum per aliud per unionem videlicet existentialis unionis,

quod abhorret ab oi xeae xpo subsist^a creata cuius oppositum est in Xpto subsist^a diuina, haud in negatiue sumit, id est quod potuisset superuenienti nae. Secunda pax allegatoi ne mendax: in Xpto Dmno est humana nãa; sed in eo n est subsist^a creata: xpo hoc realiter a nãa distinguitur; naq^e separatio realis est eorum signis distinctoi realu. Dicat min ni velint subsistentiq humanq penes nostry modu capiendi Xpto esse desisse; nexo reipia, et proinde verbu diuinu personatq assumpsisse nãq, quo posito essent in Xpto due personae: cetre n aliunde haberent quo sunt ratio. quia sequeretur in carnatoi mysterio, quq ep^o q^o Nazareni nullu agnoscebat ducrimen inter p^sonq atq^e nãq; hoc nisi habita distinctio, persona et nãa n distinguitur, sed ajebat Nestorius ipse in Xpto due nae: xpo ineo sunt duq personae. Dica discutiebat Eutiches in Xpto esse una personã et unus est Xpus, unu et integru agendi principiu; xpo in Xpto est una nãa: neutri cum his sentire videtur Catholici distinctam inter personq et nãq debent adstruere, n distinctam xpum, sed realem; nq alios verby diuiny assumptu et personq humanq, assumptu naq realem, et physicam //

Dicamus: illud aliud quod distat nãq personaliter, n est duarum naturarum: alioquin verbu assumendo nãq assumpsisset simile aliud; subsistentiam aut quidquid dicitur in humanitate, diuinu sed peculiaria humana deficiat, et proinde humanq sibi personq omnino est: xpo deficiebat in nãa. Quod aut humana nãa q verby assumpsit aliquid deficiebat ei nãe; enim assumpsit nãq integrq, atq^e optimq inesse nãe: xpo ne quidquid nãa requirit supposy n est aliquid positiuu nãe, sed ab ea distinctu: eiusmodi xpo est subsist^a creata, quq deficiebat nature, et quq nãq optimu esse nãe utpote quq distat sic ut different et ad subsistendu inse. Nil enim, profecto, opus ut accedamus ne quidem ad aliud, determinetur ad subsistendu, potius inse quam alio, ita quod ea sine inesse n possit; ydeoque a subsist^a subsistentiaq nãq, n quod subsistentia pecetur munus subsistendi, sed q^a pene nãq fulcit, et ad hysionie sui in suo genere roborat, ut stare bene, et suo esse se sustinere, quare quo subsist^a n imponit sicetur intrinsecq nãe fulcat, sine q^o vacillaret nãa, et velut succumbet, sine n staret inesse. Hinc verbu diuinu unitum humanitati fulcit eiq, terminat, et in se sustinet, supplendo quidquid roboris subsistentia creata adesset.

FIT SATIS ARGVTIS S. III. OPPOSITIS.

Primo Schoticam nob^s opponit illud Anselmi ad Philibertum in sigillo Academiae hominu fictus, et debuit per ota fratub^s similitudi, quod nos ostendere nolumus ne verificari si subsist^a imponitur nisi, tunc enim similitudo nobis in ota perfectione subintrati Xpus n esset, siquidem subsist^a caret humana q^a ut diximus est subintrata perfectio. Item opponit auctoritatem Damasceni lib^o 3. cap^o 6. ex^o hic verbi incarnati verby diuiny assumpsit ota perfectionem debitq humanitatis ota in pria Deitate mundi plasmatoris et redemptoris, cui verbu diuinu assumpsisse nq est subsistentiaq, caliqui hoc n esse perfectionem debitq realem. Ad primu dicunt Xpm assumpsisse naq humanq, et nãa passuru infirmitates nimiu passibilitatem, mortalitatem, aliasq^e postea mortalitati inomoda, et quidem ad hoc per ota fratibus similem fuisse in nãa videlicet, et hisquq nãa. sunt propria suis inoib^s perfectionib^s nãe inde nata; secus in alijs. Ad secundu resp^o verby diuiny assumpsisse quidquid pertinens humana nãa deficiens ad integritatem nãe, n quod sit aliud a divina persona, proindeq^e subsistentiaq assumpto ab eo n fuisse utpote quq adimeret totalitatem nãe assumpti n autem et scientiam

Dicemy in ĩnea subt.ª Arguit 1º raõe: due guttule aque nullã omnino separatam rea-
lia sytdro suppoũ; dy eadem miscena ñ duplex suppoũ manet, sz vny solymodo
ẽdest, guttã ẽdelucet ex guttulis duab.ª spacia; Dhoc bro.ẽ obaluũ ñ est, nusiq.ª
dy separate stabgt in se, nyc jam ñ diuisa, sõ unite per subsistẽ: xpo sola unia mani-
seca ipsis in causa est: cui guttula illa nomen et munus debet ẽdere suppoũ, et cum
separatio, siue unionis corenaa rãõ omnia exat, ut utriusq.ª suppoũ fulcer. Expedia-
tr dy gutta aque misceat cuiuber alteri vel propriq subsistentiq amutuo'non?
Si secudy: ego suppoũ uny potese naturalis ulteriori immutatiõi suppoto prop.ª sub-
sist.ª retenta quod est falsy. Si detur ego subsist.ª destitui carentia unionis, ne-
hel enim ex gutta deperdit proria separatem. Resp.ª duas guttulas aque separatas

adinuicem esse duo suppoa ẽ mistas vero unu solymodo, scilicet proprie ẽsias, per unioi
caxentiq, sz per proprias subsistentias plures, nec unus per unionem intrinseq, sz per subsis-
tentiq guttas propriq explicas posituras: Dantes integralis totius auralucyus omnia quę ñ habent
eadem indiuisibilem formq, singule prop.ª subsist.ª vere subsistẽt quippe ñ unitę mere
rata ad suppoũ, sz more partiq integrantiq unq rãõ; ñ tamen obid unitas plura suòis-
tentia ducutur, nisi partialiter nec plura suppota, sd uny suppoũ, una ẽdelucet celestis aqua.
gonis; unyquippe est quod ex illis resultat, imo uny spoũ, datur sye ut unita, quod
sicut est uny totalis una totalis subsistentia debet gaudere, una aquq ñ simplici, sd sub
sistentia spora ex partibus; sue subsistentijs diuersy spacia; dy vero diuersy adin-
uicem status evadyt plura suppota, sicut plures aque, vel ignee, et totaliter subsistentia
reddyt, quę partialiter erut in toto; q.ª eyc in singulis partib.ª puncta varia terminoia re-
ceiꝑ resultat, ut credia, seu moduli quida unioni opposita diminutive per quos partiq-
libet aquę una et integra subsist.ª reddit una in alle totius et prop.ª subsist.ª similiter.

Sicut

gutta quelibet aquq divina prop.ª subsist.ª et totali subsistere dicxi vero per mixta ser-
vat subsistentiq eqdem, sd quę ñ ita se habet ante et post diuisionem quando est totalis
vel partialis; ante est partialis, postea totalis: quodo guttula exqseyt ad unionem
prop.ª subsist.ª ipsary exqseyt simi impartes subsist.ª totalis, qua gutta rubisset ex
illis oposita, videlicet, quilibet de ese subsist.ª totalis adese subsist.ª partiali integrat.
ydeq hoc ipsis adueniat? dicem.ª quod unie aquq partes recidyent subs.ª totalis
tary unione semota: hz urq.ª copulatim accepta sunt partiales subsist.ª disjuncta vero
totales, et inde venit subsistentijs quod totales dicat, et sint, facta sectione simulq.ª
partib.ª per illas ostiuũ suppoa; subsist.ª enim adjecta subsist.ª totali totalitate nata,
ut sit quęlibet pars aquę singularium accepta, eo ipso totalis est et illiq suppoũ reddit,
nec alia est rãõ ut gutta et quelibet pars una suppoũ sit nisi q.ª sqte unionem,
gutta est una nata operata, quę una eiq subsist.ª subsistere debet, arq.ª oposita ex sub-
sistentijs videlicet partiq, quę nomen et munus deperdyt suppoa, ñ subsist.ª, sd totalitatem
effectus. Q

Aliaxe ñ per carentiq unionis aqua per formq et oppositã quãe diuisę nomen
suppoũ obtinent; alias per eqdem carentiq integra, sue totales recidentes natura qu-
õõ fuerunt ex: ad summu carentiã unionis, veldes unitio seu unã, qz requisuy sehabet
ut putę per exaqseqt de ese partis adhuc totius, proinde q.ª ut subsist.ª aqsitq eaq similiem
faciant. Sed quomodo, dices, gutta quę separata suppoũ est prop.ª subsist.ª rerenta
potens alteri immutari ut subsist.ª recidit nãq immutabilem? rest.ª subsistentiq impedi-

re ꝛmunicadem ultexioꝛi Suppoto, ñ alteri eqquq ꝓparti, qualuꝛqutꝫ uolue ouitte, nempe ut pars ꝓparti unq integrãti naq cy ea. Si quicula una ꝑuoeꝛeꝛ alteri duxiꝫ exiuꝫ te eqquq suppoto tyc carnis proprio subꝛistentio amitteret, et per aliud subꝛisteꝛet, hoc uero ꝛ. ecclia ñ est ad unionem cy alia eqquq ꝓparte, nempe quod subꝛistentio proprio deperdat. Arguit 2o. ꝛuppoy est nota ꝛmunicabilis: ꝛgo ꝓrie naq ꝛmunicatiois solq negationem ꝛcludit: ꝛgo inea subsist.a ꝛsistit. Dcllo antecedna; nego ꝛeq.m ex eo deductas. // Effectus formalis et ꝓximalis subsist.ę est ultimo ꝓplere naq, eq subsistentem ac ultimo existentem ꝛse ꝛtituere, eq.a naq ultimare ꝓpleri ꝓxime sic. impletibile ulterius est ut per se patet; ideo si subsist.ę esse sumi ꝛmunicabilem dicim.s alioꝛo supposito, ꝛmunicabilitate necess.o in ꝓpria rentitate ex ꝓplectione quq p.o ꝛmunicat, exporiri se habenti ut effectus secundarius illius; dexytamen ñ propterea nob.s ꝛmunicabilitas ista est mera negatio id quod ponitur termonis rationis expressy, qualiter explicata immensitas Dei, et infinitas, individua persone, indiuisio &ta quę ꝺa ꝓdicantur positiua: si uelint esse pure quid negativy, per me liceat; ñ enim exinde ꝛmuni potest subsistentiq in negatiuo ꝺsistere, nec suppoty ꝓrie naq, puraq negationem includere, suppoto utqeste secundariy effectu subsist.a solymodo, et ꝓximaty quid ponitur. Dicet: subsist.a positiua naq ꝛmunicabilem ꝛtituere nequit; eo enim ipso quod sit positiua alteri ꝛmunicabilis est saltem nota, et praedicary ꝛmunicabile ꝛmunicabilitatem haud potest ꝓgnare, ngq.e nemo dat quod ñ habet: ꝛgo cy naq ꝛmunicabilem recidat decere debemus esse quid negatury. Resp.o subsistentiq ꝛmunicabilem esse nota ex subto informatiois, et enim actus et perfectio ꝓprius, ñ uero eidem, uel alteri ut suppoto ꝛmunicabilem est, et hoc ꝛmunicabilitatem solq nota ꝓgnare. Notare apud P. Anselmy tres Diuinas Personas ñ posse re eadem naq humana assumere, et Mag. Itng. ꝺcretiy senare; fas tamen est Sqtiy pro Sto relinquere. //

CAP. III. DE ACCIDENTI.

Logici, et metaphici accidentis dm nomiq. dicimus ꝛ logica, nyc de accidente ohico noto sola ꝛmotionis exiq hoc ꝛgo ꝛtraponitur adsubstrato quq dicitur ens in alio ut in subto inhesionis, uel quod in idemred die inhaxens subto jam in suo esse opleto, siue perfecto, quinq.e aliquo d ens substantiale offerat ipsi, et ñ discimen ꝛna accidentis, et ꝛmas substantiales et formas substantiales modos, qui nullatenꝰ eiq subto ꝓplectionem supponit, nec formq, quare subto informationis solum agnoscit, ñ inhesione, ut accidens phicy et prop.e tale entitatem dicens ab omni substa distinctq. Hac opposito accidentis manifesta est, tamen certi solet in dubiu ny per inhaxentiq actualem, ny per aptitudinalem ostituatur essentialitas accidentis? Hac idem sona ac experientia inhaxendi, illa idem ac actu inhaxere. Per inhaxendi exercity actualem inhesionem quicuq accidentia ꝛtitui docuerut Ihntaqui Philosophi cy Trust.e porriq autem Apus Dnus Eucharist.a sacramenty mentiit, ubi credim.s quantitatem nulli subto inhaxere, catholicis obꝰ et in actu inhasitem ejusmodi accidentiy essentiq pertinere ñ ponit. //

Nobis uidet accidentia absolutaque perfecta ꝛq dicere a subto deperdit eqquq res ab re distandum ab ea ut quantitas, qualitas et alia similia per aptitudinalem inhaxentiq statum imperfecta uero qua sola modalia ut a subto ut modus are cumnquitux, ut reste unio accidentalis &ta essentialis accidentis inhaxentia includere, q.a modus nec esse, nec etiq capi potest sine re quq cuiue afficit, cuie modificat, unde colligitur ac-

cidens in omni à vere ente et imperfecto praescindens per inhaerentiq praescindentem ab
remali et aprimdonali debere distingui. 2° Nec refferre quod accidens sit quid absolutum eni-
hacrentia finiq relatio; enim haud est aliqua praedicamentalis relatae praedicari relati-
ue solummodo prop.a sd exascendentalis durat qua ratione praedicamenta cadant sicut
accidens ipsum. et in absoluto est quid absolutum in relativo quid relativum, ut non necessarij
teneris admittere distinctionem quod accidentis ad signum: alia ista proponuntur argumenta
quae nullius momenti sunt. Quare ad inquirendum proprie num
revera dentur accidentia praedicata predicta realiter entitative ab omni subst.a
distincta; quippe in nulli recentiores existimant, accidentia quae dicimus nihil esse praeter
modos subtiqua ab hac sola separatione distincta, et simul insultant Philosophos per-
hupatetico supponentes manifestum, et adhuc probabile sit: ego dum.o bina modos, revera
dari accidentia physica aliqua realiter a subtiqua distincta, quod ex venerabili Sacra-
mento Eucharistiae nonnulla, inq.o ejcdimus accidentia panis, et vini sine subo manere,
dest nec panis, nec vini subst.a superstite, quae ponte haud realiter nequeunt a subst.a distin-
gui; quae enim separata realiter, et separata persistunt realem absolut.o destructionem
importunt: idipsum demonstrat habitus supernaturales et gratia sanctificans quae supernatura-
lia sunt accidentia utiq.e in anima nostra recepta: similia liberae nostrae voluntatis actiones
a voluntate fluentes, atq.e distincte realiter. Roborari alterum ejcio, quod ejcolumus acti-
quid, hue ignoramus, nob.s est manifestum motionem et volitionem nostrq existere, nobis
et has advenire, aspicimus enim in semper in anima esse; prandiq.e in esse subsequitur id
accidentia ab intra et voluptate dextincta //

Objiciunt p.o accidens apud Philosophyens
prop.e in est, sd solummodo entis; esse prop.e in habet, sd ea aliquid est, ut loquitur Arno. Doct.
quare propriè in sit, vel producitur: ergo accidens in est unum quid vel ens a subo distinctum. 2do.
ante.s Ens propriam est, idem, in se in subsistit, accedo; id est proprio nay in habet, neq.e existentiq.
neq.e ante.s et pseq. Tertium accidens uni subst.a potius appendicem se habere, quiq aliter, ac
sine ea naturaliter in posse existere nec fieri sine produci ut quod, nempe velut quid per
se soly existens: hoc vero in tollit, quin habeat esse a subst.a distincta, et saltem divinitus
existat sine subst.a ut est quantitas in Eucharistia, quin et producatur unquo. Replicabis
nullum accidens absolutum, sine modale citra subtum, vel emergentiq subtm adipi hotest; ergo inter
subtum et accidens ulla distinctionis nota in est, ubi enim in idea diversae nec axiomy est dis-
tinctionis. Nego pseq; nq ad realem distinctionem est satis quod subtum sine accidenti, vel
modo esse, et adipi possit; siquidem tyc diversis percipitur ideis, praesertim cy novus modus,
aut accidens citra mutationem aliquiq in adquiratur, ut cy homo de fricato evasit encalidus //

Instatur: si accidens existat in se in se entiq subsistit, cy habuerit aliud in sui quo esse in se,
vel ut sistere: ergo. Nego ante.s accidens quippe proprio haberi entitatiq, et propriq existentiq de-
bet habere, et unq.e habet, sd in subsistentiq in q.a hoc est ipsum subst.a in q.a illud assis-
te dependet et integrum in est agendi principium quod soly pesse, et in se subsistere valet. Objici-
tur 3o. accidentis generatio et causa nec potest adipi nec explicari; in enim genere videtur, unde
quod ex materia in potest nec subtum educi vero simile est, nq alias munime formae subs-
tantiales different et aliunde creari creata sane videtur alienq: ergo q.a in datur accidentia simi-
lia. Resp.o quidq accidentiali unicuiq materia fuerit creata sui quantitas, et alia necess.o
comitantia materiq, et quantitatem; alia ab ipsa profluunt, vel emergit subst.a ut calor ab
igne, motus, et actio ab agente: haec emanatio educto in dicitur, nec generatio, q.a nec subtum

substantialiter mutare, nec rem alicuius speciei determinare producat. ex gr. una planta et in hac a forma substantiali accidens differt.

CAP. IV. DE QVANTITATE. ////

Inter predicamenta sub accidenti stenta prima a quantitas tenet, ideoq. de ipsa ab. est primo agendy. Quandoq. quantitas ad magnitudinem perfectam alicuius accipia, tunc q. quantitas nominata extrinsecus, de qua loquimur P. Anselm. in monolo. cap 4o. inquiens. Iuxta q. magna sunt per unum aliquid magna sunt, quod magnum est per se ipsum, dicit autem tm magnum spatio ut est corpus aliquod, sc quod quanto majus, tanto melius, aut dignius ut est Sapientia: proprie vero et antonomastice dicit quantitas moles illa corporea, qua unum corpus majus aut minus est alio, magnum censetur, vel parvum; nempe quantitas molis, cui prop. e s dy modo opere quamvis exigua, de qua q. proinde in presentiarum est sermo. Est autem duplex, una videlicet, arg. discreta prima est ea cujus partes ad unum copulantur communem, ut partes lineae indivisibilis punctis uniuntur: secunda partes non copulatas, sed ordinatas ad invicem, ut oratio, vel numerus. Continua in permanentem, et successivam dividitur, permanens dicitur cujus partes simul existunt, ut partes lineae ponentes, et corpus; successiva vero cujus partes non simul existunt, sed se invicem dividentes, ut tempus et motus. Sectionem istam non ades admittit; unum hoc examinandum est alibi. Tuncq. exigentia quantitatis proprietates adest, quod sit aequalis, aut inaequalis aptitudinalem nempe, alia eiq. ut proprietates habentur, unum de his ut sit ///

QVÆSTIO I.

QVÆNAM SIT RATIO FORMALIS QUANTITATEM CONSTITVENS. §. I.

Varij sunt quantitatis effectus primus est partium extensio in ordine ad se, vel extensio partium in toto, eo sensu quod in quantitate sit una pars extra aliam et una aliam non secundus se toto, sed penes extremitatem solummodo, qualis extra collum est caput, et extra humeros illud: secundus extensio partium in ordine ad locum in eo sensu, quod una pars sit extra locum alterius, vel qualibet partem occupet loci, sibi correspondentem in loco, quem occupat totum. Tertius divisibilitas, sive capacitas ut dividatur in partes ex quibus componitur; quartus impenetrabilitas qua resistit introductioni quantitatis alterius in locum quem pondet, seclusa quacumq. naturaliter in eo cohoperetur requisita; quintus mensurabilitas et intrinseca qua denominatur magnitudo substantiae cui quantitas inest, et extrinseca qua quantitas alienae mensurae, ut est ulna respectu pannj; denique in quantitate partium reperitur distinctio; et aliquem effectum in his esse quantitatis attributum forte respectu cujus caeteri ut proprietates se habent ab. et pro

ꝑcto, uerũtamen quing sũt ꝙ unus cũ altero sentiẽtiũ secũdũ multiplicatiõem illoꝝ opiniõũ multiplicatus est, quaerit

ASSERTIO NRA. §II.

Rõ fortis quantitatem sustinens est partiũ extensio in ordine ad se, sue positio et extensio partiũ in toto. Ꝯprime docet aliexr Aug. D. sic ꝑ quadrag. octauo cap. quarto inquiens: positio idem est quod ordo partiũ in loco et sic est una ꝑdicamenta quod dicit Simo: alio modo dicit positio ordo partiũ in toto et sic positio est differẽs quantitatis: sed cuicũlibet rei differẽs est distantiarũ situs ei intrinsecus: ergo. Suadet aliter rõe: id est quantitatis sustinens fortle, unde aptius tõtius aptĩma radice ducit originem quã ꝑ. repetitur in ꝑtibus, sed positio est partiũ extensio in ordine ad se seu in toto; nam à priori quantitas occupat locũ secundũ quando, et ejus quilibet pars partem sibi occupat correspondentem in illo, q. habet ut se partes extensas, uel ꝙ equalem extensionem in se extensioni quã quando quantitas locans: deinde q. partes habet extensas, uel quia partes est diuisibilis, et corpus alterius expellit alterũ, sicut ideo mensurabilis est, q. equalem extensionem habet in se cũ re mensurata: ergo rõe fortis quantitatem sustinens, et in qua resolutur ois alia quantitas uenit ex partiũ extensio in ordine ad se.

Confirmatur: id est quantitati sustinenti fortle quod ꝓ obiect. sequitur et inseparabilis cõmitatur, quo uel solo quantitas esse. potest nullo alio termino, nec indigo; sed ita se habet extensio partiũ in se, uel in toto: ergo. Probo min: Nam Omni quantitas in Eucharistia alij effectu substãtiã ꝓstitut ꝓter extensionem ꝓdictã, cũ tamen ubi partes ꝓprio Xpi sensu in sunt, sed nouam ordinem, una uidelicet extra alia caput extra colly, hoc extra humeros: extensy autem illud uerum locy ñec, cũ toty in toto sit et toty uni cuilibet parti quãuis minutissimæ hostiæ, nec aliquantitatem expellit aliquo utpote cum quo socians cũ quilibet partis, quæ remanet quodlibet in substãtia deinde haud plus diuisibile est et mensurabile ut per se patet: ergo. e. Nihil prodest si dicas Xpi Dmni corpus in Eucharistia etiã uerum locy extensy, sed mensurabile, et radicaliter diuisibile esse, quoniã ñ in actu secundo et effectiue; ñ enim exinde colligitur alius effectus ex his adhuc radicaliter supra esse quantitatis principium fortle, sicut ex quo homo radicaliter risibilis sit, ñ enuncia per risibilitatem radicaliter supra positum; quod insuper est prima risibilitatis radicem ꝓdicatque quod in hõe ita se habeat, ejus esse propinquentiã et similiter in quantitate rõe illa ubi primo radicata reperitur, quæ nobis est extensio partiũ tuse, sicut in hõe obtinet rationatur

ARGVTIS OCCVRRITVR. §III.

Arguit ꝓ. primus intelligitur inquantum diuisio partiũ quæcunq; extensio, cuiq. q. partiũ diuisio ad extensionem utrãq; necessario requiritur: illa ergo ñ ista quantitatem constituit. Dico. ant. primus intelligitur ut ꝓdicatum generis, sed do ant. diff. unale suis ꝓpriis negat ant. et subt. Dicitur quantitas ꝓpria Solius esse opponit, et nulli uenienti alteri, omnium enim et singulorum idem sunt; partiũ extra diuisio ut quantitas erga ꝓmit materiali subtã, ut Illust. Moneda cujus est axioma fatens, quapropter sua sit quod in illa ꝓ. intelligitur uelut speciale constituens oy ipsius nequit haberi, sed ut ꝓdicatum omne sive generis. Replicabis: etiã extensio partiũ in se quantitas uenit ex materiali subtã, sed ergo hoc ñ est ratio fortis quantitatem sustinens

eni, vl saltuo adaxomy ei nulla. Ans probatr: in hoc pars subit.ª jus correspondet ca-
[illegible]a paxam ei correspondentem collo, id nihil ei aliud extensio paxij inse: xxo. Pos-
p.º aliter extentionem paxij inse quantitat operetur ac materiali subn.ª illi xaõe sui, ei à-
se, huic vero xaõe quantitatis, unde simulat habet extentionem localem, impenetrabilitatem

8.ª [illegible]: subit.ª materiali ex propr.ª nãa poposcit partes extra partes habere, igitur
hoc [illegible]igitur n̄ munitat. Ans probatr: subit.ª materiali hois scundy propriu scepy ei to-
ty hanc rogatey, cuius partes utpote diversa xaõis extra seinvicem exponunt ei: xxo. Primy
ans dr.º poposcit remote seu mediate accedo ans, immediate, seu proxime nego ans, et
c seq. Ad probationem dr.º ans quoad secundy partem: extra seinvicem exponunt ei remote,
permitto ans proxime, nego ans et c seq. Subit.ª materiali quantitatem exponit extentio-
nem proindc, sd media quantitate unice proxime habendy, utpote cuius hic est immedia-
tus effectus, eluci enim primum, hoc est per se, esse pex partis a paxem extensi, ut inquit Bas.
lib.º quinto de Trinit.ª cap. 8. de quantit. loquens; unde subit.ª ex se est extensa remote, pro-
xime vero a quantitate solummodo, quin obiter probão, partes enim hanc rogeneam, siue diver-
se xaõis ex propr.º accepti n̄ exigit aliquam diversitatem et distinctionem ad invicem, quo quidē
c partium quod unaquæ secundy se totas, vel penes rqcq extremitates.//

Ingebu: potest Deus
subtiaq indivisibili magn quantitate nudare; sd hoc casus vetaret subit.ª extentionem partium
eum in se: enim esse n̄ possent eodem insigni ad pyctum indivisibile loci affluere, cuippe mo-
tus localis ut successivus indivisibili instanti exerceri n̄ valet, proindeq manerent ut antea
penes extremitates unita. xxo. Pluxet possibilitatem nego et eventus, immerito tamen, rqa
si quantas sine subst.ª portet hanc stare, cur hæc sine illa permanere n̄ potest Deo mira-
culose operante? qui autem illa admitty in casibus dicendi modo se diuidit, inaquum mihi
probabilior, et xaõi conformior appatet affirmendy in casu posito, partes subst.ª haud moveri
localiter, nec locatas manere, sd nullibi rqquq in loco defectu quantitatis ablatæ, ipse hoc
bq ponendo in loco rqquq a xaõe foris essendi in illo ipsy vel occupadi, quem admodum nihil
operatur Angel.ª nullibi dicta esse tanquq in loco operationis defectu, quę ejus essendi in eoc-
xaõ foralis: xxo tyc nec ad pyctum indivisibile loci partes subst.ª affluerent, nec versus seipsas
manerent extensas; sd unirentur secundy se totas, caput, colla, pectora, et partes alys pes pec-
tori, collo, et capiti, ordelicet caput secundy se totty oblis partib.ª et similiter pes unirent.//

Ingeb-
ur 2.º extensio paxij inse a quantitate separabilis est, eram Xpi Dmni corpus in eucha-
xtia partes extra partes n̄ habet utpote ubi totty in tota hostia, et totty venerat in qualibet
parte licet indivisibili hostiæ, estq in divisibili modo, qualiter n̄ ens partes extra partes ha-
bens, cuius quippe secundy eas dividi potest, secundy unq animi, et n̄ secundy aliq, ita quod Tri-
dentinum definit: xxo. Resp.º Xpi Dmni corpus in eucharistia extenty vetus locy n̄ sic, exten-
sionem autem motu ne adhuc retinere, esti enim quantitas pedis in loco sit quantitati corres-
pondens capiti, pars tamen uni respondens extra partem in toto est correspondens
alteri, soluit in D. Thoma in quarto dist.ª p.ª artº textº 4 tertiæ: quatenus n̄ sic accipere
ordinem partis corporis Xpi secundy spatium ad partes hostiæ, tamen est accipere
ordinem ipsarum partium ad invicem in spore Xpi secundy propriq quantitatem: ex xxo Xpi
Dmni corpus in eucharistia indivisibili modo inordine ad locu, n sic in ordine ad se; ut
ex tamen n̄ ideo ibi dividi potest, vl secundy unq partem solq assumi, ad quod requiritur
extensio localis, sicut ad statuy pticy assumendas.//

Circuq 3°. quãlicãm extẽsiõe negãt quod oĩ quãtũ; sd ita se habẽ extẽsiõ parciũ
se: ꝛgo. Probatur min: extensio alicuius quãti dicitur n̄ secũdũ ꝛgo. Tũ probatur: quãtũ des-
cẽdẽs ñ habẽ partes penes extremitates unitas: ꝛgo. Resp. dupliciter speciem quãtitatis,
intrinsecã, et dicunt duplicem sequi extensiõem, alteram correspondentem quãtitati
que in re ipsa partiũ penes extremitates eaũ distat, alteram correspondentem quãtitati
discretæ existentem in eo quod partes ipsius ordinem servent prioris et posterioris,
uni, alteri succedãt. Replicabit: puncta indivisibile esse coexistere; sd nulla extensiõem
ꝓfitentur: ꝛgo. Resp. indivisibile punctũ esse existere, et extensũ sibi utcunq, siue per modũ par-
tis, ñ uero utcunq; non adæquate, quemadmodũ unitas dicit numerus, discretione
quãtitas inadæquate utcunq, quãtũ est pars numeri cui alia attribuitur.

QVÆSTIO SVBSTANTIA MATERIALIS PARTES HABET

at substantiales entitative distinctas per seipsam, vel ratione quantitatis solius. §. I.

Partes alicæ sunt physicæ, ut corpus, et anima ex pecu
liis, metaphysicæ aliæ, ut anima, rationale, respectu ejus
dem; aliæ integrales, vel integrantes, ex quib. totum in-
tegrale exurgit, et hæc aliquis homogeneæ dicuntur,
ut quidem aquæ, ut partes ignis, et aquæ; aliquæ au-
tem heterogeneæ, siue diversæ rationis, quales sunt tu-
mani corporis partes, nempe caput, manus, brachia
&c. de physicis, et metaphysicis hactenus processi-
mus sd de integralibus etiam, item distinctio duplicita
accipi potest, vel ut opposita identitati, quo sensu ea dis-
tincta dicuntur quorum unum non est aliud, vel ut oppositæ
fusioni quæ datur inter extrema distincta sed non ad
ne recte dicuntur, vel ordine prioris, et posterioris dignitatis, siue naturæ, quem quidem ma-
teria servat, et forma, vel ordine positionis in toto, in quo solum videtur existentia partium
se. Illi præmisso quod inquirimus est, unum subiectum materiali ex se partes habeat integrales entitative distinctas distinctione in eandem existentia et ab eadem epocha.

ASSERTIO NRA. §. II.

Subiectum materiali de quacunq; et eiq; quantitate sublata habet partes subi
tegrales entitative distinctas: duplicem partem assertio apprehendit, quarum
suadet pma ratio: subiectum capitis hominis realiter separabile est a subiecto pe
dis ejusdem; ꝛgo et utrumq; distincta realiter: ꝛgo subiectum totali hominis quanti-
cata partibus suis realiter entitative distinctum. Utrumq; istarum legum est; pma quæ semel
identitatem realiter, haud unquam dissensui realiter quoque postea nec separatæ realiter;
alioquin idem sine seipso esse realiter posset: et 2a, qua nempe quantitas correspondens capiti
sd etiq; hujus subiecti facta sectione diversitatem realiter a subiecto pedis, alias naturaliter
quantitas sine subiecto persisteret, naturalis siquidem esset illa divisio. Confirmatur pro Deus
recidere posset in nihilum subiectaq; capitis hominis, corporis residua manente: ꝛgo. Patet

rieq.ª nqq.ª repugnat ejusdem aseipso diuisio, et aliyde si vtraq.ª eadem realis esset tyc tota subst.ª deficeret hominis, tota simr esset remaneret quod nefas est dictu. Dfxma ex 2º. per nutritionem adquirit homo nouq substq, q̃ a priepositena neq; ut̃ distinctii realiter; eadem quippe subst.ª repugnat denuo produci et præexistens supponi: rq.ª

Quoad recydq; partem commendata allexto: ponto Deu maxis quantitatem destruere nyc, ejus denudata subst.ª ut potest annuendo.ª dic.ª sane maxis substq nyc manens, eadem illa esset, quæ antea erat; sd antea quoddq ꝑplexu plurium entitay subtq aliay distinctaay realiter erat, ñ simplex et unica entitas, ut realis divisibilitas ejus intendit, ꝛco etiq nyc quantitate remota quoddq eoy realiter est coalescens ex entitatib.ª illis, ex quib.ª erat antea ꝓposita, et consequenter ex partib.ª inclusam distinctis realis. Nay negatis negatis ne deducatur hypothesis, min ex superioribus ꝓbatis seq.ª ex illo mutuo discrimine manens idem semꝑ natus est facere idem. Dfximatis: in divisa quantitate manente subst.ª dividi realiter valet; ꝛco q.ª independens à quantitate, et etiq ea sublata ꝑtib.ª ꝓbat realiter entitative distinctas. Probo ant.ª si Sacerdos medicatem hostiæ eq ay secaret ut potest medietatis hujus subst.ª deficeret, sꝫ tyc integra maneret individuaq.ª quantitas hostiæ totius: ꝛco. //

ARGVTIS OCCVRRITVR. §III.

Plurib.ª in locis opponi videt D. Thom.ª assertio nostra tyc quarto ꝛra gentes cap. ꝛcxvj.to 5º. ubi: hanc habet: remota quantitate ois substa indivisibiliter ut pater per Philosop. 6º Physicoy, tunc quod libeto nono cs. q.ª art.º 2º. inquiens; divisibilitas autem partiy ñ potest intelligi in materia ñ intellecta divisione, nec divisio ñ intellecta dimensione, q.ª subiecta quantitate substa manente indivisibilis ut dictum in 6º Physicoy tum etiq text.ª 6.te q.ª septuaq.ª sexta.ª art.º text.º 6º corpore ubi manifesty est, inquit quodnãa substa tota est sub qualibet p.te dimensioy, subquib.ª semen, sicut sub qualibet p.te aeris, est tota natura aeris, et sub qualibet p.te panis est tota nãa panis. Verumtamen hus facilis est solutio: duob.ª primis testimonijs ꝛcpo sibi ꝓcta D. Aug. velle remota quantitate manere materiq indivisibilem per sectionem diuyc motyphicy siue sensibilem, motus enim ejusmodi ñ exercet nisi ꝛca materiq quanq et simr extensa, proindeq.ª soly intendere, quod sine dimensione nequeat intelligi diversitas partiu cuq.ª divisio ꝓtinuitati opposita, et ꝛfusioi videlicet partiy ordinem positionis gaudentiy in toto, quem quidem quantitas sola substa immutat; ñ mouet soly licentiaem ex dictis, quo sensu etiq quantitate remota in partib.ª existentis substq, quæ ideo divisibilis manet per Deu siue per Angelu. Ad tertiu dico

D. Thomq indubi loquit de substa panis et aeris essentialiter metaphice sypta, quæ quemtota salvata in quavis particula panis, et aeris, tota est sub qualibet p.te dimensioy, et tota subtota dimensione, seu quantitate; ñ vero de substa integralia accepta vel entitative; sic enim partes substantiales multiplices habet: hoc vosy satis innuit verbu nãa quo utitur, nãa siquidem idem ac essentia metaphica sonat: imo ipse D. Aug. eodem modo op.º de nãa materia cap. quint.º loquens: tota, inquit, forma speciei cuiuscunq totalitatem sua essentia est in qualibet p.te sua materia, et tota definitio speciis cuilibet ejus parti conveniat: ꝛco ibi D.s.mus nem. intendit, quod sicut sub qualibet p.te panis est tota nãa panis essentialis totalitas ita sub qualibet particula hostiæ totius est Xpti omnimoda totalitas essentialis videlicet, et integralis. //

Exquir. 1°. Nãe: in subᵗᵃ pro priori ad quãtitatem nulla reperit possit. 200 nec ad tactũ, enim opõ se diffinitorij unus. Int. probat: antecedens ad quãtitatem in s. dr. ñ est aponis accidentalis ex subto numij resultãs et aliqua forma accidentali, neq. nq quãtitas est accidens b. recepty in subᵗᵃ deinde ñ est essentialis illa aposito, diquitatem ex actu suũ potentiã, quib. munerib. caudere nequit pars ad subᵗᵃ tanquam intra se aquisitã. 200. Resp. Neg. ant. et ad probationem dico in subᵗᵃ propriori ad quãtitatem esse aponitionem subtegralem integralem, nec ex actu et potentiã nec ex subto et accidente resultantem, sd ex parib. in se invicem unitis integralis, ut venit in quãtitate ubi parũ est diuncto et 200, ñ essentialis, nec accidentalis propriam tãm aqui, qus par est in subᵗᵃ re quãtitate, sd solũ integralis: est 200 in subᵗᵃ diuncto, et aponito pro priori ad quãtitatem, et qui velit, potest dicere in ipsa esse esig aponitionem integralem ex actu et potentiã resultantem, quarum partes ees integrantes respectu totius aliquãlis tãdem potentiã dicit, quod non nulla respectu alterius esse habeat, nec ber modũ actus, qus solutio est D. Thomæ 6ª, pte. q. 77. art. 2. ad 3. qui ait potentiã esse bonitatis exactã, q. ad una pars exactus respectu alterius, vel saltem ees partes sit simul in potentia respectu totius. Replicabunt

materia pa. pro priori ad quãtitatem esse aliqualiter aperta distinctas habens partes, et unitas, proinde q. fore corruptibilis; enim deperdere posset unionem illã, qua apta dura corrumperet ab dub. sicut corrupta homo defluente unione capitis corpus ejus, et anima: sd materia pa. pura omnium Philosophorum opinione est incorruptibilis: 200. Resp. esse adeo essentialem homini unionem qus versatur circa materiã et formã, quod absq. ea prius nequit intelligi homo, nec esse, et ideo corruptionem hujus necessario additum effectui sequi: non sic unio partis materiæ pa. se habet; nullus enim essentialiq. pars servari sicut in toto, quare si eos. indivisibilia redigerentur, sane ñ esset toty integrale, maneret tamen incorrupta, quippe semper perseveraret materia pa. subty. primij susceptivij formæ.

Arguit 2°. et ultimo: ut subᵗᵃ quãtitatem aponi tã recipiat integralis aponitionem ñ eget integrali suarũ partiũ; sed ea ut maxime subᵗᵃ tribuit distincto partiũ: 200. Probat maj: subᵗᵃ ñ gaudens extensione recipere potest extensã quãtitatem: 200. Ideo maj, et neg. probationis, q. ut dictũ est, ex primo partiũ est formã effectũ quãtitati, et primarium, proinde q. ipsa præcedere nequaquã potest; distinctio vero inter partes subᵗᵃ verosimile nullius est effectus accidentis, nec ehiq quãtitatis, sd per se, et ante substantiã sequit, et pro priori adẽ accidens; attamen necessaria potest dici ut subᵗᵃ quãtitatem recipiat integralis aponitij, nq. soly partes distinctas habens intelligi valet capax extensionis, et quãtitatis, cujus est hoc effectus.

CAP. V. DE SPECIEBUS QVANTITATIS.

Tres agnoscit species omnis quãtitatis videlicet linea, superficies, et corpus: linea Mathematicis quãtitatem abit materia sensibili aliquibus exemplaribus exornata dimensio penes longitudinem absq. ulla proxima latitudine: superficies est dupex dimensio secundo longitudinem atq. latitudinem sit profunditate carens: corpus denique tria dimensio est secundo longitudinem, latitudinem, et profunditatem: vera Vincentius Lirin; nonnulli tamen ex, profani linea unica duplat existentiã nempe certam longitudinem gaudere superficiem una profani certam latitudinem videlicet, et promate

rali alia qua nempe vexus longaudinem ipoxar; ipsi autem proforlé penes profundita-
*extensionē tem dicere, et pro materiali alia, ydē collium, quod lonea i vexus latitudinem, pecies
qualis inueni superficiem est indiuisibilis, siuero penes longaudinem quodāq; ter ex-
tensy est, et diuisibile, ob quod proueric solu à metaphoi ina vexus speiei quantai spura-
eus.// Deducitur ergo superficiem esse indiuisibilem secundy profundidē, diuisibilem vero
vexus longaudinem atq; latitudinem, quare hoc mentu censeo vexus speiei quantā, si-
cut apud ōes est corpus, Quātitas succeriua dicta in moey et tempus; motus et iucentia ren-
dentia in aliquem iexnuny, ol ut Philosophi inquit acquirentis impotentia proueni potentia:
tempus apud eydem est numerus motus secundy prius et posterius, sō de hui in phica. Spe-
ciei quātitatis discreta numerus syt, et oratio; hac proinde ad prgrem dē multitudo syla-
baxy oxdinē quodāq; sibi succedentiy adinuicem; numerus est multitudo mensurata per unu
per unitatem pluries repetitq; videlicet. Omunia numerus in praedicamentalem, et trapenden-
talem partim; trapscendentalis est qui formata ex pluribus entibus cuiuslibet generis sint, vg.
ēns pluribus Angelis, beatitudinibus personis &c.// Praedicamentalis est qui resultat ex unita-
tibus quātitatis solymodo, ol quidem xacis ut ternarius ex tribus aquis quibuspiam, ol
enq diuersa xacis, ut binarius virgi ex ligno et lapide: pluribus numerus resultans expar-
tibus diuersa xacis numerus praedicamentalis nō est, ideo quia tribus quod duo ligna, et duo
lapides numerus quaternarius nō formq, sō duplex binarius juxta illud Philosophi: oēs
tres nō sunt sex; alij sentiūt e contra, et exponūt Philosoph. quan loquentem de duplici ter-
nario, ubi est duplex forma, duplexve unitas ultima atq; ad aliqn ordinata, quo sen-
su quodlibet ternarius est unus totalis. Plura syt alia apud Authores xca numerum praedica-
mentalem examine digna, parum tamen revera interest eorum discussio quapropter eo praeter-
ire placet.//

CAP. VI. DE QVALITATE.

Iam existente et nominatim P. Aureoli quālitatis definitionem, quę
mutuata ex Philosopho tripartita nempe: de quo aliquid dicitur quale, sive
idq; in respondendo ad interrogatum, quale est subiectum. Tamen ego hic digre-
di non debere existimo; sane enim definitio ex propria subiecti quapiam affectui,
notioi, et diaxioi erit: illa ex recenta cuiq; de alia quę magis dēpre-
a nata qualitati occurrat, quasi nō ad rei definitio, qua nomen reve-
ra est, qualitas inquamoi speiei bipartitam secatur, quarum est
habitus et dispositio; 2a potentia, et impotentia 3a passio et passibilis qualitas; 4a forma
et figura. Habitus nō pro corporis habitu summatim et indistincte, sō scientia pro qualitate
diu in subiecto manente, ydē dicitur qualitas difficile mobilis a subiecto: discursive accipi-
tur pro qualitate parum durante ob quod definitur qualitas facile mobilis a subiecto,
Iudicium facultati naali et adventitiu et subiecto disponens, ol ad agendy ali-
quid. Si diu maneat, et ita subiecto determinate inhaereat ut abeat sine difficultate nō possit
divelli dicitur habitus, sic scientia oēs, et artes, atq; virtutes infusae.// Siuero nō dif-
ficulter a subiecto recedat, et parum in eo disponens vocatur, ut valetudo morbus
et scientia quę visu obtenebratur. Ex hic colliges quod habitus ex parte se, et ex difficile mobilis
et simul quod ex se disponens parum esset perseverare: quare si aliquando habitus pa-
rum permaneat, in ipsi est, sō subiecto nobiendy, sicut et quod disponitur, quandoq; pecu-

natoꝝ inhæreat. Potentᵃ sumita hic pro activa virtute, seu ad agendy, et ea expedita atq; robusta; qualis est in homine sano ad gbulqdy: potentia ut habitus, vel animi sunt, ut intus, et voluptas, vel corporis ut vires, q̃ quodãmodo videntur per upi sensu, ex quib⁹ alie sunt actiuose, cuiusmodi est vis calefaciendi in igne, et vis generatiua aumentatiua alterativa, motiua, et alie huiusmodi, q̃ ampliꝰ phisica in tempore animaduertenda suppeditabit; alie passiue, ut fessi duxiones, cere molliri, et alie. In potentᵃ ñ pro carentia potentie, sd accipit hic pro debili, languida seu infirma potentia, ut est in Sene vista, ambulatiua in Claudo.

Accedit pallio et pallibili qualitas q̃ modo utraq; dicta qualitas per sensibilem alterationem causata hoc tamen discrimine, quod pallio ex egestate ut plurimum ex vesicydia, alia subita, siue affectione proveniens; pallibili vero per maner dii ut pallidus color ex egritudine ortus, vel peculiari humoꝝ temperamento: hinc amentiq furorem, pallorem merito ducet, insanoꝝ autem amentiq qualitatem pallidum, quod facile prior abscedit; pallor vero radices figit. Figura nomine quantitas hic intelligitur quasdq intra definitos terminos clausa, id est determinata, seu disponibilis quantitatiue in mody circuli, triangulj &c; vel de figura dicitur quod recta linea curua linea, triangularis, circularis, et alia plura: ñ nulla forma intra omnẽ naturalẽ, ut figura in artificialib⁹ pure et proprie inveniri; alij est intra forma in rebus artefactis existens, quod ñ habeat forma a figura diversa, ñam forma domus in ipsa dispositione est figura partiq ponita est. Sunt qui forma pro externa specie corporis sumyt apud quos hec est eiq quantitas quadq gaudens diuersa partiu suaꝝ, vel aliquis apparet sensib⁹ horrenda, vel loxata, unde dicit pulchra, vel secus.

Aliud alion intra forma et figura hoc discrimen interuenit quod figura exterior ut corporis circumscriptio, forma vero partiu interioꝝ, et veluti liniamentoꝝ recta dispositio, ex quo remanet hec eiq mutata figura, ut in cera cerinea, quę cy hec ex rotunda quadrata fit exteriorem mutat figura, sd illius partes interiores insensibiles eiq cere quodq modo semper sunt informate, adeo ut hec cera forma ñ facile subiacet oculis. Omnino autem distinguenda figura, et forma pene acceptionem diuersq quatenus nempe figura est modus quantitatis mathematice sumptus, et abstractus ab omni materia sensibili; forma vero idem modus phice acceptus subordine ad corporis substantialem naq precipue in viventib⁹. Proprietates qualitatis censenta sequentes: pᵃ quod habeat intensiy, secyda quod suscipiat magis et minus id est quod modo remittat, modo intendat: tertia, quod similitudinem seu dissimilitudinem, id est, sicut enim aquantare res dicya aquales, sic a qualitate similes, siue dissimiles; amplius in hus immoꝝdy ñ est, qª forma nulla ex dictis structe proprietas est qualitatis; nqq; inclus nec habet intensiy nec intendi nec remitti, et pari modo simulitudo de substantijs dicetur.

CAP. VII. DE RELLATIONE.

Jam habes ex dictis ens dividuy in se, uny, very, bony, possibile, increatum et creatum; jam substantiale aut accidentale, et illud jam quidq, jam quale, quę ita enti evenit prout in se et ad se, q rare solymodo superest quod ipsy ordinative ad aliud dicitur, siue ut relatiy ad aliud, et explicanda relatio, cujus nomine modus ille insonuit, quo plura inter se referuntur, qui etiq vocantur ordo, respectus habitudo, connotatio, ordinatio aut ten-

Terria ex 3 mutua definita ordo unus ad aliud; omni autem xellão, vl amenæ noiera ſſcu
ens, et hic dicũ xellao xaõis quali inæ proponatõ subay ſe predicamy inuenit, speciẽ
inter, et genus, aut ab illo potius inuenita, quę ſit, ut xellão patris ad filiu; causa ade ſſe-
ty et hæc nuncupata realis. Deinde xellão alia secydy esse, alia nominatæ secydy dicã: pa
dicũ ea, cuius toty esse est ad aliud xeſſerri, vlqꝫ primo, et principaliter per nomen xella-
tiuy signicatã, ut xellão paternitatis: secyda vero quę principale nominis signicamy quod
est absoluty, ꝛsequens, ut xellão scientiæ quę nominis huius principale sequitur signicamy,
quatenꝰ nequit hoc explicari, quapũ sit absoluty absq; ordine quodda ad subiectũ hꝰ luxei xel-
laoem secydy dici: hydyt cy xellaõe xaõis, immerito tamen; enim xellaões xaõis nõ nullæ
syt erq secyõy esse, ut exprese docet Dꝰ Thomꝰ pº ad Aribaldy hu verbu: nõ omnino xella-
tiua secydy esse importatę xellaõem realem, sicut nec é necessario xellativa aliqua secydy dicã
xellaõem xaõis importare ut patet in scientia, dicyt enim xellativa secydy dicã, quando pri-
cipale signicamy nominis nõ est xellão, sed aliquid ad quod sequitur xellao, siue illa realis
sit, siue non, sicut principale signicamy huius nominis scientia est qualitas, quę sequitur
quidq respectus; sed secydy esse xellativa dicyt, quando principale signicamy ex ipsa xellão
siue realis sit siue non. Rursus xellao intrascendentalem et praedicamentalem diuidimus
nouã xellao trascendentali sic ideo dicta qª per oĩa vagata genera subitª nempe qua-
litatis actionis &s. vere absoluty est ens, ad aliud tamen destinaty ex propª nãa, eaq; propter
tex propriũ empens cy habitudine ad illud, nõ quod in suo respectu sua sit, sed qua
in essentia rei ipsiꝰme claudituꝛ, sic materia prima trascendentaliter xeſſertur ad formã,
et sicẽ versa.//

Extra predicamentalis xellão nõ est quid mixty ex absoluto et relativo, ut
illa, sed purus respectus unius ad aliud; quare utraq; discriminatur in eo quod predicamen-
talis xellao aliud vehiculum proxy terminy respicit id est nõ habens quidquã aliud, quę termi-
nare illaq; trascendens vero nõ ad aliud exans (ut ita loquar) ordinatur, sed minime aliquis
minerius permanendi vl recipiendi, sic materia pª ordinatur ad formã; potentia ad actu exoby;
causa ad effectu. Hinc colliges xellaõm trascendentalem connumerare cy xellaõe secydy dici
utraq; enim est quid absoluty, cui aliquis se admixtus respectus: colliges etiã xellaõem
secydy esse latius predicamentali dictam; quidquid enim hoc omnio sit xellão secydy esse;
nõ est verum de eiusmodi predicamentalis censetur, sic xellaões divinæ xellaões secydy esse
dicuntur in predicamentales vel categoricæ; item logicales xellaões secydy esse syt plures nõ
predicamentales, utpote fictæ: illæ supra praedicamentales, hæ vero extra predicamentales di-
cyt. Quarum xellão potissimũ in mutuq et nõ mutuq: mutua dicta illa, cui alia xellão exter-
ponder in termino, quę sine vestitura ina extrema in quib⁹ est xellão reciproca, ut xellas
intervenięns inter Patrem, et Filiu duo ina et alba.// Non mutua est illa, cui alia xellão

inqualitas simile, ubi subtr. idem de ellenia sonicat. Ad secydy pertinet genus vel 32.
species in actione et passione fydatæ, quare hæc relationem cès effectus fydat, et causa, sic
patet nitas quę in actiõe generativa fydatæ ut filiatio in passiva. Ad terry genus vel
species quę fydatę in mentata et mensurabili attinet, sic potentiæ mensuratæ adobiũ
specificatiuis eatq, et scientiatq perfectio mensurati per perfectionem obiectq suatq.
et sili prolubatis.

QVÆSTIONES VTRVM
DENTVR APARTE REI ANTECEDENTER ad omnem operationem rationis
RELLATIONES PRÆDICAMENTALES
mentales, seu cathegoricæ.

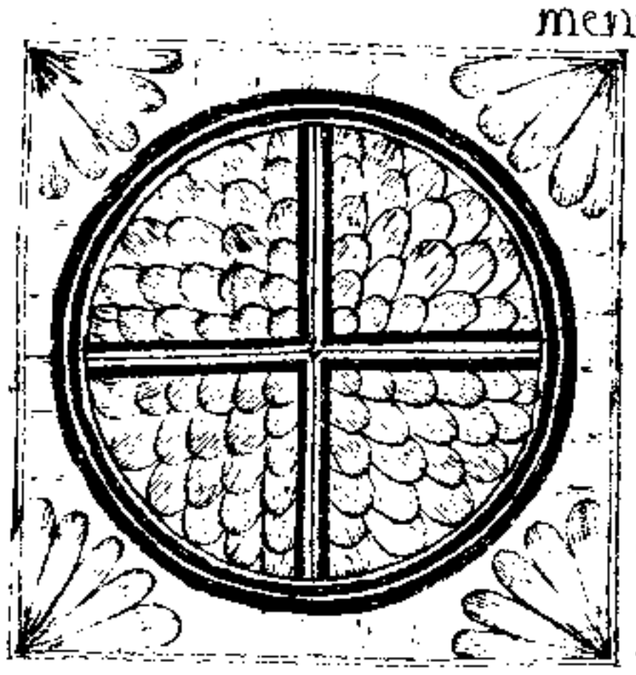

§. I.

Primo fuit nominalium nulli omnino esse relationem realemq præter mentem ideoq, et eam partim præcipuæ modernorum complectuntur cathegoricam relationis formalitatem sumptam ex mentis intrinseca denominatione proveniente ab actu rationis operantis unum ad aliud ostendere, et consequentia in rebus non esse nisi fydamentum ad relationem enumeratis, dicunt, videlicet, quod eorum albedo plusquę reflexibilia non sint, et soli denominationi relationis formalitatem mentis actum, unum ad aliud quasi coeunt ad illud mutuo assumptæ hoc alibi evidenter ostendimus. Omnium autem opinionem duarum relationum realium validissime defendit omni beneficio rationis secluso.

ASSERTIO NRA. §. II.

Dicitur aptè rei nomine ut cognoscere relationes prædicamentales seu cathegoricas. Suadetur ratione: antecedenter ad omnem operationem rationis duo alba utcunque sint similia formaliter, sed in ista similitudine est relatio prædicamentalis formalis: ergo. Probatur ea similia dicuntur formaliter, ex quibus unum est sicut aliud, sed ita habent duo alba ut quatuor inter eadem unitas: ergo. Confirmatur primo, quæcunque bipalmares eisdem dimensionibus constant ac alia bipalmaria, ut patet erit nulla intervenientes rationis fictione: ergo eodem in sensu sint æquales formaliter. Confirmatur secundo: independenter ab intellectu parerent formaliter. Patet: ergo erit prædicamentalis relatio. Respondetur dando dicto nonum. Ea quidem aptè rei relationes prædicamentales fydamentaliter cupiat, non vero formaliter; sed non videtur cur hæc albedo dicat esse sicut alia huic non sit formaliter similis? eodem certe jure quo dicere potest nullum inveniri perfectionem formaliter in aliquo re, urget dicat intellectus illi perfectionem ut talem tonicat, quæcunque argumenta secunda evadent, eadem solutione atomica satisfacere potest, nempe rem sibi habere perfectionem ejusmodi fydamentaliter.

Deinde impugnatur solutio: ex dicat intellectus duo alba utcunque, et unum alterum esse simile alteri, urget affirmat similitudinem, quę objectum illi, vel quę nullius notabilis maliquę fecerit alium esse formaliter similitudo formalis illorum albedinum in præsentia sed aptè rei repugnat impossibile? aptè rei ut fydamenta ad unitatem formalem, ut dicis supponuntur in formali: ergo et similitudo formalis: patet illatio, nq fydamenta ad unitatem formalem stant in momento et similitudine plurium adinvicem. Si ideo patet quæstionis nihil operatur ratio relationem realem

dicur ad Phij q^a unumer realun generis: sed idem in creatis simpliciter. Dicit aliter, quod res fere scientia ñ aliud præter relationis, aut habitudinem dicat; sic Geometria figuras in se spatij, et exemplata quas ratiõs in se habet; Aritmetica rationi numerorum seu relationes, Musica sonorij proportiones perequia; manifestq autem ex Logica scientiarij dicta ñ esse denominationes existentes ergo.

OBIECTIONIBVS OCVRTV. S. III.

Objicitur p^o. ẽm reale quodcunq^e sit ut subiect^a vel accidens, sd neutrum horum est prædicamentalis relatio. ergo. Probatur min: prædicamentalis relatio nec respicit se nec in alio: ergo. Patet ant^a quod primo patet, et quoad secundo probatur: relatio exprop^a dicit ordinem dicit ad aliud ut terminum: ergo Resp^o relationem esse unq^e accidens ñ inesse q^e sd respectum, idest subiectum respicientem ñ absolute ut in eo existentem sistens, sd exigitive, seu illud referendo ad terminum. Dices: ergo relatio pro fundamento dicit respectum In: ergo tota ñ est ad terminum: hæc secunda negatur: probatur: respectus in ordine ad subiectum solummodo est, sd ordo ad subiectum ñ est ordo ad terminum: ergo. Nego secundo negat^r et may probatis dum^r respectus In absolutus respectu may; respectivus, nego may. Relatio tota pro fundamento ad terminum est, celum quid respectivum inquantum subiectum ad terminum referens; communicatur subiecto fundamenti, sd illud ordinando ad terminum, quare pro fundamento respectum In respectivum importat, qui prop^e ad subiectum ñ est, sd ad terminum propter quem affert illud quod adhuc referendo.//

Ergo aliud habet relatio inquantum est accidens, et aliud inquantum est relatio, videlicet ordo: inquantum accidens est, habet quod insit subiecto, ñ autem inquantum est relatio, vel ordo, sd solum quod ad aliud sit, quasi in aliud exigiens, et ita relatum quodammodo existens sic D^s Thom^s ad dem quod tibi proponit q^e sepe^a de pot^a art^e. nono respondet dicenti quidem respectum In accidente ad relationis, et significans hoc esse proprium et peculiarem ejusdem quatenus est relatio vel ordo, vaq- q^e rationem ineā reperiri facilius, videlicet respectum In respectivum, et ad, ut colligitur ex his quæ ant^o præcedenti præmittit, nempe: relationis ñ significat ut in subiecto manens, sd ut exigitive quodammodo ad aliud. qd et Paxetani dicentes relationes ñ esse inhærentes, sd assistentes, quod aliqualiter verum est: quasi dicerent inhærentia relationis ñ esse absolutum, sd relativum, quæ in ordine ad terminum.//

Objicitur 2°: omne reale ens causatum debet habere, sd nullo causa relationis potest affectum nisi mens ejus ad res inter se invicem separatas: ergo independentia ab invicem nulla est prædicamentalis relatio. Confirmatur similitudo quæ versatur inter albedinem hic, et albedinem existentem Romæ est prædicamentalis relatio; sd illius similitudinis nulla est assignabilis causa, nequit enim ea producente albedinem Romæ produci ab nostris locorum distantiis, nec ea ea producente albedinem hic, cujusq forsan ñ sit. ergo. Ad argumentum resp^o nullum esse causum relationis primario effectivum, eave primario intendentem producere, sd ea causa fundamentalis effectivæ secundario profluere. Ad confirmationem similiter dicitur causam producentem albedinem existentem hic, dumodo primum sit quid inter ipsum et albedinem aliud similitudinem quæ versatur inducat, seu relationem, quæ stante ac Roma ponitur albedine in illo pullulat, antea ñ existentia defectu termini hujus; ñq^a producta in fieri, siquidem agens producitivum albedinis hic existentis, cujusmodi secundario produxit similitudinem quæ altera semel posita dicitur: nec obstat quod ejusmodi forsan ñsit; existentem permanere enim in albedine producta, ubi est virtus ad similitudinem illam qualitatis nempe per idem producta.//

QVEST^O II.

IN QVO STA SIT PRÆ DICAMENTALIS RELLAC̃NIS ESENTA.

§. I.

Plenitra formâ cuiuslibet ens efficax sortiri maximum ipsius forma sit alia, aq̃ communicata subo ipsy potens solu ad actu instituat, ut unius anima tqmodo plastas inteligere possit ita se habet voluptas et alia, alia. Quæ subto simul adsint omniuge ut intellectio quę subay actu reddit intelligens; iuxta quod inquirum̃ est, utry relatio de illary metary formary sit admone; siue ny effectus fortis relationis proximos referre se actu subay ad terminu, vel instituere illuc reflexibile aptay? pro claxiori autem resolutione dubij notandu, actualiter referendi ens tuplicit accipi posse, vel prout actu, idest ens existens in rerum natura, vel signate ut dicitur secundu entitatis sui tradicatus praecipue abactuali existentia; y de colligit ens esse idem actu primu ac actu signatu; enim nil est actu praeter secundu sui entitatis accessus; ille semper est actus ad linea potentiæ, ut ens potens actus ad actu secundu.

ASSERC̃NA SIT.

Contrecorica relationis entitas stat in actuali exercitio referendi subay ad terminu. Suadetur ratio: tradicamentalis relationis entitas in eo fortitudo est quod primario subto communicat, sed hoc aliud non est quam esse actu relatu. 2do. Nay ex superiorib⁹ sitat, probo min: ds primarius relatio subto communicat per quod ipsy primo in linea relativa constituit, sed unice per actualiter esse relatary potest subay in linea relativa constitui: 2do. Nay est evidens, probo min: per esse referibile exprime nequit subay ad lineq relativa tranzire; nq referibilitas proxima aliud non est quam potentia, siue capacitas ad relationem habendam, quę quidem ens se habet subay antecedens ad relationem, quadmodu ante receptionem in potentia potentia proxima quidem se habet, et proinde quod est absolutu et impotens subay de absoluto in relativu tranzire: 2do. Si unum ex explicatis hoc ratu; de subay antecedente ad forma supponit proxime capax recipiendi sortem effectu ipsius: 2do forma relativa in subto praedicit capacitate proxima recipiendi primariu ejus et sortem effectu: 2do simul eq praedicit referibilitas proxima in quo modi capacitate existens; sed relatio communicare nequit subto aliquem effectu primariu ipsius, quod est antecedenter ad ipsu; alias cum effectus primarius forma ipsa communicata in forma, relatio semper praecederet: 2do nec primario potest eadem referibilitatem praestare: 2do quod primario subto communicat in esse relatu, actuale sive referendi exercitiu. Ad ratione contrariu quod forma absoluta, quę non tales non pendent ab aliquo exquinseco semel communicare subto ocm necessu sui effectu sortem affert illi relationi vero, unde quę ob extrinseco termino nempe dependentia quę optime communicari subto quin praeterea eidem ocm sui effectu sortem, scilicet quem eq primariu videlicet; idcoq̃ potest relationem subto referibilitatem quę ipsius ad effectu sortis primarius ei brevem, quem qdq̃ nequit actu relatu, seu affectus illi actualiter ad terminu, hoc enim ex relationis recipiantur effectus, et exercitiu naturam adresse

ribilitatem. reallq. Soluo hac predicta manet in xão. propterea q̃ legena? nr̃ia? p?. deffinitq̃ supponit quod probare debebat nempe reflexibilitatem esse primariu formalem relationis effectu, et ideo nq̃ ea posset simpliciter dici ordinem intellectorem et volitionem eis actuale exercitio n̄ esse, sd in exhibitiue intelligibilitate, et volibilitate, iquidem forme ista sint potentiales essq̃ ab extrinseco relicet obiecto dependentes, quod quidem nullu dixit hucusq̃.

Tertio q? predicamentalem realem eq̃ exigendi ofydue utpote in illa duplicem accepit abiolutq̃ videlicet unu, alteru relativu dumtaxat quoquidem posito nia n̄ esset in puro respectu ad terminu nec ejus totu esse se haberet ad aliud, sd aliquid esset permixtu ex absoluto, et relativo ipsum exigentem, quę propter? n̄ explicant per puru respectu unius ad aliud. Sed ut hac ratio eis dicendi sic impugnari solet; Ad reflexibilitatem immediata subito per relationem ex quid relativi vel n̄? Si hoc secundu: ergo nequit esse primarius formalis relationis effectus, neq? nq huiusmodi effectus formalis primarius est ipsa relatio ut talis, quę proculdb? ex quid relativu. Si primu: ergo ab extrinseco pendet termino nempe ad quem ordinata quemadmodu actuale reflexum. Si secundu: ergo potest relatio immediari subito quin ei reflexibilitatem immediet; patet absurda regula in exercitio actuali quo sine, q? dependet ab aliquo extrinseco, intelligi potest relatio immediata subito. Si dicat quod semel in subito relationis inclam̄ potest n̄ reflexibilitas simul intelligi, quipiu ab extrinseco penderet nulla erit sana solutio, vel disparitatem assignent.

Argvta Solvuntvr. s. iii.

Arguit p? relatio capi potest sine actuali reflexendi exercitio: ergo non est relationis essentia. Dicq. 1epu? est, et ant? probatur: relatio potest valere absq? termino ullo existente, quippe relatio ut sic terminu existentem n̄ exigit, nec respicere potest; alias ei correspondens, nempe, terminus ut sic posset existere, quod nemo vedit: ergo. Dicq? potest, enim actuale reflexendi exercitiu terminu existentem exponit, et eo sine imperceptibile est. Hoc argumu valde militat in ognibe, visione, ac volitione, quę juxta adversarios in actuali exercitio versantur, et terminata ad obiu existunt, sine realiter praesens, qualiter ognia ut sic ipsa respicere nequit. Deinde resp? primo ant? negando tertio? do secundu: absq? termino ullo exercite praeire existentia, vedo ant? exercite, sive signate, nego ant? et neq; cuius implicita probatione dung?, actuale reflexendi exercitiu exercite supplet vedo, signate subdq? terminu existentem exponit exercite, nego, signate vedo. Relatio ut sic exercitiu reflexendi signatu solummodo dicit, ideoq? respicit terminu soly existentem signatu; qualis enim relatio fuerit, exercitiu reflexendi, existentiaq? termini sedebent habere. Replicabis: similitudo ut sic est vera relatio, id hac nulli respicit terminu: ergo. Probatur min: similitudo ut sic oem similitudinem, omne simile sive splendens: ergo ei inepta terminata ut terminu, quod nefas est dicere, ei nulli terminu respicit. Replica

ita nulla esset habet ni supponat relationi similitudini terminu esse talem similitudinem? Aliud enim ab ea similitudo ut sic n̄ includit; id adhuc illo supposito sic in terminos regerentur: similitudo ut sic oem similitudinem omne simile sive splendens; ergo eam omnibus terminis ejus, ergo nullu ei superesset terminus ad quem ponit reflexu, ni velint quod in ipsa relationi reflexibilitas in terminu: ergo nec reflexibilis est nec in reflexibilitate relatio ponit, enimvero ad impossibilem nulla reflexibilitas esse. Resp? tamen scelta maj, neg? do min, cuius probatio dito ant? oem similitudinem omne simile sub munere reflexendi splendens vedo ant? sub munere terminandi neg? ant? et neq. Similitudo ut sic oes similitudines omnes, q? sunt per mode abstracta similitudines nempe, ut tales ipsi reflexi; seu ut terminandi quo sensu similitudo una

fortiꝰ vera xellaõ ñ ens; quare ronuincio: posset alia inquꝫ illa reflexu ponit similitudo ergo videlicet sub termino qdi xaõe, et sic reperiete dicimus proindeq; terminy ignotꝫ positionem.

Arguit 2º: essentia xellaõ in eo fortiꝰ est quod pº subto ronuicat; id hoc reflexibilitas est, siue proxime reflexibile esse: 200. Probat min: reflexibilitas vel esse reflexibile proxime aliqde subto ñ venit, quꝫ ex xellaõe quꝫ accipit; id prius subay acipitia reflexibile proxime, quꝫ acui xellauꝫ: 200. May ex eo dicat quod esse subay reflexibile esse ñ habet, id accidꝰ ipsi utpote quod ad se tꝫ est; quare ñ nisi ex aliqua forma accidentali prodere capi valet, quꝫ unqꝫ alia quꝫ xellaõ ñ est. Deinde qª reflexibilitas est actus primus delinea xellativa qua tali, cuius actus secundus est actus reflexus, et actus primus ejusmodi ãxellaõe solymodo proꝑuere posset, min. est eiden, et sic ꝑ eqª Dfirmatiu: per eadem xellaõem qua pater ad Filiꝰ existentem primꝰ, vo. reflexus, ad Filios nondꝰ natos se habet, id in ordine ad istos habitꝰ pluꝝ reflexibilis est, ut ꝑ se patet: 200.

Ad argmꝰ sipº negdo min, et ro bacimay: subtª enim esse capax est ad xellaõem habendꝫ, sicut et alia accidentia: ad xellaõem immediate fydatas in ea est proxime capax esse, et sequenter reflexibilis proxime; ad alias quꝫ fydatas in aliquo accidentꝰ absoluto, ut xellaõ pareis mutatis in actiõe generativa fydata, et xellaõ inter duos pareces albor existentia, quꝫ fundat albedo, esse capax remote solummodo est, et ideo remote reflexibilis tꝫ, nyquꝫ autem hoc habet ã xellaõe cujus primarius effectus fortiꝰ xellativus opus existit, qualis nulla nec remota, nec proxima reflexibilitas est: nec obstat pª probatio, cui dicimus quod reflexibilitas proxima esse subtª sequens, sicut cabacitas ad xellaõem habendꝫ logꝰ seu metaphice tꝫ accidentalis est ipsi, utpote per quꝫ subtª fortiꝰ ñ statuatur, licet eꝫ radicet, quꝫ vero accedit subtª xaõe alicujus absoluti accidentis, ei, sicut hoc, accidentalis est phice, id ñ aliquod accidens de linea xellatiua prędicamentali fortiꝰ quꝫ profecto antecedit, ut stat ex dictis. Ad 3ſirmaõem rejpº Patrem per xellaõem quꝫ dicit ad primꝰ Filij, nec reflexibilem, nec actu xellatꝫ ad nondꝰ natos stattui, sed esse ad istos reflexibilem eue quatenꝰ potest illos esse generare, quo quidem spaꝛato quod existentibꝰ suis eadem illa xellaõ exprendat ad eos, et Patri reflexatur per ipsꝫ.

QVÆ. III. QVALITER PRÆDI-

...camentalis xellatio distin-

GVATVR AFVNDAMENTALITER.

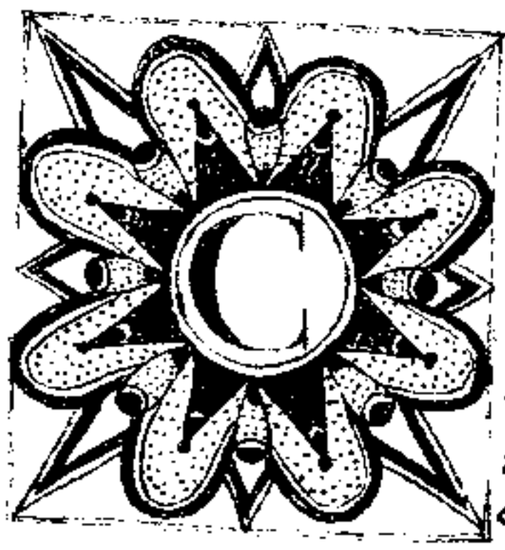

Celebertimꝫ notatiꝫ dignedimur atꝫ, per utilem ad xellaõu perutilen-dꝫ naꝫ, ne autem in ejus processu ullius confusioni sit locus in cathegorica xellaõe quacunꝫ sit diligenda fydamꝫ quod, sive remotꝫ, subtꝫ videlicet quod ad aliud reflexus: item xaõ fydędi, quꝫ fydamꝫ proximꝫ, vel quo nyscupatur; etiꝫ ipsa xellaõ, xaõe referendi; et denꝫ terminus, in quem terminatur xellaõ; sit exemply in xellaõe similitudinis, unus parieꝛ albi ad aliꝰ simili, ubi parieꝛ qui reflexus est fydamꝫ remotꝫ, seu xellatꝫ subtꝫ, albedo in eo recepta est xaõ fydędi, proximꝫ fydamꝫ; similitudo, et xellaõ quꝫ parieꝛ ille respicit alium parietem, et huc est terminus respectus: dubiꝫ ñ procedit de fydamꝫ remoto, nemini quꝰ-

pe. Lauere potest sepissime hoc ā rellatæ, et raōe fydq̄ distingui realiter in exemplo posito patries ab albedine distinctæ realiter, et similitudine; sō ad proximū fydamq̄ duobus similes, similes, ieiuniū aquabō rellatōem realiter entitative distingui propiusq̄ thomistæ munitet, et Scotis te. Tertiū oēs peroppositū senserūt quoū inter se dubitāt, nq aliqui recentiores præsertim rellatōem stendūt identificari adæquate realiter cū fydamto, et termino. ita ut inadæquate nolū sit eādem cū quolibet horū, sibi videlicet volūt rellatōem similitudinis inter duos patres albedinē nō esse formaliter præter utrāq̄ coexistentem albedinem, attamen alij rellatōem dūtāt cū fydamto identificāt, et a termino realiter distingui asserūt, ita Conimbricenses cū Exim°. Doct. grū bulcū sēpernūo

ASSERTIO I.ª §. II.

Rellatio prædicamentalis nequaquā identificatur cū termino: ratōe suadetur allegata: esse termini abesse toto cœlo rellatōis realiter aliud: ergo. Probo ant.ª: quia esse rellatōis prædicamentalis realiter ad aliud se habet. Id hoc aliud est terminus, esse ergo terminum: ergo. Nec rellatio ejusmodi definitōe suppōta probarē nō esset, terminum dubitāt. Videtur ergo illius exponenti omuni. Confirmatur: quia totū aplexū ex fydamēto, et termino sane nō est ad aliud, nq ad terminū ex quo arguit esse nō potest, utpote qđ aliud a toto aplexo nō est, nec tyc toti esset ad aliud, terminus enim aliud nō est a sepra; sō toti esse rellatiuū ad aliud realiter est: haud ergo in simili ayeto dicetur, alias toti ejus esse nō se haberet ad aliud. Confirmatur 2°: quia esse rellatōis qua Petrus dicitur similis Paulo est referre Petri ad aliud ab eo videlicet Paulū: ergo esse rellatōis illius ex parte fydamti præcise se habet, utq̄ nq hoc unicē est quod reffertur, quod vel refert rellatio, minimeter minus: sō si rellatio inadæquate identificaretur cū termino nō tota, totū vel esse ipsius ex parte fydamti se haberet, alias proprius terminī esse foret ejusmodi, quod falsū est: ergo nequaquā rellatio identificatur cū illo, proindeq̄ huic neūdū est a fydamto, nēdūq̄ a rellatōe distinctus: ant.ª nec sī nō potest a P.e Ludovico Lorada nostræ retatis opinionem tueri; videatur p.ª p.te tract.ū 4.to de prædicamt.ō cap.ō quinto numero quinto.

ASSERTIO II.ª §. III.

Rellatō prædicamentalis nō est aliqua forma, vel entitas realis a rāōe fydq̄ distincta. expresse docuit auctor Par.s N. Anselm.s in monolog.° cap.ō vig.mo quarto, ubi de immutabili Dei essentia sic loquitur: quomodo nō est particeps accidentis, cujus hoc ipsum quod major est alio, alijs natus, et quod illi dissimilis est illi videatur accidere? sō quod repugnat quoquidq̄ quę accidentia dicuntur, susceptibilitas et naalis immutabilitas, ii ex eorū assumptione nulla subtr.ª sequitur variabilitas, cuj quippe quę accidentia dicuntur alia nō nisi cū aliqua participatis variatione ad esse, et habere possunt, nullum, uti colores: alia omnino nulla vel accedendo, vel recedendo mutationem circa id cui quid dicuntur, efficere noscuntur quæq̄ rellatōes; sicut nq̄ quod homini post annum præsentem nascituro nec major nec minor neq̄ æqualis nec similis; oēs autem rellatōes hās utrāq̄ cū natus fuerit sine omni mutatione ad illum habere potest, et amittere recūdū quod crescet, vel per qualitates duas vas mutabiles: ex quib.s sic nequit ulla physica forma realis realiter subito advenire, quin aliquid inferat mutationem circa; sō rellatōes similitudinis, æqualitatis, majoritatis &.ª quę prædicamentales dicuntur nulla in subito mutatōem efficiunt ut satis clarē in authoritate rellata: ergo //

Amplius si rellatio quid esset realiter a subito distincta aliquā realem efficeret mutationem in eo, id hoc adstruit Anselmo: ergo. Probo maj: mutatio realis est transitus de nō esse ad esse, vel e contra, sō si rellatio quid esset realiter a subito distincta hoc, illa ei accedente de nō esse ad esse

relłaoi requirēt ut accederet de sic ad nēm: ꝛ̄ꝯ. Subiciunt Anselmo Mag. Arno. cumq.to
Phillosy lect.e text.a sic alloquens: nihil adhuc venit mihi de novo per hoc quod in capio esse al-
texi aequalis per ejus mutationem; ty text.a p.te q.e decim sexa. aut.o sexto ubi sic ad reasdy
aut: ea quę relłatiue dicuntur possyt de novo praedicari de aliquo abs.q ejus mutatione, sicut
homo de novo fit dexter abs.q sui mutōe per motu illius qui fit ei similis; tum exclusu
si fieri potest op.o quadrag.mo octavo cap.o 2.o inquieni: cy autem dico quod similitudo Soc-
ratis habet albedinem ejus ut fydamay nō est intelligendy quod similitudo Socratis sit aliqua
res in Sorte alia abipsa albedine, id estly est ipsa albedo ut se habet ad albedinem Platonis
ut ad terminy; si enim similitudo addexet supra albedinem Sortis aliquą rem nullo mo-
do ponet aliquis alicui fieri similis sine sui mutatione: fit autem homo similis alicui sine
sui mutatione, ut patet; ꝛ̄q siquis in India fieret modo albus, fieret similis mihi, ergo ibi,
nulla in me facta mutatione. Et nullety proposity et nostex modus dicendi.

Quod firmatur a-
lterius: similitudo dubitis albi ut quatuor nō est aliqua forma sit entitas unaquęq realiter a
pexcedens albedini, huic supradicta: ꝛ̄ꝯ nec praedicamentalis relłatio qualis cuiꝰ est illa simi-
litudo. Probo antē omni ab albedine enalate distancia sublata nullo sit entiq indo realis supra-
addito modo illa duo alba invicem forent similia: ꝛ̄ꝯ. Probo antē ea similia sunt supra Phi-
losophi quint.o metaphicae cap.t decim. 5.o quary est qualitas una; sed utrumq.e albedine posita,
illalio secluso illa duo alba eadem qualitate gauderent, eadem videlicet secydy speciem, quę
sensu intelligendus Philosophus est: ꝛ̄ꝯ. Omnibus est Thomistary solūo duo alba ut quatuor
nulla realis supraddito modo similia fydamentaliter solymodo esse; maior tamen ty cuiꝰ fu-
dare ipsos ipsomaxime solucem eqdem q.e p.a capitis hujus ora tuentes; relłacem in entitiveca
Deo manade discrete: sed vera est p.a similitudo fortius ineo est quod uny alby fortiter sit simul
aliud, sed est hoc nō requisitū qpius quę quod utrumq.e albedine pariter intensa emineret: ꝛ̄ꝯ

Secundo: si praeter albedinem intensq aequaliter similitudo fortis exposcit respectu alterius
ad alteru ab his entitative distincty quo liber ex illius exteriis respectu importaret ad aliud
ꝛ̄ꝯ respectus in eiq assimilaretur adinvicem: sed nō per seipsos, eadem enim est ratio inillis, ac
in istis: ꝛ̄ꝯ per alios distancia et supraddito de quibꝰ idem fit argumentum, et utrumq.e in infinitum fie-
ri potest quod nullus admittet: ꝛ̄ꝯ. Non me latet propugnare Thomistas uny respectu reuvel-
lacem alteri per seipsq esse fortiter similem, q.a per seipsq est ratio referendi fortius, et adinvicem ra-
cem fortem alia nō est; attamen solutio haec impugnata ab ipsis Thomistis eadem est praecipua ra-
de, qua nostrq sententiq debilitare conatur; enim relatio similitudinis qua Paternitas Petri di-
citur similis paternitati Joannis ab illa realiter extra dubiq seperabilis est, sicuti nec ullus doc-
trina, sed seperabilitas arguit distinctionem realem: ꝛ̄ꝯ. Probo may: defruente paternitate Joan-
nis est nō est similis remanens Paternitas Petri, id Joannis Paternitas desinere potest Petri Pater-
nitate manente: ꝛ̄ꝯ vel relatio similitudinis ab una Paternitate realiter seperabilis est, arg.o dis-
tincta, sed nulla alia seperabilis extra a ratione fydandi, nec ideo distinctus.

Denuo impugnata
solutio: suspensio divinitus ut supraddito modo, omni sui relatione distancia sublata duo paries
aequaliter albi forent similes invicem in carentia relationis illius; sed nō praecise fydamentaliter simi-
les: ꝛ̄ꝯ fortiter. Probo min: quę similia solly fydamentaliter sunt per mody supraddity equum similia
queunt fortiter fieri: at similitudo in relationis carentia fortis fieri requirit per supraddity mody,
seu relationem, utrq.e utpote qua potius pariter penitus illa: ꝛ̄ꝯ. Si dicas, tunc casus duos pariē-
tes albos esse fydamentaliter similes, quaren.o fydarem relationem ratio, per quą redderem fortiter simi-

Sed in ñ hab.^do rellationem realem, pxa est.^p quod nduo alba pxe similia reddunt ea[illegible] pex xespectu xatis superflue xellationi realem statuere: 2.º quod illa pro priori ad istam xellationem xatis haberet reali xellatione contexere, et in hoc essent sane similia ñ. fundamentaliter tqm, sed formaliter ex utpote quae pex nullum nec realem, nec xationis xellationem ex cognitabilem possent similia formaliter fieri.//

ARGVMENTIS OCCVRRI S.IV.

Arguit.^r 1.º xatione realis separabilitatis sinceae distinctionem realem, ad quamlibet praedicamentalem xelationem realiter separabilis est a xatione fundandi fundamentae. 2.º primo. 1.º Probatur min: primo fundamento manente deficere potest xelatio: 2.º Antec.^s probatur pexinde termino illico desinere esse xelatio ad terminum pexinde potest xationi fundamento manente: 3.º Probatur maj: sublato termino, statim desinit esse xespectus ad ipsum vicissim, id in isto ipsemet in praedicamentali xelatione: 3.º Resp. xetorta maj: dist.^o min: separabilis est quoad entitatem a xatione fundandi, nego min; quoad denominationem sive connotationem concedo min, cujus similiter probatum ant.^m dist.^o deficere potest xelatio quoad denominationem nego ant.^m et negato ant.^e eadem discursione qua probatum est alias adhibita a nobis satis citra faciet. Bifariam igitur dari possit similitudo unius albi ad alium, scilicet praedicamentali xelationi, vi mixti quoad entitatem, et perfectionem intrinsecam sui, quae non est alia realiter saltem ab albedine ipsa xelationem fundanti; aliquin citra illi mutationem intrinsecam subiecti nulla xelatio succederet ista quod docet Anselm.^s et D.^s Thom.^s locis supra citatis: vel quoad denominationem, ut videlicet subito denominationem similis praeexat, sive xelatio, ad quam albedo unius solum sufficit, id illius necessario coexistens ex p.^te termini requisitus alia, quia illa xespicitur, ecce noter.// P

1.mo modo similitudo spectata quando terminus pereat subito minime desinit utpote in quo semper albedo, idque pexistit cujus est fundata, multitudinis una et eadem xelatio quae pexistit ad quodlibet albedinis individuum, sive illud nova alicujus entitatis accessus, sive unius albi semel positi alterius, et multo alio initio nequit non esse simile ista.^e sane nihil amplius requisitus, ut pares hoc loci inexactus ut similes existant, quae quod reliqua alicubi; hoc praecise posito similitudo ista existentia git enim unus ex istis alius, in quo similitudo fortiter est; ergo q.^a nihil deesset illi posset, ut similis esset quae alterius actio, sive coexistentia ipsius; ad superflua reliqua alia quaecumque fundamento superaddita entitas ut similis denominationem acciperet, acq.^e retineat, et vocetur igitur solummodo ponita illa entitas nova. Si vero similitudo 2.º modo attendatur, tantum absterminus pereat protecto desinit esse; nec mirum, enim denominationes ejusmodi subito absolute non exprimunt, sed in ordine ad aliud. et hoc necessario ut fundamentum existens exposcit; adeo quod soli hoc existenti ex dependenter ab eo potest eadem subito subito relative spectata, quae non est albedo subito utcumque, id illa ipsa quatenus connotat terminum, ut subsistere nequit, et a subito recedit, quatenus desinit ipsi denominatio similis ita, id integra ejus entitate manente, et eadem permanet quae prius erat albedo.// R

Replicabis: sublato ter-

*termino

mino desinit esse xelatio quoad entitatem: 2.º Ant.^e probatur: sublato desinit denominatio xelati: id haec eadem est ex entitate xelationis ipsius ut patet cujus est proprius effectus, atq.^e dummodo stetisset subito xelati: 2.º 2.º ea: xelationis essentia per nos sita est in actuali xeferendi existentia id haec utique desinit sublato termino: 2.º est xelationis essentia seu entitas. Ad replicam p.^o antecedens nego cum dist.^o probationis maj: desinit denominatio xelati quoad ejus implicatum nego maj: quoad^d expressum, sic in secundo maj. et dist.^o min: haec eadem est secundum ipsius secundum

min; recydy expreſſy nego min, ex neq. Deficiente termino deficit ſoluſ relłaoñ effectus quoad expreſſy denominaoñ relłat' ad termy, ideſt fydamy exprimere definit connotationem ad termy, remanet autem implicy denominaoñ illius, relłaoñ videlicet entitas cy entitate fydmi realiter eadem, et a qua denominatõ dꝫr exprimitur denominans, relutꝫ qua re habent ad invicem ut entitas et expreſſio entitatis ejusdem, quemadmody unꝫ ens; ſicut ens bronſi sic, et ut unꝫ nõ est nisi ens duxitmõde expreſſy, ſic fydmy ut connotans aliud et entitative ſpectatꝫ unde implicy denominaoñs connotationi, relexpreſſionis illius ꝓra relłacis est entitas entitative fydmi, ſicut entitatis implicy ꝓpꝫ est ens. r

Ad 2m

Quoꝫ may: essentia relłacis denominative ſpectate vel expreſſive, recedo may; entitative negº may ol subdistinct: in existentia actuali quoad entitatem accepto, recedo may, quoad denominationem exercite negº may, et distinct min: quoad existy, vel expreſſionem, recedo min; quoad entitatem negº min, et neq. eodem modo. Relłaõ quoad denominationem accepta ꝓpꝫ est fydmy ut connotans aliud, quod quidem sublato termino sub hac reduplicatõe nõ permanet; remanet autem quoad entitatem, et eodem modo relłaõ, ſicut accidentale permanere ſſe-rendi existy, cuꝫ dicimus absolute relationem dari in, essentialiter esse, loquimur de relłatõe quoad entitatem et simil denominationem, nõ entitative praecise. Instabis: si relłatio quid aliud a fydmto nõ esset, ejus recipiens esset quid absolutꝫ, proindeq. nihil recydy praeter quod, mutari si nõ posset: ergo. Distinct ant. esset quid absolutꝫ recydy implicite, recedo ant. recydy expreſſy, negº ant. et neq. Relłatio implicite absoluta fydamtꝫ et entitas, et expreſſy ordo hujus ad termy, quare recipiens illius recydy implicite aliud a fydmto nõ est, et penes eo praeter ab eo tam expreſſive distinguitur, seu aliqua expreſſionem dꝫr eidem capitis addere, admody quo unitas entis recydy implicite ꝓpꝫ est ens, et huic quoad expreſſy novam expreſſionem solummodo affert; ergo. nihil-cet inferre relłationem recydy expreſſy esse foriter nihil, ſicut et nullus hoc inferre de unitate foriter sumpta. r

Huic solutioni adhibita quam plures Thomiſtæ voces ad archetypa hydrotrentes quod rationi notatoꝫ doctrina plurima philoſophica monstra deferuit perfacile possunt intellectuem, et voluntatem nequaquam entitative, nec pluraliter expreſſive ad intus, et solitarie distinguit: nihil videlicet, eo praecise intelligere, et volitatem amare quod obꝫ reprocipit, et modꝫ quod nulli peripatetico ꝓpꝫ arridet; eaq. propter a scholis ejiciendꝫ fydicus esse. Sed in primis aliquib. adducꝫ inconveniens tale nõ est praecipue Modernis solide sane intendentib. animam accidentis nullatenus ab ea distingui, non dico dicam. quod notatoꝫ doctrina locꝫ nõ haberent alib. nec nisi ubi necessitas ꝓpet: pro una prius generalis et regula, quod quotiescunq. necessitas nulla nõ adest ad entitates multiplicandas, ad notata debet esse recursus, qa nõ sunt multiplicandꝫ entitates sine necessitate: in exemplis adductis adest urgentissima ratio ad distinctionem realem; enim amor et intellectio sunt actus vitales ergoni ab intus, et volitate, unde innascitur ordo principio a movente ad illos; imperq. sit perfectior ex propº recipiente, quam semper ꝓvenit in homine; quare in quo locꝫ nõ habet notatoꝫ doctrina, ergoni teneat intellectio propria ratione appetitus. Et major Thomistarum in alia parte pro ut pere reprehenditur teneret eadem doctrina tꝫ in Theologia cuꝫ in Philoſophia, imo et in praesenti maxima ratio apud ipsos adest de actualitate, multitudinem fydari et relationem ad aliud ab quo aliquo ei superadditio, erquoquis ista deficiat nequaquam illius entitas, id sola perfecta denominatio fydantis. r

Ad 2m pluxes ꝓpꝫ relationes in subjecto immediate fydata, id circa cuꝫ fydamto realiter identificari nõ possunt ergo. Probata min: repugnat identitas circa subjecta et accidens; id relationes in subjecto fydata

sup accidentia xpo. Hoc xpo my initam stra Thomistas allexentes immutx materiq, et formq leptis unitis, vel unitæ indurincta. Unde xera may nego mun; cuius probatio during may: reputant eandem entis entitatiq et accidentis phicy, sed do may, logy vel metaphicy nego may et sic durincia mun, seq. Relicto exp propo accepeu nec accidenti determinare phicy est, nec logy, vel metaphicy, id ab utroq: præcindit; quę in alteq: phico accidenti fydatur est accidens bhicy; quę vero immediate in subtia metaphicy est, qa licet entitative cy subtia sit eadem, ad metaphicą hujus ellentiq n pertinet, ubi nullus ordo importatur ad alia. Colligitur hinc quod accidens in novem prædicamta divisy nec est accidens phicy nec metaphicy, id ab utroq: præcindens. Replicabis: priusquę terminus ng fydmtis in linea absoluta xcludatur, id entitas xellatiua in ea linea n est, cy ita purus respectus unius ad aliud: xpo xellatio subtia phice accidentaliter advenit. 2o: n xellatio n est accidens phicy, et nullą inferet mutationem subto, n est cur Deo negetur ad creaturas; id eq Dr. Stus negat p.a p.te q. 3a decim. art. 1o tert: xpo.

Ad primy xcnia may durinq min: entitas xellatiua fortita sypta seu notative, xcdo min; materialis et entitative, neq min, cuius etiq probationem implicuq divisy cy sit purus respectus connotative spectata, xcdo, phice, determinative, neq. Nullig est inveniens inea quod eadem entitas absoluta sub aliqua sit acceptione et respectiva sub alia cy prædicamta n sint aliquę realitates, sed unius rei fere semper fortitates, ut patet in Ubi et Situ, quę fortitudo ol expressionem duorum solum modo unius entitatis eiusdem operis localiter; quare dicam: quod entitas xellatiua est absoluta in materialis et entitative attendatur, licet entitas fydmtis absolute inclu; xellatiua vero, si connotative spectetur, quippe hoc sensu n est entitas fydmtis utrumq: sed hæc reduplicative ut mouns terminy qualis eiq soly est purus respectus tendere se habet ad aliud, ymo unde colligere licebat distinctionem entitativą inter fydmtis et xellationem, licet ex quo toty esse animalis ad rationem se habeat, et rationalis ad soly discursy, nullus Thomistarum inter animi et rationale distinctionem realem requirat. Sed recydy in primis Liberum xcdo maj. tqquq expresiq in Part. Anselmo loco cit., cui n videtur Ithag. Aug. ut poteloquens de xellatione aliquo phico accidenti fydatis. Sed verius respo quod licet xellatio n sit accidens phicy, tamen est metaphicy, quod inhærentiq ex modo capiendi cy fydmtio talem importet, et imperfectionem proinde, quare Deo repugnet summe perfecto tq phice, quę metaphice//

Atque 3o: fydamtis xellatis paternitatis et actio generativa; sed hæc a paternitate duplex: xpo. Probata min: actio generativa recydy, ergo quę non respectum tqscendentalem importat, id respectus hujusmodi a prædicamtali distinguitur: xpo. Respo p. xellationem recydi genetus bene soly fydari in actione et passione, stricte autem et propie in agere et pati actionem connotantibus atq: passionem veluti ultimos exactos ad similes xellationes fydandas; permitto tamen, ol absolute xcllo paternitatem in actione fydari, respo. xellationem tqscendentalem, et cathegoricą persepe soly distinguit fortis, et eq: materialiter idem, et entitative, ut patet in sententia Petri quę per prius q entitatem tqscendentaliter ad obiectum respectus, et prædicamentaliter ad scientiq dicitur: sic actio generativa xellationem dicit tqscendentalem ad Filium connotatam tqquq effectiq; prædicamentalem vero prout respicit illum ut puri termini. Itaquenus dicta negotium sic intendit plusquq identitatem materialem, entitativą, realitatemq inter fydamtum et xellationem: hęc soly intendimus, qua quidem cohæret intentionalis distinctio et metaphica illius ab ista, quę simul facient, et tanta demonstrat duplex reperiri xellationis acceptio quoad entitatem et notionem scilicet, scilicet metaphica distinctio, quę inter animal et rationale reperitur eoq entitativą, et phicą identitatem non tollit.//

Et xoo rellao forlan et metaphice supra purus respectus unius ad aliud, id est fydamey ut 3noigs termjny puig siue 3notatoem ejusmodi exprimat; enuntiative vero, seu phice alius n en ab ypra xaoe fydqdi ut tali, et proinde nec aliquid pure absoluy, nec puiy ex quid respectuy: illa quę perseipiq est quid absoluy, pertinens eriq cy semel posito termino ypry respiciat et 3notet; ut quid respectuy, et hoc a seipia eqtum intrinseca; quęvis enim paries, utrumlibet dicatur alterii externa a termino coeat, et similiando forlan supra utrq; sideata includere, nempe fydamey et termjny; tamen in recto, et mainsece, absqq ejus strictuy intrinsecy fydamey solymodo claudit, termjny autem velut puiy 3notatiy extrinsecy, puręve conditionem ad illius rectitudinem exactę; nyqua ut strictuy intrinsecy; necobstat requiri rellaoem intelligi sine fydmto et termino; nqq; similiter requiri intelligi accidentis obiectę xpnio, quin obiectum, quin et intellectiua potentia, quibuscy nihilominus n idoneificatur xpnio: item n potest intelligi unio accidentis ina materiq, et forma, quin simi intelligatur ei una, aquibus intercipiat Scholastiy omnia distinguunt.

Nec insupr obstat, quod solo subtracto termino cęteris manentibus alys denominatio rellativa deficiat, ydeo n concludit termjny ingredissentiam rellatis intrinsecq, nec eriq ut pare; non enim accedere potest defectus cuiusvis notatię extrinsecę, sicut defectus centronis ad regulas logica denominatio attributiua ratione acribus deest, quęvis regula precise se habeat ad artificij scale cuius puiy notatiy extrinsecy; secuit ducta in loco tract. 2°. q. quinta pertinq. Manentibus igit omnibus rellatis intrinsecis alijs reliquo quoad denominationem deficere potest, q. denominatio est modi ad ipsam affirmationem dependens ab aliquo extrinseco, ad distinctionem absolutiy; quare capiti esto, ut quoniam proponit aliqua rellationem rellativq deficere defectu notatię alicuius, nyquq xedat deficere forma strictuy intrinsecy alicuius, ni forte, id mery notatiy extrinsecy, ad huius defectum emitat fydma simi desinat esse. Hec sunt precipue notanda pro facili capitis solutione ad primy et secundy argumy adhibita: ad pro alijs solvendis aliqua restat, quoniy exprimy, quod cy Dr. Arnoldi inquit quod rellatio alia res est a subiecta reata loquitur de rellatione fydamenti accidentali aliquo physico: secundy, quod licet subiecta, quęvis, et qualitas n univocentur in ratione entis, tamen univocantur in rellativa ratione, sicut homo, et equus univocantur in ratione animalis quęvis analogentur in illa.

Tertiy quod enim dicitur in decem predicamenta entia dividi in decem secundy tenet, et quidquid ad hoc verba ipsius D. Thome op. quadrag. octau. tractat. 5°. capitulo primo ad aliquid cap. 3°) quod dicit diversas res intrinsece, et realiter, sicut substantias, quantitas, et qualitas, quę diversa ipse res intrinse sparatas; vel in quidquid dicit diversas res extrinsecas, q. unus imponat aliquid rem diversam, quę n imponat reliquus. Et quibus cy rellatio, seu fydmy ut 3notans aliquid rem practicam et entitatem includat extrinsece, videlicet termjny, quę absolute sic accepti n claudit, rellationem et fydmy, salva identitate realiter extrinseca diversa sinuare posse predicamenta, colligitur. Quarto denique quod quidquid augeatur aliquid entitatis, entitatis rellatiui semper augeat, et hoc accidere posse absq; denominatio augmento, seu diminutione, ad quod satis est dictum exemplo expressionis, seu denominationis. Pro tertia rellationis notitia quęritur hic, an una rellatio possit esse fydmy alterius? et affirmative respondetur, quia patet nam unius hominis cy alterius patrinitas, aliave, potest rellatio offerri, nyq; nequit n rellationum similitudini, et diversitatis emergere; nec metuendus est processus in infinitum, cy nova rellationes n sint homogenea, id diversę rationis.

Tertium quę patet hic erit dicendum solet, utrum rellatio

mutua fortiũr ad absolutum, vel relativum? numitur, an Pater terminetur ad Filium, vel ad
subiectum genus? quia inde aliquis sentiret relationem quidquid? mutuo, aut? nõ mutuo terminari?
fortiũr ad relativum, at illi nocuit de mutua tuenteur. Minus autem obnio dem relationem defendi
ad absolutum terminari fortiũr, nempe ad absolutum termini eius, ni ad relationem qua de aliis affectu,
et hoc probabiliorem aut? aliis existimo; nq relatio nõ mutua, vt termini relativi reciprocentur mu-
tua utq? esset; nec dicas relativum exprimere terminum denominari a relatione, fydmio inhaerente,
et sicut sic terminare fortiũr; enim potius exinde convincitur relationem terminari fortiũr ad
absolutum, quã aliud, utpote qua prius quã denominet, opus est terminetur, ni velis terminari ad
seipsã ut recta sanctum, vt termini ut per illa denominati reciprocent: quo modo nemo ter-
minatur ad aliud ut aliud, nec relatio ad terminum ut extremum denominatum percipiã. Hinc etiã
sitat terminum relationis mutua quid esse absolutum; nqq? relatio nõ dicitur mutua, q? terminus
quatenus talis, id terminari fortiũr nõ aliquid relativum, id quod prius terminare inuper habet
esse quid aliud respiciens; quo ipso tenus relationem fortiũr est, secus ut terminus, qualiter nõ-
id respiciens, id esse respectu fortiũr exprimat ipsum esse per quod fortiũr terminat, relationem
utq? fydat, id hoc de materiali se habet ut terminet, alias relatio terminandi, simil et referendi
nõ fortiũr esset. // Nec aliquid in contrarium evincit, quod inter terminum, et fydamentum relationis
nõ mutua opponio relativa versetur, siquidem hoc mutuã est nempe unius cum altero,
et vice versa, id fydamentum solius cum termino, cui relatione cum dubium opponitur, nõ termini cum
fydamento, cui illi tamquam ut quid soli respectu, vel ut quid absolutum opponitur. In relationib? mutuã
ã oppositio relativa ex p?te utriusq? existentium se habet, quin ex hoc inferatur unius terminum
quatenus talem respectum fortiũr esse, ad illã enim est satis quod terminus relationis cuiuslibet
alia fydat relationem quamcunq?, cuius terminus ut fydamentum alterius: inter Patrem et Filium op-
positio duplex occurrit, relativa videlicet una in eo situ quod Pater et Filius se habent ut
respiciens aut? respectum, quemadmodum dictum? de relatione ã mutua: alia correlativa in eo si-
tum quod relationes in utroq? reperta, qua relatio Pater referatur ad Filium, et hic referatur
ad Patrem oppositio mutua inter eas: clarius: Pater et Filius necdum opponuntur ut fydamenta et
terminus. 10 etiq utrumq? relatio; ydè Paternitas Filiationi nequaquam opponitur, cui omnino idem cor-
relativo, et Filiatio Paternitati similiter q? neutra alterius est terminus. Praeter? nihil notandum
occurrit, nisi quod ex Philosoph? inquirit, quod relativa dicuntur nõ ea et genere, loquitur de relativis,
ut dicuntur correlativa, et ubi vult, nõ posse Patrem intelligi ut correlativum, quin simil et eodem
intuitu intelligatur filiatio; nec quidquam autem relationes ejusmodi se invicem terminare fortiũr.
Si quaeras à quo relatio specifice omnem accipiat? tibi dicam habe eam demumexe à fydamento
nõ nude sumpto, id ut se habens ad terminum tamquam ad quem notam extrinsecam; ydè siquidem
esse, inde speciem, et omnem accipiat est opus. //

CAPVT VIII.

DE SEX VLTIMIS PRÆDICAMENTIS.

Sex ultima praedicamenta simatim decurrit quod in magna sint distantia, aliquid

ficiens qualitatis in Passo proprio. Hoc unq; sanat ra monuisse poterit actionem et actionem, sanans, sanatio non sic accidentia aliquas, et eminentes arebo ipse distinctas, ro accidentis eqvimoda lapa, quare qui de relatione sqi dicta, sus eng sue applicatio: raq; quatig in actus secundus agentis, ut influxus, seu motus agentis in producendy effectu: Passio est actus recipientis ut patientis est, et quatenus ab agente recipit aliquid, ydeo dicitur eng rão facit qua subiy mutatum recipiens effectu sic tempery in igne, lumy calefactum, vel aliud: ignis calefaciens ut agens in quqy calefacit, et lumy calefactum. ut patiens: calefactio ut egrediens ab igne est actio, ut vero in ligno recipitur, ut ipsy motus ad recipiendum calorem, et Passio. Ficiones varias sue diversas, praecipue et in actionem immanentem, et transeuntem; Illa nihil extra agens, producat, ut visio, cognitio et amor, qui in ipso manent agente; hac vero extra agens aliquid efficit ut calefactio, qua calefacit lignum. Quando dicit id, quo res in aliqua differtia temporis est, vel ex durario rei et correspondentia prius ad aliquod tempus presens, futurum, seu praeteritum? Ubi est praesentia rei in loco, vel a quo res forsitan in loco esse scripsit, et est duplex, aliud definitum, spirituale ab reb. corporeis, quo scilicet res tota est in loco, ut tota in qualibet parte loci, quemadmody anima rationalis in corpore, aliud appellant circumscriptum seu proprium corporeum, quo quidem corpus ne est in loco, ut totum toto, et partes eius partib. eiusdem loci respondeque. Situs est dispositio corporis partium in ordine ad locum, id nihil, quo res est in loco hac positura, vel illa, ut sedens, stans, vel jacens. Habitus denique propr. corporis est, quatenus id connotat rem aliquam sibi adjectam, videlicet vestem, et quodlibet aliud, quod corpus humanum vestitum, aut ornatum denominat. In his aptius modody ñ est, nec in metaphoricis dispositionib. pro quib. dicta sufficiat, et omnia cedant in honorem unius Dei, et amorem, quo cuncta sunt referenda, nostra tandem, honorem, et gloriq; ejusdem, auxiliatricisq; nostra summa.//

AMEN.

DISPUTANES
& divisiones in uni-
versam Aristotelis philicam,
JUXTA
mentem
Doctoris Ang. & P. Anscl.
editæ a R.P.M.F. Ferdinando Gu
mil, Mona. Obarenen.

Exaratæ sub ejus disciplina a me indignissimo eũ
Discipulo F. Petro à Rico Mo.
vallis olet̃an.
Anno Dñi 1760.

PRÆLVDIVM

J am eq̃ noxeãmꝰ Philosophiæ pars-
tem quę nos corporeq̃ fuũ, vel uni-
uersa prolem inquirit: quę nempe
gemmarq̃ Coloꝝ molem inuestigat,
montiũq̃ telluris perlustrat, elemen
toꝝ uires et bona indagat; causa
q̃ singulis ordinatissimq̃ rerũ
obseruat, arcana cuncta nascentiũ -
cit, et quodq̃ in Vniuerso mirãdũ
demonstrat. Hic alia facultas omne-
mor? quodq̃ magis nudo Philosop.
uisu patuit, vel aquæ & lupe-
exit? unq? id augmũ præsagia com-
mendauimꝰ ei, rerũ varietate cul-
tumꝰ, et suauitate delectari inuitat
uoluimꝰ: nos sane, id nihil sublimẽ
nõ arguit; magnis Pluribꝰ obuia dili
gentib? credit, et nõ nisi per ardua,
labore adquirendo, ut quod in ea-
rũq̃ albi adhibenda sit cautio ne ol præiudicata opinio, ex cuiusui hominis auctori
tati plusq̃ par est tribuatꝰ. Præsertim cũ cæcis sequi nobis in animo est, nisi forte
per bicuitas ipsa et euidentia ueritatis alterius ueritatis præmere cogat; nihil sectantibꝰ
ꝯ ab alijs ideam præconceptam, undequaq̃ sit, n dubitemus explicare; nq̃ neq̃ illius insinula
uerba iurare, neq̃ a Recentioribꝰ Philosophis recedere licet in omnibus: hoc faueat Superi
ut pro Phisicæ libros quos Ruisꝰ de phisica auscultatõe, vel de phisico inscripsit audiens se
dici fortunet curramus//

QVÆ. PRO-
EMIALIS E NATVRAPH
SICÆ SIMVL EIVS OBIECT

Physica, ecydu olim Græcis vocabulũ phusis idem sonat ac scientia naturæ ex
rerũ corporeaꝝ, et naturaꝝ, quę continentur in amplissima spacio Mundi;
quippe nãa nomine res præsertim intelligitur præsens, tametsi hoc nomen
interdũ equiuocatione ambigua ad reliquas; etenim nãa quidq̃ hoc præsens
omnia complectens, universitatem rerũ corporeaꝝ, ut dicere est, interpre-
tum pro salubri nãali? a Deo directis, et ordinatis quodmodo in æterna
te illa Philosophiæ: Deus, etnã nihil moliuntur frustra. Sępius accipitꝝ præcepto

est primum rei, vel quod est primum in re corpore vel delucet per se.
et si hoc nondum hic esset. Quoquo autem ex his modis nos sumat, qui physica dum
scientia, et physice nos primam subiecta materies quatenus corpus naturale, quod hoc
nosci cognoscimus, generatione, calice, & alijs omni significat.

Hinc obij Philosophus pri-
mum nosse statuimus corpus quatenus mobile est, nempe quatenus alicuius motus ca-
pax, sive generatis, sive corruptionis, sive alterationis, sive augmenti alterius: quatenus mo-
bile scipsum, hoc est corpus ut corpus, prout sive trina dimensione coalescit ad materiam solymo-
do pertinet, quæ ab omni sensibili, naturale igitur corpus eatenus adsideramen-
tum est Physicæ, quatenus sensibile est, crebroque quibusvis sensibilibus mutationibus subiacentibus,
et accidentalibus, et hac est ratio subque corpus naturale exemplatum a Physica, quæ de corpore
quidem naturali Coelesti ut sublunari pertractat ut mobili, plerique disputat, et nullam de-
monstrat, ut in eius decursu patebit. Hæc latius expositione non egent, at mihi incusa videbi-
tur, nisi quod Scientia physica, sit, quod rigide scita ita esse nequeat, quin obsit quod
opinativa plurima docet, et alia imperscrutabilibus adeo. Spiritualium modis obscopia ut ma-
xime de his ex Ecclesiaste cap. 8. vers. 17. decimo septimo quinque dicere poterit. intellexi quod
omnium operum Dei nullam posse Homo invenire rationem eorum, quæ fiunt sub Sole, et quanto plus
laboraverit ad quærendum tanto minus inveniat.

Non inquam quidquid hoc obest, nequam
multa sint quæ rationibus demonstrentur in Physica ob quod dies jam ex Scientia appel-
lat speculatricem videlicet in nuda rerum naturalium Coeli, Telluris, Ponti, et Elementorum
exemplatione intentem, quin imo ipsos nunc temporis hac in re ulla sic diversos, nec citra
primas quibus Physica nitatur quæ Sex recensentur, primum, totum est majus sua parte, secundum,
causa necessario subito applicata, et non impedita necessario agit et quotum potest. Tertium causa Physi-
ca ut agat debet exuere. Quartum quidquid alicui debitum non est dare. Quintum, quidquid non
dare, est et recusare ab alio. Sextum, in nota nihil frustra admittendum cui affine est illud: frus-
tra fiunt per plura quæ possunt fieri per pauciora; et illud abhorret nota superflua, quæ jubet
brevitas.

LIBER I.

PHISICORVM

2.

CAPVT I.E
CORPORE NATV
RALI 'E EIVS PRIN
CIPIJS.

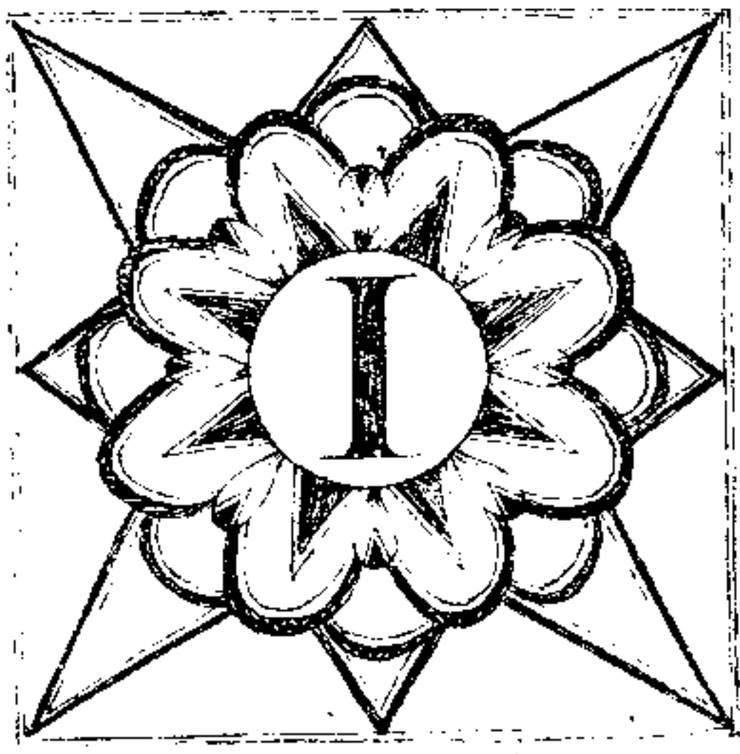

ta naq; Philosph.s lib.o Priory l.o cap.s p.o defnit. or
míþiy ex causa motus, ex quaꝝ ejus in.q.ens p.o ex pa
se ex ñ recydy accidens; unde ipse ex implurimy abus.
quib.s placet defnio proposita, nãa ex illud quod in
aliquã se principiy est motus, tm causa, idex muta
tiony qualitatis, ticat quãtis, qua voce ñ motus pa
xa cenatã, tñ melioꝝ status illius potens, quem
intendit, ex res adquirit per moty, ejus inquo est, id
est ejus apositi, siue totius inquo en principiy illud
causadi ti prædicty, solꝝ enim hic defnit nãa per
ordinem ad moty ejus inquo residet ipsa, n quidem
ut accidens, sd ut quid permanens ad primany, ex ea
subrogiale ipsius, quod indicat ultima verbs p.o
ex per se ex in secydy accidens: ygo nãa plgre dis illa
secta qua durat ex semine, qua exit, dilatatur in ramos, et frondes, nec planta progre
su ex motus, qui usq; durat, donec ibi planta debiy incrementy obtinet, cujus potentia
dicitur quies, ñ planta oriunde ejusmodi eidem p.o ex per se idem ti usq; speciei mutationis, et pri
maria substantiales. Sine nãa n quies ex ad ortus ex nhabens subto, si enim per acci
dens inde, illius nãa n est, ut ex definite colligatur. sic Stas medendi qua ibi unitatem
quilibet juxtat munere nãa n sopitus; quies enim motus ex principiy sit ex quieto, et
ejus in quo est n p.o ex per se, sd accidentario solymodo inest. Itaq; quicquid habet naqua
turale vocatur ex corpus ex nãale, quod motus ex quietis principio oriundum dicto quare
planta corpus est naturale, q.a innascens sopitus illa ortum qua excitat, frondat, et operatur
pus mobile quy corpus ex nãale, quatenꝰ sensibilib.s obnoxiy ex mutationib.s qd corpus ejus
modi opponitur esse sensibile; id ey prædicat motus et mutaciones sensibiles, nisi rel.e apositis s.
oriuere valeat, ecque corpus naturale seu mobile opus ex quid apositiy sit, ab qd.m ipsiy
nãale appellant, ut qui innascitur quy simulque tñ adortu innascentis corporis nãalis principia.
Principij nomine quia plurima tenuit, sæpe enim idem ac initij sumitur sic Januarius di
citur principiy anni; sæpe etiã idem tanta ac fundamy, et primus unusquisq; pro voqued
ex primy ordine aliquo loci, seu dignitatis. Philosophio autem principiy solymodo di
citur de aliquo ex rite prossum, et ex his aliud existimat desinit, si separatum nempe

ide aliquid unū ab pio adequate dumtaxat, ut Deus respectu Creaturarū efficiens quidē
ber causa, et ens finale: aliud uniuersi est aliud ejusq; quod videlicet rem aliquā imo-
niece, ut lapides domy. Denīq; principij huiusmodi dicūr aliud, et aliud respectu: primus ue-
rissime est solus Deus, ut de cujus prouenit, cujus sit et in quē oenere solus ait; Ab propriē
quidē in ordine ueritatis primus principiorū ut illius quod in eo oenere in q: primarij numeri exer-
cet ab alio in posterius, sic materia prima, quę licet a Deo ipsa efficiente oriatur, principij
naturalis dicūr corporis, quod in oenere causę materialis, in q: ipsa sūncipiat, a nullo du-
cit originem. Itaq; principij est illud quod in eo oenere inquo principiat aliquid ipsa
inuitq, ut Homo, qui dominem oenere ab alio oriūr. Nec de his, nec de primis eorūn-
dem corporis naturalis sūncipijs in presentiarum est sermo; sed de his principijs inuisibilibus et
quę ueri de rerum huiusmodi libri textu vig.mo 9.o Arist.s quę nec exre ns nec ex alijs, sed ex quibus
ipis est quę nec se inuicem causę, nec aliquid ex alijs eodem in oenere quo ipsę in oia physica sub-
stantialia sporta, quod juxta Systema perhibentiū omne materia prima, subintrandoq.o forma,
ex quib.s inuicem primordialiū de corpus naturale unum, quin obstet quod materia naturalis
coalescat ex paribus enim eadem quilibet nihil est aliud quę ipsa materia, nec eq intuitu aliqua
eodem in genere quo ipsa spectat: nec item forma ex materia prius oberit, de quo postea, ut
uere sit primus principij q.a ñ fit ex materia ut inuenitur ipsius sūncipio nec fluat expli-
la ne causa forte, quo in oenere forma corpus naturale statuit. Erat corpus physicum, atq; ens,
sibile nulli quidem ita simplex quin ex pluribus quibusdq principijs coalescat inuicem
nec superhoc ex ullis dubium; quęnam autem diuersi Philophi in his amongdi ne pateant

QVÆ. VNI. QVÆ NAM SINT CORPORIS NATVRALIS PRINCI PIA?

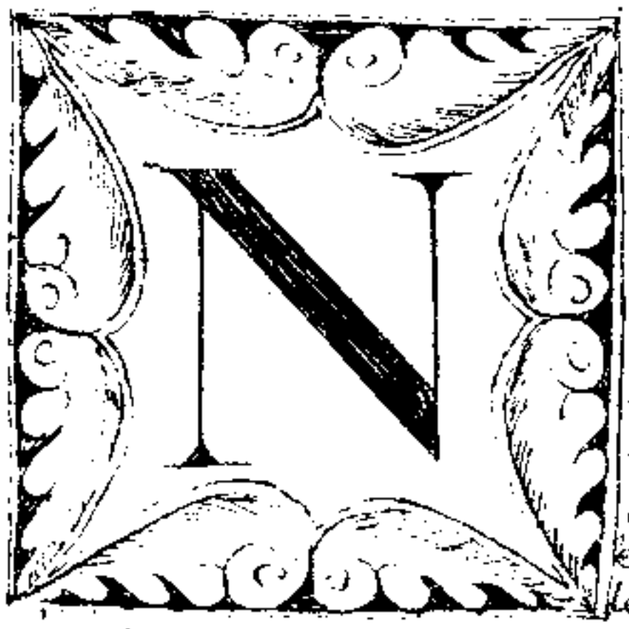

Nihil magis acuem mentis humanę fugit ab dubio, quę p.a
rerum naturalium initia, simq; nihil magis usquq Philosop
horum exercuit ingenia, quę indagatio sterum, ros quę adeo
ntes esse sunt diuisi, ut maxime huic loco teneat oppiamo
illud: quot capita, tot sententiæ. Sane in infinitis abitiones
si singulorum opiniones referrent; aliquas tamen exponā
ut cobis ois cauę notitia ñ desit; Pythagorei duo naales mres
ois rei fabro et numeri istam docuere ut Arist.s refert
lib.o p.o Metaphicorum cap.e 6.o id est ex materia certo numero
partiq ordine certo, certaq; mensura distincta, quie supponi
et certo motu agitata: aliud hoc loco cauę in mentem reddi-
le est ñ omne quę quod de hoc dicūr sapientis cap.t unoquo-
dq ordine videlicet in mensura, numero, et pondere disponatur. Parmenides et Melissus unicu corporis
asseverare principiū ob quod et reffellūr Philosophi, eundem tamen in eo quod Parmenides illud
finitū, Melissus vero infinitū statuit. Thales Milesius unum ex omnem Thalia sapientiæ quę ne-

ny principiy allexuit quę opinionem soxianis ab Ægyptijs antiquę senexannis. idem principium. Diogenes aerem, alijs ignem. Empedocles et Hippocrates tertium principium terrę addunt quod quatuor elementa, quę inter se concordia siue discordia ortu rerum species gignunt. Anaxagoras, et Anaximander pro principijs rerum designant ortu earum particulas, nempe homoeomerias, aqua. &ca quę incertam materia in qualibet rerum specie. ideoq; opus appellauere Patres pertinere ideę materię et semen eoq; agere rerum publicarum D.

Exemplum ergo fuit ora ex fabrio, ex ideis ut arte quod effabrią accipiat Philosophi quippe in nullio hoc sibi volunt videri, nempe corpora ita ex materia coalescere secundum ideas quasdam exemplares diuinas, secundum Architectonicas ducere, seu Prothorpas, ut exemplaria eorum extra Deum, quę extra res quas substantia habent se ab eterno, ita ut Deus in rerum productione quarumlibet ni proprias ideas, id eternas nouit Archetypas, ut Prototypas, Architectus ducentes hominis, Prothotypa Canis &ca extra se positas et independentes ut, eodem fere modo speculare, ac Pictor ante ullum hominis tempus, quem ante hac penicillo exprimendum, ita Aristoteles Platonem exponit; Illi autem et numero plures authoritate orationes explangit nihil aliud ortum fuisse Platoni quę quod Christiani Theologi docent videlicet Deum secundum quas ante habet ideas ab eo inductas universa Mundi fabricam, et singulas res produxisse, non secus ac Artifex opus quodlibet, ex sua ideam quam habet mente concipit et fingit: ita profecto sentire melioris note Platonici. Democritum Leucippum, et Epicurus &ca rerum principia corpuscula quędam individibilia dicerunt vel atomos quasdam innumeras minutissima parte invisibles, impassibilia individibilia, tum et impenetrabilia, rerum ob nimiam exilitatem ipsarum, extensione id praditas, seu resistentia impenetrabilitate duntaxat, et super alios solidiores, aggregatis corpora ita primordialia constituere statuerunt. ¶

Ista opinionem, q pene exoleuerat superiori seculo nova luce donarunt ab ea tam proxime exorti pugnarunt Petrus Gassendus, Ioannes Baconius, et alij, quorum summa sequuntur R.mi Minimi. Du Magnam, et Sagens, necnon magna dignus emendatione, et celeberrimi inter Hispanos Thom. Vincentius Tosca cum pluribus alijs partim Cartesio a quiescentibus, formas quidem mundiales et accidentales a materia diuinitus, anima rationali sublata ex nihilo, et medio, eadem corpori naturali efformatem virtute materiq nihil aptius videreq; quę motu atq; figura. Ex certo in pluribus discrepat Thomas et Renati Ducartes sistemate sistemate? Ecce alius Thomas mathematicus ex quo cuncta corpora surgunt in esse quę atomi dicuntur, minutissima supra sensum corpuscula mundi Mundi creata, quę quidem alia maiores sint alijs, ob figuram diuersa et inęqualis extensionis atq; figuras: quędam sphęrica sint quędam plana, cubica alia angulares triangulares &ca quod localibus rationi experimento affirmat; nisi salem murium nitri seu salem petrę alumen et alios sales cum aqua pluuiali, et coquendo ad ignes ad Solem, salem ex interioribus cauis, et in fundo videbis, eorum et minutissima quadrata naturam exhibere figuram, maximę suę omnis figuram cubicam alumnis Hoc est dicit, et octo facies, salis petrę pyramidalem, et alias aliarum; ex eo simile apparet atomos ipsas esse certis figuris addictas, quas quę maiora corpora magis naturaliter tueantur.

Illucubrationem quamodi atomi innumeri radios videantur, vel eandem naturę specifice et numero penes materiam extensionem, aut minorem, pares varias figuras et motu diuersa participationem, aut vero hinc extensionem ab esse tuentur, vel specie diuersas; quidquid autem sit saepe huic, et similibus alijs, nihil hanc motionem discrepat; nec ex Democriti, unanimi cum Thomasij, in nou ex atomis

r hinc extensõe mquaũb⁹ diversimoda⁹ figuraris varia ꝓmiscuis diversimode
opuiatis et intextis exacta multitudine, certaq; dotis ꝑta subtilissima suscipiunt,
athomis nondũ sibi cohærentib⁹, id quasi dispersis et primordiali adhuc materiæ ha-
bentib⁹ ex molecules et materia secũda, ꝓmiscuæ vero athomorũ dispositõe, coordina-
tõe, et armonia et forma, quę ideo apud ꝑtos quid aliud enotatiue nisi athomo-
morũ rubicã idem sentiendũ existimãt de naturalib⁹ ex artefactis inquib⁹ nihil aliud
et forma quę similitudo, proportio linus, et varię ꝓiunctio, ut cernere est in horologio et
imagine, et quidem Gurendista ꝓpm ꝓdictę athomorũ ꝓmiscuationem dum formã reprę-
et eaq ab animalib⁹ brutis dedũcit, mera hæc reatuentes automata, siue mirabiles ma-
chinas per superũ fabricatas opificem; his, inquã, animas negat tribuendũq eorũ affini-
ter suprendũ virtutes horologii notatã, ubi ñ aliud quã artifex, disponensq; debita partiũ effi-
cit motus, notat horas, et sonos edidit.// Magnanus ꝓpria athomorũ ꝓmiscuam eiusmodi,
quę forma generalem appellat aliq⁹ ꝓmunem alib⁹ brutis, alia agnoscit, quã dicit formã
specialem. Hæc porro nobiliorũ athomorũ est quidam, ut moles materiæ subtilior, mobi-
lior et aptuosior ut sua prędominãs cæteris corporis partib⁹ ex nobiliorib⁹ athomis, vel
elementis sparsis: huiuscemodi formã præsertim brutis animalib⁹ tribuit nempe subtili-
simã materiæ portionem, quę huc, et illuc decurrit per totũ corporis malã, per venas arte-
rias, nervos, fibras, corporis toti circũ, variosq; membrorũ ductus et cauitates, prout
ꝓria varie movetur, et agitatur ex motu interno ipsius, ex externa motiõe partiũ, ex
variis impressionib⁹ obiectorũ occurrentiũ externus, et mobentiũ organa brutũ; hanc ꝓtia subti-
liorũ materiæ portio specialis brutorũ dictã formã, q⁹ reliquas partes ipsorũ, totasq; mas-
sã sibi eatenus rapit, accuat, et perficit, quatenus maiori activitate, qua præ cæteris ꝓ-
pria est, eas impellit, veluti reatã suis q⁹ morib⁹ facit contemperatas, et quatenus actiuiores reddit
ad motũ eas vivificat: hæc materia porro apud Maynam est in spiritib⁹ qubitalib⁹ aut
animalet dicitur, ut inparticularibus ignis desiccatissimis, vel in aliq⁹ è nobiliorib⁹ elementis mixtis
est anima brutis et partes cuiuslibet mixti elementi prędominãs activitatem et dignitatem
eius formæ.// Si quæras unde motus athomorũ resiliat? Gurendus cum athomorũ moti-
ones affectiones et dotes in Deũ Creatorem Conservatorem et Guvernatorem effydit, nec eas pro-
inde ęque aptuosi, seu temere insese invicem incurrere iudicat, id à Sapientissimo moto-
re propterfinem quos ipse sibi proposuit ꝓgredi, certoq; motu cieri, motu celeriter in perpetuũ
athomis vinculis induto, adeo ut si athomus in aliquo sensibili tũc cuiquam quiescere, id
ex mutua eorũ inplicatione, et ex tarditate ambitus; ng hæc aliunde quidq; inse si mo-
veri nitatur, et ubi primũ fractis repagulis aperitur spatium liber in ĩtio et localem motũ
exurgat. Maynanus autem athomis denegat motũ perpetuũ ab intrinseq; indito, sed nihilomin⁹
tribuit eisdem perpetuũ et eandem facultatem actiua se, simil et alia movendi, et functionem
set cibus omnino mixtis innatã adesse vim quãdã actiuã movendi semper in hoc, vel illã par-
tem loci, prout cuiusq; natura modũ fuerit. Tota Cartesii sequens athomos omnes et se-
ipsa et corpora undiq; nemus ab motu et nullũ corpus moveri nisi ab extrinseco motu, motu
q⁹ prãinde semper manere a Deo, aliqua vel spirituali creatura; ad inæquales athemotũ
motus tandem, Thomista una nimirũ alij mixta nãq; corpora a motu neq; quã denuo
ad pristinum locum; q⁹ rare generãtõ apud ipsos motus et athomorũ motus locales, quo colli-
gantur coordinentur plectuntur, et uniuntur in ung molem sensibilem, quę motum mereatur ubicunq; ite
rum alicuius, arbitrio nempe, seu ex alio.

Corrupto quidq; est motus localis alibi motui necessario, quo ejus dissipentur, disperguntur et perturbentur, ut jq amplius ꝺ maneat illa, sed eadem molis pr̃ea sub eodem nomine, id nova succedat specifice alia et nova, et nonnoem diversq a pilla disjunctione suspensem; enim corruptionem omnis generatio requirit semper diversis, atq; secundum id non est eadem ratio localis nouoq corpusculoq jemibuitur molem illg immutgo quin amittat nomen pcedens; nunquo, et aumentata simulatq; ejus motus locales super se mutuq partiq nouaq; Hac exemplo sumpto; ng dy mitiq in farina poenitus, nihil pro-tex motu et partiu diversitatem recurret, similimodo ubi farina pexisq; ablutionem fa-mina illa decocta, qug panis dictum tenibus cita, et in ventriculo variis adjuvantibus-cis diversa primq facile possit dimouimis deinde carnis in speciem pexisq; eadem mo-tu observatu, potuit in aliis quibuscq generationib. aut corruptionib. corpoq, ut selectis exem-plis ostendit recentiores Philosophi, quib. omnib, et aliis capitib. Athomismq summam quq videri potuit apud Purum Loiada pgrimmani diversis in Phicq, apud Illustrem my Palgco dialogo dixa Philosophia novatores, et forsq faculis apud Illustrem my N. Fe-ppo tomo p. tractatuq 3 Summa 13. sectma Cartesiamq jq placet exponere.//

Cartesius mecum ꝺ Puendo venit quod trunca. quoq; mechanica et rustica ratione pex-aq materia ꝺsponatur penitus ad rerum naturaliq explicationem adhibeat, licet ambo in plurimis magni certe momenti capitib. discordem omnino dirimatq. Ergo Cartesius extensionem in lon-gq latq et profundq eadem esse rem cum ipsa materiq, seu corpore et sequenter parteq nunc ullq unam ab alia posse, nec ꝺ potentia Dei absoluta, quoꝺ spatiq unum imaginatq, seu vacu-um, extensq utiq, et necessariq corpus: deinde: aq nullos videat diuisibilitatis fines in ex-tensa subsistere, nec eq tamen in infinitq divisibilem aq Peripatetici audeat pronunciare, ita in aq Puendo, et Epicurei ut atomos supra dixi, id in partes minores in indefinitq diuidi posse autumat, quatenus materiae diuisibilitatis fines prescribere nequit humana ratio nec ulla pars ejus adeo tenuis potest intelligi, quin ipsa adhuc multas diuisibilis intellig-tur, tametsi finem aliquem habeat; eiq inexistem ꝺm materiq vult esse, nullaq; progredie-movendi virtutem aq Gassendus et Epicurei actiones esse atomos, et in perpetuo nullem-per tenuq, atq; ad se movendq paratissimas judicent.// Apud ipsq alia forma, subtilis-n est a materia diuincta ipsis animq vocalem persq subsistentem, et operantem, nec aliis-ipsi reliquq corporq formas, quq certa quadq affectiones, et accidentiq species, videlicet motus, quietis, figura, situs, et magnitudinis ꝺ vult unam ꝺm rem ad operandq mutuaque materiq et huic accidere illa quidem rei quq sentiuntq sine ullo motu omnino, quemadmodq ingressa clavis accidit ferro licet ad clavis ipsius usumq pertineat. Inter affectiones predictas pri-mas tenet motus inuito imprimis a Deo potest exigenq materia, quq de se indifferens est ad motuq, aeq; quietem; motui succedit quies, quq si Cartesio credimus quid omnq mala pariget, si sola motus privatio; deinde figura, terminus videlicet extensionis ipsius nequidem extensa sed mentis, nempe partiq inventibilis, et qualis res quq. Mox figura; porro situs corporis mem-pe partis inter corpora alia. ꝺd mq magnitudo quq res varie in ꝺs dimensiones diffendit.

Materiaq; sua partim in elementa ad cujus partitionis intellectu si homuncio unicuiq mu-di spatium secuq Cartesius nouum pone oculos in tertiis ab Authore mox ꝺmisq, ex aceis, quq ex materia secuq se homogenea, ad secuq figuraq et motu heterogenea singulis, ut ex in cujus q. corporis centuq magnus aliqua materiae subtilissima nullius figura veneris Mersq facile capa

us copia effluxit, qua primu elementu dicit, quaq; singulæ stellæ fixæ scintillant, deinde circa quamlibet stellam fixam perpetuo circumagi putat ethereum illum calorem rubicundum ex paucissimis globulis igneis constantem, qui tamen quilibet materiæ partes minimas simul circa omnes mundi centros, id est singillatim circa centra propria secundo hac hypothesi torquentur, quas habuerit promotiones aut anfractus, minime afficere abradi debuerit, easque tamen inventissima primi elementi scabem facillime opportuit, atque ita quod in his superest globosum seu sphæricum esse necesse est, idque dicit secundo elementum, quod perpetua motione à centro recedere quidem conatur; pugnat hæc elementa occurrit curiosa materies crystallinis primi elementi ramentis sibi mutuo adhærentibus angulis, quæ tertium elementum à Cartesio appellatum, ac interna, Planetis, et opacis repletum corporibus.

Liber primum elementum Cartesianum est quidem admodum subtilis materia liquida, pernicuimo motu agitata, nullius figuræ tenax, sed cui facile capax, quæ præsertim quantumcunque corpori meatus promptissime subire, ac replere potest: secundum elementum ex minutissimis globulis orbatum quibus tamen angustiora corpori magnæ meatus non penetrat ut primum elementum quæ paulo crassiores sint, quæ pariter cuilibet humano, nec liquido nec solido facile mutare, immo intra se spatiola quædam relinquit, quæ primo elemento debent impleri: tertium porro elementum ex materia crassiori et particulis ramosis compositum, respectu cujusque ex primi elementi particulis originem ducit, quatenus nonnunquam minime particulæ sic intra se sese implexa unquasdam moleculas crassiores, et ramosas pangit, quæ amisso motu tertii elementi formam subinde. Tria hæc elementa non pauci putant principia corpori naturali ducumina in hoc aspectabili Mundo, quæ aliunde, quæ aliunde materia specieb⁹ aut elementis non adeuntia profluere; etenim corpora quædam cernuntur quæ lumen emittere esse, ducuntque lucida ut sol, et stellæ fixæ, in quibus materia primi elementi dominium obtinet: eaque corpora alia quæ lumen per se transmittunt, et appellantur pellucida siue diaphana, cujusmodi est Cælum, siue liquidum illud expansum in quo stellæ fixæ, planetæ, orbesque reliqui circa terraqueus, quod quidem liquidum ex globulosa materia, et secundi elementi raris constat majori tamen ex parte densiori occurrunt corpora, quæ lumen remittunt et nominantur opaca ut sunt ipsi Planetæ, terra quæ habitamus, aliaque passim quæ nascuntur in eaque quibus subsit, siue situata materies principium sibi vindicat locum: hæc suffragante capitali Cartesiani systematis, ex quibus non obscure colligimus ejus ducumen ab Athomistarum systemate et præsertim nomine modernorum Cartesianorum et Athomistarum splendoris non esse alienum. Cæterum Athomistæ et Cartesiani non omnes docent Chimici corpori naturali assumunt principia Mercurium videlicet, qui spiritus dicitur, et liquor est valde mobilis, mobilis sed non inflammabilis: sulfur, quod pinguis est liquor oleosus atque oriundus, et inflammabilis, sal perquod intelligitur portio quædam magis fixior speciem salis gerens omnium et unctuosa; flemma, quæ liquor quidam, et insipidus humor: et denique terra, minima materia portionem crassam, aridam, atque pulverem, quæ ejus terræ dignatur, et caput mortuum appellatur. Sal apud ipsos in omnibus mistorum, ut materia se habet Mercurius ut forma, et sulphur ut unus; flemma, et terra ut inhærentia et exotica elementa despiciuntur: nihilominus quæ principatum retinuit, quod videri inter mixta resolvi, per cujuslibet analysin et magis obvia percrebra, nec aliunde magis esse arbitrata deducenda principatum terra ejusque residuum propterea aliis et aliis ultrioribus permutat, siquidem et illa remanentes particulæ pertinaciores juvenibus Chimicis, simplicium in alias ulteriores posse resolvi, plusquam secunda principatum, et primo primum

ꝺ bene, nec forte Chimici plus sciunt, aqᵗ ipsis nemo ñ sentiet.

ARISTOTELICA DECLARATVR ET EXPLANANTVR

principia.

Corpus naᵗale diffinig acapi potest; pᵒ quatenꝰ est in rerum nãa ꝑfecte cum parabꝰ et intrinsecis mutuis, quibus cohæret et permanet, prascindendo ab eo quod sit recens, vlg prudem producty amcqᵗ dicit corpus in facto esse: 2ᵒ quatenꝰ incipit esse, vlet in tendere de ñ esse, ad esse, qua ratione vocat corpus infectũ: fieri corporis naᵗalis ñ sumitur hic pro ejus activa genexatõe seu actione, qua fit, id pro pᵒ et immediata causatiua corporis ut importat mutationem subi de ñ esse subiectiali ad ejusmodi esse vi den habere formã ad illã habendã: 2ᵒ eo corporis naᵗalis infecti extra perhipatetici principiꝰ cognoscit, nempe materiã, formã et privationem; per privationem ñ intelligit quamcunq; negatõe, id absentia formæ in subto apto ad eã habendã, qualis est privatio formæ in ligno ea potenti recipere formã: quare dy aliquid in nãa producitur duo pᵒ materia, quæ prima est omnis corporis naᵗalis, deinde in illa residet forma privatio: tandemq; advenit ipsa forma, cujus est materia capax, et quæ est ipsi ig dispositiue debita; patet; quotesenti aliquod grauium corpus, plgta nempe sit aliquid, quod antea ñ erat, vl hoc ens, quod plgta vocatur sit ex ñ ente simpr vl ex ente, quod tale ñ erat, id est ex ente quod ñ erat planeꝰ ñ primꝰ, qᵗ talis productio generatio ñ esset, sed creatio, esset quippe productio entis ex nihilo, et agentis naᵗalis ñ est esse: ñ ergo plgta cum generata sit ex ñ ente simpr, de aliq; quod tamen plgta ñ erat, et hoc ex qᵒ plgta sit ex materia; illud autem quo ente plgtas-tiatur per quodq; exgsit den esse adesse plgta, ejusdem est forma, sicut quod in illo ente præcedebat generationem plgta est privatio: quamante productionem formæ privatio ejus prædit et per sequens in plgta generatõe tria principia concurrit, materia ex qua fit forma per quã in specie determinata mutata et privata.

Ulterius: generatio est quidq exgentiam ñ esse ad esse subiectiale; in hoc autem exgsitã tria necessario concurrit, nempe terminus à quo exgsit, privatio scilicet, esse quod adquiritur denuo, seu terminus ad quem exgsit, qui forma est, et illud ex quo fit res mutata per formã, quod est materia communis: ergo ad generationem corporis naturalis tria sunt necessaria, nempe, materia, forma, et privatio, et tria hæc principia naturalis sive entis infecti, rerumq; naᵗm esse; nq autem privatio præ omnibusq; hypotesi sit principij corporis hujus, et qᵒ sensu tale dicatur potea patebit: nec sufficit, quod ordine naᵗali quo res generatur, aeterno, semper concurrat; quod autem corporis naturalis infecti plura principia ñ sint quã tria, ex eo patet, quod nisi solus sceptici cæteris quibuslibet ratione seclusis recta generationis essentia sapiunt, eandem habeant idea clara, atq; distincta; per eam siquidem generatio distinguitur à mutatione nubis alijs a motu quidem locali, in quo ingressus sit ejusdem corporis alicui loco positi ad alij loci, et ratione à creatione, qᵗ hæc nulli supponit materiã, ex qua, cum sit productio entis ex nihilo:

frustra itaq; aliud adhiberi principij, frustra enim per plura fit, quod per paucioza fieri potest.// (7)

Principia corporis naturalis ja facti, vel, ut dicta, in factione duo ipsi sunt, nimirij, materia, et forma. Quod est, quod ea igtij principia ipsi corporis naturalis, iam geniti, quae in ipso postremus generationem consequitur, et exquibus componitur; ac soly materia in eo remanet simil, et forma, ex quibus solis contrarietas corrumpi facij; privatio enim forma, cui forma opponatur, simil cu ea remanere in potest principiale structure corporis: ipso sola materia, et forma principia ipsi corporis naturalis iam geniti explicatur dicta exemplo mutationis accidentalis: forma nouiter producta in Musica nequaquam oritur ex subiecto, quatenus hoc aliquid est, nempe Medicus, velut chi tectus, id inquiry n est, ut enim quis fiat ex non Musico Musicus per accidens, ei impertinenter se habet quicquid prius ut Medicus: Musicus ipso per se fit ex non Musico, per accidens autem ex Medico: proinde quae nunus materia, ex qua fit aliquid per se non pertinet, quod ulla forma praeexistat in ea, licet sine aliqua praexistentia in ponit esse, et ob id quaevis materia, ab quocunque corpus ab una forma perficiatur in alia, nulla privatio talis forma ad formam, non forma praecedens, sicut privatio habere debet ad principia corporis incipientis, quippe praehabita forma impertinenter se habet ad materiam, et corpus generationem; secus autem privatio: ipso ab homo non Musicus fit Musicus, homo qui subiacet mutationi illius per se ipsius a privatione Musica ad Musicam, nequaquam ex non Musico fit Musicus, ubi aperte vides hominem denuo fieri Musicum tria aplecta, hominem nempe sine subiecto, aut materiam, Musica privationem, et Musicam quae forma est, in quam ipsius tem videri mutatum hominem, vel ab Musicum facta duo tria includere, subiecto videlicet, sive materiam, et Musicam, quae forma est: recte itaq; simuliter philosophata ingenerationi subiectali, subiectali sive ponit.//

Dari materiam primam ex qua cuncta corpora fiunt ipsa rerum species arcumdato demonstrat: quoties enim ex animalis mortui corpore vermes fiunt, vel corpus illud destruitur ex toto fiunt, vel aliquid ipsius permanet adhuc? primum dici non potest, nam si periit omnino annulatum per nequens fiunt, et vermis ex nihilo factus, utpote hoc productio in generatio foret sed soly et vere creatio, quod sustineri non valet, aliter enim virtus creata vermes ex nihilo producere posset. Praeterea, ab quemadmodum dictum est omnia ex nihilo nihil fieri posse, eadem certitudine apertum est in nihilum nihil abire: non ergo corpus ex quo vermes fiunt omnino periit, sed ipsius aliquid illius remanet, quod corpori mortuo et vermibus commune est, et hoc est materia prima. Deinde: aliquod opus est, ex quo cuncta corpora fiant, nam supra fiunt ex elementis mundi, elementa ex aliis entibus: quae vel fiunt ex aliis, vel non? si secundum, ergo ipsa sunt primum illud ex quo cuncta fiunt: et sequentes materia prima; si vero dicas primum quaerimus iterum, an haec alia fiant ex aliis, et idem argumentum recidit: ne ergo procedatur in infinitum est necesse dicendum, primum aliquid dari, ex quo cuncta corpora fiunt, quod quidem est materia prima.// (8)

Sunt materia prima incorruptibilis, et incorruptibilis est quia si generaretur ex alia materia fieret, quod enim generatur, ex alio fit, ad diminutionem ejus, quod creatur quod quidem eo ipso ex nihilo fit. Si autem materia prima ex alia fieret, iam prima non esset, ut patet: ergo generari non potest. Praeterea incorruptibilis est: si enim corrumperetur, dissolveretur in aliqui: siquidem ens, quod corrumpitur, semper aliquid permanet; ad diminutionem ejus, quod in nihilum abiit, seu annihilatum, cujus nihil

6.

manet, ec pro quoꝯ anq̃ilatur. Est quida materia prima creabilis soly, vel produ
ducibilis per creationem a solo Deo; est item à Deo creata, ñ abytemo, id immpore, nũ
tiove tempous, ut fides docet, et quidem abortu Mundi: fuit tota creata, quę reperitur
in xeb⁹, n illg ecclesię, quę ad nouas ex corruptio Eucharistica species generaꝯ denuo
creatur. Est item anq̃ilabilis, ñ quidem à causis secundis, siue creatis, quę quidquid anq̃i-
late ñ possyt, sicut nec quidquid creare, id à Deo solo suspendenti sensim exantiq̃, vt
eq amplius seruare nolenti, q̃a ramen ⁊ eius nulla subytaq̃ desinit: pura providentiaq ex-
tinxiq, nisi dꝯ rei exigentia alterius, et nulla res materia defectu exposcit, nulli inqui-
tem nocet, id obus re subjicit, et via spectatus, idcirco materia prima naturaliter inani-
quilabilis est.

Hu ponas duplicem mat⁹ de hoc Philosph⁹ asserit sepe⁹ metaphi
cory cap 3° quid ens inquit, quod nec est quid neq; quale, neq; quale, nec aliquid
cory, quib⁹ ens determinatur, nimirum ut mensuret, interpretet, quod nec subtia sensibilis
est, vel ipsum aliquod ens, ut Arbor, et Lapis, neq; quidditas determinata, nec item quali-
tas, nec aliquod ex decem numeratis predicamentis, vt de mat⁹ nihil actu sensibile est, neq
nec est terra, nec ligny, quibus dia sit potestas, quatenꝰ affici potest quacyq; forma, ve-
stę vt aqua, ligni, vel ferri. Pręter vtq negatiuq definitionem ponus quid mat⁹ ñ sit,
quę quid sit explicatem. aiq Philosph⁹ exacte lib⁹. p°. physicory cap⁹ ultimo, ubi mat⁹ in-
quit, est primy subyy unuscuiusq; ex quo insita fit aliquod toty per se, ñ per accidens et
in quod ultimy, si quid interit, abyit: primy subyy videlicet cuiusq; corporis, et nullyus ali
prius aliud agnoscens, ex quo insito, id est intrano, et intra toty manenti simul cu forma
fit aliquod toty per se subtyriale, vel toty unius nate, cuius videlicet partes ad quy ordina-
te intuendy ex instituto nate, nec tyny vero toty aliquod accidentale, siue nate multiplici,
ut alby, et caldy, quoty partes ñ ex nate instituto, id per accidens tyny ad rem mutuo or-
dinem: et in quod ultimo quidquid interit abijt; quod enim ex primy in potentia, ultimy
est necess⁹ in rem actum. Hęc definitio recepta omnium et inter Peripatetica, aq;
modernos aquib⁹ corpuculus adaptari et arbonis, tameti: alię forma pręsentyy cor
dinadem, et plexy rejicit; id aliter et aformius summati peripatetice potest definiri
mat⁹, nempe subt⁹ impleta apta natale vnuere cor⁹ ius cy alia subt⁹ implentiq-
que primy subyy; quę ultima verba materiq aforma subtyriali discernyt, et hoc clarii-
sime innuyt esse pręcipuy dimentiy apositi, siue mat⁹ determinatiuy ad hoc vel illa spe-
ciem physicę entis, item mat⁹ specialem radem in eo esse, quod sit primy subyy receptiuy
formary. Quod mat⁹ subt⁹ sit inde colligit, quod indentice totius subtyrialis unionis
ino videtur, enim ex ñ subtyrijs subt⁹ fieri negut et ideo quia est primy subyy, quę
pe se accidens foret recipiens in alio, quod primy esse subyy. Est autem subt⁹ simplex pri-
miy ex subto et forma ñ ortę, item ex impleta, idest ad unionem totius subtyrialis ex
propa nata ordinata: dicit subt⁹ aporta q̃a p⁹ partis natali in corpore ut ejusmy, arq;
subt⁹ valde imperfecta, quod in aspare illo ut principij pure passiuq habet, unde et ab
Antiquis fex subtyrijy vocata, umbrę, tenebrę, chaos, informitas, mens, et ejusmodi simia,
quę quidem intelligenda sunt hyperbolice, cy mat⁹ materiq primę vere ens actum ne re alem
ponitur, subtyrialem, et inde quia esse perfectius materiali quacyq; accidenti: quod adgemus
subt⁹ pertingere nequit.

In his materiq primę ex rebus corporeis ademtis abeam-
monitaq; id quidditia plius: item quid est metaphice sit ens decem⁹ primy esse subyens
quo unite et intra toty manenti corpus de integre, et integer habentiq; physice est ex his Peri-
patheticis, prius nempe subt⁹ et inchoata in modalis id absoluta simplex materialis in-

corruptionis, et pura potentia primo adsit forma: Deus quodlibet ens nullius speciei determinate sensibilis, ad id de se solymodo apta, et potens subire quidem, et primo, ergo ad aliquid determinetur per formam, cuius expers sortiatur, ergo demonstratur, ergo quod quod nec sensu corporeum, sive deum, de se in specie determinata sensibilis materia sit ens, vel ignis, vel aeris, vel aquae, vel terrae, quod ergo a sola materia non habere, quippeque huiusmodi ens sit ens potentiae, seu in potentia, et unice potius habere per aliquid quod materia potentialitatem determinet ea actuet, atque perficiat, quod quidem est forma subintrans, inde actus primus specie primo dicta, primae differentia cuiusque corporis. ita componi substantialis, quae sit materia corpus de nihilo constituit: jam ergo ens corporis naturalis, rationem principiorum.

Obiicies 2° primum est nihil: Deus nihilo nihil fecit, potest ergo nec ex primario quoque principio corpus inferri. 2° primum forma, et forma materiae opponuntur: ergo a unoi negatur, et principiare corpus inferri; ex materia ens enim habitum quemvis valet exire. Ad primum resp° nihil ex nihilo fieri posse, quod undequaque sit positum; bene vero si partim sit positum, partim negatum; cuiusmodi est corpus infieri; vel ut inchoans esse per mutationem, quae quidem est tendentia de non esse ad esse usque provide claudens non esse per modum termini, a quo, seu derelicti esse tendit termino ad quem negatio: pro solutionis intelligentia notare, quod generatio seu fieri mutatio dicitur, cuius materia per eam transferetur de privatione formae ad formam, quando vero materia ab una forma migrat in aliam successive vocatur, et simplex, purave generatio, ut corpus ex materia producit ubi nec privatio, nec alia forma praecedit, hinc corpus infieri altius per mutationem, ac per successionem, et pura generationem se habet: id mutatio duplicatur accipi potest, ut carentialiter, sive vitaliter quo sensu ipsa est actus materiae forma privata supponens; ut fortiter, seu terminative, nempe id quod per talem actionem peragitur recuda ultima structura primo subit mutationem de non esse imperfecto ad esse substantiale, et de hac mutatione sermonem proceditur. Et sic sequela dicimus.

quod privatio ut forma instruit corpus infieri in simul atque, id naturae existens, inquit talia animera deprehendimus cuius est proprium ex instructoris simul verificatis spontaneis naturae lucemve brycae, sicut privatio et forma sunt ut ad corporis generationem infieri, quod quoad sua substantiala species totius est succedit; et enim mutatio de non esse ad esse, quae quidem concludere debet, et sane spectatur duplicem status materiae talem unum praecedentem novae formae, in quo adest privatio, alterum ad quo praecedit, sequitur simul in quo materia primo incipit esse sub forma, in quo quidem est terminus ad quem perficitur totius autem successive ex partibus insensibilibus in coepiendo coalescat est opus, quemadmodum, dies, annus, et quae partim in exurgente simul, nil minus de successibus singulis. Deus privata nequit potest principiare mutationem, sed enim ea inirat quoad in materia, vel quoad in ea, non primum, quia in origine quae est privatio nondum subiit mutare incipit, nec iam vocatur quod non est dum est principium esse non potest: ergo D

Ad 2° primum dem primam negatur. non quidem ens, ea inirata deficere quo adveniente forma quasi sic non amittit exprimit aque mutatur recedit, idem amittit et derelictum quod utique eadem pro tunc in quo adveniente forma quidem iam, iam privatio non est, sensificata omnino, quidem in tendente adhuc omnia non est, nec derelicta ut per se patet: privatio ipsa non aliter potuisset ad esse mutatis mutandis quatenus fuit, et actu non est; negatum mutatum subire potuisse nisi respondio materia unius actu derelinquentem, et aliud recipientem, ad quem quidem se habuit mutatus a quo, seu amittitur non altius, sui: sicut amittit recipitur actu, prius ad actu esse esse: sine principiare, et mutuere spes inhaesit non sensificata deprivatione nil, inimico a non existentia forma, quod idem est quia ac intus quo corpus mutatur et fit, quamobrem proficiscitur

...ctio non excludens, ꝺ̄ ꝺeterminatio, vel perfectio, nec simplicius requisitum ad naturã ...inãpij per modũ termini a quo, seu amissi, quãdo privatio præcesserit, et rare formæ ad priuã-
piam nãa, quod quãdo est successiuũ simulatum partiũ ñ existens ꝺ̄ una post alią, vel una præ-
ter alią existentem.// Obijcit 2º ita reddę patre ñ: ideo privatio ad substãtiã corporis
naalis infert ãmes q̃a corpus ejusmodi quatenꝰ tale quo est forte ñ tagiens dr̃ ñ esse
ad esse · ꝺ̄ ens corpus ñ facile est forte dicit esse mixtum, nec tragiens dr̃ esse ad esse, ꝺ̄ o
vel huius privatio similis principij est, vt ãrumeno principium dicitur se relęgoda. Neg. ãa
leg. ẽa, sicut enim tagibile dr̃ ñ esse ad esse ãrg. privatæ intellectibiliter, patiens est mu-
tatus, sic tagiens dr̃ esse ad esse. Probatur min: corpus in facto esse ñ est nisi corpus existens,
ãrg. subest motui generatiuo. quo sensu loquendo pertinet ad Philosophũ, et ab eadem utcũ-
que inspicitur. Ad corpus ut genitum forte dicit esse tagiens dr̃ esse ad esse. ꝺ̄ ens. Nega
min, et probatur may: q̃a corpus in facto esse ñ est nisi corpus ut permanens, præsuppositabile
quod nit recens, vel jam pridem producens, nec obstat, quod regulariter eo ipso mitgi producens,
inquo illius ut fieri; ngg. quando in facto esse meliori mutatio jam est absoluta et termina-
ta: ergo privatio ad corpus jam geniti dr̃ materialiter se habet, et ergo mutatio: nihilominꝰ ad
Phicũ attinet; semper enim est terminus permanens per generationem, præterquam quod prima-
rij est motus alius, quod facit ut ohij Philosophũ corpus naale dicatur.// Obijcit 3º ad

hoc corpus ex facto esse ut mat̃a naalis et forma utriusq; nexus vel unio inter mat̃am
et formã, non similiter inter primã? corporei naalis et spiritualis. 2º. corpus naale ñ fit nisi ex ma-
teria ꝺ̄pendãs: non ea ꝺ̄positio ꝺ̄ parteꝝ ad formã ad structurã illius requisita et præsup-
posita. Ad primũ dicitur, quod si unio informata statuatur a mat̃a et forma, quemadmodũ
nũ ei ratio principij naturæ ñ valet instantia tamen ab illis, si autem supponatur ani-
ma, cui ejus unicus sit munus in toto copulare principia seu partes, ñ principij rationẽ
principiati dici polymodo potest, quod numeri principiorum ñ augeat, neque nec actio, ut-
pote pueri existentis cum gli. cum tali numeri similia subeunt? Ut principiorum præsentia
in linea substãtiæ causalis, et per reflexionẽ in ut principiãs. Ad secundũ respo. ꝺ̄ potentia et materia
prima fieri, ꝺ̄ positionibꝰ, ñ habitibꝰ ut ꝺ̄ actibꝰ naalibus prærequisitis, ñ ut principiis
intrinsecis; ñ ut celine ex accidentibꝰ, qualia ꝺ̄ positiones ung. aye potentiæ existentiæ ocles-
cere. Ad id quę solent opponi facile solvi, meminerit hic ꝺ̄ oratione solũ ut est mutatio
nobis ene rationem adequã impertinentia se habet præsentia cujuslibet formæ in mat̃a,
et quod hæc ad illa recedat, dũ tagit et malig, utpote quę nihil est aliud, q̃ ut mat̃a magis ꝺ̄
privatã formã ad formã: ꝺ̄ de colligitur quod sola privatio per se pertinet ad corporis gene-
rationem ut est mutatio: forma vero, quę præsentat, solũ ad generationem ut ut est necessaria. Ad alia
solvendo notatur, solũ potest propꝰ fieri et generari, ñ formã, quę tagit, dicit dicitur producẽs
principiate generationem et generationẽ est, seu mutationẽ, ñ ut causatio, quę sic cum generatione pro-
ꝺ̄ tur ñ sit, et tamen ꝺ̄ illa prima acceptione. Ad 4ª mat̃a ipsa et forma ut compositum
naale principij potentiæ, tam specialiter ad mat̃a

QVÆSTIO NVM MATERIA PROPRIA GAVEAT SVI EXistentia AB EXISTENTIA FORMÆ DISTINCTA.

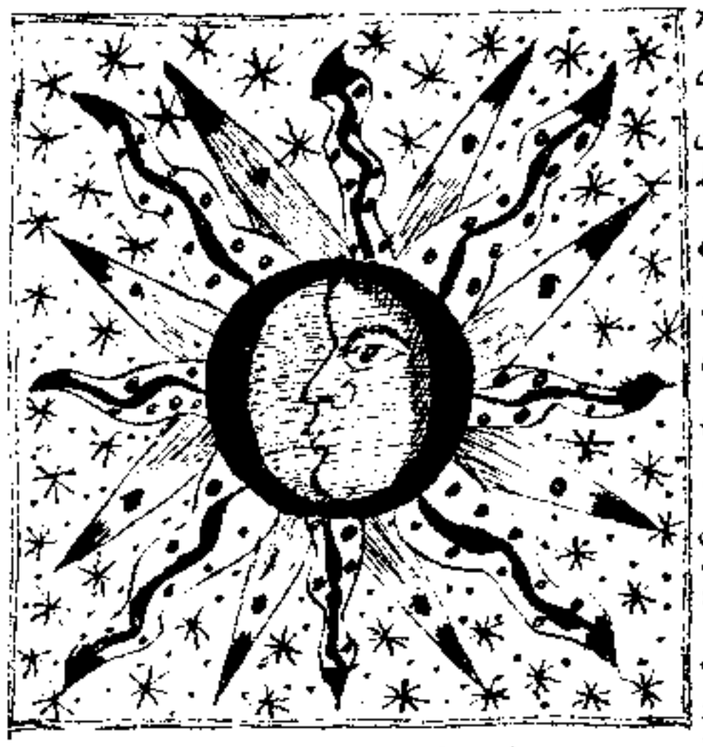

§. I. Primitiva potentialem materiæ ambitum, nimirum Primitiva potentialem materiæ ambitum, siue nuda actui ens physico quo metaphysico, seu adhuc quod attinet ens ejus nomine aliud non veniat, qua essentialis cujuscui rei differentia sumpta ad determinandam rationem ejus primum, siue generica, materia materiæ definitur primi ens supra positum, solaque materia impleta aptam naturale primum corpus ens quo primum subest, ubi vas substantia implens aquæ materia invenitur, et forma se habet ut genus, et vas primi subiti aquæ differentia specifica, per quod illa sumpta ad speciem materiæ, et hæc aptissima substantialis secernitur, sane materia negari non potest dicta, imo supponi debere ab ipso Thomistis, satis nobis superque modi actu quæstio seorsim agitanda non est, neque enim super enim stabilita in materia propria existentia, nemini superesse dubium actu simul entitativo quod res, ens essentiali, quo nempe res ut ab existentia distincta existat ens, actualis realitas, et actu subest cui existentia realiter inest, ens existentiali per quem sit delucet res ponit extra causas suos nobis. Ely et quæstio super existentia materiæ cui adhuc ut locus sit, quæ, nullus superest Dicens, si velimus intueri creata cujuscis essentia in mundo realis aproprie existat, ut in præsentiarum permittamus unusque distinctionem realem, quæ ut vidimus in metaphysica essentiarum Ponamus simul hic singulares materiæ esse nullum simultaneum peculiarem habere, id in potest ely existere per existentiam mutuata aforma.

ASSERTIONES. §. II.

Materia pa per existentiam sibi propriam existat ab existentia formæ distincta. Suadetur ratione; Dis vera causa realis et physica quæcunque sit, ortus est propriæ efficientiæ saltem præcedat existens; unaquæque propriis vocis causa realis quasi talis character intra est attributus aliud deesse influat in existentia effectus ita ut ex esse ejus, esse sequatur illius, et hoc illo tollerans sit ut patet ex causæ definitione, omnibus doctrinæ D. Thom. op. 11. c. p. ubi causa sely dicit, quæ it de illo principio ex quo sequitur esse posterioris; nullius autem est esse quod potest oriri esse si hujusmodi sequi quod esse non præhabet, nec existat; id materia pa Thomistis ens est vera causa realis et physica forma est enim revera principium per se influens esse mixti quæ ergo sely stabilitur, ipsa quidem essentialis forma dependet in esse, sicut necessaria: ergo ex aliquo esse prius ad formam materia supponi debet existens, alias nequaquam erunt per existentiam formæ; ergo vacuum absurdum dicunt et sibi propria. Probo subsyp: pro illo esse mixti materia requiri ut sunt per existentiam aliquam formæ præhabitæ aliunde nec per existentiam

forma ex unitate existit: hoc dicit, quia est evidens; alioquin enim eadem materia sine forma 8.
coexistens quod naturaliter est impossibile. Probo min: existentia formæ negatur melliori
et adhuc in melliori forma; sed prosequitur prioris sed forma hæc non in melliorem, imo ab-
sentia materiæ præsentiæ, aliqua existentia ex qua prosequi negatur existens: ergo materia prius illo prio-
ri negatur existere per existentiam formæ denuo producendæ, nisi quod forma ejus existentia
præcedat, quod dicimus in potentia: igitur nihilo minus per propriam existentiam existet. P

Ulterius:

Out actui actuique potentia terminata adest, ed est existentia, ut inquit Ang.co D.T. 9. p.ie sor.a
art.l 1.ar.; sed materia prior prioris ad formam terminat actuem Dei creativi, quæ quidem nun-
actio impleta, vel quasi pendula, quæ velut spectet ulterius opleri per formam seu existentiam pro-
ductionem ipsius, ut adventui respondeat, sed non actio non opleta, qualis dicitur ea quæ plene ob-
tinet esse ejus efficax, cuique producendi superest nihil et ejusmodi est creatio materiæ, quæ qui-
dem in progressu ultra materiam; forma enim materialis in creatam sed educitur, vel generatur,
quemadmody existentia ejus: ergo actio creativa mat.e terminata solymodo ad existentiam
propriam ejusdem, atque ulteriusque ad existentiam formæ, alias hinc erit quæ fiebat per creationem quod nemodi
dat: ergo ejusmodi existentia ponitur: hinc nihil refert quod adventui respondeat, materiæ nam-
que prior illo prioris velut existere; nisi materia prior prioris ad formam facto esse de-
bet habere quodquid causa efficiens per actionem opleta suis debitis effectibus, utpote præsertim
creans per actionem opletam existentiam utique propriam: ergo P

SOLVUNTUR ARGUTA.

Sugt p.o materia p.a est pura potentia, sed pura potentia nullo pacto
sicut: quæ nisi mentionem habet actualitatis cujuvis, pura profecto est:
ergo. Minor sonat ex aquivocatione termini actus, aut potentia quod non nisi
per sua prædicamenta explicatum jam sæpius alias, nempe metaphysice tract.
p.o cap.t 8.o præmissæ placet, sine respectu: dicit potentia quod prout
est triplex; actus una, obtusa seu loca alia, passiva altera, receptiva, seu
informabilis: activa nihil est aliud, quæ simus, sine capacitas ad ope-
randum, seu quid aliud agendi, quæ quidem esse, nullo dicit, nec aliquid imperfectionem,
ideoque Deo maxime optimus; obtusa, alterius, loca, seu metaphysica est in repugnantia rei ad ef-
fendi vel existendi; passiva denique seu receptiva quid aliud non est, quæ capacitas rei
aliud excipiat subsistentiale, vel accidentale, quod pro parte patiatur, et sustineat. Similiter vel nomi-
ne actus innuitur terminus, in quem potentia referatur, quemque dy aliquidus, esse dicitur
in actu 2.o et sic existentia propriis est actus respondens obtusæ potentiæ, effectus, vel ejus
productio nominatim activæ, seu passivæ, seu receptivæ forma ut informans atque recepta,
vel informans, sive receptio. P

Vel intellectus perfectio rei alicujus, quo, ens dupliciter est ac-
tus: absolutus videlicet unus respectivus et alius hic fortis dicitur, et perfectivus, quia
ad subsistendi existendi prop.r modo se habet ex ordinatus, neque ob aliud respicit ipsum, quemad-
modum forma materiæ: absolutus est ista dicta ille qui sua sibi perfectione potitur, nullique sub-
sistendi invenda, nec aspicit. Horum utrique duplicitur potest ordinari respectivus al-
ius est physicus, forma subsistens physica et subsistentialis et accidentalis, et alius est metaphysicus, ac
jus nomine sensu essentialis aquivoci rei differentia, ergo et existentia in nostris principiis, in quib.
sola modo abessentia distinguitur, et quæ adhuc in hypostasi facta nulli nisi quidquid actus respondet phy
sici et receptivi potentia, sed obtusivi solymodo, ut infra patebit. Absolutus item alius dicitur actus simp.

qui nempe perfectus est actus ingenere et spiritus subst.ę ut nec actu phico perfectio imponeret nec phic ut actuetur, desideret. Sic D.s deus se habet et Angelus; alius dicit actus reydy quod, qui vera nimis accuratitae lucet aliqua paudeat, quatenꝰ jam epera nihil est actu, tamen actu phico respectivo aliquo esse, quo ingenere spiritus subst.ę et hoc intellectu mat.ę primo nobꝰ est actus sec.ę Thomistis actu illi tribuendꝰ enarrauit.

Iam ad arguu resp.o dist.o do may:
materia pꝰ est pura potentia phica passiua seu recepiua, xcdo may: metaphica, ideiua, seu loca, nego may, et dist.o min; pura potentia eq phica qua metaphica xcedo min; phicaeq-ty negᵒ min, et xeq. Haud negari debet epse materiq esse purq potentiq phicq, passiuq, et recep-tiuq formarum, nullyq phicy actu includere, pura, nec formq lapidis, nec ronis, nec alius sen-sibilis corporis, ad quas dꝰ ut pura potens, quod ex primis patet deductoe; at eq quo concynesr esse purq potentiq obiuq, loq, seu metaphicq; enim dis accuratius ad quq ut m pot.ª mat.ª quatenꝰ pura possibilis nequaquq est expers intuono quo formq praycedit, alias uc eademom-nino modo se haberet, ac dy capiet pura possibilis, merydꝰ nihil foret, quod nec Thomistis arridet: quare aliqua gaudere debet, gaudereq; dicimꝰ actualitate potentia obiuq respon-dens potentia, quq quidem est aparibilis potentialitae jam dicta, nempe phica, passiua, recep-tiua, seu infoxmabili, quq ex propꝰ xtae matª prizcit dicit.

Arguit 2ꝰ. si matª propriq
existentiq haberet, in non posset expedita simil et forma subsequiale aliq specifice ego. Antꝰ probatur ma-teria ex actuq et forma duo entia forent in actu, id ex quibꝰ ejusmodi fit ens subsequiale aliq-ty resultare nequit ergo. Probatur min. ex duplici enim in actu facti regulae unus persit; ideira-le est subsequiale aliquy. ergo. Respꝰ nego do antꝰ et probatiua min. cuius probatio distq may: ex duplici ente in actu apleto, xcedo may, impleto, nego may, et xetta min, xeq. Sugoi ex du-plici aplem ente, seu assumato in aliquo genere, subsequis nempe ut homo, et equus nequa-quam unum tertium subsequiale resultare, quidquid enim succedit assumatum ejusmodi, utq; per accidens advenit; ipsi est idonem ex duobꝰ entibꝰ fieri, quoxy quodlibet existens reuera sit, et actuale quid in xeq nata dymodo alteriq ad sui perfectionem et splendem ingenere illo alterio cpeati; siquidem unum pertes posset exporiri, quaxy una potentia eadem habeat, alte-ra eadem actus, et amba ad se mutuo pertes, seu ex nata institutio ordinentur, quod quidem matª non deest, adhuc ejus propª existentia supposita; enim ex nata institutio et recydy propriq eadem actualitas sensibilis ejus forma statuendy est destinata, et preterea ut sepe quid positiuy quod ejus partes ejusmodi sint, tunc exigit, id est quod amba sint existentes; quod simul nequit ex nihilo, et esse simul in actu, multoq minus ex duobꝰ entibꝰ nondum productis apparere patet ergo matª non offert propª sui existª ut ens subsequiale resultet; id adhoc ea eget. Replicabit: si matª est in actu non est cui non sit in actu aplto, qª illud ejusmo-di est, cui nihil deficit ut sit ens in actu, et materiq dymodo existens sit existentia, ne-hil utiq deest ut absolute sit ens in actu: ergo. Respꝰ quod nihil matᵉ deest, ut sit ens in actu entitatiuo, in actu vel obtinente respondentia potentiae, aliquid autem qui deest, ut sit ens in actu forti phico, qui respondet recepiuq potentiae de linea phica, id est ut sit in actu aplto to simpl.ᵉ et absolute, seu sumate, in quo soly dicuꝝ esse, quod omnia aplementa jam ibi naturaliter debita possideat, ingenere tempe substᵗᵉ, et quidem hac materia, quq dy subsi-tquiali forma fungatur, possidere non potest, quq sit supponata per propriq existentiq expete-rej yde soly similibus, quod est ens in actu vere, et propriᵉ, et entia dici potest ens in actu ab-solute supto absolute pro eodem ac vere, et propriᵉ: exemplo sit anima rationalis, quq per se

quidem expiret, et est in actu, vere, et proprie, estq; à corpore Ly est separata, quin ea-
mem dicam esse in actu spleto. Dices: si mat.ª proprię epitenaię haberet ex hac, ereis-
tentia forma, per se una fieret epitenaia totalis; sed hoc ab dub.º negabat: ego. Proba-
min: ens per se nũ nisi ex actu et potentia sureit, sed negabat quod Ly Mary aliqua per mo-
dũ potentiæ se habeat, tunc enim ex actuª: ego. ⁊ D

Resp.º ad 2.ª quod ea quæ ex put.ª mat.ª
et epitentia forma prout actus, male dicebat potentię repugnare in linea metaphica nem-
pe, inqua quidem unaq; ens est ultima determinatio, ng ulterius aliquis ens ipg amplio
ri possent, ad. discebat; tamen in linea phica epitentia materię ab aliquo plebilis et perfec
tibilis per epitentię et forme, materię enim qua alias expitentem natum, et ex tota exis-
tentia nihil bonæ nature existentem in aliq.ª realitate specie spiela phica, ianis vg ad exis-
tentem reducit ut exeat in hac, et in illa, et quemodo mat.ª nequit esse sine
nia per epitentię forma materia et existentia ultius determinem ad aliquid, perficien-
tem simul, et actuem, utpote quę nedy ex sua epitentiali forma in esse mat.ª materię, id ul-
timus et ultimi pxia in specie spiela: sicut quemadmodę materia imperfecta se ha-
bet ad formam, nec ab illa propria essentia accipiat, sed ut ea way reinquidat efficiat, prę.
tig aliqua, pecem phica determinatę ibi mea.ª ⁊ prius epit.ª, minus ad existentię forma ordinari, eaque potentia, ne se minus ille, qui ea, id ut illa specie totalem epitentię
sitiuat, perq. tig aliquid speciem phicę, et spiela amittat; nec mixy, nulla enim eadem ratio
nis de linea phica, sed de linea metaphica eadem, et ibidem potentia respondeni, nihilq; prohi
bet quominus malig.ª linea ja aliquid actus, et in alia potentia, sicut forma subsistentialis,
quę tamen ne actus in linea phica subsistentiali, nihilominus in accidentali, sine respectu acci-
dentię ut potentia, se habet: hinc, et unde facile S. Thomę exponet dicentem, materię
nũ nisi per formam existere nec ens per se esse in actu, perque materię solummodo ente, nisi
per formam existere in aliqua specie solita phica, et ne esse per se ens in actu spleto phico, se-
cus aliud, ut ex eodem colligitur sic opꝰ de ente, et entitate loquentes materia n accipia aforma
esse in actu, imꝰ id esse actus talis, id est esse nomen, et esse secundum.

Arguit Sin secundam
probandę assertionem ea mat.ª formę exist.ª ordinem præcedere debet existentię, quod est vera causa
a realis et phica formę, quoad.ª pm priori ad ipg spiela terminum dicitur. Lei creandę
esse immediatum, et rei existentię; sed exinde nullatenus existentia prop.ª materia nanciscitur:
ergo. Probatur min: inter existentię et existentię distantiæ supponit, existentia materię nequit esse
causa materialis et subiectiva ipg existentiæ, et pro priori ad ipsa realem existentia,
oppositumq; nihilominus, et chimera; sed pro priori adhuc existentię nondum est existens, ut pote pa-
tet: ergo aliquid simile mat.ª provenit antecedens ad formam, perperam inde deducitur existentia
ipsa est ens, et prop.ª materia. Resp.º nego.do min, et probatum may; enim licet supponat essen.ª
realem ab existentia distinctam, terminare nequaquam valet ipsa sine alia sui productionem,
id unaq; simul et eodem in nomine realis produci debet, et per eandem actionem; ita ecce actus
realis potentia, terminans esse, seu existentia, ut supra nos docuit S.t Angł, et alios
q.ª recte ly eundem q.ª rem.ª cum por.ª ar.to 5.to ad recte ly in alia creata quidditas, sui quidem
et esse per creationem tribuit; unde scindia quod existentia non sit formaliter productionem
mentis, cujus in ora et re aeque quidem, et quippe non sine existentię opera causata
intuens ne nemo dubitet; promodo nisi per existentia productionis eiusmodi mentis ter-
mini, qui potuit impossibile est quod pro priori ad existentiam ejus domini creditorem essen.ª
productiva, equidem manifeste rationat, quod producendum aliquid terminus profundo ratio
nem sortis.

Loia eodem indoubibli signo inq.° creata materiâ, qui concreata et existentia, & Rea ut eadem actio sit unius et alterius creatio, quare neqdy omnimoen, quod materia in-celligan producta propriori ad sui existentiq; quod inq in aliquo signo reali txxcvidq; ergo & ente quod essent.ª materiæ — vera ac causa materiali sue existentiæ; ad hoc enim exactinq; opus quod fxsiponeren ad ipsq, et tyc epûtª n sane creata, id est illa fore educta, quod fain esse manet ostensq: eque item est fabq quod in hypotxsi facta esse essentª substentatinq epûtª subq, quod secydy accpnonem munem in idem venit ac causa materialis, id subq exq.° hypposito ducatus forma: ut summy ipse essentª respectu epûs.ª subq adhpnonito-lymodo esset, id subq informatoi prestat, de cujus xpeu n est nulla nâa prioritas, ut porequod quatenus tale simul unq: aliud, quæ essent quædq est-impleta in aliq.° esse tonyali-quod sintuere porêt per unionem mutuecq et penetratinq ej alia spatia & impleta, quæpiapua dissexâ phica distinctiva rerum itotius sit, inquo quidem ut patet omnino pro-cedendu abeo, quod subq sit bruis nâa, sicut et causa materialis necdy dicit potens, intelligat, ita solq phice esse, nenim remo sit deperentia respectu epûtentiæ, n est nisi potens obtinere, seu loqé: nqq.ª actualis potentia, seu phica subi epûtentiq includit.

QVÆSTIVM.

MATERIA I.ª DEO MIRACVLOSE OPERANTE ABSQVE OMNI FORMA SVBSTANTIALI POSSIT EXISTERE. §. I.

SIc opinantur Philosophi quidq naturæ non posse materiq primum quidq immediate subsignatâ subtinere quæ compositionis indolem & nudq formæ subsignatâ subtinere quæ compositionis indolem equi incomplexio videlicet summa imperfectio, et ordinatio ad formq ut naale sui complemty, et dicitur ndy assumin, ny sicut per nullius agentis naalis actionem ei forma privari valet aq.ª destrui, potuit nec agentis supremi potentissima ei, vel sui adhuc eventu absoluta potentia; duplex in Deo est distinguenda pot.ª, absoluta videlicet una, qua supra rerq exigentias se extendit, ut Supremus Dominus dicq, quemadmody dq miracula edidit, et alia ordinavit, qua nempe rerq exigentiæ agendi se ei operatur accommodq. Ergo Thomistæ omnes materiq attribuunt epûtiæ per epûtentiq vimq nec Deo miraculose operante epûtiæ posse absq ei forma stendyt, de qua sententiæ Schotica et Scotistica Schola.

ASSERTIO NRA. §. II.

Deo miraculose operante matª potest epûtiæ sine ei forma. Suadetur à pari: accidentia posse divinitus sine subo servari ex mysteriq eucharistiæ docet, ubi est quantitas panis ei denuata subq, item materiale equi sublicet forma equina materiq epûtiæ per miraculu potest: ergo eriq matª ei sine forma servari divinitus potest, unq.ª ng si quantitas, et forma equi existeret sub absoluta exsistª prædicta propria, eriq materiæ; priusquq quod à subo forma ei illa dependens, quq a forma materia; enim à priori dependens, ut à causa

materiale causa q̃ssy, cy ꝺ̃ly matia ꝓndeat ꝺ forma ut à splento ꝺbi nãlr ꝺbito et 1o.
sequenti apotelesi. Suadet ulteriꝰ assertio ex ꝓncipijs Thomisticis q̃ssy principijs: matiã ꝺnipo-
tem posse existere per existentiã q̃ꝫ forme si sit. ꝛ̃ꝑ et absq; illa forma ꝺbiscrete Probatur.
matia Apli. Dñm si existit sine Thomistar per existentiã animã, ꝺ peregrinetur a corꝑe Dñi.
ni: ꝛ̃ꝑ. Hinc eodem mꝰ colligitur materiã etiam naturalem posse existere per existentiã
pendere, ꝺ nanciscatur actũ. Supꝑo materiã existere per existentiã illam, et forma simili-
ter. Quod Thomistæ respondent etiam naturalis materiã existere ꝺ forme, ut ꝓxime
ñ q̃ꝫ forma inuplebilis sit existentia, ꝺ q̃ꝫ ꝺly ab. 1o capacitatem materiæ ꝺ existen-
tiã, ꝺ quã existere sit materiæ incapax, nihil unq̃ ꝺferre; nq eo ipso quod existere matia q̃ꝫ actu
ꝺ esse ꝺbeat, cy via ñ sit ad impossibile, materia in ea capacitas, et quidem maxima ꝺ
existentiale, seu esse ꝓpriũ: et ꝓterea q̃ꝫ matia existere ut a forma distincta procuꝺb. possi-
bilis est, proindeq; capax ꝺ existendy, nq synonomy termini sui possibilis, potem existere,
et apty existere.//

FIT SATIS ARGVTIS. S. III.

Aliqui p̃. quidquid tradictionem involvit cuiq; Dei omnipotentiæ repug-
nat; sed quod existat sine forma matia tradictionem involvit: ꝛ̃ꝑ. Min au-
thoritas D. Thomæ ꝛ̃mendat ne ageretur p̃a p̃te q̃ꝫ sexto. lia 6.a aut. 9a. ꝓcessio-
nis terminus est ens actu; cui autem quod est actu, et forma. dicere ꝛ̃ꝑ
ti materiæ sine forma præcedere est dicere ens actu sine actu quod implí-
cat tradictionem: et etiam quod lib.to text.o aut.o p̃. idem est dicere materiæ
sine actu esse, et materiæ nõ habere formã: dicere ꝛ̃ꝑ quod matia sit in actu
sine forma est dicere tradictoria simul: in may. nulli est dubiũ, et negat. hor. mis. exten.
Resp.o D. Thomã de forma subingressiui præcise in loquii, ꝓtio, sine actu forti, sed generatim de
forma ut subingressualem et accidentalem, ꝓtio, et entitatiue, quin ut eam actu apprehendit;
sane nequidem tradictionem involvit, quod sub existat matia ponta ei, quicunq; sit, forma
carens actu, ꝺ se prorsus omnino actus: ꝛ̃ꝑ implicat tradictionem esse materiã in actu forti ꝓtio
sine forma subingressiui, q̃ꝫ ipse ellect. et ñ esset eadem in actu; ñ tamen implicat, quod ma-
teria sit enuntiatiue, seu metaphice ꝺbiq; actu forti ꝓtio, enim ejusmodi actus inexistentiam-
ñ. //

Neque 2o. implicat materiã existere sine exti. ꝛ̃ꝑ et sine forma. Deq. probatur
exti. supponit essentialis formæ: ꝛ̃ꝑ. Amꝰ probatur: existentia est actus secundus, et forma
subingressualis actus primus materiæ; sed actus secundus supponit essentialem primum: ꝛ̃ꝑ. In
existendo nostris principijs, in eo nempe, quod existentia ñ distinguatur ab exti. q̃ꝫ, vel quod ma-
teria prop. existentiam ponatur, ab existentiaq; formæ distincta. Secundo p̃. ant. nego secundũ et
may probatio: dutio. exti. est actus secundus potentiæ ꝓtio, nego may; obiicis, seu loquendo
may, non, nisi secundus et primus talis sine respectu ejusdem potentiæ, et nego ꝛ̃ꝑ. Admisso au-
tem materiæ existere per existentiã formæ, alias ejusdem dutio. may: existentia supernaturalis,
nego may, connaturalis subdup. naturalitas, secundo may, essentialitas, nego may, et contra min.
nego. Dico et ñ esse materiæ existere per existentiã formæ, ea sine ducimus adhuc miraculose
posse subsistere, enim ut existentia naturalis ejus supponeret formæ, quemadmodum hæc dispo-
nit ad ipsã, et ejusmodi ordo a Deo potest inverti, ut nemo ambigit. Replicabis p̃. esse negat-
nam accidentale sine forma accidentali: ꝛ̃ꝑ et esse subingressiuum sine forma subingressiui. 2a. maiã
negat existere sine ꝺ accidenti: saltem enim durare, et ubicatio ei deffecre nequeunt: ꝛ̃ꝑ nam
abiq; ꝺ forma subingressiui, utpote à qua magis dependet, quã ab ullo accidenti. Ad primum

ant. sensu, nego seq. nq esse accidentale quodcunq; ens aliquod necessario requirat actuans, quod
ꝺ dubio procedit de forma, ut nõ sit ꝺs subingressiua, alias ꝺs forma esse subingressiuum quod nullus
Thomistarum admittit, cui proprie est subintrare possibile est, quod nec forma sit nec forma includat.

Secydly sic p° retorque: implicat aliqua forma sub exist^a q^ę nullo affecta sit accidenti: q^pp
et existens absq^ę matęria, à qua magis, q^ę ab illo dependet. Deinde dicis accidentia relicta
ta materiq, ut existat absolute indispensabiliter quidem existere; quicquid enim existit, eo ipso
intra Dei immensitatem, et ęternitatem proinde sit, et opus, et per sequens quod aliquando sit,
et alicubi; forma vero materia nequit, ut semp^r absolutaq^ę sit, nisi sit q^ę ut aliquę adequatia
speciem impleq; proindeq^ę in indispensabilitas, sicut res existens ubiquitatem, et duratem: sine
inferes p° quod existens ol sine forma mat^a in pertinere ad aliquę speciem entis impleri, videlicet
sub specie determinata, impleta subie^a nempe materiali perennalis, et ad formas indifferen-
tis, quod adversarij formalis proportionalis dicent de forma substantiali sine mat^a existenti.
2°. existentiq miraculosq mat^a omnicatq a Deo exist^a forme vices in gerere, nisi quatenus ad
existentem materiq recidere et eq extrahere expura potent^a obtinet, seu 2da, atq^ę huius respec-
tu eadem actus secydi solymodo dicere.

CAPVT III.

DE FORMA SVBSTANTIALI.

Materiales dicit forma, id nyc ejus nomine breviter videri formam venit informans, quę sua apte nata determinata videlicet est ut
subsit aliquod intrinsece perficiat, et accurrat est duplex; substantialis scilicet una, qualis est anima hominis, quę immixta sedi-
mentis actus primus mat^ę p^r se una per se ejusq^ę unitatem, tq-
quę postrema physica differentia specifica, accidentalis est alia, quę
nempe subsit esse secydę quidem solymodo tribuit, sicut albedo.
In presentiarum nobis sermo non exit nisi de forma substantiali se-
cydę materia naturalis entis principia, et ad q^ę ut revocędę pro-
pterea quicquid venientes spoto, sicut et ejusdem operationes pecu-
liares, tq^ę quę ad primą radicem ejus esse dimanąt. Ea intuebu
daxi, ut supra monstratum^ę brevissime liceat, ridiculaq^ę nyc tempo-
ris Philosophos insanas, ob inquidam sporia naturalia, talem quę mixta vocquis ex mat^a
simul et forma coalescere dicunt; non hic ejus nata pauca, quare pro ea intuendo sit.

QVÆST. Ia QVID SIT IN QVO SIVE FORMA SVBSTANTIALIS CONSISTAT. S. I.

Principalis est, vernalibus seu professoribus, forma substantialem pro
substo esse naturaliter dicy entitatem totalem et absolutam vię actualis
tię, simplicem, ex materia supradicta mat^ę realiter, quam nonnę pe-
nitus aliquod corpus, ipsa ipsis corpus natale adeodq est totum
hęque spacy ex dimensionib^ mat^ę partib^ extra hęreantis, contiguis,
et distantis, quale videmus esse corpus humanum, ex partib^ entia inte-
riorib^ intra se invicem quidem distantibus, nequaquam quę libertatę
dicy, substantialis est entitas ab alia distincta; quemadmodum homo
nedum ex mat^ę et corpore mixtorum, ut vidimus divisio id ipsum, et
insuper anima radicalis omnino unq^ę ab illis distincta coalescit simi-
liter alia substantialia spolia, ut Equus, planta, Lapis &c. ex quibus
dicyt posse substantialis coalescere ex corpore nempe, non mat^ę distincta

et formata aut quecq; ex subtia inspiera omnis corporis naãlibus diꝫ ex forma substali; aut alia ẽt subtia inspiera prop; peculiaris et specifica unius cujusq; accñs, puta ejus speciei differar eq. equus, a bigra &c

Et adhuc Cartesiani dꝫ, et Fthomia nulla in rebꝰ corpoꝛ-
ib, hãc dempto subtaq; aplicaq; que mar. nõ sit; formas quidem substiales admittẽt
que aliqs sint ennaei animã diuinitus, io quidq; substiales unius modi quib; uchromi juxt
mar. corpuscula alucx, et alios ejusq; atq; accyaux; ne tamen ut hũic modis, seu varia
tionibus nihil ennatis accidat mar. traq; Philosphi isti de naturalibꝰ ex aqua philosophq-
ntur, ac de formis substialibꝰ quemadmodu, inquiũt, substiali quilibet forma, natus si-
delicet lignea ni in aliq; alio subsit, quq in ligni partibꝰ spis, quarẽ talibus sit dispositis
inuicem tali situ circa distãtia, tali et ordinata simetria per quq dispositõm nulla partis
sucrescat ennatis, id nouus quidq; speciꝰ modus; sic partis formq; seruiũt; subsit quidem ha-
ud aliud esse quq parte mar. prouse sunt ita, uel alia formãe dispositis ita ut ordinãe
partiũ ejusmodi, uel nullatenus a mar. distincta, uel si aliquomodo differt; ñ tamq̃ mo-
dalitas.

ASSERTIO NRA. S. II.

Forma substialis materialis corpoꝛ naalis quodcũq; ẽt dispositio,
nec illa dispositio, et ordinatio, qua partes materiæ, uel atchomi, uel diuersa
corpuscula, inter se uniuntur, coordinantur, et ordinantur, adquidqm substa
inspecta ennatiue à mar. distincta dicit ordinata, nec ipsa corpuscu-
laria substat, eqquq tandiu differtia phica eius. Probatr: ꝺa cor-
pora naturalia ina se substialiter specifice differũt; circa differ. istam
ñ potest quin forma substialis in ꝺ̃bus sit aliqua ennatia a mar. di-
stincta realiter: ergo. Nũ ꝺ̃bus est pene nota, utq; Corpusculariis, ydeꝰ Mag-
nanus aiũt ea nemo rationi menti negabit. Probo min: corpora illa in mã-
teria substialiter specifice differre ponunt, unaq; cum Cartesianis, et Gassendi-
stis, quoꝝ sequitur Tosca libꝰ 1. propositõe 9na 5. ꝺa mar. corpuscula ex eisdem specifice sub-
stialia nata, et aliqui Magnanus atchomi diuersas substialiter asserut, proprietates ñ negant plu-
rimas minus, quq inuicem speciei discrepãt eisdem elementis nitare, eisdem speciei atchomis
illa nempe quoꝝ alia nutriuntur ex alijs, ut Lupus, et Ouis, Cyconia, et Columba, aliquando
substialiter differre in figura sua, et nexu corpusculoꝝ mar.; aliquã figura, idem de alijs intelligẽdum
habet ut ante mentis opus à mar. distincta, ut tenent Magnanus, et alij, et ex modo accidenta-
li mar. aliquã proinde insufficiens differtia substialem inducere. nihil ex hoc ydeꝰ substialiter differ.
ergo Lupus et Cyna naturalibꝰ negata corporibꝰ forma substiali ennatiue realiter à mar. distincta.

Deceꝺ cũ Tosca, figuraq; nũq; ex nexu esse modum substialem, ideoq; aptos substantiis diuersis
ita naturalia corpora reddere: ꝺ̃ quæro adhuc undenq; sumas principium ut modum substialis?
nũ q. substialiq; modi differãt? an q. ideãt nõ nisi unũ per se? primũ sumenda falsũ ex eo, quod q nulla
figura sit in principijs Aristotelis relicta ad actualẽ exercendas ennatiũ, siue absolutũ, quæ
ñ modificet immediate substialiq, ois utiq; foret ejusmodi, ergo nexum ex figuris diuersimode
esse substialis, quæ erit una Cera rotunda et angulariem inuenire, una magna extensa atq;
figuratas, una tuberem rugam atq; cedentem &c. quod mens mea nequaq; suscipit. Si dicas, nequ-
ũ per principiũ; nq una figura corpusculoꝝ lapidis, eorum motum et plexum, potius quæ figu-
ra motum et nexum annulorum causent, et domus ideãt unũ per se? si utraq; ex eisdem constet,
ut puta ambabus, cum ñ sufficiant, sicut illa sufficiens esse ad unionem unius per se: ad hoc ꝺ̃
ut ex utraq; apta, et neutra. Dica 2º: corpuscula mar., ut ponũt Carthesianos et Gassendistas
satis ipsa ex se figuram satis motui apta et inæquali extensione polita citra ulteriorem pe-

torag[e] pormody in aqy producit.

Producit inquq et ex̄je ineſſe per oeneracōem, ñ ut ex[t] oeneraō, ſd ut educio, idem eadem actio, quę dicit, et in oeneraōe ſpoliē vocata educio reſpec- tu formę; unde hęc ſolę educta, ſpoty vero prop[e] genity ducitur: de eadem hujus inquiraō, alia ñ ēt nūl q[a] ſic voluere Platonici. De cętero forma ſubstialis ſupra D. Thomę in corpore cur. creati et vera creatio, et vera subtr[a] promodę ey educitur, aliqua eneratio, et vera subtia de nuo incipit esse, quod ad rem unice est, et nihil, quod talis educio, et incepio facta prop[t] velim- prop[t] vocetur, seu generaō. Arguit 2[o] formę ſubtiales, quas ponimus ut proxime inutiles, neq[e] enim per eas explicari aliquod nrae fęnomenon, nec qualita operemur facile et explica- tu, siquidem earę vires, et operędi modus omnino nos latent: imperq[a] cuiq; quę sui formi tribuitur, potius recipi athomis est tribuenda, ne multiplicemr entitates sine necessitate, quę ad hoc nulla est, cū forma materiali operatus nobi ñ sit, ad quędę ſubtia spectia, quod illa eatę habent; et ad extremy; q[a] ponita mole corporea varię figurarū ex athomis, nempe igneis, aereis, aqueis, terreis &c. cui alia forma ſubtialis exclusa, salvata quidquid ad rationem corporis naturalis spectat; ng in primis est spoty ſubtiale, utpote spacy et partiū subrg ſalibus, rem et mixty, utpote coadunaty ex elementis; etq differt a quovis alio spatio figurato simili rex, di- verso modo, ſd figurato, quemadmody artefacta vere differyt invicem per ſolą diversam pro- portionē, ordinē, atq[e] partiū textura; et pęterea per illą spirabilem armonię exponi pōt facile posse ōes naturales effectus, et motus quosu corporis etiq ouentiq.

Etq[e]. si enim in orologio, au- od et opus manuq hominq est ex[q]. diversi. gi motus, nulla alia forma pręter partiū armonię in- venta, quid mirandi quod in operibus Dei ex varij motus et ſola corporei organizatione diversa existe dēpōta prodeant nec hoc impossibile est, nec incredibile; ng si Deus impotest, humanq corpus apte organizatq, et nyc est in homine sano, sine anima rationali servatur, alterius qualiscūq forma perfectissima, corpus illius absolutissima operatōes elicerer operationib[s] hominis perfectę similes. Resp[o] formas ſubtiales à nobis pōnitas adeo inutiles esse, ut ipsis detractis negligeat Philo- sophia subsistere; enim ejus ope, quo sine ouentia reddatur nulli, tollerentur è medio, natura ni- hilicet, per quą naturale ducitur, et statuitur corpus, de sine principijs intrinsecq et motus activq, qu- od ñ est nisi forma ſubtialis statuta ut supra monstrabimus, unde erit ad exponenda naturę fęnomena ñ soly utilis, ſd necessaria dicitur, nulliq quippe Philosophię potest exponi pervenire ad primq ejus radicem, et causq, quę investigare maxime Philosophi est. Laudędi quidem cor- pusculares Philosophi nyt quod variorq corporū ęo planiorq textura, et anatomię curiosę dispi- ciyt, et nobis aperiyt; admodū enim hoc maxime juvat ad effectuq inveniendą principia; cor- porq enim structura percepta, jam via patet instrumenta, quibus nāturam, quibusq preparare ad operandū, et per sequens iam habent rāo, cur tq facile, tq ordinate suos effectus assequatur exp- nec.

Enumero laudabiliores profecto forent si quidq ñ sinerent in pura corporū dispositione, mi- chanica, sive rationalia, quę nisi ex principijs actionū, ſd procedentia ultroneo quodamodo cau- są inexistęq motivą quod organice media operari nāta; hoc Peripatetici facilę, ſd de corporū structura ñ curąt, et propterea earq reprehensibiles nyt; dubiū quippe ñ est quin figura, motus, et[a] multiq inserviat ad exponenda nāta opera. Non infitior quod Corpusculares suis experimen- tis ingeniosis causas aliquorq effectuq detexerint, nec unum quod apte per legea mechanicas organicorū, naturalium, et inorganicorū plasticorū exponęre, ad nullą rationi idoneą, cui plasę corpui aptę, et subtilitas sit, et ordinate disponitq, cui alię particulę formentur in ligny pulpam corticem, alię in fabrum, alię in folia? cui succus aq opportune subeat, aq debite distribuatur com- muni circulatione plasę corpui percambulet: probio plura corpuscularitatisq materiales in Philoptia Philosopho dignia, et ñ sine delectu multarum organa quot nāta in plasa disponit, ut nutritio- nis usus nāta, fabricam, percolatus quoquam, distributus, et alia, quę ōia experimentaq observatio- tenere debemus; nihil tamen materiei vires pręter anatomicas descriptiones motuq effectuq ad nostrum, nec plusquq naturalia, quib[s] ope nāta sua peragit, naturamq ipsamq ex nostrum ipsarumq ex et rationes formales

Ona vel aurea causa existimeq ejusmodi manifesta specimina allegari jam ignem, jam aerem, jam solem, &c nulla causa existimeq quis unquam sanus homo mentis, nec actionis inconsuetæ ignorans, nec etiq Philosophiæ studiosus eodem ordinem, motumq moraturus, nisi eadem ratione, et ab eisdem causis ea omnino esse, et nullius effectus aliena; unaq enim mutatio localis, quæ quoquo modo movet, juxta ejus cap decim. Philosophiæ hanc propo. duodecimam in aliquod fluidum aptum mentiri sufficeret à materia aquea esse, a corpore cujus ea, et ab ipsa tela in quo est, et existimari; quod nulli boni agentes naturalis causæ ponit; sonus ad apparenda hæc phænomena ut Philopho decet necessaria est forma peculiaris à cæteris quibusq explicabitur ea rejecta: nec obstat quod ejus ortus sine nobis occultus; quippe omnia nulla sensus offensa, nec oculos sit patens immediate percussa, perceptibilis tamen est intellectui manifestatum per effectus sensibiles, per calorem educet forma ignis, quæ ortus, aqua per fluxum, et humiditatem, et ex eo quis unquam organizationem minimi corporis, seu puncti negat esse ita soli divinandæ, et adversarius allegatus: ex hu patet ad secundum; et ad tertium habeo, quod arborum nullæ gaudent actiua natura.

Ad quartum dico quod illa materia qui esset ponit subtriale, quæ acerbus lapidis, quod dubito vel arenæ, figura enim, et bonitas arborum, mera fit accidentia. Nec refert, quod pereat, et quibus ut exemplum valeat me sint subingui, siquidem id ipsum manufactis arbus evenit, quorum nihilominus nullum est ponit subtriale, quod ex propria ratione ultra partes integras materia exponit, diq partem formalem, quæ sit ens subtria, nempe formam subtriale; aliquin nullum foret accidentale ponit; admitto ego molem illa dici posset ponit subtriale materiale, n subtriale, seu essentiale absolute, utpote carens principatu, essentialiq parte, dest forma subtriale nec minuet minus in esse Philosophico foret, quemadmodum unice dicit ponit ex petemini materiæ nobilioris forma requisit, id solum in esse vulgari, quo nempe quis quid cognoscibile magis pertinuit vocetur minus, quemadmodum massa aceti ex fluxu, et vaccino, quod species subtriali in diffesse ab alijs abunde sum ex dictis, et patuit quod per solum corpuscularem materiæ nulli ponit naturales effectus exponi; semper enim tenderamus quia particularis et radix ejus forma animæ, ea manu. et Itaquq 3.° forma subtriali perhipatetica, et materia vel ipsum esse; neutra profecto potest: ego ni doceat. Probata maj. ens subtria vel in corporea vel incorporea; subtria enim in corporea et in incorporea dividitur: at nec subtria corporea est materia, et ipsius quæq incorporea, siquidem si abilla sit sufficiens ratio materiæ, et ipsius quæq incorporea, siquidem si abilla sit sufficiens ratio materiæ formæ corporea in est, et pari modo ipsum omni ratione sublata ab incorporea subtria, non est ens modi sit: ego. Resp. nego maj, et probatis mini ng ex quo forma subtrialis ipsum non sit nisi me materia esse dominetur, scilicet primum subej receptivum formæ, ut quidem forma subtria in incorporea, nec ipsum; quid ego? est materialis et corporea subtria materialis inquq vi substantiæ, dicit quæ habeat hoc quidditatem materiæ, vel saltem solum. scilicet subtria, vel ens materialis ex materia conexum, et assitum, et naturaliter ab illa dependens inesse, fieri, et servari, quæ dependentia esset ad rationem entis materialis ut quo, adjectivæ sumpti, ad dimensiam entis materialis ut quod, subingrive sicilicet, quod est ipsa materia.

Sine ad septimum dico ego materia non esse, ut ego pro ea ratione anima quidam haberem materialis dicam, nec ideam rationem illa ejus materiæ requisitam, idem nec adequatam eidem ego materia habet, nec ego materiam, qualem ego dico, ita sufficit ad ex hu identitatem dicam, vel dependentia à mente, fieri et servari à matre, enim pro hac sufficientia habente ponit materiale dicemus, quod secundum propriam ego accipio ea materia independens. Sine ad subtria generalem accepta, non à spleta integrem et inspleta, neut ens corporea, aut incorporea, subjective, vel subingrive, ita quo, vel ut quod, ad determinate subingrive corporea, vel subingrive incorporea, solo pro materialis, vel spleta subtria incorporea, et in incorporea determinate subingrive modus

quā sola materia vnite debet; n vero impleta dnq̄ poterit esse subsistens corporea seu
materialis sicut materia et adjectum tanq̄ informans: ideo n̄ sibi subsistens corporea debet
esse materia nec corpus, sd ita talis dicatur, scz est quod ē materia dependens esse, fieri,
et vivere. Profecto ait subsistens incorporea siue impleta, siue impleta, sicut ipso quod incorpo-
rea sit spiritus est; sd n corpus, sed materia dis subsistens corporea, hujus est rō quod spi-
ritus dicitur in genere intellectiua subsistens, et quasi subsistens incorporea dupliciter sit abso-
luta est ex ipso intellectiua; materiale autem siue corporeum dicit quod ē ne quidem, vel
perfectus ēq̄ quotidie corporeum, quamodō aliqua poterit esse subsistens, quamvis primum subsistens
quinq̄ primale mat̄a sit, vel aliquid ex ea orgs: valeat de hoc ipso in quarto, in licet
corporalibus ne vero animale, quod prius probandum supponat.” Posset quisquis nescire
aliquod ens incorporeum, quod spiritus mentis sit, sd spirituale adjectum duxit habi-
tualia videlicet gratiam, charitatem, et alia dona supernaturalia, quod nisi quodammodo aliqua
entitas, vel substantia corporea, adjectumq̄ quid materiale, “Sed impossibile scz: ni forma
substantialis esse materialis, esse ut substantialis est materialis; sd est talitex substantialis, ut
sit subsistens: ergo non materialis. exū ut sit materia. Intus: intellectio, vel amor eo modo est
spiritualis quo et vitalis; sd eo modo est vita ut vita sit; ergo spiritualis similiter esse.
“Deinde negō maj. siquidem forma immixtione quodammodo subsistens participat ex predicamen-
tali, non duplete, sd transcendentalis seu impletę, prout nempe subsistit sine subjecto accidenta-
li, et ni ita est materialis, ut inde habeat quodammodo materiā. Ignis immixtus scz: forma
lapidi est substantia corporea eius quasi et sequentes ēq̄ magis materialiter impenetra-
bilis. ergo erit corpus; quid enim corpus est aliud quasi impenetrabiliter extensa substantia?
“Rep̄o quod forma substantialis materialis n̄ est quasi per quantitatem, quę sibi ipsi sit
propria sd sibi et materię immixtę, ideoq̄ ex materia penetrabilem esse; quamvis enim
impenetrabilitate haud nisi substantia immixtum respectu alterius substantię, quę sua affecta
quidquid diuersa, qualiter n se habens mat̄a et forma inter se ex quo quasi dica-
tur forma, ex substantia op̄era n sit naturaliter expertes nullatenus esse corpus solidum proprie
loquendo, nec ita materię; tamen enim pro forma impletę plenę. Nicolaus corpus, hoc
ne est ol q̄d p̄o ipsi magnitudo inest, aut ab propria mat̄a ejus, quę forme, ol fortasse usum
usum loquendi.” Nequit denique forma materialis. ecydy ab Philosopho, ni creari sed
a causa esse enim accipiat a causa creari, quę ei creatrice n̄ posset, sd ni foret aliquis ens
entitas ab entitate materię distincta esset procul dubio realiter. ergo. Probatur min: illa hypo-
tesi sua forma produceret. foret ergo adequato nihilo sui: ergo. Patet sequela ad hominem ad de-
fensy. Ant.s probatur: tunc causa talitex fieret, quod nihil eatenus sui productionem praecederet;
praexistens quippe materia. nihil est forme, cui nec forma sit nec pars, aliqua ejus ratione explicata;
agentia naturalia inepta sunt efficere forma ex nihilo sui, enim non est creatrix ēq̄ dotem habi-
tum, sd solus Deus; sd forma ex materia realiter entitate distincta produceret ergo eadem. Ilg,
efficeret ex nihilo sui: ergo cū aliis agentia naturalia forma producere nequeat, nulla exit ab
illiem producta quę sit entitative distincta. Probatur min: mat̄a et entitative a forma
distincta eo ipso nihil est formę: ergo. Dicimus p.o forma fieri ex materia ex ea fieri ut subs-
mamus causa materialis respectu ejus cetera; sc mat̄a neq̄ sit esse causa materialis formę ac-
tualis alterius realiter adequate distincte? ergo quomodo forma fieri ex materia n posset: ergo absolu-
te, dy sic sit ex nihilo sui. Probatur min: dē nāde causa materialis est quod inest suo causato; ad
est enim secundū Philosph. ex qua cū mā aliquid fit proinde q̄ quod sit aliquid ejus quod fit expri-
mit.” Dicimus 2.o q̄ mat̄a est causa materialis oportet inesse ejus ut aliquid intrinsecum ejus
et oportet impossibile esse adequate distincta ab illa: ergo vel forma causa materialis n est, vel ejus inest
ut aliquid ejus, et ab ea indistincta. En dogmata abhominanda, e corpus substantiam proprie, quo for-
mam substantialem entitative a materia distinctas explodere conari, et pro ejus solutione notitia aliquot
premittere oportet, quia sit ex qualibet ea aliquam formę deponere? materiā suam Philosophi, quo stu-
dio potius quis ordo regnicolas credendi dentq̄ ejus hujusmodi rei expiationem e locis

cop'q ẽ fecit, ut idem sonet educi, ac dependenter ab aliqua causa materiali, vel informi produci, et ideo dicunt, q̃ eductio cy ẽ remio D.ᵉ producto sorm̃q essentialiter ab aliq̃ 13.
p'supposito subto, id est producto per aliquod̃ et aliquam̃ simplicẽ dependen, exercite q̃ sorm̃q producta habeo pendere, subsentaliue faciens; q̃z dicunt insufficiẽs educibilem accidẽtaliter distinguit, q̃ quoi enim utrumq̃ terminum immediate producat ex adequato nihilo sui, n̄ tamen utrumq̃ producit ex nihilo subti p'supposito, subsentaliui, sed unum nudo p'cedat subq̃ requirens ut causa materialis respectu termini immediate producti ex nihilo sui.//

Absolute produci ex nihilo duo negat ex p'q̃positionib̃ termini per eq producti vel actus ejus, et p'q̃dentiaq̃ subti, cui debet adesse nisi ad terminũ non ẽt tenens, utrumq̃ negatem creatio claudit, et eductio solymodo primum; q̃ de sola creatio absolute dicimus producitio entis ex nihilo, hinc patet q̃ q̃ q̃ creatio eductionem excellit, creatio est actio op'tiosa, tantiq̃ roboris, quod nihil fulcito, vel subsentaculo aliunde producto sui termini per se tenere valeat: eductio vero incapax est sui effectus per se sustinere et ideo debet ut q̃ adquiescat potent ut sui adsit subiectum aliunde producendi, vel p'supponi, quod ipsis ut subsentaculum servire, subsistere nequeat, paxem excellentiq̃ profecto creatio supra eductionem obtinet; ac auctor potens sabricari colymq̃ n solo nihil, id sustentem in esse, subsistere non, qui solo solum possit edificare: potest enim forma sola p'q̃cedere sui productionem in potentia receptiua materiæ, quatenus p'q̃cedit in ea capacitatem, ut illas subtrahente, et per modum causæ materialis ad eam productionem requiratur; vide forma educi de potentia materiæ et poni extra potentiam passiuam ipsius, n̄ talibet, ut dum producitur, separata abeat, et potius diuinitus, nec ita unq̃ materia illuminet p'q̃existentem in illa, id est ut actualiter intra materiam accipiat esse per actionem essentialiter a materia pendentem, et potentiæ receptiuæ ejusdem recipientem ad actum, seu existentiæ habendi formam, adquam directa erat in potentia solymodo//

Quemadmodum efficientem extra aliquid effectum dicimus poni, n̄ quidem ita illum p'cedere tota, et ipsa substantia sua; q̃ p'tinet actionem efficiat reducentem ad actum actiuæ causæ potentiam passiuam; q̃ p'tinet actionem efficiat reducentem ad actum actiuæ causæ potentiam materiæ passiuam dicimur ponimedo dixi p'portionali, q̃ talis actio neq̃ ab agente, neq̃ ab effectu ut p'supposito subto subsentaculi dependet, nec rem effectu actum efficienti, unde orta quod n̄ in ducatur educitur ex illa. Inquirendum educto ducq̃ dependentiq̃ exponeu: et an cum forma materialis p'q̃existens sola possit educi dicitur, quod utrumq̃ productionem materia p'cedat, nempe quod anima rationalis a materia n̄ dependet in esse et fieri, nec operari, inquirendum non minorem hominis materialem sive materiæ et extra materiam existit, ac operatur, ut nemo catholicus ambigit, nec q̃q ut causa materialis p'cedit materiæ disposita, idem per modum subti aque actio productiua ipsius essentialiter pendeat et sustentetur in esse, ad sibi ut quidam causis creationem excedentibus; forma materialis ẽ ita se habens adeo immersa ijt in materia ut esse illa nec esse, nec fieri, nec q̃dquq̃ possit efficere: idem in causa ut anima rationalis ducatur à solo Deo creante, et alia forma extra potentiam materiæ, quæ talibet, ruat ad productionem formæ sine modum fundamenti p'supposi, seu subti, ut si deficeret, sane vires causa creata inutiles forent.

His

p'missis ad argenda, nulla may necessitas, cujus productio ducq̃ antecedat formam in nihilo sui existentiæ et sortiendo esse substantiæ, et materiali negotiando et eq̃ probatiq̃ eidem in eventu. Creatio ut patet ex dictis p'existentiq̃ termini sui et p'cedentiq̃ excludit p'supposita subti subsentativi; eductio vero solymodo illa, quam sola productio rei ex nihilo sui eq̃ materiæ et sortiendo, quæ subtiuo et materiali, idem ex nihilo extrinseco ipsius, et ex nihilo subti subsentativo, seu a nullo subto subsentativo dependens est dicenda creatio, et creata rei quomodi facta; quoties q̃c forma materialis n̄ producat a causis secundis ex utroq̃ nihilo negatur dici creatio: sane fuit ex nihilo sui entitativo, et sortiendo, sed n̄ ex nihilo p'supposito, in subto subsentativo: hoc enim omnes p'cedere debet productionem eorum ut illas, et hoc actionum subtrahat inesse, et idcirco n̄ creata, sed educta, et ducatur à causis secundis, quibus licet creare nequaquam educere. Ex his patet de explicadem, et similiter cum forma dy perejt. Quoties nihilum, id arguendum

q4, propt n̄ dicayam anquilam, nemine q.a semper manet materia, quę ut subꝫ subi-
entiatꝫ recipiat formę se habet, et hoc superatur manet ergo quodā modo forma
n̄ in se vel in aliqua parte sui, sdm potentia materię, quę ipsi erat pro fundamo
Hoc ne mens putetur effugij auctam ad. Thoma p.a p.te q.e 66. 4.a quaest. 2.a ubi
textio cogmod quod ibi sub hi terminis objcit, formę, et dicit nad n̄ habent materię
nisi partem, sō quandoq. desinyt esse: xpo in nihilꝫ redigyt ita respondet: formę, quae-
dentia n̄ sunt entia spleta cū n̄ subsistat, sō quodlibet exijt en aliquid imas: et tamen
eo modo quo syr n̄ omnino redigytur in nihilꝫ, n̄ q.a remaneat ecꝫ aliqua pars. sō q.a
remanent in potentia materię. sō prima ofirmadem scientiam negotiꝫ, et ejus proba-
biꝫ aiũ. dicto. De tali causę materiali intrinsecę sicut anę existentię negant et
dicq. Materia munus causę materialis xpa agat, et forma educta exercet, sō n̄ eadem
et unius rationis; enim agat causat ipsby intrinsecè utendo, et forma eg sustenta-
do praecise, quę duratio aliquit xpa agendi munus causa materialis intrinsecę definita
munitus habere id, ex quo in existentię, seu intrinsece existente fit aliquid, durat et persi-
stere et xpa forma munus causę materiali extrinsecę agit, ex qua nempe subsistentię
te subꝫ fit aliud: sic ita se habet, et inde colligitur, quod quod mag.r se habeat ad forma
ut causa materialis ipsius, apud n̄ est quod se aliquid intrinsecę ejus; licet enim hoc
agat munus causę materialis intrinsecę, quod ineqabile est, sicus munus causę ma-
terialis extrinsecę; nequicquam subꝫ substentiatꝫ, quare nequit posse adequate di
stinctꝫ ita qua substentari: ipsi esset ad recipiendam formam, et ex nihilo educi ad for-
mam materialem in recipiendo recipiendo productive educi de potentia materię, enim ab ea dépen-
dere incipere, fieri, et preservari.

QVÆST.o VTRVM FORMA SVBSTANTALIS SIT TOTA COMPOSITI QVIDITAS. §. I.

Forma substantialis dicitur actus ultimus corporis physici, sive
corporis physici involvere sumatur pro ipsa materia ordinata
a figura existens, quę ordine nata forma educitur, sive
solere pro toto dicto; nempe enim materia, sed nig ergo
dus absolutè, informatiuus nempe materia, et immutatus
oppositi; item dicitur actus primus, id est primarius et
principalis, vel primus ordine intentionis et dignitatis
q.a præcipuas; parte agit intoto, ut definitio physica ejus,
indeq. adeo egregiè de anaqui Philosophi iudicave-
re ethetorq quadditatem oppositi, et materia prima ethuc-
ly solꝫ quidem incipi quibusdq Aristotelis locis, quę citat
Epim.s D.r disput.e 2.a sect. 2.a sect.e secunda:
Materiam materiq forma basing, mixtq receptaculum ita appellat, alij dixerut eoq
ue hominem animą, et eq id in corpore deperire sicut Peregrinus in hospite, Captivus in
carcere, Monialis in Monasterio clymo ferentq exterini expotas sensus, unde de Socrate
Celebri Philopho fertur quoda Peregrino ejus mulq mixedien unius modi assaresq loquen-
te hospes ut te video, de alio Anaxarcho simul cujusdq Itiani a Tyrannis asperè crudeliter

legit Ferrar. clamasse nimis vehementer auditis diuersis de homine venit ad sen-
tentiam videlicet Caietani, quem alias etiam impugnat Illustris Palanco dialogo 2° et Dominicus
Nauarrus Philosophus, omnibus et veram opinionem tuentur formam substantialem in esse rerum quid-
ditatem ponunt.

ASSERTIONIS. §II.

Forma substantialis in esse rei non addunt ponit fabrica. vel hoc ex quadruplici nomine
rerum animatarum et formarum caelestium, de quibus in 7° Genes. libro decimo nono de
Ciuitate Dei sic ait: nemo igitur est anima solum nec solum corpus, sed ex utroque
unum: vide tradita a D. Thoma opusculo de Ente, et essentia capitulo 5° et libro
perutili. Suadetur ratione: pars per se ordinata ad constituendum aliquod totum
essentiale necessario ejus essentiam et quidditatem ingreditur, sed materia prima per se ordi-
nata ad unionem substantialis, seu essentialis ponitur: ergo ex materia et forma haud per se unum
substantiale resultaret, sed unum per accidens: ergo non sola forma, sed ex materia ponitur quid-
ditatem materialem. Confirmatur primo tota quidditas substantialis ponit nequit in aliqua sola
substantia in pluribus existere; sed forma substantialis est substantia in pluribus: ergo. Probo maior: ponitur
substantiale ex propria ratione sui in substantia pluribus: ergo. Confirmatur 2°. Essentia prima hominis
non consistit in sola anima, aliquin homo foret absolute immortalis et incorporeus, quibus
propriumbus humana anima per se significata patuit, ergo falsum quod anima rationalis, et ra-
tionalis est homo: ergo. 3°. si vera esset ista sententia Scoti esset, et non esset, substantiale po-
tius esset quia supponibile, et non esset quidditas ejus sola forma existens esset substantia sim-
pliciter ut ens forma esset: ergo.

FIT SATIS OBIECTIONIBVS. §III.

Obiicitur primo per id constituitur substantiale ex quo per quod aliquid aliud recenseri;
sed habet per sola forma, et non per materia: ergo. Illas patet, nam unum et idem
numero et in diuersis diuersis et in aequabilibus, quia materia eadem specifice et in oribus
naturalibus existens. Confirmatur: unius entis una est essentia: ergo ex quo unius
est ens, unica, non duplici essentia, alia videlicet forma, et alia materia constare de-
bet: ergo. Ad primum dicitur quod non constituitur adequate, nego may, inadequa-
te, nempe ratione per quam existentiam eodem modo may, nisi eodem in esse, et neg. Patet
similiter in nomine metaphisice sumpto, qui adequate per animal rationale constituitur simul ratione
per rationes sumendi et differendi quibus essentia quilibet ens physica, quia metaphisica constare-
debet, et per quod libet inadequate solummodo, quod sit rationale sit unicum quantum ipsius. Ad
secundum dicitur quod quod non est unum unitate simplicitatis, id unitate compositionis, proinde
non potest non esse plures partiales essentiae, non quidem plures in ea ratione, in qua unum constituen-
do. si quod est deo non debet inde sequi plures essentias, quia sunt plures Deiones, id quia plures
sunt in ratione partium, ex quibus unum quod, unum videlicet dei sequitur, quia multiplicatis exactis
ens essentialiter non obstat unitati compositionis; licet obstaret unitati simplicitatis.

Obiicitur 2° sic: def
finitum non pertinet ad quidditatem quod variari potest immutato quoto; sed tota
hominis potest variari matre illo immutato manente: ergo. Illa patet, nam unum et idem
idem numero homo est Petrus senex, qui dum Iuvenis erat, id dum senex potest non habere ma-
teriam, quam dum Puer habebat. ergo Probatur min: potest augere quod tot partes matre Petrus
depereant vi malis calonis, totaque per nutritionem adquirat ut nihil senectutis in tempore
materiae sequat, quia dum Iuvenis prudens erat: ergo. Ad hypothesim omnes naturaliter qui-
dem possibilem. Confirmatur: idem numero homo qui nunc olim resurget in novissimo die;
sed enim resurgere habent cum corporibus suis: id non resurget cum eadem matre quam habuerunt:
ergo. Probatur min: primo infideles resurgent in suis perfectis, et in mensura etatis plenitudinis
Christi: ergo. 2° probatur: nulli unquam homini abortivo miserabile tabulum, quod in eo impon-

bile: imo perspe accidisse nobis narrat Hieronymus, et in Jerosolymis sub Vespasiano et Tito evenisse testatur Josephus lib.º 4.to de bello Judaico, sō qui casus homo ⁊ refugere in eadem materia quę habuit, illa enim per nutritionem in nubibus ęquiparat. 8

Huic axiomati ⁊ dictis sanctorum in 2º diametr.º ęqr.ºe quem plures sequntur occurrit duno.º in suo mon.º et ⁊ epistam in nomine duplicem materię primigeniq ung et elementalem, secundigeneq unam et elementalem: prima nominat partem illg mat.ę cui pº ⁊ corpoream animam et aug.º in. formal. seu animal sequipollenq ceu per nutritionem acquisitam: Illg autem secundigeneq specialę scilicet humanę corpori: Illg autem secundigeneq ⁊ nigris permanere ⁊ ab incinerationem et illg ebriosq carnalionib.º esse indeg. quod elementalia semper eadem Deus nunc servet, sive puerg hominem esse, ⁊ ęgroti autem quod incorporalia sē habeant; semper enim materię elementalem retinet quę dg puer habuit imo et quę animati primum capit incrementi ⁊ homini reddendę esse in novissimo die, quo unusquisq. resurget cum elementali ut corpore suo, licet fortasse ex aliqua parte materię pristinę eadem: nec remendy mens ne mat.ę eademsit primigenea respectu duorum, ng ęqui veritati alterius animę, jam propriq materię primigeneq habere ⁊ ponitur, et quod per varias ingressiones primigenea materia animatę prime, subintrare alterius valde difficile est, et omnino improbabile, maxime q.ª Dei providentię fecerat id impedire, ex aliquadem ne noxa cibi, ut potius eveniat ille tot ętatibus ⁊ annorib.º ęgeat, ut minimum videtur miraculo.

Fundamen et quidem solido divino facta in axiom, p.º q.ª dy incipe homo nascitur, jam elementalis materia ponitur, ni enim tunc esset, nisi homo vivens, et proinde an. anima sitq.ª et elementali mat.ª quę alia esse in potest quę primigenea; ng quę per nutritionem adquirunt, utpote alimenta elementq supponens, haud esse valet elementalis, nec etq rota mat.ª embryonis, id ilia portugesa ecia, quę p.º animata, ęqua, et anima vegetali, ranimpotentq sugit. Secundo, q.ª aliqua debet assignari mat.ª elementalis huic homini, et aliqua portio determinata, nam: tota cui unita anima ejus esset potest ejusmodi, ut verse patet; nec rem tanto aliqua vaga; alioquin homo determinatus in haberet determinatq ebenq, individuusq. vivens, cui ⁊ pauce salutem; nulla autem mat.ę portio determinata ⁊ quę fydat juxta diversimode quęq; ilia quę pº animata, sive cerebri pars ea sit, sive cordis juxta varias Anatomicorum sententias; adeo ut simul in aliq.º duplices solutio data, ⁊ quę ne quod pars aq. sq operetur ponere materiq illg sub speciali tutela Dei, ut Dey Angely tutelarem ei deputare, qui super eg evigiler, ne prima subintrantem alterius hominis animationi (qui eventus etsi difficilis valde ⁊ tamen est impossibilis) et simul ⁊ tenere nativi calidi accretionem ut mat.ę primigenię paruculis paretur, et inseviat in cęteras. 9

Ad hunc axioma ⁊ thomistę Philosophi D. Thoma p.ª p.ę q.ª centesima decim. nona art.º 1.º ubi simili axiomate ita satisfacit ad quinty dicendy, quod sicut Philosphus dicit im.º de generatę quędo aliqua mat.ª pervertitur in ignem, ut dicit ignis de novo generatur; quędo vero aliqua mat.ª convertitur in ignem hujusmodi dicit ignis nutritus; unde tota mat.ª simil amittit speciem ignis, et dua materia convertitur in ignem citi duus ignis numero, si vero paulatim absumatur uno igne aliud subintrante, et sic deinceps q.usq.º ala prima assumpta semper remanet idem ignis numero, q.ª semper quod additur ingressi in præpositum, et similiter est intelligendy in ⁊ axiomatibus viventibus inquibus ex minimo restauratio quod per calorem naturalem humiditas ejusdem doctrina, quod axiomate in forma dicendy sit, clare videtur; dy enim per nutritionem alia aqua pars mat.ª adquiritur, succedit in locy partis quę vi caloris naturalis deperditur, quo fit ut semper solitus eadem mat.ª numero, ququis ñ maneat eadem materialiter, cujus est ratio quod mat.ª in sua ipsa essentialis est pars cujus apti, id ut subeat determinatis dispositionib.º et partes adve-

fuentes bñcē ꝺmugex ſg ex p̄cedentib⁹ ꝯpoſitionib⁹ ſg maior ex parte p̄ſcripterit materiā hinc ad ſtrmadem.

Hinc ad ſtrmadem ſcēa may ꝺuitque mr ex eadem mr & materiadta vede min; ſenſitiua, veda min ex veg: ad huma p̄bationem aliq̄a materiq addenda puerio ut reuiuiſcat in ſuy perfectu a maioꝛib⁹ ſue mentada aurumnat; alij ſupleridq ſb⁹ ſtrotentia ſuima; alij veneriadq ſue in maioꝛib⁹, et extendendq in p̄ma vis dicut quoue quoꝫ magis placuerit. Ad ſecundq p̄bandem fmq ſ. ſpo xxx. ſcripſi reſpondet quod caro corrupta reſurget in eo in quo prius fuit; ide caro Martini et Joanne cometa in Martino reſurget ꝺeo .applente quod Joanni deficiat hꝛop. mat. expa qug vita decurſu deperdit. Dixerq quq quod ex ſupra Phico Medicē vir nomo alimenti cenſilimq tantum in propriq ſubſtq ꝺuctut, difficillimq est, imo impoſſibile quodtota unius materia, si maior pars propꝛ fuit alterius, et ac ꝺuinq prouidentiq expectat unicuiq; propriq ſeruare, ne ꝺ ullo ſtinaat reuelatꝫ veritatꝫ repugnꝫ.

Si ergo aſſerat aliquis accidere poſſe quod aliquis nomicida exta matꝝ ſit aliena ut nullo cuiuſ potuerit ſic in tempore vitæ patris fuerit humana caro, qui quidem ex carnis nullq proprq materq habuerit in qua reſideret, et tamen ſumens humeris reuiſcat quasi ſuem et queras an ſit quis aliquis maducet alterq; Neq; ſalutis ſit; ita vero ꝺgnetur, cui exit matꝝ ꝺongda? ny ꝺgnato, ny ſalus, ſuppoſito quod in isto prqmiq promeruit, et in illo ſupplicij, et quod ſimul in patria et in inferno eſſe nō poteſt, ꝺcindeq; cuicuq; ꝺonetur neceſſe eſſe quod ſi premio careat, nei indēmnis evadat ſua intrinſicam ꝺuinq iuſtitiam, Reſp. ꝺcitq eſſe moraliꝫ impoſſibilem; ꝺcitq autem, dicut Theologi eſſe ꝺistribuendq unicuiq et carni que unius ſaluetur et alius ꝺgnetur illi eſſe ꝺongdq, et huic exactq ex matꝝ ſupleridq quq decurſu vitæ vi caloris nacalis amiſit. Ioan hoc est in tenebris ghulare ideoq; prq notandū ꝺifficultatem premere ꝺco, ſive matꝝ pertineat, ſive nō ad quā ꝺuitatem ꝺcitur, quia ad in eadem carne reſurgemus, ſcludo ex ꝺo Thomo quod inquilibet carni ꝺominus prouidebit arq; ſuppliebit. Ex ꝺcitq; ponit eligere, quq maluerit. Hic ſolerinquiri poſſit ne duq formq ſubſtiales eqdem informare materiq ſd ſuper hoc in Animaticis propriq profitemur iudicij; quare pronge dicta ſufficiat de formis ſubſtialib⁹ et pro formis accidentalib⁹ quq tibabimus in Metaphiſica cap⁹ Procemium ſecundi.

CAP. IV. DE COMPOSITO SVBSTANTIALI.

EXplicanda ineunti ſecundi naturalis inſtaurationis ſtructura proxemq est. in duq de quo ente naali ꝺicemus, quq et breui ſtilo ſcam ꝺigrediemur. pendamus, quidam nonge pares eſſe ex quib⁹ unius ꝺcitur ens, quibusq ne quq empiricorum ſcientiq, unde.

QVÆSTIO I.

NVM PARES SVBSTAN
TIALIS COMPOSITI PER SE IPSAS
inimediate copulentur ad invicem, a:n aliquo me.
DIO NEXV REALITER AB IPSIS DSTNTE

§. I.

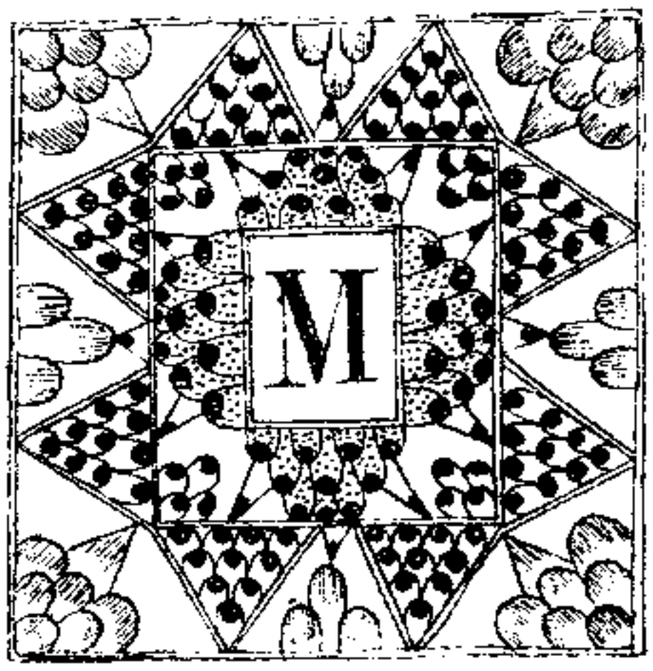

Materiæ et formæ mutuo inter se copulari et ex ipsis unum ut immediate unibus resultare posse nemo inficias ibit. Quæritur autem an media aliqua requirantur ad hanc unionem, an ipsa per se ipsas illo sectato relinquatur. In quo non est dubium de unione effectiva, cum ea actus unitus videatur quæ prima ambo realiter ab illis distinguat, id solum de unione formali, repugnabit immediate copulari. Scholastici omnes, Thomistæque aliqui simpliciter asserunt Petrum Hurtadum et Suarez affirmare materiæ et formæ quoddam esse nexum unionis ubi pis ante opus mentis distinctum medium, ut unigant ad invicem et sponte subeunte sustineant, ita ut unigantur et sponte subeunte sustineant, plerique Thomistæ, quibus plures nostræ adhærent.

ASSERTIO NRA §. II.

Materia et forma per se ipsas unitæ immediate proximæque realiter ab ipsis distinctæ. Ipsum tradit asserens Mag. Ang. Dr. Anagnetes cap. 6 epausg.no p. his verbis: Dicendum est enim supra quod anima unitur corpori ut forma ejus, forma vero unitur corpori absque medio; per se enim ipsa forma quod sit actus ejus est non per aliquid aliud; ydeo nec est aliquid aliud quod uniat unitque materiæ et forma nisi agens quod potentia reducat ad actum, ut scribit Aristoteles octavo metaphys probat, nec materia et forma se habent ut actus et potentia primo quæ sepausg.na secta sepe. in corpore inquirendo: forma per se ipsa facit non esse in actu, ex hoc nemo negat sit actus, nec dat esse per aliquod medium; ydeo unitur ei corpus ex materia et forma per ipsa et forma, quæ simul sibi ipsis unitæ materiæ ut actus ejus; nec est aliquid aliud unibus nisi agens quod facit materiæ esse in actu. Insuper inibi in responsione ad rexdum ubi ait quod anima per suum esse unitur corpori immediate. Nec dicat D. Ang.mus sibi inter materiæ et formæ ut invicem unigatur excludere medium et vinculum, quod insensatum aliquod ens, ut absoluta substantia, non autem medium quo, seu per modum nexus quo connectamur.

Nam vera est, quod licet D. Thom. inibi principaliter excludat inter materiæ et formæ aliquod corpus intendat, quod sit medium quo invicem unigatur intrinsece tamen verbis stellatis expresse innuit inter materiæ et formæ nullum agnoscere medium nec dum quod id nec quo inter se unigatur, enimvero ipse expresse ait quod unitur sui ipsius per ipsa et forma, quæ simul sibi ipsis unitæ materiæ, quin sit aliud unibus nisi agens, ex quibus se invicem colligantur, quod hoc non sibi quod materia detur, et forma nullique agens detur inter materiæ formæ, quo ipsa sibi invicem unigatur medio vinculo, forma est unita materiæ et materia formæ. Simul, quæ simul

eadem forma fuit percipy et n per aliquod medy materiy dematerialis requiritur
quod d forma fuit nullo vinculo medio; aliquin, immediate ex materia per aliquod me-
dium et n per se ipsa. 3°. q°. unitque anima immediate infimæ mat^æ, ergo media aliqua unio-
one alias n immediata d mediate unitur, eadem interque ut quod mediat n immediata
d mediata dicatur ergo mat^a et forma juxta D. Tho^m percipiuo immediate unitur, ita ut
nullu ni tertiy quod sua ea quæ mutua unitque. //

Et pretea auctoritatis hᵒ nõ deprom
pta sunt ex mente D. Tho^m mat^a et forma copulantur immediate, quo forma materiy
informat, actuat et perficit, et unum fit quo mat^a forma substernat et recipit. Id omne per
se ipsa effici utrag nullo interposito medio dicendo ergo. Illay n nihil requiretur ad ad-
versarij necabit, siquidem apud eos immediata unitas causalitas est ipsa unio ut talis.
Probo min: forma per seipsa est actus finitus, terminatus et perfectio mat^æ, unde pa-
tuit potentia per forma actuabilis, informabilis et perfectibilis; ergo. Probo seq: et forma
per seipsa est actus finitus per seipsa immediate mat^æ inhæret nullo interposito medio du-
cimo, id sola posita potentiæ actuæ ipsa exhibenti, seu immunitati mutuis; ita etiam
quod per seipsa immediate mat^æ insit eq determinat actuat informat, et perficit: aliud
enim n est forma informare materiy quam immediate ipsi immutari; ergo. Probo maj:
semel posita potentiæ actuæ formæ exhibenti, seu immunitati mat^æ eo ipso, quo est
actuæ posita unita materiy; ita nihil amplius requiritur ut eidem intrinsece insit: ergo
Explicatur: mat^a et forma per modum actus et potentiæ necessitur; sed ut actus et potentia
unitur adinvicem, ergo n est unione distincta; ergo. Probo min: actus et potentia seipsis
proportionantur, unitque invicem naturali pondere appetunt, et adinvicem ni unitæ nihil se patie-
tur, et perfectibile, et perfectio n perficit nisi per exhibitionem sui etc: ergo.

Respondeo ita-
ri: Formam per seipsa informare materiam, et hanc suum suo reabere formam in actu p°.
est formam esse solummodo informativam seipsa materiæ et hanc recipiuo illius, atomenus
requiri ad actuy recipiendi, seu recipiendi, et informandi præsentiy modo unionis ipsius diuncto
realiter, quemcumodiy inclusi, qui quidem sit esse intellectiva potentia adæquatiy intelligen-
di n negatur, nisi per intellectum diuncta; ideoque quidem forma per seipsa immediatio-
ne partis materiæ informet, n tamen immediate exercitij, seu actualitatis. Solutio ligeat
primis opponit doctrinæ D. Thom. sq supra dicta, a quo asseritur q^d unica dat animam suc-
nono, ubi dat, forma recipit seipsa unitis mat^æ primæ, et n per aliud ligamentum; unitis enim
n actu primo præcise, id actu recipit significat, et recipit n placet; neque mat^a n nisi per re-
ceptionem, et forma per informationem, quæ sic actualitates earum de actu p°. manent ad actu
recipiendi, ut autem ex dicti patet nec recepta a mat^a distinguuntur, nec a forma informatio.
Ratio quo solutio petitur resp°. disparitatem in eo esse, quod intellectus n causat nisi per mo-
dum causæ efficientis, cui semper effectus distincta respondet, mat^a autem et forma n sunt
nisi ut causa effectiva, dat ut intrinsece, causa sponte ideoque soli causari per exhibitionem sui
esse nec sine ibi ipsis præbendo.

ARGVTIS OCCVRRITVR. XIII.

Arguitur p°. a nomine jg prædicatum realiter separabiliter realem distinctionem importat:
sed mat^a et forma ab unione realiter separabiliter siquidem hæc cum desistit manent
mat^a et forma n manentia unione: ergo. Huic argumento, mihi ob oculos ponenti
ut ita dicam duplex mutuo separabilium quandam et mutuam nominum
nexum dum dico mat^a, quodam denominandum præcise meo modo et distinctum mihi: ab unione separabi-
liter ne quidem denominandum, dico mihi, quodam denominandum nec o mihi et seq. Cui sibi

Ad solutu quod ideo rectus et figuram denominet terminu ad quem opponit, similitudo unio materiq et formq unitas denominans agens actiõ matᵃ formq immutatiu requirentq: sicut sublato termino status dicit denominato relato, quia entitas relationis deficiat, ita deficiente generatiõ actione periit unitas denominatiõ, quia entitas aliqua unionis deficiat. Itq si placet argumto soluendo adhibite ei quippe satis unq facit, quodquid in rectis dicat Pr Arriaga cui hactenus inolutus dicitur, quod sane, quo iure ex eo dicatur nescio, nq adhuc recta, notatoq doctrina, eadem ratõe, eodemq fydamento, qua ipse nititur in matᵃ relationis potest ut recte, recusata proportione dubito.

Idem nec tamen pius impetus ad argmu
recto mas, vel ea claritatis prestia dirq dumtaxõem rectam eximat ejusdem indolis cujus separabilitas fuerit, ideo adequatq, vel inadequatq; recto mas; dumtaxõem rectam adequatq precise, nego may; anima enim et corpus separatae ab homine seu sine homine existant adequate tamen non adequate, id inadequate differunt ratq et durq; min; matᵃ et forma simul sumptae manentes, et prout sibi intrinsece mutuo neq; min; rectum existentes, vel similiter alteram subeuntq: separabiles sint adequate ab unione nego min, q matᵃ non existit sine matᵃ nec forma sine forma, et quavis casu rectum est unio inadequate, seu pars unionis inadequate; recto min, q matᵃ quq est recti unionis ejusq forma potest seperatim a forma ea sine, quq est obliqui respectu unionis retinentis ex parte matᵃ subsistere, id quq non accidit forme quq sine matᵃ esse nequit, quq est obliqui intrinseci unionis forme cum illa: concluq. recipiens: matᵃ et forma mutuo intime sibi existentes et intrinsece invicem neq; recq; similiter subeuntq, vel existentes rectum subdq: dumtaxat adequata ab unione, nego recq, q quilibet rectum in ratiõ partis unionis utriusq dumtaxat inadequate, recto; q unio non est matᵃ tertij, nec forma tertij, id matᵃ et forma simul sibi intrinsece invicem et mutuo intra se existentes, ex forma autem prout extrinsece in matᵃ et a matᵃ partes prout intrinseca formq, matᵃ et forma in obliquum accepq inadequate dissentio.

Nq dy forma in matᵃ intelligat existens et utriq; sibi invicem intima nempe matᵃ forma intra se haberi, et hanc intrinsece illa afficiens, haud unicam inter utrasq; veram, nec eas unitas ibi invicem esse posse intelligi; enim unio ita quomodi mutua intrinseca inexistentia unit, inde videlicet, quod forma materiq et simul hanc intrinsece mutuo illi inexistat, adeo ut proinde se habeat matᵃ unitas formq, ac matᵃ inexistens intrinsece forme sibi intrinsece erit inexistenti, ydeo colligitur quod nec in sola matᵃ nec in sola forma unio salvari possit, nec erit utriq; rectum accepta tubixe denominationem uniri, inexistenq; quod matᵃ et forma unionem struunt jam in recto jam in obliquo: unio materiq unitq forme inexistenti denominat, et similiter matᵃ forme; prime denominatiui matᵃ se habet ut rectq, et forma ut obliquum; recteq e verso forma ut recti, et matᵃ ut obliquum, et hoc modo ex utriq; structura sane: unio matᵃ cui forma ex entitate matᵃ tertij ex recto, et simul ex entitate forme determinate in matᵃ existentis ut ex obliquo; patuit unio forme ad matᵃ stare ex entitate forme tertij ex recto et tertij obliquo ex entitate materiq intrinsece forme ut ejus subto informabili, intrinsecq perfectibili: ita unio adequate ex matᵃ et forma, altera in recto, et altera in obliquo, id ex ambabus unitis et ipsum adq; inobliquo struxit, et structum, obliquo, et recto simul ut ejus intrinseco structuro se habentibus ut ex parte unius, ut ex parte alterius, ut ex parte utriusq se habeat.

Matᵃ forma in recto subto ñ non potest subesse alteri formę determinate unitę et consequenter ejusdem rectitudinis, semper unionis materiq ad formam formę, et matᵃ ad determinatam unionem utriusq; id unita sibi invicem ipsis et non extra mutuo sibi intrinsece inexistentibus nunc et quod

ad obiecta. ymo unicum statuit, qua ratione inde mox patebit. Nomen, subiectum quod ratione est matr. et forma, et inde ruyn. dicta. Propterea dicim. quod et globus in cera sex vocaq. in obiecto situatus unio adequata; ydo colligua quod matr. duorum accepta, seu secundu, se vocq. in cera una, adeque pares videt. unio adequata, ac inadequate reliqua do, et similiter forma unicum autem ut sibi mexistentes intuenti ea ratione qua ipsa unio adequata unius. et hic am omnes aliqua dicta distinctiones afferri valeant, quibus materia et forma realiter sunt separabiles ab unione inadequata spectata, quatenus materia qua unio est inadequata, nemo expea intuitus sola, dicuti potest a forma pariter ac materia se habenti secus ab unione adequata sumpta: quippe matr. nyquq a forma separabilis nec similiter forma a quibuscumq. maneat unionis, tempus remanente aliqua pars inadequata sue intuitu ipsius. ℣ D

Ad rogerio matr. et forma totius se habent ad invicem quis inquo sensu dicat unio adequata, quin aliqua deinde esse in rerum natura, secundum accidit, nempe quod matr. forma non coexistat, nec in mente dei, illuc desse unio, quia ibi simul unaq. in rerum nata existerent; proinde enim est materia forma ejus, eq existens, ut unita dicatur, ac si forma redacta foret in nihil, nam existens, aequidem non deficit quoad suam denominacem. ab eiq quoad entitatem vero non adequate quoad entitatem, ac inadequate dicitur, videlicet quoad materiq et forma in altera se habet ad unionem ultimus tagq terminus sui ipsius unicus, qui eiq distinctionem illius inexistentia, ut intrinsece rectoinsputi. Quum nyquq unice unio deficit a matr. et forma quatenus una alteri est intrinseca denuo ab unaq. autem intrinsece sibi invicem inexistenti, quidni sic manenti, ipsumbliter quod deficiat, et inde sciudia quod unio non est aliqua entitas mediana inter materiq et formam, ad entitatem ipsa materiq et formq simul intrinsece inexistentes, ideoq solq ab unaquaq. distinguenda sicuti inadequate distinguit. ℣ D

Replicabis: matr. et forma nyquidem unaquaq. permanente, sive dy intime inducam, sive dy existat subinde; at matr. et forma penitus existentes nec unio vere nec denominata unitas: ergo nec penitus sibi invicem inexistentes, quidem idem manent idem semper nequ. et facere idem. Nego et absurdum est falsa; matr. enim dy formq intra se recipit multiplicem partium aggregationem, seu mutationem: p. mutatum active per actionem agentis immediati ei formq, sed eq ipsamet materia dilatandi, ut fieri materialiter dicitur quidem intrinsece per passionem durandi, vel immediate agentis correspondentem actionem, quae, dum exequitur et necessario ut forma magnus materiq, et ipsa informet denuo materia maiorata; nec fieri possit, per formq ipsi intrinsece et intrinsece perficientem in unaquaq parte, enim eo ipso perfecta esset, sive sequeret perfectionem imperfectq, quae est absurda cedebat, et quia semel posita, am meliorata unio adequata; adest quippe ut tunc dy adequatq unionq; similiter et de forma absolvendu dy intime materia imputat; tuc enim haberetur dy immediate, seu ubi materia debitq, quae casu dy est a matr. divisa, et hec una intrinseca separatione utiumq. fingere nequit, separatione nyquq n matr. seu formq quoad eas proprie extensa proprie quoad eas partis tantum. ℣ D

Ad quae dy ratio concludit romanis absq. tuitione divinq. Ad primu dy unio adequata est intrinseca dependentia inadequata, ut dictum est, ac nihil amplius, ac proinde non ponit aliquid in re, ultra materiam et formam inadequate sumptas, nec. Ad secundum nego maiorem: nec. Probatur nam ejusmodi actus non est materia nec forma inadequate; unde enim creatore adsumpto fuit, ad humanitatem verbi inadequate sumptam, nihil existentia, nihil in nomine quidem aliquo modo ipsa humanitas, non est materia, nec forma inadequate sumpta, ut patet ex definitione: nec. Praeterea unio

manebit. quidquid enim ipsi simul remanet in mia. et forma. ergo. Resp. adargu
mtm quod actio generativa in toto vivente et in fine educat aliquid de nouo. de nouo tollit
esse. Vel forsan dicet aliquis materia ad animam. eiusq. dispositionem efficaciorem reddit
ergo se anima, ut sit in materia determinata, eq una eademq. actione simul educat, quod ei
tunc amplius operari actio generativa ut talis. Solutio est. 2. Thome. 2. text. 8 dicentis
ult. nihil ut de 6 ethicis. generans generat sibi simile in specie nisi quis generans
per actionem generativam tendit ad terminandum et perficiendum quod quidem fit per hoc
quod generans acquirit formam similem generatam. ergo forma illa non remanet, idem
simpliciter loquendo in hoc quod unitur et alia forma educitur quod generatio. et causatio
sua forma nihil addit in ordine formali materiali. nisi tantum in tali forma quia subiectum
non habeat, et ita dependeat ab ea sicut effectum ergo dicendum ad materiam nihil in anima ra-
tionali, nec sufficit quod generans sit causa unionis talis forme ad materiam, per vendere-
dentia, per hoc quod disponit materiam ad formam, nec oportet quodcumque causa ipsius for-
me. ¶

Ad hoc dico quod etiam posita actione generativa materiali effectiue et forme substantialis
esse per priorem eam, id quoad immediatum, et immediatum patiens, seu quod esse unitas
pars quia facit materiam et formam esse simul intrinsecas sibi, et hoc insensibile nec una forma sufficiens
cum min. mai potest probative negari, si quidem homo aliquod esse generatione vere
accipit, nempe esse materiale et formale substantiale, et adhuc dupleum, scilicet esse homi-
nis, seu esse hominis qui ob id mere talis et terminus qui vltra generatus denominatur,
nec obest quod actio generativa sit actio transiens, ergo enim actio dealbandi praecisa et
et nomen nec albedinem nec aliud efficit quia illa unitur subiecto. Ad confirmationem dico quod
homo qui mortuus desijt simpliciter homo, licet nulla disfiniatur ex partibus separatis ad hoc
et ut exemplum dicatur vel, est quod nec mai materialis maneat intrinseca forma nec ista materia;
ut dicuntur mortui simpliciter, quidem nulla sursum dicunt hominem; quia vere homo
per generationem ultimo efficientem determinata de quibus dicimus hominem habentem
materiam et formam similiter per corruptionem ad oppositum determinatam et vocatur per illa unio
incipit esse, per istas patet, in quo sit aliquid de materia et forma ultimata, ad de materia et corrup-
tionis efficax forma, seu de vero intergeneratione una, sit mutua mutua alterius. ¶

QVÆSTIO NVM TOTVM SVBSTANTIALE

Cum suis partibus simul sumptis et unitis sit realiter idem.

Totum substantiale in aliquo realiter abesse ex duobus principijs
dicimus aliter, vel nihil simul acceptis et collective, adeo ut prius
ea sic sumpta nihil sit amplius, et dubium hoc sensu: quod enim abso-
lutum quod sit praxis sit realiter aliud inadequate materialiter sumptum ex
his aliquo sui partem includit et insuper aliquo ab illa distincto, in quo
est discretio realis. nadequate includens et inclusum immediate dicitur
totum substantiale realiter abesse partes sumptis simul quibuscumque et
in quando certum certitudine absoluta superadditum materiae et formae unitis
existere docent Scholastici. Suarez. 11. Magistri in nullo thomistae
ac Jesuitae opinio sexo exacta recentissima est, quicquid

ASSERTIO NRA. S. II.

Toty subiciale eq ius paxtib⁹ simul acceptis et unitis est realiter idem: unde-
tur arguo sic: in eo formaliter toty subiciale dicit quo prxcise ipsolo eq ty
intelligitur etrg; sed in tota collectione mat⁹ et forme extra⁹ vere capiendo: p
alio & recto, sam toty subiciale intelligitur: xpo. Probo min: inter praxim col-
lectionis mat⁹ et forme quodlg intelligitur toty a toto integrali distinguens
accidentali, siue nex accidens: xpo. Probo ant: tunc vane intelligitur toty ex ac-
tu et pot⁹ accidente; sed sic est distincty a toto integrali, quod ex actu et potentia mixt,
etrg toto accidentali; cujus forma n est actus subiectalis et denug a toto nex accidens, quod
n fiatur ex partib⁹ nex se ordinario adinuicem, sicut mat⁹ et forma: xpo. Confirmat⁹: for-
ma totalitatis realiter partib⁹ simul supra accedens nec est subiciale, nec accidentale: xpo
repugnat. Ant: quodd prima pars videtur manifesta; ng forma illa mat⁹ superveniens
iam structa in actu subiciali perfecto, ng nempe nex forma subiectalem informans et actuans,
qua eq intelligitur subiciali perfecto structur et quamodo forma nequit esse subiectabis, ut ergo est.
Quodd secunda patet n esse minus certy; q illa forma totalitatis esset dng structura aparti,
quod nequit intelligi talis nex forma accidentalem attribui: hic obiicis nota, ut quidam respondeant solum
ducumen inter equimodo, forting et subsistentia; sed enim subsistentia n est, id quia unice mo-
dus, et ultimentum.

Confirmat 2⁹: toty subiciale nequit adaequate distinguit a suis partibus
simul acceptis; deinde nec realiter inadequate: xpo nulla distinctione reali. Utraq⁹ pars manifesta pa-
tebit. Probo may, quia ista Scholastica reperit videntur toty prout a partibus adequate
te distincty, sc. est mentaliter sua aparty, sed realiter simplex? ex toty, xpo partib⁹ adis ad-
iecti, quo posito, quaxo an ab hac eq distinguatur realiter, quod si affirmet dicimus in infinitum;
ng toty prout ab hac partib⁹ adequate distincty, iterum erit ex aliis aparty, adquibus eadem
quxstio fieri. Si neges; iamqo toty n distinguitur ab omnib⁹ partib⁹ ex quib⁹ dicat quod Scho-
lastq pernegat, et si accedatur, nulla illic superest ratio toty distinguendi a mat⁹ et forma, simul
acceptis: sed vero toty prout a partib⁹ adequate distincty aliquid entitativo simplex, hoc impli-
cat in terminis, et Scholx doctrinq manifeste detrahitur ut supra dictum, et merito sequi-
tur. enim quod aparty n est aparty, et quia entitativo partib⁹ dicit quod nullo dicit. Iam quo-

toty subiciale nec inadequate distinguitur a suis partib⁹ simul acceptis. ex eo patet quia cuilibet
ui aparti inadequate distinguit Scholastici toty eq hui identificari, et insuper eq alia entitate quxsi
ota totius entitia. id alia pars esset, vel toty distinguitur a collectione nov partis unius, et ce-
terarq, vel non? si ancras 2do tong ultra collectionem prdictq eq insuper novq partem includit,
de una itexq prxqui colecta eq ceteris eadem interrogatio redibit et sic in infinitum: si nego iam toty
toty in distinguitur inadequate ab ob⁹ partib⁹ quo colectivo sypris, quod erroneum existit; xpo
toty subiciale, nihil entitativi nec adequate, nec inadequate prxter ea sui partes simul acceptas. Tandem ont⁹ exemplo totius integralis accidentalis et ber accurationem, in quibus ves
tollyt omnes Scholastarq rationes, ng toty integrale videlicet ultra n distinguitur aliis vocabulo colu-
ectum accepta, nec est aliud q eq quatuor primi inqui simultanee; similiter toty accidentale se habet,
si enim ab accidenti a subio simul dijungatur, praxtica distincty inter ea accidens et pexeq.
Utraque repugnat enim quod subiciale intrinsece mutetur per aliquod accidens, a pexequens
in aliquo, sibi superadditi eq omnia accidentia sic se habent, nihil eq illis, et subiecto toty aliquid
accidentale aduxerint sequi eadem quxstio fieret, et sic in infinitum; dicoto pexequentem nemo
est qui dubitet, nec erga subiecti, dubius si nov acerby ritici q ng plura prona concerbata ali-
ud fieri: xpo prudenter idem de toto subiciali decendum.

ARGVTIS OCCVRRITVR. S. III.

Aequit p.° dio causa realis realiter ab effectu suo dumpsitx, ꝺ̄ pars totius rel-
ialis simul accepta syn-egit causa realis: xpo. Ptm̄. effectu causę realis abeade-
pendet: xpo utrūq; ab ęu partib⁹ copulatim accepti. Sed nihil recipio realiter pen-
det: xpo. Ad argmy, quod cōcl̄ditur pxcedny resp.° distg.ᵗ maj: dio causa
realis extrinseca; xcdo maj, intrinseca, maj.ª distinguendo, nego maj. excluſ.ª mini sine
causa realis intrinseca, et intrinsece sistituens, xcdo min; causa realis extrinseca,
nego min, et neg. Intrinsecę causa sistituus n̄ causat nisi immediate recipiat, et proprię influat
dico ut ipsy est n̄ aliud ꝛe esse causari; extrinsecę vero in recipiat, nec influere immediate, sed aliud
distincty. Unde dicitur extrinseca, quasi extra ens recipiat, et hinc est quod ista n̄ ponunt ab
effectu distingui, illę autem esse idem cy eo; nequeunt enim accipiꝺ distingui ut possit patere,
ill̄ xpo matª et forma copulatim acceptę n̄ aliter xpon̄ contenere, quę ꝓpriꝺ immediate influ-
re. Deinꝺ causa intrinseca sistituus ipsius, nec xpon̄ aliud esse pręterquam dispersa quę illę ꝓpriꝺ com-
municęt; impossibile est quod sit aliud realiter a suis partib⁹ simul sumptis, et collective in-
quę sit ipsius; quia sequitur ipsi esse, et nonesse se ꝓpriꝺ: ngo. quęlibet enim accipiatur ab
alia ꝑte realiter inadęquate distinguetur, utpote cum ipsa esse n̄ est esse alterius ma-
terię; nec solum formę, sꝺ et ambobus xpon̄, ita ut unicuiq; inadęquatę sit illius esse
sequmodo, et quęqui esse materię n̄ distinguam habere quod ipsa xpon̄ pręstat, distinguit
earum ab esse quod eidem forma communicat: et hui ad ꝺ̄ firmandꝺ dico xpon̄ a suis par-
tibus simul ipsis structę, et ꝑfectionę dependentię n̄ dicere, sꝺ impropriętatem, et loco,
seu loci, quatenus sine illis nec esse, nec intelligi valet structura, quę dependentia n̄ ex-
cludit distinctionem realem nec influxum esse, et proprię causa in effectu, sꝺ unice distinctorum
seperatorum, et influxum penes nostrum modum capiendi.ª

Replicabit matª est causa intrinseca
forma, et forma matęª, et tamen una unię adęquate realiter abillis distinguit; xpo nulla
est data solutio. Resp.° distg. ꝺ̄ antª est causa intrinseca realis sua forma, et forma informa-
tiva matęª xcdo antª intrinseca sistituta nego antª et neg. Ig dicim, quod matª non est
causa materialis intrinseca formę, vere supposito quod intrinseca sit nulla est partium, ng nec
matª formę, nec forma materię causat per modum partis inexistentis intrinsece, qualiter
matª et forma se habent respectu xpon̄; unaquęq; per modum partis intrinsece sistituentis
xpon̄, sistituy autem et unitę ipsi eidem accidunt inadęquatę, quomodo unitę
fuerint. Arguit 2.° supposito simul et ceptę realiter identificarentur cy toto, realiter inter se
essent eadem, sꝺ hoc repugnat; xpo. Probatur maj: quę realiter identificantur cy tertio, realiter
identificantur de invicem: xpo. Prima in toto integrali accidentali ex per aggregationem ꝺ̄
de resp.° n̄ g.ª do maj: et probatur distę antª quę realiter identificantur cy tertio indivisi-
bili, xcdo antª xpon̄, seu divisibili, nego antª et neg. Ista subsecta nec quid simplex, sꝺ
xpon̄ ex pluribus partibus quibus ut simul acceptis adęquate identificatur, unice autem ina-
dęquate, ut dicitur sumgens, ig de quęcunq; alia paria simul xpta realiter identificata cy illo, recur-
ro ꝺ̄ inter se debent realiter identificari, alias ens unaquęq; n̄ inadęquate solummodo, sꝺ et adę-
quate xpon̄.ª

Arguit 3.° dm realiter identificatis quę verificantur de uno, de alio debent
realiter identificari realiter, sꝺ plura verificantur de toto, quę n̄ verificantur de partib⁹ xpo. Probatur min:
de toto dicitur generari, corrupi; similiter quod operatur unumquod, quod partib⁹ nullatenus
convenit, licet ei immediate quale totum, sine xpon̄ ens, licet sistituens ducatur: xpo. Resp.°
dist; quę verificantur de toto, de partib⁹ simul sumptis cuię realiter identificari, ꝺ.ª tanquam sic ipsy ipsi to-
tę, sꝺ de partib⁹ ut sic acceptis verificari generari, corrupi, et operari, quatenus in sub ea expres-
sione enuntiatur accepta ut accidit in definito, et definitę: hac ratione locum habet generatio
hominis, ig supra posita argmy, sꝺ ea ratione facies juncta dicta accidentia nova generari

ueritq entitatem, nempe hominem, n quidem lutinctq a materia et forma simul ypsis
id ab his singillatim accepris, siue generari materiq, et forme, et esse unitas.//

LIBER II.
PHISICORVM

Hoc in libro Philosph.s rerum naturalium causas et principia exponit, tractatq.s
de corporis naturalis principijs ut in quo principia sunt operativa motus, quo
remte causa dicitur et principiatq, meminisse facit, inde de ipsi subiecti natu
de qua p.o pauca licet premittere et ante, et de methodo eius sequenda.//

CAP.i DE NATVRA.

Multimodis accipit nãa, primo pro Deo rerum omnium authore
qui nam et creatio dicta, et inditq nãa naturãe, ad distinçã
dem rerum creatarum aly qui nãe naturans vocatur: 2.o pro cor
pore aly coagmento, vel intrinseco corporum rerum, quo tenus di
cimus Petrum esse in rerum nãa. 3.o pro rerum in natura existã, seu
propensione, et deducta hac rem exigere, aliquq vel operari nãa
sua. 4.o pro cuiuslibet entia rei, ng eidem essentias et entia ducitur
in ordine adesse, quidditati respectu definitionis exponentis quid
et rei, et nãa per ordinem ad operationem, seu motum. Nunc tamen
plures alias acceptiones omittq accipiã ea primitiuo principio, vide operatione et
motus rei alicuius prouenire; sub qua acceptione definitur a Philosophe, principium,
et causa motus, et quietis p.o per se, et non secundum accidens, aliquid definitorum pleni-
mus supra libri primi cap.o 9.o et proinde ingrediendo examinandum superest ny mat.a p.o for-
ma subiectali, acq.e spoq, nãe relatione eandem legem supra definitorum producta; an eadem
quidq ad materiq et formq affirmative resp.o; mat.a enim est vere principium motus
et in quietis, principium passiuum inquq, et materialis causa qua plurium motuum ac-
mentationis alterationis et reductionis formae materialis, qui motus inclinationi ma-
teriq, et formarum.//

Forma pariter actiuum principium corporis naturalis est motus, et
in quantum principium motus et passiui et operativi qualibet definitio autem nãe ab actiuo
principio originaliter et passivo, oemq. apprehendit passum immediate subiectale natu-
rale tonum, qua potest causare motum omnino proprium totius, in quo est, eaq. terminum
tali motui producendi seruare in quo est quies. memorata in definitione patuit. Hinc
spoq subiectale n est nãa prout hic accepta, q.a ex spoq n sit pars, dici nequit primi-
pium motus, qua inq.a est, reipsa enim in nullo totum est principium totius cuius nãa
spectat, ipsum autem n sibi ductum tamen nãa ea prosequendo supra, errata intelligenda

est nãa quãtũ ꝑpoy nãa vocatur, etiã ex ut rigmy nãd mãs rigcupari poest q̃ uodã ꝑpono libriali ꝺonũ, nully est enim quod magis ñ mãs, atq; forma potentiã aquire mory illius propry, et quietem motui respondentem, prierem mory recuperatiuy accidentiy, corrupproductiuy, et nocatiuy quod valet ut ꝑpoy nãbiliã tali nomine et forme mutuy ducamus nãa prepared.

CAP. II. DE MOTV NATVRALI EVIOLENTO.

Quia q̃ prg aũ violenty principiy straponũr, id q̃ perfacilis decep-tionis est tuca ũl, quãõ naturalis oponũr, multiplicem naalis motus receptionem ꝑg ũl ac oponãt; ꝑ naturalis dicta quicya q̃ modo sine violentia, et spontaneo ꝛeny ad integritatem universi debiy et mundani machine an Authore nãe Deusny ñ excedit, modo fuit nãlis mutationis, ad supernaturalis dumtaxat ꝛonem. 2 ꝑ quã opponũr motui libero, ꝛõ q̃. ñ sit in rexy nãa vis activa libero-tiy actuy, id q̃ naale plexy q̃ sunt idem, ac necessiy, q̃ oppony libero oppositionem dicũr et sunt causa sine libertate agendi, cui cany motus sic operatiy motus naturalis presertim appellatur. 3 tio, pro-ut sic ãi trial, ꝺistinguy aut Suarez, et rarty propriè motus naturalis dicitur quãdo, et quatenus est potentia subproportionata eiy operatiy, id recuperatiy mory for-mam. 5. et proprissima motui ille cujus mentio in nãa definiõe fit cum ex forme-positionem ꝺedimus; motui ergo inquãta ex quinta specierum acceptione sit ponita violentus motus, qui ab Aristotele Cacony cap. 5. ꝺefinit̃ etc. cujus principiy est foris, nihil prorsus eo sferens, cui sic est illata, q̃ ꝺefinitionem sic Sabulus Docens ver-ba, te ay eo omne id quod est a principio extrinseco veniente passo.

Hac pars ꝛenitentia ratis innititur ꝺefiõe Aristotelis per illa verba cujus principium extra, nempe nihil ꝛenitentis vis impressa; ubi subtili ꝛenitentiq ad violentiam mory cuiq ꝺicitur opus, quod quo pacto ꝺeny ex extrinseco, et adequate ꝺefiniry a subio, seu passo patienti vim, nimirum quod ꝺato mory nihil ꝺferat subiy patiens, nec active ut Deus operãr, nec exactive ut ꝑpy exigen exemply sit in aquã calefactione ab igne, et in lapidis projectione sursy, qui motui recti-tudinei resistat; id nonnully quod violentia duplex rebus inferri potest, alia positiva in violento motu nuper exponto ꝛeniente, negativa alia ꝺicta, ut ꝺestructio, vel negatio boni subiecti debiti, et ꝺebiti ex ꝺicta ratione; utrãq; patitur lapis projectus sursy per ꝺeny impressionem motui sursy pony, et necessariq; patientem in recessu motui ꝺecsy, et quieti in centro. Item quod licet aliqui motus violenti adequate ꝺentur ꝑ aliqua ꝛecty se ramen naturaliter ab solute ꝺecquit cy tocius exponentis nonnisi sic motus brachij sursy, ꝺeambulatio, et alij, qui exercitate partiy a tenui violenti ꝺentur, et nullus mon. naturaliter vigq; ꝺeventa nei tam.

Sic volet motum ny Deus bonus ipsum violentiq rebus ꝛepat Thomas inqualiq̃ naturalem ꝛectitudinem nonnisi ꝛexistens; ubi ꝑticularem indinationem ad motum cany principalissimam aliq in qua sit obedientialis potentia, qua Deo subiecty est ut moveat quidquid velit, efficiatq; quod inquiunt, quidquid in ulla obedientiali Deus inclinari ꝺicitur quia in reb̃ ꝺi voluit requiri esse forma, quod cy violento incompatibile est, ꝺicta Jesuita affirmant rem aliquam naturaliter ex pro vio-lentiq ꝺãa quãõ ꝺi ꝛepetant id unquod minus ꝺependat; na licet in ꝛentia voluerit Deus nec ꝛeturaliter ne unq ediit efficacy ejus, semper tamen violenty motum aliter exigit Deus q̃ ope-xqr ꝺicta similem exigentiq ulla violentiq in re. Cenda tamen in hij binis mij ꝺisputare de

vace, thomisty enim ñ negat quid ex causa Dei vna particularem inclinacõem se genit; nec Scotus negare potest, quòd obediat supra potentiã obedientialem ad, unde solvent ad ydeã an ex una habitudine causæ denegabit ad obeditionem, aquæ Bordani, et Marsi Rubri ad motũ deorsũ violentũ mutuerit? mihi videtur quòd sic motu nec naturalem, nec violentum, fiente enim Deo ex causa ñ, ruit obediatia ut author naturæ se obtemperando exigentiæ rei, ad portum ut author supernaturalis, huic supra exigentiam ordinis, quæ principia effectum miraculosum incitat, et per sequens ñ vna naturalis ad supra naturalem.

CAP. III. DE ARTE.

Ars, ut in lege naturæ et habitu ex recta ratione factivus, dicit habitum rationem diligendi in aliquod opus exigens exercitium rationis circa aliquid, sibi ut ens speculabile, et circa ipsum speculabile: ejus principium et extra in ratione causæ proximæ exercitandi opus materiale: per definitionem ejus modi artificiale animadverti, et violento recurrit claresci; nempe ex natura, quatenus hujus principij ex intra, intrinseca sibi subjecta naturam; artificiale autem ñ sic: quod enim ars intrinsece recepta, ut eatenus ejus intra subjectalis natura, sic intelligenda est potentialis exercitandi definitam executionem, nempe extra directam intrinsecã, et extra subjectum quod operans operans, per quod ejus ratione dictum agens, ejus ñ ex natura subjecti exercitij, quæ ut potentialis ñ, ejus modum non inditus, frustratur nos, quæ hujus appellatur de agibilis, ut pote ejus principio libero operativo situm, et ñ pro ut ejusmodi intra objectum ejus quæ ex natura subjecti materialis ejus ingressum, et egressum ejus cognitionem ad tabulam.

Hæc ex natura doctrinæ in multis in multis quidem, et doctrinæ ars ex natura, quod ordine texto, causæ legibus inoperando procedit. 2. ex quo omnium doctrinæ naturale fieri q. forma producit naturali ejusmodi formæ, ut artificiosa forma in materia intrinsecã inducere omnes illius, quæ proprio possibiles. 3. q. ars non nata ñ nisi ex præcedente materia unde ejusdem quidam. 4. q. scitu nata ab imperfecto ad perfectum formarum, numerum ejus. 5. p. hujus proponi, realiter. potendi effici aquivocæ ejusdem ex natura in materia operati, adeo ut nunquam melius explicari possit modum operandi nata, quæ per analogiam ad actus proprios; cujus propria inveniri in ejus quidem. Philosophia artis operari, ut exponit nata operari. Dicitur ars, ex natura, q. hic et para dicitur vocus, ut in dicto texto. 2. q. nata ordinari ejus nutu materia, ut ars, ejus et materia scientia videtur, tempore subjecti subjecti, ejus actus, lapide, ligno, &c. 3. q. nata ex vero tales effectus ejusmodi naturales operati. 4. ut omnia alia ducuntur capiat, q. forma inducta à nata, ordinata, nunquam ejus, ut, nisi ejusmodi nata producens iterum unius et ejusdem, forma ejusdem, quæ ejusmodi, et materiæ similis, ejusdem artificiosum qua tale, nempe regulæ formæ, ut habeat se modum et quem principij, et hoc est tripliciter dicendum ars nata, tractari, nec operari, nec

poten ad hoc applicatus scarrere iuxta ut solet, et causa bituxu naturalis effectus nempe in applicata actiua passui, ideo causas applicatas pretendunt ultra aliquando non venerat, ut circa naturales suos effectus producat, quos hic ergo nullatenus ederet nisi fuisset tali modo, et proportione applicata; sic circa medicabiles effectus naturales esse, quarendo applicata medicamenta, que naturam circa opus habent medendi et eius opificium fructus naturales causare, adquos effectus tota vis et intentio naturalis applicata.

Hec aliter ab arte prosequi prologij motus, cuius vera et actiua causa hactenus iuxta diuersa ponderis, posuerunt inquirere tempus sic naturalis in causa sua aliqua naturali, ut supra latuit in Dedali ratiuis, in quibus colyta de alijs naturalibus artificijs, que solent obijci, et forte ea ita referentes huiusmodi fabricatores, quos hoc eodem modo vera causa fuisse posse per artem, autorem ita dicitur et artificiosum Orbem tum ad unum non differeat: nam causas eadem que de facto ad aliquem effectum naturalem quando applicantur, aberibus vera causa existit; sed hoc autem est opus, arbitrio naturali, et modis causandi quod licet absolute non sit impossibile, valde difficile est, talem aliquem nunquam nullo patuisse, quam Archimedes inuenisse se putauit philosophicum lapidem, cuius tractatu hactenus, etiam vera causa existente non fuisse, sed temporum vetustas fabricata, unde eos eruditi sapientes, et ut impostores reprobat, videantur super hoc illustriss. Nonnex Feijoo tomo 6° discursu 8° tomo 5° discursu 11° et alibi.

CAP. IV. DE CAVSIS EX TRINSECIS.

On nulla de causis extrinsecis 1° cap.° 3° metaph.ae dicendum nempe notionem causæ in communi, et expositionem definitionis quidem quidditatiuam causæ materialis, quid forte, quid sit efficiens, causa finalis, et quatuor eo suos effectus producat quæ incipiat, idem nunc explicabimus: ad adhuc aliqua alia circa ipsas superaggregandum, longe ista illis omnibus Deo auspice percurrende, maculas dabimus. Jam vero super causis in communi etc.

QVÆ VNI NVM CAVSÆ POSSINT ESSE SIBI INVICEM CAVSÆ VSÆ. §. I.

Ut inquam supponit dei repugnare mutua causalitatem in eodem genere causæ quoad primum esse, quo supra intelligendum est S. Thom. super 5. metaphicæ lec. 3ª inquiens: secundum idem genus causæ idem esse causam et causatum impossibile est; quoad secundum esse non eadem ratione tamen potest quia etiam saluetur Patri, offerre se ipsum filio in eo efficiens causare; deinde ut aqua ex ray frigoris dat ei mutuam causalitatem in causa finalem, et efficientem, ut fiat ei stabilitatem mentis ad exercitium medicandi per agendo naturale, et hoc illa efficiens causare: non tota deuotionis hic adesse mutuam materialem totidem, quia nisi ut subtilitate se contingat, denudatæ, seu materialem ipsam mutuam causalitatem esse ipsum mutuum, una subtilitas et tenuitas.

ASSERTIONRA s.II.

Ripuonat mutuo causaltat inter materiq et formq quarto et ptes nō unūsc-
uiq. Suadem rōne: mat. ut ps Thomitu cera et causa formā; ergo hoc
aliud esse causa nō potest. Prōne neg: forma causare nequit, quod prq probatū
est supra: id ex quo quod mat. cera fit causa forme nequit in eq efficiens pro-
cedere: ergo. Maj et min, patent ex dictis in pb. lō. cap. 2o. q. pa. et neg. 1ma
est: Dr primo pb: forma materiq ipse nō supponit: ergo. Probo ant? cū per ea
prq ipsum fiat, ibiq prq prq possibile prius supponit ipse; at forma et perfectio mat. phica:
ergo. 2o. nequit materia neq; precedere; ergo nec a forma causari. Probo neg: mat. causata
per formā eq supponit causalem et sequentē esse aliude ut causa forme precedat ipsam: ergo.
3o. forma materiq causq esset causa sui ipsius, siquidem mia causq causare materiq dicitur
et supra exigebat pxiloquij causa causa est causa causari: ergo. Dr. forma ni causat materiq
precedy quā ita ēt receptiua potentia: ergo. Respondent Thomitu materiq esse forma potentiam
quatenus ab ea noscere causa possit mutuat esse perfectq in ordine substie et ēq sic ipsa forma
ipsa supra priorem; ita tamen ut ad vtrūm ex; cum nequeamus unq mat. ponere sine forma
aliqua, si in aliqua specie aliqua phica sensu manu, quod supponimus, ad unūc intuitabilia pro-
pria sui esse mat. oendimur noscere causa possit quatenus forma prq unat. accipit noscere
ne causa materialis extrinseca, sic deberet accidere ut inter ipsa esset mutua causalitas insen-
su alterutri proponitur.

ARGVTIS SATISFIT. s.III.

Primū authoritas Dñi Thome Thomitue locis ab vtroq modernis allegatis, ibiq
aliis omnq apte exponiue faveat videtur 3o. metaph. lō. 2a. inquiens: forma
et mat. ibi vicissim ut causa ponūtur: ergo forma quidem mat. inquit
dat ei esse actu; mat. vero forme inquit substernit ipsum; sed hoc
patet alijs exemplis: dico ergo materiq et forma esse ibi vicissim causas neq-
ut diversa: materiq forma quidē esse dat; forma vero mat. quidem esse
ei ponit, seu esse in specie determinata specie ut ipse nos docuit. Nec. Dñs
op. de esse, et essentia inquiens; mat. n accipit a forma esse nisi actu simpl. vt esse actu ēdit id
ut esse hominis vel Leonis: ergo non quod forma esse mat. tribuat in actu solū esse
ipsa imperfecte causare, siue intellecte, in vero rōne, siue simpl; q. tribuat ei esse in actu primo
ipse ēē propriq communicare, quod est entitas simplex per eandem producta, et a forma altius
ea; sed hinc ipsa durat et perficere phice, quod ex imperfecte causare.

Neque 2o. sequit. mat.
vereū dependet a forma; enim ea sine saltem naturali nequit existere: ergo. Dico ant: depen-
det a forma tripliq a supplemento, seu a protensione sede ant? a parte, et tripliq a vera causa
sui esse, nego ant? et neg. Mat. unice dependet a forma tripliq a supplemento naturaliter debito
et ad tpiq decens, quod sane ēē propriq esse n prestat; sed aliud dicendy, quo illud supplemen-
tum et tripliq a vera causa ab aqua influxu ejus ne separatur, ut pote quia esse forme ne ejus ve-
ra causa materialis, nequit n subsistēs precedere; nec implicita prehanc aliud concat,
enim ei essentia sine propriis tamb? naturaliter existere nequit quin concomitetur ejus essentia
ne proprietas ducque; nec foret aliquid si mat. penderet a forma essentialiter ad hoc tri-
plq vndere postq strauij. Ad 3um in forma est propria causalitas formae, et intrinsica ma-
teria; ergo et alij causat; aliude mat. est causa forme: ergo. Omnia maj. distinguūtur: in forma
materiq tpi propriq sui esse immediate, nego min; q. perficiendo et complendo, sed mediate, et
neg. ut de alijs causalitas loquamur.

forma necessit ponj a suj materiam specificative operata, id realiter efficatur ut ipsum seu existentem in rerum ordine physico, quæ vnita materiæ est quj ipsorum; vnde unica tantum causa valet, secus materiq quod esse sui proprij, quod a forma n accepit, quapoi hyle illq informe; prout sic enim aliud n facit, quj adesse homini, quæ Deonio determinare materiq, vt quod sic specificative ipsum ipse indifferens est. Replicabit: forma est causa formalis illius cujus est forma: ideo est forma respectu materiæ specificative ipsiusq: ergo fruto: materiæ est causa materialis illius, cujus est subiectj, id vale est respectu animæ vegetalis: ergo respectu hujus est causa materialis. Denice dutio materiæ: cujus est forma aliquam imperfectam, pura informat, nego maj. et explicata distinctione min, nego. Forma nec materiq natura imperfecta, ut imperabile est nec ei esse materiæ communicat; unj autem ego fui duobus esse unj ipsum ex causa diversa illimo, nec est quod pura eq informet, sic enim ei solymodo offert esse perfectq minera subtilis; unpon quod duci nequit ipsius causa nisi ad ejusmodj improprie finem talem.

CAP. V. DE CAVSIS MATERIALE FORLI.

Pleter quæ jam exposita inpo. lio. super causis materiali et formali jermeraphicæ tract. p. cap. 3o. dubio decurrendo solymodo restat: primj ergo ng sit causalitas matis et formæ proque causalitatem matis duco, formæ, subintentionem et actualem receptionem ejusdem; hujus autem actualem informationem matis id enim causalitatis intelligitur nomine, perquod ultimo foraliter causa constituit causatum in actu 2o, sive per quod deus actu po. seu ponit causatum foraliter exigisse ad actum recipiq. Et exercitij causalitatis; manifesty ex autem, materiq n nisi per receptionem, et actualem formæ subintentionem foraliter ultimo in actu 2o causatum constituit, sicut ex materia et actualem informationem et per nihil aliud de actu po esse nempe subintentivo receptivo exigi in foraliter ad actum 2um subintendi, recipiendiq forma et sustinendi ipsam. In vera causalitate realiter inter materiam et formam distinctq, causa vitat ex ductu materiæ et informatione materiæ ejus ipsi realiter actualiter qua copulatur adinvicem, et quq ab exteriori inducitur realiter præexistentis materiæ supra. ¶ Q

Sicut ergo ng causa materialis extrinseca ng sine materiæ respectu formæ, ita bono causa est affirmative respectu ng materiæ quæ libet formam adventitiam ex alia accepit, n sic ut mera subtio, seu anima rationalem præcedere dicimus ad unionem ejus corpus, et causa productio eleuitatis mensæ fuit et operatio dependentia, et proinde aptitudo seu exigentia ante primi sui esse: quod materia sit causa passive per sequens in esse ut cum ei influat, quicquid n obet; n enim mere passive se habet, id ponitur ad existentiam formæ subintrandæ. Se de forma magnæ nec alius rei bo. ng quidem hyle nyquo a prep. divinus esse immutari, ut vera causa reputit, per quod materia exigat et sit esse perfectq minera ad subsistentiam, quod n ergo vere causare id unice quod mibrop. possit.

CAP. VI. DE CAVSA FINALI.

Causa finalis seu finis rerum Deus obj. Argumento cum proclo sequitur sic, sicut principia rerum, sic et finis. Sed principia rerum, propria cujus seu formaliter, unde particularia propria habent rationem causæ finalis, ideoq n dicitur sunt intelligi, volunt alij ejusmodi de agente principium naturæ esse, et pacto de finis sui movent agens ad operandum naturalia, sparsadas: nihil ad idipsum cum hoc in rebus nobis ex fortio dicitur finis sui non eorum dicitur in finem ordinem sui finem sui, finis sui, dicitur cujus gratia, cuius illi cujus agens naturale intendit

[illegible] finis qui; ex autem eius finis non est finis finem totalem et adequa-
ti ng; a medio autem nullus eorum recessum intenditur, ꝯ procurans exemplum hoc
ut sanguis; deinde alius est finis sortis, et finis quo ducus, et objectivus alius; ideo
usu non sufficit. Nec enim ydem adeptus boni: vide apud Theologos quia beata qua Deu
assequimur, suus sortis finis est obiectivus. Deus: eidem duratio finis in ultimo aug.mu-
timus: ultimus dicit ille, qui ad alia aliquem ordinatur; n ultimus qui eni habet ali-
quid bonitatem propter ipsum appetibilem, aliud penitus ordinari potest ad alia: hic solus de-
us est ultimus finis, quilibet autem alius n ultimus sed intermedius. Et ita omnia.

Inquires 1mo finis ne vera causa realis? 2 ad quod affirmative resp.o et probatur ex eo quo-
do finis agens vere realiter movet ad operandu, a movendo, media ad attingendum bo-
nitatem ipsius, quod argumentum vere vera causa realem. Secundo q.o revera causas effectus rea-
les ut presens causat, et destruit ut absens qui actus sit vere reales. Tertio q.o n mi.o
exacta finis et ab eo mota voluntas multos actus, et quos ecimaus; ducu adopio qua-
ru a mi ene dependent, et apprioi. Ex n. potuis ary est Theologo ary aut Philosophy, sed
ut causalitas finis claret ad 1.m p.o causa realis in very principio adequato alio requi-
ritur; sc finis fruitio vo n habet: ergo. 2.o finis realis influit effectiue p.o. Finis: probatur:
finis n influit amenua ne; nec patruus est: n amenua ut, q.a quod non realiter influe-
re negatur; n tamen ut, q.o ut jam relatio precessus agentis: ergo. Sta patrum vestra mea, mo.
mum: finis enim in intentione mu effectu precedit, et ad voluntatis realiter adquem realiter
ter movet, quod ali aliqd respectu cause efficientis dicatur finis. Ad tertiu resp.o finem influe-
re amenua ne in executione rerum in intentione, et hoc satis est ut vera causa realis dicatur,
nempe voluntatem realiter intentionalem moveri et ut exister in intellectu ne praeceptum realiter
in actum voluntatis influere.

QVÆST.a QVÆ-
NAM IN FINE STATUE-
lis finalizandi in actu? S. unicus.

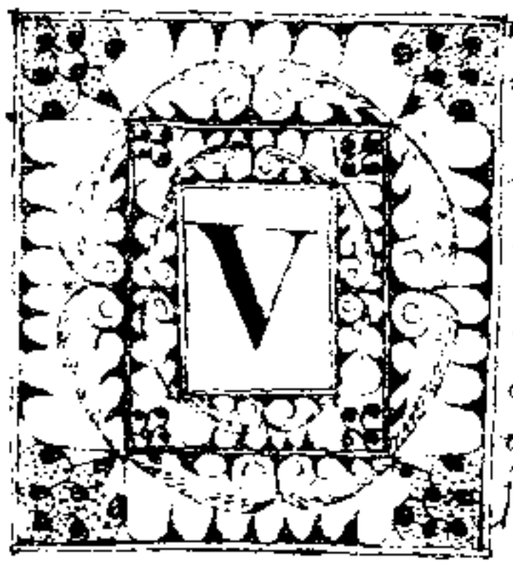

Myanucq; ad id unde ritur, quod ubi boni, et rationem ha-
bet quaq; ad malu ut tale, ideo esse culpam aliquam
nemo intendens in malu operatur; ad nec esse boni ignotum pen-
tu a tuo aliquem expellere potest, hinc voluntatem illicere ruit pugna-
nus; et ut urgebens, et inde duplex bonum finis boni nemis-
mu sit voluntatis motiva, adeo quod finis ultimus potentiam voluntatem
tem movere, qua ducta rac sortis finalizandi in actu p.o sicilla?
conclusio, qua nemo p.o voluntatis amorem; an vela bonu-
tat finis ultimi cognita, vel an usq; simul? subdu non minime
sine qui; ita quo finis ultimi movet voluntatem realiter intrinsece
tamen; et ideo q.o omnino sequenda qua omnia cum ceteris ratio-
nalem consentaneo et apprehenso esse rationem finalizandi: conclusionem vero bonitatis finis ultimi
nem volumtas sine qua n, vere pung applicationem bonitatis motiue. Suadetur rac resp.o
movendi in finis et illa bonitas et convenientia, qua appetit quis obtinere, ay et obtinendo,

seu gratia seiuncta et prequisita media ad assecutionem ultimi, et quæ tandem obtempto quæ- rat optenty et potiar; hic vita atque ex finis definitione et huius explicatione omnino patet. Sed hoc ipso gratia concurrit finis adaptabile est ut quæ jam obtempta presens et non finita supponit, priusquam finis apprehendi incipiat; bene autem vita beatitudinis appartenentia; prout enim in adhuc media ut apprehensionem sanctitatis seu gratiam obtineat, sed sanctitatem solummodo ut cuius et non ut. Finis gratiam facit ut talem existat sine qua illa nequaquam existeret, habet ergo quod exprimit nequit ratio proprie ignota, quæ voluntas in se ab initio proportio ex quo actum, quia talem est necessaria ratio ut finis causet.

Obiicies 2°: gratia bonum gratiæ tollendo removetur affine ut ratio causandi: enim ita notabene tur imperet movere est: ergo. Resp° quod quoties motio bonitas adest ejq gratiæ remotæ, manet in eo tota motiva omnia et voluntati allicitiva, quæ sola bonitas est, ejq solu deficere vim ad movendy specie, proprie; ad hoc enim requiritur essentialiter bonum gratiæ, quæ bonitatem proponat agenti, proponat, et applicet; vel quod idem est motivum omnibus imperatem movere proxime, nisi causare, illa explicata; ydeo solum constat, quod gratia se habet ex parte finis. ut contrarium essentialiter ad movendy exercita, quemadmodum ejq quo gratia obtineri nequeat nisi fiat passo proponendo, vel proximiu, hoc in regula, in quantum in eo defectus obtinendi consistit, id obtinendi cujusdy rei qua in obtinet, nec ex quo finis in nisi ut proponitur moveat, infertur, quod gratia reduplicata ut tale movendi, enim illa reduplicatio locum habere potest, cum gratia ut pura gratia, vel applicatio virtuti, et sane multo magis aliud in innuit, ut cum dicimus gratia in obtinet nisi ut applicatam." Objicies 2°: ea vi est motiva in fine tale sive finalis finalizandi, ydeo specifica voluntatis actum diuersitatis, vel diuersorum ejus; id hoc in, nisi ex diuersitate gratiæ persæpe practicæ, quippe caudy et desiderij species diversi ejusdem et quidem in diuersitate per bonitatem inducta; inquidem eadem ut proprie proportio caudij, et ut obtenti desiderij profecto existat: ergo. Resp° diuersitatem ejusmodi actum nequam ex diuersitate apprehensionis ejus, id solum ex pura bonitate ut presentis, et obtenta, quia quovis secundy se prabebitur supra sit eadem, et tamen ut presens absens, et obtenta diuersa relata ad voluntatem, id omnino obtinendi, quatenus bonum ut presens, diuersis affectu venientij eidem, ac affectus obtenti; ydeo diuersitas obtinendi voluntati denominus quod non bonum utrumq; seu absolute spectatum, id relatum. Deducet proinde ex ipsa gratiæ, et verborum supra dicti Philosophi obt°. Etiamq cap°. 3° amabile quidem denominationem autem proprij, et actus diuersitas in nisi ex diuersitate obtinendi existit; ex hinc ergo actus gaudij et desiderij reduplicatus diuersi, nempe ex bonitate pura, in ex gratiæ nisi nequam ex diuersa proponenda et applicata diuersimode illi, faciendi sic quod diuersimode moveat, in alteri ac ut gratia actus pro diuersitate applicationis, qua redditur nunc magis, nunc minus pario propinqua, diuersimode influit."

Dices: stat quod bonum apprehensum tale in sit in rei veritate, et nihilominus ipsa ejus in moveat voluntatem, id hic causa in est huius ratio; forsit motiva bonitas, hæc enim in ficta imperet in effectu realem causare voluntatis ordinem actus, quo apertum et quietum; ergo apprehensio. Contra maj. neg min; enim hic omnes, termini fictæ, intus bonitatem realem affingo obto, quacy ipsi voluntati proponit, et quomodo bonum, quod alias tali applicata ejusdem voluntatem forsitan moveat; in vero apprehensio, quæ solum dicis posset applicative movere, nempe bonitatem obto applicatam, propter quam, seu cujus gratia solummodo moveatur voluntas, et realiter actus; quod quidem inde realis illatio in. Patet et relatum ad voluntatem semper prosequentem obtum ut ibi absolute proponitur; nonnisi quatenus semper bonitatem appetit vere; et ibi absentia, sive realiter in obto existenti quod amat, vel talem existens applicati nequaquam ab apprehensione, nisi innuu jg dicte."

QUÆSTIO QUÆ

NAM SIT CAUSALITAS CAUSÆ FINALIS.

§. I.

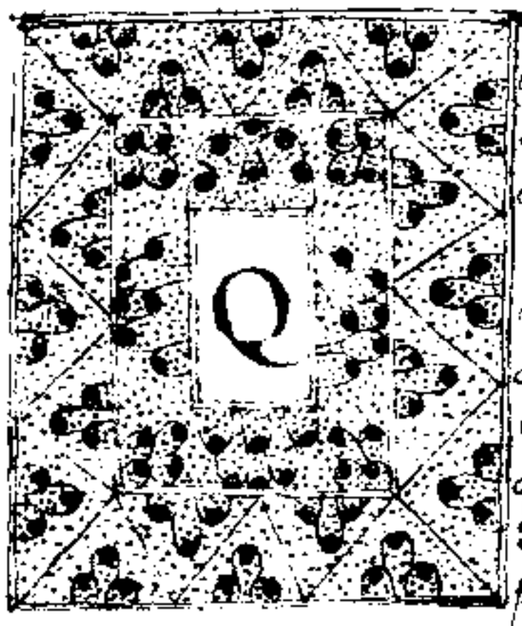

Quæritur nro per quid de proxime pone volitaem ad nut amore illicere, siue movere, ad eg accu movendg, et illicienda eg pertinge nit finis, nue per quid sitterius, hic in actu 2º movens; quia erum ordine causalitatis causa finalis quing sic metaphorice accipit, ideo nic dicta q.ª finis volitaem non ceer per influxu aliquem phicy, sd per illecebra bonitatis sue eg tque alliciendo, attrahendo, et movendo, insimili explicanda motione pluxumy doctorum Authores: p.ª 1ª q.ª uenit finis causalitaem habere in qualibet quadg intentionali a fine derivata, et volitam imperata ut moueat ipsg, sd hæc opinio Scotistarum tribuita, ig nunc pauca arridet, et q.ª qualitatis illius nulla videtur efficiens assignabilis causa, et q.ª quicyq. assignata propter finem operantis est opus, sequentesq. medios qualitates alia de qua fit eadem quæstio, et sic in infinitum. Secunda sent.ª finis causalitatem sitterius in ordine volitatis actu, quo hæc textus in bonum, sic sentiunt recentiores Thomistarum, Scotistarum quig plures, et Schoolastarum omnium, necnon plures ex nostris cum Eminentiss.mo Card. Lugo: apud hos auctores idem mihi volitati actui et hujus causalitati, et eadem finis: primum ut eo reddat efficaciter ad illa, secundo vero ut afficiat, et vel ipso quodda velut pondere solitas inclinatus et textus in bonum, juxta illud Augustini: amor meus, pondus meum, eo fertur quocyq. fertur. Tertia eodem opinio propugnata finis causalitatem sibi volitati actui præcedere, in quadg motione realiter indistincta ab ipsa bonitate finis attenta existere.

ASSERTIO NRA. §. II.

Causalitas finis sua in ordine ad aliquid volitatum actui adhuc prout a fine, sed in quanda operatione, siue motione, qua bonitas respectu volitati operis antecedenter ad eam actu ejusdem. Quarebatur ratio qua ad primum partem: causalitas finis queritur inquirio ad ejus causalitatem secundum quem modum in actu volitatis quicyq. adhuc prout a fine? 2do. Probo min: primum a volitate actus aliquis ejus intellectus dicitur, jam finis ratione motus, et ad revolitaem allectus; sd ex sic intellectus finis propria causalitatem præstitit in ordine volitatis actu, quo hæc textus in bonum, sic sentiunt recentiores Thomistarum, Scotistarum quig plures, et Schoolastarum omnium, necnon plures ex nostris cum Eminentiss.mo Card. Lugo: ergo finis in ordine ad præcitatum actum causalitatem. Min: patet ex terminis, et sicq. arguo. Omnis actus qui humana actio juxta D. Aug.m p.ª 1ª q.ª 18. a. 7. in corpore ad propter finem; sd actus volitatis erga proximum a fine, ut actus humanus, ergo propter finem elicit; sd non nisi ig finis causalitatem supponit? 2do. Probo min: actus propter finem elicit ut effectus qui finis; sd proximus sic finis causalitatem supponit, superius ostensum. Ulpicem in actu volitatis ad proximum sequitur doctrinam: primum et sequuntur motum pondus inclinatio volitatem in finem juxta dictum Aug.ni Patrem. Secundum et sequuntur actum tendentia volitatis in finem, et sub hoc solo respectu est volitatus causalitatem in quing ex finis effectus; secus vero sub p.º 1º est prout ex modum a fine, non prout respectu ad finem præcognitum, sub quorum finis causalitatem volitatis causalitatem præcedens esse videtur: patet in quing quia actus volitatis proximi est hujus causalitatis effectus vero prout sub volitate

c) Dicunt ne, am preoccupata manet, & impugnari nitentes; ng ypsa ea, actum voluptatis
prout a fine qua in esse in causalitate ejus requirit esse effectus qui finis, & minus prout
a voluptate: xpo vel nullo modo ejusmodi ratione dicit, vel soly prout a fine: 2obo min:
actum voluptatis prout ab ea, ex duplicat expressionem ab ipsa; et prout sic nequit esse effec-
tus qui finis: xpo. Nay, et certe, primo minus actum voluptatis in ex duplicata expressione ab ea
fortiter dicit esse effectu causa efficientis: xpo. Patet arg.a ng causa formalis efficiens n est. 2o
potest non poni actum voluptatis nec prout ab ea, nec prout a fine huius potest causa altera ng.
2obo ant.e causalitas finis haud voluptatem necessitat ad ponendum aliquid actus, quia;
quapropter enim finis illicita ex movetur voluptas semper manet indifferens ad prosequendy,
vel derelinquendy vbcy proponuy: xpo. Explicant hic impugnantes: repugnat finis causalitati
ex voluptatem ad ponendum actus necessitare; id si intelligat in actu voluptatis quomodocyq
explicatis ipsg absurdu necessitatem: xpo. Nam ex videns; voluptatis siquidem actus ex ratio-
ne ejus prout a voluptate, et a fine: nisi ponatur prius, alias nulla esset voluptatis libertas. Non
dem impugnans solum: causalitas finis et intentionalis quidq allicientia remotis; actum
voluptatis non ita se habet, sed ex pura actio, utpote id quo voluptas placet tendit in obiectum: xpo.

Quod secundy partem immediate assertis; ea finis causalitas ex perquam exponit potest moveri
ad actu movendy penitusq; id hoc nimis sequitur per actualem voluptatis motionem, vel actionem
seu abstractionem: in ea xpo finis causalitas finis. 2obo min: finis n causat motu 2o nisi vo-
luptatem movendo, allicendo, vel eq ad amorem sui movendo ut se docet Mag.r Sent.s 1.a
de pot.a art.o 1.o finis n est causa nisi secundy quod movet efficientem ad movendy: xpo. expli-
cant hic xpi: bonitas ut attractiva, siue motiva potest causare seu actu primo reduplicative
et ita movens, ut ex hac actualis causalitas efficientis, id n nisi per actualem motionem seu
motu exercitu primum movens: xpo in ea esse finis, actualis causalitas efficientis, siue causali-
tas causa finalis. Sed nullus adversarius infrabitur hic, utpote voluptatis spiritus
actu, ubi colocat finis causalitatem intentionalem et metaphoricam nobis nominatu mo-
tionem expressam, vel attractionem; quare subsumo ita; id finalis per quam finis actu secundum
movens actuve causat, eadem ratione bonitatis movens; sed ita voluptatis spiritus actu in
eod.m simul nequit. 2obo ant.e ipsa voluptas semel proponatur habitualiter ex spiritu ex natura sua
illy movendy: xpo. Patet illatio, quippe insyte multiplicatis motiones absq. intentione. 2obo ant.
voluptas ex propria natura propendet in bonum non solum, sed id unquod voluptas unice propendet
ut ea moveat, et quasi provocet alio n egeat quq sui attentione: xpo.

FIT SATIS ARGUTIS. §. III.

Ad ea quq p.o in contrarium causalitatis finis, eaque ut dicit ex pressione in actu 2o
id formaliter non esse, quq ipse voluptatis actus: xpo. Probatur mino: apertissime nequit
ad actu secundy ni duci nisi per actualem motionem spiritus; id hic voluptatis enotatur,
et illud finis motum p.o xpo. Oppositum hoc ipsum finis 2o D.r q.o vo.lla 2a 2ae
vene.e art.o 2o. in corpore inquiens; quod finis influere causq efficientis et motu-
re, ita influere causq finalis et ipsi et tendere; ng finis in tendendo nec
operetur, nisi per actus elicitos a voluptate. Ad argumentu vellu mag. nego min, et
may probando, dico apertissime in terminatus et apertus, secundo may, ut voluptatis motivus et
ejus 'ratio may: dico; apertissime, ipsum experimur, secundo may, intrinseca siue secundy intrinsecq
bonitatem ipsius subdito. ut inest et voluptatis motiua nego may; apertus terminatus, secundo may,
et dico min quoad secundy partem, illud, idest apertissime ipsum experimur nego min, minime
subdito. ut notatq est voluptatis secundo min; ut apertus terminatus nego min et sicq. Apertissime
duplicitur dici potest equimode, et per additionem ad apertus, ipsum remote terminare ipsq potest,

quo ienim denominabem duce ab aperitu extrinseco sibi, et quatenus ine vanitatem prefert
fut apte volytuem movere, et perficere.// Primo modo spectatu volytionem ducit ad
aperatu ut talem sub ratione actus tendentis volytatis in ipsu, atq; proinde requirit effi-
ciu in actu p° ut talis se habens ad actu expimentem ratione motionis, subq; ideatu adver-
satij ducis actu volytatis esse finis causalitatem: bene vero, et ipse 2° modo accepte, prout
nempe in se claudit bonitatem intrinsecq, et ut hic esse volytatis motus reduplicat; quo-
tiens ad actu secundu in tendit nisi per actualem motionem, licet ut apertus termina-
tu per speciu hoc unice habeat. Ad 3am maiorem dico D. Thomg in loquit de causalitate
finalitatis ipsius, id terminative dupcat, id est de termino causalitatis, seu prius effectu.
Replicabis: finis volytatem movet, et excitat eg ad se trahendo; id volytatem in trahendo
se per actu amoris, siquidem in nisi trahitur per suu actu: ergo 2uto 2° may: eg ad se mo-
ve, id eg ut aperetur trahendo, recte may, eg efficienter, id ut aperiatur ad se trahendo, neq;
may, et se ratione min, neq. Per aliud trahitur volytas ut aperiat, per aliud ut aperiatur,
causalitas finis idem per quod unu modi trahitur, quod aliud in est nisi metaphorice modo
ergo volytatem aperiens eg ut aperiatur precedens, dem et actu ipsius; id autem per quod co-
ligitur aperiens trahitur ipse volytatis est actus, ejus causalitas, et effectus qua finis, eg volytas
in aperiatur nisi ut a fine mota. Retorqui replicq: id per quod finis trahit ad se volytatem
est causalitas ejus; id trahit ad se volytatem per actu ab eadem ratione qua talem; ergo actu
volytatis ut eg redit ab ea, seu ut elicitus est causalitas finis, quod adversarij in ducent//

Hanc 2am rationem nostri asserti: non esse causalitas finis, qua effectus aliquis necessi-
in sequitur, id ipse ponitur motio ut a nobis opposita, quin eg illius sequatur effectus: ergo 2° May
est evidens, repugnat enim causa causare quin aliquid causet: probatur min: ponita bona
tatis motione haud necessario eg ullus volytatis actus sequitur; id hic est effectus qui finis:
ergo 2° May inevitabili est, ng adhuc bonitatis motione supposita volytas libera manet ureg
finem, ut secum. Clarius: potest volytas adhuc attenta bonitate actualiter in se movere ergo
finem: ergo manet immota: ergo motio finis nullu causat effectu. Resp° 2° do may, et ne-
min eg probatis may: Duplex finis effectus est distinguendus, aliu mediatu, et liber, qui
est actus efficax volytatis, qua nempe se ipa movet in illu active; aliis immediatus et
necessarius, qui quidq ejusdem est volytatis actus ineffax, et nequeat beatus amens
in passiva volytatis motione. Primu finis motionem necessario in sequitur propria aptitudinem
secundu vere motive potia intellectibilis est, eg impossibile sit aliquem moveatur ad aliq quin ita
hic moveatur ab illo; nec inconveniat quod finis proponatur medio, quin volytas elicua be-
neplacitum possitiu ab ejus indifferentiam, seu nimq inclinationem ad aliud; hoc enim eg acci-
dit nec finis sui causalitatem exercet.// ?

Explicatis colligo 2° et quod volytatis actus esse finis
effectus; est enim elicitus ab illa ratione finis, et propria ipsius. Quinq hu sine, exquot Theolo-
gi nulles multi tamen reputantur sint interni, et externi, qui hoc ordine elici solent: 1° aperi-
tur in volytate simplex amor, seu complacentia in bonitate finis ab intellectu proposita: 2° intentio,
seu tendentia in sequendi finem, quod si ad electionem et executionem mediorum determinetur dicit
efficax, sin autem ineffax: 3° sequitur deliberatio et multitudo varia media opportuna: 4°
medioru electio: 5° eorundem executio: 6° realis pontio, et si executio finis per media; et 7° ean-
dem de fine obtentio: hoc actuum seriem clari dy gerotius 00. salutem operi, procuret, et obtinet,
facile indagari poterit.//

Inquirel quinq agentia operentur propter finem? de omnibus quidem quinq possemus alia ratione dubitare, quin propter finem operentur, nec dubitaremus quod Deus operetur omnia propter seipsum ut finem, cum ut ipse sit principium efficiens, ut ipsum sit ultimus finis, juxta illud proverbium 16.° universa propter semetipsum operatus est Dominus; dummodo tamen Theologi Dei operationes ad intra, et ad extra, deque primis omnem auferunt propriam propter finem non esse, cum ipse sit Deus, cujus nulla est causa; de secundis, et dubitamus inter illos; qui enim docent actiones liberas Dei esse voluntarias, et a Deo dumtaxat recedere, eas fieri propter finem, nempe propter ipsum Deum affirmant; qui vero tenent esse voluntarias omnimodas tales, per quem convenit in voluntate propter finem non esse; quia cum hoc ipso inesse dicant a Deo indifferentes, nullum habent suum causam, neque ipse Deus; juxta hunc modum dicendi illud proverbium intelligendum est indeoperationibus quibus ad extra, id de rebus ad extra per ipsas potentias; quas Deus ita dicatur, ita dicat inter ipsum ord.nes, ydeo ejus D.° Thomas munitus dicitur Deum non velle hoc propter illud, sed velle hoc sine propter illud.

De avenab.s omnibus quib.s nulla vide vetita est dicendi ha vde in finem propt.e dalem tendere quibus vocary operacy causa dict.s finalis sit vetitus quis non ab agenti bus cognita cadat, at tamen finis latius per ipse sumitur pro scopo, determinatoy.e termino, in quem ascens tendit propt.e nata ductu, et actio palam, et vere dicatur etiq interni bilis propter finem moveri; quarum ob id intelligendum non est, quod ipsa ubi finem prefigat, et in ipsum removeat, id quod subra directionem sit sapientissimi viri conclusionis, et ab eo deriveatur, et movendo in finem ipsum per ipsum existimary, ty utamy, quia non Deus ipse ty in propriam actiones. Quod attinet ad animalia bruta major est difficultas; id omnino venit tenet operari dum ex propter finem materialem, in aliquo nempe tendere, quod finis revera est vocans potentes, idcirco propter finem ut finem est, vel in finem cognitum sub ratione finis, quod nulla cognoscendi vi ipsa capax sit dijudicare inter apprehensa bona propter se, a propter aliud, nec proportionem, et ordinem medioq percipere quo tales; enim ad hoc requirit operationes, ordinationesq medioq bona in finem referendi, quod quis cadit in bruta, bonis videlicet, occupato opere possit ratio reddere ex hac, vel illo appetat quis sane nulli bonum bruto, quidquid sit de ratiocinatione quis effici ex ea videri suadet in eas Illust.s D. Feijoo tom.° 3.° tractat. octavi discursu nono. Decebat quod observare quis plures aliquas media relapsae ad finis necessarium unica; hoc enim unice fugit ut cujusdq malis intrinseci, nec peculiaris sensibilis ipsum medii ab anchora nasci.

APPENDIX DE
causa exemplari.

Causa exemplaris seu exemplar quod idem redditur ac idea rei faciendae forma dicitur quis mutatus effectus ex mente vel operis sive finem determinat, imago videlicet. id cujus intuitu fit aliquod opus in casu, id ex mente operis sibi proponentis ut finem proximy ejus operis sui imitari; vel exemplar est imago quis Tito Pictor sibi ob oculos ponit ut ad ejus similitudinem effingat alia, et hoc nyquam exceny, nunc mireny sceptico ille, vel mentis idea quis Veterianus pictor in se pro formar. hoc est quod proprie dicitur exemplar, seu causa exemplaris; ita illud fieri per se requiriy non potest, cum potest quis ante omnia penia artifices ideas sibi antefactoy effingat et ony admittat antefacta effingere vero supernum Artifex in suis operib.s nullo unitur exemplari; requirit autem mentem; quippe sine illo quomodo procederet artifex, et postea manum exemplari est operem dirigere ad opus, illyq.s illustrare?

ne cæce apercea, et sola ꝓnia sug exemplar meum y operes, ut pote mentis lucernaq; ꝓpe. iguem illuminat. ꝛ o)

Ep. Iustinian. paig colliqia quod agentia rationalia dicuat et intellectiua nempe Deus, Ang⁹ et Hom⁹ ꝓp⁹ agunt exemplaria; ea siquidem sola ponit ꝓp⁹ finem intendere simulatudinem ut facienda, dumnte ꝓpere et opus suu ex exemplari effici. improp⁹ tamen, et saltem in aliq ꝓp⁹ Simile ut exemplaria videmus dy actores imitant⁹ humanas. Hinc exp. mumtur decem exemplar loqy soly habere manufactis nouendis, ut pote qz sola quoad tot suy steps perdent adductiue notionis, et volyntas operantis, et ex eaum ac a Deo et magis vendegr qz artefacty ab humano artefice, ideirco dicitur ex ay Supremus Artifex, et ay eternas ideas ꝓhabens. Exemplar est vera et ꝓp⁹ causa, q⁹ opexy ex arte vere ad causandu operatione, et quidem n̄ ut pure adiuncta, id ꝓp⁹ ex pere causando formas exy artes autem ut rusi per exemplar operatr. Tum q⁹ quemadmody agentia naalia, ex ignis est forma ꝓpria ei, ut effectus similitudinem placq ideus ordinis totius, quam efficit, ita intellectualia agentia ut artis et ꝓpria mentis quem equidem propriy in hoc ꝓp habere idealem similitudinem operis quod struit: totu autem in agente naali forma illa imp⁹ ia residens inquo stat similitudo ejus ay effectu, hujus est ꝓp⁹ causa, pariter in agente intellectuo forma, scepsis et idea, qua similitudo idealis operis est secundi, manus vero causa⁹ partis par, ꝓsertim q⁹ opus artificiale quatenus ex intentione ejus formatu facty ꝓp⁹ pendet ab ejus idea ꝓhabita, et adeo ut ejus nay ꝛepsus ex imitatus: equidem experimur quoties ex inadi, maleq⁹ disposita idea operis n nisi opus rude effectus, seu mentem, quæ in ꝓpria adiunctione? Et ioiny in vera et ꝓp⁹ causa reperiuntur.//

Et ratio ꝓpria suadet quod exemplum ad omnis causq efficientis reduci debet; enim artifex ratione idee ꝓpriæ similitudinem effectus mentis in se, sicut agens naale ratione ꝓpriæ formæ ꝓpriq effectus similitudinem ꝓximeq⁹ secundum forma ꝓpria naali agenti ad effectu ducitur ut efficiens causa, ita idea, intentionaliq⁹ forma; maxime q⁹ quicquid necesty est ut agens sit simp⁹ potens per se causare in esse abiudu⁹ pertinet ad omnia causa efficientis, et idea necess⁹ est ut artifex sit simp⁹ potens per se causare; animadvers sine idea artefact⁹ ut nully opus sicut, et ens artificiale, formæ tota, et pure per accidens; quapropter, jam si eius author ejus per se non operq ex intentione qua lucis operari debet agens exemplaris intens: totus causa exemplaris ad omnia efficientis reducetur, et ex eatenus splendy artificis, quem proxime potentem sintur ad artificium et modo ratione operandy: hinc habet aut ꝓp⁹ finali ad causq efficientem pertinear; quod nempe finalis intentio agens ducendi ad operandy, id hoc ꝓsupposito movet illud ut agat: nec refert quod exemplar, ducens forma rei faciendæ, ade plexy⁹ dicta causa sortis; ny formagenerantem dicta similitudo, norma regula, et modelus: ꝓsertim cum formadicta ay in ret operis maxima id operari solymodo dici potest soly causa finalis extrinseca, quæ quidem ut plurimy ad causq efficientem reducitur: ñ q⁹ una duby exemplar pene impossy ni influxu magis copulay per actuem egredientem ab ipso seu efficiens causa influit, id pure dicendo dicendo, et soluti rilqda in mody causa efficientis moralis, ad genus hujus reduci debemus.//

CAPUT VII.

De causa efficienti.

Nar causa dei efficiens, qua Deum esse tenet, cuncty ex nicem recolimus ex ꝓximis meditatis cap⁹ 3ᵒ nr. 2ᵒ. 5ᵒ. Et dicta Sy. recolenda est quidem in primo creandi causq⁹ Seu incepta ad creaturæ esse Deus sua, causa cuncta creata ꝓxi generatis, et omnes creaturæ dicimus mox creatrices, et ducticem ydæ mundi ordinis dicimus, cum

supra dedimus. 2º dividit in causam physicam et moralem: causa physica dicit se solo corpore a causa; 3º quia quæ proprium virtutis realis et independentem ab ipsa dat primo ipsi exequi effectui proprium ut Sol lucem, ignis calorem &c. moralis quidem, sumit pro causa libera, quæ bonos vel malos mores habere potest; nyc autem pro causa quæ propria virtute effectum in exequitur, sed amicus, aut alia operantem potentia quidem operandi supposit aliquomodo inducit ut illa efficiat, quæ sit ut moralibus idest in ultimate prudentia, nisi omnino more loquendi ei attribuatur effectus, per quos agit propria virtute illa efficeret sic imperium, alijs preces nyc causa moralis efficiendi ad actum attendendum inducit. 3º dividit in univoca, et equivoca: univocam dicit ea quæ producit effectum quidem sequ speciei infimæ, ut ignis ignem Leo Leonem, et hæc causa dicit omnem formam effectus. Æquivoca est quæ producit effectus speciei inferioris et ab ipsa diversæ: causa vero omnem eminentiam effectus, quando illi perfectione superat, ut Deus creaturas dico omnipotentes, quando est diversi perfectionis, id equalis effectui.

Hinc nota quod nulla efficiens causa primum effectum formam omnem causæ in se habeat eo ipso quod primum creatum effectum, et illa potest quidem, aut potest nec tamen dicitur hanc effectum esse ut illi subsistat ipsius existentiam aut partem ejus. 2º nulla efficiens causa effectum nisi virtualiter omnem, hoc est quatenus virtutem habet effectum ad minus qui non sit ejusdem speciei cum effectu quem producit, et nec propriam effectum impetrare nisi per actionem essentialiter dependentem ab illa ei communicatam esse; ita ergo Deus alia causa formam, eminentiorem alia effectum omnem, bonum et quodlibet quoad sui entitatem est quidem omnino speciei cum effectu quem causat, et alia diversi eminentioris. Insuper observa quod causa efficiens ut sit adequata ingenere causæ efficientis ex parte operis habet quod sit vel æqua perfecta vel effectu perfectior. Licet eo ad efficientem ergo creatæ illud agnati velit, nemo dat quod non habet quod quidem intelligendum ut de causa adequata ita ut ingens nisi sua nequeat perfectionem tribuere illius inferioris ejus quod in se habet. Nota demum quod ut una res efficiens alterius causa dicatur requiritur quidem, ut non sufficiat quod ea æquet vel superet in perfectione, nisi aliunde probetur, reperiatur unius in ordine ad alterum sic nec Equus Murem, nec Sol Solem producit.

Quarto dividit causa in particularem, et universalem; alia per antonomasiam est causa prima. Deus enim ad ejus omnino omnium effectus, respectu inferiorum elementarium corpora cælestia dicuntur causæ universales, quæ influxu suo veniunt cooperari ad ejus effectus sublunares corporeos. Particularis est quæ aliquos et aliquam, non quemvis effectum producit. Dividit 5º in causam liberam et necessariam: libera est quæ possit ad plures requisitos operandi ponit operari vel non operari. Necessaria quæ ponit ad unum requisitum ad operandi necessario indeterminata actionem exigit. Septo dividit in operantem immanentem et exigentem, operata immanentem quæ aliquid intra se producit ita ut per se agens immediate pariens, vel subjectum actionis quæ quæ intra agens manet, ut operatio immanens; operatio exigentem quæ aliquid operatum extra se, vel in subjecto operando, seu extra se ponit. Dividit 7º in causam principalem et instrumentalem: principalis dicitur quæ ex virtute propria producit effectum, et instrumentalis quæ non nisi ex virtute causæ principalis agit. Tandem alia est causa totalis et partialis alia per se sola adequate ratione quidem totalis ad producendum effectum, partialis vero ad hoc alia quidem ad minus ejus est. Hi ponitur.

§

V. CAP. VIII. DE CAUSA. I.ª

Vere dignum et justum est æquum et salutare nos tibi semper et ubique gratias agere Domine sancte Pater omnipotens æterne Deus per Christum Dominum nostrum per quem creaturas omnes in hoc aspectabili mundi aspectu exprimis, quas verisimili specula pulchris sapientiæ tuæ coloribus nobilem[us] fecisti

Actus? hoés. Deu sine Deo, qui secuu ng manifeste possidy pecuo obmuemet, dr eyten
ons nuo ē et Deus, ue omeg alios qui ñ cede egig, id eng one ee Filio lus pt. Genaz Deo-
ug Dei existentig infetum sic ora ipi et otbu idem unig, sra quod ipa non supeet, ue-
menta docent, indueg celestia Cedi, terra loquitur, et mouigtes mouigt pices manu ei-
bus ubiq; testgab? authorem sug, adeo ut nemo se excusare possit quos hic dia manus Dñi
fecit, ut ajebat Iob ad amicos suos cap? duodecimo sentu Ps. hoy se janig et impietatem
plurib? demonstratorib? Theologi sonetg; robis autem videt sit pronge hic quig principatus est;
quidquid producitg, et factg est ab alio factg est; repugnat enim quod ens ulla semotig
quoad primg esse sui producat, et ab alio fluens ab esse causo: vel non ens ab alio quod sit ab
aliquo alio producig, seu causatg, vl incausatg pt, erens ase-

Si hoc negandg eligat; non jam
ens purum ens a nullo dependens in sui esse, ens igme necessarig nempe; ens enim incausatg re-
quirit esse ptingens, quod potest esse, et ñ esse, aliam causg habens cur possit esse, quam ens
ens nonig in se tale; ens siquidem essentialiter necessarig ens esset essentialiter esse, et sequeret
essentialiter soppositare; ng ens est exercita singularig esse uno verbo, ens igme perfectg; nequ-
pe incausatg est hoc ipso ñ est ydo la minetur perfectionat pu; ñ ex parte dati aut causgei, g
a nullo quod est acceptat; n ex parte sui enim nullig fydamentg, nulla ratio supponit, cur ens
a nullo dependens, a nullo accipiens, nulli debens, et aliqug perfectionem habens ñ haberet em, si-
quidem ñ est major ratio ad ung, quig ad alig; et hoc ipsg ens dicio unig Deg. Superuig dilemma
sit opus, interrogo aqua alio est factg? an ab ente causato, an ab incausato? et ne deuceps
donec ad causg a nullo causatg uenig. Nec effugere liceat ad infinitg causarg seriem
in qua nyquig perueniri possit ad primg; ng illa multitudo infinita sit semet aliquig causg
incausatg, et sic habeo intentg, vl nullig quig ñ sit ab alio, et sic deberet unum aliquis produci se,
vl producat alig, ex qua reuproce fluat, vl ens sit emproductus, quod utrigq repugnat, ydo
aliquenda extra collectionem causarg dig est aliqua causa, ex qua tota series trahat originem
et hic esse causa causarg, causa pma vl Deus. Sic apte omnipotentg Dei exista demonstrata.

QUÆ UNIQUA

LITER AD EFFECTUS CAUSARUM CON

currat causa Ia S. I.

sunt sexy duo inere a Deo dependere, sonet illud Iaun-
ni pa omnia per ipsg facta sut, et sine ipso factum est nihil
patres ab eodem studiosi suadet illud sapientis undecim.
quomodo posset aliquid permanere unum tu voluisses?
unde serius questionis est ng Creata causa dependeat
a Deo in operando, necoy quatenus ea virtute instruxit
effectrice quoo quod pro nyc supponimus, durabactum *influerue
eatg effectu simile ex ipsis effectiue immediate fluente,
in quo simultaneus et diurnus? negativa sepe docent
remote soly, et mediate Deg ad operandu, et effectus creatu-
ratg nyc fluere, quatenus precise fuit ipsi agenti
virtutem elargiri, qua ipse ita immediate agat, sicut

plurq. Antiquorq. quos curar, et refert Magr. Aug. lib. 5. de genesi capite
vltimo, cap. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

operē. Ide Deus abiolute potuit aliquid n̄ q̄rere causa p.ª hac linie recyda nihil po-
rer facere. Replicabit: ergo nihil ēy subordinatōe ad Deū; q̄ q̄ creatura cōcurrat
mēm effectus p̄ualter ab illamq̄ qualibet semper immediate prodijt: hoc ramen
est a Deo. Nego seq; si enim repugnat subordinata causa effectū aliquem totaliter
producere, quem simul Deus totaliter facit: utq; Deus et Creatura simul in ali-
quem effectū requirentur negarur ut totales causę unaquęq; in prop.ª ordine, nempe
quidquid est in effectu ab utraq; proxime dub.ª fit, a Deo sine illa dependentia ab
alio a Creatura cy essentiali subordinatōe ad Deū; ab hoc sub immediatema xatōe
entis, ab illa sub specifica xatōe talis entis.

Hoc n̄ sta intelligendy est, ut entia pri-
cipia xatōe producta a Deo, qui sine dubio meliꝰ cuncta efficit quidquid cuiuscunq; rei
ut xatōe entis identificata cy cibus quibuscunq; alijs in producendis a recyda causa; id dēi forti-
tan effectus a causa recyda fluxit, et sēs profecta etiq a causa p.ª ideo omnes esse ra-
tōem qua terminat unusquisq; intuery; in veritatē esse eandem formam terminandi, in
veritatem rei qua unaquęq; imbuit; hęc respectu Dei ut xatōe existimatorū, respec-
tu creaturę xatōe talis entis aiē hominis ab equi, plantarū ligna nomē cy diāpha-
dum a Deo, a xatōe entis formalis, xatōe talis entis dupue materialem, et proprietatē
unusq; identitatem; et sta xatōe hominis formalis ab homine, et xatōe entis materialem eq-
cy profluit. Nihilom.ᵒ Deus cy creaturis operans causa partiali diei potest in ac-
tu recyda tempe particulare accomodationi et dignationi, in endowerig, et sufficientig
earum: liquidem divina virtus sufficientissima profecto est ut producat seorsa quoi-
cunq; effectū; ita vero cooperationē in actu 2.ª huy scilicet ut loco actionis re-
ti relinquat creaturam, et eam quasi impellat ad agendy, perquod maxime imenda-
tur divina bonitas.

Arguit 2.ª Deus nec eadem actōe cy propria recyde causę
nec diversa alia ineisdem effectum totalem cy creaturis operatur recyda quia
nulla immediate influit. Antᵒ quoad primū partem patet, negatum totalem
inde colligi quia ut respondeat unicuiq; propriū. Quoad
secundū dig sitat q.ª in uno termino superflue duplicatio, et q.ª cy actio Dei prior omni
creata debeat esse, ig ante utq; totum effectum producat potest et nihil eius superfluere pri
producendy. Omnia aiēmo respondeo: et eodem actione Dei et creaturę eundem effec-
tū cy creaty operari, quod hoc repugnet agentib.ª eiusdem ordinis, quorumq; neutry
subordinata alteri, quę soluta est a D. Thomᵃ p.ª q.ª cent.ª 5.ª art.ᵒ 5.ᵒ ad 2 incyen-
tis; dicendy quod una actio n̄ procedit a duobus agentib.ª unius ordinis, id nihil
prohibet quin una et eadem actio procedat ab eis agentib.ª Nihilom.ᵒ altius perpro-
babilius fatig dicimus, n actionē una dy simul aliquem effectū a Deo et creatu-
ra ig ut exercere, id utrumq; (nexum Dei, creaturę) exigit actio et subordinata Deo

causalegat proprie creaturary, nec fat ee ut effectus fat prius, natus ad inquo produc
ui allegati. Arguit 3°. plura ee adeq Deu immediate ꝑ seipm, p° causalitatem ma-
teriq, et formq, liquidem Deu nec ingenere causq materialis, et forlis aliquid opera
ri potest, 2° vitalem actum essentialiter exponentem eluis a principio intrinseco per illorre
mouenti: qualiter respectu eorq ñ se habet Deu ut remo ambiguc. 3° peccaminosq actio
nes, nq alias author peccati esset, quod est nefas dicru: ꝛdo. Neop ant. 3 adeuq prima
probationem duo causalitatem dicrem ñ esse immediate a Deo, ut munus expedena for-
mq aut subi, quod imperfectionem redolet; ex ipso ut efficienti causa profluere, quod
maxime immediate ipsmq perfectionem ejus, et dicere ñ materiq equq aeq. formq, id
earq causalitatem aeq immediate effia; ñ vero per vitalem ingenere causq materialis,
aut formalis se Deq exercere.// Ad 1ccydq est dicendu vitalem actu soly proxtales
ipsi, exponere sui orq a principio intrinseco, talisq soly esse respectu creaturarq, quib.
primoe equq inuenit denominationem principij, secus respectu Dei, cuiq propn haud
ab eo fluere ut a principio intrinseco, d extrinseco diuinat ut immediate actiuo.
Tertia probatio difficultatem tangit nimis ardua, inoenaq Theologoru numi ex
cedentem; hic tamen vero 3° iuxta principia Thomistarq, nequaquq diuinae Dei author-
rem actu prauu ex a° in ipsq immediate inferat; quq uis enim tendat ad entitatem
ejus, quq simul est ens, sta bona est, nequaquq ad malitiq, quq debitq rectitudinis
carentia est, vt ut loquar cq Patr. Anselmo, obliquitas iustitiq ubi debebat inesse, et
sequentia nihil, quod sane nullq causq efficientem vere quatenꝰ talem potest ter-
minare.//

Est equidem malitia potius defectus, quq effectus, et ideirco potius causq
defectionem, quq efficientem exigeni, cuiq sola creatura ex qualitate, hic sola tribu-
enda est, ñ deo ꝰ eo in nullo defectibili, nec adhuc ut quasi resultet experientiae pecca-
minosi actus: secydq quod ab eo profluit, resultat ut ex entitate ipsa, ut proveniens
a voluntate creata dese in defectu prona, et defectibili, quatenꝰ in discretia illius
averti se a lege soli ipsi imposita, vde proueniq, quod creaturq soli peccati malitiam
merito imputetur. Deo autem soli actiua entitas, quq peccati materiale dicit, ma-
luq fugam, et subtractu, ñ aliter ac dy. Claudicat claudus solum motu nasc, et
claudicatio, quia defectiu est soli tibiq cuius; voluit ut Parens. S. Anselmi lib. de
concordia gratiq cy liberio arbitrio, ubi sic alloquit: dic qualitas, et omnis actio, etqu-
idquid habet essentiq aliquq de Deo est, sicut ipsa dicit Deus, quq iusta sunt, voluntas
ta voluntate, id est bona, et mala opera, in bonis quidem facit, quod iusta, et bona sunt, in
malis autem facit, quod iusta, idñ quod mala sunt. Hic exarari solet disputatio de
ejusdu prxvio Dei, quxri nempe, ny Deus ñ ingy immediate in omne entitatis ea-
ry effectu agat, per quod dominatus scientiq simultaneus, erideirq causas recydq
applicet, moueat ad agendu, atq prædeterminet, quod omnes Dei scientiq previq, ali-
di phios prædeterminationem, expremitque, veru ab ea penitus et multo redeo, maxime q mys-
terium tanti viq nyc a nullo Theologoru retentu, et ab hi ingy vetuydy.//

CAP. IX. De Virtute causarum secundarum.

Fo[illegible]

QUÆST. I^a

NUM CAUSÆ II^æ VRÆ [28] causæ sint sive activa virtute gaudeant. §. I.

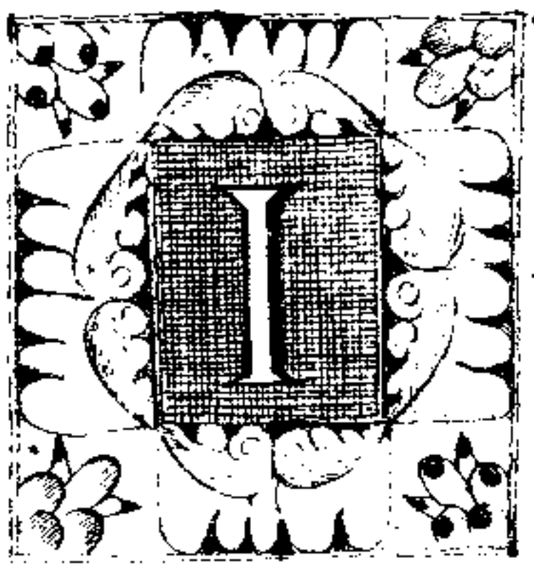

d ut istry p̄dicęs causę vere grādiqua actione moveat virtute propē ab authore suę de hoc ipis impressa. an vero aptaxena tqey quidquid ab ipis videri oxey operetur, et effectū ē istry gnis vo. si vera actiora ēcale-factiva gaudeat, eaq̄ calefaciat vere: an hoc sit revera ipey, id solus Deus ē cpus presentia coat. hoc ultimum aue-riuere quidq veteres, et in nrq̄ntij retinendicere mo-derni Corpusculares: hīci nullā entitatem ēentus nij per productivem ducere ēgnascentes, et actionem causay reagēntij ad novas modificatōes limitantes. Salvem Ca-tellanus hāc sentā displicere nequit, apud quē omnis actio in motu locali sinetur, quem volut ēsola p^a causa, spirituālig motore impressy pigeo athomosy exigen-tig; a pene autem p^r Malebranquius creaturis ēm ēhaneq, et unitatem adagen-di ē habitu, eas docens in opere, cujus ritulus est inquisitio ēexitatis lib^o. sept^o. de me-thodo p^a sec. cap 3°. esse causas occasionales tqey, nempe quatenus eas occasione ei⁹ operatus Deus pprio ordinem ac pertinpey.

ASSERTIO NRA. §. II.

Quę recyde vere syt causa, vere dqo, et vera virtute gaudere plurey effectuy effectrici. Allegabem utq̄ biblia ipsadem testimonia S. pāt. cujusmodi syt illud Geneseos p^o bēxtrinet texq herbq virentem:: et lignu pomiferu faciens fructū juxta genā suu: illud Luce vio^o p^o. Nōne ficulneq, et ōēs arbores cū producut ḡpse, fructu: et alia plu-ra talia obia, quib^o apertē tribuit creatri reb^o ois activa; accedu-ntq̄ Tridentini sessione 6ª canone 2°. anathemate dqngi eu, qui dixerit libertu hominis arbitriu a Deo motu nihil omnino aoere, se mere pāssive se habere; ubi iam ēprehendit Verey operis nec causas libertā excipiens, quidquid sit unus P^r. Malem-brug^s ei paxcat, quod ego tales ñ sumpsi, quoniā verba indicent. Ratione brevi ē efficaci amendari: cū agendi recydi causi ñ repugnat; ñ enim opposita infinitā perfectionem; ergo ipsi tribuenda est. Probo ant^a illud rebus naturalib^o repugnat, quod universi perfectio exigit. imo quod hoc defficiat ipsi creaturis impotentiq arguat; sed universi perfectio stare nequit si actiua recydi causis defficienti, nqq̄ illa in-mu-ta rerū actione stetur: ergo. Patet ex D. Thomę impossibilem judicqui rationem. Rationu p^a p^te q^e centū 5^a ax^o 5° q^a verba syt ego subtraherem eidē causę, et causas a rebus creatis, quod pertinet ad impotentiq exequi, ex tritate enim accenseri, quod tuo effectui virtutem adesse pręsenti: 2^a rationis p^o createm ipsam esse ex nihilo ex qua rerū naturam producere, ut varie essent inequalem bonitatem ei dicere ipsi tribuit, quod ejus immensitq quoq̄ partici pantes suo modo, magis minusve divina bonitas repleren-tur, quę ergo plus ex imensibilis, ut creaturis aliquq unitatem sensu quoq̄ eas interius, et ōi prorsus virtute distantias relinquat: ergo. Neq̄ immobilis est ipsemet, q^a

nulla repugnantia deprehendo. 2°. Si solus Deus ad presentiam ignis, non fit calefactus, neutrum reliquorum tormentorum calebit, quia aqua, nec ex calefactione id assequi poterit: nyl. erit ad presentiam ignis, ni Deus ad presentiam aquæ possit calefactus: nec similiter ex creaturarum operibus ea ratio colligi, cuncta, et nata investigari poterit, id sola voluntas Dei, nyl. cooperans nyc aliqua proxima causis occasionis aut citra tyrannum inordinata, quo pacto omnino Philosophia naturalis nulla tyrannum, ut pote cujus est per effectus ipsa nata detegere. Denique generaliter in rebus operatio intrinseca principia, si Deus cuncta efficit, nihilque creaturis relinquit producendi, haud secus ac si lapidi virtute polleret ad sanandum et remedia, nullique omnino documenta ex intra naturam, et inventa, quod erga adversatis remedia.

Argumenta solvuntur. §. III.

Objicit 1°. creaturæ dependentia essentialis a solo Deo; quo non nisi ex prioloquio deque. Si enim ens ab alio fierent ab eo dubio, sicut dependerent, ac proinde essentialiter a solo Deo. Resp. dupl. do ant. Creaturæ dependentia essentialiter a solo Deo, si essentialiter innuens creaturæ non exposcit essentialem dependentiam a Deo, secundo ant. si essentialiter ignoscens creaturæ essentialiter exposcit a solo Dei dependere, nego ant. et neg. Creaturæ omnis essentialiter a solo Deo, et ut causa pro omni eventu necessaria extra dubium pendet; hoc autem nihil prohibet, quominus alia ab aliis saepe nata simul pendeant, ita ut earum influxu ratio indigeat. Non enim de ratione veræ causæ est eventui effectus ab ea dependentia, id quod essentialiter, ultra essentialiter dependeat. Objicit 2°. Deus immediate concurrit ad effectus dei: ergo et producere solus. Probatur nega. ut Deus concurrit per virtutem sufficientem, et per virtutem insufficientem; si primum superfluit creata virtus, et ready duci nequit extra injuria omnipotentis ejus. rep. 1°.

Resp. 1°. Deum immediate concurrere ad effectus omnes, et per virtutem quidem plenique sufficientem in actu 1°. non autem semper ita in actu 2°. ut explicatum, ut varios rectos influxus secundæ causæ; sic enim suis causis temperat, ut creaturis relinquat locum influendi in effectus proportionatos, qui eo fere modo, quo Magister manu tenens puerum, atque ad scribendum dirigens, ne motus propter manus temperat, ut simul unus puerum moveat, suaque, erumpat secus scribere; ng ut Magnus Aug. in lib. 7°. de Civit. Dei cap. 30. 2°. ne omnia quæ creatura dominatur, ut ens ipsa propriis exercere, et vere motus unus. Nec virtus creata dicitur superflua potest, cum deficiat ut ut effectus sibi modo naturali fiat, et ut creaturæ honoratam, et potentiæ omnis conditoris quodammodo participet, et testemur. Objicit 3°. Decretum supremæ agendi potentiæ decretum supremum dominari est: ergo decretum actus potentiæ in eumdem decretum est dominari cujusdam inferioris quidem, at vere tamen juxta sententiam Pascasii: qui ergo vera agendi potentia creaturæ tribuit tamen subordinatæ supremæ potestati incaute Pascasium videntur imitari, qui sibi quædam inferiora Numina fingebat supremo subordinata Jovi. //

Hos et alios quæ facilitate ipsa, quæ dicuntur a P. Malenbrachio, negare debemus, unde ipse potuit non recte quia dicere: Intra axiomata: decretum supremi cum decretum supremum dominari est: ergo decretum inferioris cum decreto alicujus dominantis interioris, et vere erit: ergo qui rebus creatis vera entitatem tribuit incaute incidit in errorem Pascasium. Inde non sequitur nexo implicationem sequentis; siquidem hic ipso quod potestas activa sit vere entitas inferior, finita, participata, simul et ab alia, repugnat ei dominari vere, ut pote cujus est in omnibus supremum omnia esse; quod si aliter per impossibile, deceptorem Pascasium cogitasset quid ad nos hoc tam alienum, benignitatem divinam ipsumque liberalem, quæ definitis creaturis effectus quodammodo participes suarum perfectionum, et voluisse ipsum concursu quasi concurrere in exponendo et operando, talem tamen ut a culmine dominandi vergin

n'nuy dicere. Ep hr Dicer ad Mtra Sacr rag, q.q. socio proclivis tu-
thor, quomque alia' sunt justa dicta in. ipezionibus exponenda; alia 21.
alia intelligenda Ep pq creatione mundi, q.q. solius Dei fuisse dicimo nq.

QUÆ IL SIT NE SUBSTAn. TIA CREATA IMMEDIATE PRODUCTVA SEU EFFECTIVA. §. I.

Supponim̃ n tqy accidentaliu, sd subiqui tq; principe
quidem efficiens causę nomen atq; munus convenire: yde
quid mxtqandy sui proprium sit tqy cuiy subiqui imme-
diate actiuy seu effecuy subiqualiy productiuy? vel
an actio similiy effecuy effectiua immediate fluat a subiqua,
vel ab aliqua virtute accidentali, media qua tqy illa pro-
ducat effectu acuat? ny 30. qnio immediate causet genere?
an medio calore tqy principy immediate influentem exiguen-
tu? n est verum de principy quod, dequo nemo dubitare pos-
sit esse ol supoty juxta illud accusat n supotoy: sd unicum
principy quo, effectiue causee yde orin immediate effectus,
immediate inqug, n immediate causalitatis, seu actionis, sd alterius immediationis entita-
tis; et est duplex, aliud immediatuy, sive proximy, aliud mediatuy, s. radicale, vel alijs ter-
minis; illud est principiy quo immediate influens, et aliud tqy radicalius, quatenus
est radix yde promanat illud actus. Unde immediate principy quo sese influere dici-
mus, et quodnq hoc sit respectu effecuy subiqualiy quidam Thomistę dicit, et minime nomi-
nei, ut pro solis accidentib; quib; tqy immediate subiqualiy effecuy
efficientem tribuyt, subsit tqy accidenti munus causę principalis vere, ac propę; imody
principij quod, et quo radicalis, e sua sentiyt Scholastę dei, atq; P. Soncinas, quamvis ho-
ruy aliqui partialem tantum in accidentib; agnoscat.

ASSERTIO NRA. §. II.

Subsit creata immediate suoi operatis effectui tqquq principy immediatiyr
proximy. Ep posse tradere docet asseruy P. Chem. S. sua genesi cap 6. ubi sic
alloquitur: ut agere sequitur adesse in actu invenimus, et quod actus perfec-
tus actione definitur, ita perfectio autem actus est forma subitalis, quę
forma accidentalis ut tota forma accidentalis quę ut in subo corpora tubus ha-
bent aliquas actiones, multo magis forma subitalis habet aliquę actionem proxiq: non est au-
tem ejusmodi actio disponere materiam qua hoc per alterationem; ad quę sufficiyt forma
accidentalis: tota forma generatis est principiy actiuy, ut forma subitalis introducta
in genetatu; nqq; ut forma subitalis proprię actionem habet, non est cur ipsi negetur immo-
diatus influxus in effectus subitales maxime cu n ob aliud accidentalib; formis negatur
praterquia quod Arno. Mag. formis materialib; actionem tribuit adequ n sufficere formas ac-
cidentales, quę eadem ab accidentib; earuy negatur non esse realis distincta ąquęcuq; enim actui pro-
prię est sufficiens ut posse patet: nunc eorum mentem sequaquq D. Thomę pro proprię actionem tri-
mam subitalis dicens quę non influunt accidentalib; ortum ducat, ut Thomas docet,
ad aliq actionem quę immediate ab illis prodeat, et nequiquq ab illis.

Omni, id efficaci esse suadet ratio: virtus adequate immediate, seu proxime influens
neque esse imperfectior effectu per ipsa producto, id accidens est imperfectius, et nra ratio nobi
lium subtilis: nec. Probo may. nequit esse imperfectius effectu, id, vide hic totaq; sui perfectionem
accipit; nemo enim eg accipere potest vide nec, nec nulli ab eo quod eg habet, quod unice ipsum
potest praestare juxta illud: nemo dat quod non habet; id effectus non nisi summe ipsi ipsum im-
mediate influenti perfectionem sua mutuare aliquatenus potest, seu nec esse. 2do. Huic
efficacissime dare respondent Thomistae accidens non esse causa principalem, id instrumentalem
totaq; cujusvis subtilis effectus; ideoq; non capere perfectionis equalitatem cum eo, ratq; per-
fectionis mensuratio qua redenda est, inquiunt, in causa principali solummodo, qua proprium
ce actu, effectui subtili effectui, impar sunt, et ergo, vide 3° actio, et esse promanat illius, qua
q; propriam respectu subtilis semper et alia subtilia sequi, et majori perfecta. //

Minime verum

Instrumentalia virtute cujusmodi est accidens immediate productiva subtilis; haec enim pro-
prie nata sunt, qua non operatur nequod, id agit ut quo tanquam virtus, quia mediante causa prin-
cipali esse tribuit effectui, nec vero accidens nomine proprio et in propria natura operatur, id
in virtute subjecti, cujus vices gerit, cui naturaliter famulatur, et sub cujus auspicijs producit
effectu, qua propria nisi producere nequit, sicut Procurator domini, aut vicarius non
Domini, cujus est vendicta res, tanquam in emendam domini quod ipse non habet et sicut legatus
sive loco-tenens tractat, et perficit negotia publica, qua propria virtute, et authoritate per-
ficere nequit, nec inquiunt, id habet in physica accidens, et quod a hujus virtus lucet identifica-
ta cujus potius subtili qua sui dicit propria; propria est decidentia ut pote ubi agentia, id
proprium apud ipsos est proportionata virtuti, et perfectioni; qua non ipsum est virtuti adope-
randi, qua ipsi est a natura donata, id ab ea propter ipsa durat instituta: hunc solu-
dunt, quod accidens licet operetur per propriam virtutem, id est jam identificatam, non ope-
ratur in virtute propria qua non operata per virtutem ab ipso polenta, ita ut nulli alteri de-
serviat per modum virtutis, vel per virtutem qua tanquam ista utatur, et operetur //

Sed hec volumine sunt dicta, id extra rem valent: quid enim prodest quod accidens
comentur esse causa principalis, si in ipsum non influit nec immediate nec mediate, idem
nec in effectu nec in virtutem immediate effectivam, ut volunt Thomistae, sed tota quod subi-
tata nec influit immediate in alia subtilia, nec in accidens, aqua illa omnia supere
quod a subtilia per vera influxum, id actionem non est, id per mera relationem, et respectum,
ne aliquin subtilia sit immediate activa? Sane si hec ita sint perfectio causa principi-
palis de materiali se habebit ad perfectionem effectus, et eodem modo ac Musica in
edificante ad perfectionem edificij; unde quia perfectio, qua non est esse immediate, nec me-
diate communicat respectu effectus ita se habet ut non est, et causa non alterat perfectio-
nem sua effectui communicat nisi medio sui aliquo influxu; id quo subtilia nullatenus
influit, unde loco venit effectui perfecto subtilis, qui habet a certe subtilia equipol-
lij non refundit, si non influit: cui ego in accidens non inveniatur per tactu subtilis, hujus
hequit omnino immediate activa profectui. 2° impugnatur solutio: cui dicunt accidens
operari in virtute subtilis, non in relatione apte per aliquam virtutem subtilem cui ipsi
a subtilia influxu, id per virtutem identificatam, et eadem, qua agit, cui propria virtute,
operata; id per virtutem eiusmodi nequit immediate subtilia producere: 1° Quia non:
qua predicta virtus arcana propria natura semper est imperfectior subtilia, cui qua
alias modo accidens per modum virtutis instrumentalis, id in virtute propria, ut
causa principalis agere possit in illam //

ptet m.n, q.ª prędicta virtus alterius prop.ª natura semper est imperfectior subtus, ut q.ª alia modo accidens per modu instrumentarij d'ur imprimere prop.ª actionem principalis agentis deposit in illg.ª

Ad 1.m quod accidens operetur in virtute substij, ut hujus nomine quidquid n. referet, ut ponit ad subtialem effectu, si vere ipm producere neque per aliquid virtutem naturali superiorem ipius, et illuminatam equatem ex ulla n. mutuat, quapropter nec aliquid refert quod nomine Agentis operetur aliquis puer ad sui timendi pondus proprias epis superant vires, si exactus aliunde a Gigante n. accipit. Licenter subtia Thomistæ est impotens immediate operari: ergo et accidens ut virtus subtij. Deg.ª probatur: accidens ut virtus subtij est virtualiter ipsa subtia in linea operandi: ergo n. subtians est capax immediate operandi, nec accidens ut ei virtus; unq.ª nq quod est virtualiter aliud in aliqua linea inea virtualiter ponet, quod illud formaliter habet, ut inductione patet in oibus, qua citatur esse virtualiter aliquid. Tandem, et retorquemus eodem pla: nihil potest Legatus Procurator &.ª nomine alterius, qui est immediate impotens idem ipij immediate operandi; sic nequit Hispaniarum Rex potestatem mandq.ª subdelegare ad regendam Constantinopolim: alioquin posset qui gubernator nomine Lectis et Equi virtui: ergo pariter esset impotens accidens immediate subtij operandi, quod ipsa n. posset immediate posse ab extrinseco; sed sic impotens est ad subtiales effectus: ergo et accidens.//

Nec obstat alb.ª unq.ª poterimus aliquid ad presens proderexemplij potestas regq.ª moralis est in quadq.ª experimenta denominatione, qua Princeps valet optime posse cuicunq.ª physica vero et vera intrinseca rei nulli alteri diversi unq.ª naturæ immutabili; falso igitur dicitur accidens esse virtutem subtia in linea operandi et equo nomine posse immediate, vel ut ipsi subordinatu subtiales effectus producere, negata subtiæ virtute alterius immediate effectrici. Illatio suadetur assertio: subtia existens n. repugnat virtutem immediate operandi potentem: ergo ipsi negari nequit influxus immediatus in alig subtiq. Deg.ª Legat.ª est apud ipsos Thomistas, probatur. subtia n. repugnat esse virtutem immediate passiuq, seu receptiuq: ergo nec esse potentiq immediate effectricem ant.ª patet tq in materia prima totius esse immediate suscipiat Thomistis recipienti accidentia; deg.ª similiter patet, tq.ª annihilatio saltem unq.ª potentiq a subtia destruat ut mox videbitur; tq.ª incredibile est, quod in potentiarum distributione subtiæ subtia solummodo potentia passiua et accidenti effectiua, cui illam perfectionem præstet; hæc vero perfectionem redoleat, ut inquit Ang.ª D.r Jo.ª p.te q.ª 90 a.ª 3.ª ad 2.m ubi hæc habet: manifestum est quod unumquodq.ª secundum quod est actu, et perfectum, secundum hoc est principium actionis alterius; patientia autem unumquodq.ª secundum quod est deficiens, et imperfectum.//

Fundamenta thomistarum scinduntur. §. III.

Pro solutione 2.i Thomistarum argumenti expressum, ducas Thomistas, semper p.ª p.te q.ª quinquag.ª 3.ª art.ª 3.º in corpore, ubi ait expressis; nec inconsulto nec in alig.ª creatura virtus ad potentia operandi est demq.ª sua denuda. Lugo tamen sepiss.ª D.s in responsione ad Suarez ajebat: forma subtialis ut primus actionis principium est non ut recipiens. Suppositum contra 5.ª decim.ª art.ª p.ª ad 5 ubi hæc habet: qualitas activa ut calor est principium calendi quia tamen manifestum formæ subtialis sicut equi instrumenti, et ideo potestas non ad eodem subtialem. Et tandem 3.ª p.te q. sepius.ª 7.ª art.ª textu 2.º ubi hæc allegatus:

immediato q̃ us est ad formã substantialem ñ sit effectiua substãtialis immediate, ꝺ mediãtibꝫ qualitatibꝫ actiuis et passiuis, quę agũt in virtute formę substantialis. Hęc et alia, quę omitto videntur Thomistis nulla exposituone caudere ñ violentia; vnde ad primũ et alia similia dicitur ꝺ. Thomã inter virtutem operatiuã, et effectũ creatum esse debitã proportionem tyãs, seu forsitan, quã et nos fatemur; secus phicę, et creaturę dimensiuę: alias ex ibi ergo ad 6, et ꝺ sitat; caloris enim et accidentalis alię qualitates ñ nisi disponendo materiã ogũt ad substantialem formã, quod utiq. introductionem huius antecedit; nec refert, quod ea ꝺ ducãt esse in virtute formę substantialis sicut instrumenta ejus; haud enim hoc inuenit ut una immediate influat, sicut nec quod secundę causę semper agãt in virtute primę, quod plenius in locis docet D. Thom̃ presertim pª pte q. centesimatertia ar. 5. ut hic immediate agant nec ergo officit ratio causę instrumentalis, nghę secunda ꝺ. ipse vers. pte q. vndecimo 2. art. pº ad 2ñ agat per virtutem suę formę substantialis, quo moueat a principali agente: eoque huius inefficacy paria palem immediatam excludit influxum, ut supra hus plenius infra. ℣ ℔

Itaq; dicendũ: substãtia per se pº audens vel exurentia ordinata, ad operationem operatiua virtus, seu potentia vegetatiua quę duntaxat realis intercedit; actus quippe ducens per se pº qualem sit operatio exequenda ducentis exigit potentiam. Et eodem arg. inferri potest exig: nec substãtia immediate operatiua negquaquam esse; quod enim primũq ad operationem ad exurentia ordinatur, ut substãtia, haud immediate operatiue dicendũ, utpote quã quatenꝰ tale est primus ad operationem, quę exurentia habeat ē) tm̃ari pº: potentia specificam ab actu; sꝺ actus actiuę potentię est quoddã accidens: nec ei substãtia specificari ñ possit absolute quę accidens, immediate operatiua negquaquam dica. 2º. potentia, et actus, vel perfectiuũ, et perfectibile debent esse in eadem linea; sꝺ operatio quę potentię actiuę actuat est in linea accidentali, nec et potentia actiua; ꝺ substãtia negquaquam esse in ea linea: nec sꝺ assumpta nec prima ratio, vt probatione implicita; dat enim quod in substãtia, quę est ratio recipiendi, et nata, quemlibet nemo, ut eadem ad operationem, et exurentia ordinem; nec est eius repugnans ipsius Thomistis ad quemodi dubium actiuo ordo in eadem realiter potentia; ꝺ quibus ipsis fateri debent ut in virtute quasi immediate actiua, quę necessario ad exurentia et operationem ordinata sit in substãtia ipsa, quę ut principiũ radicale operandi ad operationem per se pº, et aliunde ut substãtia adesse seu exurentia ordinem præsentet. ℣

Itaq; dicendũ quod substãtia sub recepta essentia, exurentiaq per se pº immediate respicit, et operationem sub recepta nata ad illã subsecuta; operatio enim sequitur esse, quemadmodum ꝺ. dictum est realis ordinis potentiæ; alias ens variaretur intra potentiã passiuã, et materiã,

ng potentia passiua turtalis pere p.o propter passionem, et id subita propria sé,
et sunc patet ad tertiu arg. Prima ergo sic arguas mihi aliquis p.o in potentia passiua mate-
ria, quæ partes specificant à passione. 2.o in potentia radicali subitæ, quæ specificari
debet imme mihi à radicato. 3.o in hoc, quæ juxta Thomistas specificatur à termi-
nomi facto, et 4.o q.a potentia operativa tne sonnit accidens modale, ng supra ipsi
actio specifica et modus, quare negdum est major intle de specificativo intrinseco, qua-
le soly dicm essentialis differentia rei, et in rebus specifica forma physica: secunda autem
si intelligas de specificativo extrinseco, et acquisitivo, quale dici potest operatio re-
spectu potentiæ actiuæ, quatenus ex perfectione et ratione suarum potentiarum
perfectarum, et in potentiarum tqm, id supotiorum erig: ita ex operibus nobilitas seu prz-
stantia tqm a bono, et indice: hoc intentu sane nihil prohibet specificari subi-
tia ab operatione accidentali, quamquam eius in eo proprium et principalius specificum
à termino subitali mediâ illa principaliter intento, et tqm fine ultimo. 4.o,

Sine

obligat subitia varias esse propter accidens operationem videlicet, et adeq ordinari ulterius medium ad effectum subitalem, qui est finis intentus principaliter, finem autem cui sem-
per intenta subitare, siue dq immanentes, siue dq agit trg. dicunt; Dq immanentes respig in-
tendit intrinsece perficere, et sua virtutem explicare, quatenus est quoddq bonum, et ejus ac-
tuositati immediata, dq operatio trgrediuntur, exqua evincia talitet propria operationem esse,
ut semper sit ultimo propter se, et hoc ñ tollere quominus trg modo jg ducto propter ope-
rationem sit, et eo modo quo propter passionem est passiua potentia denominata eq subita
ratio quod quidquid dicat Thomistæ tibi dicunt habe de actiua potentia sparatacy subi-
tia, dicut quod licet mata p.a ut precise potentia passiuae ordinetur perse p.o ad passio-
nem, nequaquam ut subita, enim potentia illa subita primaliter respicit in trgredium, ut
secundariy tqm, et hoc ipsi dicimus, nempe potentiam operativam ut passiuam realiter denu-
ficari ex subita; Dicunt illi ad hujus primarium scepticum ñ ipsecasse, q.a subita ut talis ha-
bitudinem per ipsi definitur, ideoq. sub eo scepticam operationem ñ dominare per se p.o id ut actiua
potentia est. Dicet: operatio potentiam operativam immediate attingit: resp. Nego.a probatur: operatio
est actus ultimus potentiæ illius: resp. Dist.a infertur; enim ideo subitus est immediate
et subita q.a ultimus est actus ejus? Resp.o potentiam operativam in suo esse ad operationem
plenam presupponi; primo siquidem est esse ante agere, et primum ponere, quam actum ponere:
indeq. ñ ponit operationem potentia actiua, nisi forte ut de potentia actu operante, ut
ut de hoc actu accidentali potentia operante, quod ex operatione realiter ex potentia, et
per unaqq. mutuam hæc ut subito, et illam habent tqm forma; nec obest probatio
implicita, ng subsistentia ñ est actus ultimus accidens subitus jam ipsius, id implicat in li-
nea subitus, et ut eq. subsistentia perficiat, unaquod cum illa fiat unum mutuo subsistale:
ipsum ñ omnis actus ultimus debet esse in eadem linea: inquo est primus ille tqm quo
dq eo mutuo fiat unum. Secunda ergo mutua unam in potentia passiua mata p.a ut suum
actum perfectum primo: in eadem mata per animam spiritualem perficibili, quia in linea
spirituali, et mutuo in subita immediate per accidentia perficibili, ut anima vegetativa per
potentias et vires per proprietates. Duo magna ut habituate certa, idem respectu omnis actus,
et potentiæ, id soly de actu et potentia perfectivo, et perficibili mutuo fiat per ordinatum ad
unum fiat, id ñ ponit subitale mutuandi, nempe de mata et forma subitali, quæ quidem debent esse in eodem genere subito; ng ep ñ subintrare ñ fit subita, et ep

Secundo p.o licet

operatio sit nobilior effectu subitali in ipsi tamen vere: ita et quod dq q.a accidens

Ad illy poterit, quoni imperfectus ri. Dicm. actionem n habere adeffecy ully per mody influentiæ id per mody influxus aliquis causę vere agentis, n ut unius vere et propę causę, id ut pury experiy quo esse illa laxatus effectus, ideoq. nihil in eadem probatus arguet quod effecy in perfectione n equet, utpote quę soly exponat æqualitatem ejusmodi motus immediate, et proxime activa, quam actio fyden da n est. Prouyt 3o. si forma substantialis esset principium operandi primopy, ex pondens semper esset in exercitio operandi, sicut animę habent semper vitam, esse, eo precise quod hęc est propinquissimum principium vivendi, et essendi principij; id hoc nefas est dicere: ergo, unitas accidentis quod pupta thomistis est principium operandi primopy, quam semper in actu operandi: deinde dic, quod anima est principium vivendi, et essendi primopy inesse ex causa mali, quę subito communicata nequit n apti habere propriy effecty formalem, formare substantialis principij operandi inesse causę efficienti, quę ut operetur plura addi nes exponitur, adeo ut quidcuq. deficiente requisito nequeat ad actu et sequentes tunc eadem eadem in principio immediate effectivo ad operandy, quę in anima adest ad vivificandy.// Prouyt 4o. ex primis aliquem effecy substantiam produci, quia adhuc substans, cui nihil tribuatur effectum: sed hęc hic a solis accidentibus præstari. Item per eam in ferro eadem quod supra dixit; secundo, in ore, qui ex silici percussione excitatur 3o. in vitriola aqua cy accidentibus euchariticis mixta, et in very ut illoy vocat 4o. dy aqua interiq decidens buforei exuyt; 5o. dy animalia generata ex putri, et eadem dy aut viventia vivere semen prodeuyt; tyc enim n apparet donec substans addi tet producendos effectus: ergo nisi eque dicit in accidenti principali causę rationem n enim ipsum in cęlibus adest substans cuyus nomine accidens, vel incoyus virtute operetur, quę ipsum sforet, et roboret, et ad hoc n est satis substans, unde decima fiet unitas accidentis, ut pote n existens, et sequentem dis perfectionis, et roboris exposcens, quare ad ipsum resp. sempe radicem causę vel unitatis, vel æquivocę producendy efficacy; ng in ferro eadem te plures deliteseyt particulę ignes simpy posse nasci; eadem ratione accidit, si ele mentum fortius ignem in mixto.//

Dicunt aliqui immediate per accidentia eucharistica tributum a D. Thoma 3a p.te q. septuag.ma 7a art.o 5o. ad 2 unum divinę miraculose asserenti accidentibus agere, quod substans, si adesset, efficeret, ergo potius sequitur illa similem esse naturam nequaquę habere. Item senarium an. malig. expurgatorium abeodem p.a p.te q. cent.ma 4 art.o p.o ad prim. Soli et Sallii exponentes tribuunt, quod unitas accidentis sufficere q.a corpora illa sint animata; accurrendy ergo ad causę primy sensitivam potentiam ad effectus ibi creandos, quę quidem recurrit est pius, et philosophicus. Dy eadem ratione dupliciter, et n apparet alia idonea; imo magis philosophicum est ergo recursum ad causę n existentem pro influxu principali, quę debet esse in effecty projiciendo. Recurry ad causę primę approbat ex Subtili 2o. Suarez disput.e decim 8a sect.e 2a ergo in animata generatione animalcy ex semine; pro his autem, et pro illis qui generari vulgo dicuntur ex putri potest aliter dici juxta sententiam probabiliorem de animalibus ovo generatis tantem, nempe animalcy animal prodeat in lucem in ovo ex generationis initio est quidq. licet eadem delineationem organicą, et quoad formam viventis, quę requirebatur in materia semel disponą, quę ex educi ducibus dy ex mixtione seminis ovy in unum in pullo, vel aliud.//

Vide hic opinio Augustini animalia ex ovipara, quæ ova aliquomodo pariunt, ex viviparo quæ modi secum videlicet edunt, ex qua est puncticeni mata in solius calore ovipare nexum credunt ut Muscæ culices pediculi, vermes, et cætera pluriam in cæno reperiuntur ex fracidis cæni arenæ fœcydarum natis; id ineundem integra similitudine seminis reddi ova secunda, et animantium interni, ideo hic generare, sunt asserit generationem illo ny, ut vulgo creditum, esse animalium mera explicationem sensibilem, quatenus dy ella seu discretio animalium partes præexno calore adjunctæ aliquando majores se exhibent, ubi per cum proprio extendyr; vera autem generationem sq est facta antequ ova excludat, ex intrinseco subtilicet fœcydationis cœny, et insequenter, quod dy aqua in terra decidentibus fones erupyr, hi excludyr ejusmodi ex ovo, n generatio; se aliquando explicat, neq propyq forma accipyr, enim in pulvere lauri plura ova fœcunda, ut ibi deponat, ut per aerem ducta, inquib⁹ jam dli includuntur; similiter dicendy monet et alij; quare juxta eq neodq ex axiomate ante⁹; sufficeret enim semper et bonum causa reoffert vera generationi, nempe aqua ova fœcunda in multigena animalium semina; inquo ipsy adesse, et animalculy gignitur, qualiter quod mirabat, proxy n ex eo rem, si quis, ut quo ovy, pullus ova n denominat, idoneq ex hac quod ejus sensibilis forma oculis lupat apparet: pullus n nominatur, donec principia ejus arcana pateat; quibus ex hujusmodi rationib⁹ argumto satisfacit, si forte ex axiomate, ova Animantia sentiendi.

Siquidem, ny accidentia particularia saltem ad effectus substantiales causas? negative resp⁰ loquendo de? causarum per modum unius; tyq⁹ nulla perfectio in effectu substantiali ejusdem quæ substantia n augmentat inde, et causa solummodo empit causy alterius ad producendy effectum in genere medie cydy aliquo sui perfectionem, ex ea q⁹ nullo perfectionem in effectu substantiali reperiq aliquod academ quare potest, quod necessy esset ad particularem causy. Si vero de termo de causa per modum causæ instrumentalis, nihil invenit affirmativa responsio; etenim instrumentum ut tale n agit in principalem effectum per propriam virtutem, id ut motum abscindit per se, ut inquit D. Thom⁵ q. de potentia de veritate art⁰ 5⁰. ejus ipsi verba: instrumentum n operatur ab effectum per formam soly sibi inhærentem, id inquiry est motum aperte agentis; hinc enimvero non instrumenti inquiry est instrumentum, ut movet motu. Nec operatur nisi per virtutem a causa principali participatam, quod idem dominus q. 3⁰. de potent⁰. art⁰ 5⁰. inquiens: quod instrumentum est causa quodammodo principalis effectus n per formam ad virtutem principalem; id inquiry participat aliquid de virtute principalis causæ per motum ejus; ideo inde dictum quod forma, et virtus propria instrumenti nihil agit in substantiali effectu; alias quodammodo operatum ad ipsos per propriam formam, id illorum est ejusdem operativum virtutem, et forma principali agentis sive subjecti, quo posito ponitur, quod instrumentum virtuale causat solummodo actionem subjecti disponendo ipsum ad effectum; sic ejusmodi dicimus accidentia ut causæ instrumentales perficere prædictos effectus.

CAP. X. DE FORTUNA, CASSU, ET FATO.

Primum Generaliy ea fortuna delusij præmittendum ex causis effectus fortuitos dicimus, ex quibus præter intentionem, et provisionem effectus provenit: ubi invenit dissentit, etsi in aliquo, in eo tamen, quod fortuna n minus creaturis rationalibus adscribitur, ille vero quibuslibet; attamen fortuitus effectus et casualis, qualis est inventa Thesauri præter intentionem inventionis, proquo ejus accipuntur casus, et fortuna n ita intelligendus est ut nulli providentiæ subsit, ex divina nihil lateat, id tamen quod in sit a creatione,

Ꝯ. opexqb⁹ prȝmuru; totau nyqua Deu dui poten fortunatu, ꝺ creatuꝛ rationales
ngty. Paty aliqui in quadȝ inebitabili recepturate ep Arroy in fuou actionib⁹ humanu dependenti pruenerȝ, alij in xaternade quadȝ ol dexte causaty recep⁹ aveniy, ve-
ȝy hi et alij similia sommuges ut futuꝝ despiciendi ngt: paty inquit D. Thom p⁹ p⁹te q⁹
cent⁹ decim, 6⁹ art⁹ 4. est ordinatio causaty secȝdaty adeffectu duumtu prouid⁹
ordinat hȝ actio: ngpta, ut ol habet ep⁹te Dei providentia dicit; paty autem
ngty ut ep⁹p⁹te xcatuꝛaty est. ||

LIBER III.us PHISICORUM.

Primu necio et exuinneau, Enti naȝli principij ep⁹ plicatꝰ, immediate de motu, qui est affectio illius, deq⁹ actione, unial et passione cȳ eo connexis. Philoph⁹ pertractat, arg⁹ erg de infinito, ȝ de metho do illius inuitendo sit. ||

CAP.I.m

De motu actione & passione.

Motu secȝdy Aristotelem, est actus Enti ȝ potentia quatenus potentia, id est actus entis quod erat in potentia adipsu⁹ quod adhuc subeo exhibet permanet in potentia ad terȝ-
ty: ut hȝ facilius percipiaris, p⁹ mobile dicitur primum est in potentia ad motu, et huȝu termino ad lucet forȝ: 2⁹ prout est in actuali motu, qui fuit dicit forȝ, et 3⁹ secȝ-
dy quod ȝ pondereq. Primo modo mobile est pura potentia, 2⁹ ȝ est partim in actu
quid parte adhuc erat in potentia ad motu, et 3⁹ idem intellectus in actu perfecto, idem
tem sui potentialitatem habet ad actu reductu: ignis mobilis nō actuat mobili potentia
ad forȝ, id soly potentia ad ipsa, illa relinquit, et eq tandem actuat, ut subay forȝa
potentia retineat ad terȝmu, quod sibi subest prout in potentia. Hinc colligit motu esse
actu imperfectu atq⁹ viale, sive forȝa tendit ad forȝ, qua est actus perfectus, et inde
motus dicitur ab aliquib⁹ formis, ꝺ calore remisso, forȝa embrionis, dispositionibus⁹. hȝ enim sto propter suȝ imperfectionem tales sunt, nō tamen forȝa ipsa
ȝgit via ad forȝ perfectu ut motus, nec huius necessitatem excludit, cȳ subay adhuc
sub illis ngtis, ut in terȝmu prouehatur, explicat. Colligit erg ꝺ ratȝ pronem esse motu
nō esse, nisi adiungu methaphorice, nō enim est actus, ꝺ calentia, nec via ad actu, ȝ
ad nō esse huius. ||

Nec yem, ut prop⁹ motus imperfecta voluit, et alȝ immanentes actiones, ng in hus est tota potentiaty pfectio; eaq⁹ propter semel partita, subay ad ulteriorem
actu in potentia nō remanet. Ergo definit prefata nō motu⁹ successiua avena soly, deinstytanea ve generatioꝝ subitaneꝰ, quȝ unico instanti⁹ impletur; durationem⁹ in mutatione instytanea duplex dicty nata, et hoty in p⁹ diem⁹ quod nondu facta melliuitas forma,
ꝺ sola mutatio seu illus fieri proindeq⁹ subay ines aepi adhuc in potentia metaphora saltem ad forȝ habendi, quod sic est ꝺ motus prop⁹ tales saltem. Siquȝras
an motus a termino a quo ex nō quem distinguat? affirmatiue resp⁹ a termino a quo,
q⁹ pluuia nō est nisi privatio, a termino ad quem, q⁹ in ipsy est via, erg⁹ illa manen-

te motu profecto exysijse: etq a mobili motu distinctum eqquq secus se habeat. 33.
Stis supponi definitionibusq; actionis, atq; passionis vltimo metaphę cap.e dabimus.

QUÆSTIO NUM MOTUS, actio & passio realiter distinguantur.

I.

on loquimur de actione immanenti, que nihil adeptam producit, ut intellectio, volitio &c. id solum de tertio ponitur, quo nullo sine motu, et passione inventus, ut ignis, et calefactio, quemuisq; nullo motu, actu, et passione distinctam realiter entitatem, aut triplex distinctam affirmatus, tenentq; tenent plures ex omni schola; id negatus amplectimur, et suadem sic: In quo multiplex de entitate obiq; necessitate; id nulla necessitas urget realia motus, actionem, et passionem distinguere: ergo. Probatur min: eadem entitas sufficit denominare principium agens, simulq; subiectum patiens, et motum: ergo. Item probatur: percussio eadem agentis est, et patientis juxta S. Anselm. dialogo de veri. sic agente cap. 9. multimodi eadem rei diversis declarationibus diversa sumpsit, quod in actione sepe minus, ut in percussione, percussio nullo et agentis est, et patientis: ydo et actio, et passio dici potest: id percussio ut agentis denominat agens, atq; patientis patiens, et motum: ergo. Sit minor: actio est id quo agens mobile movet; id actio qua movens mobile movet, est id quo mobile movetur: ergo actio est id quo mobile movetur; id id quo mobile movetur est motus: ergo actio est motus; id mobile non movetur amittu in proprium receptio: ergo motus est actus receptus in mobili; id prout sic est passio; nam recepti receptioni est proprius passioni: ergo actio est motus, et passio.

Objicit 1. actio et passio prædicamenta diversa sortiuntur: ergo diversum realiter. Negat; probatur distinctio generica specifica, et numerica; atq; diversa prædicamenta sortiuntur genericè differunt: ergo. Hoc argumentum passim solutum in Metaph.a ex D. Thoma op.o quadrup.to 8.o cap 3 tract.u 5.o exigente solummodo ad prædicamentorum diversitatem intentionem ad res diversas, quas importat actio, et passio; nullam ad ipsas rei p.o ad prædicamentorum discrimen sufficere modo prædicandi respectu diversorum diversitatem, quod in actione evenit atq; passione; aiunt enim et patet de eodem non dicitur nec esse agens, et patiens: solutio est Doct.s quidem undec.mo metaphis cap. 9.o ubi sic air: si actio, et passio ipsi idem secundum subiectum ordinem quod non sint diversa prædicamenta; id secundum quod prædicamenta diversificantur secundum diversos modos prædicandi; ydo idem secundum quod diversimode de diversis prædicatur, ad diversa pertinet prædicamenta. Et pauci intersecti: motum secundum quod prædicatur de subiecto in quo est, attribuit prædicamento passionis; secundum autem quod prædicatur de eo a quo est, attribuit prædicamento actionis: ex quibus ergo ad prædicationem diversorum sat sit distinctio rationis, aliquas prædicamenta necessario non esse colligitur.

Hinc ad probationem dicto.s mayoris: distinctio generica intentionalis et metaphica, negatur mayor; realis entitativa, precedo mayorem, explicata distinctione min, negatur min. Quemadmodum ex distinctione specifica intentionali, qualis est inter animal et rosam, entitativa realis nequit evinci, neq; ex distinctione generica

penes nostros sceptaus, hæc sola inta prędicamta necessº exstari debet, et adegeti satis, quod penes obiecty sceptr, subqua respectiva prędicamta stringt, spleti essentji intex se diversi loge seu metaphica audegt, utpote quod erig est sata, ut nullo requegt univocari: tralone se habent actio, et passio quatenus tales, quo sensu sceptas diversas intentionaliter exprimyt; quare quidquid ad prędicamta diversa stringenda requirit dicyt, idest dumtaxat onem genericq intentionalem, seu metaphicq, quę cohęret cy entitate reali entitativa. Objicigt 2º. distinctę tollatur realis diversa fydamea realiter exigit; sd actio et passio distinctas fydgt tollatur realem, illa paternitatu, hæc filiationi: ergo. Nego maj; ut enim eadem entitas distincta fydetur tollatur realem, satis quod penes diversas forlitates diversa onotata respiciat; sic albedo perordinem ad nigredinem tollatur distinctam fydat, et per ordinem ad alig albedinem similandini: cy ergo actio, et passio per ordinem ad subta diversa diversa dicatur, minig ñ est quod fydent diversas tollatur realem: præterquę quod ñ fydgt tollatur paternitatu, et filiationi tale sui, sd ita onotatę amabilia generatę, et genita. //

QUÆSTIO QUODNAM SIT SUBJECTUM TRANSEUNTIS ACTIONIS. S. I.

Omnig actig in passo ol inadente recipiatu actio prędicta? nemo ambigit actionem immanentem in agenti subjectari, quęquę nec ipsi dubium est, sl ut forlita partig inhęreat: ro p de actione tragentj sermo fit, qª quidem ut forlita reduplicative actus est, subay inhęrendi ñ exigat, utpote tragig exprimens ratio ab, ol existendi a principio, quo sensu Deus, et indenominando potest ut quę ptica accidenti dici potest, illud tamen opportune materia lucis sipra: Scholastę asserut actionem tragentem in agenti subjectari; sd in passo recipi tenent Jesuitę, plures Thomistarum et Nostrarum, licet ex his aliqui immanentem subjectari arbitrentur.

ASSERTIO NRA. S. II.

Passio est motus actionis tragentis: tradit ad mentem D. Thomas 1ª p.ae q.e 18.ª art.º 3.º ad 2. inquiens: duplex est actio una quę tragit in exteriorem materiam, ut calefacere, et secare, alia quę manet in agente, ut intelligere, sentire, velle, quarum hæc est differentia, qª prima actio ñ est perfectio agentis, quę dicitur, sed ipsius motus; secunda autem est perfectio agentis; siquidem actio recipitur in eo, cujus est perfectio. Suadetur ratio: si actio tragentis subjectaretur in agente, hujus intellectus esset immanentem ulla dicumen veritatem, sd hoc ratio nostra ducit: ergo Probo min: si actio tragentis subjectaretur in agente maneret in eo per intra ipsum, inquo actionis immanentis est character: aliqui ñ est aliud, inquo intra se dicitur manens: ergo. Probo min: quod extra agens efficy aliquem producat actio tragentis ea ab immanenti ñ dumtaxat, ng actionis intus, et voluntas Dei fortiter sig immanentes ut, et nihilominus extra Deum agat: si dicas quod actio tragentis ordinata per se primo ad aliquid extra non tenet producendi, aliquid vel extra perficiendi, immanentem vero primario sui magenti perficiendi tendere, et sic efficy aliquem extra agentis producendi ex accidenti, et secundario; nec ipsi ut quod intendimus; enim si actio tragentis per se primo ad perficiendi, patiu ordinata primario perficiat ipsi, et in eo recipiatur per se primo, et formaliter

quear subsy sortius perfuere nisi per receptionem sui in illo; propterea nihil interpz- 54.
ducat actus superet duxeriminii: zoo vl in nullo differgt, vl in eo quod actio tagniens
in passo subjecta. Ofirmatr hoc &pig: subsy actioni rigregai est ejus causa materialis;
sd ejusmodi durat passyest; enim sapere est illius effectiva causa, cy educatio rcab
agenti expassio: zgo.n

ARGUTIS FIT SATIS. s. III.

Argut p.o omni forma accidentalis in eo subjectatur, cui propriy pri-
maxy effecty et sorlem prigeat; id n nis agenti propriy effecty sortem
prigat actio tagieni; siquidem hujus effectui sortii, et pri maxui est
actu agere, quod agenti tgay donett: zoo. Ofirmatr: actio natuit
agenti actualiter conjungi, id intimuy est in intuito: zoo. Ad argum.
dtm.o may: cui propriy effecty sortem et primaxy prigitat tgquq subeo, et subtentative, scedo may; tgquq subto aquo seu egresive neop may, min, et neq.
Sicco tagieni propriy effecty sortem agenti n immittat utsubto inquo sit, vt manear,
ut in albedine respectu parietis steterit; id tgquq subto aquo est, seu fluit, nec nisi prout
sic, idest ut egrediatur ab illo ipsy intrinsecus actu caurgs; quare minj n est quod in ipsm recipiatur; imo melius nequit agens intrare se recipiendo in ipso; prout sic immutans patiens agit, cujus tgay est patiens intrare; ex his patet ad ofirmationem, cujus
min dicto.o intimuy est in intuito ut statim scedo min, aliter negp min, et neq. Replicabis: nequit actio intrare agenti actu caurgs quin uniatur illi; id unio actionis
tay subto est intrinseca utpote unio formq accidentalis: zgo. Dnto.o may: quin uniatur
illi active, et egresive, scedo may; passive, aut receptive, negp may, min, et neq. Unio causalis ty agenti est egresiva in eo ntia quod in egressu pertingat ipsy, n unio inhesiva, ita ut in ipso recipiatur, et maneat.//

Argut 2.o: actio tagieni et actui secundus agenti, id ve quo reducit hujus actuitas d actu p.o ad actu 2m; id actui secundus agentis in ipso recipi debet: zgo. Probat min: actus secundus agenti nequit n ipsy perficere intrinsece, id perficere nequit ejusmodi id inquo n recipi: zgo. May videtur inobq enim actus secundus agenti reducit ad actu ejus potentq intrinsecq, sub qua quidem erat propria ad ipsy, quodq ultimo perfici nequit, seu actuari nisi per actualitatem intrinsecq; min. Prob ex dictis inter assertionem probatdy, et rtq.a tertiam infertur. Ofirmatr: actus tagieni immutat intrinsece agens, siquidem per ipsy tollitur intrinseca illius indifferentia, def. ere intrinsece operari potest, tagit ad actu operatdy: zgo. Ad argumty sctia may, negp min, cujus probatio dtm.o may: nequit n ipsy perficere intrinsece intrigitive, seu immanenter, negp may, tagitive seu egressive scedo may, et applicata distinctive min, negp neq. Duplex est distinguenda potentia, activa una, passiva alia; hæc actuatur per actu in ipsa recepty; illa vero per actu egredientem ab ipsa, seu dimanantem; quare, cy agens tale soly ducat potentq activq haud nq actualitatem recapere potest, ut scientia, et perficiatur ejusq intrinseca, et sani erit quod illa egrediatur, et fluat ab intrinsecis ejusdem visceribus; n vero quod intrinsece recapiatur in illo, quod est propriy solius potentq passivq.//

Sed dicim.o actionem reducere potentq agenti ad actu 2m et intrinsece hoc immutare; actio enim n est perfectio magens ingrediens vel ab illo intrinsece egiens; alioquin sensu negari deber unio.o ofirmationis, quod ejusq qui velit potest abstinere negare; nq agens tale potius est movens et mutans, q.m mogi, sive mutatq, solusq.o propr.e loquendo duci to-

ter: pr̃supponere murari quarens: arreq̃ exiat in actu vacui; cui ponenti b̃ requirit ad operandy affectu, q̃ub̃ nequit ñ aliquã murarem subire. Replicabit: actio ut actio est accidens phicũ: ergo debet alicui subiecto inhærere; id ñ patio, ergo. Nego ant̃. ng actio ut actio præcise forsan a passione distinguitur ioly et accidens logicũ, et indenomiñ do, quod ñ ibiy inhærionis, id ioly exercionis principiy exercit: phicũ est materialiter, et mediative, quo sensu cy passioni identificatur, et in patio recipitur. Invitet: actio ꝛmunicata agenti secundy recepty ab; ergo et secundy recepty in: ergo ipi inhæret. Prima neg̃ probatur: nequit actio secundy recepty participatam ꝛmunicari, quin ꝛmunicetur secundy recepty ꝛmunem: ergo. Resp̃ actionem ꝛmunicatam agenti recepty ab eterq̃ ipi ꝛmunicatæ recepty: in ñquidem per inhærentiã; id per exercionem solummodo: et dicere, quod ãs receptus actionis ꝛmunicatæ agenti exercitæ, receptæ autem passionis.

CAPUT Ð INFINITO.

Infinitum ex ipso nomine est quod fine caret; ꝛmunitur dicitur quod nullis terminis claditur, vt cy Philosopho id cuius aliquid semper est extra; quolibet enim in infinito assignato semper aliud, et aliud est extra, superenter de se ongdy. Aliud est infinitum simp̃r tale in dã genere nempe, qualis est solus Deus est infinitus, utpote solus ãem aplectens plenitudinem ẽnãs, aliud est infinitum secundy quid, in aliquo siue genere determinato, vt multitudinis, ut si per impossibile, vt impossibile aliqua quantitas esset extensa infinita: Duplex aliud est infinitum actu, quod vocatur categorematicum, et est quod actualiter claudit terminis quodsiue actu existentem infinitatem includit; aliud est infinitum in potentia alias syncategorematicum dicty, quod explicari solet per ñ tot quin plura, et est quodquod actu finitum ut potest tamen in infinitum augeri, eta ut qualibet adepta parte alias, et alias sine termino semper accipere potest. Infinitum syncategorematicé ut proprietates seu affectiones sequentes habens: p̃a quod nec fiat infinitum additione finita, nec reddatur finitum ablatione finita; unde in proberbiis dicit quod finitum additum finito ñ facit infinitum, quodq̃ finitum infinito detractum ñ destruit infinitatem; ng aliter posset numerari infinitum, aut mensurari, Secunda quod ees numerosum speciei infinitæ replicatas ꝛmunat nempe infinitos binarios ternarios &c̃a; si enim millenos finitos haberet homini multitudo infinita sg successive numerabilis foret. Tertia, quod sit dividibile in plura, et plura infinita. Sg

Hii posiri possibilem infinitum syncategorematici etiã et existere nulli Philosophorum dubium; illa declarata videtur in 2do Physicorum sectione 15a Ignare præsumentes cum Joanne de Os; Deus nihil potest annihilare, nec potest mundum majorare aut minorare, nec animas creare nisi ad certum numerum; si enim nequaquam possent creari tot animæ, quin plures supersint possibiles, eo ipso sgt infinitæ syncategorice: erunt̃ enim actu in materia p̃a cuius potentia adhuc materia nequaquam determinari valet quin plures, et plures in infinitum recipere possit; item in mente qui quicquã nouerit semper plura, et plura sine termino nouisse potest, demum enim talis potentiæ. Sgtum ad infinitum categorematicum est Authoris supponere omnino ñ posse de facto, et quidem merito; certum est quippe quod omnia facta sgt in numero ponderetq̃ mensura.

Dubium autem et gravissimum est hoc reperiri sgtq̃ Deum in aliquo genere determinato? ꝛmunitur affirmqt Authores adhuc pei repugnare ad potentiam Dei fabricantis ducentis Jacob̃ efficacissimum quidem fas est humano intellectui nihil omnino aliquid ponere Dei infinitum actu positivum terentis; et certe qui potuit facere ut existeret Verbum Patris, Deus homo immortalis mortuus, et ut loquar cy Mag̃o Sup̃q̃ lio. 2do 110 p̃o de Ciṽe Dei cap. 7 qui potuit

creare tot multa, quę si nõ ostenderentur aut a credendũ tenũb. nõ diceremus, profecto im- 35.
possibilia putaremus, quod nõ possum? Ideo mihi sententia neqꝫ possibilitatem infinitæ
Catholicæ Maiestati displicet, et eo maxime quod humano intellectui laudare vult Omnipotentię
diuinę, quam Deus unice potest, quod homines capere aut intelligere possint, postquam
tot miraculis suam probabit, infinitę virtutem, et inprehensibilem ostendit: neque
Dei omnipotentiæ sumerem arma, si elatitiæ quę in cyclis dicendis, possem quod sentio
proferre. Id hoc est procul a me, nõ dedignor fateri, neqꝫ quod mentẽ prętervolat aciem
ingenij mei, Ideo discussionem dubij prętermittere placet. Quicquid de rebus
ut sibi placuerit, id unum prędmoneo contrariorem meę esse sententiam potestati Diuinę
cui honor, et Gloria per infinita Sæculorum sæcula. Amen.

LIBER IV.

PHISICORUM S.S.

HIc in libꝝ Philosophiæ nag loci, qui terminus
est motus localis persecutus est, nagꝫ illa magni
momenti de loci opposito, nunc ex facta remotione
rei, adeo tempore, quod necessario eodem est mensu-
ra motus, quam ex ipso sit.

CAP. I. DE LOCO E VACUO.

Locus apud Aristotelem est ultima superficies
corporis ambientis immobilis prima; prioribus
definitionibus inclusa notatę, superficiem, aliqꝫ
esse concauam, et aliqꝫ convexam, pro superficie dicit
illa corporis ambientis, seu loci, quę immediate
locatum tangat; et tangere secunda est illa pene-
quę corpus locatum immediate corpori locanti
superficiem attingit. Ut exempli in Valle aquę pleno; Vasis superficies interior
et aquę undosa, quę igitur ea ambit, concava dicitur: Ideoque illa superficies aquę
ambiens quę immediate attingit superficiem concavi locantis; itaqꝫ ibi Vulgi de-
finitio, quod locus est illa ultima superficies corporis ambientis, seu tangentis locati
tum, quę dicitur concava, quę est ultima respectu corporis ambientis, et pro respectu ambi-
entis ut potest ipsi immediatis: immobilis dicitur non materialiter et entitative spectata,
id postea meliꝰ locatur, unum nempe relationem præstaret determinatę duratę ad
puncta fixa, ceu ad polos Cœli, et centrum terrę; Sunt ea superficies aeris circum-
magni tamen a vento flante motus, Vasavi locum meliꝰ loci fortuiti dicendi non est quia
enim succedit eadem duratę ac illa dicitur polus Cœli, et centro terrę, inquia est for-
ma loci immutata. Per aquam tamen eandem applicationem collapsa aquę in Valle stante
diu fuit alia transiens eadem loca fortuita non retinere, superficies siquidem Vasis,
quam eadem continuate non seruat eandem distantiam a polis, item a diu cum mutare
tur fortuita quę materialiter loquor

Dicas: potest nyc Deus elevare Coelos et seq.ª eorum pollos; 2º nyc eorum Basia-
rez distantia nostra ab illis intrusato loco; 2º potest Deus miraculose Coely mole-
re Petrum Orientem, 10 nyc Basilica durante Louis 10bilunarium nō mutaretur: 200 Bo
potest Deus polos Coeli destruere, et centry terre; 10 nyc locus maneret absq.ª obulla
expilli distantia: Sic hui moribus cambi pertetrare locy eydem forlitz, q.ª semp
maneret eadem apolis Coeli distantia, apolis videlicet imaginati, quatenus eos sem-
per respectemus in eodem situ et loco, ubi nyt de presenti, unq.ª indeterminata di
stantia ab unumodi polis stat xao loci forlitz, et ejus immobilium essentialis, nō in
ordine ad pollos materialis sypotes, quomodo ipi nyt essentialis labiles. Replicabis:
nully est corpus quod nō sit alicubi; 10 nō omne intra superficiem alterius corporis
inest, ut pater in Coelo Empyreo, quod a nullo alio circumdata, ut potest supra re
nully corpus agnoscens: resp. Resp.º Coely Empyrey nō carere intrinseco loco, deter-
minata illa distantia ab eis quodcunq.ª corpus loco presens intrinsece dicitur, quod
ipsa est ejus sui spatij capaxi equale sibi, et immobile, sive realis, sive ima
ginarij sit, ubi etiq.ª extrinseco loco imaginario gaudere potest dicere.

Quinti nyl duo corpora quantitatib.ª distinctis affecta penetrari, duorum re lo
cati possyt uno in loco, naturalis hoc esse impossibile omnis experientia docet;
et est Metaph.ª stat, ubi numero quantum effectum impenetrabilitas adscribi-
tur; Deo autem miraculose operanti, omnis est resolutio affirmabilis; hauden,
possibilitas penetrationis duorum corporum negata salvari potest eorum Xpi corporis
et Matris utrius illius Virginitate hujus, item eorum de sepulcro immobile-
pide, et ingressu ad Discipulos januis clausis; 2do apriori assertionis, quo-
ad expulsio alterius corporis ab eodem loco est effectus recydaxius quantitatis,
qui sape a Deo potest impediri, ut pote naturalis ratio debitus, ita ut de facto
in eucharistia impedijt effectus aliqui secydarij quantitatis supra dictam
metaph.ª Nec obstat si dicas effectus secydarius esse ipsi formę communicatę secūd.
rēo nō posse auferri a Deo semel communicata forma, nō inquā oberit; ablatio ejus
extensionis localis in Eucharistia creditur, quę secydarius quantitatis est effectus,
et quoniam impenetrabilitas sit effectus negativus quod nobis nō arridet, haud
localem extensionem immediate sequitur, a tractū phy ab illa seperabilem po-
tentia Dei.

QUÆSTIO

sit ne idem numero corpus pluribus in locis simul esse divinitus. s.t.

Ro dubij resolutione triplex assertionis est modus, quoddam
quod sit potest in loco triplex, unus ubi adest Angelus
tertius, nimirum immediate, tum mediate, tum mediatissime, et ejus
corpus, extremum modum ut propium solum sit corpus
solum in loco existens ubiq.ª, ipsiusq.ª nulla est superficies potens
ei imprimere vel in ea circumscribere, ergo ita in multis spa-
tijs determinato, et finito, simul totum est unicuique illius
partes sic anima rationalis, et Angeli, adhuc genus medium
tertium est sic, qua Corpi Dominj corpus est in Eu-
charistia, tertio modo vel est in loco, ejus corporis globosi superficie adhuc cui

ut tota loq occupet locq, et partes ejus singule singulis respondeat partibus
loci: hu pñmti, et rnmonem esse de corpore quãtae unica prędicti, quantũ
an idem numero corpus circumscriptiue pñens in loco A. possit illo tempore pñsen
tia, alia simile simil in alio loco causare? vl an possit multiplicari pñsentia
locali circumscriptiua immultiplicata quãtate. Patrem nr̃m quem habemus in
Thomista, affirmativa pro et Seraphicq et Scholastico.

ASSERTO NRA. 5.II.

Idem numero corpus esse diversis potest circumscriptive in pluribus locis
Licet in quæstionib. de possibili sæpe ni pro ratõe argumenq solutio,
hęc pñsentialis variationis fulcire, hoc pñ suadeta: sicut unicus
pus unicq loq exponeit, sic duplex corpus duplicem locq, id Deomi-
raculose operante duo corpora possunt esse in eodem loco, ut adver-
sarij n̄ negãt ergo et unicq corpus in pluribus locis partes appa-
rent idemtica, ng utrobiq militat eadem ratõ mensurationis, et adæquationis; ergo n̄
minus difficile videtur, totq unitatem in solo palmari spatio circumscribi, quã corpus pal-
mare spatq diversa occupare. Disparitatem ponunt Thomistæ; ex eo quod duo enim
corpora penetrentur, seu sint eodem in loco, soli infinito, quod n̄ in creatis locabile,
in quo Deus potest dispensare, q localis pñsentia corpus inire unq, et indivisq
requirit; corpus autem multilocatq ut potest alterio duriq, alterio divisq fieri,
et consequenter divisq, et indivisq, duriq, et indiuriq, quod contradictionem includit,
et ideo repugnans est Omnipotentiæ Dei; attamen solutio nimis subtilis vi-
detur; nullo quippe pacto apparens adducitur ratio ad stabiliendq esse in se, et ma-
nere divisq: unde vi casus assignato quodd locq dilatari, in se autem, et ma-
nere indivisq, et indiuriq maneret; præterquã quod possibile, ydeo aliquid est intrin-
divisq est alicq divisq ab alio: ergo si eq indivisione inter spatiabilia et indivisa abalio
quoad locq, eq divisione istius fieri potest eiq intrinseca rei indivisio.

Secundo asserto: corpus circumscripte in uno loco n̄ negat essentialiter esse in alio cir-
cumscripte: ergo. Probo ant. Ubi Dmni corpus existens in Cœlo circumscriptive n̄
repugnat esse sacramentaliter in pluribus Hostijs sacratis: ergo. Probo cons: si Ubi
Dmni Corpus existens in Cœlo circumscripte n̄ negat essentialiter esse sacramen-
taliter in pluribus Hostijs pñsentia circumscripta n̄ sua limitat corpus ad unum locq,
ut n̄ sinat illud simul fieri præsens alibi vere, et propie: ergo. Pater cons. ng pñ-
sentia circumscriptiua magis donat, et nudat et corpori, quã pñsentia sacramen-
tali, quippe magis donat extensq sua, ac divisibili loco extentui, et divisibili, quã
pñsentia indivisibili, qualis est sacramentalis; si ergo pñsentia circumscriptiua penitus
alterq immutuatem, cui n̄ et alterq esse nudem? explicatur; corpus Ubi Dmni
pñsens in Cœlo circumscriptive pñsens est eiq in speciebus sacramentalibus: ergo cor-
pus Petri existens circumscriptive Matriti per miraculu potest esse præsens Romæ
circumscriptive. Ceq probata: Ideo ant. est vera, q corpus assertq pñsentia cir-
cumscriptiua potest per miraculu affici sacramentali pñsentia: ergo corpus Petri pñsens
circumscripte Matriti potest per miraculu eiq esse pñsens Romæ circumscripte.
Ceq probata: mirabilius est quod corpus existens in Cœlo circumscripte in alibi imple-
nudat pñsentia qua nudat et sibi donat; ita pñsentia circumscriptiua nudat corpori
supernaturali modo sacramentali: ergo.

8

Respondeo Thomistę nullę esse repugnanę in eo, quod idem corpus duplicem habeat presentię diuersi generis, nimirum unę circumscriptivę, et alię sacramentalem; implicare tamen in uno, et eodem corpore duplicem presentię circumscriptivę, quamuis non sacramentalem, id alię similem. Istę presentię circumscriptivę esse et solutam idem Emin.mus Doct.; quare enim presentia circumscriptiua repugnet corpori, quod modificat alię presentię nullę cum corpore proportionem habenti, non admitto presentię cum corpore proportionatę qualis est presentia circumscriptiua? posse corpus esse circumscriptiue in loco nihil aliud est nisi, quod totum sit in toto loco, et partem in parte loci, quod de ubiquitate corporis dicimus. Saltem ratione corporis in multiplici loco, nullum saltem quod totum sit in toto loco, et totum inqualibet parte inquo est presentia sacramentali, ubi corpus sacramentale sit in multiplici loco. Presentia item presentia adequata, et circumscriptiua negat alię, sic presentia definitiua quam Aristoteles est in aliquo loco, quia unum adequatę semper debet alicui negare, idque non debet ut Emus dicit esse definitum plures in multiplici loco: ergo quod unum corpus loco adequato, et circumscriptiuo potest obitare non debet, ut talibi totum, et circumscriptiue simul situatum, eyrão repugnantię in creatura ex diuersibili, vel indiuisibili modo essendi, vel ex negatę, quę una presentia totalis, et adequata diceret debet ad alię

Item occurrit alię nempe allegę implicatorię multiplicatę presentię circumscriptus quę ingrate immutabilata, quę hęc est rão, forti illius, et impossibilis est multiplicatio forti effectus alicuius multiplicatione formę: ut deę rationem arguę multiplicationi presentię sacramentalis, nempe replicatem succedere subitę panis in corpus Xpti; quę rao forti est ut illius presentię. Et ultima solutio foret, si supponeret quod prius probatum erat, et falsum est, videlicet quę totalem esse eadem forte presentię circumscriptus, quę alicui, cui effectus forti formę sit pro forma, nuquę similis presentia ingrata efficeret, cum ingratia communicata quę totius corporis Xpti in Eucharistię sine presentia circumscriptiua: quo hęc non primario ad secundarium quę totalis effectus, qui continuo multiplicari debet immultiplicato primario, atque adeo quę totum in quolibet loco, et mensuratus cum eo est rao forti illius presentię: deinde imputanda solutio: immultiplicata diuersione multiplicata sacramentalis presentia: quo huius multiplicatio subsequenda non est multiplicatoni, vel successiui replicati eiusdę rationis forti. Probo antę unica diuersione consecratus Hostia; hęc tamen diuisa definitiue presentię multiplicatur: ergo. Si dicas diuisam diuersionem multiplicari, id ibi dicty habe, nempe corporis Christi quę totum diuisam multiplicatis

SOLVUNTUR OPPOSITA §. III.

Pluribus omnia testimonia SS PP. quę nobis opponuntur adhuc aliis et sibi non facile expedire, nę alia naturalia immutabilem Eucharistię modum diuinitus, ut quę ex Patribus Anselm.o Aug.o et alijs assertum enim stęrentibus quos inuadit, quod Deus Noster Dominus non nisi de facto ubiq; esse velit, et Anselm.o eorum tendat ut demonstret esse in et loco naturaliter, et necessario ergo Deus omnie, quorum D. Thom.s Eucharistiam traditoria, sumere docet intelligendum est de uno, eodemq; corpore secundum unq; et eodem presentię, seu secundum diuersas quo ad nos traditionis modos,

et soly vlg pomerlem dicim⁹. Rnouy p xaue: corpus circucxpy ab⁹ no loco inpio toty laudatur; id corpus sic se habere nequit esse simul toty alio in loco: xqo. Probata min: corpus quod est toty mo in loco nequit eodem n esse toty sim⁹; id hoc accideret, si toty in alio simul foret: xqo Probat min: corpus quod est toty extra locy aliquem haud toty est in eo; id quod est toty sim⁹ in alio loco est toty extra primy: xqo. Termata: Dilocato corpore locus quilibet esset ipi adequatus et n esset: xqo. Ant⁹ probatur: corpus dilocaty a quouis adequate stinerent loco; aliude nullus ipius adequate stineret: xqo. Suadet min: nullus locus potest adequate stinere corpus seniy ab alio simul: xqo. Suadet⁹ corpus sim⁹ existens in duobus locis quilibet excederet utpote simul alius replens: xqo nullus ipius adequate stineret.

Ad argumy scelta may, dupl⁹ min: nequiret sim⁹ toty alii in loco negatiue, sc̃do min; ponitur subdupl⁹: xqo sumitur presentiq, sc̃do min; xqo duplicis presentiq, negp min, et sic. Ad probatem scelta may. negp min, cuius probatio dupl⁹ may; corpus quod est toty extra locy aliquem negatiue, sc̃do may, ponitur negp may, et sic dimitta min, sic. Esse circumscriptiue in uno loco haud ubi aneq habet negatem essendi alibi, quia hec presentia circumscriptiua sit essentialis; alioquin nec idem corpus Apti loco Celesti circumscripty esse realiter in Altari posset esse: xqo essentialiter sequitur, quod toty corpus na sit in toto loco sic nulla pars ejus esse dimensiua ipius, et cibus partib⁹ loci dimensi correspondeat, sic nullo sit in loco alterius; toty hoc sequitur idem corpus sim⁹ existens in duobus locis; nihil enim refert quod toty sit simul extra primy, le extra positiue sypra, prout nempe denotat esse presens simul in alio dimenso loco, licet officeret, si negatiue acciperetur, quatenus innuit n esse intra: sic licet toty Apti corpus intra Coly inneatur sim⁹ eng toty extra ipius credim, scilicet in Sacramento Altaris; sic eng locus uno corpore adequate preoccupatus, alio simul potest occupari, quouis occupatio adequata loci ab uno corpore exportat quod aliud n sinat intra. Nec ex eo quod toty corpus sit intra my locy, et sim⁹ toty extra ipius, sequitur ulla irradictio, q⁹ n secudy eodem xaxem sortem esset corpus hic et ibi, et secudy diuersas, dimensias sidelicet presentias. Ad 3 fir matorem negp ant⁹, cuius probatio dupl⁹ may: a quouis adequate intensiue stinere sc̃do loco, sc̃do may; extensiue negp may, sicq dimitta min, ant⁹ secudq probatur dupl⁹: quemlibet excederet intensiue, sicq ant⁹ extensiue, sc̃do ant, et negp sicq intensiua dimensiua. Corpus existens in duob⁹ locis sic in quoquis eiusque toty corresponderet toti loco et ejus parti hujus partib⁹, inquo est adequatio intensiua, ex quo sparsim, quod eng toty adequatum ab alio loco per extensionem adipiy; quemadmody licet de xaue sprehensiui intellectualis sequad oby toty et totaliter ignoscat, sic ut obti ignoscibilitas ignionem n excedat, tamen potest per duplicem ignoem simul oby ignoti sprehensiue. Replicabit: repugnat in eadem quantitate duplex presentia circumscriptiua: xqo. Ant⁹ probatur: repugnat in eadem quantitate duplex extensio localis: xqo eng duplex presentia circumscriptiua, quę resultat ex adjacentia corporis ad locy. Ant⁹ probatur: extensio localis est effectus secudarius quantitatis, id repugnat in

eadem quatuor effectu secundar: tqty numer? dimensu. Duob' ambo? 20p
neqeat, dusto? maj: extensio locali naali, sed maj: supernaturali, nec maj. Cui nequeat multiplicari naali effectus secundarius, quin primarius 8
etq multiplicet; bene tamen qui naturali n̄ est, quare cy presentia eu-
cyicuplrida quq corpu dicerer in 2° loco n̄ sit effectus naturali quatuor
ut miraculosa, optime multiplicari potest extensive mordine adse n̄ explicata, sd locali tqty extensione quq insimili effectu et modu quodq super-
naturali communicatus quatuor //

Hinc ut capiat scito triplicem esse ratio-
nem sortem circumscribendi circumscriptile in loco, alq radicalem remote, nempe ex-
tensionem in ordine adse, alq radicalem proxime, videlicet localem extensionem, alq denq sortem proxime, ubi videlicet, seu presentia locali; adhoc autem ut duy, et idem corpus duob? simul sit in loco n̄ est opus quod multiplicetur ratõe sortis radicalis remota existendi in loco, sd sat est quod multiplicentur ratõe sortis proxime, cuius ratio est eadem, ng ut idem corp. 5
successive sit in multis locis n̄ est opus quod alq sit alq quatuor subiniduat, sd quod nova presentia sibi adquirat. Si dubii, dicito, eadem quatitatem numero duplicem habere posse localem extensionem sortitur, et consecutive, quatenus extrinsece, et absolute, ita ut, licet una, et eadem sit materialiter, dicatur duplex; quatenus hoc duplicem notat, et applicationem Dei ad illq, sicut licet una, et indivisibilis entitas sit, qua duy alby assimilantur pluribus? cpsq pluribus denominat simile sola denotatorq multitudine.
Instabis: duplex accidens numeralis differentq eidem subto inhęrere nequit? sd duq presentiq circumscriptive duo accidentia sunt: ratõe. Dic binas presentias circumscriptivas uni subto realiter inhęrere, sd intrinsece multiplicatas in corpore Apti, in quo sint plures presentiq sacramentales tqty numeri desinentq //

Arguis 2°: corpus bilocatq esset unum, et multa, unum, ac imponitur et multa, ng esset divisum, et a seipso distinctum; nequidem quq realiter separata sint realiter distincta atq distincta sint; sd corpus bilocatq prout existens in uno loco esset realiter separatum a seipso, et eiq distet ut in alio loco existente: ro? Resp? ea esse divisa realiter, atq distincta, quq separabilia, sd separata, et entitative, minime ratõe, quq sola localitate; hoc enim unice arguit locatum diversionem, et distinctionem, secus entitatiue rei locatq, nisi ea numerum cy adveto quoad loca, quq reiunctio toty divisionem, et distinctionem in rem locatq, sed in sola loca defigit; hujus est ratio q? unitas entitativa, sd essentialis rei n̄ provenit ab unitate loci, cy prius sit rem esse ing, quq esse in uno loco: neutro modo duo corpora in eodem loco penetrata unitq, licet ea penetrata sint duy localiter, q? nempe ipsorum est unus locus, n̄ tamen sint duy entitative; semper enim eodem in loco si semel divisa sint, retinet distinctionem realem, patiturq secundo, si corpus idem multis in locis situatum, licet sint localiter multiplex, quatenus unum sint plura loca, n̄ tamen propter hoc est multiplex entitative, sed essentialem sui unitatem semel habitq derelinquit; ut ons equivocatio tollatur dicimus quod in corpore individuo duplex inditudo inest, et dicimo à quolibet aliq alia entitativa, et alia localis, prima ty divisio, ty indivisio est principalis, quodlibet enim individuum per illud idem, perquod est hoc duy, n̄ est aliquid

aliud ale dimitty: secuda est eidem accidentali, seu entyi accidentale in hoc esse, vel in alio loco.

Iuxdo mags corpora syt uno eodemq loco ñ tol. liter ab eis diuio entitatiua aquolibet alio, d localiz duxat; corpora enim penetrata duo criteria, dimetaq syt, licet quoad loca diuia in sint, utpotè aqua ñ diuia loca, ie unu inclusu occupet; similiter, quatii unu corpus esset in eodem loci circuscriptiue, ñ ideo tolleretur ab ipso entitatiua indiuio, d localis solummodo, quatenus idem corpus ñ duo tyis, d multis, distinctis locis existeret; preterea, q.a si per bilocationem auferretur entitatiua indiuio, corpus ve bilocatu circuscriptiue entitatiue foret a seipso diuisu, profecto simulter auferretur entitatiua indiuio per bilocationem sacramentalem, proindeq necessario posset idem corpus sacramentaliter bilocari, quod est diua fidem; hoc addit, ut simul inferatur Thomistas, quod enim accidit in eucharistia ex manifesta integra diua xaces ipsius d dicet: panitas hic ñ foret, q.a Xpus ñ est in eucharistia seu in loco. Fateor, dupliciter esse in loco, vl seu in loco circumscriptiue, ut Xpi corpus in eucharistia sit extensu loco, vl per partes respondentes loco, cuiusq partiu, seu alicui superficiei corporis circumstantis; quippe ibi Xpus est modo inextenso, et admodu spiritus; si tamen esse in loco circumscriptiue pro eodem, ac correspondere tali parti vbatis circumstantis, sive esse realiter presens ubi syt accidentia panis, et dicimus, Xpi corpus proculdubio est in loco; nequit enim ulla fide dubitare, quin in sacra propie realiter, et substantialia presentia manibus, ore, et stomacho Sacerdotis, ut ubicuq obiecta sacra Hostia recepta, minus quq est in loco.

Et 2o Xpi corpus nimi presens in multis locis diuersis continuatu, distinctis, distinctis quoad partes, alibi quidem superius, alibi infra, alibi in medio. nunquid propriq Xpi corpus dicetur adeo distinctuatu, distinctu, distinctis, ut hoc, et illud similia syt affectiones, et differentiz loci, ideoq ñ minus specificatiue hypothetice, et reduplicatiue duret, dicetur nempe in multis locis existit, ita ut solis locis conueniat esse discontinuata, diuisa, distincta &c. nequidem quidem, vel sparsim medio inter corpus multilocatu, haud medium interiacet. vel interextremitates ejus specificatiue sumpti, sed inter ipsa ut multilocata, ita videlicet ut dimetro, scilicet diuisio, separatio &c. tota refydatur in loca. Replicabit: corpus bilocatu duplici superficie contineret, 2o illius quidam foret entitatiue diuisa. Probatur assumptu: corpus illud posset bilocari in duplici loco simul, unaq in uno loco existens simul sibi ipsi foret in altero loco existenti; d corpus ita simul duplici superficie contineret, illa quippe simul sua sunt, quorum superficies coniunctu: 2o. Dicto antecedenti nego sequelam et probatio dicimus: mag; esset simul reduplicatiue ut locatu, sed mag; absolute et inse, neq; min; et duplici superficie contrinseca, et loci, sed min; intrinseca, ñ locati, neq; minet sequi q.a ut aliquod corpus ut sibi ipsi simul quidem loci sit et quod ipsi localiter, et extrinsece tangat.

Dicunt 3o corpus bina presentia spatium et immensitatem subire posse sequentia. Dei immensitatem imitare, ubiq; adesse imitatione exercere, quamuis prebeat exoti Ubiquitatu ubiq; Xpi ut hominem existere fingentes. 2o. Imo in presentia sacramentali, quq infinite replicata magis immensitatem Dei imitaret; Deinde nullo pacto corpus idem ubiq; poni,

quod ñ est absurdum, quę pone totę universę reduci ad palmarem extensionem;
saltemq; subito presentiæ infinitas, si aliunde infinity in actu ñ reponeret, nequa-
dquidem foret pręsentia corpui propriæ immensę; tyq.ª ñ per se ubiq;, id per ac-
dens constaret, ex libera voluntate Dei, et citra ully debity, tyq.ª apprehenderetur, et
intensiue adequaretur à quocyq; loco, omnesue diuinitus acceptæ mensura illum fo-
ret, quod ñ sequit cę immensitatem propriam Dei ipsi essentialiter debitam, et indefec-
tibilem. Vbiquitatę enim importune obiicit, ut pote nitenti in affirmatiuè faciem
dubii, quod omnino nos negamus, solq; possibilitatem tedentes, et vellute adabso-
lutę Dei potentię: qui de facto ponę, ñ debitę statueret Spiritui Sancto incarna-
tionem erasere citra dubiu; secus qui eę asseruerent possibilem: ergo à simili.//

Arguis 2º si possibilis esset bilocatio, eadem aquę cubita multotiens replicata
sufficerent ad millenarios subitendas, exercituq; totum dimouendę. Unus homo
ad exercitu fortandu, unicus et panis ad plures homines reficiendos; id hec com-
mia incredibilia: ergo et id ude sequitur. Resp.º negando sequelę; ex replicatione enim
haud maiorem fortitudem aqua, nec homo acciperet, nec plus interim coexercitum
multi, quę in uno loco, eo est q.ª potentia ę actiua, quę passiua idemmodi
cę entitate rei, quę in orbus est eadem, nec per bilocationem augetur: hinc si Mo-
nachus replicatus ad replendu chorų ñ caneret nisi ut unus, nec unus homo
maiorę exercitu effortiq; posset exercitui pluriu hominu resistere: idem de aqua,
et pane dicendu; panis enim ñ nisi per propriu subitu reficit, nec aqua
quin bibentis unius accidentia absoluta, et ęnę animę? affirmatiue respo. eo quod ubi
corporis et ab illi animę, et accidentiu distinctę, sel saltem essentialiter ñ connexę,
ut in anima separata speciem, et in accidentib⁹ Eucharisticis, hinc patet corpui
hic esse animatu, v. g. mę ñ ita, ñ autem ęc ideo Romę absolute dicerem mamma-
ęc, id solu ex adiuncto Romę; ñ eam dicerem motiuę, ñq modi et absoluta negatio
unionis animę cu corpore, quę ęc ni destruerentur. //

QUÆ a SINE possibile naraliter vacuum.

§. I.

ocum ꝺ corpore destitutu nycupatus Jacuy, quoꝺ ſit ꝺupler aliuꝺ negatiou, ſeu interminaty, nempe ſpatium illuꝺ, quoꝺ extra muꝺy, vel ſupra Celos imaginamur, quóꝺq; alias ulna mutany, ꝛ interminaty ꝺicatur: aliuꝺ puitatiy, aꝛſ terminaty, quale eſſet interJacui luceꝛa, ſi Deus ibi ſtenty auffeꝛꝛet ꝺe corpus, aliu nullo ſubrogate ꝺe ſua ſecuꝺo eſt priorem ſenſu, ꝛ ſam ꝛua ꝓmbeditatem ejus reliate ad aniouꝛq; Deipotentiq; cui ſane ꝺs ex ſublunaꝛibus corpꝛibꝰ aridigꝺ aliqua, ſcalati alij, ſi ꝺeeſt, ſite ſphæꝛę Celeſtis ſuperficie aeqꝛata eſt figura, omneꝛumpu ſublunaꝛe ꝺeſtruendi; ꝛ reliqui ad accenty noaliy rim, qꝺe ſuperius, nyſi fortaſſe quoꝺ aceruum naturale poſſit inꝺuci Jacuy neciy quoꝺ coaceꝛbaty Dei ira, eſt ex notabile intra ſally aliquoꝺ, ꝺalmare ꝺo, ꝺi ꝺeſtituty corpus, ꝺeniq; ꝺiſtituty nycupatus, ideſt, pluribꝰ inyſ ſmanibus, ſnſenſibilibꝰ ſ; paꝛticulis ſue exigóioꝛa corpoꝛa ꝺi penetꝛii, eꝛ ſolum ſmna particulaꝛ ſpacy. Jacuy ſpatij genexii ſaltem ſyue poſſibile ſi nulli ſorpuſculaꝛe ſpiꝛitꝰ ꝺeſtituty ſ; experimenti ſenſu; ſeꝛayty frequentius ea ſupra Philoſophos, ſpiꝛitꝰq; ꝺemonſtꝛati Illuſtꝛ Roberti Fenſoo tꝛactatu 5. ſ; reaꝛi ſmna ſuꝛcus 13 paꝛag. 6. ſ; nunqꝺ autem Fenſtꝛatuꝛi penetꝛatꝛi aut ſumptiy nyſ ex metuenꝛ, quin abhoꝛꝛeꝛe Jacuy, ꝛ ꝺeſtituty ſpiꝛitꝰ ſenſu ſuo ſenſibꝰ ſuggeꝛꝛe ſ; ſenſibꝰ ſuis ſ; ſenſibꝰ ſuis ſ; ſenſibꝰ ſuis

aus affectu stary, nale uydzy w rata laudary Authorem loca cuato, o repeadi.

Dari de facto facuy Quemimary, nze facuola nec corpora cipeia exeam-
ni nerdary habeo: quod aliàs nequit explicari corpory rarefactio et conden-
tio; quippe tyc corpu aliquod adeniare, Qy ejus partes propriu indicem acce-
dyt, mmorema loca occupge, quo rane niuquy potezit accedere facuolaen-
bionis nully enim inter partes interdenieni impossibile est eas exactius ibi in-
gicem accedere. Respondent Plenitę corpora rarefieri per quydg materiq subti-
lem intruy intra illoy poza, et condensari per expulsionem bydectę materię lo-
cata est, quod hęc etiq posset fieri et rarefieri; nully enim est corpus quaqyfu
subtile, quod condensari et rarefieri nazy, nec multa nequeat; yde eqmodum incipa
facuola etiq esse omni materia facua, quod nadetur nic. corpus condensari nihil
aliud est, qua pauca ad partes unius corporis accedere; se hoc fieri nequeqa-
in inter illas aliqua facuola dentur: 2 xop. Probat min: si inter illas aliqua
facuola in interdecederent, nulla dubitare ab alia, imo maxime ipyctę essent, cum
bellent ampius ac se accedere quin una in alia introrumpatur, nec qy ipia penetre-
tur rage. Nec sarisfacit si dicas ipatiola intermedia nidorii materię illius plenā
esse alia dutmeta, aq dy condensatus expellitur; nq prterquaquod ona immune sup-
bety aponi materią subtiliorem materia subtili, de ea eadem quęstio fit. Denq
facuoli in ad minus nullus esset bombili in Dniuerso motus, si enim blenarijt
ans mobile motebreus: profecto ut corpus aliquod mobile creatum necesty est quod
aliud expellat adoc, et hoc aliud, aliud, et sic usq; interminos Dniuersi.

CAP. DE TEMPORE, E DURATIONE.

Nunc de tempore notatus, q nihil adeo explicatu difficile, aut tene-
brosum cap habęq proponatur; adeo ut semel animo arre
augeat, dico: si diligenti explicari velim nemo: quare mirandum
est ofum definitio quorius quę Aristotelis tradidit hic textu cement.
8: nempe numerus motus secundy prius, et posterius; inquiramus
interim ordo definiti, et definitionis, ideo dicam hęc definitionem
definito clariorem. de cpore dicemus, quąq nihilominus nullum
quu declarat: quę ea cupbona, ea omnino destitutus; tembus est numerus numera-
tus, seu multitudo partiq successiui motus, quarq una a succedit alteri, vel ea dispa
rescit; ejus ni imbone declina mensura durationi corruptibilis rerum, q quąq ejus
durarent ni nisi dumtaxat. ea eo, quod ea permanente, duxerit rerum aliquod tem-
pus 20. diei, mensis, annus. et demei. si aliquotie repetitus, quemadmodu exul-
ma semel, vel bis explicata quęq ut exterius hui not notty fit; et hic tempus
aliud est intrinsecum, intrinsecus inditum rei durantię, sequa prima: aliud
vero extrinsecum, quo nempe illud mensuratur.

Vnum nomine sequentes motu
gitur successio motus unius mobilis, seu motus localis corpory viuentiu, et inquę
dubio certum in parte Astrologus, qui pro coelesti rerum ordine et dispositione sci, inq
mmunes adhibetur ad rerum subluharij durationes metiendas; nulla gens est, quae
so si alatur eorum horas, dies, annos, aut numerum certum partiu motus sibi notis
pueritę ejus immunerum duxit intra eruere sola repetitione sui circa quidam
cli sata in coelo uelutio ac semel diu ozy peracty, similiq; ozy, aut reuolutio mot.
et partium Lunę. Solis, et eodem modo reliquorum planetarum. Et quia non mo-

rebi cremoteq; q; pecunia nominata tempus? metiri dico per vnoq; aliq; 40.
id, nempe maiores per minores horq; dd; mutata, diem nec hoiem &; eiqdem
possit mensurari per extrinseca Durationem vsi scilicet ac annorum temporu,
aut stellae ac alijs perinde. videlicet mobi. Tempus hucusq; explicauj eatenus
pu vsui est ac. mabonas & adhuc nobis quae sit cognita mei studio patuit ut
saltem scirem, id vnq; magnitudo temporis esse, ergo si vsuum est modus. Iti
ne tempore hbati, et omnia alija, quae potius stantibus, quae stantia moueri.

QUÆSTIO NUM TEMPUS fit quantitas continua, vel discreta. §. I.

Tametsi tempus inter aequitates stantia inter se numerary videatur, nec causa reperio cur id tempus sit quantitas; maxime quod tempus aliquod terminis omnino separatis distet, inque illud aequitas stantia; nihilominus quod in partibus, quae licet sibi alijs immediate succedat nullo tamen cognitu vinculo teneantur, tandem tempus inter aequitates stantia numerari

ASSERTŌ. §. II.

Tempus non est aequitas stantia, ad ducentes: quidem tempus principium et finem quantum possit habere terminum mutuo copulatum, id patet tempora haud ita sequi: ocyus. Nobis minime quidem tempus ante, et posterius, id tempus et posterius sequuntur ullo omnino numero omnino: ocyus Nobis mihi quo termino omnia aequitates existere primo, et posterius simul cognosce possint; enim sine nec? existat primum, id quod item est adhuc praeterit: ocyus. Assumpta: nequeat termino mihi copulari ea, quam imo existens aliud existere supponat; Dicta habent patet sequela: ocyus. Reponendo. Nemini patet tempus ante esse nisi sit futura quidem existentia, vt me intelligi, vbicunq; vero immutatio, vel simplex ens mutationis existentia ea futura caruit solum aptemeny alius, et initij tui. Sed stat haec ratio eadem in facto esse propter requisite equitis; ergo tempus tenuia praeter ni equitis, et posse patere ocyus. De nullo termino omnino simul valet, quod ni est; id nec ex parte praeterita nec futura; illa enim fuit, haec autem erit: ocyus. De existente aptemento primo, et aptete nequit ni existere diuturni parte nec existit aptete pars praeterita; quippe quod vt existit abiudicatur aptete posteriori et minime posterius: ocyus. Tandem: Si pars posteriora coexistentium copulando, id non si si primum ex parte coexistentium integri praesentis praeteriti. Si negetur, minus copulatim illi aptete nequit omne quippe aptetum suo coexistere debet aptemento. Quod ex Scoti Mutuensis mihi dicas successiuum partes, et idcirco ei in copulatur, ne hic solutio implicatoria ipsum, et minime enim ex quod integri ni terminat, ad partem posteriorem extremum praeteriti quidem mutuo ex terminus sibi integri illius partis, quae nihil abinuicem deiportentur tute quae integri ex copulandi partes.

SOLVUNTUR ARGUTA. §. III.

A[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

Tempus ex integris indivisibilibus nasci, et ens[illegible] pone hoc aliquod esse: tradit aiens D. Thom. op. quod non. De his verbis: melius erit quod esse successivum ponit in hoc quod esse tale sc. aliquid indivisibile sit, quod manifestum patet; q[uia] quilibet pars cujuslibet successivi est divisibilis in diversas partes. si ergo aliquod successivum esse debet si sola ratio aliqua indivisibile sit, sc ratio aliqua sui partem, sequitur, quod multę partes alicujus successivi simul essent, quod est contra rationem successivi: Specialius autem hoc probare possum. de tempore: si ergo aliqua pars temporis esset, sequitur quod tempus secundum esset, quod est falsum, esset ergo tempus secundum aliquid sui indivisibile sui. Idem docet p[ro]p[ter]e q. secund. a. 2. Ad 5 inquiens, nihil accipere actu de tempore nisi nunc. Suadetur ratione: tempus esse successivum; sed quodlibet istius debet esse actu pars indivisibile, seu integr. ergo. Major indub. probatur min: proprium est enim successivi simul habere partes, sc unum post alia; sed ea ex quibus tempus istius debet esse est divisibile, seu integr. ergo. Probatur min. si tempus constaret, et per aliqua in partem esset, de presenti esset aliqua pars temporis indivisibilis; nam essentia, plures partes enim successivi simul essent, vel esse desinerent: ergo. Dicam[illegible] est cō, quod pars illa de presenti esset, et penes quę tempus esset quota foret, et proinde divisibilis. Probatur min: esset enim pars indivisibilis per sequens esse desineret pars inquam foret divisibilis: ergo.

Sumatur: vel ad integram partem immediate sequitur aliud integr, vel divisibilis pars aliqua? si primum: ex. ergo indivisibilis constatur, eadem enim est ratio, ut ad hoc integr. aliud indivisibile sit, ut vel divisibile: ergo pares partes temporis inquam nempe divisibilis est illa simul mensurat, et hoc nequit dari nam ex, utpote repugnat enim successivo quale tempus constituta: ergo. Dico pars temporis vel dicitur de tota nunqua de presenti idem. Esse est aliquid egly sui: id ens: vel id penes quod existit pars temporis est: si indivisibile, vel secus? si primum concedit arguens facile, illa enim existentia esse simul plures partes temporis existerent. Si secundum, ergo nihil unqua temporis de presenti existit nisi integr: ergo tempus existit indivisibilis integribus constat. Eidem impugnanti subjecta est solutio. Thomistarum asserentium nunqua ratione temporis esse ratione sui, vel tantum quod aliquem perseverat presentes simul, id est futurum esse integri copulati nempe priorem vel posterioris terminative egly, et incoative posteriorem, vel futura, quę est inquit ad illud integr sequi, ut terminatq; per aliud integr, quod solum potest de presenti esse: eadem inquit impugnatam partium solutio ista vera intellectui Thomistę ipsi, qui vel nihil mori affert, seu potius quod ig impugnatus est, vel omnes nihil unquam tempori esse nec esse posse distans praeter unitq; ade solidis temporis ex integris nulla interruptione interim succedentibus fiat; in vero ens reale ex partibus unquam existentibus constat

EXPLANANTUR ARGUTA. §. III.

ronym p.o patet cu myq totus homocenei cpu nag rapyr & rezithogt; ic tempus est toty homocenei ut pote minutissimi barnb.s ofiary: ipo in nary qualibet illius quidditas valeat ipo rerum qualibet est tempus, quemadmodu aque quaq aquas; & fluxy uoni ionij; id initigi nequit esse tempus & y patet priores et posteriores n simul: ipo n entia, sed illis unice: iungit. Dicim nay, nemo min cy probabile implicita; nglicè. nitgna in rane mathematicis mitrem hominis, essentialem et prout nituntur tem- pus, quo rerum se habet ut prius, et posterius, praesertim inter se dividentes; enim prius ut sole fortius à posteriori nequit n distinqui: ipo tempus n est toty homocenei, id tyreno cenei tqui, nec ejus partes ana logum ipsis zroem temporis sortiuntur, nili cy addito partialiter, et inadequate, unaquae- cy.e instigi dici potest tempus, secus alias; hinc etiamsi quod tempus depry- lenti nuquq totaliter existit, idest penes oes sui partes simul, id penes mq tqty, vel penes oes successive, una videlicet pontalig entenli, ydeo ejq ipse te successive potest dici existere.

Arguit 7.o si tempus esset indivisibilebus

duxat assistens, nulla unicuiusmen esset inter motu tardy, et velocem; nq velocissima Aquila quolibet indivisibili temporis solu adquireret endi- visibile spatij, alioquin Aquilani nostri interemy pycty vel occuparet eo dem instigi plura sibi adequata loca quod repugnat, vel ingrederet lo- co ad locu distantem impertransito medio; simulq proxima testudo, simulis invisibi saltem sibi adquireret ony indivisibile spatij, cy n possit adquirere minus zop. Nec prodest recursus ad moxulos, quasi plures habe- at motus testudinis, quq Aquilę, indeq tardior existat quoniam. solum quia indivisibilia zo. tuis pycta spatij, cy motus Aquilę adquirere- to, itaq testudo moveretur per septem unitates, Aquila vero per duas equival. Non inquy prodest, p.o q.a cy motu Aquilę inspazabiles tardior ut motus lis inumeris fere moxulis intexuptus esset, quę proinde perci percutus oculu, ex certe incredibile appareat tot esse moxulos in motu Aquilę, quot necessarios ipse intellectus capere et solu mentatur. Secundo, q.d licet moxuli ne sor- tiri locu in tremoribus n ita in motu projectoru per impetu impressu obstan- tico, qui cy ne causa necessaria requiritur motu quidem durat in temporibus insigni- bilibus inducere, n accidere maiori resistentia in uno, quq in alio: unde ejq prode- rit quod ferrea pilę n celerius moveatur super eburneo, quq lapis super jaspidem. Denięq vera solutio est, quod du tota diuobus circulis concentricis spatia interno ritmy, exterorsum, quoxy et ne idem ordinem, solvitur citerior, et major circulus velocius ciet, q.d interior, seu humilior eodem tempore plus spatij, circa duby apices, quam exterior, plures patiatur moxulos; singulis ver cby moveatur circulus exterior, eorum ordinem, pro culmine, ingredien- tia, vel emergentia sui, quod vel simili ne, ipsy patet: vel ingressum, quę ne- cessarii et ab ebure solo ebur, super quy volvitur, multi, aliqui ut ipsum. Unicq humeri motivi principium infigi cby, salvare, unicuiq repugnat in tantum sui et punctu punctu simultanea loci n convenientia medijs.

Sed ratione expector sic, qm̃ recessum ac motus, omnia ꝺ mobile me
rentur nuncupata, quia materiei tardius, et minus vicio tardieu in
motu, ꝺq̃ alteri ins̃ motu impositu, vte exemplo motu proxi
quali tempore nec obuiat impressiones factę; 2 prima, qꝺ motuꝺ recipi
ię motus, ipꝺ imperceptibiles, q̃ vt habeat ac illy quasi priuatos, nec mira
ri. Si nqꝺ bruna quęꝺ aduersi in circulo vt ney circulo percipiamus, sed
sumuꝺ fabricę, non percipiamus interualla, qm̃ celerrime, q̃ certissima
q̃ etc pauca in vno puncto loci, et tacti, indiuisibus tamen partes omnes
habet una cadere prima quid mag, quod motus finitum, non im-
perceptibiles. Itaq; syma velocitas naturaliter possibilis ellea, qua mouetur
mobile ꝺm interuallum in quodq; instanti non acquirit gradum;
quare quicqꝺ motu velocitatem in ꝺfinitę, necesse habet per aliquod
tempus, vel per aliqua maiora esse plura quo motu a syma velocitate deficit
et, seu quo tardior est; erq est opus quo motus, q̃ n est syme velox in in-
stanti, seu indecenter, breui, nisi quoꝺ tenuy si percipiantur motus
quibꝰ interrupti.

Item sedeo tecum, nq̃ ens impulsu motum habet
tunc, motulus habet insensibiles, earq; connaturales et proportionatas, et
quę obiecta cu annuatione motus spatiatur, quod vecta Hemzer, si forent
motuly sensibiles, q̃ vty dolenty sunt; ꝺ vecta, sempan sensi-
bili corpori annuitas inobsitaq̃ sensu impercipibilia sunt, licet obsecra-
quy insens, tu per motulę insensibilis obligat annuari motui, qui velocis-
simus fieri. Nec item refert quod impulsus sit necessaria causa; ea enim
est generalis adhuc causę necessariq̃ succesive accentri, saltem dy n attingy-
ingꝰ tixiy, aut insensibili naturaliter sensibili crebris motulis, velut re pua-
re, ut conary resumat, quemadmodꝺ naturaliter accensy est in debellare ꝺ-
tinuy nisi paulatim per aliqua successione temporis: ipso impulsu, quę-
cumq; n est soly causa motus n insensibiliter. Ad ultimy dicto, quod
ely sola rotatio pluries motulę sit in minori circulo, qꝺ in maiori, eren
illi sensibiles insertiones insensibiles in tota rotatione, qua excedyt cir-
culy minorem, qua sit ad exteriorem circuly accedyt; insensibiles maq̃
est partitio cujusq; motulę brevissimo ꝺ radio ad lineę rectę, quę obidem-
pes est recta sensibiliter.

QUÆ. 8va III. NUM DU-

ratio realiter distinguatur ab existentia rei durantis.

Nomine durationis nihil aliud intelligit, qꝺ permanentia rei mensi per
autem duplex una intrinseca, qua semꝑ rei intrinsece tribuitur, et pro-
prie durat; alia vero extrinseca, videlicet durare motui primi mobi-
lis quatenus ea illa mensuratur, et denominatur, quoꝺ ipsi fuit ab
initio presentis, vsq; illud primi generis: tot hebdomadis mag-
na in firmamento Celi ut sunt in toto tempore, mensi, et ann-
nos: ꝺ illa unice procedit dubiy, cuꝺ ꝺ re per quod rei p̃nicies

fortiter durare consuetum, quodd aliud aliquo modo quidq̃ sit praesentem realiter existentiã, et modũ ipsa entitatis rei; secundum vero fortiter durare: per quod fortiter permanere nouit, seu per quod huic, vel alteri coexistere tempori inuigti, quod certe aliud non est quã ipsa entitas. Diximus breuiter de nomine durationis; ideo rei durare per aliquod entitatis realiter accedens, q̃ non sit ens indifferens ut coexistat huic, vel alteri tempori instanti; sed modus ille realiter entitatis repraesentiens eiq esse huic, praesenti ut huic tempori potius coexistere quã alteri cũ modo huic, modo alteri coexistat: 200.

S Obijcies p°: durare rei realiter non est ab ejus entitate separabile: non ab illa realiter distinctum; ng ipsa realis realiter distincti non; realis distinctionis. Ante 3 probari: Dei existere in primo instanti haud in eo durat; sed alias nec in secundo, cũ in hoc amhabus vere non. Obijcies 2°: entitas Petri durans, sicut unico mente, cum duobus, qui durãt bimestri, separari nata ab entitate Petri. Ex Petrus et Joannes q̃, potuit existere, quin ibi mutuo coexistat; ng si unus ingrediat, et existat Petrus, de facto coexistentia existere vel existere, secus ibi invicem coexistentes non coexistent. Petri et instantis. Et quod repugnat, et impossibile absurdum. Omnino q̃ existentia. Ad primum nego ant. cujus probatio nihil may. Quod. de Nouitate existentiae nati esse ad durationem existentiae rei in hoc instanti; sed illa durare in illo defectu recti, et intrinsece, nego may, defectu innati, nego may. Verby durandi in futuro sim attendat, permanentiq aliquo nomine rei in exist.° cum non in p° instanti similem permanentiq nondũ habeat dici nequit durasse pro illo instanti, imquo vel desinat connotatio alterius instanti, vel determinatus Dei, vel coexistentiq ad tempus succentiq, et ens nondum durat quod rei, quã nunc est intrinsece, immutata durat in instanti subsequenti ipso adveniente; quod non rei in primo instanti non durat defectu innati intrinseci tribuendi etc. Ad 2dum dici existentiq Petri separari a durande bimestri quoad innatum intrinseci, non vero quoad secum. Ito tertiq nega assumptum: nam solum existunt duo, quando ambo de presenti existunt, nunquam Deus facere potest, existere Petri, et instanti A, quin ibi mutuo coexistant, q̃ coexistentia non est nisi mutua duorum existentia. Ultimo notare triplicem esse durationem, eternitatem nempe, q̃ty, et temporis: eternitas est durare rei omnino immutabilis, et prorsus independenti; quae ab Boetio definitur: interminabilis vitq tota simul et perfecta possessio: ita solus Deus omnino immutabilis manet, et operari nequit; nec enim vitq possidet, ut tota simul praesens sit, nihil ejus futurum, nihil praeteritum; ideo Patres Anselmus cap.° decimo nono proloqui: de tua eternitate nihil praeterijt ut jam non sit, nec aliquid futurum est, quasi deponendum sit; non non fuit heri, aut cras erit, sed heri, et hodie, et cras est: imo nec erat nec hodie, nec cras; sed simp.° est supra omne tempus. Aliq quod eternitas a parte post solet nuncupari, est duratio rei creatq permanentis ex propria natura recipiq esse incorruptibilis, ut Angeli durant, et animq rationalis, quae licet a Deo dependeat, nulla tamen patitur successionem partiq, sicut motus, nec defectum qualitercumq subeundo corruptibiles; differt ab eternitate, quatenus habet, et finem habere potest. Tempus est durare rei, quae permanet aliquali tempore, quod quidem majoris, quod minoris ut ad oculum quotidie cernimus, rei autem successiuq, sicut motus, et tempus durare dicitur per partes aliquod determinatas, non quã pars aliqua, vel indivisibile diu permanear, id quod non habet successionem unitatis, et non integrum par-

ay vel immobilia: ydē etiā mentua motui parui mobilis exmiscaiurēb^{s}
permanentib^{s} ibi tamen ar immisca.ū

LIBER V. Phisicorum.

Hoc in lib^{o} de ōtinuō motu recenti unitate exma-
uerae Philoph^{i} pertractur, exqua, ypa hiusmodi breuiū
licet nonnulla dabim^{s}?

QUÆ, una, QUÆ predicamta per se motū terminent?

Hoc est ūsumimi inta motu late ōcty, seu ipsi-
tanei seu successiuy, quod ille inta sumy et pncipem, qui utpote motui
immediate oppositus nullū gōmune, nec ēt latitudini aliquo reperiri meat,
unica reperitur; successiuū vero et nullū inta terminū positiuū et aliquale
habeū quin inta aliqua latitudo intendi, vel remitti ōtingat, per
currenda posset successiue; ea communis Philōphi quorundam, qua licitum erubi,
esse, siue vacuū sui possit terminare motu successiuy arbitrio, ut iuxta alia.
Primy pare, ay quod in illū vacuū ducimuigre motu successiuy ab ingressu
reperiuntur. etenim quantitati transitu a minori ad majorem, quatenus dezemi-
lia in intensiuy, et ubi de loco ad locy terminū positiuū. Inania aliquo in sensu,
et sequentes latitudinem gradatim percurrendo. Nec ēt dubū est ay quod
augmentatiu et prop^{a} quantitati ut alteratio qualitati, et ubi motus localis,
quatenus huiusmodi, qui prop^{e} ducunt in gr, haud negabit esse impiate-
minati. Secuty ergo indubitū est, nisi vacuū, quantū habitū nonnulli per
successiuy aliquidiu quieū esse; atto et possibile ay ipso identificetur motu, et subr^{a}
esse nec extensiua nec intensiua latitudine quidem ja existente in Metaphica
ypas.

Dices 1°. motui prop^{e} dictū, dequo nec erunt termini extremi sa-
hui. Nō videtur tū necessarū, cū pot voluy esse inter magnū et minus quū motus nō
ōtinuū: ergo. Resp^{o} ad vbū voluy motu haud Philosophy exigere plusquy rationem
tem latq, nempe quod extrema inea sola vacuū, sub qua illy terminigt impartibilia
sint, eqq^{e} realiscare terminos augmentationis, qui quidū extrema ipsa gradatim, et
cū in vacuū minoris, inesse vel termini a quo quo in sensu proprio petit. Dices
2°. quantitas, et qualitas sūt subitus proprietates: ꝺ prout sic negueut perseuero-
uy terminare, ꝺ vacuū illud ydē sequitur: ergo. Resp^{o} quantitatem et qualitatem
per se motuy, nec actionem terminare, bene vero potiquy produci sūt, cuppequy
tatis augeri potest; et qualitas intendi, et augmentatio ī nullū vacuū patiū quantita
tatis, ut intensio ad novos gradus qualitatis perse tendit. Inde infertur nunquy

subitaq; pene motu augmentaoii nec alterauii terminare, id unice xaxe quaritau, et qualitati, quibus est offecta. ‖ 5°.

Siquis quidem motui cuiuscunq; speciei mutuet? xepo? eq a termino ad quem accipere, ait siquidem ita procul dubio speculari abeo enquod tendit per se p°. quod quidem est terminu ductus; sed notare saltem pro motu locali, quo illius specifica omnis ratio est sitaq; ad motu specifiqdy, ni etiq adsit unica speculatio medij; ydeo in Philosopho tenet 5°. enquit Arist°. boc? ad hoc ut motu sit idem secundy speciem, ni soly requiratur identitas termini secundy speciem, id etiq identitas epus per quod motus inquit, ydemotus recte, et circulatio, solutio, et ebulitio ni sit idem secundy speciem, quippe sint ideq. eadem terminos, q; via ut eadem secundy speciem: no ni unu idemq; unitas et eadem secundy speciem idemetyq; impleat. Inde colligo terminu de dq; quem in actu esse enti; id solum, et tunc esse terminu specie habere motu. Colligo etq; motus graviorem, a contrarietate terminoru ad quos desinere; inclinatio enim secundum calorem requiritur. Si tamen q; ita, q; id sit unitas numerica secundum; ambitus enim mobili terminu ante tempus quicquid rem motus depoite accedendi omnes tubus exporet, quatenus nola sive tendentia omnes terminy, et ut quando strans sine interruptione fluentibus sunt tam per tempora.

Tradicta nihil speciale se offert; quare.

LIBER VI. PHysicorum.

Recapua huius libri mat° est in natura rerum quas super quas nobis videatur exponendy suscepimus, remissis ad calcem tractatu loca zenu incepturum et declinationem maxime dubiam terminor, et paratus, deus

QUÆ UNA NUM EX INdivisib^s. puntis permanens constitũr contin^m. l. ex partib^s. in infinit^m. divisib^s?

Et est notissima rerum experientia in aqua spectabile esse; idq; autem quousq; producendi possit divisio, tam tempore, et sine fine ad particulas ultimas in ulteriu indubitabile in infinitu; an vero usq; adprimu indubitata, hoc opus, hic labor, cui nemo Philosophoru fuerit sufficiens mihi; ego per animu intelligentia tamen extenu, reliquu parabit tempus meditandi modi nostri speculationi, ad tonus artificiali diligentia, cuius partes artifi

tali vinculo copuigr, et eiq ꝓuidi, quod unice loci immediatiorem inuolui; yde ꝓmua dicitr, quoy extrema syt vny, nacturer unita videlicet ꝓxima vero quoy extrema syt ymu., id est ad invicem ñ distgr, id syt in loco immediati. ideoq; tqcyt immediate ine vnione; sic homo ptinet capite, collo, et&c. virgi est quoddq; ymuy, et ejus membra unita invicem humani ymui partes dicitur; duo vero ligna se immediate tqcentia, ꝓxima. Tertio, pycay dicimur id cuju est nulla pars; est duplex mathematica aliud, quod nempe nec pars ꝑtis. idealibus sint, inquas adhuc scipi dividibile valeat et aliud physy, quod ait Tosca nullas partes habet extantivas, inquas dividi possit; quodq; hec athomor, alij minima physica, alij rexmmor parvitatis, alij minimy quod sic quantitatis, materialitve rei cujusvis appellgr.

Tertio partes minuy inteorgtes quadruplici nre denongtr, nempe aliquotq, aliquigs, proportionaliq, et ymunicqtes; aliquotq; dicu dimensionatq, equales, et ñ ymunicqtes, q. dempto et equalem invicem mensuram relingt, nihil ymu alia participat, sic nycuppgcus, quoad aliquoties ducta, seu repetita tota quantitatem adequgt; talis est ulna palmus, qui quotcunq; ductus totq ulnas exhaurit: aliquigs vacqtes, qui sub nulla repetitione totam adequgt, id vel illud excedyt, vel ab eo deficyt; sic triplex palmus qui ter replicatus supra ulnam; semel autem ñ assumptus in ipsig proportionales dicyt qui proportione decrescyt ita tamen ut ymma divisione, vel successione in infinitu habeg, ut si quigy bipalmare duodenu primy in duos palmos, deinde in quatuor semipalmos, postea in octo mediocres semipalmos, et sic deinceps in infinitu; numquam ꝑtuy ex unaquaq; divisione, at sub duplice semper vocata vocies; yde duo palmi primq; eruem sortiuntur, quatuor semepalmi secuyq &c. Partes dimy ymunicqtes syt ille, qui totalitem ñ duplicato abalio, id potius cy illi ymunicgt, sic medietas primi palmi cy medietate secundi vny palmy ymunicgt et initiat; in ejusmodi terminoy explanatõe ñ est cur nos amplius moremur; yde quidquid sit.

Sit Mathematici infinitum aliquem corporis circa immotum centrum ymotionem primitive concipiant Archimedes, Johannes Pecus, et alij primi mexus inventores, et similiter ego acutenia Dei vanitatu predita, deinde ab eodem centro, quatenus ea ducitur per duarum ejusdem corporis naturalium agentium lineam rectam quam dicit axem ejusdem esse id quod nihil syt nisi Linea quia et partes partibus tyc denue cy parem fragorem fieri et tamen varios in diversum abeo emanantes? quid enim magy absurdi? Ad hoc nihil est dubium nihil ex dubio nisi manifestum syt axem et quo ꝓnyt diere mutuo sequor, syt axem dumtaxat; ng unquam eidem die ipso duplici sequitur at bases immotas diere mutuo separabiles sunt, ea. circuli pedis adinstar, de quibus ab alio mexatim: axis vel est diversy rotationum diversi simules, seu concentrici et capeti ab axe immobile ita quod exterior ejus limes, id ni describit circulum, lateri ipsi mobili et axi basium ad. ane quibus semiaxem, vel duplicem interie relicta cavitate quod a Mathematicis interdu magis inquum intelligendum protecto est de toto monadigi quae nam ni, denec Dextra manu duplicatum vel mente cui sparsae nequimus, nec interesse offerre, digestum in animi homogeneis. Sexcu quod scripsi et caeca Secundum.

q̃ nim indubitabile est. Ja vobis vt̃ pro opere tu q̃ Aristotelici erroꝝ Aristotelem strenuy ex paxtib⁹ in infinitu dupibilib⁹ procedit. Ideoque vbi persuadentib⁹ proprexeaq; hoc vnu in strorum aducentibus nimiu an partes illi sint in infinitu dupibiles, vel secus: affirmat Aristotelē, et cu eo fere totu Peripateu, ergq; Descartes, negat vero Ceno Stoicou Annesionaeu strenuy ex solis indupibilib⁹ huiq; numero rectera finitu emumgi spatiu. Peripatetici puncta una Cenonica, strorum equalia judicq;, et nequeaq; enumerabile esse quod a plurimis Athomistis impugnent quasi Mathematica fore vera quidquid sit strorum hoc pro maiori clarate sit

Assertio prima. s. II.

Omnium ex partib⁹ in infinitu dupibiliū coalescere nequit Suarez. Ideo vbi: Si strenuy dupibile foret in infinitu corpus, cuius vna extremitas in vna, et altera in altera parte infinitu distaret, ut si semicirculus, qui impuone rubricaberem, id daret multitudinē infinitu in actu ejus efficacia sumpta nequeam adesse, vel demonstrationem assequerer. Primo nimirum illud adducta ratione tenq; et pro eo quo genera partiq; in omnino distinctoꝝ, nempe proportionaliu, et aliquotaru, dicuntur partes aliquotae ut senarius in quoliu binario, proportionalis vero ille qui infinitam potentiā quadratū minuy licet in prędicta parte proportionalitas decrescente semper dubitatur, neq; tamen potest ad vltima pervenirī

Sed hęc solutio prorsus rejecta manet in presenti dubitatione, neque eiq; deputatū proportionalib⁹ loquimur, quę quidem ad potentia, id actu in omnino subsunt: presertimquod hi studiosi, dū partes aliquotas tecentur approximabiles intolerabilem tumultus equivocationem, nulla siquidem est pars in omnino, quę vera et exacta sit; enim vna pedis dividia in duplicem semiuncia: hęc in palmu, hic in semipalmu pedis: hęq; inquā omnes dicunt partes proportionales in eadem decrescentes ratione, ut ex manifesto; at omnes istę partes, earumq; singulę, sunt aliquotę in vna, ne pars aliquota est quę aliquoties sumpta totū adequat, seu quę aliquo certo numero multiplicata totū: sic nec sequitur ōes prędictę partes proportionales, siquidem semiuncia bis repetita vnciā conficit, medietas semuncia, seu palmus materduceu vnciā adequat; medietas item palmi octues accepta pedē explanat. Certū est ergo ōes partes proportionales esse aliquotas. Hic dū partes proportionales inequales aliquas et numeros intelligendo, non est respectu partiu, quę pertinent ad series subsequentes vel precedentes, ex. gr. semipalmi sparsi dū palmis, licet unicq; sint partes bipalmaris totius

syt mensurales communicques; qa sem palmi syt minores palmis deqs illis mensuris principat a quib; id patet quęqs linii in maquaq; rexie semper syt equales, et communicques, aryf erig semper aliquots sellare ad tuy pc duoiny. ff Q

duare sic

Item in adversarios minusqp: oes partes proportionales reales syt aliquote: qpo quidquid realicata demi, et illi secdi debet, aryf vicissim; sc minus secundum se in infinitas partes aliquotas; qpo non in proportionales: Alitex: ex infinitudine partiu aliquotaru infinitu in actu apud adversarios ipsor sequitur: quod et ex infinitudine partiu proportionaliu: unqf idcirco enim parimy et seu q. partes illi syt actu infinite, et hoc negati sequit partibus proportionalibus, ut supra manet ostensu. Rursus: licet illa diuisio stimu in partes proportionales minores atqs minores nyquq ordine successive terminabilis esset, cu tamen actu et simultanee dei diuisus in illo, cuncta a Deo ad unico instanti separari possint ad libitum, quemadmody et potuit ipse illas unico instanti ajungere; absq dubio iquidem haz est difficultas ad utrumq: ita inali essentia possibili sei partes stimu forent actu infinite, ut vel adversarii ex nobis: qpo contradicta simultas stimu manente colligerent infinitu in actu secudu multitudinem saltem possibile, quod nullu redit; imo erig infinitus intinitu in actu actu existens; ng cu partes stimu in plures sint pot omnimodq adinvicem sui duplum, quq ergo antea ei nihil ponitur per dupletionem adqui ut, quod ante in habuerint actu, vel ea facta in secundum actu infinitu, vel hoc jam habebgt antea. ff

Ex hui actu in quoli stimus infinitudo destruitur pene magnitudinem erig, et numery, quod dis adversarij refutant: illa, ng stimu minores et minora sine fine partes pugnanter, majore, et majores nequit in erq in infinitu includere, cu dis pars minor majorem necessario supponat; sed propter partiu infinitu pene diminutionem allegatu: qpo propter secudu debet infinitu pena magnitudinem dici. 2o: qa tory infinitis aliquotis partibus dirgi scipso infinitu pena magnitudinem ellet; idcirca se habet quadquq stimu infinitis partibus proportionalib; dirgi, ut jam manet ostensu: qpo. Infinitudo secudu numery, intellige rigi condentalem resultatem ex unitatibus diuinati realiter, sic suademus: tot syt actu partes in quoquq stimu, quot syt in ea se reperta unitates, aryf alig extra alias; at si stimu in infinitu est septile erg secudu partes proportionales, in eo erit partes actu infinitu, nempe infinitu partes dimidij semper decrescentes; ng a longitudine duo pedali poterit dimidia pars abiita adhuc alia dimidia, et sic in infinitu auferri, quin unquq stimus illa detractione partiu dimidiaru dumibiliu materia penitus exhauriatur: qpo. Id tq clare tqlude demonstrqy oderunt, ut nullu subterfugio, vel cavillatione Deus supersit, quare itaqi syt, qđ numery actu infinitu nequent stare posse cu perhuparetica consequentia stimu in infinitu dumibile propuonale dividere debent. ff

Assertio secunda. s. iii.

Omnimu est solu phi. indubitabi. practi. Assertu hyc supponit stimu est indubitabi stia, quod et academici necessaria sequela in nim ff est dubitare in infinitu id ipsu ratiocinatus ut indubitabile asseruit. Solus tamen mathematicus indubitabile, vel dubitabile tenet in medio. Utrumlibet mathematica indubitabilia, vel dubitabilia etiq reali experientia, indubitabilia vel adhuc in diversa facie, vel superficies penes quas unyqq dimidia quae

idrem necessy erat vltroy entrony ytrare posset illertio headem rāōe: linea
Rō / idem pualter de quacy; alia augmtue dicendoy, solū primarium indiuisibilium:
Rop et ead hū ioly nascit. Probo antē inquavi linea se immediate, vel vbiq; ullius
parti: intercepturne indiuisibilia succedat: Rop. Probant: Leo auferente se ponat,
vtquacumq; linea ioly ejus puncty entrony, seu quod adversarij dicyt-termina-
tuy, aliud semper ejusmodi remaneret in illa, aliud nempe, quod ultre detractio-
nem lineq; terminatiuy n̄ esset, q.d in vltimy, erquod ea facta sedatim tale, inu-
niretq; terminaty illq: Rop. Antē nullq; supposītionem talq; includit, etenim ead-
versarij similia ducta tatenta quę n̄ est cuz à Deo n̄ possem recedi in nihily
recedi, vel à superiore lineq; ejusdē, a post ejusmodi ablationem intrinsece
lineq; terminatq; substitere quod soly beneficio alicuyus puncti terminatiui partis
ipsi negatur, negare n̄ possyt.

Quæritur: ideo puncty terminatiuy necessario? Aristotelici adiuvat, q.d aliaq; cy parte dum diuisibile in infinity, linea n̄ haberet termuny vltimy, principioue careret a fine, quod nec dari possit; vnde ea doctrina dicunt uny puncty in linea immediate post aliud succedere: Rop. Probo min: linea in duas partes aliquotas diuisa, vtraq; earty citra dubiy indiuisece terminata maneret: sed iuxta doctrinq prejactq haud nisi bina indiuisibilia pari illa terminari potest intrinsece: Rop. Dieq. legis? est, dici siquidem nequit puncty ante sectionem vtrumq; terminatiuy in vtraq; partiy stituere, et aliud de novo creari, vt terminet alterq; sed verius dicimus est ducta post sectionem terminatiua ante simul, et sibi immediate proximq esse. Vtia rāōe emendatur aliarsi certy et ex Euclide, quod globo bifariam sphærico posito supra planyq; quepiam fiery, hoc illud in solo puncto indiuisibile tangeret, et quod planyq; motu annuo peripheriam semper in puncto pertingeret; Rop q.d planyq; in solis indiuisibilibus pro-ditur.

Explicatur: quidquid est in plano potest a globo stingi: Rop et ōe, enq.; patuit; sed n̄ patuit actioni nisi bina indiuisibilia: Rop. Respondent aliqui subtraxisse globy in planoq; nempe in indiuisibili A, ad indiuisibile C, relinq; do inter medq; partem intactq; id hoc est mery effugy: aquo enim diuiciolo-rum ita ducente saltare ut partibus sibi obijs reliqui puncta pertimpat? quinq globi peritia ut pyeti, et partibus magna industrie peamanti pyeta seruat, quę sui salubu dictione, et tactu? preterquidquod cui n̄ potuit globu abstrahelo optimi ut in rotatione n̄ saltat? Deinde vt casus nihil præteriret planiq; et sola indiuisibilia pertimgeret. Propterea respondent alij globy illy illq; in puncto, aliquidq; in parte n̄ quidem determinata, seu aliquota, sed indeterminata, sine proportionali stimgere; sed strictius, quod puncty n̄ nisi puncty pertimgere potest, ut pote eo solo imensurany, sed stricte demonstrabe mathematica, globu pene vny sui puncty siquimodo tangeret planyq: ignotia hoc nequit quidquid in parte stimgere. 2.o partes proportionales, includyq; in aliquotis: Rop his a tactis nec illq; posset attingi. Alij tydem possibilitatem globi et planyq; perfectu talij pernegat: id hoc est difficultati succumbere; est homini impossibile est illoty intuitio, possibili absolute est agenti perfecto, Deo nempe, vel Angelo

Argutis fit satis. §. IV.

Arguit 0.° si sit minu entiony, erit diuisibile est: id ne quidem ex solis indiuisibilibus ajpiq; sequit: Rop. Probat min: ex n̄ entibus, nec diuisibilibus

extenij, atq; duriniole resultare ñ ualet; nemo enim potest dare quod ñ habet; id indiuisibile ultra indiuisibilitatem ñ ualent extensiue xor. En argumentu quo Aristotelici de Zenone se judicat reportare victoriã; sm. quod ultimer probabilius et clarius munitis ipsi responsio adhibetur, quã ouj supra facho ab ipso petebam: igit recta mã, neq; mm, et probasti diuq; my: ex hoc extenij nec indiuisibilis mobilitatem, et rejectim accepti recto my, recta ajecti, neq; my, sub eadem q; durationis mm, cy neq.a Indiuisibile dupliciter uenit discerndy, uel inte, et ut separaty ab alio uel ut cy eo ajacy, et copulaty; sub p.a misericorde nec extenij, nec diuisibile attinere potest: bene uero sub secunda, prout ia enim ita est separabile ab alio cuj est diuisibile et quicquj sufficit ad sustinendj minimj, ejusq; diuisibilitatem uerificandj, ad quod ñ requiritur quod sit inte diuisibile quemadmody nec quod anima rationalis nec mat.a prima nec ãnio sint inte hemo ut sustinet hominem; eo tame modo quo ea impleri, et ñ aperiri plery prodit, acq; ipsy, et ñ numerii numerus et ñ mundi mundj &.ta sic ex indiuisibilib.9 et nec extenij extenij, neq; diuisibile posset ingredi.

Replicabis huic addens recta nequit extenij facere: nec. Anteq; probam: ajo tu addas recta id necess.o tac it recta re eotu; nec enim precise recta aliqua partem ipsy attingeret haud indiuisibile foret; id quj negatur recta aliqua extenij facere nequit: ergo probam mm: quj ita se ratiocinor. Aut.9 experientia, ne pen: tuae ñ est mihi status quem recta ad eotu: nos Negabo antec.d. probatio duc.o my mihi de recto phico; id nec.o ergo recta re eotu retorq; Rect, et diue latere, nego my, patriarchã ueu ex aliquo tuj, recto my et ne durinta mm: mihi tuae recta aliqua indiuisibilib.9 nego nec cy probando antec.d.m aperte falso. Indiuisibile addas aiteri, huju ergo toto extensum nequit ñ tangere utpote simplicem et insensibilem: hoc autem pernelle potest accidere absq; inexistent.a ullius eodem in loco; cy indiuisibilitas siquidem extensiua in quocũ indiuisibile subsistet multiplex extensiue cy tamen, multiplex sive correspondentia ad mydi placas, uelut, inquit Aug.s Lib.o 2.o de libero arbit.o cap.t 8.o similia dextra superius et inferius, et cy eo quod cy indiuisibile attingens cx aliquo latere tuj tangatur, sicut aqueus linea puncty centricy sphere obliquy pertinguit, quod quidem plangq; immediatem loco n expu. dest nisi quod se ita tangentia sint iuncta se inuicem prima, uel indicii immediati indiuisibilis? unde sequitur unum simul accepto extensionis diuisibilitas, sive quod ergo simul magis occupat q batty, quã onjquodq; rejectum, prout que quod quodq; extensa sunt, et similiter quod inuicem addita ñ penetrant; penetratio ñ est parui status duarij secundj se tota, sõ ulterius exponere inexistentiã potuj eodem in loco.

Doctrina hæc valde familiaris Aristotelicis est, siquidem apud ipsos si duo plana perfecta immediate se tangerent, superficies omnis ut indiuisibilis absq; penetratõe superficiem ulterius secundj se toti attingeret; similiter puncty duplicis lineæ immediatj secundj se toty ergo simul pariter, et nihilominus nec una penetrata, nec inest in loco utriusq; aliæ simul nealiter esset in duplici loco, nec item in loco alicujus solumodo alioquin immediatj ñ foret, sed est tuj in indiuisibili loco medio inter ergo; unde abiq; penetratione illas immediat: deinde puncty terminatj lineæ secundj se toty ejus partem nequit, quin cy aliquo nec modoquãcunq; se penetret, aliasq; ipsa ñ terminaret, et ulterius illud modo quaty esset alterj puncty: ergo tenet scientiam validissime axioma contrarium. Intabii: negatur duo corpora existentia tangi secundj se tota.

quin peneretur: ꝙ nec duo puncta indiuisibilia. Nego ꝛeq, et ex dupositis quod corpus extenty utpote parte extra parte includens aliud attingere nequit ꝛeqyre-y quin partes priores illius vsq; ad posteriores pervenigt corporis tacti, quod nauid inferri potest absq; intromissione illius in aliud et sequente penetratione; primy vero in indiuisibili accidit, q⁹ partibus caret.//

Instabis: quod est alteri unity ꝛeqyre toty ñ est ipsy pene extremitates unity: ꝛoñ reddit extenty. Difficili ꝛeplica ex dicti tamen ꝛesolenda: cuius scilo ant. de corpore quanto multiplicia parte ipsius de ꝛupra dicta, ꝛpty cuiꝰ? de indiuisibili puncto; quod est alteri unity ꝛeqyre toty extra-lateri et ex ô latere, scilo ant⁹ dextralitez, et ex aliquo latere soly, negp ant⁹ et neq⁹ Pater. Solutio in puncto annuatio, quod ꝛeqyre toty unitus cy utraq⁹ parte minuta, sicqe annuatione, seu unione penes extremitates ñ alia ꝛatione uti quia in nullo intermedius, nec eodem in loco cy aliqua mest, et ab utraq⁹ penes duobus lateribus ꝛpty; ꝛoñ puncty unity alteri ô tanqm ꝛeqyre toty, ô ex aliq⁹ latere ipsy, a dextris; proinde⁹ ô loco immediato, quod sat est ut dicatur unity penes extremitates, ñqui dem intrinsecus quib⁹. Caret, ꝛe extrinsecus, videlicet latera quę ut sic negati ñ bonyr: nec est dupositas, quod pari ut diuisibilis a puncto indiuisibili a ꝛequato ñ est attingibili, ñ ingug; hoc enim tonice mutuq penetrationem impugnat, secus ñ motuq, siue quod, puncty penetretur cy parte, quod erq naturaliter est impossibile.//

Hinc infe-

ꝛe inter puncta B, et C penes duobus latera puncty ⁴ medii ingenitaꝛ ue-ty, et eadem ratiq, enim intervenit locus puncto A correspondens, qui quidem quęuis indiuisibile est ut talis ꝛe solus tacty et mutationi ñ dicens utpote realis et uerus nequit ñ inter utrasq; vtq; dubitig inducere, erqq vani et stolidoy extenty ꝛeniget. Arguit ꝛ. Simma ꝛeducendo ex maiori principio in marginem ꝛenig obuiatio: ꝛ⁰ tempe⁹ quod ex solis indiuisibilib⁹ simile componi ꝛequela ex-cuiꝰ intentionis est puncti simplex eodem ꝛequela circuli extensionis ꝛentici, cy tamen hic ut dupla maior: ita ex simplicibus puncti maioris circuli ꝛemotis linea ꝛectam circuly duci ꝛpty ad centry, et sic ut utraq⁹ ꝛex diametrum puncty ꝛecingitur ut matheli demonstrat, quod quidem utrupiq; ꝛencit. ⁴⁰ quod Diagonali quadrati ꝛoret ꝛqualis circuq latery, quod ex singuli puncto unius lateris ad utrumq⁹ oppositi puncta ponyr linea ꝛectę, quę diagonalem ñ ꝛeqat ñ ni in unico puncto, et ꝛpty toty ꝛpezigt, quod ñ posset accidere si diagonali plu-rib⁹ puncti simul esset quę ꝛexalis.//

Tertio quod in triangulo isoscel⁹ linea ꝛex vanim ducta eq excederet: ponat enim quod vanim⁹ sex puncti inter ergq liber lateralib⁹ exacto ducatur deinde a superiori puncto omnia lateris linea ad superius oppositi, utraq⁹ descendendo ꝛ⁰ singuli puncti: p⁹ linea cupidi im-mediata stabit duobus⁹ duobus puncti, ꝛq⁹ tribus, tertia quatuor, quarta quin-q⁹, quinta sex, sexta septem &c. ꝛqp locata supra omnium erit major omni sex pun-ctis stipti. Tandem sequitur exnovitia sentę n esse lineq diuisibilem esse in duas mediatates ꝛquales, ita quod Euclides demonstrat. ng potest aliqua in paribus puncti, ut septem ꝛ⁹ duas vel undecim quę quidem diuidi nyquq potest in ꝛquales partes, ñ ni ꝛedimus quod indiuisibile medij inter duobus, ut hęc facilius percipiatur ꝛequenti figura ꝛtendue

Circulus

Circulus

Circulus

Cap. unum. de rerum initio & terno; deq; terminis magnitudinis. & parvitatis.

Quadruplex terminus denotari communiter pro inceptione ly & desitione, pro vnicula nempe vna intrinseca gradus extrinseca, qde apud omnes res entitatiue circuscriptiue, ergs vere poter dici de ipsa, nunc ne res, que immediate antea n erat extrinsece autem per vltimy n esse esu ut cy dicta, nunc n est res, immediate post erit, nunc ter desinit intrinsece esse per primy n esse esu, ergs primy videlicet verificatur, nyc n est res, immediate antea fuit extrinsece vero per esu vltimy esse, ergs de ipsa vere potest proferri, nyc est res, immediate postea non erit. Et hac doctrina omnia deducuntur omnes res permanentes, que cum sui esse possident simul incipere, ergs desinere n soly extrinsece, sd etiq intrinsece, nimirum in p° instanti incipere intrinsece, et extrinsece in immediato desinere extrinsece in vltimo instanti vnq existentia, atq intrinsece in subsequenti immediato. Maior est difficultas circa res successiuas, videlicet motus, et tempus; vere tota ratio est modus accipiendi desitionem et inceptionem pendere: vt ergo idem simpex incipere rem, ac tota possidere esse, eandem rem successiue soly intrinsece incipere, et extrinsece desinere, ita autem idem de inchoari absolute dicendum est in successiuis intrinsece incipere per primy aliquid esse, ergs per vltimy desinere extrinsece.

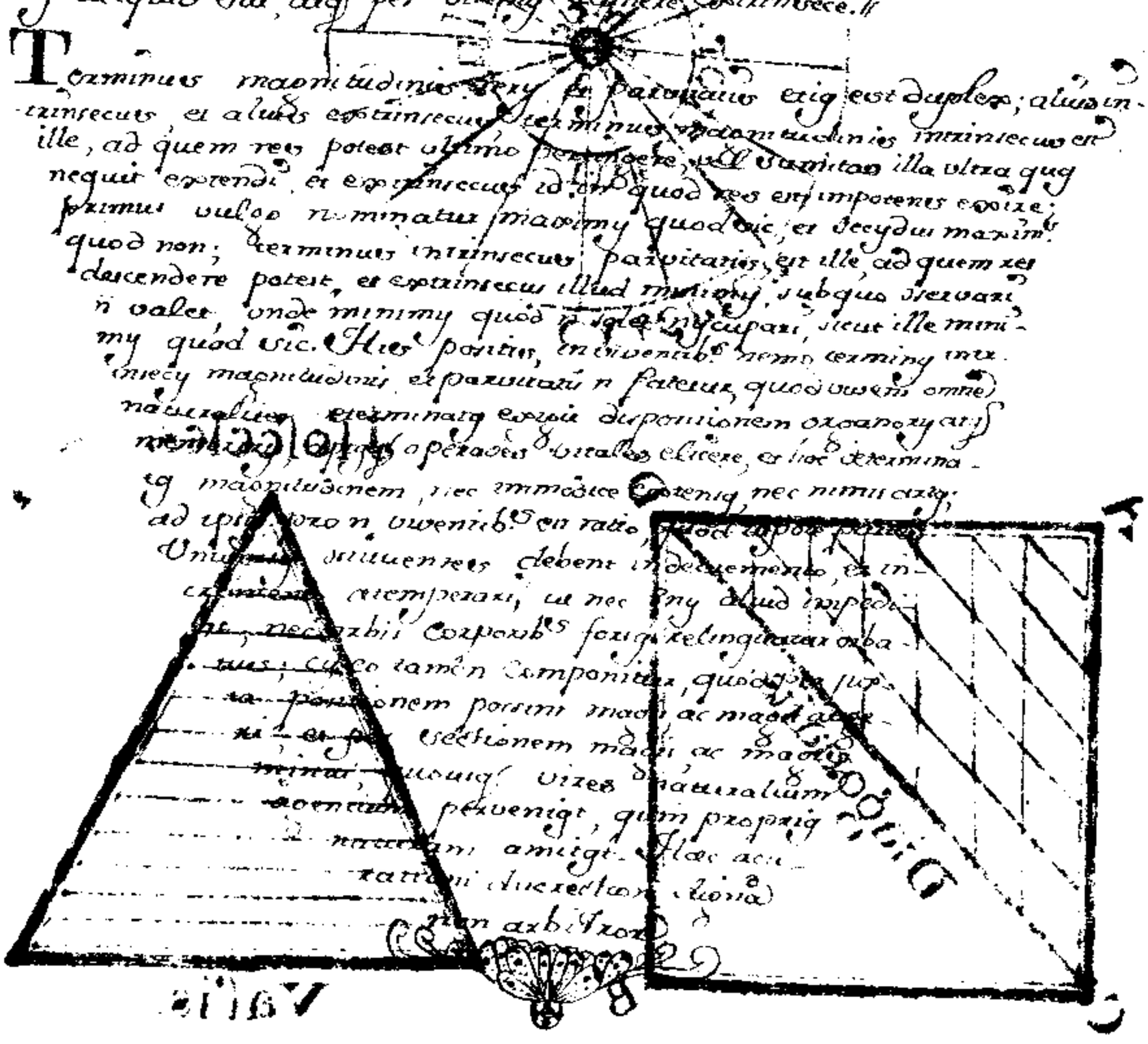

Terminus magnitudinis rery in parvitate eig est duplex; alius intrinsecus et alius extrinsecus. Terminus magnitudinis intrinsecus est ille, ad quem res potest vltimo pertingere, vltra quam illa vltra quam nequit extendi, et extrinsecus id, vltra quod res est impotens esse: primus vulgo nominatur maximy quod vic, et secundus maximus quod non; terminus intrinsecus parvitatis, est ille, ad quem res descendere potest, et extrinsecus illud minimy, subquo seruari n valet, vnde minimy quod n sit, nequit, sicut ille minimy quod vic. Hic postea, inuenitur nemo terminy intrinsecy magnitudinis et parvitatis n fatetur, quod vnusquisq omne naturaliter terminatu existit dispositionem ordinatam ad operandu vitaliter eliciendu, et hoc determinatu magnitudinem, nec immodice extensiq nec nimis arctq; ad ipsa pro n vnuquoq in ratione quod impossibile [illegible] Vnusquisq siquidem debent in debemento, et intrinsecum [illegible] temperari, ut nec vny aliud impedire, nec ab his corporibus forinsecus circumstantibus oberatus; circo tamen componitur, quodlibet superficiem ponit omnem possint magis ac magis [illegible] sectionem magis ac magis [illegible] minari, quousq vires naturalium [illegible] perveniat, quem propriq [illegible] naturam amittat. Hoc ac[illegible] ratione discretor [illegible] non arbitror [illegible]

LIBER VII.
PHISICORUM.

Scopus hoc in libro Phiſophi est ex. 9 aliqua primi mouẽtis ne ipso immobili, et alia ꝺa moueri omnia: dene: rem̃ moueri, et mobile simul esse debere: primu scindit enim primap⁹ de quo moueri ab alio moueria aqua: dicitur supra necessa sequela ꝺeducitur illa: enim si illuc aliud rem ab alio moueri, vel secus? si hoc secudu, en primu moueri in mey: primu, de illo alio eadem fit inquisitio ꝑ sic deinceps ꝺenec deuenimus in aliq̃, quod ita moueat, nõ moueatur ab alio, quo neq̃uã nõ peruenisi, ꝑ proce ꝺatur in infinitu, quod nulli fuerit, uerũ q̃ his nulla Philophia nõ aqueritur, quib⁹ est patens quoc nõ moueri nisi quod est in potentia in quãtu huiusmodi, nec moueri nisi quod est in actu quod certe procul sic a mutuo sit potentia nõ potest secudu idem, qualiter scilicet si erit moueretur ad, aplicatiue reducet ꝓtinꝺeq̃ principij necessitas, superflua existimo, amplius ea in re immorari. Pro secudo ꝓpositũ.

QUÆ. 8va. POSSIT NE operari agens indistans quin: aliquid patiatur in medio. S. 1.

Dicta causa creata, presertim corporea, et efficiens ꝓ priorita precedit, quippe cuius oppinio est causa finalem nulla ꝓhibq̃ propinquitatem exigere, minusq̃ materialem et formalem plurimum propinquitatem enim penetrationem exposcere, quã ꝑsentim ꝓximequitur efficiens utcunq̃ tentare videbit, ꝺendicat sibi determinatã actiuitatem subiectq̃ localem, ultra quã apud ꝺũ naturaliter ꝓhibet operari nõ posset, et ꝓ qua intelligitur patiatur aliud ultra quod causa sua effectiua ꝺixerit, fugue uacuum effugere valet, quoꝺq̃ dubium est, nũ agens ꝺebeat esse alicui patiũ, ut operetur in ipsum necne? hic immediatus tactus, et esse potest ꝺiscreti, ut q̃ causa cui effectus subiungitur est quidem a parte ante q̃ recipiat sui entitatem, ꝺistans autem ejus uelut per medium ꝺiffusa uersus ad patiũ pertingit; et ergo supponit ut q̃ nec ꝺum per uirtutem ad ꝺistans, sed ergo recipiat sui entitatem causa operetur patiẽte: huic semper necessariũ nõ esse supponim⁹, quare de uno et altero ꝓsequenꝺum est ꝺifficultas: Scholus quidem aliquem necessariũ agnoscit inquibuꝺq̃ agentib⁹ nõ tamen in oib⁹, sed inter alios Philophos et Peripatenticos et Coꝛpusculare immunis est.

ASSERT NRA. S II.

Nullu aoem naturaliu operu poten indurg quin aliquid agat in medio. In idem redeu sic asserto proposita, ac subsumpti proprijs in notabilib. suae laudem cui causa finita sphera dominata actuatu praesser; ultra qug ip nequit entendi, ac nullu impetu; id ejusmodi nulla foret sphera, si ponem aerem dirigi nihil operado per medy: ego. Probo min: ng cassu in minus ponem in majori operatu durgtia, qug in minori, videlicet ad unius passu, qug ad uny, vl alterg pedem: ego. Probo ant. si mihi! agem operatur in medio haud quaquag in processu favoratur, nec aliquid illo duq virtutis impenderet, egq ideo intentg adquaelibet durgtg superaret: ego. Regula legitima est, si enim in medio inumytur virtus agentis, absdub. major, vl minor dutq ipsa ut dirigi in certa durgtia. Confirmatur: si causg naales nihil per medya oerem, nihil inec potui ipius obstare, ut effectu intra propriq sphaerq praedictam; id stratu experientia testatur, ng in sole, qui quidem interpos corpore opaco, ng clausu fenestra detinet illuminare cubiculu; ng cug in ioniq quinestrupq propinquq sburic semel aliqua lamina ferrea interpota, donec eq paulatim penetret: ego. Maj. videtur indub, si enim absit agentis nihil per medy diffundat, cui eadu equalitas retardatur, vel omnino impeditur? perfecto hec, a alia quamplurima frequentissima experientia testata nihil obstantia nisi esset quod interrupta deffusio virtutis hujusq statim impedit per interpoty corpus.

SOLVUNTUR ARguta S III.

Arguit p. si agens n posset operatu indurgi nisi per medy, long fortius quid, qug in party efficeret; ad hoc experientia ostendit, cum enim patietem solem plus calefacere, qug aerem medy, ignemq manu ipsi admotu calefacere aquam in lebete stantq, qug hujus fydy: ego. Dico maj: fortius quid, qug in party efficeret si paterent, sed hoc maj. si secus nego maj. et sic min, dimicia neg. Ad primg probationem implicitg dicito patietem plus calefacere volem qug aerem, qa patiet est corpus opacu, aquosg pronce calorem recipere et servare, qug rarg, atq diafanu, quale est aer. Ad secundu dicimus prius calefieri fydy lebetis, qug aqua interna, postea q ea fervere esse coepit aqua superior, qa partes ejus inferiores incalescentes et levitate facq resilire ascendut, descendentib. interim partib. aliis frigidioribus et ad vicissitudinem, quousq totu repercut; id satis ostendit rebullitio aquq evidentis; si tamen aqua tepida foret, ut dies ejus partes ptq calefieri, n esset tepidus fydy lebetis.

Objicit

Scholion quamplurima experimenta quq operatem indurgi ab aq regimine omnino per medy demonstrant; p. falcingtes durtu nocet, et Beatq solo viru tenentes pueros durgtes faciunt; 2. Basiliscus aspectu suo mortem hominj infert; tert. Torpedo pisces vulgo Trimewa tame inhaerens brachiy piscatorii torpere facit; 4. unguentu armarium et palus vimparcui vulnera durgua sungt. 5. Magnes ferru durtu trahit nihil patiente interpoto argento. 6. Lupus stomachus

Jesus

causat tumoribus item alia plurima ad quæ parebit solutio apponi. Repº ad-
um ex Bellarii sequaqz mihi Schonitzay intenty, vtq; semper per medij di-
funditur aliqua virtus, et mihi patet, quod idem effectus experitur in quacyq;
Durgina, ty et q; in plerisq; saltem ut infurcingtbs? Basilisco &c. intelligitur
actu per aliquid intersecay.

Ad primy Repº. Serpentes et fures venena-
um vel alium per medij sugs ad passy effundere in qui intuet ex oculis, ng
bene demonstray pq ex oculos efflux se nihil videtur diffundere, vt ioly pari-
ter recipere lucis radios ab obro reflexos, quin obiter quidā hos parū lacryma-
ty aliqua possit exire materia, hz min imperceptibilis et similes effectus produce-
re, tyq; ut pote tenuis atq; leuissima iudicium etiamsi, tyq; nulla potest adob-
ty directionem habere: tertio rop quod per os exeat, et nasi; ita vane, oc-
culis; subiungit q; directe q; habent cy radios visuales coniungit; nota ta-
men quod si obiy vt in machina dictum sebumq; valetudine prægty, ty
talis effectus visui Demonstrandi; eodem modo explicandum
modo tendit pex infectus sui corporis alterius Dgny pueris inferyt, maxime
si ipsos amplectatur, atq; deosculetur ut vesiculantes excudat, Secydy plurib.
videtur intra vulgi esse receptydy exoter, vt Illustr.º mon.s Fusco et alijs; vt
adhuc Dato, per profluvia subitalia e Basilisci occulis, vt ore spumi egre-
dientia atq; ad hominem est explicydy.

Ad tertiy oportet, ut aliquid
percipiatur a falsi secernere vera; falsy est utq; Torpedinem hamo appre-
hensy et medio filo, aliove longo corpore tacty stuporem injicere: falsy
est item n̄ nisi manu, vel pede nudo immediate tacty stuporem inducere,
atq; etiq si in quavis p.te tegatur; enim tacty in extremitate, ubi superficies
spinis nectyus haud. experta talis effectus quod vere maximo est stuporem
causare tacty, vl manu, vl pede, vl baculo, aliove medio corpore rigido, et so-
lido, idq; precise si percutiat intra dorsi p.te, quæ est aversa; pro facilioru
captu notandy structura ejus mechanica esse intrat duci ordine inverso loca-
ti; ejus superficiei inferior est plana, superior aversa, a capite utq; ad extremi-
tatem opposity duo protendyntur musculi fortes, qui quidem circumsuperficiem
versq; dictam, hosy musculosy fibrę n̄ sunt horizontaliter locatę, vl aliquantulū
q; partem obliqę ut tendant in alijs, id verticaliter, idest a p.te dorsi superio-
ri, vl superiori aversę ad utq; inferiorem ut plane ductę: uno verbo, perpendi-
culares sunt ad planū Torpedinis.

Hinc alij ad ejus structura pertinentia
ig apparet cur Torpedo stuporem brachij operatus, cessante id n̄ope effluvioy
vl qualitatq, id solymodo fit ope structurę mechanicę; exempli grata dy ma-
nus Torpedinis dorsy attingit aperta ejus mechanica structura exercitat debet
motum tantummodo extensionis et explosionis, alias libere et diuturne, admittat
ejus q; efficacia in nervos arcus dy tenuissimi spiritus motus hos celeberrimo
illico communicato spiritus animalis hominis manu mediante; vl aliquo-
cu solido corpore spiritus cito etiq; adquisyt mory, præter naturalem et propry
si, quo antea naturaliter obtinebatur; utq; perturbato spiritus motu, vt quasi
ex improviso vl segnent; vl alia inordinata, et præternaturali una, huc, illucq; ali-
quantulum fluctuat aliquat e proprio loco, et centro pellyt, et hanc segnitie prove-

nn impor, arg Dolor in brachio: ro huyu rei causg ut ex rolo percaleas legen Bibliotecg animatg, ingeniosg senicem, duco Eucharistiny RA Nostry Mro. S Sarmiento, cuyus ingenij beripuacia, et amenitas dei superat laudes, lege inqug in demonstrade treatu critici tom. 8. discursu 18. ejusdem libri.

Ad quarty nego posse. Appeay, vel dici nyquy intra certos examinis me alqa operade per meoty quyuyus occulta semine, 2 illata eis sugestione, si n nisi mediy prothuoy, sine corpuscuty urg ad party emmis. Ad 5 d Magnete Succino et alior, quy ex gaudem electrica seu attractiua n opa ex Philosophoy responio, aty necessary ad qualitates occultas, aty ad profusiva subtialia; ro quomodocunq ex his attractio fiat certe alquid per mediy minia corpora diffydere: quyuy ad qualitates occultas n est dubiy quin ea recipiat mediy, nec quod per hec trajecta profluvia esse debeat n omnimodi nulli quy aprehendat corpora; pterquodd ipsy, ati Democritus tu certabo attractionis a Diamante inter ferrum et Magnetem interposito: tu certa diuqua, e qua igny Magnes, ferrum trahit. Ad 2dum dicum. Lupy in esse causg tuin capalem saltatis hominis ipsiusmi ipsy, ro adtymy occasionalem, Nego ty esse spiritum vitalij motuy incidmaty ps nimis tenuis substantiam.

Tertiody hic geometrica acuti immanentes ut vitio, imaginatiua nihil posse adeo posse in aliena corpora omnino diffusa, so ut tymy occasionalis, sue per accidens, quatenus nempe in propo corpore humores quosdq commoventes et ne occasionem pbent ad emissionem pluviy profluvioy alioty, aut qualitay, ude immediate dum proventy effectus adverte erg dia hucusq dicta experimenta, aut fere dia inter extremes omnes sputati ab Illustriss. Nostro Feijoo tomo 2o tertii critici disc. 7o Objicuyt 3o: Ay igniti calefaciebus ny, n ejus extima superficies solymodo, id dei patres sentire, et a luno remotiores similem percipy effectum: id utq nihil omnino agyt in intermedias, cy nullum agens agat in sibi simile: ergo aliquis operatis indurg, quin operatus in medio. Non hanc similitudinem nuper Illustriss. Discussit tomo 5o disc. 4. 3. paradoxa undecima, ut impugnet receptum axioma: nully agens operatur indurg: dicendy tamen ty calidus body ignem esse bono aproximatq aproximatione supponi, ad quod satis est tactus penes aliquam partem, quacy alij attenuentur, et ric dei illius partes calefacere lignum per modum unius, n alij in alias influentes, id oibus simul in idem se pixgibus.

LIBER VIII
Phisicorum.

Mydy in tempore adhuc fuisse fide certa, et inconcussa tenemus

Jta Phūpny cō in lib⁹ Creaturi mūy deneegem idcoq; quod hic exami-
nqōy aoxedima er uny Deu ab ęterno illq; creare pōuerit? mundu cu-
plu ḡenere rery ormen, alię ryr pcamynentei sicut homē Angelu, et
alię ducentę ut mulu tempu, atq; cie hii olbu er quętio, au affirma-
uie resp⁹ enim ex nulla capite ejusmodi pducto reb⁹ repugnat perma-
nentib⁹ ñ impūmi eneo, quod alias causa prior ñ foret effectū dura-
tione, siquidem nulla id emporcit, id nāā precedere durat: ñ deinde titulo
realu pōductuni ā princip⁹ idurinero, aliquin rerby Dwiny ñ esset
ab ęterno oenity: ñ pęterea tanto entii ab alio, seu creati, tempe enim
albna voluptate Dei penderent, magis existerent, ut absolute potuerint ñ esse:
nec eni creaty quarale plurqug principiy oriomii exposcit, nec erq; pręue
plurqug nāā sub ñ esset.

Non item eneo, quod Creaturę Eque essent ętern,
seu equales Deo in atributo ętemitati, nqq; licet ętemitas propria Dei nul-
li creaturę queat adaptari ñ tamen repugnat ętemitas partipata, seu cen-
tripeta, ex libera⁹ voluptāe Dei exorta, seu nec quod ex hujus suppon
tione teneam Deū per ętemitatem Agere vo. seruare, hinc quod ipiy destrue-
re ñ possit, mui porqug jam durarer per ętemitatem: ex his patet ad ōia
qię ista possyt obiici, erqq; ista possibilitatem rery successiuay ab ętemo,
cui ii pęterea aliquid obstaret, maxime ipiay imutro per partes priores,
et posteriores qię quidem videntur repugnare semel ab ętemo ponti, ne-
quit enim ejusmodi esse, quod posterius est. Very hoc nihil refert, et-
enice dicat nullq partem temporis posteriorem ab ętemo existere, pari-
terq; oēy primq, secu autem successionem partiy, cuius ętemitas ut ap⁹te
ante veri fiat, sati est quod nulla sit pars singillatim sypra, qię aliam
precesserit, quemadmody successio eterna a p⁹te pōr, eterna dicit per respectum
partu ultimę, seu ponqug ñ superest alia: sati de hii, erq; de occultis
Phicoy, pro quib⁹ dicta cēdgt in Gloria, et honorem Omnyporentis

DG.

Jo.

COMMENTARA IN LIBROS DE ORTU E INTERITU.

91.

DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE.

CAPm I. DE GENERATIONE IN COMUNI.

tempore semper matr. precedit, aliq. spoy aliquid in genitu genitu potens? uerit; unde generat subitanei absolute supra aqua in presenti alucr. Philosophi definiunt, nempe productio subiti ex presupposito subito. Inquantu generatio est terminus qui, et quo, terminus rei entis spoy intra totius, quodpr. inmediata immediata. unicca prop. genitu ducitur; terminus quo est forma viuentis spoy, ut ejusmodi autem viuens, in est opus quod semper habeat aliquam generationem, nec erg in toty genitu existimetur ut patet in homine; id cui est subiectum per generationem actus forma unitiua matr. et ab illa dependeat quoadesse unitiq. fm in est cui viuenti Matri sede Roty Dmny genitus inquitur, licet enim subiecta Filij in affectu mag diuing nequeat per actuem creaty attingi, bene tamen ut termingt nam humang, quemadmody via humana pari potuit, et agere.

CAP. II. DE GENERATIONE VIVENTIUM.

Generatio viuentiu ejus nom generatio accipitur sepe absolute sumpta ut D. Thoma exito existenti a viuenti principio ejecto in existere nem natu: sicut vox designat influxu prout ab eo, quod causatur sic. ut vocem ut ita apprehendat generationem verbi diuini a Patre, quigs in toty terminetur ad unum, sed erg inchoetur a principio viuenti, quod li viuenti denotat; principio ejecto addatur immediate principij ejusmodi, quod sit generg. in ipso generationis momento inesse proli debere per aliquid proprij unu. quod nempe sit mutuus ipsi, vi fuerit vic in filio diuino et eadem ratio Patris, et in humanis mat. est mirum: nisi abest quo pulla ex alienis citi excludat nisi Parentes ejus, id quo pepere rint ova; denigs ultimo particula generis ex vi omnimoda et immediate generatis mata debet refugi debere nam dominus in ptalem cu illo, ego maxime, quo potest stare inter diuersa stirpe; idcirco inter diuina stirpe adest suenientia identitatis in natura et generatio, quo possibile est et in humanis inter alia suenientia similitudinis in specie infima, qua mayor esse potest.

Hinc ergo colligitur effecta, homo semini in quem Parens, licet ex ejus generatione humoribus, nec ens Eue Adami filia, quia quidem ex ejus coitu semen fuerit ejusmodi immutatione, eg ex si quidem, tanto modo procedendi ex quamobrem in fuit secuta, ex nulla enim ratio determinata id est mera Dei voluntate mata forma est in mulierem: muli autem Parentes Asinus, et Equa ducunt, q. licet proles in ultima quidq. specie sit, similitudinem cu Parentib. per ova in scrotu id per accidens fieri, et preter naturalem inclinationem illoy, ex cuius ti prolem quidem specie semper intendit. Hic preoccupabimur obiectione, quo ante data definitione fieri edent, superest tamen adhuc difficultas ex mysterio Trinitatis desumpta, cui vellem procellio Spiritus Sancti generatio in nominata, cu illi tota definitio generationis videatur excluere; ideo ex doctrina Theologoy breuiter dicu, processionem Spiritus Sancti sub data definitione in omni. q. licet similitudinem in nata preseferat, eg etiam actionis in ipsa tendentia in obiectum ut potest sua actuosa volutari et ut talis perfecta et animalitia; circa modu generationis ig. stat ex dicti lib. 2. Philosoy cap 9. q. 24 § 3.

Luyus nyanio. duby ultima prepug ung ponem ad forma subsalem alterius quidlibet sit realitas eidem cy generacē? affirmgt plures Thomistay Caietane & Compluten.b. q. 3 immunis opinio ung ab alia realitas distinctiua q. quo generatio realitas irreparabilis est ab alteratione dumitur vultem & è converso; nequidem ultima dispositio ad forma potest una duby stare vna generatiue, cuius una quin illa precedat, selun quy naturalem solymodo mentionem importat: et 2° propter communem Thomistay aueray nempe quod accidentia generatiōis intrinseca efficienter ex nota forma resultyt; inde enim profecto generatio prosluere nequit, alioquin forma esset efficiens productionis sui ipsius, et primapiy duorum argum distinctorum actuy. Dicit: homo n generat hominem nisi quatenō materiq ad animq rationalem disponit; sd hoc per alterationem aliquam: ergo. Nego may: enim preter alterativam actionem alia in homine est, q̄ animq rationalem pertinoit, quidni n quoad esse absolutum, quoad esse unibilem posset quodlibet mat.d capacitatem n superat nec actionem humanq. Dicet 3° forma quidquid resultare dicitur ex ultima dispositione: ergo. Resp.o forma generativa ejusmodi realem connexionem utriusq dictat immutare et sequentes actiones alterativq cy generativa; secus autem inter eas identitatem realem. Vide Ducia lib.o 6.t Philiarcy cap 9 q 1a S 3.o //

CAP. III. DE CORRUPTIONE.

orruptio opposita generationi est mutatio deorsum rei permanentis subiecto, cuius substantialis vel accidentalis forma incipit esse. 2° quia: dicta ergo substantialis et accidentalis juxta impositam rei diuisionem, hic definio corruptionem primi et formae materialis intrinsecam, qua quidquid desinat in rerum natura propria anihilari propria Lua lib.o 1.o Physicay q 3 q.la 3.a dantq substantiam et generatio dicuntur mutationes illas necessarium ut nisi id antecedat actionis nemq ingitur de esse ad n esse per appropriatam, cuius tendit à privatione ad formam. Si quaeras quo sensu dicy n illud vocatur generatio unius et corruptio alterius? resp.o dicy esse in sensu forti et idemdo n sermonis de rerum generatione, qua definim mutatio totius in toty, tali quippe mutatione corruptionem intercedenti oportimbit; si vero generatio idem sonet actum sui de privatione ad formam toty ex alterius corruptio mediante quatenō naturalis cy destructione formq praecurrentis in eodem subiecto inexistat, in eodem sensu dicy ex eius è fieri nempe quod unius corruptio sit generatio alterius. Si 2.o dicitygy

sit tamen ad formas accidentales diuisio sufficiens ad substantiales n subordinatas, et ad recyda generationem: hinc infertur nullig esse causq immediatq corruptionis totius subsq, q.d nemy n esse haud ea posset habere nisi tali occasu interueniente. Quo et impropr.e quo cessat a destructione rei desinit dicuntq autem aliquid mediatq aonitum, illig videlicet, quę formq efficit desinq existentia. Habet ergo causa exactuq directe et immediate quę dicit potest efficienti moraliter quotiescumq inexistentiq ad existendum alterius, qui existentia, ob propr.a et formę expulsionem aliq dicit potest causa forte extrinseca corruptionis. Causa quasi materialis est illud subiq a quo expellitur forma, ac denig causa finalis, ratione cui corruptio n succedit à causa 2a. Vbcua, tempus et aliquid omoby alteri rei. Sui prędicabilis //

QUÆSTIO NUNCUPATIVA

De corruptione compositi substantialis fiat resolutio usque ad materiam Primam.

I.

Videtur quæstionis unus dubitandi quod species substantialis corporis sic, et qualitates accidentia illi inhærentia cum forma substantiali simul intereant, idem non volo accidentia cum ea inexa, vel saltem quod ipsius modi, vel saltem proprietates naturales inseparabiles, quæ sic simul cum forma desficient non est dubium dicere. Ad cuius quæstionis munimen, quæ sit ex propria indole cum denuo veniat forma non pugnat, ita ut sola, seu nuda materia prius existat: affirmat Thomistæ omnibus ferè scholasticis, et Jesuitæ cum quibusdam

Assertio nostra. s. II.

In corruptione substantiali non fit resolutio usque ad materiam primam, id est accidentia quæ plura quæ in corrupto subjecto, in eodem remanent: alterius experientiæ mendax: enim ad oculum plures primi qualitates in aceto valent, ut odor, et color vulpinus in igne ex ipso accenso, et in cadavere eadem numero quantitas, figuratio, organizatio plurimaque alia accidentia quæ inhærent in homine vivo. Ad hæc non juvent Thomistæ certioris rerum, et firmiter excidere accidentia prædicta in eadem numero, et specie igni videlicet præcedentibus alia similia, quæ ex nova forma inducuntur. Id ut huic Thomistarum juniori est obediendum cui ipsi non obtemperare alteri simili exputandum. Ut autem de mysterio Eucharistiæ præteramque quod rerum corruptione ignis est fas in obsequium fidei, vel in gratia manifestæ causæ quæ in præsenti non rerum non adest: certe ut adeo pauci sensibus esset fidendum nulla ratio superesset ad affirmandum eundem Solem qui heri illuminavit non hodie; meque Chlonachon alioqui, in eadem vel aula non esse, patet ergo respondeo hæc omnia præcedentibus esse solum similia, quod nullum in animum cuiquam induci potest.

Primum improbatur dictum; nulla est impossibilis causa notum accidentium cum qui Thomistæ in eadem sunt sententia; quæ ego adesse eadem numero, quæ cum in homine vivo. Præterea amittit ut eadem omnino cum in ferrum marcem, et ea ignis ut gladium, fumi venenum, ignis ustum, sal nix, quorum nulli supersint. Præterea quotidiani, calorem, figuræ, nec alteri in mixto apparentes, ut nullas intestabiles non mortis ut supra quæ actiones non est, non in forma calorifica demortuo producta cui calor innatus est cui nigredo non mortis, quæ albedo nonne cuiusdam hæc quæ ita figura non præcedit non accidentia prioris ignis. Nunc hæc juxta

acc-rum. n ergo ingeneratis inigi; n demia. vbi causa qua ramenti
ni in matr. obstarent, nisi ab entitia cum particulari, aqua moui nul-
la n causa supposita appareat. Respondem Thomiste accidentia similia cap.
causa sufficiente ab efficiente matr. p.a n quidem specialiter cum tota sub-
stantia per accidentia propria agat.

Sed superest explicatio quid in nobilario
ura? si enim n est quid aliquid ab entitate matr. sluriney, qa ea ina ponun
accidentia qua alia n entitat, utpote dere indifferenti ad qualitacyq; nihil pro-
deu, essi sit aliquid aliud, vel. à remanet ex corrupto spota vel in integri gene-
rabili producitur? si prima n fit resolutio usq; ad materia primam; n recydatur
def. altra super experta sufficiencia cum acty, et efficacia illius aliquid. Mens
adversarioy ore dicens quod nobilitatio et connotatio qusdq matr. p.a, imo entitas
hujus exigeru in integri generabili accidentia recipere similia immediate antepre-
habita, qua quidem motat veluti impetum subito ab extremo in extremum trahi
re, promptas ab accidentib. in accidentia strania illi, ut nimis ab ipsi adversa
rsu vic explicata solutio relinitur o.; qa si matr. subito trahit ab anima in
formam cadaveris valde diversam, quod nec ipsi Thomisty negabyt, cur ingnie n po-
test ab uno accidenti ad aliud valde dissimile? sane n est major difficultas
ony, qua ad aliud.

Secundo, qa suprey in numerer, homo nuquam usu posset
in termes nec pulverem, nec generatim alia potent accidentia subire, nullus
eximii similia fuerunt (per remei affectu diebus nuquam potent medicinaq-
lia quod incredibile est. Quare amplius necessary matr. accidentia p.a dependen
connotat illa, ita ergo dy similia precedentib. desert: ad ver prima motionem
Aqua accidentia primi similia: ergo per secyda alia qua primi, et secydi animi
lenius: si ergo propter primum ipsi primi similia debentur et ipsi desserire ne-
queut, idem ipsi Plebeiis propter secyda, et alias. Alia ratione vnacem arguo:
calor quo matr. igni tempore precedenti disponitur ad formam ignis idemintellige
de quocyq; accident precipuo materia ad alia quaslibet formam denovo producta,
n potest in mixti generandi ignis: ergo n fit in eo resolutio ignis usque ad materia
primam. Probo am.s calor ille precedent formam ignis adventy exponit, ad hyemem
timem inducit ab aerem igne: si ergo post adveniente forma ignis: ng aliquam
sui destructionem qua necessario exhibet adventu remittatur, extinguetur.

Argumentis fit satis. VIII.

Pro eisdem vero accidentia, et ea recipi debent; ideo in corruptione vni-
versali dicimus illud: ergo. Probatur min: subtus accidentia ex tali
opere utpote ut sibi proprias proprias effectus possem ut ille albedo
calidi: sic incorruptibile, substantiali forma corrupta. ergo. In primi
admodo opere mentis accidentia ut subtus sui receptivo similes mat:
pereuntis subtus adequato rigicat may, inadequato subduntur? defici-
ta formam ecclo may, materiales nempe may et durg.e mm.e dimin
illus est adequatus subtus nedo min.: inadequatus nedum? metrenuus nedomin;
Solutio ergo min.e est neg. In corruptione substantiali in destructi toty totaliter et penet
dis sui subtus, remanet enim subtus ideo materia p.a aug cu forma substantiali ade-
quata accidentia similia mente tali: quemadmodum dici n potest in illatum
necessitatis subtus et adequatus defficere in indebitate sumatur, quoniam forma

subiali; enimuero nec ea .nec subi forbitex deer; equmodi nag; ner mate. ualitex, et intuitive spectata, d quatenꝰ materig simpr actual. quo remanu nꝰ corrupti; ng eqr loco semper subintrata alia, idem matª porging, illug uicei pexens in subitentigꝫ accidentia: exꝫ emicta quod in corruptioe subiiali nec subiq inadequatq accidentiq forsan perijr."

Doctring urg ni facile rejicent Thomisꝫ asserentes, quodlibet superficiei, quę subiq est relatiꝰ duoꝝ ig; in qualcumꝫ .. iuru, succisse fluat, et fluxerit, dymodo alia loco illius, re, sub eadem dimensiõe cõpar, nec superficiei nec loco uariata forbitex, d materialit tyq, atꝫ per reqꝰ eybem locy remanere forbitex: similiter dicyr, quod licet pluxes partes materig perman, semper manet eadem matª numero, qª quę per nutritionem accedyt sub eisdem dispositionibꝰ existentijs atq; exigentibꝰ eandem materig obtinentem per obtinentiq formę in nuijus corruptione ni desscente defectu obtinentiq qª loco existentis percepti subintrare existª. De nouo genitꝰ uel xpo matª per formą accidentia subintrare, hei ni desficiente defectu subꝝ & quotes altera forma desficiens, alia succedit immediate.

Hutes tamen dō ipsig resp. nempe, scitia maj. reqdo min. atꝫ dubiꝰ. probationis maj: subq intensionis, seu receptionis, & neg. maj: denominatiõis, scedo maj. min. et neg. seq. Quod tang ipsig Caldi albi, aliasq subeat denominationem haud forma accidentalis, ydo ducyta tam ipsi uolunt inesse, ro adiuncte esse pręcipuq subq denominatiõis, ergꝫ receptionis bene uti adiuq partem, nempe materia, ut forma; aliud profecto ni inferr, & patet in denominatiõibꝰ tum uolentii intelligentii, quę quidem tam tribuntur homini, quam intellectiuo, et tutia inuola anima recipitur: Deces: prius est actus subiiali, quę accidentali, eoꝫ prius illy matª recipere debet, ut post ydē mutuar esse simp. quod quidem prius in matª intelligi oportet, quę esse ueruq quid, seu accidentale: id ni accidentia matª inhęrentia statim accideret xpo. Resp. priorem esse actu subiectualem accidentali prioritate dignitatis, perfectionis, et intentionis nam, ni uero priuitate executionis: certe quod primo uenit intendit matª esse et esse simp., uel esse subiiale: uerq q id ni nisi in matª disposita recipi potuit nequam ni ea prius executive, sue pro tanto ad forma per accidentia aptari preparativa: unde nulla cadere potest dispositio media inter materig et formą, quę sit nexus utriusq seu tale subiiali ut matª formą recipiat; bene tale quę ut ditto se habeat ad receptionem forme, perquod ni tollitur immediata receptio formę in matª.

Neque ro. si corrupto xpto ni deberet augeriari, sciciat huic matª unitus, quę formę subiiali; forma tuoni xo. n'esset extensa, q hoc ni nisi aequiuale inea recepta posse habere. Eadem q aliquod subq sensibile in corruptione maneret una ni intentionem generatis ex eis uelle tradig: id ni uel uera pro tanto uti possemus dicto, sicuti maui, uel materia permanente materia unita quę formę subiiali, seu, uero matª aptę ad esse ony nouandę, quemodo enim aptitudo haud ex diuturnitate deuenitur, ne eo ipso tale extrema sint eiusdem generis et adinuicem equiuoca, cui tale ordinem imitari potest in anima rationali quę maui permanente q intellectiua potentia, quę q pura adhęrentia ony per accidens attuat unita.

QUÆSTIO.

Num ultima dispõtio ad forã proveniat ef-fective ab ipsa?

§. I.

QUoniã ex Thomista lib. 2. ph. text. 70. ratiõe materiam ultimã ad formã determinari, ideo ad ea dequã erroria. Sed ultimum dicit ens dẽterminans. Philosophi existimarunt materiam in corruptione semper aliquod ultimum subiectum, quare subiectum ipsum non verificari, nec ultimã dispõnem effectiuam materiæ permanentem. Enim probatur, sensibile idem numero subiectum existens homo et aliud sensibile

Assertio. §. II.

Vltima dispõnis ad formã ab ipsa proveniat necessario. Diuidatur subiectum dispositionis effectiuæ seu productiuæ propriè debitæ examinandæ ad formã aliquã dispositum ad recipiendum, nec ipsa productiua causa propriè sumpta. Probatur: Vltima dispositio ad formã ex qua causa materiali; ergo ipsa productiua propriè debita. Probatur: Nam ultima dispositio ad formã, ex qua causa materiali; et ergo ipsa productiua propriè debita. Probatur: Nam ultima dispositio ad formã, ex qua causa materiali,

quod materialiter ad recipiendam eandem receptionem disponitur q. q. materia ad quam materialem receptionem preparari debet. Hinc est Magis Soto forma in fieri earum facta eadem imagi generationis videtur, nempe motus quasi terminativus efficientis eiusmodi receptionem, et ad eandem subsequentem receptionem disponens. Ita

tio seu ultima dispositio ad formam eq̃ quæ in potest ut dispositio aq̃ simul esse
sines subsequi. Ad primum nego ita; enim vero unum forme in eodem numero al-
terius rei connexion, sequacem, ob impossibilitatem unius in eodem subiecto
coexistentiæ introductionem necessariæ illius expulsio, antecedentem quidem, adventante
videlicet ultima dispositione, in effectu, sic enim soli dei potest causa corruptionis
intrinseca necessario et improprie, quæ cessat à conservatione rei forsitan, secus alia; unde
dicta cap. 11. Ad secundum nego ante quodcunq; secundi partem; non enim motum aeris
impulsus motum antecedens, et ab aere impressus fenestræ hujus apertionem causat,
ideo quamvis motum aeris pendeat ab apertione fenestræ, multa causalitas intercedit
in homine, reliqua quæ objici possunt nullius momenti //

Cap. IV. de alteran.

Alteratio definitur, motus ad qualitatem, quo innatus ejus termino
ad quem est qualitatem solummodo: aliqui nomine alterationis
motum ad qualitatem corruptivam, idem sensibus habentes cum fluxum,
calor &c. nive mellis solum: alij motum ad qualitatem quæcunq;
ens perfectus seu in habentem sensibus, ut lux: omnemque hunc
secundum motum alterationis dictum, quamvis strictius prius, idq; im-
plicuerit, juxta triplicem possibilem motum ad qualitatem; potest
enim subiectum ad ea absolute modum, idem ad qualitatem nullatenus
in ipso præexistentem, ex nihilo de novo in ipso producendo moveri,
illuminatum aer penitus obscurus, ex luce in suo subiecto in subiectum
alteratio simpl. potest ens moveri ad qualitatem &c malignæ nisi præexistentis ejusdem
se propagio per alias equidem partes minus, motum in proximum agendo partibus ad-
los ab igne, productus usensim ad remotiores protrahitur, seu dilatatur secundum varias
partes disperditur, qui motus nominari extensio, seu alteratio extensiva; potest tandem
moveri ad qualitatem &c in ipso existentem, quatenus ea in qua præexistit, magis perficitur
getur, majorem perfectionem acquirit, seu fortior efficitur, ens quidem adeo sensibus ca-
lida fit magis calida, et ejusmodi motus augmentum intensionis, seu alterationis intensivus
intensionis, videlicet, et extensionis sub incrementi nomine respondet: ubi qualitatum contrariarum
seu contrarie disparium ad paucitatem: illi remissio, qua qualitatis entis ejusdem
dilatatio, vel relaxatio in eodem subiecto, ut ejus fervor eandem paulatim frigoris disperditi
ens //

QUÆST. III.

Qualiter fiat qualitatis intensio. § 1.

Sumo an de intrinseca examinatione quæ de qualitatum generatione
in fecto esse, quæ instituere nemo, sed in more modo Philosophico
pergo. Non nulli statuunt in actuum remissa, quod qualitates
intendatur per majorem expulsionem quantitatis minus sensibilis
et magis calidæ fieri per majorem expulsionem frigiditatis: ea
autem opinio ipsi explodenda omnino a mente; nequeunt hæc calor in
subiecto nihil frigoris præhabenti producitur; nec lux quæ nullius
hoc tempore, enim tenebris ipsa solum pervenire apparuit, nec motum
tus quæ ejusdem primum expulit lucis, secundo omnino secundo deinde

nully agonist expellerius mauy, potent imendi, quod subtineri n potest. Aliq
Duriq⁹ arbitrium imentionem fieri, quatenꝰ destructa qualitate pgenitiabi
ata perfectior de nouo in subro producitur: vt dy lignu fit magis calidu,
inquiri, calorem pgenitientem in ligno omnino euanescere, arg aliquem ppo de nouo
perfectionem producii. Sed hic modus dicendi revera proprie imentionem quali
tatis negat, imendi enim qualitatem augeri, perfici, edentionem reddit
eadem pte subri, quod neque verificari, vbi penitus pgenitiens destruitur qualitas.
Deinde q⁹ aliter ergo remissio fieret per destructionem qualitatis pgnabig, et produc
tionem nouq imperfectionis alterius, frequenteriq; nisi generaretur calorem, dy pgeden
tem in aqua remitti. Thomistq qualitates imendi ayut per maiorem radicatem qua
in eadem subra; alie vero ad maiorem radicatem exponunt. Alij dicut esse nouq
et perfectiorem epurentq illaq: alij majorem eductionem qualitatis equidem alij
majorem intigrentq, seu perfectionem qualitatis ornatum ad subiq; alij modq pecu
liarem, cui nomen modus majoris radicationis, alij qualitatis terminationem pene
mecp esse in subro. Schola Semitary et Schotistary qualitatem imendi fieri
per additionem nouaq partiq ad pgenitientes in eodem subro, sicq p intussuscep
per additionem gradus ad gradu, qualitatis unquidem partes vecydy incrementu in
tentiq gradum sequi: hoc gradu adhuc octo Philosophi numerant, vde calorem ny
my dicti calorem ut octo, et minimy, calorem ut ony, ti q⁹ ad majorem nymeq gradu
ti gradui perduci n potuit, id ut supra diximus.

Assertio nra. s. II.

Intentio qualitatis fit per additionem gradus ad gradu: ita tamen
ty ep Studentino tyc canone 5to sessione 7ty anathematizatur qui
dixerit per sacramenta nouq legis n dari gradu sempiternoꝝ
nec suscipientiꝝ ipsu, vde scindens homine sum per Eucharistie
sacramentu tq nec affectu gratiq, quq per penitentie sacramentu
atrite, iaq; hac absoluta qualitate gratiq n pcipie meritoꝝ ad
quis ab illa dumodo nubuerit, remittet illi, quod in pcto reddi
gratiq intentionem per additionem gradus ad gradu, patrabi,
seu gratiq ad gratiq nimci; ty sessione 6ta canone 32 declarante hominem justificari per
operā excydy Dey facta vere inquam dumentu gratiq; siquidem rei cuiuscuiq dumentu
tonat accessu nouq partis quidem ut patet in dumentis per generationem permutationem,
per pfectionem 8ta. Omnibus tale nimis ad efficaci: quotidie calor intenditur, subtrahit
mauis calidy; ut hic videre nequit esse additionis nouu caloris, nouq relaticuiusq par
ti. Dicimus: 2dp. Probo min, subtrahi nequit magis calidy effici nisi benefitio majoris
caloris, unde ng ut ad calidi denominationem ex aqua calore, sed majori calore admodica
tibi, juxta illud; sicut se habet trumpa ad trumpeta maqua, ad maqua: sic calor frequen
effici major sine additione alterius caloris, nouq seu partis ipsius; quomodo enim nisi
per lineam poterit fieri magis, cui nihil in eadem accedit? 2dp.

Dicimus: calorem

calorem in alius gradus calesceat? si hoc secundo respondeat, inordinate inferendo
"Inuenit, quo horecht, in eadem gl instanti" quo facta est illa gradus perfectionis
ebit. Et forma, in scalem" Thomistas simul in eadem subito duo accidentia nume
ro sola diuersa, quod impossibile repugnat. Deinde impossibile calorem. medium adue-
nisse nec ex calor, nec aliqua caloris pars: ergo subito addit in linea caloris: ergo lucet"
calorem maiis reducat similem, maiorem addere nequit. Preterea: calor intensior
perfectior remisso, etiã in modi accidentis, quod enim calor sit perfectionem caloris
gradus si potest: ergo. Tandem: modus ille qualitatem adequate communicat et reducat
in subito "apponit, & ng per quos gl unionem indissolubilem indissolubili forma, qualis est
qualitas ut unita imprincipio Thomistici prout dub" adequate communicatus ergo. &

Fit satis argutis. s.iii.

Pluria testimonia D Thome ita nouiss. recens adducit Thomista,
quę vel saltim plura qui tenemur exponere, primum exponentes
limitator modo ad radicationem; non autem nullatenus adsentiendo,
utpote qui in infimam intentionem seu per majorem mihi remi-
nem, in eg omne additionem gradus ad gradu excludere utpote
diuersa amentia D. Thom. vie expressa 1ª 2ę q. vlt. ar. 2do.
ad tertiu: quod dupliciter, alterationem in augeri secundo augmentu
ad solu secundu radicationem in subito: ad hu propriu vocem con-
uenire; augmentu enim secundu intentiu non saluatur in maiorem
puree intensionis, sed remissi omnimodi; nec in additione sola modi
diuersi ab extrema, in percipiens; nec aliquid esse eydem quodcunq; intentione
additionem qualitatis ad qualitatem nouam: sequitur enim de formis substantialibus
esse aplem, in vero de particalib" inuentu, ordinatu ad splendu ung formu eandem
penitus gradum ad nobis visionis ve habentem. Tertiu p. rationes vel gradu per quem
additionem intendatur qualitas eye homogenei seu omnimodi, vel heterogenei, quia diuersi
rationis: primu reprobatur, inquidem sua accidentia numero realiter distincta; necessario subes
se queant in ung, utpote qui ab eodem indistanti formae recipiuntur in parte qua-
tenus enim ung gradus, quod ex plurib" innatibus specie diuersis diuersa nequit re-
sare repugnantia. Hoc autem multis ung inmediatior gradum per medios diuersos. Ita enim pro-
ductor Deus dicitur homogeneus, eo omnino inferre similes esse, optimeq; duo Sacerdotia inue-
nire Deus simul posse in eadem subte quoniam, et paruulu ung et maiorem adimpossi-
bile ung totale existere, esse in potest plura accidentia totalia, inuicemq; ordinata qui
secunde naturaliu magis et magis effectu, quin aliqua ibi sit probatio dari falsa inmor-
talia primaliu in quib" accidentia si maioi ung subte nati sibi ung et quidem
ut patet ex Alexandrino, ung ex principiis inductionalibus et quidem vi eiq Thomistas
plures inferiores species, quoniu ex inferiu et inferiores haminei repugnantia sustentia con-
uenire possint in eadem subto, cur in potius plura alia accidentia?

Dicent gradu ung
homogenei, caudy subty ut quamuis producere possit quatuor eiusdem caloris in subto
alios quatuor prehabenti, ideo hoc experientia fatiy contrariu: nec. 2º calor ut octo per
fectus in alio octo caloris gradib" per diuersa subta dispersos, quodnaq; pereat a qui-
bus sibi ung, celsi quibus perest adueto gradu in debitum et in diuersis subtis, quod
sane repugnat: nec. Sed primy nego may. Nullu enim quem scio inueni similem ratio ne
cepiy axioma, ex cuiusq; ut quamuis similia ex diuersis existentia causis, preterea illud in
hoc uocare negant, et in alia maioi inferiy, ne pariy sibi diuersis radicari, quoniam fortis
acceptu existat. Illud animaduerte sibi est. Sed secundo primo calorem ut octo diuer
sum gradibus ung perfectionem in eiq gradibus octo caloris diuersis subtis di
uersis; bene vero concedo ex augmento ad actualitatem, ut in alia fecerit, nego quo
ipse nic accepiy calorem ung in ung in pari per seu simultaneitatem ung et in eodem subto;
porcuq enim ung producit, ey pariu ig sibi similia natura de inferiorib" sibi diuersis, nisi diuersi
mode y. tamen possit in subto diuersa secundu eandem operari?

Arouge 2º. elementa cuiuslibet rei simile in omnibili; nec ex elementis qualitatem, nec quantitatem eius in omnia ea deficere nequit exponendis. Ostenduntur, cap. 5. quid calor entitat in alijs radicem subeat, virtud calidy fit: nec eadem existente maioi radicem principie maioi calidy fiet, intendere calidy, patet neq; q. sicut de habet ut imp. ad imp. sic maioi ad maioi. Assumendi ant. absolute cuppey de pluribus calidy in omnib. quæ operata sint et patuit. Nec se diximus aliquot quemadmody homo ex carne existens ma ortus, ex q. quatuor, ceu nec ex de methaphisicis notum habere liquatum, cuppey ad præsentem pertinere nomen expuenia, præcipue quatenus ex calidis constat, et radicem in ventriculo, et radicem in omnibus, quæ ex elementis mediocriter temperatis, ut ex aqua, aqua omnium, ignitem modi quoad stridia, et ex ignitem de inducibilitate in plures elementi, equitem sanguis, vicem, et de inducibilitate in plures partes, sive quoad intensitatem flueq; ad quæ patuit plurales partes qualitatis, ut calorus: non enim efficit, ut calor sit minus calor, maiorem definitionem calidi accipies, sed tuy maioi. Ad definitionem non recip. ut calidum maiorem radicatorem, sed ut ejus adiunctum non radicans, esse non recip. ut calidum maiorem radicatorem, sed ut ejus adiunctum non radicans, esse num recip. arbores in montibus radicatas in humo nisi per novas partes acquirat radicy, præcedentibus superadditas, similiter calor, et alij qualitates. ¶

Cap. v. de augmentatione, & nutritione; de actione, & reactione.

Augmentatio est finis motus a minori ad maius, ut diminutio a maiori ad minus: unde quatenus aliqui rubigo crescere facit, vel decrescere, rubigalis dicuntur: occidentalis vero quatenus auget, ut minuit, quantitatem, et peculiari nomine acetum pestilentiosum nuncupatur. Nec inficere augmentationem eque ac venire rubigo acquisitam: augmentationi rubigalis triplex ut ceteri desinunt: alia dicit augmentatio simplex, cui nempe pars accedens denove in productum, ad ioly cui præcedenti annuatur et unitur ut ex aqua aqua unicetur. Alia aggregata, cui pars in omnibus rubigo,

gus nervosa est, ac tenuis expansio, alimentorq; avidis lacteis ductibus succi nutritii succo adveha-
te reliquae chili copiosiore ex arteriis illuc deperiente. successu. vi attractionis se-
cundq; ex velut fermenty, quo novorq; alimentorq; genitio promoveatur, quodq; vel
quantitate vel qualitate peccans massam sese obturdare nequeat: ac ex reliquis excer-
nilq; et per spiritus meatus secyq; seu medio deinde ad illam faciem expergi, quae ni-
hil esse videatur quin fibrarq; stomachi bellicosio, quae motui illi celeri nuo, resq; spu-
mosi ac dilatabilis, maxime, atq; ume ulla ingluvie cum exterae, subito pabulo irri-
tatus, sicut sibi eandem stomachi fibrarq; et arctiores spiritq; faucis epiglottis
salubri desfectu arcte, quod inertes, et immotq; ingenerq; hinc nisi et somnido quodq;
fames vero aut valetudo aut valentia stomachi dicmq.

Secyda seu media membrana

membrana tota fere steata est ex membris atq; fibris, quae adeniq; expergiq; eidem-
que deinceps. Ba. et exteriora, quae involvit alias, ex fibris carnis, quarum inaequalium,
et vermiculq; opprimere, et relaxare queat: spiritus stomachus, olegi infima
ejus pars ad supremq; attollitur per fibras descendentes dictas, orelegi vny ex plicis
orificijs ad alterq; per fibras ingressorias, et circulares admouentes priora motu irritata
et subjugata sibi, parentiq; vomitus vq; exitus alimentorq; in prima tribuyntur;
vq enim duo sint ventriculi orificia, alterq; cocolimenta admittunt, alterq; coercyte
si diverso fiat ventus prius orificijs, cpacuati nec commune est opus, nisi ad alterq; cui
pylori nomen, alimenta detrudit in intestina. ff

Hui principium porcyq; in ventri-

culo jejuni diversa, et in chili ingressura quadrupla vel supra modo et causis diuersis,
quae circa duas cij Medicorq; et Anatomicorq; exercitio, chilus inde per pylori, sto-
machi nempe inferius orificij, nimirum descendi; finis [illegible] chili prior per intestinorq;
motq; peristalticq, seu lumbricalem et crassum intestina per varia lacteae primarios
ad inguinales meientes, et ex his per venas lacteas reqyescendi penitus in anteriore iecoris
cubq; yde perducq; seu canalem communq; ad venq subclaviq sinistraq, demodo ad venq cavq,
postea in dexterq cordis ventriculq, ubi usque in examinem sanguinis cruoris, et fermentatae
ingressum ingressq; accuratissimum per varios et multiplices sinuosq; membranq corporis
disperses in omnesquesq; subito, pura pura quidem sanguinis; hic actus est primus
nutritionis cum ex plicq; nutritis ex ordine precedentes, qui inire debui disponuntur, et
per modq quq se habent ad illq. ff

Recenda quod ut cuiq; habeat mea mirabilis haec opera
est, in qua quisq; laborare facultatem animq; et creationis, vel quoad munera ingressionis
cuiusq, nimirum cuiusdam coquentis, et alterantis, remittentis, expellentisq, atq; alterius, seu ultimi
Dei reliquae omnes familiaeq. Hae omnes facultates in plantis etiq inveniuntur, quae per radi-
ces et alimenta cuiq, quaq; habent excrementa vendibilia atq; diuersa plurima ad destructio
nis ingressum et nutritionis. Asserto et tacite exspectq approbationis, videbitur lectori, quod
cuiq cuiusq; sit inpacq sibi proprietatis et proportionatq, hoc in illud etiq cujusq; certitudo
hominis, qui alterando alimentq semper aliquid amittit naturae temperamenti cuiusq
atq; pristinq reparatus; ydq hoc velut principio omnis cuiusq reparationis, quae
quidem cuiq; inexcusabilis maxime principia videre temere; ingressi aqua semper exhalat,
tamen incalescit et magna corporis cibiq in vaporem; et humidum quoq; quaq; humor
is, reparatus, quatenus aliquid reliquiq admixtum inque in abundabit; certus demq;
inexcusabilis imperii, qui mixta concludq acriore temperiq.

LIBER III

De Elementis, eorum que qualitatibus, & mixtione.

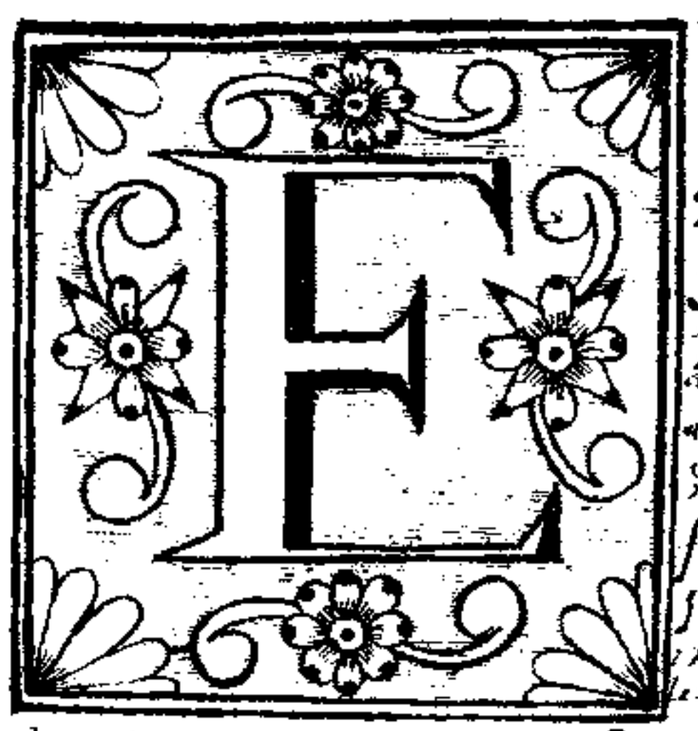

lemeny ꝫmunis ex Philosopho 3° metaph. cap. 13° definitus ideꝫ q° p° me existeme sit minus, et inquiꝫ ultimo resolutus resolui in orb. Philosophi elementa que in mundo sublunari frequenter demongaux, quib⁹ sꝫ sere omnes ex sentipenses Terra, et Aqua. Ionie, prop⁹ talia erat, presertim attendentib⁹ ipsly manere actu in mixto quoad materiaꝫ, quoad formaꝫ vero virtuaꝫ ty seu potentiaꝫ dolyt uti quatuor illa corpora esse materiaꝫ et forma substantiali remotaꝫ, sed virtuaꝫ et formas substantiales mixti actu, et facultates inesse aꝫ sentes manere potentiaꝫ tyꝫ seu virtute, tyquatenꝰ in mixto quouis inest temperamenty primaryꝫ qualitatuꝫ, quꝫ sꝫ elementoꝝ virtutes, et potentiaꝫ activales; ty est maxime qª forma substantialis cujusꝫ mixti, erat homou, quatuor elementoꝝ primoꝝ principia, quatenꝰ ex quoꝝ qualitatuꝫ temperamento resultat.

Valeꝫ ergo in hac opa resolui quodlibet mixtum violentia minus propꝫ quatenꝰ ex eo per operationem quimicaꝫ corpora queꝫ exinanyant calide sicca elementa, rempe spiritu inflamabili, fumus aereus, humor aqueus, et crassa terrea, inquam tres mixty sunt, et que ut primo generatus juvamine primaryꝫ qualitatuꝫ que peregit mixte inhereꝫ et ergo que in mixti parte insensibiles remanebant, erant ope calidi humidea conjuncta, et superficialia dissecta, sensibilia fuꝫ: ideoꝫ nolyt calidum humidum elementa prædicta dici debere, sed vaporosa tyꝫ, nec ipsis propꝫ definitionem elementi juxta dictꝫ convenire. Philosophi Moderni et Dei vemigꝫ in toto definitionis nodo volyt elementa dici quatuor illa, quatenꝰ semen sue corpora simplicia ex maꝫ et forma substantiali in spacia, ex quoꝝ quinque substantia, ipsumꝫ ex pp⁹ subo seu materia mixta quodlibet suscipere, inegerimꝫ ultimo resolui: tamen quoniam propꝫ spacia ex materia et forma substantiali prohibet misceri, perhipatetico elementa vere dici, et quibus mixta componuntur, inquꝫ ultimo resolvuntur, quatenꝰ ex eoꝝ unione.

Dico ergo quod mixta corpora ex primis elementis Terra, Aeris, Ignis, Aquæ, et Aeris inquꝫ elementa sue propꝫ mixta, ergo tam propter experimenta quib⁹ sicut tam ex eorum tyꝫ aquꝫ, ut alia per alembicꝫ, et alia chimica resolutionem patuit, quam per operati sit mixtum ergo primo tuoꝝ ergo elementa specie in mixto in minimis finibus ut primaꝫ formaꝫ substantialem, cum magni prosꝫ, et dubia elementoꝝ theoriæ sedaꝫ, nam mihi videtur in mixtis inesse, in minimis sibi suas proprias et invenibꝫ plures esse formas substantiales subordinatas uni principali et speciem ad invicem mixti,

vel n habeant quin dispositionem ad vnu formq, et demum formis subordina
ri possint pure subordinato formi elementali. Eadem ratione mixtay vocanda:
ny erde nag ab elementis mixta, vt ad mixta ma pertinentia.

Hoc ignis dicas
dyc igem devorauy alias mixti partes, vel salem ab aqua, vel rezia sustogdum,
resp. elementa immixtum intra mutabilia esse, ita nemor probat Mortes Thur. Fe-
loo tomo 5 duc. 69. proindeq nyqua ony aliud inde posse segmentare: nec adeo bi
mutuo sgt inferia, vt ad nocem usq; cedant, adeoqum mixtibilia in elementa cedere
adeo facilem in mixto tota ony di, et facultas devorq di, nempe calor, et humor
simpre pura adventantia sodentur, quod mixti vi invicem elementa coadunentur. Quum
mixti elementa pura mixta mutabilioge, et mixtum dicit mutabily alteratay mix
quando hoc vel illi tenet, vt mixto in mixt. mutabilia? Sg de elementis simplicium, qualia
sy mixta pmq qualitates partiqum.

§. I. De igne.

Quigvis plures ignem in Elementoxy albo nolint inveni, inter alia per se tam
pere omnib? videm, q? magn effectu ony, ejus nag effectui in athomis
quibuscy rotundis, connumeroq; coloeqn, quę ey admodum mobiles, numeroq;
celeriter abrumpuntur, et nonnisi parvi librentur, obia quoq; corpora dispergy
et incidyt, quare ejus ignis generatio, ey athomi quę pauca ergt expergy simul excutit;
ergo ey ignis athomi quę in liquo delitescebgt, eraderę mutuo procul ergt, nimo solo
ideoque rar numeri in expyt, ay in speciem ignis et nag induere dicyntur: hyc sapicy
nimy ignitis athomis vocemy eas stendyt, dico ut ii vbi per mixtum, vel mixta ejus
sy facieny partes impedimenta, viam eruligt, ezqua pauca via facilior iere possint
pugę, Hinc facile plura ignis phenomena explicantur. Quum nempe ignis gemitus ex
silice, quod idem ey ex lapide ut pote mixto mixt ignea corpuscula, et massam
in silice, ubi ignis prędominat, quę raręe ętas à parvis, quibus detinebatur, expe-
lunt, necq; ignem facilius in corporibus mixtis sulphureis inducyt.

Explicatur
etiq; cur calco flammq; cupiat, et liquy, vt aliud corpus nil aeqy tam facile mittq; iubeat, quod
fortis accidit, q? humida, et volatiles partes ignis, dy atolgt in soly illius vehiculo, claustra
rumpit, et particulas durellas solidiores, q? facilius ignis, et aer subeat; vt etiq ex minimis
vel tum forib? erupyt, quo fit vt citius, et vehementius liquy dyoli aut in carbonib? ve-
re ignis athomi cy exanimib? lucrqua elementa, et obstaculo inflamq abeyt, nitentis
ver? impetu exupem ignis pabuly exaurit, accelerat. Similiter aqua nec cineres
yquq accendyt, q? corpuscula ignis inter ejus partes n intercludyntur, nec yquq inony
dyoqua. Deinde arar sublimatis quimica, quę inde orta, quod ignea corpuscula dya-
tolgt, secy atolgt partes sublimabiles hidrăoni, vel aquę, virgi dy Socrates aliud corpus
cujus oblatione dijungatur, illasq deponat; vt nitrum in vapoxib? inpluvq vexit deser-
dentib? explicatur item aer majorem calorem ictu duris corporibus recipi, et in causa est qu
ob ignis athomi plus intra ipsorum poros delitescentis, obeyy fluiditatem et paxitatem,
pertitiq? ob minora partiy solidarij resistentiq. Tandem aqua calorem accendit quatenus
humefactas ejus partes earq; texturq laxat, et emolit, necq vlq adeo ut resilire ignem
corpuscula in calcinato lapide seluta, quę secy atollyt aliquatis illius partes explu
alia facile exponentur.

Hac opinio quę ex emphatica Platonis Veteris similitudine
deum Cartesiana pueria quę ubi mar? subtilis rupturiq elementoq; quod interpositum
nec yquq intercepit motu sy vicis ab excussis mysti parvissimis Cartesius supposuit
nis secy terrestres B! elementi particulas abducit celerrimoq motu circumagit, io-
nis excitatus, et ab eo, mate globosa vel vncydq elementoq quoque denuo impulsy
subeat pro fluxum similiter, et majus affert ad nag comi perspicuoq elementoq, quę
explicatus Aristotelica ignem definiens elementum calidy, et sicci: sane enim nemo
ad intra Plebejon, nisi Rustica ignem esse calidy et sicci non in nobis solemni

ceteris aue humorem ex nubibus vaporibus ignorat expetere.

§. III. De aere.

De Aere hoc loco eorum sententiam in principio recipio de Aere dolo elementari terræ circumdari, qui vel purus est, ideoq; subtilior respiratu in montibus celsissimis censetur, vel impurus, et crassior, qui terræ globo circumfusus exhalationibus, quæ plurimi ex vaporibus ex admixtis Sphæræ aerem inficiunt vaporibus et fumis mineræ: Quorum lucem Balbus ex reciprocatione aquæ, vel hanc quemdq; vaporem autumavit; hæc autem opiniones falsæ repugnant, quod nulla pene in elastica infimis appareat, et vaporibus aeq; in parvis debet colocari, unde ibi elastica maxima esset in loco infimo, quæ ponderi est obnoxia, impressionem expugnandi potius reperiri: ob id exhalationibus spatium aeri stat, quæ ipsi velut filamenta quædam sunt, quæq; ut hæc attollunt cum bene aeris mole plus quo premit; ubi oradi hoc ponderi, aut alia pressione ejus exsolutæ, viarum expugnatus; vel ex quibusdq; rotundis corpusculis fibris coquentibusque zq; interstitijs valet, vapores, et quæcunq; pervia corpora atmosphæræ attenuata experiuntur, in quibus revera vis elastica maxima deprehendatur, hinc modum dicendi dor reddit doctiores, quæ quod vacuum relinquunt. Aristoteles nempe aerem et ignem esse calidum et humidum; præterquam quod aer magis quæ humidus sicut dici debet. Ignis enim cuncta corpora debet madefacere, sed madida potius exsiccare, ut palam est; item quæ potius fluvidus quæ calidus, siquidem ablata externa omni causa Solem vel ignem exhalationibus semper fugefacit.

§. III. De aqua.

Aqua. Aquam nihil clarius accurat, et limpidius, qui tamen non adeo clara et perspecta est, quin cuncta eq multis Philosophi dixerint, verum meliora men est opinio Gassendi dicentem Aquæ in particulis humidis et rotundis, vel ad summum rotundis accedentibus figuris exhibitis, seu vacuolis dicens. Negidq autem, quod licet ejus rotundas genui aeris particulas contineat subtilissimi et innatantes aquæ partibus autumat; Hinc opinio ad aquæ fluxibilitatem explicandam videtur magis apta; certe enim plures particulæ rotundæ, et leves, quæquæ movere facilius et fluere, quæquæ movere facilius et fluere, utpote quæ facilius alias circa circumfluant. Nihilominus verum est quod inquit Aristoteles, nempe aquam esse humidam et fluidam, non ea corpora quæ sint aqueosa, et ejusmodi fluidosa: humida profecto est, et in corpora madefacit, sed non ipsa fluida quæ sibi fluida est, ejusque partes, ubi invento flumine rigent, in placidum decrescit, et fluiditatem amittit: rapit enim penitus humidum.

§. IV. De terra.

Terra inter elementa debere recenseri, inde liquet, quod in partes sensibiles diversis speciei nyquæ resolvitur, semper enim sensibiles pure partes ejus terræ sint, ut aqua sensibiles partes aquæ. Definitio ab Aristotele elementi fluidi, et vicissim, quæ definitio alias spectatur qualitates terræ, quæ revera sicca est, et fluxida erit apud Cartesianos et Gassendistas quæ ut illi terra ex terræ elementi quamdam inertem implexis aliquot simul et hi exactissimi humani, ubiq; mutua adhærentibus ut arida quæcunq; corpora, et firma, ob hæc quæ parvæ admodum spiritus, et solidatæ ejus decrementibus. Hic quæri solet nyi elementa sint sua sphæras proprias habeant, et rotundi, nempe loca, in quæ velut in propria sedes tendere properent. Aristotelicus systema in recessu propria singula elementa colocat, videlicet ignem sub lunæ sacro, id est inter Aetherem, et humidum ejus, sub ipsa aerem,

sub eo aquq: et in infimo loco terrq: hyc autem colocatis, quidquid sit de 57.
alijs quod attinet ad ionem nulli erata erâ perpenii ratiocinijs, grub. eq sum.
ut falluari Noster Illustrissimus Jesuita tomo 1o disc. 12. pagina 9 nullo fydamento
apponit, quod enim flamma sursq ex in pyramidi frondq tendat probat quidem
ipsq levitatem esse cumsuis aere, non tamen inesse in centry, seu responem sug: sic
fumus, ac nebula, et vapores alq sursq petyt, et vidua demersa in aqua nimis
ascendere, quin ephecq aliquq peculiarem quq rgt.

De qualitatibus earum que partitione inter elementa.

Inter quatuor mundi elementares hq aeqeum primq quq
nulla alq pene ac meen. pigruppamq. id amec eq eom
nes adiat, que ideo aeq de inequaghtas ille ex omnijs mundi
quatuor numerequm, neque ratio, quem, humiditas eruditas
et aquarq vimas, et immediate mediate, vel immediate
dicyun sensibiare qualitates alq, quas inter numerequm ea
lorem saporem, odores, duritiem, molitiem, asperitatem, lenitatem
exactum, levitatem, et quq tactiles dicyun: vbin cognomq quali-
tatibus calorem definit Aristoteles, qualitatem potentq homogeneam
et discretq heterogeneam, cui definitioni Philosophi Jacobinaq
ipsi ex experientia, quod calor in dissolutionibus gummis, et resolutionibus similes
particulas inter se disjungat, et à dissimilibus seu heterogeneis distrahit, eo par-
ticulas aqueas à terrestribus.

Deny ex id minime perpetuq vit, nq ex coloraq
sqi heterogenea, seu diversa generis quq eq inter se disjicit, ut patet in liquefactionibus
metallorq, resolutis calore, descriptione in sua probabilitate doctissima, calorem natura
materialiter sumi in expositione colen, ac perturbato motu insensibilq partiq corpo
ris cujusvis; in eo siquidem caloris nâ situm debet, quod ex calore ita ejecty
sit, ut eo ponto vel sublato ponatur, aut tollatur, aucto, vel minuto, augeatur vel minu
atur, eq modo, quo eadem expositam calor ac perturbatus motus insensibilq harum in
ductione demonstrari potest: 2o motu expositio flexi, ex secundi liquidi subsi
dens vel imi, qui imo momento ex calore illaesus, facile colligitur; motq insensibi
lesq, et celerem manifesty fit ex summa ipsi, et lentissimi sequuti
utemq, imani cursu, qui propr adsum, ubi major est amitio, evolucitas respecti
pijt ignem.

Jam vb Aristotele dicitur qualitas sensq homogenea, simulet
heterogenea, sibi descripto. Modernis placuit propria vice super adjungere
tione caloris, quare Galileus in saggiatore quibusdq athomis figura pyramidali, con
trib. subtilis nag atq. Cremonig, hoc judicy in confirmatione liquidy gelationem de
claratq; nisi enim ei cuspis ejusmodi sal vel nitri, aut arsenici per minutia, et vas
cula aqua plena cuspidata aliq vasis sicuty inolaciem sicut ejq media state
aut prope ignem; nequeq ejusdem salis et nitri mixtura, quod vi una inexistq fuco
rum ejusdq athomorum, in aqua mutuoi potest, sicut nec quod aqua gelata in majorem
molem augeat, ut sensui. Carteq fugit, colocat inglaciem oppositu motu striuenti
calorem; in hoc sunt sensibiq proprietatq athomorum, sed ea ratq esse fructus au
tumat; ex hijs autem sequacibus pluies in mera quiete fieri colligit, pluvia pluvere
se propter quietem imperatas frigoq aliquem parui nexq, ejusdq vaporis per anoulos,
aut quid simile.

qualitas * Humiditas definita est Aristotele * q. corpus difficile terminum proprij facile vero alieni, et ita siccum, quod facile proprij, et ergo alieni, vel hec definitio humiditatem et liquiditatem, et siccitatem et duritiē confundit, et vera quidem omne humidum est liquidum, non omne liquidum est humidum, ut patet ex fumo et flamma, que licquida seu fluida, non vero humida non autem omne siccum fumum et ceu durum, aliquomodo flamma dicenda esset ficca? humiditas ergo dici debet qualitas corpora maleficiens et emolliens, quibs ceu siccum vero ē ita: In frequentiori descriptione primarij quatuor qualitatum quarum quidem ratio expeti potuit ad veritatis elucidationem melliore quo ad judicium declarandi, quemadmodum et pijam partitionem, quā Aristoteli immutat esse inter elementa, ut unum ipsum tribuat in summo gradu, nempe ut octo, et alij in excellenti, seu infra istum gradum, scilicet ut vere, ut veprem: 2° modo unum calorem, aeri humiditatem aque siccitatem, et terre siccitatem deinde vendit, 3° aerem vult siccitatem, aeri calorem, aque humiditatem, et terre frigiditatem, que quidem distributio non eo minus mediocrata; sit enim qui velit ut aeri tribuatur istum fructus, et humiditas excelens, aque summa humidum, et frigiditas infra summum.

8

Mixtum

vulgatum dicunt aereum quodlibet ex elementis corpus: mixtum ex aqua, terra et siccitate ignea forma substantialem et ipsi materiei inherentem; mixtum vero philosophice quod ex quatuor elementis situatim sub nova forma substantiali, sicut exponitur ex elemento, et superveniente forma intellegata in essentia immo capitis exponitur. Mixtum dicitur a mixtione que immutatio definitur: mutabilis alterationis: mutabilia vocatur que sit facile diuertibilia, simulq; paucia ex actiua, vel facile mutari posse, esse motum alterare: mixtio philosophica dicitur duplicitur alia accidentalis priuia ad substantialem mixti generationem, per quam mutabilia sytuantur, et alterata, id nondum corrupta, neq; in nouum subiectum transmutata, ut nempe corruptibilia sint, et eorum forme minime forme mixti sint subordinate, et de hac ad liberum intelligitur nupera mixtionis definitio. Alia dicta substantialis perfecta et ultima, que requisita ad generationem forme sit substantialis, et dicitur omnis mutabilis vim eius, sed alterationis, idest de gradu summe proprij qualitatis decidendum. Mixtio accidentalis, siue priuia ad generationem mixti substantialem sepe sine substantialis sepe situs, quando mutuos elementa, vel omnia, vel in multis alterata et unita, vel quando non adest ultima dispositio, nec datur actum nouum forme mixti, ex quo autem resultat mixtum improprium et vulgare ut lutum ex aqua et terra sinitur; mixtum vero propriale, seu perfectum resultat ex mixtione substantiali. Dicta prolixius de ortu et interitu sufficiant.

60.

TRACTATUS

In anima sticam .s.i.

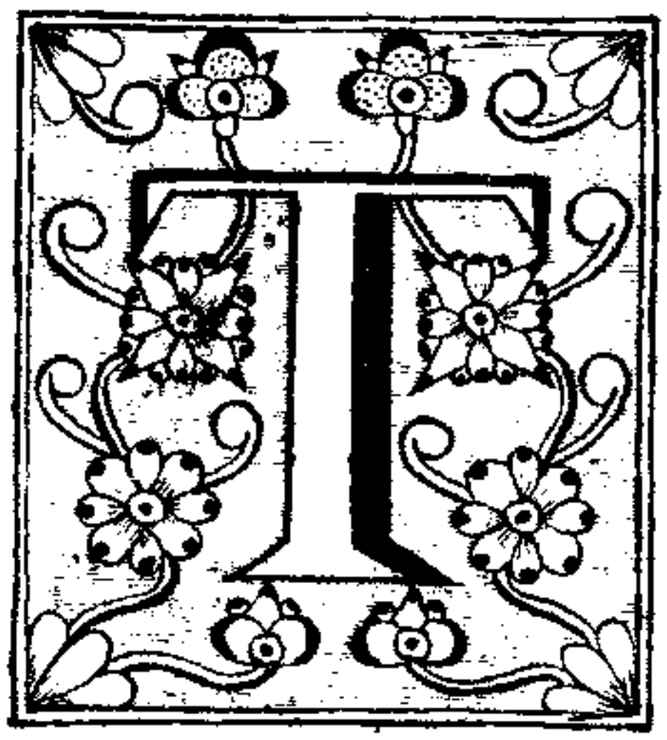

racionaly ung rubi cavinb abiolug: po pertinas nag vltime in omni, 2o de anima pcedana et rationa pertractabo, aug vlt de anima naali ex potentijs ejus ortibus.

Cap. I. de vita, simul & anima in communi.

Quia anima per ordinem ad ung ioles definiri vt illius nao plenam percipiam. quid vita sit, ex quibus prius opportet explicare: cop mumer alia definiun motum & principio intrinseco per illg adhuc dy ens in statu naali se movens. Hugu definibi banitas oib? est nota, id ut magis clareat dica p? ignis propria et principali passiue se mota ab intrinseco, dy media calefactione et sbuersione se ipsg dutrix et auctor, exig ponitur intus esse naturali et disponitus, id nulli tali motus est vitalis: xop. 2? dicitur vere in eentu ac ab intrinseco se movens, quin tamen viventia consequit. xop. Ad primu xop? quod ignis in suis, quibus se auocat, atq nutrimt q in operatus immanenter. Ideqz dicendo sequit inpany quod sibi per generationem orti. Ad secudy dico, dicitur soly se movere per adquirendo aut recuperando statu naali, in eo autem semper ponitur immobiliter manere, ideoq quasi se movegi, nequaquag viuere. Ex his colligit viuens esse quod se ab intrinseco dicto modo mouet. Jam ex Aristotele, 3 muneq Philosophozu vendu definit anima: actus primus corporis phici organici potentia vitg habentis. Prima verba innuit animg esse formg substantiale, ut pote cui soli competit actg primy corporis phici, ut in phica satis dictu manet. Per li organici denotatur corpus ab anima actuary organis pollere, quib illius functiones peragantur. Li cmq potentia vitg habentis denotat organizationem illg esse debere adunatos. dinatq, apteq ad operandu vitales ad diuersorem organizationis cadauerum. id ritum seruari haud levis difficultas, quo fenu hic accipiam corpus organicu. Schotus intelligit materiq actuatq per formg corporeitatis, que est ultima & prima ipig inesse causa, nemi ortus &c. diuitur. Thomistg propongt esse materiq informem, sed formatq ineue corporis in aba forma realiter distincta, id ab ipsa anima primo recepta in matia secundy & ordinq corporeitatis, ipsq tribuente capacitatem adiuti. pleridy eiusdu viri.

Si per corpus organicu intelligat toty sporny subtiale per animu ipsu, ubiq; aliter
ipsecty, et totaliter, meum corporis simpr tali, ut vroq; sit radicaliter organici inspecie
determinata, sequenterq; ei vby organici ingty sortiri dicat organizationem aca-
demicam sitentem variorum accidentiu, que ipsi cuyt in carne, bonitu, sitis, rez
cu, et organi aliis ad fynones vtiles accomodatis, esse ingty subtiliatem, et radicalem
sitentem in anima ipsa, quat vnita mar. dei corpis debeant accidentiu varietas
ut organoty ad unde fynones cooperendas, et imitia parentis vty habentis potentiu
immanente subtiq; alem seu radicalem, que sola in anima en, et ab ipsa con tributiua
inesse cauit forlu. yde apud ipos in idem reddit definio proposita, ac ista:
idem primi quo sintuitiu, corpus radicaliter organicu, potentia q; vita habens in actu.
que definio ellematii est equidem diuina, cui pro expliment ordinem anime ad propu-
ty effecty forsan qui en stituere corpus vuy, seu duens in actu p. ider potentiu
sua viualiter. Illi corpui organicu acquirit pro mar. p. cy sola organizatione
accidentali, et sic anime definitionem verum actui primo informanti duu materie
per se exponi illa esse organizatu; vel actus primus debitu mar. organizatu, enti-
mo disponti ut huiusmodi, quo ultimo seu postremo disposition. requirit illa
pezba, potentia vita habentia, nempe vita subtilem, que est anima ipsa. Nobis
pro vita corpus est mar. per varias formas subtiliti actuata, nempe per for-
mas vitales subordinatas uniforme volenti principali, ventiuiua explic.
Interea anima in omni dividit in vegetativa sentiua et intellectiua, quia vt.
omnia corpus organicu potest nutriri et augeri 2a potest sentire et tertia potest
intelligere, unica ergo omnino triplex genus duendi, nimiru intellec-
tiua, quod se habet per abstractionem immaterialem, sentiua quod mouet per ma-
terialem obi perceptionem, et vegetativa quod se mouet per nutritionem primu
venit Angelo, et Homini, secuty Homini, et bruto, tertiu Homini bruto, et plantis
Vtrag; patrio en adequata, q. a nullum creatu est orbem, quod vtrib; horu genebus
ni potebendatur. nec oportet addere orbem loco motiuu; hoc enim includitur in ren-
dibo.

Si quis ny anime numeralis dubitauerit adinuicem? resp. in Homine
omnes idemptice realiter, id est eadem Homini anima esse simul intellectiua sentie-
tiua et vegetatiua; ty q. nulla ratio probari potest insufficientia rationalis anime
ad exercendas operationes vegetandi et sentiendi, nihil enim probat, quod ipse valde
dicent, ij inter se, ty ab acobus intellectiui aliaquin ty maiora sit diuersitas inter o-
perationes intellectiui et volendi, necnon inter apprehensionem et discursu, inter amo-
rem, et odiu obstruendo ergo essent in eodem Homine plures rationales anime, ut plu-
res sentiue. Ipsa diuersitatem actuu phytaliu, nempe visus auditus &c. nec tamen
quod operationes illi materiales sunt, ngii anima rationali, tamen spirituali potest
esse forma corporis eidemq; phisice vniti, cui et elicere potest operationes a corpore pen-
dentes? ty ergo q. sit ualde in cohgret Patribus, et Conciliis, unicq; anime in Homine
assistentibus quapropter octaua Synodus Generalis, seu Da Contigano politana ca-
none 11 anathematizat asserentes in illo duas animas nec ty rationalem, et sentiuu
ty et alterg rationalem.

Quod de Homine dicim
pariter et de bruto ty proportione intelligendu in eo videlicet n esse duas animas
pure vegetatiua et pure sentiua; id unica aqua nubium prouenire, et sentiri,
quod magnum deduceret ejo actione generatiua prop. vegetatiuu anime, dy enim le-
gionem generat abiectu mio generat animu sentiuu, que ab anima pure vegetatiua
prouenire negatur. Dubitatur tamen vty anima rationalis ita ty sentiua et vege-
tatiua. identificet ut forlurer sit vegetatiua et sentiua? et affirmative resp. anime
enim rationali prop. suum definitiu, seu scepturalitatu, ut vegetatiua definiatur

principij quo electiuij nutritionis, siue actu primi corporis organici potentia 61.
vitæ vegetatiuæ habentis; nec sufficit quod anima de facto eminenter contineat
Deus habeat eminenter Sol, et hic eminenter canis; aliàs homo si esset solutus
sentiens, nec solitus per eadem ea brutus diceretur, sicut ex hoc volt solitus
et aeris. Hii premissis

QUÆSTIO

anima uniatur materiæ aliqua alia forma informatæ. s. i.

Formæ aliæ dicuntur subordinatæ, aliæ disparatæ, seu non subordinatæ: primæ dicuntur, quæ in eodem supposito amico fœdere ad inuicem, ita ut intra idem una subseruiat alteri, et materiæ quasi præparet ad alterius receptionem: 2æ reputantur, quarum quælibet in eodem supposito nituit, quin potius duæ vel plures conspirare ad unum simul nituendum. Circa formas subordinatas, et varias Antiquorum omittit opiniones ait Veneranda valde celebris, eamque sub tutus Doctoris, quæ sequitur tota Quæstionis in pauci Societate, in viventib⁹ reperiri formæ quidquid, quæ mixtionis vel Corporeitatis nominat usui munus ut struere materiæ inesse corporis ohici organici, quod a proprio aduentu, et tunc intrinsecus ordinetur ultimo plebile ad animam, perquæ structur impede corporis viuentis. 2a forma dat esse subsistentiale carni, ossi nexui &c præcedit in materia embryonis, quadiu hæc disponitur ad animam, perseverat deinde cum anima, et manet post mortem in cadavere, donec in terram, aut cinerem resolvatur. Sauer

Joannes Villa inquiunt mixtum vel mixtio quæ nobis naturam existentem inuenit plures naturas formas subtrahi uni subesse naturæ principali, in quæ respectu illius munus exercere debui, id quod se habeat velut additio, et disparatio ad forma, principalis materia inaturaliter informet, et in ipsa adæquet, nec eam quæ mutet essentialiter illud tota, quod a principali structura, demptæ unius, reliquæ sint ejus partes. Solymnezales, inquit quod homo vo præter animam rationalem, quæ est ejus forma principalis includit formas subtiales carni, ossi, nexui &c cadauere hominem essentialiter constituere, nec se habere ut subiecta animæ, et Schoutete dolet id ad illius totius integritatem pertinere, ipsarumque munus in materia subiectæ præparare seu disponere ut ab anima naturaliter possit informari. Sententia ista dicit exponens valde mihi probabilis apparet, ergo ratione, quibus nititur, eadem adducta pro parte affirmativa proponit quæstionis, veluti eadem est, acque superexistit. Diuisa formarum subtrahitur subordinatarum in proposito initiatur, ritulo satisfaciet.

Assertio nra. §. ii.

In mixtis nobis non præexistunt in viventib⁹ diquæ plures formæ subtiales uni sub-

exdunacę formę principali, et deinnenter ad inuicem mixti. Generatim pro-
positi inanimatis ex mixtorij resolutione, aut analysi facta per algóricy, vt alia in-
animata quimica dicuntur, videlicet enim ex lyono quimice resoluto panis
ezui jumy, salem, oley, liquidem aquey, cinerem, et alia, quorij ouy formę subsra
les haud ex denuo producuntur, siquidem nulla causa creata impropriet, cui ani-
bus possint, vnienter insistabit, et recurrit ad causa prima vbij habet locy dymat.
presupponit dupcita, qualiter pane in cetu ponito sustineri nequit; nulla enim exig
adem causa ad tale, qd diuersis formis materiq tale dispondi, nec prima: creda
potest nisi quod pgeniteret [illegible] simul cuiusuis forma principalis nempe liquea.

8

Certe omnia hominy exuzimatio est, vbi aliquid deficere, nihil tamen noui sub-
rogari: et ea igty remanere, iqus pereyra sponte inhergt, sic in pomis, in vua panis
alijs, nemo scipit nouq subirq de nouo producta in migri separationi ab arbore et
vite, sd amicq rqum sim, et sibimq accelgdi, sic ergq pro diuersitate mixtorij qui
resolutus, diuersi vaiei, diuersq oley, aliq diuersi spiritus spicyus, quę vbi deficere
reduntur. Si ducas in mixti quidem deficere sed nimirum qui forma mixtion-
formabat, et tqqui corpuscula aduenticia intra interpredicti materię pertinaci ut
uymy tanqui partes incorpi cy diuersa mata initar sanguinis in homine. Licet nunq-
quet plura cnua naturalia, vt in mixti deficere, attamen ita qdz in analysi appa-
rent aduentitia syt, quid fit de mata propa mixti in analysi quimica. quo abijc.
ri dicas exiqui portionem esse, eqq abire in fumy, hoc difficile credetur cui nqdam
tota illa molis dicitur liquy cin sulphur, aureal, aut argento quod ego dubio caruerit
cui sola exigua portio mata huius inuicem mate, ipla aduentitia debet
abire in fumq, aut alig subtilg sensibilem.

Sane verum illud dicitur quod alle-
gamq ialii, olei &ca quę ex mixtis extrahuntur, ac ex lyono quimice resoluto pręcipi-
tetur in lyono cy cui forma principali, quę requirebat ex parte matis ita illa enim
naturalia quodda succo circuito in ing massq coadunata, quorij materq simul cy for-
mis subordinatis vniebat, eaq mollia ista per actionem ignis eliquata est, idcirco
periit formalion, propter defectu armonię dispositionis, et qualitatu partiu inter-
cy manentis. Redijt illi corporis cy suis duxit formis, in altior ac mata domus
sui supremidem forma arapsitalis et pectei multorij entiu naturaliu, videlicet calcis
lapidu alatoru &c. Dyq pectei ita dissolutur, periit forma domus, sic omnibus entibus
inesse cuiusq propij permanentibus.

Pro sequentibus sequenti rationio annexio emendatur.
os, carno, nervi vo in homine substantialiter, specificeq interse differut, aut in rationcae-
dentiu, nec ratione matis ut petrus pater, nec item ratione animę, nec enim eadem vtrobiq
est ratio formę substantialis os inesse omnis, et carnem inesse carni sibi succentis. Probatio
Major patet, qa in ossibus et carne est diuersa collectio accidentiu, et in min, qui in lapide,
et ligno; in quibus coexistiq oportuit ex diuersa collectione accidentiu diuersa ratio
formalis substantialis omnino sequatur, indeq eiq differens substantialis, et specificata
patuit in olle, et carne &ca. Preterea olla, et carno ab homine separato, eqq potest sepa-
ratim substantialiter sustinere vt inesse ollij, et inesse carnis, subinde alterq differens
ut neoabit nemo: ergo in ossibus et carne datur post separationem formia carnea et ossea
substantialiter inter se rationa diuersa: ergo ergo unde ratio certo peneqi ut forme?
certe pura ratio, qua ab homine plenyq separatur, nec aliud quidpiq adrationem
inducens potest rationari, qua causa ea [illegible] in matis et exmatis inducens
inducens; nec item facile dissimilis habilis idonea ad illiusmodi productionem.

Et rez. in separatione ossiy et carnis milly ademe norg generationem sponz subitalis aiuo ex vel cass nyscipan ceteris eo, quod in mat.a carnis et ossis vel milia vel ceterima variatio dispositiony et accidenty adnotan, imo ossa pemtus invariata permanere dspicim.s imo separatis, sive juncta hominis zoo nully apparet vony productionis novg forme in illis, imo oppositg, quoniam enim nova generatio & causa notabilis dispositiony et accidenty variatio in mat.a en opus introducat pro duversitate forme adventitii, et quoties vel nulla, vel ceterima variata dispositiony et accidenty cernit nulla rao persuaderi potest novg generationem subitalem tyc adese: zoo forme illg quas mat.s ossis et carnis portio parationem possident, n vsq tyc denuo adquisitg, id jam antiquitus prehabitg: zoo in homine et alijs animalib.s dgta pluzes forme subitales, quib.s eorg mat.a situa- tus imene subitali carnis, ossis, nexus &a. quod autem nec ab anima nec ab omione animg cy mat.a hec subitalis situatio ossis et carnis imene taliy, nec eorg subitalis duvenitas proveniat, inde patet quod abiente anima, et omione mutent ossa et carnes ene taliy situata, invuemg subitaliter duvem: zo actuatio mat.g imene ossis et carnis nec hoiy situatio imene taliy provenit ab anima, nec ea proinde ad ejusmodi situationem et actuationem sati ut, id necessarie sunt alig forme, quea fideliter et carnea, qug ossa, et carnem imene taliy distingt, et simul accidentia prop.a ossis et carnis immediate, et per modg cause efficientis radicem.

Argula solvuntur. §. III.

zo inqt p.o forma animalis, nempe anima, sufficit ad materig actuandg, et sponty subitalie situendy: zoo coetorg forme superfluye invuenit. Resp.o vafficere quidem animg hmi ad actuandg materig actuatione duventi vennbili, et ad ea sponty situendy quod sit ejusmodi; n vero ad actuandg materig tuctuatione ossis, nervi &a nec ad situendy sponty, quod essentialiter ossa, nervus, caro &a; ea enim actuatio et mat.g situatio eadem omnino manet abeuntg anima; unde manifestg fit, quod n provenit abilla, nec ipsa ad.o muneris est alis. Atqui 2.o si anima supponit alias formas subitales in mat.a, supponit eg jg actuatg et plice spletg: unde p.o sequitur, quod illa exist.o forma accidentalis, utpote adveniens enti in actu spleto: et 2.o quod anima n exit actus primus materig, nec p.s radix proprietatg animalis cy supponat alig ante pmus, aliqg radicem, qug n radicat nisi accidentia carnis, et ossis, id ang ipsg anima quacy contrectivum. Hoc atqui nemet equidem repugnare forme subordinatg essentialiter situentem unq, idemq sponty cy forma principali, proinde g valde erret Schotus, et alig Corpusculica, sic ponentes forme corporeitatis, et formas subordinatas ut hec simul cy anima essentialiter eidem sponty tribuat, sed teneat ex p.te mat.e ut subiy spletibile per animg quod quidem est ma propriy, et specifice septy forme subitalis: non vero mihi erret; ponimus enim formas subordinatas carnis et ossis, ita ut minime distinguat cy anima hmi, et idem sponty viventi, id sponty essentialiter aliud a viventi.

Exop di-

cim.r quod anima supponens illas formas in mat.a supponi quidem eg actuatg et spletg n quidem actuatione et spletione mere p.a fluenti, nec essentialiter permanenti ad hujus actuationem, et spletionem; id spletg, et actuatg, spletione et actuatione carnis et ossis, unde n sequitur quod anima adveniens ut forma accidentalis; nec enim illa nempe quod forma esse in actu spleto et superveniens si est substantialis nec accidentalis, dubia vera est, quando accedit forma ad situendy sponty, in cuius esse mat.a includit aliud esse spletg p.r modg: ubi essentialiter subsistit, secus quando superveniit ad sponty essentialiter diversy situendy respectu cuius illud esse in actu spleto, prout tale potest se-

cujoy forma ñ est ruby informabile, sed ut dicamy intrinsecalis pars. hinc et 2a sequela talis
est, q licet ex carne, et anima simul una unitate intrinseca, ut tamen ibi
duo ponuntur essentialiter dupta et diversa, altera caro, altera aliqua, aut animal, q
ista identificantur inadequate, nempe quoad materiam, quę eadem omnibus est, utraq;
pars essentialis; nec in unoquoq; ponitur vis dupta est una forma subtialis, q
proinde in unoquoq; sola ratione agendi primi, vel p. radice propriorata, et
coarctaty peculiarem illi essentiam exercet. Nec forma debet esse essentialis ad
primū? paratum ad omnem actum exigentem in mat. vō unice refluere ad illum, quod ut
talem respicit ad quem ponitur quod natum illa forma; sic si Deus ut potest poneret
duas formas lui paratas, vel oppositas eadem in mat. 2o forma lapidis, et arboris,
duo ibi composita essentialiter diversa inadequate distincta resultarent, et in unoquo-
q; sua prima forma foret actu primus, vel p. radix, quin id impediret alterius
alterius forma in eadem mat. hoc solum est dicimen, quod in nostro casu forma
ovis, et mensa ex pari intrinseca ponit ex anima distincta; quod ñ tollit distinctio-
nem essentialem utriusq; posita; nec similiter forma cassis potest dici radix animę q.
ñ connectitur cum anima titulo fœderandi; sed titulo cujusq; inducentis, quemadmody
accidentalis dispositio materiæ, quatenus ex propio instituto ad materiam præparandam,
cui anima cum ipsa naturaliter simul unitus, nata est.

Replicabis primo inadeo
mel. formi cassis, evidenti ex ipsi inconi. resultaret ejusdy speciei multiplicata
tione formaly diversaly ex aliqde uny numero; ea enim est ejusmodi recipy. Philo-
sophy quary mat. est una. proindeq; homo ñ uny posity, sed specie multiplex et
uny numero foret quod est absurdy. Resp. absolum quidem resultare, sed respe-
ctive loquendo ex forma cassis, et inventis posity speciei multiplex et numero, quod
forma ubi principalis partes semper prævalent, simulq; resultare uny numero absolute
id decidy quod, sive cum additio quoad materiam est in eo sensu intellectus, qui est Philosop.
cumen tamen quę aphorismi cohæret quod homo in absolum multiplex, et uny subtialiter
posity dicatur, negat cum posity caro subordinata homini, et respectu hujus est absolu-
te pars partim essentialis et partim intrinseca, essentialis quoad materiam et quoad for-
mam intrinsecalis. Dices: duæ subordinatæ formæ munus dispositionis exercent quoad am-
mam: ergo proinde inexistunt: ergo subtialis duci negueys; de sepius siquidem subtia
est intentionis propter etc. Resp. formam illius intra posity quod essentialiter sustinet qu-
odq; dicitur os, vel caro &c. intentionis propriæ se; nam intra hujus ponit essentia obsc-
ure respectu cujus propriæ, et specifica formæ subtialis munus exercet aliquid
propter quod p. inexistunt, intra vero posity ovium, respectu cujus forma munus ñ
præstitit intenditur propter animam tertiam partem cui ipsa inexistere illud; nec quod-
posity os, vel caro rursus ordinem ad intrinsecalem alterius positi subtia quidquid de-
beat sepius, ne putet impedire, et in causa dicere, communiterq; in partib. integralib. in-
tegrum.

Nec item est ista ratio ponit adequati, sive subtialiter apteti, quod ad
sustinendy aliud corp ordinata, dummodo id deveniat ad speciei, et nobilitatis claui, ipsiq;
primum ponet forma ut pura intrinsecalis pars est ubi quoad materiam et pars essentialis.
Insuper: mat. naturaliter ñ potest recipere simul duas formas subtiales, duo vel tri-
tialia complementa quorum diversæ speciei: ergo mat. esset ex. gr. in omnem aliq forma
præter unam ñ haberet. Resp. materiam esse haud efficaciter apparere nisi sub forma
subtiali; ideoq; cui qualibet extra miraculi et violentiæ diu posse permanere: very-
tamen hoc ñ prohibere, quominus capax sit ad ejungendas plures formas capacitas
enim mat. cum aptitu primus efficaci, et indigentia naturali ñ desistitur sic ad nobiliores
formas potens est, quin eas efficaciter appetat. Habet ergo quod mat. ñ nisi divinitus
possit habere plures formas inter se opponitas, et quongam in actu proximo, aut opera-

rauy; ideoq; de mutu incorpat: hoīe vero mortua morcem pueuem, sed datum re?
mutue juvem, eramucy fœdu; unde ponunt sic rane se habeñ forma carnis, ollis,
et anima, multy ngq; juvat forma carnis eq. ut anima in corpore sit, et de veretur,
utpote immediata radix per modu causę defficientis respgu du ponunt eam
cas accidentales, quib? eget anima, eaq; plurimy effect ut augeata caro, reducat?
n videat corruptionem, ut deseratur ex pectem? Equidem pfecte anima rligia mortā-
tus, et ergo? à corpore recedit paulatim caro ad corruptionem pectis. ||

In hoīy

sfirmacem ex exemply sanguinis, quem sicut et reliquoi humani corpoii humores
ab anima ri animati omnimi opinio tenet; sgoui enim licet inese subitiale mapa-
diy propa forma prędicty, et ab anima diuincta, tamen pcautter ad integritatem
hominu, et q; vera passegu integralis: sanguinis item forma vera et dipartibilis et anima,
illi subiecta, et cy ipa connectitur, ita ut neutra sine altera in mata sua diu pmit?
nerari; quandoo forma sanguinis denmat esse subitalii, nec amittat pgressoatuas
actus primi primę radicis, et interim propter se, vellate scilicet ad suy sponty quod eiusmo-
diter intuiti, dicitur q; sanguis, ens cui n habeat respectu hominis, quem integrat?
ideq; in sanguinis forma initiali ponyt et simul explicaui precipuę difficultes objecte
ntrą formą ossiū, nerui &c. imo credibilius videtur quod forma corporeitatis cy anima
in cadenta mata diminuta sit pars integralis hominis, quę exuitur in alia matą
enim minus est una radem totius spleā, quod uny sponty ab alio inadęquate volymo-
do diuincty sit pars ejus integralis, quę quod sponty adęquate ab alio diuincty
ad hoc integrady ordinetur: Pcipe de facto accidit in sanguine, et aliys humoib? re-
pectu hominis, cux respondebit in nostra causa? ||

Arguy 5°. si caro ossa, nerui ce-
teraq; partes hominis corpus integrans formis integr? ab anima diuersis, nulla pars
illius animabitur, et sequenter nec corpus ipsy una vera uny ueny; ety q? cato, po, qa-
quod forma n informaret per anima, ut patet: necesse habem? ety q? sponty et eadem
luceat ab homine diuersy; sic si Deus in eadem mat? ety forma lapidis animaret
et ezer sponty lapis n animaretur; et si caro n animata, quomodo vegetat, et excrescit per
emutriptionem? resp? vere absolute animata humany corpus, quodsi tot sinet formis
integralib? ut enim id, alienatur datis et quod animetur forbiter quoad materiq,
seu quod idem est, quod anima ut habeat nquq formā informagi materiq carnis, et
aliay partiy, ut se habet eadem quippe mata carnis, quę per formq carneq, ani-
per anima informatur: et insuper quod anima caro quoad formq effectiue, ura-
nimatur; nq forma carnis exeat per nutritionem, n existente prop? id existente anima in
eadem mata inexistente, quę hoc ipso quod succedat sibi materiq, super simul disponito
nei ad requisitas, arguy ideo formq carnis, circa organizationem accidentalem; qua
re ad formq carnis animationis erg extenditur effectus, effectiueq; duci potest am-
mata; et quidem n alio modo animata caro quoad formq accidentalem in opinione
communi, quę statuit corpus organicy per materiq cy sola organizatione accidentali in
objecta autem hypothesi lapidis n sic extenditur animationis effectus ad illius formq,
et ideirco nullo modo animaretur. ||

Dices: si formo carnis ossis, &a sunt pure par-
tes Ideo ng dei hominem corpus organicy, ut nde illius essentiq n statuet: proindeq; uny
n esse illud simbolice dicit anima rationalis et caro unius est homo nec bene phice dici-
mus: homo, nec anima ipsa per ordinem ad corpus organicy. Hanc unq imitatus in
sententia statuentiy corpus organicy per materiq solq cy organizatione accidentali,
dic enim corpus organicy actuale, seu quoad formq carnis esse de essentia hominis, adeo
quin homo per accidentia organica diminuerem, quod est una radem dubitq, per adillud
sfirmatu, dubitia n sit ens dubitis: resp? ut quod corpus organicy quoad materiq
essentiq hominis ingreditur ngquq pars essentialis, quoad formq vero adęquata (?
formis ossis, nerui &a ad integritatem ipsius solq pertinere esse vel partem integra-

Item si solum pedis vel manus, id totius hominis, quod quidem sufficienter probatur corpus organicum dicatur prius essentialis hominis; dy autem in hujusmodi definitione nominatur corpus, vel ponitur pro materia, scilicet corpus humanum pro mat[a] in ipso corpore vivente; vel ponitur forma corporis organici vel partis essentialis, id est quasi dicatur, seu terminus essendi vivendi, qui ergo modo collocatus in definitione animæ, vel intrando quomodo organizata accidentalis in essentiali definitione dy hominis, dy animæ locata accidentaliter pro ipsi corpus organicum denuenn? et eo modo dicit rō organizationem accidentalem, quę substantialem corporis intrandi et formis subordinatis ejus mixtis in unaqq; definitione collocatis. Arguit deniq; Juria dicta dy corrupta vivens vo dy homo mortua nulla forma de novo in cadavere producitur ipo nullo corpus naturale dy denuo gignitur. ipo corrupto unius nec generato alterius, nec è verso vna communi proloquuy. Resp[o] proloquuy istud intelligendy esse degenerationem et corruptione inter formas oppositas variante, vt de corruptione formarum q[a] mutuo se fugiunt et recipere vt in eadem mat[a], vel claram: corruptio enim unius generato alterius si adæquata sit, tempe talis vnica oī sponit partes corruptarum: eodem videlicet corrupto oy formam q[a] in mat[a] reperiuntur, aye necesse est aliq produci; q[a] mat[a] naturaliter exigere sine oī forma nyquq posset; si vero corrupto inadæquata sit, seu talis vt vnaqq forma corruptarum, vel sponi partes duplicat dujusmodi, vt in eadem quod corrupto unius et generato alterius, vt enim defficit mat[a] forma, quacy exigat: Teniente[a] vna sic exponita valde placa, q[a] oritur vna precipuq difficultatem formę corporeitatis, vel mixtionis in[o] arguo q[d] arguo vt minus quę ichotica, et magis quę teniente[a] minus commoda est ad solvendę quęstionem theologicę de corpore Xpi in Eucharistia, deq[e] dictis vi verborum pōm sub speciebus panis; siquidem vi verborum in sola ponitur mat[a] p[a] quę sola meretur nomen humani corporis; nec aliqde accidentia, ne aliquin misa illa verissima pa- nis in corpus Xpi, equo jure trāsaccidentatio dicatur ac trāsubstantiatio; nec item ponitur anima Xpi, ut pote q[a] soly ponitur per concomitantiā juxta Tridentinum: quare supersunt ut ponatur mat[a] cū forma vltimali ejus formis subordinatis ollis, mixtis q[a] mediata; hæc enim formā simulq; mat[a] potius oportune salvat corpus Xpi in sacramento poni vi verborum.

Item modo est ad alią Theologicą quęstionem decidendę de incorruptione corporis Xpi in meo morti juxta illud actuy 2[o] neq; caro ejus vidit corruptionem, quę necess[o] caro ejus vidisset, si corpus humanum habuisset formam substantialem ab anima distinctam, quę post separationem animæ servaret, id trahitur ad novam formam cadaverica, quę in cadavere adhuc remanet[a], munit, et minus quę trahitur in vermes; quia trahitur ad novam formam substantialem includit vera et propria corruptionem. Maxime nuper audivi q[a] eorpto esse amat Corpusculares Philosophos, qui parum formulis quinquii amant carpere solent perhibentes dogmata, quod tota methaphisicæ speculationibus impia expectent materiam philosophię naturalis medicæ. Ad extremum observa quod in animatis datur series plures formarum subordinatarum, nempe in soly forma carnis subordinati animę, id est quasi subordinati aliis formis; in ca- so quinque resolutum demum in plura corpora heterogenea naturalia, et multę quidem plura, quę q[a] supponunt ex aliis mixtis; imo ex ipsis corporibus perpurgatis analysim ex corpore quę liber exoriatur, nempe sal sulphur, et alia, ubi rursus in alia ponit corpora resolvi ut experimenta demonstrant quinquies, sequitur inquisitio mixtio pluries includi formas atque aliis subordinatas, quin a nobis amoliri possit, quę ergo ultima forma primum materię actuans? Ita superest quęstio

super durabilitate materiali animæ nq[a] nobis jam a placet assertio immortalitatis animæ idest physicę et animalis, q imperfectionis quę persistat cum durabili-

et integraliter sponsa; quod enim animal ad animal plagiary et animaly imperfectory experientia probatur; videmus siquidem ramy arbory alicui plagiary radice mitere, ac versum vegetare, et similiter durery lateris candy, vel a reliq corpori duijusq diu modici rectore, ymmag dolorii edere, secompassionem aut requentem si punctatur, quod ung admonitae eg et ramy recy alicuius defferre partem anime: et quidq ad animal animaliq perfectory sanctitur, ergo, dylco per nutritionem novi adquirit mary partem, et ea negatur anime simul nouã passi educi, illa siquidem vera causa materialis est, subiecti officii et subtentationis animeq leamiq, quã quidem et subiecta a q dependet, et subitematis, educitur, et anima progenitem ex illa dici nequit educi, ni velint tamen eductionem provenire ab ipsa anima, eggq proinde sui principii causq esse quod repugnat: deinde sitat ex Methaphica, obiecy sibi tu nobis hic adversantib, ex capri Carmelitis ipsis enimb, starium quod subiecta materia sit et corporea ens sit, et independens a quavis dotmetas partes habet, ejusmodi enim esse animaliq perfectory animam inseparabile esse.

8

Nec indubitatum animarum animaliq perfectory probatur sufficiens exq. ejus partes secty non augt, ng eay lacerta, cui et aliis similib animatib pluries adversatur anima mere dubitabilis, ji diuersa in minutissimas partes, ut si a capite ad caudy recta diuidatur ng plus quam quod in parvib imperfectory animaliq separatis in diuersa vita, ut in parvib imperfectory, experimur esse quod ea in quibus anulo sufficientem et necessariq organizationem habent ad animae sensationem, et functiones eius, quae illi consollarium debent. Dicet: obiecy pungatur equus statim dolorii edit, et toto commovet corpore, dyq oculis noxiy aby percipit illico determinat pedem ad fugiendy: ergo a eadem indubitabili anima intoto illius corpore, et quam p te videbit? Resp. partes equinae animae ut alterius similis quodq imo se comextu, conexionem, aut subordinationem propter bonum totius observare, neq simul ac semel extremus, visui, vo. aliquod aby percipit, speciem illius per sensorios nervos toto corpore differtur citissime usq ad internum sensum in cerebro siti, sensus ille, seu phantasia indolem ebi nocentis promit aperty mover, ut ex eum aby noxiy et proficy prosequatur, et aperta reliquas partes corporis ad potentias mover, deinde terminat, indeq provenire, quod omnes motuetus partes equi, dy punctim in aliq a phantasia nocentis dolorem partis leuis illico eg a causa doloris recedendi aperiy et fugiat, unde determinat dei partes, ut huc meam retractionem dirigerent.

Cap. II. de anima vegetativa & sensitiva, & de potentiis ejus.

Animae vegetativae definitio ex ipsa ducit sua, ut sensitivae, simulq pleura alia, quae supra ipsi hic ponere dicuntur: quare de utriusq potentiis principue vegetativae; ubi duo tripleq munera tribuit, nempe nutrire quaq, augere, quaq generare, p ad recuperandas partes deperditas subitiq, vel dil sui intercitatem necessarias adquirendas: 2 ut crescere in debitq proportionalitq magnitudinem promoveat, et tertia ad propagationem speciei. Potentiq, seu facultates vegetativae animae vegetis ingeniatae, quae oenere vigt duplici, externi ut visus, auditus, auditus, odoratus, ex tactu, et interni de quibus infra: de illis, quarq obiecy sensibile opportet ene, circumdare, presens, localiter extensy, debitaq distq; ergo universalia non cadit sub sensu, sensus obi speciem in materia, sentiri nequit nisi quod et localiter extensy, nec percipi nisi obiecy aliquo modo approximaty, adeo nec remoty, nec nimis proximy, sed magis debitos distantias prosequemur, ydeo

8

s.1. de visu.

Visui organy: ex oculus, oel potius oculi, quos ambos nas Author ornari labora
in quib. orbani intra cany ossa cpcabani colocant, ut in his ossei sedib. abeo
texnis injurijs forent tutiores, ydemq. specimatur orbiti maiores adhuc curel
organa palpebras addidit, quasi vela, quib. teguntur oculi, ne ab his pulvis
aut fumus, quaq. noxia arceant, varij in palpebris occurrit glandule que
suo humore oculy irrigant, sed precipue intexuit huju ansculo elegantia lacryma
bili observatur, cpqua lachryme vel urgente dolore, vel actu humo repumente, vel fig
te frigidiori vento elicuntur: sep quoq. musculi oculoru motores in orbitis reperiunt
primu oculy attollit, et ideo vocat elevator, seu superbus, secundu illi oppositus oculy
demittit, sive deprimit yde demissor, depressor dicit, aut humilis: tertius oculy ad nasu
adducit ut bebenab. docuit, cy in eo inspiciyt, et hinc adductorii, seu inhibitorij nomen
accepit, quartus ad partes, seu exteriora canty oculy trahit vel abducit, ut in indiena
bydii cernitur, et ideo abductor, seu indianatorius appellatur: duo reliqui obliquo ro
cydgt oculy, eumq. circagagt, seu obliqde movent, yde obliqui, circy actores nominant,
et q. in iro oculorij motu quodq. amoris, seu blgdinarij indicia omnes, docyaut eng
amatorij. //

Oculu trib. membranis ornat; p. a est exima seu circa oculi ambitu cppa-
ta et potissimu sui parte sclerotica seu dura dicta, anterius vero cornea dicitur
quod similar cornu pellucidi et diaphana. Secunda, que tenuior et a tenui meninge seu
pia matre orta ducit, posteriori sui parte quod humores oculi eodem fere modo
involvit, ac cany obduci fecit, coroyde nominatur; anteriori vero uvea, vel racemosa
ob colorem ubi; ea perforata est, equq. foramen pupilla dicitur, que fibrisq. mu
culosis ope modo dilatatur, nempe cy obscuros en lamine copia, modo contrahitur, cy
pridie pauciores, vel debiliores radij lumini oculy introeyt: fibrisq. ille musculose cir
cy pupillq. disponit et variocat. Iij appellgtur. Tertia membrana, seu tunica q. ret
culo simile retina seu reciformis nyncupatur; ex ep medulari nervi obtici substia pro
dijt, ac proprij ocului organy habetur. Tres erig humores in oculo spicui sut; aqueus,
chrystalinus, et uveus: aqueus in anteriori oculi parte inta cornea et obeq.
uneus, illaq. crecta diffusus, chrystalinus inter aqueu et vitreu molissimu lenti forme
mitatur.

In ea pridij lumini incidit pes pupillq eadem instrumentum, quod dumtaxat
imaginem obtici sibi in fundo oculi delineat, et ne diffluat tenui membranula, q. ara
nea dicta, involvitur. Humor vitreus oculi fere totu occupat, aqueo densior est, sed molli
or chrystalino. Oculi preterea duob. nervis e cerebro tendent, qui quidem nervi ubi pro
cerebro ortu trahut, paululu proretti exeut, et rectam deinde sequenti alter ad dextru,
alter ad sinistru oculy latus; ducunt obtici, et visorij, q. per eos ad oculos spiritus
animales deferuntur ad visionem necessarij, simulq. absentibus ad cerebru species obtecy
regerunt. Iam quia in quibus ex enumeratis quibusdam ut proprijs ocului humoribus
et retina videmur: cy q. sola ingredi potest impressionem [illegible] cerebru deferre
medulari nervi obtici substa prossuens, atq. delatam in cerebru, cujus fibris cogni
ti, non penetrat: cy q. sua opacitate hebet aliis, erga proximo magis apta
ad precedentu ingressu virtutu cernendq. Quia 2o ut e termino oculi ad maiu
cupiens obtu? et ita est q. uterq. oculus ab eodem obto, ex eodem [illegible] lineare
rq immutata in eadem retinq parte; yde erig ad eydem locu utrisq. [illegible] Quia

3o unde provenit defectus prisbitay et myopy? prisbitq dicuntur qui obtu pauls
remotora facilius vident, q. q. qui proxima dyt oculo: e ora myopes; q. vi obtu quamo
ra melius q. remotiora intuentur: prisbitq cop chrystalinq, vel totq oculy maiorib.
bem splanatq seu expansq, q. q. parvi, seu in ratu vergy, yde sit quod species obti
citius ad retinq perveniat, q. q. interea colligatur, sive in ratu unguis in illo, in quo obti
depingi imaginem; radij vero ab obtu remotoribus prosecti ratu ante spinoumq
cy in chrystalinq incidyt. e ora myopes q. chrystalinq maiu habent vergy, et retinq

rasse huius superficiei ab exterma superficie oculi nimis remota, exequo fit volu-
mini radij admodum facile in chrystallino ipsoque; ex vero ab omni remotiori
similes prodeant radij, sine collocatur quo perdendi ad retinæ proprietatem numeri
speciem obrui deprimere in profundi. Obiectum est lumen, et color, lux ab Aristotele
definita actu perspicui ut perspicuum est: quid sit color ex positionem solet disputari:
ng Moderni censent colorem nihil aliud esse, quam ipsum lucem ut varie modificatam
reflexam, seu refractam supra varias superficies corporis opaci, talibus ut color fiat ap-
prehensibilis, seu in actu primo sit ipsa corporis superficies varie illuminata seu disposita:
Lucem vero et in actu 2° lumen modificatam a corpore opaco supra D. Thomam de sp.
mionem 2ae de anima lec 13 datam his verbis: color nihil est aliud, quam lux quo-
dammodo obscurata ex admixtione corporis opaci. Aristoteli vero videtur esse quali-
tatem quandam accidentalem a luce distinctam; quidquid tamen sit de hoc puncto zelin
quimus.

S. II. de auditu.

Tres sunt principes partes auris, p° auriculæ ipsæ, seu externa aurem ex ar-
teriarem simul cartilaginis, quæ per varios flexus inspirans usque ad tympa-
num porrigitur; hæc tractum illæ ejusque angustiam debite mensuratum obtinet no-
tii aeris ne tympani membranæ lædat, in quamque amoenitas datur quæ-
dam, seu cuiusdam humoris abstersalis collectum excudat, qui ceræ similitudine
cerumen dictus ex ungi oculi oleine, seu pinguedine dicitur, atque sacro subest animal
culis, sf animadvertimus, nec ulterius quidquam procedit in hujus fine; primæ cavernulæ ex interspe-
ligæ subiacentis occurrit timpani membranæ subtili, siccæ, et tensæ, ambitu cuidam carti-
laginæ, et osseo cilliciata, ut tendi et nunquam aut relaxari possit; ad cujusmodi tensi-
nitentionem, et relaxationem vias subtilissimas anatomici credamus à naa spazamus mu-
culo, quæ malleum, incum, et stapeda similitudine, quæ ex his rebus habent nomi-
nquus, et inter quæ adeo libera est articulatio, ut malleolus a suis musculis hinc
inde retractus, tympanique membranæ modo tensionem, modo laxationem efficiat
justus, debitusve aeris denuo impulsionem.

Secunda auris pars, sive cavernula,
quæ Anatomici loquti tympani exponunt p^te membranæ interni subjacentis tympa-
ni ex abducta, inæ amicula sua nemorata sinuosa; quæque plena aere pituitæ
Flexuosæ, sed immotus; ne meatus, qui aquæ ductus dicitur, ab ipsa in palatum a-
pertus, ut aeri ex ad inoxeny, quæ ejusdem pexor ipse patent additus. Tertium mem-
branæ tympani duæ aliæ ex altera p^te opponuntur, quibus obducuntur duæ fenestræ
altera rotunda, altera ovalis, per quas sonus seu aeris ictus in tertia specu-
xii traducitur. Hæc speculca tertia vel aeris pars labirinthi splecnia ex cochleam
labirinthus ita nominatus a Phalopio, quod in hemicipulu orbem ita excabatur sit, ut per ma-
jore illum cubitare, cui vertibuli nomen indity, alia omnes cubitales, sive ductus ejusq;
in ejq absoluti sint, quibus tandem deinde intima hujusce cavernulæ pars est quo-
cla, aquæ ductus in principio amplior est, ty modi suadetur, et inspirat quoclany
intus storjuen. Sani in tympano audituonem fieri, in ipsumq; partium membra-
na immutari asserunt. Obtq auditus ex usanu, qui vel est qualitas phica ex collisione
corpory resultans, et medij remotem, vel in motu quodcty aeris tremuli sitiu, ejus-
modi, clowe quod magis placuerit.

S. III. de gustu.

Organ gustatus lingua esse fabricata omnes, et quibus maxime linguæ partibus
obtineat ut penitus cibus ex non, nec alibi ejus explorata structura linguæ
poterit definiri: lingua totius quia ni nulli alijcui deny pateat, ex musculisque
dy innumeris propemodum fibris varie inter se implexis sigi in ejus sequitur ac
nonnem partem movere quaqt, nec intra membranæ reprimi, p^ma, quæ cutis ab

Loco ill potest: 1° illi subjecta tenerdarii est, varijq; foraminulii pertusa: tex^t erimus
rora est nervora; ex quibus plurimq prodeyt papille nervi, quę ex tenerdarem tra-
jiciunt: et ad exterma usq; superficiem epelyt. In hii papilli nervei, vius tymy luno^r
perficiem erassergi, precipuq cutanei organy sensit; hujus sensus obij est corporis
qui aliquib^l est qualitas ex humido per calorem temperary resultys, et aliquib^l sensi-
bilib^s sapidi corporis varie dictis papilas afficientib^s.

§. IV. de odoratu, & tactu.

De odoratu organo nullaq; inter Phicos et Medicos recentiores remanet,
ng ergii usurpata fuerit: munusq; ouy penes Medicary tenus, in cerebri hac-
tenus recepta opinio: situm organy esse cauernulas, seu ambos cerebri pro-
cessus, ac vocat, mamillares, qui & rupia os sphenoidy, quod ethmoydes, seu cribi-
formę dicit, quod multis foraminib^l intrat cribi est perforary: ultimoq; producitur
ethmoides tamen peritiores Anathomici, et Phici in nervoru membranarum nasiq; quę inu-
merę nervorq; adipem olfactui destinatorq; fibrilę per cribi cuiusq; foramina tegu-
mentę pervadyt, colocary esse dicentiq. Inter tenus externum tactuum potest discrimen
ng et per totum corpus ad animalis tutelą diffusus est, et exteros sensus in quo-
dq modo splendidus; cy sit sensorio tactu perficiatur tenue & fluitabile: desinere videt
sensus externus cum tactiles qualitates, puta calorem frigoris humiditatem siccita-
tem, et exteras occupatus. Nulla hic de illius obrn difficultas occurrit, cy qualitates
tactiles omnes fuerint exponitq.

§. V. de sensibus internis.

Pluta in loco dedimus de sensib^l internis, ydeoq; ibi definiendi hic dabimus:
solum preter sensus ibi enumeratos est alius existimatiua dictus, qui inho-
minę propter ygnorantiam ad instq cognitionq naturalis, utq facultatis percep-
tiua, simulq; discretiua rerum intentionary, quę nempe sensibus externis non perci-
piuntur, ut ipsi amicitia, inimicitia, utilitas, inutilitas, honestum et iniustum; etsi enim res
utiles vel inconvenientes amicę, vel inimicę externa sensibus deprehendantur, tamen eas, seu
respectus huiusmodi à sola existimatiua percipitur, et naturali instinctu, quę animali
conuenire aprobat, et reprobat disconuenientiq. Hęc^l sensus est Memoria, quę dicitur
facultas discretiua, pręteritorum, consequentiq; instituta est, ut ope utriusq; animalia ad
pręsentia qd semel pasta sunt utilia, et habita aliquando quęrenda. Pręter
hos sensus est appetitus sensitivus, qui habet quasi duplex genus impulsus qd ani-
mos per sensus apprehensa obta fugit vel prosequitur; qd de re definitio: inclinatio
boni, et fuga mali per sensus apprehensi: ea inclinatio dicitur à Theologis sensualis-
tas, simulq; forma peccati deq^o loquitur Apostolus inquiens: video alią legem
in membris meis repugnantem legi mentis meę. Ejus obrn prosequibile est delecta-
bile bonum et sensibile, per modum & vero suos malos nocivos, et incale-

Appetitus sensi-
tivus in acquisibilem, et naturalem partitur; acquisibilis in bona tendit facileque-
quibilia, et obtainer mala facile fugabilia: naturali inclinat in bona ardua dif-
ficultabilem, et fugę et fugit mala ardua difficilia simulq; horendis adversus impedien-
tia pertinentem boni. Ser numerantur, duplex motus seu passiones, nempe amor
boni et odium, desiderium, fuga & gaudium, et tristitia: amor ex apprehensione boni conuenientis actus, o-
dium ex apprehensione mali et disconuenientis; a bonum et malum apprehendyntur gradibus
tia ardua fuga hujus et desiderium illius: gaudium vero bono potiri et tristitia de pri-
dem malo, q. simul ergo motus quibus naturalis inclinat appetitus, ng bonum ardua
ut possibile, vel potius futurum spem inducit, desperationem vero dum apprehen-
ditur impossibile, ceum fugam; audacia qua adexpugnanda pericula quibus boni pote-

rio impediuu inuigamur, imo ea maly imminem, et inevitabile spatem, eun-
dem exegdicat ita cy impedimenta n ponit sua, id ab aliquo exaudiore obji-
ciamur.

Cap. III. de anima rañali & potentiis ejus.

Anima xalis est principiu intellectiue ei corpi nobi mi-
nisty, ut cujus natura innotescamus, ergo debet omnu ens prae-
cipimus. Quod quidem nobi meae vesti nequit in dubiu ju-
cire nec ejus rubrica. Si enim quodlibet animale corpus pis
ferrim suem subitaliem quasy operacy sine radicem qu
u id homini denegabat hinc rejiciendi id. Fateri exni-
xi qui animy ejq humanq in armonia quem temperam
primary qualitay mixtis dispergt. rejiciendis ejq Dei
cantei animę vocabli enerq in actuali ecclesiae eloqi,
ncut essentia corporis in actuali existentia, ejq accura-
tio et accidens utpote passim vanabilis, anima vocabli
mutata permanente; ejq quoo in anima p. rejiciamus nec cognitio, idoii
intellectui et cognoscendi; ejq alia ejq cognitio infigi in vero matio; et ejo a
nimae rationalis rubrica creata nobilissima tamen, divinqi similitudinem esse
rem; si enim alia vocabli dicimus; mihi qa animq mo alem nobis sensi,
qua ipsy cognoscendi, et amandi capaci attribuimus: eternq spiritualis, indubi-
tu, et immortali, ac hac demonstrandy animimus, et pio majori clarnate ut

Assertio Ia.

Anima xalis est rubrica spiritualis: meneura veritas est inter
Catholicos, et ipsa vocabli sonicitas; enim anima est principiu intel-
lectionis et volitionis, quae quidem spiritualem ejus, utpote adspi-
ritualis Dey nempe Panoctis omniscientis vocabli absq materiae
puratas pertinaciter, et ut talem nisi a principio ipsis proportionato,
vel spirituali nequeat profectus: deinde qa experientia testatur
animi potentia corporea, seu organica loco sunt arctitudo, everitas
et ligoueitas, sic phgrania, visus, auditus, taiqj similes potentiae ja-
sane in juventute copiosiores robustiores quae intellectuales potentiae vero intellec-
tiva cum xatemqdi expeditiores et acutiores reddun. Dicet potentia in operando
a corpore dependens ex potentia intellectiva; ergo habet potentia intellectiva corporem
roo. Resp. duplo major potentia in operando a corpore dependens absolute
et nata sua, secundo majori pro aliqui rationi subi, nedum major: inquirendo
eo statu immensionis in materia nihil mens intelligat quod per venia accepta
quod sane mihi si arrideat; supra jam enim exhibitum quae pluries dictorum pa-
gi alibi, quae alle nunciat, hujus errores corrigit, ergo nonnisi plura
pervia, ut quidditates rerum ergo principia, inde non evincitur quod a corpore natu
sua in operatio pendeat; verum enim est quod ab eo separata jaceat, et intelligi.

Assertio IIa.

Anima xalis est indivisibilis quae essentialiter quae integraliter: primum
nempe quod anima non sit ex actu corporis spiritualis virtutis, ut ejusdem
quidq, inde patet quod anima est forma corporis, prout dicitur subsistens
completa seu ordinata ad unum ejusdem subsistendi, et quamdiu
nequit esse quidquam ex actu essendi corporis; alioquin liceret fingere.

uoq̃ hominem in alio posse rubro recipi; item q̃ repugnat mat̃ spiritualis seu pura potẽ incorporeã recipiua formę; sicut enim rubit̃ spiritualis ut nõ ponitur, ut nihil sit, eo ipso huiusmodi rubit̃ dymodo finis modalis, sum. intellectiua, eaq̃ perfecta absoluta cui à repugnat potentię pura. Secudy arg̃ mat. ng̃ alias ponet una pura anima ab alia separari, eaq̃ in corpore manente in Cœly uolare, sicuta nempe iusti mane, posteaq̃ ad infernu reliquas descendere, ut homo ille ponea in peccato lętali sinitur uiq̃ quo nihil abundi. ut.

Assertio III.

Anima rationalis est subit̃ immortalis: arguitur ex hac nouu pan. cepit̃ fidei ejus detestatem demonumq̃ hñ. nẽ laudeti. lumine rationis noty est huic oppositu, ut Reipublicę bene uiuendi præ. esse summum Principem, qui uirtutes sit remunerator, et uindex sceleru; atti homo dy moritur sydera interijt, ortus sua mer. cede fraudabit, et iusti insultu infelicitet ergo exulum. ne rationis noty est, aliq̃ esse uitę inq̃ animæ plane ultricis reru. huius sit. Hęc ratio mendax a dñ. [illegible] et ipsi illi Apostoli uerbis utuntur, nempe, ut in hac uita tñ sperẽtes sumus miserabiliores omniũ hominũ. Deinde deducit ex operatu stramarii, errymi boni, nec enim dubiu est quin Deus hominũ hoc fœlicitate inuexit desiderij, quod proinde inutile, aut uanu esse nequit, nec frustra ergo sciendi et ueritatis cupiditatem in nobis accendit, id apertius ute naulii haud explen. deret, donec homo e uinculis corporis uolutur: rep. ll

Potentiæ uel animę ratio. nales facultates Mentem Intly et Polytaxem dicit; quasi tamen uelit ny ab anima diuinaq̃ realiter sim? et ita Thomistas omniũ est responsio negatiua quod si ab anima uolytas ge realiter distincta foret haud ei illius actus eisdem impera. bilis; siquidem in illud immediate tyc actus in influere, nec ullam uolytatem potest ad amorem determinare, quę ad odiu, sed ea uelit pro libito dirigi. narem; q̃ posito insuper illa pœna uel præmio afficeret. Sugunt item ab ipsa memoria realiter ab intlu distinctam, ennecatiue eg Dñ Thomas p.ª p.tę q. 79 [illegible] resp. ny memoria n est nisi repetitio specierũ, uue facultas per quã anima capere qicq̃ facit, et repetere altas uenita intlu est; nihil aliud occurrit ergo potentiã in omni prænotandy, quare pro ipsis in particulari sit. tuas eximiq̃ in omni prænotandy, quare pro ipsis in particulari sit.

s. de intellectu.

Duplex intlus omniũ dimanat uolet, scilicet intlus agens, et intlus patiens seu passibilis, de quibus ig in Logica plura dicimus et nyctu potest quæstio, utrũne duę potentię realiter inter se distinctæ, quibus ter. antiquus q̃ nullius fere momenti est, uerentes tamen haud ulla necessitatem esse realiter ipsas distinctas quod enim intlus agens quarens Speciem impressiuã elaborat, nihil aliud, ni intelligentia erat, haud ipsi realiter à memoria aliud, ad idemmet utrumq̃ actuplicative et solitogo in. tuo tenet Speciem impressam elaborare, qua ipsi uere ad intelligendy, quan. dummodo philosophicã habeat, et proprie à Scotistis nũcupatã Speciei expressi propria ad pugnam uenit et imago uel similitudo obiti ni intendo, quandoquidem Filius dicitur imago Patris ad ni repugnãtia, quasi experimento, uel experi. nary uidelicet potentiã memoriæ lineamenta ipsius quasi experimento, uel experi. et autem duplex, expressa uidelicet et impressa; Species expressa sequela actus, uelut ipsa ni uerbi uel Species expressa realiter ab intellectione ni distinguitur,

ut Deborus voluit Petrus Aureolus et alij, vel ut Scotus vult, ab obiecto
ag forsitan appareat faciens ipsi libro similitudo sensibilis, evidentior tamen
actualior quę similitudo habita per speciem impressą, quàm species expressa
verbę mentis, et dictę vocis similitudo imaginaria. ℣7.

Species impressa aquinatis quidę ab obiecto mittitur, vel ejus quasi nomine producta potentię cognoscenti, ut ipsę speciei, et cognitionem efficiendę; hinc nominatur impressa, quasi impressionis potentię obiecti immediate et medium; elementalis obiectum vocatur, q.d. pars ejus obiecti quasi Deus potentia sensibilis reducta quasi Master ut sic nominemi possit, et inde sensibile fiat illud obiectum et potentia passiua natura. Dicunt enim sese homines philosophię nulla re specialiter distinguendę, nihilominus ea necessario hucusque ut maxime necessarię indifferenter adhibere ad hoc ut ipsę obiecti sensibilis ut tali nulla prouenit determinatio

QUÆ. UNA. QUALIET

species impressa cum intellectu concur-

rat ad intellectionem. §. 1.

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

imig ⁊ wig cõmiacrelyno qug ⁊ mumer defenri sole⁹
apetun vocali, ⁊ve velinatie in bony per vacancmeohi.
bug. erg⁹ pace eg in bony ⁊mueve cndem ggyg in pro
prig obg cũ eo in omne id quod aliquale⁹ vacembo-
ni vertui poen proue tale, ⁊ve honeng ⁊ve dile, ⁊ve de
lectabile sit, erg⁹ nully bony privaty ⁊mo vammy eloze
vonty qpig adie neceir⁹ adquũ, liberg esse velectionem cu-
pivel, liberg inquy, seu potentem quodlibet amexe pureque
ol deo, mg⁹ vracerain et libertas, ⁊mulcerg qpig pore-
qui au vonquere qug libertas ex cratig vel madcrona nominam, hinc⁹
libery volyvaty dicit, ququis ni é ⁊ma⁹ de Deu dare vimus, et erg bony in
⁊mum volycanie à nobis expertus, sin libere. nenim ⁊ymy bony unqg
dvconvenies vpparere pcvet au vdio haberi. Plures dvonomas libertatis
pes sucrg et moralem Theologig, spacia invenieri, vbi erg⁹ cum dvona ge-
nera voluntatem pervongvat. Ecce jam Curas noster perduxit adexiy
qg vobis illuxit optata verena dies, gratulor quidem, sed non gaudeo,
qug enim mihi Gratia aderit cum dvubijt Dei illius imago quam
relictuus pignora chara mea? Iactor Crutior, Agitor, Stimulor,
Versor miser in amoris rota et non aliter stupeo quam qui lo-
vis vonibus ictus ruit, et est vig nescius ipse vidg, adol pyoii
lacebra memoria imminentis dicerius pestat dvuvunis meæ.
Quid murum? dicere causam libet, sed pve dolor prohibet ver-
bog⁹ intervenit omne, quare vcite, quamvis longa revolvere re
motus abum, vole animo semper adesse meo, et mala, vi qua
vobis dirui clementia nostra, vonvcatis precor ut quod
dilvcitis invicem plusquam amore Fraterno, quem-
admodum Ego dilexi Vos. Valete ⁊ce dilectissimi
Fratres, Deoque optimo pro vdm Foelici Cur-
sus consummatione, pro cameis beneficijs
colonis orates rependite debi-
tas & ducentes in Pnum

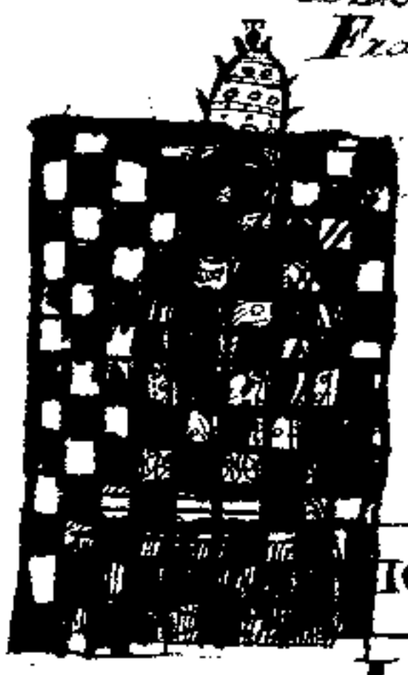

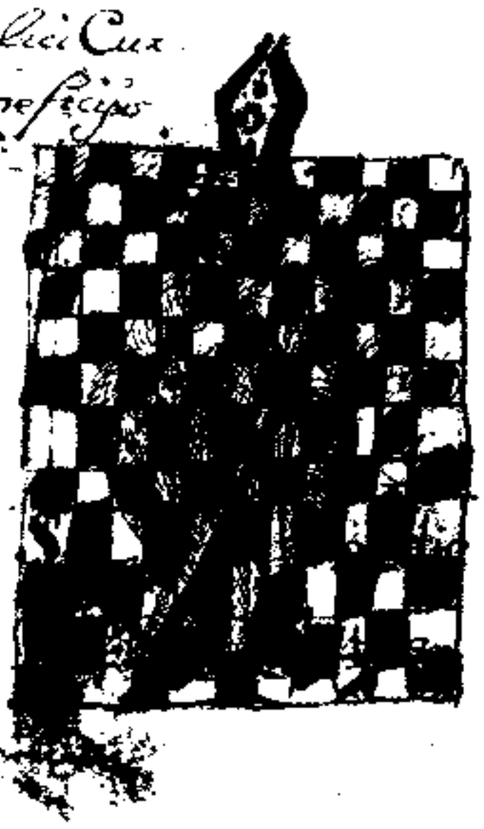

Te
Deum &a.

Die XV.a Novembris
In Festo S.ti Martini Papæ
& Martyris fuit scriptura
finita
Anno 1760.

Exordium . . . . pag. . . 1
Introductio ad opus et brevi operationum explicatio. pag. 2

Liber 1 Sumularu, pag. 2.
Caput 1 de Termino. pag. 2.
Cap. 2 de divisione Term. pag. 2
Caput 3 de comparatione terminorum. . . . . pag. . 3.
Cap. 4 de Termini proprietatibus. . . . . pag. 4
Cap. 5 de Signo . . pag. 5.
Cap. 6. de Nomine, Verbo, et Oratione. . . . pag. 5.
Cap. 7. de modo videndi et eius speciebus. pag. 6.
De Definitione. pag. 6.
De Divisione . pag. 6.

Liber 2.
Cap. 1 de Propositione pag. 6.
Cap. 2 de Propositum ⁊ proprietatibus, et cap. 1 de oppositione. . pag. 7.
Cap. 3. de Equipotencia. . . . . pag. 8.

Liber 3.
Cap. 1 de Argumentatione. . . . pag. . . 9.
Cap. 2. de Syllogismo pag. 9.
Cap. 3. de Reductione Syllogismorum. pag. . . . 10.

Cap. 4. de principijs, quibus syllogistica recludo fundatur. . . . . pag. . 11.
Cap. 5. de Syllogismi speciebus . . . . pag. . 11.

In Logicam.

Procmium . . pag. 11.
Tractatus 1 de proemialibus logicq. . . . . pag. . 1.
Cap. 1 de natura Logicq, ejusq. divisione. . . . pag. . 1.
Quæst. 1. Utrum Logica continea tur intra genus Artis? pag. . 1.
Quæst. 2a Utrum Logica vimp. scientia sit, et ubique munere p. 2.
Inquires an Logica scientia sit in pte topica, et sophistica? pag. . 4.
Quæst. 3. Num Logica docentis & utens idem sint realiter habitus? . . . . pag. 5.
Quæst. 4. Utrum sit Logica scientia speculativa vimpliciter, aut practica? . . . pag. 6.
Quæst. 5. Detaxne præcepta intellectu? . . . . pag. 8.
Capt. 2 de objecto Logicq. pag. 9.
Quæst. 1. Quodnam sit objectum adequatum Logicæ. . . . pag. 10.

Quest.ª 2.ª Utrum objectum formale Logicæ modus vicendi formalis sit an objectivus? . . . . . pag. 12.

Cap.t 3. de Necessitate Logicæ . . . . pag. 16.

Quæst.º 1. Utrum Logica necessaria sit simp.r ad alias vicissim comparandas? . . pag. 16.

Quæst.º 2.ª Qualiter concurrat Logica ad aliarum scientiarum actus? . . . . pag. 20.

Tractatus II. de Ente Rationis.

Quæst.º 1.ª Detur vel non ens rationis, et quisnam? . . pag. 22.

Inquires quid sit, et inquo continetur formaliter ens rationis? . . pag. . . 24.

Quæst.º 2.ª Num denominativa intrinseca sit ens reale vel rationis? pag. 25.

Inquires, num alicui potentiæ abintellectu ens rationis possit conficere. . . . . pag. . 27.

Inquires, quotuplex sit ens rationis? . . . . . pag. 27.

Inquires, num ens rationis per operationem intellectus effici possit? . . . . . pag. 27. . .

Quæst.º 3.ª Utrum Deus ens rationis efformet? pag. 28.

Quæst.º 4. Num artificium primo inspectum à Logica sit ens reale, vel rationis? pag. . . 29.

Quæst.º 5. Utrum actus simplex in actibus inclusus repetitum sit ens reale, vel rationis? pag. 33.

Tractatus 3.s de Universalibus in communi. pag 35.

Quæst.º 1.ª Num à parte rei sint universalia naturæ ex qualibet? p. 36.

Quæst.º 2.ª Utrum natura aliqua physica sit realiter una unitate pluribus positive, vel negative communi? . . . . pag. . . 37.

Quæst.º 3.ª Utrum natura in statu secundum se, seu entitas aliqua quidcat negativa, vel positiva unitate communi? . . pag. . 40.

Quæst.º 4 per quem actum intellectus universalitatem formalem naturæ consequatur? pag. . 43.

Appendix addicta de Universali.

Inquires quodnam sit subjectum universalis logici. pag. 45.

Inquires 2.º Num universali logici forma quid reale sit, vel rationis? . . . . pag. . . 45.

Inquires 3.º utrum natura universalis in actuali prædicatione universalitatem deperdat? pag. 46.

Quæst.º 5. Quæ distinctio oriatur inter metaphysicos eiusdem realis entitatis intercedat? pag. 46.

Quæst.º 6. Num intus oriatur metaphysica distinctio ipso objective prævicandæ, vel formaliter? p. 50.

Tractatus 2. de Universalib. singularium. p. 54.

Quest. 1. Quotuplex sit predicabilium numerus? pag. 54.

Quest. 2a Utrum universalis divisio in quinq; predicabilia sit generis in species, et univoca et divisibilis? . . . . . pag. 54.

Caput 1 de Genere. . pag. 55.

Inquires num definitio generis recta sit. . . . pag. 55.

Quest. 3a Quodnam sit definitum in definitione gen. pag. 56.

Inquires 2o Num genus praedicetur de toto ut totum ut par. p. 57.

Inquires 3o An genus de sola specie vel etiam de hujus individuis praedicetur? . . pag. 58.

Inquires 4o Plures necne genus eidem subsit species et non per se. . . . . pag. . 58.

Inquires 5o Quomodo intelligendum sit axioma illud: Gen. dumitur a materia differentia autem a forma. . . . pag. 58.

Cap. 2. de Specie. . pag. 58.

Arbor praedicamentalis. p. 59.

Quest. 1a Num species qua subjectibili sit formaliter praedicabilis? . . . . pag. 59.

Inquires, penes quae species praedicabilis in unico salvari individuo . . . . . pag. . 60.

Cap. 3 de individuo. . pag. 61.

Cap. 4 de Differentia. pag. 61.

Inquires per quem respectum constituatur differentia. . pag. . 61.

Quest. 4a Utrum infima differat a subalternis solum ratione includat et generat. . . . . pag. . 62.

Cap. 5. de Proprio. pag. 63.

Inquires qua sub acceptione proprium quidnam sit praedicabile? . . . . pag. . 63.

Cap. 6. de Accidente. pag. 63.

Inquires, per quem ad quem terminum accidens sit praedicabile? . . . pag. . . . 63.

Cap.t Ultimum de actuali praedicatione. . . pag. . . . 63.

In Metaphisicam

Praeludium. pag. . . 1.

tractatus 1. de Ante praedicamentis, et natura entis. 1.

Caput 1 de Univocis, Equivocis, denominativis et etiam analogis. . . . . pag. . . . 1.

Cap. 2. de Quibusdam aliquibus praeambulis premittendis ad praedicamenta. . . pag. . . . 2.

Cap. 3 de natura Entis in comuni . . . . . pag. 3.
Quest. 1. Transcendat vel non contineat Ens omnem primum modum, et differentiam? pag. 3.
Quest. 2. Num ratio communis entis univocativa, vel analoga? . . . . pag. 5.
Quest. 3. Utrum ens ab infinito, et finito vitari possit, vel imitari? . . . pag. 8.
Cap. 4. de Proprietatibus Entis . . . . . pag. 12.
De Vero Q. 1. . pag. 13.
De Bono, de Uno. . pag. 13.
Inquiret, quodnam sit unitatis individualis principium intrinsecum? . . pag. 13.
Cap. 5. de Principijs cognoscendi Entis, et cognoscentis. pag. 12.
Cap. 6. de Ente pure possibili. . . . . pag. 15.
Quest. Un. Gaudeamne Entia pure possibilia, priusquam sint producta a Deo esse aliquod positivum actuale, vel sint prorsus nihil. . pag. 16.
Cap. 7. de Ente existente . . pag. 19.
Quest. Un. An existentia realiter ab essentia sit in Ente creato distincta? . . . . pag. 19.
Tract. 2. de Prædicamentis . . . . . fol. 23.
Inq. An Deus directe in aliquo loceat prædicamento f. 23.
Cap. 1 de Substantia . fol. 28
Inquiret Quodnam sit constitutivum substantiæ? . fol. . 29.
Cap. 2 de Subsistentia fol. 29.
Quest. Un. Utrum subsistentia creata sit modus aliquis positivus, seu realiter à natura distinctus? . . . . . fol. 29
Cap 3. de Accidenti . fol. 26.
Inq. per quam inhærentiam constituatur Ens accidentaliter accidens fol. 26.
Inq. Num dentur accidentia realiter entitative a substantia distincta? . . . . fol. . 27.
Cap. 4. de Quantitate. fol. 27.
Quest. 1 Quænam sit ratio formalis quantitatem constituens? . . . . fol. 27.
Quest. 2a Utrum substantia materialis partes substantiales habeat entitative distinctas per se ipsam, vel ratione quantitatis vestitus? . . . . fol. . 29.
Cap 5 de Speciebus quantitatis. . . . . fol. 30.
Cap. 6 de Qualitate. . fol. 30.
Cap 6. de Relatione fol. 31.

Quest.1. Utrum dentur a parte rei antecedenter ad omnem operationem rationis relationes predicamentales? fol. 32.

Quest.2. In quo vita vir relationis predicamentalis eventa? . . . . . fol. 33.

Sugit.3a Qualiter predicamentalis relatio dutinoua. tur à fundamto, et term.? fol. 34.

Inq. Num relatio terminetur formaliter ad absolutum, vel relativum. . . . fol. 37.

Inq. A quo relatio specificam unitatem accipiat? fol. 37.

Cap. 8 de ueo ultimo predicamentis. . fol. 38.

In Phisicam.

Præludium fol. 1.

Quest.a Prooemialis de natura Phisica, simul et de eius object. . . . . fol. 1.

Liber: 1. Phisicorum.

Capur 1. de Corpore naturali et eius principijs. fol. 2.

Sugest.o Sugnam uim corpus naturalis principia. . . . . fol. 2.

Sugit.o 1. Num material. propria gaudeat sui entitate

ab exortem.a forma diuinea. f. 7.

Sugit.o 2.a Utrum mat.a 1. Deo miraculose operante ab forma substantiali separari? f. 9.

Cap. 2. de forma substantiali. f. 10.

Sugit.o 1 Quid sit, in quo ue forma substantialis constitat? fol. 10.

Sugit.o 2.a Utrum forma substantialis ex tota componi quidditatis? . . . . fol. 13.

Cap. 3. de Composito substantial. f. 15.

Sugit.o 1 num partes substantiales componi percipias immediate copulentur ad invicem, an aliquo medio nexu adjungi debeant? fol. 15.

Sugit.o 2.a Num eadem substantia le cum eius partib.s simul sumptis et unitis sit realiter idem? fol. 17.

Liber: 2. Phisicorum.

Cap.t 1 de Natura. fol. 19.

Inq. Num mat.a 1, forma substantiali, et compositum naturæ ratione gaudeant? . . . . fol. 19.

Cap. 2 de motu naturali, et eius lento. . . . . fol. 19.

Inq. Num Deus possit influere uolentiam in rebus? fol. 19.

Cap. 3. de Arte. . . fol. 20.

Inquirei, Num Au per se prin-
paliter, vel rahem instrumentalr.
ter naturæ aliqua ponit efficere
opera. - - - - - - fol... 20.
Cap. 8 de Causis extrinsecis. f. 20.
Quæst.o 1a. Num causæ possint
esse ulli invicem causæ? fol.. 2o.
Cap 9 de Causis materiali, et
formali. - - - - - fol...21.
Inq. Quænam sit causalitas ma
teriæ, et formæ?...fol. 21.
Inq. Num causa materialis ex.
trinseca, et forma sint propr.
causæ. - - - - - - fol. ..21.
Cap. 6. de Causa Finali. f. 21.
Inq. Num finis sit vera causa
realis? - - - - - - fol...22.
Quæst.o 1. Quænam sit ratio for
malis finalizandi in actu p.o f. 22.
Quæst.o 2a Quænam sit causa
litas finis? - - - - fol...23.
Inq. Quinam actus voluntatis
sint, et quot? - - - fol. 24.
Inq. Quænam agentia operen
tur propter finem? . . fol. 24.
Appendix de Causa Exem-
plari - - - - - - - fol. 24.
Cap. 7. de Causa efficien-
tis - - - - - - - fol. 24.
Cap. 8. de Causa 1a. . fol. . 24.
Quæst.o 1a. Qualiter adfect.s
causarum 2. concurrat causa
prima - - - - - - fol. . .26.
Cap. 9. de virtute causarum
secundarum. - - - fol. .27.
Quæst.o 1. Num causæ 2ae vere
causæ sint actiua sive virtute
gaudeant? - - - - fol...28.
Quæst.o 2a sitne substa creata
immediate productiua, seu effec
tiua? - - - - - - fol.. 29.
Inq. Num accidentia partiali
ter saltem ad effectus substan
tiales concurrant? . . fol. 32.
Cap 10. de fatuna causæ et
Fato. - - - - - fol. 32..

Libr: 3. Phi
sicorum.

Cap. 1 de Motu, Actione, et pas-
sione. - - - - - fol. . 32
Inq. An motus à termino à
quo, et ad quem distinguat. 32.
Quæst.o 1. Num motus, actio,
et passio distinguantur rea-
liter? - - - - - fol. . . 33.
Quæst.o 2a Quomam sit subtus
actioni transeuntis? fol. 33.
Cap 2. de Infinito. . fol 39.

Liber 4. Phisic.

Cap. 1 de Loco, et Vacuo. fol. 35.

Inq. Num duo Corpora quan
titatiua dimensiua affecta pene-
trari dimensiue vocari possint
in uno loco? . . . . fol. . 35.

Quæst. 1. Possitne idem nume-
ro corpus pluribus in locis simul
esse diuinitus? . . . fol. . 36.

Inq. An sit bilocari corpus
quin bilocentur eius accidentia? . . . . . fol. . . 38.

Quæst. 2a. Sitne possibile natu-
raliter Vacuum? fol. . 39.

Maquina Pneumatica. fol 39.

Cap. 2 de Tempore et Du
ratione. . . . . fol. . 39.

Quæst. 1. Num tempus sit qu
antitas continua, vel discre-
ta? . . . . . fol. . . . 40.

Quæst. 2a. Verum ex indi
visibilibus instantibus vel par
tibus in minimum diuisibile
tempus constituatur? fol. 40.

Quæst. 3. Num duratio
realiter distinguatur ab eo
rum quæ in tempore durant? fol. . 42.

Lib. 5. Phil.

Quæst. Vn Quænam prædica
menta per se motum termi-
nent? . . . fol. . . . 43.

Inq. Aque motus unitatem mu-
tuet? . . . . . fol. . . 43.

Lib. 6. Phisic.

Quæst. Va Num ens indivisibile
punctus permanens situatur
continuum vel ex partibus infi-
nitum divisibilibus? . . fol. . 44.

Cap. V. De rerum initio, et ter-
mino, deq; termini magnitudi-
nis, et parvitate. . fol. . 47.

Lib. 7. Phisic.

Quæst. Va possitne operari Agens
infinitum, quin aliquid agat in
medio? . . . fol. . . 48.

Lib. 8. Phisic.

Inq. An Mundus potuerit esse
ab æterno? . . . . fol. . . . 50.

In Libros de Ortu, et Interitu.

Lib. 1. de Gene-ratione, & Cor-ruptione.

Cap. 1. de Generatione incommu
ni. . . . . fol. . 51.

Cap. 2. de Generat.e mixtorum. fol. 51.

Inq. Num Ilctio subjectum? ultimo preparans ad formam substantialem vt realiter eadem cum generatione? . fol. 52.

Cap. 3. de Corruptione. f. 92.

Inq. Quo sensu verum sit: Generatio unius est corruptio alterius? . . . . . fol. 92.

Quæst. 1. Utrum in corruptione substantiali compositi fiat resolutio usq; ad materiam p.m. f. 92

Quæst. 2. Utrum ultima dispositio ad formam proveniat effective ab ipsa? . fol. . . 93.

Cap. 4. de Alteratione. fol. 97.

Quæst. 3. Qualiter fiat qualitatis intensio? . fol. . . 95.

Cap. 5. de Augmentatione, et Nutritione, de Actione, et Reactione. . . . . fol. . . 96.

Lib. 2 de Elementis, eorumq; qualitatibus et mixtione

De Elementis . . fol. 97.

Inq. An Elementa formaliter contineant in mixto. . fol. 97.

De Igne, de Aere, de Aqua, de Terra. . . . fol. . 98.

Inq. Num Elementa circulo sphæræ propè habeant. fo. 98.

De Qualitatib⁹, earumq; passione inter elementa. . fo. 99.

De Mixtis. . . . fol. 99.

In Animasticam.

De vita simul et de anima in communi. . . . . fol. . 60.

Inq. 1. quo sensu accipiatur corpus organicum . . . . . fol. . 60.

Inq. 2. Num anima, numeraliq; distinguantur adinvicem. . . fol. 60.

Inq. 3⁹. Utrum anima rationalis vita secum semper habeat, et vegetativa, identificetur ut formaliter ipsi vegetativa, et sensitiva? . . fol. . . 60.

Quæst. 1ª. Utrum anima unita materiæ aliqua alia forma informet. . . . . fol. . . 61.

Inq. Num anima materialem habeat dimensiones. . . . . fol. 63.

Cap. 2 de Anima Vegetativa. f. 63. et sensitiva simul et de potentijs earum. . . . . fol. . 63.

§. 1 de Tactu . . . . . fol. 63.

Inq. Quænam ex enumeratis partib⁹ sit proprium organum tactus. . . . . § fol. . . 63.

Inq. 2ª. Cur gemini oculi gemina non respiciant objectum. § f. 63.

Inq. 3ª Unde proveni: effectui, prybeatarum.. fol. 64.
§ 2 de Auditu.. fol. 67.
§. 3. de Gustu. fol... 69.
§. 4. de Odoratu, et tactu. f. 69
§. 5 de Semib'interm. f. 69.
Caput 3. de Anima. f. 66.
rationali et potentijs ejus.
Assertio prima.
Assert. 2ª
Assert. 3ª f. 66..
Inq. 1. Num potentiæ Aiæ mę ab ea realiter distinctę sint. 66.
Inq. 2. Utrum Memoria realiter ab intellectu distinguatur? . . . fol. . . 66.
De Intellectu. 66.
Inq. Utrum intellectus egeat speciebus ad intelligendy. 67.
Quæst. 2. Quatuor
species impressa cum intellectu concurrat ad intelligendum? . . . fol. 67.

Appendix de Verbo mentis

Inquires, Num Verbum realiter ab intellectione distinguatur? . . f. . . 68.

§. Ultimus de Voluntate. f. 68.

Anño prædictoq? die, mane circa horã
nonam finitus est Cursus amantissimi P. M. F. Ferñandi
Guimil, quem Ego ininimus ejus Discipulus P. F. Petrus Rico
Monachus Regalis Monasterij Stæ Benedicti Vallisoletani
in hoc Collegio Stí Stephani ripæ Silensis exaravi, ip-
sumq? nunc cedo in laudem, honorem & gloriam Om-
nipotentis Dei, Sacratissimæ Virg. Mariæ, castissi
mi ejus Sponsi Ioseph, Angeli custs Stepha-
ni Protomart. SS. Patris N. Benedicti,
Sororis ejus Scholasticæ, dilectæ Sponsæ
Iesu Gértrudis, necnon SS. Apostolo-
rum Petri, & Pauli, & Marci
Vallisoleti Pa-
troni.

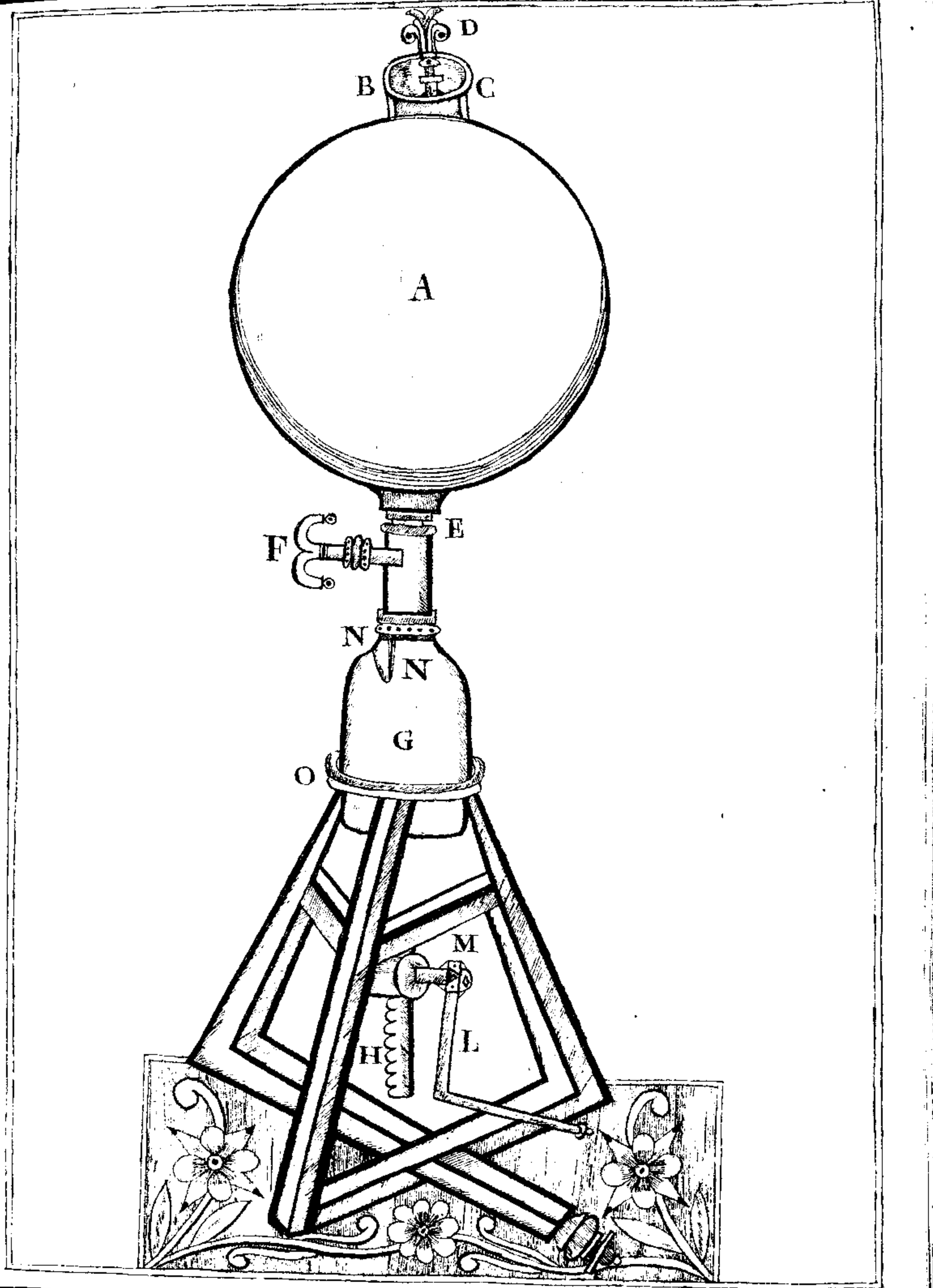
D
B
C
A
E
F
N
N
G
O
M
L
H

Descripcion de la Maquina Pneumatica y Explicacion de su Uso.

Consta principalmte la Maquina de dhos Vasos, o piezas hue-
cas denotada la de arriba con A aquien se da el nombre de
Recipiente, cide Vidrio. Hacese a mui mte de capacidad para re-
cibir S. ot. libras de Agua y de bastante grueso, para q en su mi-
nesso no se quiebre, dejasele en la parte Superior una Abentura en
redondo cuyo diametro es de 3 dedos atravesados terminando por alli
el Recipiente con un genero de labio, sobre quien se asienta un anillo de
metal. BC q le cubre, y ciñe asi por la parte interior, como la exte-
rior conformandose fuertemente el anillo de metal al labio del Recpte
con la composicion q para ello parecien mas apta. El anillo se asegura la
cubierta cong se cierra la abertura del Recpte la qual tambien es de me-
tal, y en el centro dela cubierta se abre un abujero del diametro de media
dedo, aquien se ajusta la llave con el tornillo D. Comunicase el Vaso superior
con el inferior por el Canal ooooooo E la qual asimismo es de metal,
y aeste se ajusta la llave con el tornillo F, q debe llenar todo el hueco dela
boanta, de modo q quando se cierra impida totalmente el transito del ayre de un
Vaso, a otro. Esta boanta debe ser y conveniente fuertemte ajustada al Recpte como
al Vaso inferior, para lo qual debe ser dela mistura de pez, resina, y cera.

El Vaso inferior denotado por G aquien llaman Antlia es de metal. Aqui
trae exactamte una concavidad el Embolo, q es un Cilindro de madera
el qual esta unido ala barra de hierro dentada H, y se sube, y baxa,
ocupando, y desocupando la cavidad de la Antlia mediante el Manubrio
L q es revolviendo el piñon M sobre los dientes de la barra ya hacia riba,
y a hacia bajo hace subir, o baxar el Embolo segun conviene. Hacia la par-
te superior dela Antlia ay un abujero, aquien se ajusta exactamte el hier-
ro N de modo q dela parte de afuera se pueda introducir, y sacar pa
ra el fin q abaxo se dira. Todo lo demas q se ve en la figura dela el
anillo O abaxo son estribos para sustentar la Maquina.

Embolo, Es
Cilindro de madera se cubre de Cuero dejando la cara mas lisa hacia
fuera la qual se baña de Aceyte. Esto se hace a fin de q el aceyte lle-
ne todas las rendijas por menudas q sean, q quedan entre el embolo, y
la superficie concava de la Antlia porq ninguna ayre pueda entrar
por ellas.

El uso es como se sigue; entrase lo primero en el Recpte por la
abertura de arriba qualquiera cosa con q se quiere hacer algun esper-
imento, como un Pez, o una Sabandija para ver quanto viven despues
de evacuado el ayre, o una flor para ver los q se conserva, o una candela
encendida para ver los q dura el barometro para ver quanto, y porq
grados baxa el Mercurio &c. Cierrase luego el Recpte no solo por esta parte

de arriba, mas tambien por la inferior introduciendo el tornillo F q[ue] la comunic[on] del Recip[te] con la Antlia. Abrire el abujero de esta sacando el hierro N y se empieza la obra de la evacuac[on] subiendo con el manubrio el embolo a ocupar toda la cavidad de la Antlia, con lo qual expele por el abujero N todo el ayre q[e] avia en ella.

Hecho esto se cierra el abujero N, y aflox[o] el tornillo F se baxa el embolo desocupando la concavidad de la Antlia. Hase hecha dever q[e] aflox[o] el tornillo F se abre la comunic[on] entre el Recip[te] y la Antlia de lo qual resulta necesariam[te] q[e] passe del ayre q[e] avia en el Recip[te] baxo a la Antlia al passo q[e] se va baxando el embolo. Aquel tercio del ayre no depende de su solicitud para impedir vacio q[e] quedaria en la Antlia despues de baxado el embolo como pensava algun Philosopho Vulgar, sino de q[e] demandando la mism[a] compresio como lo esta todo el ayre de aqui abaxo, y pidiendo por su elasticidad ocupar incomparablem[te] mayor espacio del que ocupa, como ya tenemos explicado se estiende acia la cavidad de la Antlia donde no halla resistencia alguna, porq[e] el ayre q[e] avia se expelio de ella, y el embolo se retira.

Luego se baxo el embolo hasta el oficio inferior de la Antlia buelve acerrar se la comunicac[on] entre ella y el recipiente, con el tornillo F, abierto el abujero N y de nuevo se sube el embolo para expeler el ayre que baxo del recipiente a la Antlia. Cierrase immediatam[te] el abujero N, aflojase el tornillo F, baxase el embolo, y baxa nueva porcion de ayre del recipiente a la Antlia. Esta misma operac[on] se repite muchas veces hasta q[e] el Recip[te] se vacua enteram[te] o casi enteram[te] de ayre, lo qual sucede q[n]do llega a experimentarse una grande dificultad en baxar el embolo, y es menester aplicar a el toda fuerza para atrabesarle, porq[e] entonces el ayre detenido obra contra el con toda su fuerza elastica, y en la cavidad de la Maquina haya ayre q[e] resista aquella fuerza, porq[e] se queda alguno el paquissimo, y enteramente enrarecido con lo q[e] pierde su elasticidad. Si despues de evacuado el ayre se quiere mantener la Maquina en aquel estado por algun tiempo se cierran todas las suturas por donde pudiese entrar alguna porcion de ayre con cera, o otra pasta glutinosa, lo q[e] respecto de la cubierta del Recipiente debe estar echo antes de empezar la

Evacuacion.

Arenga à Nro P.e S.n Bento

Obtent mille licet per mille obstacula Phebus
Gaudia flammigeris radijs mortalibus affert.

Al. Mro Reverende admody Pzeuc Mag. et Abbas hujus meliqu musei Mecœnas, quem nivi dono supery, ausi fori una prodiga domus augusta recepit: licet illud Pius nus revcubare:

Magna quidem virtus erat, esi sola fuisset
Eloquio Cancty modo perfulcire Senatum
Exonerare Pios modo nunc onerare nocentes:
Sed super ista movet plenus oxantate sezena
Cultus et insoni pzeritiroi imagine Pius,
Inoenius vita nobilitatus in illa
Pulchra honor et dona tuis natalib. ora.

Al. Mro Sapientissime Mag. et Pzeres, quem nec vota capiyt, nec tuoere vomita possunt.

Al. Mro S. Sap. Mag. Reluvonus splendor sapientiq culmen.
Al. Mro Condiscp. Cozezaq undequaq adstantiq flozida, ac reluova tu ventus.

Obtent mille (ajebam) luce per mille obnacula Phebus
Gaudia flammigeris radijs mortalib. affert.

Quot natura, dedit partus tot corda petustas
Incoluit celsis cum thure fumantib. aris
Vix aliqui (suo nomina soient, quę terra creatrix
Paluxit) in mitri vertebant corpora motu
Numina nominib. variis super astra vehebant,
Inter Barbaricos quos intulit improba cultus,
Si vicelus audiret vetitum imitatuisse labarem,
Omni ader, qui cuncta fecit, splendescere Phebus;
Jui videar, quod Cœla clamat ab ethere lumen,
et Dnum nui vera fides delubra nefanda

Membris humanis releget? celebraie recusset?
Vix ea nox atræ chaos rudis, indigestaq; moles
Immineat, obscura quatiens formidine terras
Et trepidare facit, rip corda tenebris & horror
Per volucrum regionis trei mortalibs affert.
Gaudium, quo lætus rapuit violenta nubis.
Cerne Dei cultum propter mirum esse planetam:
Cerneq; laudandum Benedicti lumen ortu
Hic ut stella mane nebulosa per æthera lustrans
Accelerare diem terris prænuntiat almum.
Hic ut Luna suis circum redimita catervis
Lucifero hic ut Jubar eadem quod cætera vestit
Siderea luce, micans mundum fulgore replevit,
Talia iam maiora modulis Ecclesia Patri
Vocib? epulatam animis holocausta fatetur.
Sed nunc indubium cur Sol æquabilis ipse
Veritus, obtunsa Naonus Benedictus haberi?
Vos Patrum spectate decus perlucida tanti
Turba patris partusque sui audere triumphis.
Necdum lux cærula radijs effulserat orbi
Cum dubij metuens vocpula committere lumen
Clamantis vanum voci præcurrere mandat?
Nam lucis ambigerent plebi, utrum Numen haberet?
Præcursor, vel vita foret, mortalibus impar
Solum vocis Nomen didicere locari
Hic generosa acies Benedicty ducite Solem.
Vix animatus erat oraculo semitus in alvo,
Ne præsumptum dare præsumptio jubar.
Impulit adventum placidas præcurrere voces.
Vidit lumen cum opacitate tenentem
Ombuferam nubem lætus ne pandere vultus
Sol queat; ipse tamen puguat duxrumpere claustrum?
Suo dicto, in tenebras subito convertitur horis
Ut nequeat validi Phebi remittere flammis
Haud aliter victor postquam Benedictus opaci
Carceris expulerat vinctum faucibus antrum?
Ex templo intantum collustrat splendore caeumen?
Ut Geniture partu fœtus, vel germinis ipsa
Ut caderet vitæ, quæ haberet deperderet omnes.
Quid mirum? si Solis erat descendus in orbem?
Luminibusque suis totum spaciandus in orbem?
Sed celebrem fecisse ferunt super omnibus unum,

Lumina cum patriæ teneris suorsum ab annis
Liquit, ut acciperent primi primordia montes
Spia pedum comitata Benedictus itinera sumpsit.
Sui vagora puer rupium montana petivit,
Ut lux tot radijs eo clarius niteret.
Pulchre ergo properat D. Benedictus exemi
Concava Phebeis ne degenerare puletur
Actibus, et Soli suas celebrabilis impar.
Sed veluti Phebus tenebras subimat omnes
Lumen, ut acciperet Adam Patris viscera propago
Occiduas cœlum merito tenebrabat oras
Cæpit humorem homi Benedictus opacum:
Nam dum lgnis abys horridos habitare fragores
Hominibus oratum incipiebat lumen omni.
Iam, Benedicte, Pater, jam; id clarissime mundi
Initium mea lingua dedit, dein terè parce,
Vorq; mei cepisti spectatrix turba laboris
Dicite, cum verum est placidq; vacationis ad horam.

Obiecit mille, licet per mille obstacula Phebus
Gaudia flammigeris radijs mortalibus affert.

Diui.

Equusquis inter disputandum diuersa Sanctæ Romanæ
Ecclesiæ, Sapientumque correptioni subjicio.

Arenga á Nro P.
San Anselmo.

Thema. Mens opportuna venerunt munera Voris

Reverende admodum Præsul Mag.er Abbas Benedictine familiæ Princeps cui sapientiæ sacrorum erudi
tionis culmen successit, cui dignitatum sublimitates vel
tunicæ subutæa abluoatione concessit. Pertulianica scientia
in divini Verbi expositione musica, cui nobilitatis fucatæ et
probitatis ornamenta fulcra addiderunt, cujus ingenium
Platonis pulchrum Aristotelis acre Theophrasti nitidum
Homeri dulce commendabat Plutarchus.

Sap.tiæ Patet Mag. et Pagines, cui Justitia debuit sublimi
tatem prudij, et gratitudo cinxit voluntati solutum, cujus
patrocinij favorem omnes in honorem ambuunt et præsto
lantur, cujus sapientiæ clypeo hinc, inde altercantium spicu
la veram doctrinam emissa facile adversarios retorquentur

Sap.tiæ P.P. Magistri in literaria Palestra Proceres vene
rando nomine summi elaborati tempore fausti, in Theolo
logia et Sacra pagina Principes, in Philosophicis disciplinis
omni Athenarum eloquentia eruditissimi.

Sodales Præclarissimi Relligioni Palladis alumni, Minervæ
na germanis pululamus arcis, Musarum ripæ nondum demoni
strata posuere, in quibus relligionis et scientiæ geminata corona
nectitur symblemate pulchro.

Si ei opportuna venerunt munera vobis, cum Patrem Anselmi decuria panegirica laude, quos Minervæ floribus rigor theologicus mucet doctrinæ fructus.

Non mihi sacrarum generalia gaudia rerum
et veteris laceræ Poli:

Ad ecce undi vacuum, lactatus campum aggredior, cum pugilibus quidem, qui tamen ampliti cursu pellu amare alas, velocium pandere cultu. Victoriæ simul, victoriæ, ac nummus gloriam Anselmo reddit, mentem, qui solam arendi victricis manus, qui immortalis spolijo victoriæ lauros parto in honore gerebat, cum ejus eorum mentes meruit habere triumphos, undus pompæ fronde digno anadematis cinctus.

Inveza Ezycas error inanabilis urbes occupat, almi nominis impiam in filio divinamiane, quo & inexhibilem gloriam. Ecclesiaq; tartareis nimium oppressa colubris dolet, & inana dissidione miserabili luget. Sed ecce Anselmus noster emoulanter annis decertare de Cyla ad Barense concilium urbane ab Urbano vocatur. Anselme (dicit) cui tempora fulgent, qui Cylum sidera, erexisti tartara stupis: hic opus doctrina tua tota prostetur. Ecclesia naufraga, quam varius tiendit mundus error.

Surrexit Patris talia voce ferens: Omnipotens Numen, precabor ut flectens ullis, aspice nos, quidem si quid pietate meremur, ejus, qui ab utroq; canoris Spiritus aura profluit, simul Patris, Natiq; à Numine Numen, mutui amborum amor, doce vias, iter, vel pande expetabile nobis: sic supplex axii oculos ad sidera tetuli, mentemq; vocem extollit, cum Coelum hauserat ictu mentitranibus iter, quo Graios duxit prius ille faces: Dicit, & Graios, ortusq; inentibus ardor implevit radijs totum diffusus in orbem.

Annuum & valido glomerati agmine turmis
Addatur cœpto fidei Anselmo debita volum.
Hinc precibus meritis Patri Anselmus opimis,
Hinc, atq; hinc Græcum cassa fuere Ducum.
Jam victor summus Romana ad templa Sacerdos
Hinc, atq; hinc vadatur victrici delphica pompa.
Vera loquar facile, sed gravata fide.
Non lites, non cuncta duci, non bella movere
Non opus ardentem consedisse manum.
Unus (o Felix) Monachi reverentia tantum
Texuit audaces ipsa per arma Viros.

Sic Hercule quondam polum humentante, librata (commissum) meliùs machinam videmus habere. Texte commissum, cum Ecclesiæ molem humero venerantur Anselmi, adversis ventis jactatæ cessaram. Sed quid Patrem laudem, honore, vel victoriam partam, gloriam seu tantam adeptam, cum doctrina simul virtutumq; cumulo miser Doctorem Sanctum, qui expugnat cernat. Illud usurpabo Poetæ

Arma quæ digna putabam facta corona:
Quis muralis honor cinxit, quæ civica quercus
Cum tibi non solum viram debere fatentur?
Non populi, sed est Jovis doctissima proles.

Dixi &c.

A l'orga de N. Madre Santa Gertrudis la Magna

Maximam Gertrudis cunctis venerabile numen
Pandit amor vatis fulmus amore suo.
Illam, quę vix nata Christi dum carpitur ore
Primo cum ad fontem sacro charismate lucis
Veteris jam culpę lavanda ducitur noxa
Vulnere cum patens Crucifixi pectus adorat
Et flexo forte genu, ducavit thalamo crucis
Casta viro optat servanda fidelia sponsae
Quo duo jam casti thalamo sociantur amantes,
Et nuus hic etiam thorus est genialis amori.
O quanto hic anima sacchus meloub. ardens,
Quam placidis castas complexib. init in ulnas!
Lectulus, auspicijs tantorum stratus amorum
Cruci erat Christi Gertrudi in limine fixę
Jamq. flagrans studio nimis inflamata dolendi
Exop. oculos tenera Cœlo cum voce tetendit.
Aspicit hęrentis funera ex arbore palmas
Fusosque fodit gemmea cuspide in vulnere pedes.
Aspicit in humeris lamatum vulnere corpus
Cernit ut in picto niteicunt vulnera lino.
Aspicit Gertrudis, cum per corporis venus
Et mihi quętam ferę dabit umbra quietem
Dixit, cum suspiciens in Sponsum lumina fixit
Et qualis sponsę (inquit) hęc est quam suscipis massa!
Forma caret forma, color ille et absq. colore
Hac ego sanguinea lanquens recubabo sub umbra
Hic ego si licet (inquit) semebunda sedebo.
O amor! o quantis torres mea vulnera flammis!
O amor! an tantos quis pectore comprimat ignes!
Parce amor, toties repetitis, parce suspiriis
Audit ille suas solitus lenire querelas,
Et vulnus cui properat, scita qua sit arte curas
Celestis Solimem, longinquam tendis in Urbem,

Iamq; grauat longi te tanta molestia cursus,
Ecce tuis venio sperata amoribus umbra,
Et una frumentis, et una uitibus ætas,
Sunt una fluminibus constantia tempora cursus,
Tamen amor suos properat effundere fœtus.
Grata cum solicito tendit ad ethera gradu
Fœcundus ætatem prœuertit tempora cursu.
En tibi cor meum Gertrudis alma columba!
Bibe, iuge uponsa dilecta ad fontes amoris,
Ecce scatens liquor lachis dulcedine mistus,
Pharmaca non alia ponunt lenire dolorem.
Gaudent Aquilæ, cum filij febribus ardis
Rostro ferunt Aquilæ laniando scindere pectus
Sanguinis ac uiuum, quem è uenis euocatore
Filij haurire accipiunt: finitur sanguine uita
Et Aquila Christus ubi candida pectora rumpens
Fuc nui Gertrudis Christi carissimo prolem?
O nimium dilecta Deo, cui purpura amorem
Miscat Babrismum Christi patientis imago,
Aut id erit flammas glomerare, et ionithos ignes
Hoc ipsi non solum Christus dictauit, sed ambas
Vulnere insonauit plantas, et vulnere pectus,
Vulnere insonauit palmas, sed vulnere nouo,
Sæpe insilladus se oppressis dona refundens,
Spica tamen potuit cuncta abolere delicta,
Vulnerum interna uidendo in corpore signa
Suas iocans Sponsum in corde imprimere plagas.
O Quoties Eglo magno fragore tonanti
Ceu terrus reuerens Cœli contralia templa
Ad uocem Sponsi Gertrudis surgere uidit!
O Quoties Christum supra stellantia Cœli
Videra fulgentem solis septemplici luce
Demirans subitis fulgoribus expauescit!
Sed nihil eorum uobis mirabile dico,
Nisi cum ad sacrum fonti mundanda labacrum,
Primus cor Sponsi primo percussit aspectu?

Dicit &c.

Arenga a V.M.e S.ta Scholastica

Et stat, et incertus quosit ubi nescit eundum?
Dum videt ab omni parte Viator iter?

Et ad scholasticum devenirem certamen incertus inhesi
pedemq; movere non ausus, veniam intendebam exigere, id
honorans certam amoris jactabam ambiguam, usq; dum scho-
lasticum jubar, cum tantum diriorem alterem effectum, et lumen
quod tanorem dubitabam tanto ducta cupere calcare non desti
ti: Ad scholasticam puonam recusabam accedere, sed jam sui
tineam vapittas, quia scholastice lozice jam circuno amramic-
tus. Paladis olim nitebatur munimine Atheniensium prudentia, dum peritia prozum publicis erat copperta Palestris. Sed melioris Minervę (Scholasticę inquam) emulus auxilio Scholasticum certamen, jucundius vubeam. Liceat nunc mihi suas, tuer indigno canere laudes: ved meas, o Virgo, mentis ducuiens tenebras, mutantia in tui gloriam dirige verba, ut tu facta pzicelsa meę non indigentia laudu catholicę more prezczibam.

Non tuum oeninale decus, nec oenerosam Numia, quam tra
Futi propabinem prodire labia coelus; ad altius namque
te gratię Jobeo, quam naturę stigmata evenire acumen, ed
lactum intutum nectar, quod ab abundantia abundanter
subiisti in summum celsitudinis te colocat vertacem. Quid
ni charitas interubera tore ab abundantia delibet, quęclaus
tro clausa materno coelesti laudes exultabat sponso? Ecce
jam gratia amoris conita pennis Scholasticam, quam co
meo accinsis, infantliaq; erpanxit oroana, ut in coelestem
melodius erumpant. Jonorat Scholastica nasci, et prę facir
cantus interea nasci. Quotum credetis chorum abundan-
tia claustrum vidulisonos Scholasticę modulos, quos nonoy-
nata spirabat, atenderis. Vir orbi limen tanctu aborta, dum
velut casta Diana athenais Sęculi aspectum abhorrens
ut nubilum illum despiciens, haud procta desperit aut puras
Virginitatis undas, caitas coelesti sponso, qui paratur inter
tilia, narraret.

Sed quid tam cito properas, Scholastica, pede? Amaltha-
lamum convolas! Expectat te ne domus aliqua nullis ornata
tapetis aut ędes ulla vasis decorata flouris? Minime: Sed
aulam humilem, Nursiensia Palatia linquens amoris ar-
mulata sagittis concita peregrebat impulsu. Quis ergo tibi

aulam, et quasi apes suaves de speculo murmur, melifluos
favos construit, quos labia dilecti decurrant. Sed quid ni
terrestrem licet amplicam deseram domum, quasi terrarum
spumas liquit caterva ventorum furit hovenas, suo brem
peramnum nutui? Non solum venti, nec pluviæ Scholasticæ
subduntur imperio, verum etiam Omnipotens ipse, Dominator
q. Coelestis Scholasticæ rogatum abicultat.

Quæso te, inquit, ad Fratrem Benedictum, ut me ista non dese-
ras nocte, sed aliquid ante mane de Cœlestis vitæ gaudiis futuris
loquamur: quid enim quod loquens Soror? respondet Frater, ma-
nere extra cellam nullatenus ponum. Nunc Sapientissime Pa-
ter, dulcissima Soror deprecabatur invita, nec licere extra Cel-
lam, intra Coelum cum Sorore cœlestia fandi manebis? Si de
cella ad Coelum fit iter cœleste vitæ gaudiis patriæ, si Sore-
ræ rogatum adimplet. Attqui sereni aetherium, inoruen-
tem pluviam suis precibus deprecata Sponsum ad terram
attrahatur. Sed quæ est ista (Auditores optimi) cui veni, erma-
re obediunt? quæq. velut Sapiens Dominator, cujus nutui ob-
temperant temperatæ aborta, dum serenus ador Olimpus?
quæq; nisi armata, cui quidam Palas Scholastica nostra?

Accedam jam (maximum virtus) ad puellam Scholasticam
puellæ, ut videant qualem in præcordiis suis circa amorem Christi
flammas accenderit: dicam Virginem Christi in ea fervente amo-
rem, et omnes Nuptiæ dulcitas, velut stercora recurantem. Ecce
Virgo Virginibus mirabilis, quæ tantum pectoribus inhærendam
virgineis rubus speciem contemnenda adhuc tenera mundi
lubricas, et nullis Sæculi pasta illecebris, volam pulchritudi-
nem Sponsi aclamavit. Ilæc est Virgo speciosissima, quæ in Co-
lumbæ specie ad Coelum convolavit, ut sibi dulci, ac peculiari
Sponsus mulceret aspectu. Veni electa mea, Columba
mea, veni coronaberis, quia te exspectant Cœli
chori. Sed quousq; lingua mea jam cessa
patietur Scholasticæ gesta narrare? Quæ
Gregorii calamum ad narranda
deposcunt?

Finem impono licet nesciam una facinora finem.

Dixi &c.

Fa

Fa

Fa

Fa

Arenga à Nro P. S.n Bern.do

Thema

Vbera me Matris nati me vulnera pascunt.

Ad Abbad. Sapientissime Pastor Magister et Abbas
Ignoti cujus superat facundia laudes,
Vita † sophistarum, laqueosq; reorbus inanes
Expugnat sacros, et cultus mentibus addit
Omnes omnibus virtutes contiuet omnes.

Ad Mtr. Sapientissime Pastor, et Magister
Qui nativo puros subeundi mentib. tones
Discipulis animos, studiisq; ad alta trahis
Quatuor deq; ipsa Deois virtute scholas,
Quarum quę Divinę est tempora prima regis

Ad Mris Mtris Sapientissimi Magistri
Ignoscq; vestro vena quo fœcunda manat
Gratulor quod Cœtus debet meme honos
Superis nocuuis clarumq. ostenditis iter
Omnium Auxilio nubibus euebor

Ad Secundicy. O vos Angelicas Dei, quibibitis lactes
Omitte honestę pocula sacra tuę,
Nihil poterit vobis deesse, hic pleno copia cornu
Imperat Magistra meenisse suu.
Salvete Cœtus, simul Nocete, Juventus
Numini cui vestro, jucundaq. mihi

Vbera me Matris nati me vulnera placent.

Ad Calicem. Hęc animi vunt medicina mei. Cuncta profana procul, omnia enim munda mundis. Cuncta de Melissico nobis dedit naribus meis odorem, dat cuiam nunc suaviatis odorem candidum pudicitię rubicundum devotionis colorem. Ipsius tunc lanacis vilmere, produxit ille ex Virginis lacte: candidum, et rubicundum meum exop nuptiale.

Quantum candor est, ardoremve quantus Astat exore conjice, à rabbus mammis. Omnia omnes cedes, omnia superavit et cœlites, quęq; mira in terris quę sancta in Cœlo, quę pura mirantur, et Patheli Patriarchę dicunt, Seraphim cedentia.

mabunt, candori Bernardi et nos cedamus et non cedamus amori; audiamus in canticis, sed audiamus canunte evangelizantem: bibi vinum meum cum lacte meo, hic videamus ut Mariæ donum, vinum Christi reputatur pro sanguine et vinum geminans Virgineæ et vinum beatificans ex hominis, sed vinum cum alterius meum, cum vestro Filij? cum lacteo cibo meo, cum vestra Matris?

Auscultat causam: hæc omnia fecit amor ubere lactavit sacro Mariæ Bernardum, sanctuinem à Christo potuo jam dicta Bernardum: benefica natura genuit, sed æmulatione beneficia, proles: æmulus respexit Christum, ac lac deuderavit dum sertine Bernardo occurrit, pro lacte mutare volens, sanguinem largum castum, at quomodo reperiret hunc Bernardus? rudi.

Accepit sacra pocula, quæ simul devote exhaurerat ore (non dubet, et referam) vinum, et lac bibit absque ulla commutatione sancta fervor stomachi ut venit almum cruorem illum impropriam alii convertit substantiam, tunc meum vinum Christo meum vinum dicit, quod ut sacrum sanguinem Jesu in fidum Jesu in donum, suffert in Bernardum; ecce quæ jam transit?

Auribus aliam causam audite devotas: filius Mariæ Christus ex virgine natus, filius et Bernardus ex ea lactatus; simul ergo jam fratres Bernardus Christi et Christus Bernardi, sanguis lucet Christi bona utriusque materia quid sanguis ergo? num lac? et lac nisi sanguis? ergo meum jure Bernardus dicit meum genuinum ambo clamabunt: Mariæ ergo hæres, ergo et hæres Mariæ. Vtor ergo textu sacræ cur meum appellet, et miscent lac vino dulci?

Hunc Antiqui potum vocarunt mellarium, sulfraxatum circesui Alexander ab Alexandro, cum in sacris (inquit) bonis dei vino libetur, illud in suo nomine nuncupant, sed lac dicunt esse vini tamen amphoram in sacris ponunt, quam dixere mellariam. Acceperat et vinum cum lacte Bernardus ecce enim ex hoc Mellifluum omnes generationes proclamant, si mellarium vinum non ne Mellifluus Patris? Dei ab natura nostra, an Mariæ? Mariæ et nostra suavitatis odorem, et Christi ob candidum rubicundum colorem.

Immendite lenitatis advertite mentibus. O Clemens! Honoratus odor. O Pia! Ecce quam suavis. O dulcis ergo Maria! En sicut agri pleni odor Sancti Bernardi. Exultabit cor ejus verbum

bonum, vel lac dulce, donum quod habuit ore a Regina
Coeli, Pius Pater docta dicavit: sed fluat ut zoo eloquium
qui, et jam descendamus ad prolem: osculum Bernardo pre-
dulce Christus imprime, invicem se brachijs amantes lucrum
quod Christus tunc dixerit, quod autem Bernardum floridi
maxilla hac copulat laude.

Jam dabet Tiarem mihi regia quondam
Matris, et mammis altum hominem
Se in sinu amplecti lucrum fuisset
Nemoq; capat.

Id quidem votum reliquum gaudenti
Se manu captum trahere incubile
Edibus notris tacita decebit
Quę ubi orata?

Annuit Bernardus, orantesq. respondit
Jesu verus amor, ut tibi nomen amoris
Qui voluit verum numen amoris habes
Osculo amoris bonum dulce copulavit amantes
O Utinam tempestatum immolatia nostri
Ubera me Matris asparcant vulnera nati.

VAL. Sr